

**ISSN : 2651-2009(Online) วารสาร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด**

**ACADEMIC JOURNAL OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
ROI ET CAMPUS**

**ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2566)
Vol. 12 No. 1 (JANUARY-JUNE 2023)**

**M
B
U
R
E
C**

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

โทรศัพท์ 0-4351-8364, 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>

วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ACADEMIC JOURNAL OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ROI ET CAMPUS

ISSN : 2651-2009 (ONLINE)

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2566)

Vol. 12 No. 1 (January–June 2023)

ปรัชญาวารสาร : การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมแห่งความพอเพียงที่ยั่งยืน

(Research for Sustainable Development of a Sufficiency Society)

- **วัตถุประสงค์**

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยพระพุทธศาสนา ปรัชญา ศาสนา ศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย และความเจริญก้าวหน้า ในการวิจัยทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา
3. เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและพัฒนาคุณภาพการวิจัยในสาขาวิชาที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

- **The main objectives of the journal**

1. To promote and publicize the academic and research works on Buddhism, Philosophy, Education, Political Science, Public Administration and interdisciplinary studies of the Humanities.
2. To be the forum for exchanging knowledge and views concerning the research methodology and the research infrastructure in the field of Buddhist studies and social sciences in order to cope with the educational quality assurance.
3. To promote innovation and develop the quality of the research on the fields that are helpful to national development.

- **เจ้าของ**

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลี้ยวเมือง ตำบลดงลาน

อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

45000

โทร 0-4351-8364 และ 0-4351-6076

โทรสาร 0-4351-4618

www.rec.mbu.ac.th

E-mail : Journalmburec@gmail.com

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>

- **Owner**

Mahamakut Buddhist University

Roi Et Campus

By-Pass Rd., Donglan Sub-District,

Muang District, Roi Et Province

45000, Thailand.

Tel. +66-43-518364 +66-43-516076

Fax. +66-43-514618

www.rec.mbu.ac.th

E-mail : Journalmburec@gmail.com

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>

- **ที่ปรึกษา**

พระพรหมวชิรโสภณ

ปฐมาจารย์ผู้ก่อตั้ง มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด

พระราชพัชรญาณมุนี

ที่ปรึกษาอุปถัมภ์ มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด

พระราชปริยัติวิมล, ดร.

ที่ปรึกษารองอธิการบดี

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูวิจิตรปัญญากรณ์, ผศ.ดร.

รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

- **Advisers**

Ven. Phra Brahmavajirasobhon

The Founder of MBU Roi Et Campus

Ven. Phra Rajabajrayanmuni

Patronage Advisor of MBU Roi Et Campus

Ven. Phra Rajapariyattivimol, Dr.

Assistant Vice Rector

Ven. Phra Thepvajramedhi, Asst. Prof. Dr.

MBU Rector

Ven. Phrakhruvijitpanyaporn, Asst. Prof. Dr.

Vice Rector, MBU Roi Et Campus

- **บรรณาธิการ**

ดร.บรรจง ลาวัณย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

- **Editor**

Dr. Banjong Lawalee

Mahamakut Buddhist University

- **กองบรรณาธิการ**

พระศิลาศักดิ์ สุเมธ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ศ.ดร. ประยงค์ แสนบุราณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

- **Editorial Staffs**

Ven. Phrasilasak Sumetho, Dr.

Mahamakut Buddhist University

Prof. Dr. Prayong Saenburan

Mahamakut Buddhist University

พระครูวาปีจันทคุณ, ผศ.ดร.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อุทัย ภิรมย์รัตน์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร.บดีนทร์ รัชมีเทศ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ศรัศกดิ์ สุนทรไชย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รศ.ดร.ยุภาพร ยุภาศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ธวัช หอมทวนลม
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เจริญชัย ชนไฟโรจน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ไพรัช พันธ์มภู
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Ven. Phrakhruvijitpanyaporn, Asst. Prof. Dr.
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Uthai Piromrueen
Ramkhamhaeng University
Assoc. Prof. Dr. Bodin Rasmithes
Kasetsart University
Assoc. Prof. Dr. Sanya Khenaphoom
Rajabhat Mahasarakham University
Assoc. Prof. Dr. Sarisak Sunthornjai
Sukhothai Thammathirat Open University
Assoc. Prof. Dr. Yuphaphorn Yubhas
Rajabhat Mahasarakham University
Assoc. Prof. Dr. Thavaj Homthuanlom
Mahamakut Buddhist University
Assoc. Prof. Dr. Phasakorn Dokchan
Mahamakut Buddhist University
Asst. Prof. Dr. Anek Silpanilaman
Mahamakut Buddhist University
Asst. Prof. Dr. Chareonchai Chonpairote
Rajabhat Mahasarakham University
Asst. Prof. Dr. Homhual Buarapha
KhonKaen University
Asst. Prof. Dr. Somkiat Kiatchareon
Rajabhat Mahasarakham University
Asst. Prof. Dr. Natthapong Malison
Phranakhon Rajabhat University
Dr. Pairat Phuenchomphoo
Mahamakut Buddhist University

- ฝ่ายคอมพิวเตอร์และการพิมพ์
ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี
นางสุภารัตน์ มณีนิล

- Computer & Print
Dr.Theeraphat Thinsaendee
Mrs.Sudarat Maneenil

● สมาชิกสัมพันธ์ นางสาวสารีทิพย์ วงสุเพ็ง	● Subscriber Relations Ms.Sareetip Wongsupheng
● ฝ่ายจัดทำ พระมหาสาภ สุธรมณี, ดร. ดร.ประพิศ โบราณมูล ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวิ	● Producing Section Ven. Phramaha Sakol Subharamedhi, Dr. Dr.Prapit Boranmoon Dr.Vimolporn Suwansaenthawee
● ออกแบบปก นายกฤษณ์ รัตแสนศรี นายฉัตรชัย ชมชาลี	● Cover designed Mr.Kritsanai Ratsaensee Mr.Chatchai Chomcharee
● กำหนดเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม)	● Period of issue Two volumes per year (January-June and July-December)

*ผลงานวิจัยหรือบทความวิชาการที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นบทความรับผิดชอบของผู้เรียบเรียง ซึ่งวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

*การนำผลงานวิจัยหรือบทความวิชาการในวารสารนี้ไปเผยแพร่ สามารถ Download ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU> พร้อมระบุว่าได้รับความเอื้อเฟื้อจากวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*The onus of the research and academic articles published in this journal is on the contributor. Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus is unnecessary to agree with.

*To quote a passage of the research and academic articles in the journal of dissemination, please be specified that ‘With the compliments of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus’.

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารกำหนด บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทั้งนี้ตั้งแต่ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563) วารสารได้ยกเลิกการเผยแพร่ในลักษณะรูปเล่มเอกสาร โดยจะเน้นการเผยแพร่ในระบบออนไลน์ ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2566) เป็นฉบับที่ผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิจัดว่าเป็นผลงานที่ผ่านการพัฒนางานองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องในเชิงวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญามหาวิทยาลัย “ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา” ซึ่งวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ได้รับความไว้วางใจและความเชื่อถือของนักวิชาการ ดังจะเห็นได้จากบทความที่นำมาเผยแพร่เป็นบทความที่มาจากหลากหลายสถาบันหรือหน่วยงาน กองบรรณาธิการวารสารขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนนิสิต นักศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ได้ส่งบทความวิชาการเข้าร่วมตีพิมพ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยตามลักษณะการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และการเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารนี้เป็นการนำผลการวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนาสู่สังคมทำให้เกิดคุณค่าทางวิชาการนำไปสู่การพัฒนาชีวิตและสังคมร่วมกัน

วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ISSN : 2651-2009 (Online) ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย(TCI)โดยได้รับการจัดให้อยู่ในวารสารกลุ่มที่ 2: วารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI (จนถึง 31 ธันวาคม 2567) ทั้งนี้ตั้งแต่ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563) วารสารได้ยกเลิกการเผยแพร่ในลักษณะรูปเล่มเอกสาร โดยจะเน้นการเผยแพร่ในระบบออนไลน์ ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU>

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ขอขอบคุณผู้เขียนบทความ สมาชิก และผู้อ่านทุกท่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อจากผู้ทรงคุณวุฒิ(Peer review) ที่มีส่วนในการควบคุมคุณภาพของวารสารให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด กองบรรณาธิการวารสารหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการวารสารขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

ดร.บรรจง ลาวัณย์

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	(5)
บทความวิจัย(Research Articles)	
การประเมินผลความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวด ต่อสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้า (THE SATISFACTION ASSESSMENT OF TEACHERS AND VISUALLY IMPAIRED PEOPLE UNDERGOING MASSAGE TRAINING WITH THE INNOVATIVE TEACHING MEDIA ON FOOT REFLEXOLOGY MASSAGE MODEL) ขวัญชัย อัดโณ, วินิจ มุลวิชา, วินัย อินเสมียน, เกียรติเกรียงไกร นาบุตดา, นิลิต ศิริมาลย์ กิจ, พรภาภรณ์ พักตร์ธนาปกรณ์, รุ่งตะวัน วิวัฒนาศิริกุล.....	1
คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ (UNIQLO PRODUCT NAMES WITH ENGLISH TRANSLITERATED WORDS) จอมขวัญ สุทธินนท์.....	11
ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ (BUDDHISM-BASED LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS OF THE EDUCATION SECTION PHRAPARIYATTIDHAM SCHOOL IN KALASIN PROVINCE) พระทองเลี่ยม ธิระคุณ(แฝงจันดา), จิราภรณ์ พันสว่าง, วิมลพร สุวรรณแสนทวี.....	25
การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุมหาวิทยาลัยขอนแก่น (SOCIAL MEDIA USAGE AMONG OLDER ADULTS: THE CASE OF KHON KAEN UNIVERSITY SENIOR CITIZEN GROUP) กฤษฎารัตน์ โล้วชรินทร์, วุฒิชัย อ้วนพรมมา, กัณต์ณภัท พิ้วเหลื่อง, จักรวาล ห้วยจันทร์, ณิชาภัทร ชุนเจริญ, อีรศักดิ์ พ่อเพี้ยโคตร, วราภรณ์ ศรเหล็ก, สุพัตรา เฟื่องพิทักษ์.....	37
การศึกษาเปรียบเทียบสังคมอุดมคติตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตก (A COMPARATIVE STUDY OF IDEAL SOCIETY ACCORDING TO THERAVADA BUDDHIST PHILOSOPHY AND WESTERN PHILOSOPHY) พระสถิต ขนดิธโร(โพธิ์ทอง), พระมหาสาธิต สุภระเมธี, สงวน หล้าโพธิ์.....	47
การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทของ ชาวบ้านตำบลสามแยก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดชัยภูมิ (AN ANALYSIS STUDY OF THE BELIEF ON THE KING NAGA ACCORDING TO THERAVADA BUDDHIST PHILOSOPHY OF BAN DAN VILLAGERS, SAMYAEK SUB-DISTRICT, LOENGNOTHA DISTRICT, YASOTHON PROVINCE) พระครูสังฆรักษ์ ธนธรรม กลุยานธมโม(ไชยสุริยงค์), พระมหาสาธิต สุภระเมธี, พระใบฎีกา นรินทร์ สีสเดโช.....	57

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การศึกษาวิเคราะห์ความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร (AN ANALYSIS STUDY OF AESTHETIC BEAUTY OF WATSRATRAINURAK'S HOR TAI (HALL), BAN NA WIANG, NA WIANG SUB-DISTRICT, SAI MUN DISTRICT, YASOTHON PROVINCE)	
พระจักรพงษ์ สุวณโณ(สุโพธิ์), พระมหาสาธิต สุภระเมธี, พระใบฎีกา นรินทร์ สีลเตโช....	69
การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด (PERSONNEL MANAGEMENT BASED ON FOUR SUBLIME STATES OF MIND BY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE ROI ET)	
นงครัตน์ ดวงภักดี, พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, สุรสิทธิ์ ไกรสิน.....	79
ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด (LEADERSHIP BASED ON THE SEVEN PRINCIPLES SUPPERISADHAMMA OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE ROI ET)	
วลัยพร พาโคกหอม, พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, สุเทพ เมย์ไธสง.....	90
โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (THE PROGRAM OF ENHANCING TEACHER FOR LEARNING MANAGEMENT OF CONTEMPLATIVE EDUCATION FOR KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2)	
กฤตชญา ชิมโพธิ์คลัง, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ.....	101
การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ เรื่อง สายใยแห่งความผูกพันระหว่างแม่และลูก (CREATION OF VISUAL ARTS ON THE STORY OF THE BOND BETWEEN MOTHER AND CHILD)	
เพ็ญวิภา ปัญญา, สุชาติ สุขนา, อดุลย์ บุญฉ่ำ.....	113
สภาวะการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีมีผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำรงชีวิต (THE CHANGING STATE OF TECHNOLOGY HAS HAD AN EFFECT ON CHANGING LIFESTYLES)	
กุลภาค กว้างนอก, สุชาติ สุขนา, กนกวรรณ นิธิรัฐพัฒน์.....	124

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (DEVELOPMENT OF PROGRAM TO ENHANCE STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) สุทธิพร साโคตร, บุญชม ศรีสะอาด.....	134
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร (TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE PERFORMANCE EFFICIENCY OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF MUKDAHAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE) ศุภลักษณ์ พลศรีเมือง, ชัยยนต์ เพาพาน.....	147
ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ ร้อยเอ็ด เขต 2 (STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF ACADEMIC AFFAIRS MANAGEMENT OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2) พนมพร เกริกขจรณัฐรัฐ, ชัยยนต์ เพาพาน.....	159
ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 (ENVIRONMENTAL FACTORS AFFECTING THE QUALITY OF WORKING LIFE OF TEACHERS IN SCHOOLS UNDER THE ROI ET PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3) วิจิตรา อุ่นชัย, ธันยาภรณ์ นวลสิงห์.....	172
การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ (THE PERSONNEL ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATOR IN THE DIGITAL ERA UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE UBON RATCHATHANI, AMNATCHAROEN) พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์, ภาณุพงศ์ บุญรัมย์.....	184

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ (TRANSFORMATION LEADERSHIP IN THE NEW NORMAL AGE OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SURIN)	
สุภาพร สุริยะสุขประเสริฐ, อธิภัทร ถิ่นแสนดี, จิราภรณ์ ผั่นสว่าง.....	197
การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช (THE DEVELOPMENT OF ANALYSIS AND CRITICISM READING SKILLS OF THAI LITERATURE OFMATTAYOMSUKSA 5 STUDENTS BY THE USING OF COACHING)	
รัชชานนท์ เพ็ญบุญ, อธิมาส มากจ้อย, สมพร ร่วมสุข.....	210
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช (THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING ABILITY OF PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS BY LEARNING MANAGEMENT WITH THE ROLE OF COACHING)	
นิภาวรรณ ราตรี, อธิมาส มากจ้อย, สมพร ร่วมสุข.....	223
การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ชันกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (THE LEARNING MANAGEMENT BY INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON SIMPSON’S PRACTICE SKILL OF FOOTBALL FOR THE EIGHTH GRADE STUDENTS)	
อานุภาพ ไม้พิมพ์, ธนรัตน์ เหล่าอรรค.....	235
กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (STRATEGY FOR NEW NORMAL LEARNING MANAGEMENT IN PRIMARY SCHOOLS UNDER MAHASARAKARM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2)	
เอกฤทัย ชัยล้นฟ้า, พชรวิทย์ จันทร์ศิริ.....	249

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (THE ENGLISH TEACHER TRAINING PROGRAM TOWARDS ENGLISH COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) ธัญญรัตน์ เวียงสีมา, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ.....	265
กลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ (STRATEGIES FOR THE MANAGEMENT OF MARCHING BAND IN SPECIAL LARGE SECONDARY SCHOOLS IN KALASIN PROVINCE) วีระพล เหล่าชัย, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ.....	278
การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและ สนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด (THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED ON THREE PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS OF ART SAMART DISTRICT, ROI ET PROVINCE) พระประทีป สุวิโร (สุริยะมัตย์), พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า.....	289
การพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียนสะกดคำและการเรียนรู้อย่างมี ความสุขของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิดสมองเป็นฐาน (DEVELOPING READING AND WRITING WORDS-SPELLING ABILITY AND HAPPY LEARNING AMONG PRATHOM 1 STUDENTS THROUGH BRAIN-BASED LEARNING ACTIVITY) สุธาทิพย์ ชัยแก้ว, อธิกมาส มากจ้อย.....	301
แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 (GUIDELINES FOR DEVELOPMENT MANAGEMENT SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE 21ST CENTURY UNDER SURIN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2) น้ำฝน ลิทธิศรี, จำเนียร พลหาญ.....	315
ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชัน ซีพีเฟร ชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (CAUSAL FACTORS AFFECTING TOPURCHASE BEHAVIOR ON CP FRESH MART APPLICATION OF CONSUMERS IN BANGKOK AND ITS VICINITY) พลอยไพลิน ดังก่อ, สมชาย เล็กเจริญ.....	330

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม (THE DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION ABILITY FOR GRADE 7 STUDENTS BY USING THINK-PAIR-SHARE TECHNIQUES AND QUESTIONS) ราตรี พรหมบุตร, อธิมาส มากจ้อย, สมพร ร่วมสุข.....	342
ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายใน องค์กร ของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (CAUSAL FACTORS OF USE BEHAVIORSOCIAL MEDIAIN INTERNAL COMMUNICATION OF EMPLOYEEAIRPORTS OF THAILAND PUBLIC COMPANY LIMITED) อภิสันต์ สระน้อย, สุมาลย์ ปานคำ.....	354
ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของ ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร (CAUSAL FACTORS INFLUENCING PURCHASE INTENTION CLOTHES ON ZARA APPLICATION OF CONSUMERS IN BANGKOK) ปรีฉัตร บุญเกื้อหนุน, สุมาลย์ ปานคำ.....	366
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพ้นสภาพนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขต มหาสารคาม โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ของกฎความสัมพันธ์ (FACTORS AFFECTING STUDENT DROPOUT AT THAILAND NATIONAL SPORTS UNIVERSITY MAHASARAKHAM CAMPUS USING ASSOCIATION RULE LEARNING) เอกวิชัย เมย์ไธสง, พีระศักดิ์ กิ่งพุ่ม, พีระศักดิ์ กิ่งพุ่ม.....	377
การสร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาหนองคาย (THE CONSTRUCTION OF THE COMPETENCY TEST TO EXPLAIN PHENOMENA SCIENTIFICALLY FOR MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONGKHAI) สุदारัตน์ เอนกนันท์, พชรินทร์ ชมภูวิเศษ.....	386

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 (DEVELOPMENT OF LEARNING RESOURCE MANAGEMENT GUIDELINES ACCORDING TO THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY FOR EDUCATIONAL INSTITUTIONS KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1)	
ชฎาพร พลกุล, ชฎาพร พลกุล, ธัชชัย จิตรนันท์.....	398
การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 (THE DEVELOPMENT OF THE PROGRAMS TO ENHANCE A LEARNING LEADERSHIP OF TEACHERS IN THE ROI-ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3)	
ทิฆัมพร ไวยกรณ์, ทิฆัมพร ไวยกรณ์, ธัชชัย จิตรนันท์.....	411
การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ (THE GUIDELINES FOR STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM MANAGEMENT ACCORDING TO THE PDCA QUALITY CYCLE OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BURIRAM)	
พัชรา หงคำมี, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ.....	423
การพัฒนาแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ แบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (THE DEVELOPMENT OF LINEAR MOTION CONCEPTUAL TEST TO ASSESS LINEAR MOTION CONCEPT USING ITEM RESPONSE THEORY FOR MATTHAYOMSUKSA 4)	
ศุภรดา สอนสุภาพ, พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ.....	437
THE DEVELOPMENT OF A TEACHING PACKAGE USING A PRACTICAL TEACHING METHOD IN BUSINESS FINANCE FOR STUDENTS OF THE FACULTY OF BUSINESS ADMINISTRATION, PITCHAYABUNDIT COLLEGE	
Kanyarat Hassaro.....	450

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี (THE DEVELOP A MODEL OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF QUALITY SCHOOLS IN THE 21ST CENTURY FOR SUANKULARBWITTAYALAI RANGSIT SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PATHUM THANI)	
ภวดี งามคุณธรรม.....	463
การบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียน ช่วง สถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น (TEACHING MANAGEMENT TO ENHANCE READING AND WRITING SKILLS DURING THE COVID-19 SITUATION IN KHON KAEN PROVINCE)	
ธีรภัทร โคตรบรรเทา.....	476
ศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น (THE POTENTIAL OF THAI POSTAL SERVICES IN THE DIGITAL ERA IN KHON KAEN PROVINCE)	
รังสรรค์ ลุนบง.....	484
ปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น (FACTORS AFFECTING MARKETING STRATEGIC DEALER BUSINESS IN KHON KAEN PROVINCE)	
นภัสวรรณ ดาทุมมา.....	492
ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ใน สถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น (FACTORS AFFECTING READING AND WRITING SKILLS DURING THE COVID -19 SITUATIONS IN SCHOOLS KHON KAEN)	
ธีรภัทร โคตรบรรเทา.....	500
การสร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสถานการณ์ (THE CONSTRUCTION OF DIGITAL CITIZENSHIP: DIGITAL ETIQUETTE SITUATION SCALE FOR LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS)	
อรรถพล หล่อพันธุ์, ทวีภา ตั้งประภา, อรุณา เจริญสุข.....	508

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
เจตคติที่มีต่อการทำโครงการเคมีระหว่างการใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิด และแนวทางการสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทาง (ATTITUDE TOWARD CHEMISTRY PROJECT PRACTICE BETWEEN USING OPEN INQUIRY PROJECT APPROACH (OIPA) AND USING GUIDED INQUIRY PROJECT APPROACH (GIPA) รุ่งรัตน์ ธรรมทอง.....	521
การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ (APPLYING PRINCIPLES OF BELIEF AND INNOVATION TO SUPPORT CREATIVE TOURISM POLICIES IN THE COVID-19 SITUATION ROI KAEN-SARASIN AREA) สุมิตรา ไอยรา.....	530
ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศ ของ การกีฬาจังหวัดขอนแก่น (FACTORS AFFECTING THE USE OF INNOVATION IN SPORTS DEVELOPMENT MANAGEMENT TOWARDS SPORT EXCELLENCE IN KHON KAEN PROVINCE) กลมเกลียว มาเวียง.....	541
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (FACTORS AFFECTING THE USE OF MARIJUANA FOR THE TREATMENT OF PEOPLE IN THE NORTHEASTERN REGION) บุญเพ็ง ลิทธิวงษา, อธิศ ไชยศิริพันธ์, ดนัย ลามคำ, ทรงพล โชติกเวชกุล, ไชยพร สมานมิตร.....	551
การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 (DEVELOPING A PROGRAM TO STRENGTHEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP PROGRAM OF SCHOOL ADMINISTRATOR UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) วลัยลักษณ์ ชุมพล, ธรินทร์ นามวรรณ.....	559

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทความวิชาการ (Academic Article)	
GROWTH MINDSET: กรอบความคิดเติบโตหัวใจสำคัญสำหรับนักศึกษาครูยุคใหม่ (GROWTH MINDSET: THE GROWTH MINDSET IS THE HEART OF THE NEW GENERATION OF STUDENT TEACHERS) ชนมน สุขวงศ์.....	571
คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ	584

การประเมินผลความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวด
ต่อสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้า*
THE SATISFACTION ASSESSMENT OF TEACHERS AND VISUALLY IMPAIRED PEOPLE
UNDERGOING MASSAGE TRAINING WITH THE INNOVATIVE TEACHING MEDIA ON
FOOT REFLEXOLOGY MASSAGE MODEL

ขวัญชัย อัตโน¹, วินิจ มุลวิชา², วินัย อินเสมียน³, เกรียงไกร นาบุตดา⁴,
นิสิต ศิริมาลัยกิจ⁵, พรราวรินทร์ พักตร์ธนาปกรณ⁶, รุ่งตะวัน วิวัฒน์ศิริกุล⁷
Kwanchai Atano¹, Winit Mulwicha², Winai Insamean³, Kriengkrai Nabudda⁴,
Nisit Sirimarnkit⁵, Proud pawin Pakthanapakorn⁶, Rungtawan Wiwattanasirigul⁷
กองกำกับการสืบสวน ตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์¹
Kalasin Police Investigation Sub-Divition, Kalasin Provincial Police, Thailand.¹
มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์²
The Christian Foundation for the Blind, Thailand.²
สมาคมคนตาบอดชาวอีสาน³
The Association of the blind of Northeastern, Thailand.³
มหาวิทยาลัยขอนแก่น⁴
KhonKaen University, Thailand.⁴
นักวิชาการอิสระ จังหวัดขอนแก่น^{5,6}
Independent scholar, KhonKaen Province, Thailand.^{5,6}
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ⁷
Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.⁷
Email : kwan_tkd@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวดต่อสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้ากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวด จำนวน 35 คนโดยการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามความพึงพอใจสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการสรุปข้อเสนอแนะในรูปแบบบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวดมีความพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์สอนนวัตกรรมเทคโนโลยีการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวดมีความพึงพอใจต่อคุณภาพสื่อการเรียนการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้า

สำหรับผู้พิการทางการเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3. ข้อเสนอแนะต่อสื่อการสอน นวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็นควรปรับปรุงสื่อ การสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็นให้เสียง ดังมากขึ้น

คำสำคัญ : 1. ความพึงพอใจ 2. จุดสะท้อนฝ่าเท้า 3. ผู้พิการทางการเห็น 4. นวัตกรรมสื่อการสอน

ABSTRACT

The main objective of this study was to study the level of satisfaction of teachers and visually impaired people undergoing massage training with the innovative teaching media on foot reflexology massage model. The sample consisted of 35 teachers and visually impaired people undergoing massage training, they were selected by purposive sampling. For the collection of data we used a satisfactory evaluation form on three aspects: 1) satisfaction with the use of Innovative technology teaching media on foot reflexology for the visually impaired people, 2) satisfaction with the quality of Innovative technology teaching media on foot reflexology for the visually impaired people, and 3) comments or suggestions, data analysis, to get percentage, using mean, standard deviation, and summary of recommendations in narrative style.

The results of this study are: 1.the level of satisfaction of teachers and visually impaired people undergoing massage training with the use of innovative technology teaching media on foot reflexology were satisfied at the highest level, 2. the level of satisfaction of teachers and visually impaired people undergoing massage training with the quality of innovative technology teaching media on foot reflexology were satisfied at the highest level, and 3.the comments on the innovative technology teaching media on foot reflexology was that it should be improved to make the sound louder.

Keywords : 1. Satisfaction 2. Foot Reflexology 3. Visually Impaired People 4. Innovative Teaching Media

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันการนวดฝ่าเท้าเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศซึ่งการนวดเป็นศาสตร์และศิลป์แขนงหนึ่งที่มีมาตั้งแต่โบราณอันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของไทยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การดำรงไว้โดยนวดไทยได้รับการขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม โดยคณะกรรมการร่วมระหว่างรัฐบาลเพื่อการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

ของยูเนสโก ในการจัดประชุมครั้งที่ 14 ที่กรุงโบโกตา ประเทศโคลอมเบีย ได้มีมติเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2562 ให้ขึ้นบัญชี “นวดไทย” (Nuad Thai, traditional Thai massage) เป็นตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ (ปีปีซี นิวส์, 2562) การนวดสามารถบรรเทาและบำบัดโรค ช่วยให้ผ่อนคลายความเครียด นอกจากนี้การนวดยังเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่สำคัญที่ผู้พิการทางสายตาสามารถฝึกอบรมอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว โดยหลักสูตรการนวดที่ทางกรมสนับสนุนบริการสุขภาพรับรองให้ผู้พิการทางสายตาสามารถฝึกอบรมเพื่อนำมาประกอบอาชีพด้านการนวดเพื่อสุขภาพได้ในปัจจุบันคือ “หลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับผู้พิการทางสายตา 255 ชั่วโมง” และกำลังมีการปรับปรุงหลักสูตร “นวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพสำหรับผู้พิการทางสายตา 80 ชั่วโมง” ซึ่งสถาบันสอนนวดเพื่อสุขภาพของผู้พิการทางสายตาที่ได้รับการรับรองมีจำนวน 17 สถาบัน ได้แก่ ศูนย์บริการคนตาบอดแห่งชาติ สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย (กรุงเทพฯ) ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการจังหวัดหนองคาย (จังหวัดหนองคาย) มูลนิธิคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอดในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (กรุงเทพฯ) สมาคมส่งเสริมการนวดแผนไทยคนตาบอด (กรุงเทพฯ) ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด ภายใต้มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ปากเกร็ด (จังหวัดนนทบุรี) ศูนย์บริการคนตาบอดแห่งชาติ สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือตอนล่าง (จังหวัดพิษณุโลก) สมาคมคนตาบอดเมืองลำปาง (จังหวัดลำปาง) สมาคมสหภาพคนตาบอดจังหวัดเชียงใหม่ (จังหวัดเชียงใหม่) สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย (จังหวัดนนทบุรี) ศูนย์บริการคนตาบอดนครราชสีมา สมาคมคนตาบอดตราสีมา (จังหวัดนครราชสีมา) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (จังหวัดขอนแก่น) มูลนิธิส่งเสริมอาชีพคนตาบอด (กรุงเทพฯ) สมาคมคนตาบอดจังหวัดอุดรธานี (จังหวัดอุดรธานี) มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ (กรุงเทพฯ) ศูนย์บริการคนตาบอดแห่งชาติ สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สาขาภาคกลางตอนบน (จังหวัดสิงห์บุรี) มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขาจังหวัดเพชรบุรี (จังหวัดเพชรบุรี) และสมาคมส่งเสริมอาชีพคนตาบอดจังหวัดพิจิตร (จังหวัดพิจิตร) (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

จากข้อมูลการสำรวจผู้พิการทางสายตา พบว่าผู้พิการส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการอ่านหนังสือ เพราะไม่สามารถอ่านได้เหมือนคนตาดีทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือด้วยระบบสัมผัสทางเสียงเช่น เทปคาสเซ็ท หรือการอ่านด้วยระบบสัมผัสเช่นอักษรเบรลล์ เพราะหนังสืออักษรเบรลล์มีความหนาเกินไปไม่สามารถพกพาไปไหนมาไหนได้ ส่วนเทปคาสเซ็ทไม่มีความคงทน และไม่สามารถค้นหาหรือประโยคได้ สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นเรื่องที่ยุ่งยากสำหรับผู้พิการทางสายตา ทางวิทยาลัยราชสุดาจึงได้คิดค้นและจัดทำหนังสือเสียงเดซี่ (daisy) หรือ daisy accessible information system ขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้พิการทางสายตา สามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ที่เขาต้องการค้นหาได้ ซึ่งหลักสูตรแรกที่วิทยาลัยได้จัดทำสำหรับหนังสือเสียงเดซี่ คือสื่อการเรียนการสอนสำหรับหมอนวดตาบอด ที่มีทั้งเสียงและรูปภาพแบบนูนที่ผู้พิการทางสายตา สามารถสัมผัสในหนังสือได้ ซึ่งหนังสือเสียงเดซี่นี้จะมีทั้งสองรูปแบบ คือแบบที่เป็นแผ่นซีดีที่สามารถเปิดใช้ในคอมพิวเตอร์ได้ และแบบเล่มที่เป็นรูปภาพนูนที่สามารถสัมผัสรูปภาพและนำไปปฏิบัติตามได้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2553) จากโครงการดังกล่าวส่งผลให้การนวดของ

คนตาบอดมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง เพราะมีหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกที่เข้มแข็ง มาร่วมพัฒนาด้านการนวดให้คนตาบอดนอกจากนี้ในการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้เรื่องการนวดฝ่าเท้า นั้น ได้มีการจัดทำเป็นหนังสือเสียงและมีหุ่นจำลองฝ่าเท้าเพื่อให้คนตาบอดสามารถเรียนรู้จดจำและสามารถทบทวนความรู้ด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมให้คนตาบอดได้มีงานทำ และเป็นการช่วยเหลือคนตาบอดอย่างยั่งยืน (เปี้ยทิพย์ พัวพันธ์, 2549) และทางคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็น เพื่อบูรณาการไปใช้ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับการนวดฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางสายตาเพื่อให้สามารถสอบผ่านใบประกอบโรคศิลป์อันเป็นการพัฒนาอาชีพการนวดให้กับผู้พิการต่อไป

การศึกษานี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการประเมินความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวดต่อสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางสายตาซึ่งผลที่ได้นี้จะเป็นอย่างยิ่งจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งอันจะนำไปสู่การปรับปรุง ทบทวน สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการสำหรับการฝึกอาชีพนวดให้กับผู้พิการทางสายตาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวดต่อสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้า

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 จากการศึกษาทำให้ทราบแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางสายตา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวด จำนวน 35 คน โดยคัดเลือกจากสถาบันสอนนวดเพื่อสุขภาพของคนตาบอดที่ได้รับการรับรอง 5 องค์กร ประกอบด้วย 1)มูลนิธิส่งเสริมอาชีพคนตาบอด (กรุงเทพฯ) 2)ศูนย์บริการคนตาบอดแห่งชาติในสังกัดสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย (กรุงเทพฯ) 3)สมาคมส่งเสริมอาชีพการนวดแผนไทยคนตาบอด (กรุงเทพฯ) 4)ศูนย์บริการคนตาบอดนครราชสีมา สมาคมคนตาบอดราชสีมา (จังหวัดนครราชสีมา) และ 5)ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (จังหวัดขอนแก่น) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้ฝึกสอน องค์กรละ 2 คน รวม 10 คนผู้เข้ารับการฝึกนวด องค์กรละ 5 คน รวม 25 คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวดต่อสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้าเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) จำนวน 20 ข้อได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.858 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนประกอบด้วย ตอนที่ 1 ความพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์สอนนวดนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็น

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อคุณภาพสื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนฟ้า
 ฟ้าสำหรับผู้พิการทางการเห็น ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิธีการเก็บรวบรวม
 ข้อมูล เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้า
 รับการฝึกนวดต่อสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฟ้าฟ้า การวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำ
 แบบสอบถามมาตรวจคำตอบและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีรายละเอียดดังนี้
 1)วิเคราะห์ความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวดด้วยวิธีการหา
 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอในรูปแบบของ
 ตารางประกอบคำบรรยาย 2)กรณีคำถามปลายเปิดข้อมูลความพึงพอใจเกี่ยวกับข้อเสนอแนะจาก
 แบบสอบถามปลายเปิดจะใช้วิธีการสรุปความแล้วเขียนเชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียน
 การสอนจุดสะท้อนฟ้าฟ้าสำหรับผู้พิการทางการเห็น

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียน
 การสอนจุดสะท้อนฟ้าฟ้าสำหรับผู้พิการทางการเห็น

รายการประเมิน		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1.	กระตุ้นความสนใจให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียน	3.83	0.47	มากที่สุด
2.	ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายสามารถจดจำได้	3.72	0.53	มากที่สุด
3.	มีสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอน	3.66	0.61	มากที่สุด
4.	มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียน/เสริมสร้างความ เข้าใจในบทเรียน	3.79	0.49	มากที่สุด
5.	เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน	3.69	0.54	มากที่สุด
6.	ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้/กระตุ้นกระบวนการคิด ของนักเรียน	3.69	0.54	มากที่สุด
7.	มีความทันสมัยแปลกใหม่แตกต่างไปจากการเรียน ปกติ	3.79	0.49	มากที่สุด
8.	สะดวกง่ายต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ของครู	3.76	0.51	มากที่สุด
9.	มีความคงทนสามารถนำกลับมาใช้ได้อีก	3.69	0.54	มากที่สุด
10.	ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์และเสริมสร้างความเข้าใจ ให้กับนักเรียน	3.69	0.54	มากที่สุด
11.	สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้เป็น รูปธรรมได้	3.72	0.53	มากที่สุด

	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
12.	ประหยัดเวลาลดการบอก/อธิบายลงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	3.76	0.51	มากที่สุด
13.	เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.69	0.54	มากที่สุด
14.	สามารถใช้ตรวจสอบผู้เรียนว่าเรียนรู้/เข้าใจสิ่งที่เรียนไปถูกต้องได้	3.69	0.54	มากที่สุด
15.	ท่านมีความพึงพอใจต่อสื่อการสอนและอุปกรณ์การเรียนรู้อย่างไร	3.83	0.47	มากที่สุด
	รวม	3.73	0.06	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกฝนมีความพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์การสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนผ้าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.06) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ากระตุ้นความสนใจให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.47) มีความพึงพอใจต่อสื่อการสอนและอุปกรณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.47) มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียน/เสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.49) มีความทันสมัยแปลกใหม่แตกต่างไปจากการเรียนปกติ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.49) สะดวก ง่ายต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.51) ประหยัดเวลาลดการบอก/อธิบายลงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.51) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายสามารถจดจำได้ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.53) สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.53) เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.54) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ / กระตุ้นกระบวนการคิดของนักเรียน ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.54) มีความคงทนสามารถนำกลับมาใช้ได้อีก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.54) ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์และเสริมสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.54) เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.54) สามารถใช้ตรวจสอบผู้เรียนว่าเรียนรู้/เข้าใจสิ่งที่เรียนไปถูกต้องได้ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.54) และ มีสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอน ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.61)

5.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อคุณภาพสื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนผ้าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็น

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อคุณภาพสื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็น

รายการประเมิน		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.	ความปลอดภัย	3.86	0.35	มากที่สุด
2.	ความสะดวก ใช้งานง่าย	3.76	0.44	มากที่สุด
3.	ความคงทน	3.76	0.44	มากที่สุด
4.	มีประสิทธิภาพ	3.72	0.65	มากที่สุด
5.	การนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง	3.83	0.47	มากที่สุด
รวม		3.79	0.06	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกกวดมีความพึงพอใจต่อคุณภาพสื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.06) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.35) การนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.47) ความสะดวกใช้งานง่าย ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.44) ความคงทน ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.44) และมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.65)

5.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกกวดพบว่าข้อบกพร่องของหุ่นนวดยังเป็นระดับเสียงมีข้อบกพร่องคือเสียงมีขนาดเบาเพราะบางคนสภาพการได้ยินยินเสียงไม่ค่อยดีจำเป็นต้องมีเสียงดังมากกว่านี้

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์การสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็นจากการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านซึ่งจะเห็นว่าครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกกวดมีความพึงพอใจเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรนวดโดยตรงซึ่งครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกกวดสามารถนำสื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมอาชีพนวดได้สอดคล้องกับ สลิตา ประชากิจ และคณะ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาให้นักการนวดไทยแบบราชสำนักของแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่มีอายุการทำงานแตกต่างกันโดยใช้หุ่นจำลองที่มีโพลีเอสเตอร์ในการทดสอบ พบว่าการใช้หุ่นจำลองที่มีโพลีเอสเตอร์สามารถช่วยในการสร้างมาตรฐานการนวดได้ และสอดคล้องกับเปียทิพย์ พัวพันธ์ (2549) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้สำหรับคนตาบอด เรื่อง การนวดฝ่าเท้า พบว่า ได้มีการจัดทำเป็นหนังสือเสียงและมีหุ่นจำลองฝ่าเท้า เพื่อให้คนตาบอดสามารถเรียนรู้จดจำ และสามารถทบทวนความรู้ด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมให้คนตาบอดได้มีงานทำ และเป็นการช่วยเหลือคนตาบอดอย่างยั่งยืนแต่เมื่อพิจารณาด้านความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอนพบว่าระดับความพึงพอใจเป็นลำดับ

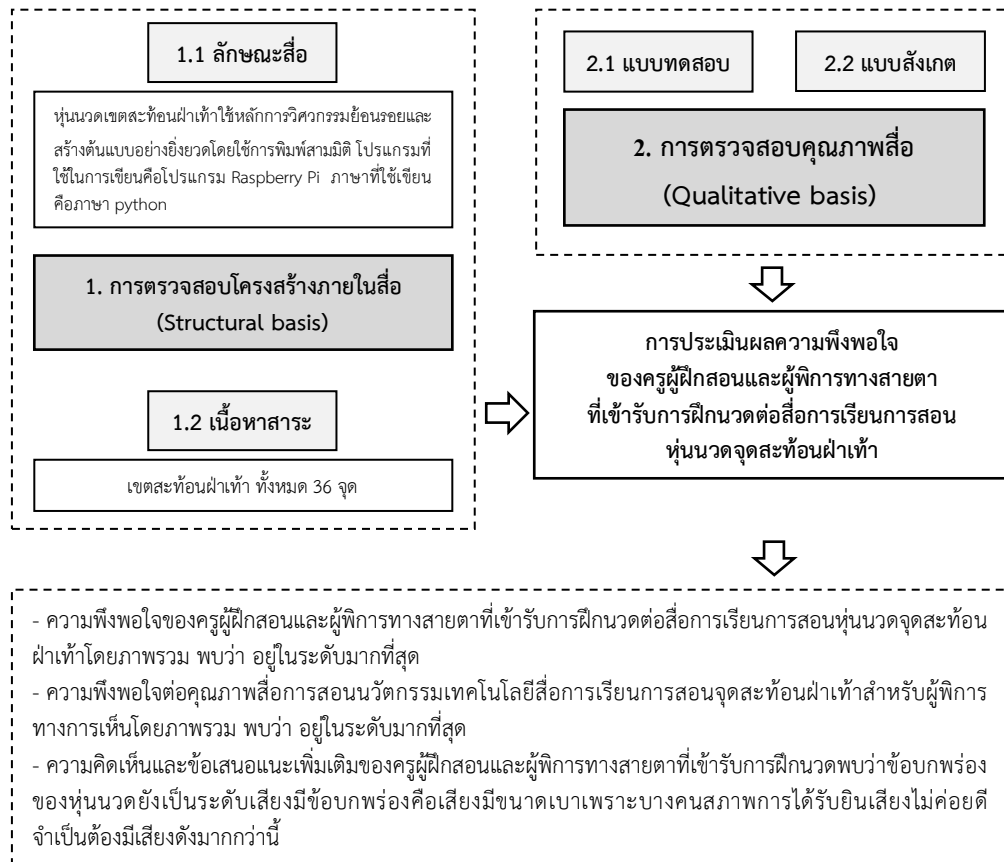
สุดท้าย ดังนั้นควรปรับปรุงสื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าให้สอดคล้องกับหลักสูตรหมวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับผู้พิการทางสายตา 255 ชั่วโมง หรือหลักสูตรหมวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพสำหรับผู้พิการทางสายตา 80 ชั่วโมง

6.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อคุณภาพสื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็นจากการศึกษา พบว่า ระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านแสดงว่าสื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็นสามารถส่งเสริมการฝึกอาชีพพวดให้กับผู้พิการทางสายตาในการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับสอดคล้องกับสถิติ ประชากร และคณะ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาแนะนำนักการนวดไทยแบบราชสำนักของแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่มีอายุการทำงานแตกต่างกันโดยใช้หุ่นจำลองที่มีโพลีเอสเตอร์ในการทดสอบ พบว่า การใช้หุ่นจำลองที่มีโพลีเอสเตอร์ช่วยในการในการศึกษาของแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่มีอายุการทำงานน้อย และสอดคล้องกับธีรอาภาบุญจันทร์ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจำลองวัตถุทางพิพิธภัณฑสถานสำหรับคนตาบอดผลจากการศึกษาพบว่าเนื่องจากความพิการทางสายตาทำให้ผู้พิการทางสายตาขาดโอกาสทางการรับรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆการสร้างวัตถุจำลองทางพิพิธภัณฑสถานที่สามารถถ่ายทอดความรู้สู่ผู้พิการทางสายตาได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถทำให้เด็กพิการทางสายตาได้รับการเรียนรู้จากการสัมผัสด้วยตนเองวัตถุจำลองที่ดีต่อการสัมผัสรับรู้ของผู้พิการทางสายตาควรมีรูปทรงหรือลักษณะเฉพาะของวัตถุอักษรเบรลล์และหรือมีเสียงบอกเล่าเรื่องราวประกอบการสัมผัสรับรู้สามารถช่วยให้เด็กพิการทางสายตาสามารถคาดเดาต่อสิ่งที่สัมผัสซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6.3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อสื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็นพบว่า ข้อบกพร่องของหุ่นนวดคือระดับของเสียงซึ่งเสียงมีขนาดเบา การได้ยินเสียงไม่ค่อยดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้พิการทางสายตาบางคนมีสภาพการได้ยินที่แตกต่างกัน ดังนั้น ควรปรับปรุงสื่อการสอนนวัตกรรมเทคโนโลยีการเรียนการสอนจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางการเห็นให้เสียงดังมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทธีรา สารากรบริรักษ์ ที่ได้ศึกษาเสียงบรรยายภาพที่คนพิการทางการเห็นต้องการ ผลการวิจัย พบว่าการนำเสนอเสียงบรรยายภาพ กลุ่มตัวอย่างต้องการระดับเสียงที่รับฟังได้ชัดเจน

7. องค์ความรู้ใหม่

สื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้าสำหรับผู้พิการทางสายตาได้สร้างรูปแบบจำลองของเท้าโดยอาศัยหลักการทางด้านวิศวกรรมย้อนรอย (Reverse Engineering) และสร้างต้นแบบอย่างยั่งยืนโดยใช้การพิมพ์สามมิติซึ่งจุดสะท้อนฝ่าเท้าประกอบด้วยเขตสะท้อนฝ่าเท้าทั้งหมด 36 จุดดังนั้น เพื่อให้การเรียนรู้และจดจำจุดสำคัญต่างๆ บนฝ่าเท้าได้ง่ายจึงได้สร้างโมเดลของเท้าและนำสวิตช์ไปใส่ยังจุดขนาดสำคัญต่างๆ ในฝ่าเท้า ใช้โปรแกรม Raspberry Pi และเขียนโปรแกรมด้วยภาษา python โดยเมื่อกดสวิตช์จะมีเสียงพูดการสอนว่าจุดนั้นช่วยรักษาหรือกระตุ้นระบบในร่างกายส่วนใดเพื่อให้ผู้พิการทางสายตาที่ฝึกอบรมอาชีพตามหลักสูตรหมวดไทย (หมวดฝ่าเท้า) สามารถจดจำตำแหน่งและจุดสำคัญต่างๆ บนฝ่าเท้าได้และทำการประเมินผลความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้พิการทางสายตาที่เข้ารับการฝึกนวดต่อสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้าดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การประเมินผลความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้ฝึกทางสายตาที่เข้ารับการฝึกจนวดต่อสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้า

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของควรมีนโยบายในการส่งเสริมการนำนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้ามาใช้ในการฝึกอบรมอาชีพนวดไทย เช่น หลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับผู้ฝึกทางสายตา 255 ชั่วโมง หรือหลักสูตรนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพสำหรับผู้ฝึกทางสายตา 80 ชั่วโมง เป็นต้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูผู้ฝึกสอนควรคัดสรรประยุกต์สื่ออุปกรณ์เพื่อนำมาประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความต้องการสำหรับการฝึกอาชีพนวดให้กับผู้ฝึกทางสายตา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการเก็บข้อมูลการประเมินผลความพึงพอใจของครูผู้ฝึกสอนและผู้ฝึกทางสายตาที่เข้ารับการฝึกจนวดต่อสื่อการเรียนการสอนหุ่นนวดจุดสะท้อนฝ่าเท้าเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์สนทนากลุ่มและสังเกตพฤติกรรมและควรมีการเก็บข้อมูลการประเมินผลความพึงพอใจจากผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพนวดสำหรับผู้ฝึกทางสายตา ตามหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับผู้

พิการทางสายตา 255 ชั่วโมง หรือหลักสูตรนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพสำหรับผู้พิการทางสายตา 80 ชั่วโมง เช่นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการ

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2564). **ประกาศรายชื่อหลักสูตรที่ผ่านการรับรอง 11 หลักสูตรกลาง ปี 2561**. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. จาก http://spa.hss.moph.go.th/s_cercouse1.php?round=2
- ธีรอาภาบุญจันทร์. (2555). การจำลองวัตถุทางพิพิธภัณฑสถานสำหรับคนตาบอด. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย**. 32(1). 107-114.
- ปิยชี นิเวศ. (2562). **นวดไทยติด 1 ใน 15 มรดกโลกทางวัฒนธรรมของยูเนสโกประจำปี 2019**. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2563. จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-50772231>
- เปี้ยทิพย์ พัวพันธ์. (2549). การพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้สำหรับคนตาบอด เรื่อง การนวดฝ่าเท้า. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**. 5(2). 1-6.
- ภัทธีรา สารากรบริรักษ์. (2558). เสี่ยงบรรยายภาพที่คนพิการทางการเห็นต้องการ. **วารสารศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. 9(2). 168-170.
- ศลิตา ประชากิจ และคณะ. (2559). การศึกษาน้ำหนักการนวดไทยแบบราชสำนักของแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่มีอายุการทำงานแตกต่างกันโดยใช้หุ่นจำลองที่มีโพลีเอสเตอร์เซนเซอร์ในการทดสอบ. **เวชบันทึกศิริราช**. 9(3). 155-161.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2553). **หลักสูตรนวดไทยไฮเทค สื่อเดซีคนตาบอดเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะหมอนวดไทย**. สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2564. จาก <https://www.thaihealth.or.th/>

10. คำขอบคุณ

ขอขอบพระคุณกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการวิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่านที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าและได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัยจนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงครบถ้วนสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแด่เวทิตาแต่บุพการีและครอบครัวรวมทั้งบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทั้งในอดีตและปัจจุบันทุกท่านที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ*
UNIQLO PRODUCT NAMES WITH ENGLISH TRANSLITERATED WORDS

จอมขวัญ สุทธินนท์¹

Jomkwan Sudhinont¹

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์¹

Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Thailand.¹

Email : jomkwan.sud@psu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มุ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้ข้อความโฆษณาสินค้ายี่ห้อยูนิโคล่ภาษาไทยจากจดหมายข่าวที่อยู่ในรูปแบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2562 – 30 กันยายน พ.ศ. 2563 จำนวน 836 ข้อความเป็นแหล่งข้อมูล ผลการวิจัยพบคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษจำนวน 85 คำ ซึ่งมีความถี่ที่ปรากฏ 245 ครั้ง และพบว่าคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษมีส่วนประกอบ 4 ลักษณะ ตามลำดับความถี่ที่พบ ได้แก่ คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการประสมคำมากที่สุด รวม 44 คำ คิดเป็นร้อยละ 51.76 คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำรวมกับการประสมคำ พบรองลงมาเป็นลำดับที่ 2 คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 23 คำ คิดเป็นร้อยละ 27.06 คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำ พบรองลงมาเป็นลำดับที่ 3 คือ 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 14.12 และคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษพบที่เป็นคำยืมภาษาอังกฤษเท่านั้น พบน้อยที่สุด เป็นลำดับที่ 4 คือ จำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.06

คำสำคัญ : 1. คำเรียก 2. สินค้า 3. ยูนิโคล่ 4. คำยืม 5. ทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

* Received: September 29, 2021; Revised: December 21, 2021; Accepted: December 31, 2021

ABSTRACT

The objective of this research article is to present results of an analysis of UNIQLO product names with English transliterated words. Data were gathered from UNIQLO in Thai in 836 electronic newsletters between from 01 October 2019 to 30 September 2020. The results revealed that there were 85 English transliterated words used as UNIQLO product names at the frequency of 245 times. They could be classified into four types according to word components. The most frequently found type of UNIQLO product names with English transliterated words were compound words found for 44 words or 51.76 percent, followed by reduplication and compound words found for 23 words or 27.06 percent, reduplication words found for 12 words or 14.12 percent, and English transliterated words found for 6 words or 7.06, respectively.

Keywords : 1. Name 2. Product 3. UNIQLO 4. Loanword 5. Transliterated English Word

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

คำเรียกสินค้าหรือชื่อของสินค้ามีบทบาทในการดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคเป็นอย่างมาก (โสภา วิริยศิริ, ม.ป.ป.) ปัจจุบันสินค้าจากต่างประเทศได้รับความนิยมมากจากคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภทแฟชั่นฟาสต์แฟชั่น (fast fashion) ซึ่งก็คือสินค้าประเภทเครื่องแต่งกาย เนื่องจากรูปแบบที่ทันสมัยผลิตรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคจำนวนมากและราคาไม่สูงจนเกินไป (Jasmine Chinasamy, 2019) คำเรียกสินค้าก็ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ โดยปรากฏให้เห็นว่าชื่อสินค้ามักเป็นคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ หรือมีคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษปรากฏร่วมด้วยเสมอ

ยูนิโคล่ (UNIQLO) เป็นยี่ห้อสินค้าประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายในตลาดแฟชั่นฟาสต์แฟชั่นของไทยที่ได้รับความนิยมสูงสุดยี่ห้อหนึ่งและได้รับความนิยมต่อเนื่องกระทั่งปัจจุบัน มีการจัดจำหน่ายทั่วโลก 2,298 สาขา (Thongchai Cholsiripong, 2021) ด้วยความเป็นสากลของยี่ห้อยูนิโคล่ จึงปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษจำนวนมากเป็นคำเรียกสินค้าแบบคำเดี่ยว เช่น เดรส ประกอบอยู่ในคำเรียกสินค้าแบบคำประสม เช่น กางเกงจ็อกเกอร์ เพื่อแสดงประเภทของสินค้าอย่างเจาะจง หรือประกอบอยู่ในคำเรียกสินค้าแบบคำประสมระหว่างคำซ้อน 2 คำ ดังข้อความโฆษณาในภาพที่ 1

WOMEN FLUFFY YARN FLEECE FULL ZIP LONG SLEEVE JACKET

590THB ~~790THB~~ ถึง 10 ค.ค.

สัมผัสสบายๆ จากเสื้อแจ็คเก็ตผ้าฟลีซขนนุ่มเนื้อเบา และไม่เป็รรอยยับ
จึงดูแลรักษาง่าย ทรงตรงสวมใส่ได้หลายโอกาส

ภาพที่ 1 เสื้อแจ็คเก็ตผ้าฟลีซ (UNIQLO Thailand, 2019)

ข้อความโฆษณาสินค้าของยูนิโคล่ดังปรากฏในข้อความที่ 1 มีอยู่ว่า “สัมผัสสบายๆ จากเสื้อแจ็คเก็ตผ้าฟลีซขนนุ่มเนื้อเบา และไม่เป็รรอยยับจึงดูแลรักษาง่าย ทรงตรงสวมใส่ได้หลายโอกาส” ปรากฏคำเรียกสินค้า คือ “เสื้อแจ็คเก็ตผ้าฟลีซ” ในข้อความโฆษณา คำเรียกสินค้านี้ดั่งกล่าวเป็นคำประสมระหว่าง คำซ้อน 2 คำ ได้แก่ เสื้อแจ็คเก็ต กับ ผ้าฟลีซ ซึ่งเป็นคำภาษาไทยซ้อนกับคำภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นปรากฏการณ์การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในภาษาไทยในสภาพปัจจุบันว่านิยมใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ หรือนิยมใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษปะปนกับคำภาษาไทย

ความสำคัญของคำเรียกสินค้าที่มีบทบาทในการดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคเห็นพร้อมกับภาพสินค้า ด้วยความเป็นมาของยูนิโคล่ที่เป็นยี่ห้อสินค้าประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายในตลาดแฟชั่นแฟชั่นของไทยที่ได้รับความนิยมสูงสุด และด้วยความสำคัญของการใช้และการปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

2. ใจหายวิจัย

2.1 คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษมีการใช้รูปแบบ อย่างไร

3.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการประสมคำเป็นรูปแบบการใช้คำที่พบมากที่สุด

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 5.1 เป็นการเติมเต็มการศึกษาด้านการใช้คำและการยืมคำแก่แวดวงภาษาไทย
- 5.2 เป็นกรณีศึกษาแก่นักศึกษาและผู้สนใจศึกษาหน่วยทางภาษาระดับคำในภาษาไทย

6. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีกระบวนการในการค้นหารูปแบบดังนี้

1. กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษโดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคำ ประเภทของหน่วยคำ และลักษณะคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย

2. คัดเลือกคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษจากข้อความโฆษณาสินค้าที่อยู่ในยูนิโคล่ภาษาไทยจากจดหมายข่าวที่อยู่ในรูปแบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ [email] UNIQLO Thailand (enews@ml.uniqlo.co.th) ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2562 – 30 กันยายน พ.ศ. 2563 เพื่อแสดงให้เห็นปรากฏการณ์การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในภาษาไทยในสภาพปัจจุบัน ซึ่งมีคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษจำนวน 85 คำ มีความถี่ที่ปรากฏ 245 ครั้ง จากข้อความโฆษณาจำนวน 836 ข้อความ

3. เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับหลักการเบลมอนต์ (Belmont) ลงวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2564

4. สร้างเครื่องมือวิเคราะห์และบันทึกความถี่ของรูปแบบการใช้คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

5. วิเคราะห์คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามแนวคิดคำประสม(อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2553) และคำซ้อน (กาญจนา นาคสกุล, 2553)

6. นำเสนอผลการศึกษารูปแบบตารางแสดงความถี่ของการปรากฏการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อความโฆษณาเสื้อชั้นในสตรีที่ห้อยยูนิโคล่ภาษาไทยแล้วอภิปรายผลรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์การใช้คำภาษาอังกฤษในข้อความโฆษณาเสื้อชั้นในสตรีที่ห้อยยูนิโคล่ภาษาไทยในสภาพปัจจุบัน

7. ผลการวิจัย

คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษพบว่ามีส่วนประกอบ 4 ลักษณะ ได้แก่ คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษเท่านั้นคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการประสมคำคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำ และคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำร่วมกับการประสมคำ ดังนี้

- 7.1 คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษเท่านั้น

คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ พบที่เป็นคำยืมภาษาอังกฤษเท่านั้นพบน้อยที่สุด เป็นลำดับที่ 4 คือ จำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.06 ดังนี้

คำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษแบบคำเดียว					
	คำยืม		คำยืม		คำยืม
1.	เดรส	3.	บราที่อป	5.	เลกกิ้ง
2.	บรา	4.	ยีนส์	6.	ฮีทเทค

7.2 คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการประสมคำ คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการประสมคำระหว่างคำที่ไม่มีความสัมพันธ์กันด้านความหมายซึ่งทำให้ได้ความหมายเฉพาะหรือความหมายใกล้เคียงกับคำเดิมพบมากที่สุด เป็นลำดับที่ 1 คือ จำนวน 44 คำ คิดเป็นร้อยละ 51.76 จาก 2 รูปแบบ ได้แก่ คำประสมระหว่างคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 7 คำ และคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษจำนวน 37 คำ ดังนี้

7.2.1 คำประสมระหว่างคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมระหว่างคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ แบบ คำยืม+คำยืม รวม 7 คำ ดังนี้

คำประสมระหว่างคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ					
	คำยืม+คำยืม		คำยืม+คำยืม		คำยืม+คำยืม
1.	แจ็กเก็ตวอร์มแพด	4.	เลกกิ้งไฮเทค	7.	ฮีทเทคเอ็กซ์ตรีมวอร์ม
2.	เลกกิ้งอัลตราวอร์ม	5.	ไอเทมแอริซึม		
3.	เลกกิ้งฮีทเทค	6.	อัลตราไลต์ดาวน์		

7.2.2 คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการประสมคำระหว่างคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ มี 14 รูปแบบ ได้แก่ 1) คำไทย+คำยืม 2) คำไทย+คำยืม+คำยืม 3) คำไทย+คำยืม+คำไทย 4) คำไทย+(คำไทย+คำยืม) 5) คำยืม+(คำไทย+คำไทย) 6) (คำไทย+คำไทย)+(คำยืม+คำยืม) 7) (คำไทย+คำไทย)+(คำไทย+คำยืม) 8) (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำไทย+คำยืม) 9) (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำไทย+คำยืม) 10) คำไทย+(คำไทย+คำยืม+คำไทย) 11) (คำไทย+คำไทย)+(คำไทย+คำยืม+คำอังกฤษ) 12) คำไทย+(คำไทย+คำยืม)+คำไทย 13) (คำไทย+คำไทย)+คำยืม+(คำไทย+คำยืม+คำอังกฤษ) และ 14) คำไทย+คำยืม+คำยืม+(คำไทย+คำไทย+คำยืม)รวม 37 คำ ดังนี้

1) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ คำไทย+คำยืม มีจำนวน 12 คำ ดังนี้

คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ					
	คำไทย+คำยืม		คำไทย+คำยืม		คำไทย+คำยืม
1.	กางเกงจ็อกเกอร์	5.	ถุงน่องฮีทเทค	9.	เสื้อสเวต
2.	กางเกงเลกกิ้ง	6.	เสื้อดาวน์	10.	เสื้อแอริซึม

คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ					
คำไทย+คำยืม		คำไทย+คำยืม		คำไทย+คำยืม	
3.	กางเกงสเวต	7.	เสื้อโปโล	11.	เสื้อฮิเทค
4.	กางเกงอชี	8.	เสื้อฟลีซ	12.	เสื้อฮู้ด
2) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมรูปแบบ คำไทย+คำยืม+คำยืม มีจำนวน 2 คำ ดังนี้					
คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ					
คำไทย+คำยืม+คำยืม			คำไทย+คำยืม+คำยืม		
1.	เสื้อแจ็คเก็ตอัลตราไลท์ดาวน์		2.	เสื้อฮู้ดพาร์กา	
3)คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสม แบบ คำไทย+คำยืม+คำไทยมีจำนวน 3 คำ ดังนี้					
คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ					
คำไทย+คำยืม+คำไทย		คำไทย+คำยืม+คำไทย		คำไทย+คำยืม+คำไทย	
1.	กางเกงทรายเอ็กซ์ชาห้าส่วน	2.	กางเกงสกินนี่ชาตรง	3.	กางเกงอชีชาห้าส่วน
4)คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ คำไทย+(คำไทย+คำยืม) มีจำนวน 7 คำ ดังนี้					
คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ					
คำไทย+ (คำไทย+คำยืม)		คำไทย+ (คำไทย+คำยืม)		คำไทย+ (คำไทย+คำยืม)	
1.	กางเกงทรงเปเปอร์แบ็ก	4.	กางเกงผ้าวูล์ฟโลค	7.	เสื้อคอวี
2.	กางเกงทรงสกินนี่	5.	กางเกงผ้าสเวต		
3.	กางเกงผ้าชีโน	6.	ผ้าห่มผ้าฟลีซ		
5)คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสม แบบ คำยืม+(คำไทย+คำไทย) มีจำนวน 1 คำ ดังนี้					
คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ					
คำยืม+(คำไทย+คำไทย)					
1.	ยีนส์กระชับสะโพก				
6)คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ (คำไทย+คำไทย)+(คำยืม+คำยืม) มีจำนวน 1 คำ ดังนี้					
คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ					
(คำไทย+คำไทย)+(คำยืม+คำยืม)					
1.	ชุดกระโปรงสไตร์แคชชวล				
7)คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ (คำไทย+คำไทย)+(คำไทย+คำยืม) มีจำนวน 3 คำ ดังนี้					
คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ					
(คำไทย+คำไทย)+ (คำไทย+คำยืม)		(คำไทย+คำไทย)+ (คำไทย+คำยืม)		(คำไทย+คำไทย)+ (คำไทย+คำยืม)	
1.	ชุดกระโปรงทรงเอ	2.	เสื้อยืดผ้าทรายเอ็กซ์	3.	เสื้อยืดลายกราฟิก

8) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำไทย+คำยืม) มีจำนวน 1 คำ ดังนี้

คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำไทย+คำยืม)	
1.	เสื้อยืดผ้าตาข่ายแอริซิม

9) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำไทย+คำยืม) มีจำนวน 1 คำ ดังนี้

คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ (คำไทย+คำยืม)+(คำยืม+คำไทย+คำไทย)	
1.	เสื้อยืดแอริซิมผ้าตาข่าย

10) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ คำไทย+(คำไทย+คำยืม+คำไทย) มีจำนวน 1 คำ ดังนี้

คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ คำไทย+(คำไทย+คำยืม+คำไทย)	
1.	กางเกงทรงสกินนี่ขาตรง

11) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ (คำไทย+คำไทย)+(คำไทย+คำยืม+คำอังกฤษ) มีจำนวน 2 คำ ดังนี้

คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ (คำไทย+คำไทย) (คำไทย+คำไทย) +(คำไทย+คำยืม+คำอังกฤษ) +(คำไทย+คำยืม+คำอังกฤษ)	
1. เสื้อยืดจากคอลเลกชัน Marimeko	2. เสื้อยืดจากคอลเลกชัน PEANUTS 70

12) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ คำไทย+(คำไทย+คำยืม)+คำไทย มีจำนวน 1 คำ ดังนี้

คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ คำไทย+(คำไทย+คำยืม)+คำไทย	
1.	เสื้อผ้าแฟลนแนลลายตาราง

13) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ (คำไทย+คำไทย)+คำยืม+(คำไทย+คำยืม+คำอังกฤษ) มีจำนวน 1 คำ ดังนี้

คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ (คำไทย+คำไทย)+คำยืม+(คำไทย+คำยืม+คำอังกฤษ)	
1.	เสื้อยืดโอเวอร์ไซส์จากคอลเลกชัน PEANUTS 70

14) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ คำไทย+คำยืม+คำยืม+(คำไทย+คำไทย+คำยืม) มีจำนวน 1 คำ ดังนี้

คำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

คำไทย+คำยืม+คำยืม+(คำไทย+คำไทย+คำยืม)

1. เสื้อฮู้ดยวี่คัทผ้าตาข่ายแอริซิม

7.3 คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำ คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำระหว่างคำที่มีความสัมพันธ์กันด้านความหมายซึ่งทำให้ได้ความหมายที่ชัดเจน พบรองลงมาเป็นลำดับที่ 3 คือ 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 14.12 จาก 2 รูปแบบได้แก่ 1) คำไทย+คำยืม และ 2) คำไทย+(คำยืม+คำไทย) ดังนี้

7.3.1) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อนแบบ คำไทย+คำยืมมีจำนวน 11 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

คำไทย+คำยืม		คำไทย+คำยืม		คำไทย+คำยืม	
1.	ชุดเดรส	5	เสื้อแจ๊คเก็ต	9.	เสื้อสเวตเตอร์
2.	ชุดบอดี้สูท	6.	เสื้อเชิ้ต	10.	กางเกงในบิกินี
3.	เสื้อคาร์ดิแกน	7	เสื้อทูนิค	11.	กางเกงยีนส์
4.	เสื้อโค้ท	8.	เสื้อเบลลาส์		

7.3.2) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อน แบบ คำไทย+(คำยืม+คำไทย)มีจำนวน 1 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

คำไทย+(คำยืม+คำไทย)

1. เสื้อดาวน์ขนเป็ด

7.4 คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำ ร่วมกับการประสมคำ

คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำร่วมกับการประสมคำ พบรองลงมาเป็นลำดับที่ 2 คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 23 คำ คิดเป็นร้อยละ 27.06 จาก 2 รูปแบบ ได้แก่ คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำไทยรวม 5 คำ และคำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ รวม 18 คำ ดังนี้

7.4.1 คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำไทย

คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำไทย มี 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) (คำไทย+คำไทย)+คำยืม และ 2) (คำไทย+คำไทย)+(คำยืม+คำไทย) รวม 5 คำ ดังนี้

1) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อนร่วมกับคำประสมแบบ (คำไทย+คำไทย)+คำยืม จำนวน 1 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำไทย

(คำไทย+คำไทย)+คำยืม

1. เสื้อฮู้ดยวี่คัทผ้าตาข่ายแอริซิม

2) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อนร่วมกับคำประสมแบบ (คำไทย+คำไทย)+(คำยืม+คำไทย) จำนวน 4 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำไทย	
(คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำไทย)	(คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำไทย)
1. กางเกงยีนส์ทรงโค้ง	3. กางเกงยีนส์ผ้ายืด
2. กางเกงยีนส์ทรงสกินนี่	4. เสื้อแจ็คเก็ตผ้ายืด

7.4.2 คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษมี 9 รูปแบบ ได้แก่ 1) (คำไทย+คำยืม)+คำไทย 2) (คำไทย+คำยืม)+คำไทย 3) (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม) 4) (คำไทย+คำไทย)+(คำไทย+คำยืม) 5) (คำไทย+คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม) 6) (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม)+คำไทย 7) (คำไทย+คำยืม)+คำไทย+(คำไทย+คำไทย) 8) (คำไทย+คำไทย)+(คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม) และ 9) (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม)+คำไทย รวม 18 คำ ดังนี้

1) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อนร่วมกับคำประสมแบบ (คำไทย+คำยืม)+คำไทย จำนวน 2 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ	
คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ	
(คำไทย+คำยืม)+คำไทย	(คำไทย+คำยืม)+คำไทย
1. กางเกงยีนส์ขาห้อย	2. กางเกงยีนส์เอวสูง

2) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อนร่วมกับคำประสมแบบ (คำไทย+คำยืม)+คำไทย จำนวน 3 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ		
(คำไทย+คำยืม)+คำไทย	(คำไทย+คำยืม)+คำไทย	(คำไทย+คำยืม)+คำไทย
1. เสื้อแจ็คเก็ตแขนยาว	2. เสื้อเชิ้ตทำงาน	3. เสื้อเชิ้ตสวมหัว

3) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อนร่วมกับคำประสมแบบ (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม) จำนวน 7 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ		
(คำไทย+คำยืม) +(คำไทย+คำยืม)	(คำไทย+คำยืม) +(คำไทย+คำยืม)	(คำไทย+คำยืม) +(คำไทย+คำยืม)
1. กางเกงยีนส์ผ้าเดนิม	4. เสื้อเชิ้ตผ้าฟลนเนล	7. เสื้อแจ็คเก็ตผ้าฟลีซ
2. เสื้อเชิ้ตปกกว้าง	5. เสื้อเบลล่าสปีดกีบเปอร์	
3. เสื้อเชิ้ตผ้าคอตตอน	6. เสื้อแจ็คเก็ตผ้าเดนิม	

4) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อนร่วมกับคำประสมแบบ (คำไทย+คำไทย)+(คำไทย+คำยืม) จำนวน 1 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ	
(คำไทย+คำไทย)+(คำไทย+คำยืม)	
1.	ชุดกระโปรงปกเชิ้ต

5) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสมแบบ (คำไทย+คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม) จำนวน 1 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ	
(คำไทย+คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม)	
1.	เสื้อยืดโปโลผ้าดรายเอ็กซ์

6) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อนร่วมกับคำประสมแบบ (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม)+(คำไทย) จำนวน 1 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ	
(คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม)+คำไทย	
1.	กางเกงยีนส์ทรงรีแลกซ์ซาสอบ

7) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อนร่วมกับคำประสมแบบ (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+(คำไทย+คำไทย)) จำนวน 1 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ	
(คำไทย+คำยืม)+คำไทย+(คำไทย+คำไทย)	
1.	กางเกงยีนส์เอวสูงทรงตรง

8) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำซ้อนร่วมกับคำประสมแบบ (คำไทย+คำไทย)+(คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม) จำนวน 1 คำ ดังนี้

คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทย กับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ (คำไทย+คำไทย)+(คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม)	
1.	ชุดกระโปรงปักเชิ้ตผ้าลินิน
9) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่เป็นคำประสม แบบ (คำไทย+คำยืม)+(คำไทย+คำยืม)+คำไทย จำนวน 1 คำ ดังนี้	
คำซ้อนระหว่างคำไทยกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำประสมระหว่างคำไทย กับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ (คำไทย+คำไทย)+คำยืม+(คำไทย+คำยืม+คำอังกฤษ)	
1.	เสื้อผูก ผ้าวาฬเนลลายตาราง

8. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการประสมคำมากที่สุด รวม 44 คำ คิดเป็นร้อยละ 51.76 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยเนื่องจากหน่วยคำในภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นคำหน่วยคำอิสระ (free morpheme) ที่ปรากฏตามลำดับโดยไม่ต้องมีหน่วยคำอื่นมาประกอบ (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2553) และคำประสมเป็นวิธีสร้างคำด้วยการรวมหน่วยคำอิสระที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไปเข้าเป็นคำคำเดียว (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2553) คำประสมในภาษาไทยเรียงลำดับโดยมีคำหลักตั้งต้นอยู่ข้างหน้าสุดและหน่วยคำที่ตามมาเป็นส่วนขยาย คำประสมในภาษาไทยที่เกิดจากการนำคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษมารวมกัน อาจเกิดจากนามรวมกับนาม เช่น เลกกิ้งฮีทเทค ที่เกิดจากคำว่า เลกกิ้ง + ฮีทเทค รวมกันหรือคำประสมในภาษาไทยที่เกิดจากการนำคำภาษาไทยรวมกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ อาจเกิดจากนามรวมกับกริยา นาม และนาม เช่น เสื้อยืดลายกราฟิก ที่เกิดจากคำว่า เสื้อ+ยืด+ลาย+กราฟิก

คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำร่วมกับการประสมคำ พบรองลงมาเป็นลำดับที่ 2 คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 23 คำ คิดเป็นร้อยละ 27.06 เนื่องจากการประสมคำทำให้คำเรียกสินค้านั้นเฉพาะเจาะจงด้านประเภทวัสดุหรือองค์ประกอบสินค้า เช่น เสื้อยืดแอร์ชีมผ้าตาข่าย การออกแบบหรือลักษณะสินค้า เช่น กางเกงทรงสกินนี่ขาตรงรวมถึงคุณสมบัติสินค้า เช่น เสื้อยืดซอฟต์แวร์ แม้คำเรียกประเภทสินค้าที่นำมาประกอบตอนต้นจะใช้วิธีการซ้อนคำที่องค์ประกอบภายในไม่มีหน่วยคำใดเป็นส่วนขยาย (hyperonymiccoordinating compounds) แต่การซ้อนคำแสดงให้เห็นความหมายในระดับที่สูงกว่าหรือความหมายจำกลุ่ม ซึ่งไม่เพียงเป็นรูปแบบการใช้ภาษาของไทยเท่านั้น ยังปรากฏกับภาษาอื่นๆ แถบเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย (อลิษา อินจันทร์ และกิงกาญญา เทพกาญจนา, 2558)

คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการซ้อนคำ พบรองลงมาเป็นลำดับที่ 3 คือ 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 14.12 คำซ้อนเป็นการสร้างคำโดยการนำหน่วยคำอิสระที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกัน หรือตรงข้ามกันมาซ้อนกัน โดยมากพบว่าเป็นการใช้คำเรียกสินค้าตามประเภทสินค้านามรวมกันโดยใช้คำภาษาไทยซ้อนกับคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เช่น เสื้อคาร์ดิแกน ซึ่ง เสื้อ หมายถึง เครื่องสวมแต่งกายที่นอนบนทำด้วยผ้า (ราชบัณฑิตยสถาน,

2564) และ คาร์ดิแกน (cardigan) หมายถึง เสื้อไหมพรม (เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ, 2539) ซึ่งทั้งเสื้อและ คาร์ดิแกนมีความหมายคล้ายกัน ไม่ได้เป็นการขยายความความหมายของคำ แต่มีเพียงคำใดคำหนึ่งที่ อยู่ตรงหน้าหรือส่วนหลังของคำซ้อนก็ได้ที่ใช้ตรงความหมายของคำซ้อนทั้งคำ อีกคำเป็นเพียงคำที่เข้ามา ประกอบเท่านั้น (กาญจนา นาคสกุล, 2553) คำเรียกสินค้าของยูนิโคล่จึงไม่ปรากฏเป็นคำซ้อนมากนัก เนื่องจากหน่วยคำหนึ่งในคำซ้อนเหล่านั้นแสดงประเภทของสินค้าอย่างเฉพาะเจาะจงแล้ว ไม่ได้มีการขยายความให้สินค้านั้นมีคุณลักษณะเฉพาะเจาะจงลงไปได้อีกอย่างที่ปรากฏในคำประสม

ส่วนคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ พบที่เป็นคำยืม ภาษาอังกฤษเท่านั้น พบน้อยที่สุด เป็นลำดับที่ 4 คือ จำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.06 ซึ่งพบทั้งคำ ยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่เป็นคำเดี่ยว เช่น เดรส และคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษประสมกับคำยืม ทับศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยเรียงลำดับคำแบบคำภาษาไทย คือ คำหลักตั้งต้นอยู่ข้างหน้าสุดและ หน่วยคำที่ตามมาเป็นส่วนขยาย เช่น แจ็คเก็ตวอร์มแพดซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องคำยืม ภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่: กรณีภาษาอังกฤษ (พรรณิศา ชันธพันธ์, 2559)

เนื่องจากภาษาโฆษณาเป็นภาษาเฉพาะกิจ ซึ่งมีความแตกต่างไปจากภาษาไทยทั่วไป อย่างชัดเจน การปรากฏของการใช้คำประเภทต่าง ๆ ย่อมต่างไปจากทำเนียบภาษากลุ่มอื่น นอกจากนี้ ประเภทของงานเขียนที่จำแนกตามรูปเขียน ได้แก่ ร้อยกรอง ร้อยแก้ว และงานเขียนทั่วไป ก็ย่อมทำให้การปรากฏของการใช้คำประเภทต่าง ๆ แตกต่างไปด้วย ดังผลวิจัยเรื่องวิเคราะห์บทร้อย กรองที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดกลอนสดของมหาวิทยาลัยรังสิต (รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล, 2564) พบการใช้คำซ้อนมากที่สุด และพบคำประสม คำพยาน และคำซ้ำ รองลงมาตามลำดับ ซึ่งต่าง จากผลการวิจัยพบคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะการ ประสมคำมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าทำเนียบภาษาและประเภทของภาษาเป็นตัว แปรหนึ่งของการปรากฏการใช้คำที่แตกต่างกัน

9. องค์ความรู้ใหม่

การประสมคำระหว่างคำประสมกับคำซ้อนเป็นรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏในการใช้คำยืมทับ ศัพท์ภาษาอังกฤษในพบคำเรียกสินค้าของยูนิโคล่ เนื่องจากตำราภาษาไทยต่าง ๆ นิยมจำแนกการ สร้างคำและการใช้คำตามลักษณะหน่วยคำเป็น 5 ประเภท ได้แก่ คำประสม คำประสาน คำซ้อน คำซ้ำ และคำสมาส โดยไม่ได้กล่าวถึงคำประสมที่เกิดขึ้นจากคำประสมรวมกับคำซ้อน เช่น เสื้อเชิ้ตปก กว้าง เสื้อเบาส์-ปกสกีเปอร์ ดังนี้

ค่านามประสมแบบโครงสร้างซ้อนระหว่างคำซ้อนกับคำประสม				
	คำซ้อน		คำประสม	
		เสื้อเชิ้ตปกกว้าง		
1.	เสื้อ	เชิ้ต	ปกกว้าง	
	เสื้อ	เชิ้ต	ปก	กว้าง
		เสื้อเบาส์ปกสกีเปอร์		
2.	เสื้อ	เบาส์	ปกสกีเปอร์	
	เสื้อ	เบาส์	ปก	สกีเปอร์

และไม่ได้กล่าวถึงคำประสมที่เกิดจากคำซ้อนรวมกับคำซ้อน เช่น เสื้อเชิ้ตผ้าคอตัดตอนเสื้อแจ๊คเก็ตผ้าเดนิม ดังนี้

ค่านามประสมแบบโครงสร้างซ้อนระหว่างคำซ้อนกับคำซ้อน				
	คำซ้อน		คำซ้อน	
		เสื้อเชิ้ตผ้าคอตัดตอน		
1.	เสื้อเชิ้ต		ผ้าคอตัดตอน	
	เสื้อ	เชิ้ต	ผ้า	คอตัดตอน
		เสื้อแจ๊คเก็ตผ้าเดนิม		
2.	เสื้อแจ๊คเก็ต		ผ้าเดนิม	
	เสื้อ	แจ๊คเก็ต	ผ้า	เดนิม

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

10.1.1 การใช้คำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษปะปนกับภาษาไทยไม่ได้ทำให้ภาษาไทยเสื่อมความบริสุทธิ์ เนื่องจากการติดต่อเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างประเทศ ย่อมทำให้เกิดการสัมผัสภาษา ซึ่งเป็นธรรมชาติของภาษาที่เกิดขึ้นกับทุกภาษา การยืมภาษาทำให้มีคำใช้ในภาษาไทยเพิ่มขึ้นจนก่อกองคลังของหรือแนวคิดใหม่ที่เข้ามาในประเทศไทย สิ่งที่ใช้ควรคำนึงถึงมีเพียงการใช้ถูกต้องตามกาลเทศะ

10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

10.2.1 บทความนี้เป็นกรณีศึกษาสำหรับผู้สนใจหรือผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยทางภาษาระดับคำ ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นโครงสร้างของคำภาษาไทยที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างที่ซับซ้อน เช่น คำประสมที่เกิดจากคำซ้อนรวมกับคำประสม และคำประสมที่เกิดจากคำซ้อนรวมกับคำซ้อน

10.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

10.3.1 นักวิจัยควรวิเคราะห์คำเรียกสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในแหล่งข้อมูลต่างทำเนียบภาษา เพื่อจะได้ผลการวิเคราะห์ที่ลุ่มลึกในประเด็นการวิเคราะห์คำ และกว้างขวางในแง่ของการใช้แหล่งข้อมูลต่างทำเนียบภาษา

11. เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล. (2553). คำประสม-คำประสม. ใน วลัย ช่างขวัญยืน และคณะ (บ.ก.), **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2: คำ การสร้างคำและการยืมคำ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2539). **พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย (ฉบับใหม่) A NEW ENGLISH-THAI DICTIONARY**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัท รวมสาส์น (1997) จำกัด.

- พรณิดา ชันธพันธ์. (2559). คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่: กรณีภาษาอังกฤษ. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. 24(45). 159-175.
- รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล. (2564). วิเคราะห์ข้อถกเถียงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดกลอนสดของมหาวิทยาลัยรังสิต. **วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา**. 8(1). 81-88.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน.
- โสภา วิริยศิริ. (ม.ป.ป.). **การใช้ภาษาไทยทางธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร : ศรีสง่าวิชาการ.
- อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล. (2553). **คำประสม-คำประสม ใน วัลยา ช่างขวัญยืน และคณะ (บ.ก.), บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2: คำ การสร้างคำและการยืมคำ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2553). **หน่วยคำ. ใน วัลยา ช่างขวัญยืน และคณะ (บ.ก.), บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2: คำ การสร้างคำและการยืมคำ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- อลิษา อินจันทร์ และกิงกาญจน์ เทพกาญจนา. (2558). คำนามประสมแบบเท่าเทียมในภาษาไทย. **วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. 22(1). 118-150.
- Jasmine Chinasamy. (1019). **Fast Fashion อุตสาหกรรมตัวร้าย: แฟชั่นติดไซเรน**. สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2564. จาก <https://www.greenpeace.org/thailand/story/9381/fast-facts-about-fast-fashion/>
- Thongchai Cholsiripong. (2021). **Uniqlo โค่น Zara ขึ้นแท่นแบรนด์แฟชั่นที่มีมูลค่ากิจการสูงที่สุดในโลก**. สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2564. จาก <https://brandinside.asia/uniqlo-no-1-passes-zara/>
- UNIQLO Thailand. (2019). **สัมผัสสบายๆ จากเสื้อแจ็คเก็ตผ้าฟลีซขนนุ่มเนื้อเบา และไม่เป็นรอยยับจึงดูแลรักษาง่าย ทรงตรงสวมใส่ได้หลายโอกาส**. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2562. จาก <https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#search/uniqlo/FMfcgxwDrbtkcXCkcdDFwljwrCrjZcQh>

12. คำขอบคุณ

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำไพรัตน์ สุทธินนท์ สำหรับความอนุเคราะห์แปลบทความภาษาอังกฤษ และขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำหรับความอนุเคราะห์ดำเนินการประเมินข้อเสนอโครงการวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน กรณีไม่รับทุน

ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
จังหวัดกาฬสินธุ์*

BUDDHISM-BASED LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS OF THE EDUCATION
SECTION PHRAPARIYATTIDHAM SCHOOL IN KALASIN PROVINCE

พระทองเลี่ยม ธิรคุณ(แฝงจันดา)¹, จิราภรณ์ ผันสว่าง²,
วิมลพร สุวรรณแสนทวี³

Phra Thongliam Thirakuno(Phangchanda)¹, Jiraporn Phansasang²,
Vimonporn Suwansaentavee³

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3}

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.^{1,2,3}

Email : thirakuno1002@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 132 รูป/คน และผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test (Independent Samples) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้สถิติ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารจำแนกตามเพศ บุคลากรมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน บุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารควร จัดทำแผนงาน/โครงการเสริมสร้างวินัย คุณธรรม และจริยธรรม เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ของนักเรียน มีกลยุทธ์ พันธกิจ เป้าประสงค์ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เข้าใจ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานของบุคลากร ให้กำลังใจ ยกย่อง เชิดชูบุคลากรตามสมควรแก่โอกาส 4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร สรุปได้ ดังนี้ ควรมีนโยบายสร้างขวัญ กำลังใจให้กับบุคลากร ควรนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนบริหารสถานศึกษา ควรนำ เทคโนโลยี การสื่อสารมาใช้ในการบริหารช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่บรรลุเป้าหมาย

คำสำคัญ : 1. ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ 2. ผู้บริหาร 3. โรงเรียนพระปริยัติธรรม

ABSTRACT

The objectives of this thesis were 1) to study the Buddhism-based leadership of administrators 2) to compare the Buddhism-based leadership of administrators 3) to study the suggestions and the leadership development guidelines the Buddhism-based leadership of administrators of the Education section Phrapariyattidham school in Kalasin province. The samples used in this research were 132 the administrators and the instructors of the Education section Phrapariyattidham school in Kalasin province, and 10 of interviewed experts. The tools used for data collection was a 5-level estimation scale questionnaire, and a semi-structured interview. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, and standard deviation. Statistics used to test the hypothesis were t-tests and One Way ANOVA using F-test statistics.

The results found that: 1. The Buddhism-Based Leadership of Administrators of the Education Section Phrapariyattidham school in Kalasin Province. Overall, it's at a high level. 2. The results of the comparison of opinion levels towards leadership based on the Buddhism-Based Leadership of Administrators, classified by gender: the personnel had a statistically significant difference in opinion at the 0.05 level, in part of classified by position and work experience: the personnel had no different opinions. 3. Suggestions for Buddhism-based leadership of administrators: should develop plans or projects to enhance discipline, morality, and ethics for as to correct undesirable behavior of students, strategies, missions, goals to work effectively and efficiently, understand problems happened from personnel work, encourage, commend the personnel appropriately. 4. The leadership development guidelines the Buddhism-based leadership of administrators: should be a policy to encourage the personnel, should be use information to use in school administration planning, should be use technology communication in administration to perform duties to achieve goals.

Keywords : 1. Buddhism-Based Leadership 2. Administrators 3. Phrapariyattidham School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระพุทธศาสนาถือได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับสังคมไทยในอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นหลักยึดเหนี่ยวในทางด้านจิตใจต่อการดำเนินชีวิตให้แก่พุทธศาสนิกชนในสังคม ด้วยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมพร้อมทั้งวัฒนธรรมอันดีงาม โดยมีวัดเป็นสถานที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ เป็นสถานที่ให้การอบรมขัดเกลาจิตใจให้ประชาชนปฏิบัติตามเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต ไม่เพียงเท่านั้น ยังเป็นที่รู้จักกันว่าวัดเป็นสถานที่ให้การศึกษาสร้างองค์ความรู้แก่พระภิกษุสามเณรพร้อมด้วยเยาวชน ทั้งในทางโลกและทางธรรม (พระมหาสถาพร วันนุกูล, 2558) เพื่อพัฒนา

ชีวิตให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจและสติปัญญา สามารถดำรงตนและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นพลเมืองที่มีความรู้คุณธรรมของประเทศชาติ

การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันได้มุ่งให้พระภิกษุสามเณรพร้อมด้วยเยาวชน ได้มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนทั้งในด้านพระปริยัติธรรมแผนกบาลีและแผนกธรรม นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนผลักดันให้เกิดการศึกษาทางโลกตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดในระดับประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญและเป็นการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย กล่าวคือ การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ โดยเป็นการสงเคราะห์ทางการศึกษาที่ทางวัดและคณะสงฆ์ได้จัดดำเนินการขึ้นเพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์ของศาสนาคือเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาพุทธและสร้างพลเมืองให้เป็นผู้มีคุณภาพตามนโยบายของภาครัฐ ไม่เพียงเท่านั้นยังถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้วยการมอบโอกาสแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษา ซึ่งมีวัดเป็นสถานศึกษาให้การเรียนรู้พร้อมทั้งดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของสังคม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการเรียนการสอนแบบสายสามัญทั่วไปของพระภิกษุสามเณรซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน โดยมีได้มุ่งเน้นการเรียนการสอนเฉพาะด้านนิกกรรมและบาลีในอดีตที่ผ่านมาเท่านั้น เนื่องจากว่าคณะสงฆ์และกรมการศาสนาได้มองเห็นความสำคัญของการศึกษาวิชาการสมัยใหม่ที่พระภิกษุและสามเณรควรได้รับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงได้จัดทำหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาขึ้น โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา อันเป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557) โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการสืบทอดศาสนทายาทที่ดีมีความรู้ทั้งทางโลกสมัยใหม่ในปัจจุบันและมีความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง กล่าวคือ เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2554)

ปัจจุบัน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีการจัดการเรียนการสอนจำนวนทั้งหมด 10 แห่ง โดยแต่ละแห่งได้มีความพยายามในการบริหารจัดการให้เกิดการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวดที่ 1 มาตรา 9 (4) ในบริหารจัดการการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คุณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) จัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุและสามเณรได้มีโอกาสทางการศึกษา แต่ยังคงพบปัญหาที่ยังต้องพัฒนาอีกหลายด้าน เช่น ด้านคุณภาพการศึกษาพบว่ายังไม่เป็นที่น่าพอใจเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ ทำให้การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาต้องมีการพัฒนาโครงสร้างและปรับปรุงระบบการบริหารอย่างเร่งด่วน ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของระบบการศึกษาคือ รูปแบบการเรียนการสอนไม่เน้นให้เด็กรู้จักกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น หรือสอนให้กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ขาดการฝึกให้รู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดความคิดในการพัฒนา

และความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ระบบการศึกษาที่เน้นแต่เพียงการท่องจำและวัดผลด้วยการแข่งขันจำเนื้อหาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะบ่อนทำลายความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนลง ส่งผลให้การบริหารโรงเรียนขาดประสิทธิภาพในการเรียนและการทำงานในอนาคต ดังนั้นการที่จะบริหารงานให้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหวังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและใช้องค์ความรู้ที่เป็นแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารมาประกอบใช้ ตลอดถึงแบบอย่างการบริหารที่ประสบผลสำเร็จมาแล้ว ไม่เพียงเท่านั้นการบริหารที่จะก่อให้เกิดความชอบธรรมและสามารถสร้างองค์กรให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมีประสิทธิภาพหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการบริหารแบบเชิงพุทธ ผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องนำหลักธรรมมาใช้ประกอบการบริหารจัดการ เนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรพุทธ จึงเหมาะสมและสมควรนำหลักธรรมมาขับเคลื่อนโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีประสิทธิผลบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ (โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์, 2562)

หลักทศุติยาปณิกสูตร ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง ไว้ในทศุติยาปณิกสูตร(พระไตรปิฎกเล่มที่ 20) อันเป็นแนวทางในการบริหารจัดการเชิงพุทธได้บรรจุหลักการที่สร้างความยั่งยืน การไม่เบียดเบียน การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ มีความเมตตาต่อกัน และรู้เท่าทันโลก ยึดหลักการอยู่ร่วมกันหลักทศุติยาปณิกสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ มี 3 ประการ คือ 1) ด้านจักขุมา (Conceptual Skill) คือ การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองการไกล 2) ด้านวิรูโธ (Technical Skill) คือ จัดการธุระได้ดี มีความเชี่ยวชาญในงาน 3) ด้านนิสสัยสัมปันโน (Human relation Skill) คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549)

จากรายงานประจำปีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดกาฬสินธุ์ (2563) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลายๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ซึ่งปรากฏว่ายังจะต้องเพิ่มเติมในด้านประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการศึกษา ควรพัฒนาเกี่ยวกับการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับองค์กรระดมพลังสมองเพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัด เพื่อเป็นแนวทางของการจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่นั้นๆ ด้านการสร้างศาสนทายาทและการดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ บริหารงานตามบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้เพราะเป็นกลไกที่สำคัญในการบริหารงานเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดที่มุ่งสู่การพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดกาฬสินธุ์ให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ (โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลของการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 บุคลากรที่มีเพศและประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัยจะนำไปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย และข้อเสนอเพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ให้เหมาะสมต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 12 รูป/คน บุคลากร จำนวน 120 รูป/คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 132 รูป/คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปลายั้วส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) การหาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธี Google Form วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1)ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) 2)ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่า

สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค 3)ค่าความถี่ 4)ร้อยละ 5)ค่าเฉลี่ย 6)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) 7)การทดสอบทีt-test แบบ Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยใช้สถิติ F-test การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้บริหารในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 10 รูป ประกอบด้วยคำถามที่ครอบคลุม เนื้อหาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร

6. ผลการวิจัย

6.1 ระดับภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวม

ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ : จักขุมา	3.87	0.75	2	มาก
2. ด้านการมีเป้าหมายการบริหารอย่างชัดเจน : วิธูโร	3.84	0.95	3	มาก
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ : นิสยสมปนโน	3.90	0.41	1	มาก
รวมเฉลี่ย	3.87	0.38	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D.=0.38) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ : นิสยสมปนโน ($\bar{X} = 3.90$, S.D.=0.41) ด้านการมีวิสัยทัศน์ : จักขุมา ($\bar{X} = 3.87$, S.D.=0.38) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีเป้าหมายการบริหารอย่างชัดเจน : วิธูโร ($\bar{X} = 3.84$, S.D.=0.39) ตามลำดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์	เพศ				t	Sig
	บรรพชิต		คฤหัสถ์			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ : จักขุมา	3.84	0.37	3.92	0.42	-.851	.396
2. ด้านการมีเป้าหมายการบริหาร	3.81	0.35	3.88	0.39	-.898	.371
อย่างชัดเจน : วิธโร						

ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์	เพศ				t	Sig
	บรรพชิต		คฤหัสถ์			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ : นิสัยสมปโน	3.87	0.40	3.95	0.45	-.871	.385
รวม	3.84	0.36	3.91	0.41	-.899	.370

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามตำแหน่ง

ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์	ตำแหน่ง				t	Sig
	ผู้บริหาร		บุคลากร			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ : จักขุมา	3.59	0.15	3.88	0.39	-5.180	.000*
2. ด้านการมีเป้าหมายการบริหาร อย่างชัดเจน : วิธูโร	3.58	0.11	3.85	0.36	-5.801	.000*
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ : นิสัยสมปโน	3.58	0.15	3.91	0.42	-5.635	.000*
รวม	3.58	0.11	3.88	0.38	-6.118	.000*

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของบุคลากรต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามประสบการณ์

ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของ ผู้บริหาร	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ : จักขุมา	ระหว่างกลุ่ม	.521	2	.260	1.769	.175
	ภายในกลุ่ม	18.983	129	.147		
	รวม	19.504	131			
2. ด้านการมีเป้าหมายการบริหารอย่างชัดเจน : วิธูโร	ระหว่างกลุ่ม	.487	2	.243	1.918	.151
	ภายในกลุ่ม	16.360	129	.127		
	รวม	16.846	131			

ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของ ผู้บริหาร	ความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ :นิสยสมปโน	ระหว่างกลุ่ม	.629	2	.314	1.838	.163
	ภายในกลุ่ม	22.067	129	.171		
	รวม	22.696	131			

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามประสบการณ์บุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ 1)ด้านการมีวิสัยทัศน์ : จักขุมา ผู้บริหารควรการจัดทำแผนงาน/โครงการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม ดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ผู้บริหารและบุคลากรมีการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งขององค์กรเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาได้ 2)ด้านการมีเป้าหมายการบริหารอย่างชัดเจน : วิฐโร ผู้บริหารมีควรสร้างกลยุทธ์ พันธกิจ จุดประสงค์การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สนับสนุนให้บุคลากรแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานและคำนึงร่วมกันและมีวิสัยทัศน์สร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 3)ด้านมนุษยสัมพันธ์ : นิสยสมปโนผู้บริหารควรใช้เวลาในการแนะนำงาน หรือปัญหาจากการปฏิบัติงานแก่บุคลากร และเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้กำลังใจ ยกย่อง เชิดชูบุคลากรตามสมควรแก่โอกาส มีความเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เอื้อเฟื้อต่อบุคลากรในองค์กรทุกระดับ

6.4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ : จักขุมา ควรวางแผนในดำเนินนโยบายตามความมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การให้ขวัญกำลังใจในการบริหารบุคลากรในการทำงานในโรงเรียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบให้ความสำคัญกับทุกคน ทุกงานอย่างเท่าเทียม 2) ด้านการมีเป้าหมายการบริหารอย่างชัดเจน : วิฐโร ควรมอบหมายงานให้แก่บุคลากรตรงตามความรู้ ความสามารถ นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนบริหารสถานศึกษาพิจารณาและจัดสรรทรัพยากรที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรได้อย่างเหมาะสม 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ : นิสยสมปโน มีการปฏิบัติงานในทางที่จะอำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์และปฏิบัติต่อกันด้วยดีของสมาชิกภายในกลุ่ม การติดต่อสื่อสารที่ดีเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการช่วยให้หน้าที่นี้บรรลุเป้าหมาย จูงใจบุคลากรให้มีแรงขับเคลื่อนในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.1 ระดับภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยใช้ทรัพยากรและเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยการบริหารของผู้นำด้วยการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน ความพึงพอใจต่อการทำงานเพื่อให้องค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารในโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นผู้นำที่มีอุดมการณ์ในการ

พัฒนาองค์กร คอยให้คำแนะนำ และแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน จนบรรลุผลตามเป้าหมาย นอกจากนี้ผู้บริหารในโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นผู้นำที่ได้นำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับการบริหาร คือ หลักทศตปิปปณิสูตร 3 เกี่ยวกับคุณลักษณะ 3 ประการของนักบริหารที่จะช่วยให้นักบริหารทำสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ได้แก่ จักขุมา หมายถึง ปัญญา มองการณ์ไกล วิธูโร หมายถึง จัดการ ธุระได้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นิสสยสัมปนโน หมายถึง พึ่งพาอาศัยคนอื่นได้เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), (2549) ได้กล่าวว่า ในหลักการของทศตปิปปณิสูตรนั้น สำหรับหัวข้อหลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของนักบริหารที่ดีนั้นจะต้องมี Human Relation Skill หรือหลักนิสยสัมปนโน เพราะมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้คนอยากเข้ามาร่วมงานและทำงานให้หากไม่มีมนุษยสัมพันธ์การบริหารคนก็ไปไม่รอด “หลักนิสยสัมปนโน เป็นหลักการสำคัญที่จำเป็นและสำคัญมาก สำหรับนักบริหารคน เพราะถ้ามนุษยสัมพันธ์ไม่ดีก็ไม่มีใครอยากมาร่วมงานหรือทำงานให้ เพราะการบริหารงาน บริหารคน คือการดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จโดยร่วมกับคนอื่น” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอภิรัตน์ ฐิตวิริโย (ดาประโคน) (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะการบริหารงานตามหลักทศตปิปปณิสูตรของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านนิสยสัมปนโน ด้านวิธูโร ด้านจักขุมา

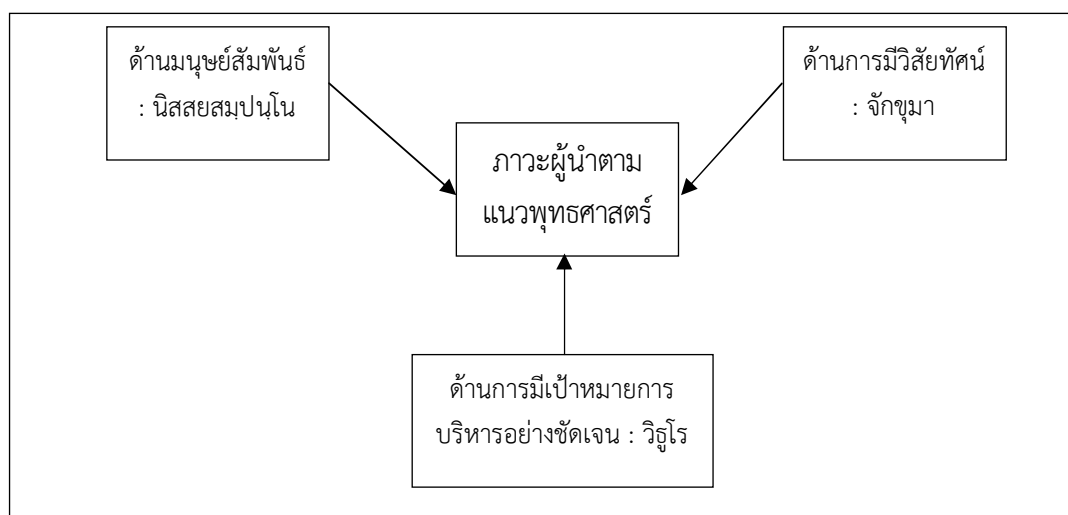
จากผลการวิจัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ : นิสยสัมปนโน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและบุคลากรเข้าใจซึ่งกันและกัน จนทำให้เกิดสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกันในองค์กร ผู้บริหารมีความยุติธรรมในการแก้ปัญหาของบุคลากรในองค์กร เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เอื้อเฟื้อต่อบุคลากรในองค์กรทุกระดับ ให้กำลังใจ ยกย่อง เชิดชูบุคลากรตามสมควรแก่โอกาส แสดงความจริงใจต่อบุคลากรในองค์กรทุกระดับ ให้ความเวลาในการแนะนำงาน หรือปัญหาจากการปฏิบัติงานแก่บุคลากร จูงใจบุคลากรให้มีแรงขับเคลื่อนในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพรวมทั้งให้แนวทางในการทำงานร่วมกันของบุคลากรในองค์กรสม่ำเสมอ มีความเป็นกันเองกับบุคลากรและแสดงความคิดเห็นต่อกันอย่างเปิดเผย เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา มนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนเรามากและการจะเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์นั้น จะต้องเข้าใจในธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์ รวมทั้งควรศึกษาหลักและเทคนิคการสร้างมนุษยสัมพันธ์ด้วยเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน หลักการต่างๆ ที่จะกล่าวถึงนี้ จึงเป็นหลักการที่เป็นพื้นฐานในการนำไปใช้เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ง่ายและเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ พรหมฉาย ทรัพย์ะประภา (2548) ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของบุคคลที่อยู่ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นในชีวิตส่วนตัว ในชีวิตการศึกษาเล่าเรียน ในชีวิตการทำงาน และในชีวิตสังคมทั่วไป เป็นเรื่องสำคัญอันเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจซึ่งกันและกันในความต้องการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการต่างๆ ดังกล่าวให้แก่กันและกันอย่างเหมาะสมและอย่างน่าพึงพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งส่งผลให้การใช้ชีวิตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาอันสั้นหรือระยะเวลาอันยาวนาน และในบทบาทหน้าที่ต่างๆ ของแต่ละคนดำเนินไปอย่างมีความสุข มีความรักความเอื้ออาทร และช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามควรแก่อัตภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิญโญ ทองมี (2562) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรมเชิง

พุทธสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรมเชิงพุทธระดับมาก

7.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีเพศซึ่งหมายถึง บรรพชิต กับคฤหัสถ์ และมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน อาทิ ผู้บริหารวางแผนการใช้บุคลากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการวางแผนงานต่างๆ เสนอข้อคิดเห็นผู้บริหารใช้คำพูดที่นุ่มนวล สละสลวยชี้แจงนโยบายในเรื่องต่างๆแก่บุคลากรผู้บริหารใช้คำพูดที่เหมาะสมในการประชุมจัดทำแผน ซึ่งทั้งนี้เป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอนนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอภิรัตน์ ฐิตวิริโย (ดาประโคน) (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาผลการวิจัยพบว่า ด้านนิสสัยสมปโน คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย ความสุภาพอ่อนโยน เอาใจใส่ กระตือรือร้น มีใจผูกพันอยู่กับงาน สร้างมิตรภาพ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ยกย่องให้เกียรติผู้อื่น

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ผู้วิจัยค้นพบองค์ประกอบที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ : นิสัยสมปโน 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ : จักขุมา 3) ด้านการมีเป้าหมายการบริหารอย่างชัดเจน : วิธูโร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 โรงเรียนควรมีเป้าหมายการบริหารอย่างชัดเจนด้วยการที่ผู้บริหารวางแผนในการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรตรงตามความรู้ความสามารถ

9.1.2 โรงเรียนควรเปิดโอกาสหรือรับฟังความคิดเห็นของชุมชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

9.1.3 ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ควรประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารที่สำคัญต่อการปรับกระบวนการทำงาน เพื่อให้บรรลุประสิทธิผลขององค์กร

9.2.2 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรวางแผนการใช้บุคลากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดร่วมมือกันกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องแต่ละบริบทของแต่ละสังกัด ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพต่อไป

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านมนุษยสัมพันธ์

9.3.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

10. เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2557). **ระเบียบว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ทิตินา แคมมณี และภาสิต ประมวลศิลป์ชัย. (2547). **ประสบการณ์และกลยุทธ์ของผู้บริหารในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : เมธีทิปส์.
- พรรณราย ทวีพะประภา. (2548). **จิตวิทยาประยุกต์ในชีวิตและในการทำงาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). **พุทธวิธีการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสถาพร วันนุกุล. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในเขตอำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 34(4). 158-168.
- พระอภิรัตน์ ฐิตวิริโย (ดาประโคน). (2560). **ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ภิญโญ ทองมี. (2562). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรมเชิงพุทธสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. (2562). รายงานประจำปี พ.ศ. 2562. กาฬสินธุ์ : โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2554). **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **แนวทางบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). **การพัฒनावัดสู่ความเป็นมาตรฐาน**. กรุงเทพมหานคร : กองพุทธศาสนสถาน.

11. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านการบริหารการศึกษาในระดับปริญญาโทขอกราบขอบพระคุณ พระครูวิจิตรปัญญารักษ์, ผศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พร้อมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง และ ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ขอขอบคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ทุกรูปทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทุกรูปทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา และขออนุโมทนา นายคม แฝงจันดา นางบุญสี แฝงจันดา และญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ คอยห่วงใย ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนจบการศึกษา

คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติด้วย เทอญ

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุมหาวิทยาลัยขอนแก่น*
SOCIAL MEDIA USAGE AMONG OLDER ADULTS: THE CASE OF
KHON KAEN UNIVERSITY SENIOR CITIZEN GROUP

กฤษวรรณ โลว์ชรินทร์¹, วุฒิชัย อ้วนพรมมา²,
กัณต์ณภัท พิวเหลือง³, จักรวาล ห้วยจันทร์⁴, นิชาภัทร ชุนเจริญ⁵,
ธีรศักดิ์ พ่อเพี้ยโคตร⁶, วราภรณ์ ศรีเหล็ก⁷, สุพัตรา เพ็งพิทักษ์⁸
Grichawat Lowatcharin¹, Wutthichai Uanpromma²,
Kannapat Piwleang³, Jakkawan Huaychan⁴, Nichaphat Chuncharoen⁵,
Theerasak Phopiakhot⁶, Waraphon Sonlek⁷, Supattra Phengphithak⁸
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2,3,4,5,6,7,8}
College of Local Administration, KhonKaen University, Thailand.^{1,2,3,4,5,6,7,8}
Email : grichawat@kku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 12 คนในชมรมผู้สูงอายุมหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball Sampling Technique) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์แก่นสาระเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมและการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ มี 3 ประการ ดังนี้ ประการแรกผู้สูงอายุเกิดการปรับตัวด้านการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นหลังจากใช้สื่อสังคมออนไลน์ ประการที่สอง ผู้สูงอายุมีวิธีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ 5 วิธี คือ 1)วิเคราะห์แหล่งที่มาของข้อมูล 2)วิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล 3) ใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมา 4)ดูสื่ออื่นประกอบ และ 5)ทำการทดลองตามข้อมูลที่ได้รับและประการที่สาม ผู้สูงอายุมีมุมมองต่อการใช้อินเทอร์เน็ตทั้งในแง่บวกและแง่ลบผู้สูงอายุมีมุมมองต่อการใช้อินเทอร์เน็ต คือ สื่อสังคมออนไลน์ทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้เพิ่มขึ้นและสื่อสังคมออนไลน์ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปด้วยความสะดวกสบาย มุมมองของผู้สูงอายุต่อการใช้อินเทอร์เน็ต คือ การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการเสพติดการใช้สื่อ ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ให้สามารถรองรับพฤติกรรมการใช้งานของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : 1. การใช้สื่อสังคมออนไลน์ 2. ผู้สูงอายุ 3. ชมรมผู้สูงอายุ 4. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the behavior and analysis of the credibility of information on social media among older adults. The researcher employed a phenomenological research methodology and collected data via in-depth interviews of 12 key informants in the KhonKaen University Senior Citizen Group, recruited using the snowball sampling technique. Interview data were analyzed using the thematic analysis technique.

Findings reveal three main points as follows. Firstly, the older adults have been more adapted to the use of technology after using social media. Secondly, the older adults have five methods of analyzing the credibility of information on social media: 1) examining the source; 2) examining the content; 3) using prior experience; 4) comparing multiple sources; and 5) conducting own experiments based on the data obtained. Thirdly, the older adults have both positive and negative views of social media. The positive view is that social media has increased their knowledge and has made communication more comfortable. The negative view is that the use of social media causes addiction to media use. The results of this study can be used as a guideline to improve and develop social media to support the behavior of the elderly.

Keywords : 1. Social Media Usage 2. Older Adults 3. Older Adult Club 4. KhonKaen University

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาสังคมผู้สูงอายุ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร ด้วยอัตราการกำเนิดบุตรของประเทศไทยที่ต่ำลงทุกปีในช่วงที่ผ่านมา ผู้สูงอายุในประเทศไทยจำนวนกว่า 10.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 คาดว่าประเทศไทยกำลังจะเผชิญกับสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ภายในปี 2568 ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาและความท้าทายด้านสังคมและเศรษฐกิจต่อประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการดูแลผู้สูงอายุ

ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านร่างกายและด้านจิตใจ ด้านสุขภาพผู้สูงอายุมักจะพบปัญหาความเสื่อมสภาพของร่างกายซึ่งแปรผันตามอายุปัญหาด้านจิตใจเกิดขึ้นเมื่อผู้สูงอายุเข้าสู่ช่วงเกษียณ บางคนต้องอยู่บ้านเพียงลำพัง ย่อมมีปัญหากับเรื่องจิตใจที่มีการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุและในวัยนี้จะต้องพบกับความสูญเสียในชีวิตบ่อยครั้ง สภาพดังกล่าวทำให้ผู้สูงอายุต้องมีการปรับตัว หากผู้สูงอายุไม่สามารถปรับตัวได้อาจก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต (บริษัทฟาร์ทริเลียน, 2561)

ผู้สูงอายุอาจมีปัญหาด้านสุขภาพจิตหลายอย่าง เช่น อาการวิตกกังวล อาการซึมเศร้า นอนไม่หลับ ระวัง และความจำเสื่อม(บริษัทฟาร์ฟริเลียน, 2561) และความเหงาเป็นสภาวะทางจิตใจที่รู้สึกตัวเองถูกแยกออกจากสังคมรอบข้างนอกจากจะส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจ ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพและร่างกายด้วย การศึกษาของมูลนิธิหัวใจแห่งประเทศไทย ยังชี้ให้เห็นว่าความเหงามีผลสัมพันธ์กับความดันโลหิตที่เพิ่มสูงขึ้น การพักผ่อนไม่เพียงพอ รวมถึงผู้สูงอายุมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคหัวใจสูง(มูลนิธิหัวใจแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) ผู้สูงอายุหลายคนจึงหากิจกรรมที่สามารถกระทำร่วมกับผู้อื่นเพื่อคลายความเหงา ซึ่งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ก็เป็นหนึ่งในกิจกรรมยอดนิยมของผู้สูงอายุ

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้คุณค่าทั่วไปมีส่วนร่วมสร้าง และเป็นกระดานสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็น ผ่านอินเทอร์เน็ต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) สื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้สูงอายุนิยมใช้ คือ ไลน์ (Line) และเฟซบุ๊ก (Facebook)ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร ส่งข้อความ หรือรับข่าวสารกระแสการใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย รวมถึงกลุ่มของผู้สูงอายุที่ถูกเรียกว่าเป็นผู้อพยพสู่โลกดิจิทัล(Digital Immigrants)ก็เป็นกลุ่มที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนให้ทันกับกระแสดังกล่าว กระนั้น ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ของผู้สูงอายวยังคงเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อผู้ให้บริการ เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลบนสังคมออนไลน์เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยทักษะ ความแม่นยำในการจำแนกประเภทข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ซึ่งทักษะดังกล่าวนี้สามารถลดลงไปตามอายุของผู้ใช้งาน และผู้สูงอายุในกลุ่ม Baby Boomer ถูกระบุว่าเป็นกลุ่มที่น่ากังวลมากที่สุด เพราะไม่ระมัดระวังในการใช้งานสื่อออนไลน์และอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของข้อมูลและทรัพย์สินของผู้ให้บริการ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2561)

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมและการวิเคราะห์ข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมและการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมสื่อของประเทศไทย ผลการวิจัยนี้อาจไปสู่การพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ให้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้สูงอายุและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ทราบพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบเนื้อหาของสื่อสังคมออนไลน์ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) กลุ่มประชากรเป้าหมายในการศึกษาคือ กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นโดยมีเกณฑ์คัดเลือกคือ (1)ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและเพศหญิง (2)เป็นผู้ที่สามารถตอบโต้ สื่อสารได้อย่างดี (3)มีประสบการณ์ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากกว่า 3 เดือน (4)มีความพร้อมทางจิตใจและเต็มใจเข้าร่วมการวิจัยและให้สัมภาษณ์จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลังจากเก็บรวบรวมจนบรรลุถึงจุดอิ่มตัวมีทั้งหมด 12 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง ด้านกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ 1)แนะนำตัวผู้วิจัย 2)แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3)แจ้งประเด็นคำถามสัมภาษณ์และขั้นตอนต่างๆ ในการเก็บข้อมูล 4)ขออนุญาตในการจดบันทึกและการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ และ 5)แจ้งข้อตกลงระหว่างนักวิจัยและผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้ข้อมูล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสามารถปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลหรือยุติการให้สัมภาษณ์ได้ทุกเมื่อ นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสามารถทำลายบันทึกข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำควบคู่ไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่การถอดเทปสัมภาษณ์ การให้รหัสข้อมูลและถอดคำสำคัญเพื่อนำมาจัดกลุ่มคำ และแยกประเภทของข้อมูล และนำข้อมูลมาเขียนเรียบเรียงตามกลุ่มเรื่องและประเภทของข้อมูลโดยละเอียด สุดท้ายนำข้อมูลที่ได้ไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและดำเนินการแก้ไขข้อมูลสำหรับที่ตกหล่น

5. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล และประสบการณ์การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวโดยละเอียดต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลมาจากชมรมผู้สูงอายุมหาวิทยาลัยขอนแก่น แบ่งออกเป็น เพศชาย 6 คนและเพศหญิง 6 คน ผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุมากที่สุด คือ 78 ปี และน้อยที่สุดคือ 61 ปี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 60-69 ปี จำนวน 9 คน จำแนกตามระดับการศึกษาได้ 5 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา 1 คน ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า 4 คน ระดับปริญญาตรี 5 คน ระดับปริญญาโท 1 คนและไม่มีผู้ให้ข้อมูลระดับปริญญาเอก ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้าราชการเกษียณและประกอบอาชีพทั่วไป แบ่งออกเป็นข้าราชการเกษียณ จำนวน 5 คน และประกอบอาชีพทั่วไป จำนวน 5 คน

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล	อายุ	เพศ	การศึกษา	สถานะการทำงาน	เวลาใช้สื่อต่อวัน	แอปพลิเคชันที่ใช้ประจำ
P1	62	หญิง	ประถมศึกษา	ว่างงาน	2 ชั่วโมง	ไลน์
P2	63	หญิง	ปริญญาโท	ว่างงาน	2 ชั่วโมง	ไลน์และเฟซบุ๊ก

ผู้ให้ ข้อมูล	อายุ	เพศ	การศึกษา	สถานะ การทำงาน	เวลาใช้สื่อต่อวัน	แอปพลิเคชัน ที่ใช้ประจำ
P3	62	หญิง	ปริญญาตรี	ว่างงาน	3 ชั่วโมง	ไลน์และเฟซบุ๊ก
P4	62	ชาย	ม.ปลาย	ทำงาน	2 ชั่วโมง	ไลน์
P5	64	ชาย	ปวช.	ทำงาน	1 ชั่วโมง	ไลน์
P6	62	ชาย	ม.ต้น	ทำงาน	1 ชั่วโมง	ไลน์
P7	63	หญิง	ปริญญาตรี	ทำงาน	2 ชั่วโมง	ไลน์และเฟซบุ๊ก
P8	72	หญิง	ปริญญาตรี	ว่างงาน	2 ชั่วโมง	ไลน์และเฟซบุ๊ก
P9	78	ชาย	ปริญญาตรี	ว่างงาน	1 ชั่วโมง	ไลน์และเฟซบุ๊ก
P10	63	ชาย	ม.ต้น	ทำงาน	2 ชั่วโมง	ไลน์
P11	73	หญิง	ปริญญาตรี	ว่างงาน	2 ชั่วโมง	ไลน์และเฟซบุ๊ก
P12	65	ชาย	ปวศ.	ทำงาน	4 ชั่วโมง	ไลน์และเฟซบุ๊ก

5.2 ประสบการณ์การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ

ก่อนที่สื่อสังคมออนไลน์จะเข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลหลายคนต้องใช้โทรศัพท์ในการติดต่อสื่อสารกับคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง และกลุ่มเพื่อน เมื่อเริ่มใช้สื่อสังคมออนไลน์ผู้สูงอายุสามารถติดต่อสื่อสารได้รวดเร็วมากขึ้นและสามารถค้นหาความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย ดังเช่นกรณีของ P8, P4 และ P3 ที่กล่าวถึงความปลอดภัยของวิถีชีวิตตนว่า “สมัยนี้ก็สะดวกรวดเร็วเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเลยมันทำให้เห็นอะไรใหม่ ๆ ความรู้ใหม่ ๆ กว่าแต่ก่อน”(P8) “ทำให้รู้จักโลกทุกวันนี้มากขึ้น บางเรื่องที่ไม่เคยรู้ก็ได้รู้”(P3) “มีความเร็วมากกว่าแต่ก่อนรับข่าวสารได้มากกว่าแต่ก่อน ทำให้เปิดโลกมากกว่าเดิมและสะดวกรวดเร็วเวลาติดต่อใคร”(P4)

ผู้ให้ข้อมูลที่ประกอบอาชีพค้าขายเล่าว่า หลังจากเริ่มใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบธุรกิจการค้าขายสินค้าสะดวกสบายและติดต่อสื่อสารกับลูกค้าได้ง่ายขึ้น ดังเช่นกรณีของ P1 และ P5 ที่กล่าวว่า “สะดวกในการใช้งาน ดีต่อการทำการค้าธุรกิจ”(P1) “มีความแตกต่างมาก แต่ก่อนก็ขายของแค่ที่ร้านแต่เดี๋ยวนี้ก็ขายผ่านเฟซบุ๊กได้ทำให้สะดวกเร็วกว่าแต่ก่อน”(P5) ผู้ให้ข้อมูลบางคนบอกว่าสื่อสังคมออนไลน์เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนเองไปมาก จากแต่เดิมติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์อย่างเดียว หลังจากตนได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ก็ไม่ได้ติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์อีกต่อไป ทุกวันตื่นขึ้นมามีโทรศัพท์มือถือมาอ่านข่าวสารบนเฟซบุ๊ก ดังเช่นกรณีของ P12 ที่กล่าวว่า “ตั้งแต่มีโซเชียลมีเดียเข้ามา หันมาติดตามข่าวสารต่าง ๆ แค่นี้โทรศัพท์มือถือจนทำให้เลิกสนใจทีวีไปเลย”(P12)

5.3 ผู้สูงอายุกับการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุมีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น 1)วิเคราะห์แหล่งที่มาของข้อมูล 2)วิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล 3)ใช้ประสบการณ์ประกอบการวิเคราะห์ 4)ดูสื่ออื่นๆ ประกอบการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล 5)ทำการทดลองตามข้อมูลที่ได้รับ ดังเช่นกรณีของ P11 ที่ได้กล่าวว่า “ก็จะเปิดอ่านข่าวจะเอามาอ่านดูว่าเราสามารถที่จะเอามา

ทดลองได้หรือไม่หรือว่าทดลองแล้วมันจะดีมัย”(P11) และได้กล่าวเพิ่มเติมว่า “การใช้ข้อมูลก็จะดูที่มาสสมมติว่าญาติส่งมาก็จะถามว่ามาจากไหน ใครว่า ใครบอก พร้อมทั้งดูสื่ออย่างอื่นประกอบ”(P11) ในทำนองเดียวกับ P8 ได้บอกกับผู้สัมภาษณ์ว่า ตนใช้สื่อหลายๆ สื่อประกอบการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับ “ดูจากหนังสือพิมพ์ ดูหลายๆ ครั้งแล้วค่อยมาวิเคราะห์และนำสื่อหลายๆ สื่อมารวมกันแล้วค่อยเชื่อ”(P8) “เวลาเขาให้ทดสอบอะไร น้ายาล้างจาน ปากก็จะทดลองด้วยตัวเอง ก่อนใช้ประสบการณ์ตัวเองตัดสินใจแล้วค่อยเชื่อ”(P8)

ผลการศึกษาดังกล่าวแตกต่างจากการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลของผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนวิธีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้มาจาก 1) แหล่งที่มาของข้อมูล และ 2) ประสบการณ์ของตน เช่น กรณีของ P1 ได้กล่าวว่า “อ่านและวิเคราะห์ที่มาเมื่อ ได้รับข้อความเฉย ๆ”(P1) และ P6 ที่ระบุว่า “สังเกตข้อมูลนั้นก่อนส่งต่อโดยอาศัยหลักประสบการณ์ของตัวเองที่เคยเจอมา” ผู้ให้ข้อมูลบางคนได้นำเอาประสบการณ์ของเพื่อนเป็นหลัก เช่นกรณีของ P10 ได้กล่าวว่า “เอาตามประสบการณ์จากเพื่อนเป็นหลัก เช่น เพื่อนไปทำงานที่ไต้หวันมาพูดให้ฟังว่าอย่างนั้น อย่างนั้น”

ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันของวิธีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลระหว่างผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี แต่ก็มีผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า มีวิธีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่คล้ายกับผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับสูงกว่าปริญญาตรี ดังเช่นกรณีของ P4 ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลของตนว่ามีวิธีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล 4 วิธี ได้แก่ 1) วิเคราะห์แหล่งที่มาของข้อมูล 2) วิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล 3) ใช้ประสบการณ์ประกอบการวิเคราะห์ 4) ดูสื่ออื่น ๆ ประกอบการวิเคราะห์ดังกล่าวที่ว่า “ลุงจะดูว่าข่าวนั้นจริงไม่จริง”(P4) และ “ดูเหตุการณ์หลายๆอย่างประกอบ ไม่ใช่แค่ดูเพียงข่าวเดียว ปกติเวลาดูข่าวแล้วผมจะดูแล้วคิดตามว่ามีมูลหรือไม่มีมูลของข่าวนั้น”(P4)

5.4 สื่อสังคมออนไลน์ในมุมมองของผู้สูงอายุ

ผลศึกษามุมมองของผู้สูงอายุต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ แบ่งออกเป็น มุมมองด้านบวก และมุมมองด้านลบ ดังจะกล่าวโดยละเอียดต่อไปนี้

5.4.1 มุมมองของผู้สูงอายุต่อการใช้สื่อด้านบวก

ประการแรก สื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้ได้รับข่าวสารใหม่ผู้สูงอายุหลายคนมองว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้ได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ที่ตนยังไม่เคยทราบมาก่อน ดังเช่นกรณีของ P9 ได้กล่าวว่า “สื่อทำให้เราได้เห็นข่าวใหม่ ๆ”(P9) และกรณีของ P10 ได้กล่าวว่า “ข่าวสารที่เราไม่เคยรู้เราก็ได้รู้ ความรู้เราก็มีมากขึ้น” (P10) และ P3 ได้กล่าวว่า “ข้อดีคือหาความรู้ได้รวดเร็วสะดวก”(P3)

ประการที่สองสื่อสังคมออนไลน์มีความสะดวกรวดเร็ว และทันเหตุการณ์ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มองว่าสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ส่งต่อข่าวสารได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ดังเช่นกรณีของ P9 ได้กล่าวว่า “ทำให้เรารู้ข่าวรวดเร็ว ทันเหตุการณ์”(P9) เช่นเดียวกับ P11 ได้กล่าวว่า “เราก็จะได้รู้สถานการณ์ทั่ว ๆ ไป ว่าสังคมของเราเปลี่ยนไปถึงไหนแล้ว” (P11) และ P7 ได้กล่าวกับผู้สัมภาษณ์สั้นๆ ว่า “เปิดหูเปิดตา รู้เท่าทันโลก” ผู้ให้ข้อมูล P2 ได้บอกผู้สัมภาษณ์ว่าสื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้การสื่อสารระหว่างตนกับญาติเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ดังกล่าวที่ว่า “ญาติอยู่กาฬสินธุ์แต่เราอยู่

ขอนแก่นก็ทำให้เรารู้ว่าเขาทำอะไรอยู่”(P2) และ P8 ได้กล่าวคล้ายกับ P2 ว่า “เราได้หักทนายเพื่อน พุดคุยกับลูกๆ หลานๆ สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร”(P8)

5.4.2 มุมมองของผู้สูงอายุต่อการใช้อินเทอร์เน็ต

ประการแรก การเสพติดการใช้อินเทอร์เน็ตออนไลน์ ผู้ให้ข้อมูลบางคนได้บอกกับผู้สัมภาษณ์ว่าตนรู้สึกถึงเปลี่ยนแปลงของครอบครัวหลังจากที่เริ่มใช้อินเทอร์เน็ตออนไลน์ เช่นกรณีของ P9 และ P6 ที่มองว่าครอบครัวมีการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์มากเกินไป ทำให้ขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัว ดังคำกล่าวที่ว่า “หลาย ๆ คนก็ติดสังคมออนไลน์เกินไป ไม่มีเวลาให้กับครอบครัว” (P9) เช่นเดียวกับ P6 ที่ได้กล่าวว่า “เปลี่ยนแปลงไปมาก สังคมก็หันเหขึ้น”(P6) และ P8 ได้กล่าวถึงการขาดปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวว่า “บางครอบครัวไม่พูดคุยกันเลย ตามร้านอาหารก็เอาแต่มือถือขึ้นมาเล่น”(P8)

ประการที่สอง การใช้ข้อมูลข่าวสารเท็จบนสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ให้ข้อมูลบางคนได้บอกกับผู้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตออนไลน์ว่าตนพบการใช้ข้อมูลเท็จบนสื่อสังคมออนไลน์บ่อยครั้ง ดังเช่นกรณีของ (P11) ได้กล่าวว่า “ข่าวสารบางอย่างบนสื่อก็ไม่ใช่ความจริง” (P11) และกรณีของ P4 ที่ได้กล่าวถึงข่าวสารเท็จบนสื่อสังคมออนไลน์ว่าข่าวสารเท็จเป็นสิ่งที่สร้างความแตกแยกในสังคมและยากที่จะตรวจสอบข้อเท็จจริง ดังคำกล่าวที่ว่า “ข้อมูลข้อเท็จจริงที่ตรวจสอบยากเราก็ต้องหาข้อมูล เช่นข่าวปลอมเราก็ต้องตรวจสอบถ้าไม่ตรวจสอบเราจะเชื่อถือเลยก็ลำบาก”(P4) และ P7 ได้กล่าวเสริมว่า “ถ้าคนไม่รู้จักแยกแยะ ก็จะกลายเป็นผลเสีย” 3) สื่อสังคมออนไลน์ไม่มีการปิดกั้นสื่ออันตรายต่อเยาวชน ผู้ให้ข้อมูลบางคนได้กล่าวถึงการที่สื่ออันตรายสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายและมีเยาวชนหลายคนลอกเลียนแบบ ดังเช่นกรณีของ P3 ได้กล่าวว่า “บางทีสื่อออกมาก็ไม่มีการปิด ไม่มีเกณฑ์กำหนดอายุการเข้าถึงและไม่ปิดกั้นทำให้วัยเด็กเข้าถึงง่ายใคร ๆ ก็เข้าถึงง่าย”(P3) และ P10 ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการเล่นแบบของเยาวชนว่า “มันทำให้พวกวัยรุ่นเสียคน บางอย่างก็ทำให้เยาวชนเลียนแบบ เช่น พวกหนังโป๊” (P10)

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมของผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นในการใช้อินเทอร์เน็ตออนไลน์ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยาในการศึกษาผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 12 คน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สื่อสังคมออนไลน์มีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง วิถีชีวิตของผู้สูงอายุมีความเปลี่ยนแปลงหลังจากเริ่มใช้อินเทอร์เน็ตออนไลน์ เนื่องจากผู้สูงอายุใช้อินเทอร์เน็ตออนไลน์เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารแทนการโทรด้วยโทรศัพท์ ทำให้ผู้สูงอายุเกิดการปรับตัวจากเดิมใช้เพียงโทรศัพท์เพื่อโทรและรอรับสาย ไปเป็นการใช้อินเทอร์เน็ตออนไลน์เพื่อหาข้อมูล ติดตามข่าวสาร ดูสื่อบันเทิง และติดต่อสื่อสาร ดังนั้นสื่อเดิมที่เคยใช้ในอดีตจึงไม่มีความจำเป็น เพราะสามารถติดตามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ทั้งหมด ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ วิศปถ์ ชัยช่วย (2560) ที่ได้ศึกษาการใช้LINEของผู้สูงอายุ: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา พบว่า ผู้สูงอายุมีความสนใจในการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น โดยนิยมใช้แอปพลิเคชัน Line ผ่านอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ นอกจากนั้น ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับ มนัสสินี บุญมีศรีสง่า และมินตรา สนชื่น

(2561) และปิยวัฒน์ เกตุวงศา และศุทธิดา ชนวนัน (2558) ที่พบว่า วัตถุประสงค์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ คือใช้เพื่อเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร เพื่อความบันเทิง และการติดตามข้อมูลข่าวสาร

ประการที่สอง การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุแบ่งเป็น 5 วิธี ได้แก่ 1)วิเคราะห์แหล่งที่มาของข้อมูล 2)วิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล 3)ใช้ประสบการณ์ประกอบการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล 4)ดูสื่ออื่นๆ ประกอบการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลและ 5)ทำการทดลองตามข้อมูลที่ได้รับ

ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีวิธีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล 5 วิธี มากกว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีที่มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพียง 2 วิธี จึงสามารถสรุปได้ว่าระดับการศึกษาสูงกว่าทำให้มีทักษะในการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือและหาข้อเท็จจริงของข้อมูลมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ สุวิข ธีระโคตร (2560) ที่พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อของผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าสามารถรู้เท่าทันสื่อมากกว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

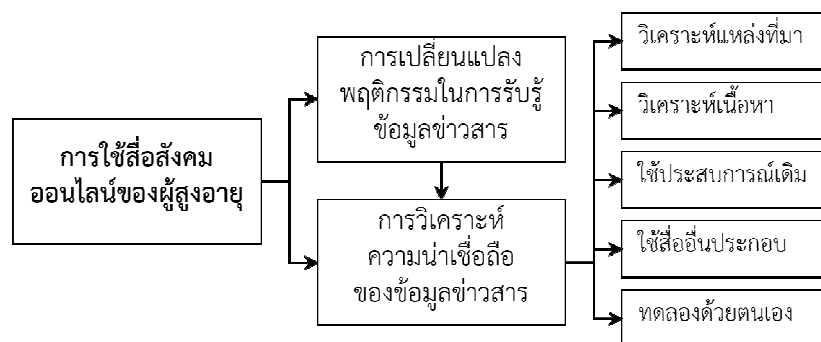
ประการที่สาม มุมมองของผู้สูงอายุต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ สามารถจำแนกเป็น 2 มุมมอง ได้แก่ มุมมองของผู้สูงอายุต่อการใช้สื่อด้านบวกและมุมมองของผู้สูงอายุต่อการใช้สื่อด้านลบ

1) มุมมองด้านบวก คือ สื่อสังคมออนไลน์ทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้เพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้สูงอายุสามารถหาความรู้เพิ่มได้จากข้อมูล ข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและง่ายมากกว่าอดีต เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสะดวกและรวดเร็ว สอดคล้องกับ สุวิข ธีระโคตร และวีรพงษ์ พลนิกรกิจ (2560) ที่สรุปว่า ความเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ค้นพบเนื้อหาได้สะดวกและเข้าถึงได้อย่างง่ายและหลากหลายช่องทาง

2) มุมมองด้านลบ คือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ทำให้เกิดการเสพติดการใช้สื่อ เนื่องจากความสะดวกสบายและความรวดเร็วของสื่อ ทำให้คนเกิดความเกียจคร้านและสูญเสียปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้ก่อให้เกิดข้อค้นพบเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุว่า สื่อสังคมออนไลน์ทำให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมในการรับรู้ข่าวสารเปลี่ยนไป จากที่เคยอาศัยสื่อสารมวลชนที่เป็นทางการก็กลายเป็นการติดตามข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์แทน ในขณะเดียวกัน พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนี้ทำให้ผู้สูงอายุต้องมีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารต่างๆ ด้วย โดยเลือกใช้บางวิธีหรือหลายวิธีรวมกันไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษาควรจัดโครงการอบรมพัฒนาด้านการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลให้กับผู้สูงอายุ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้กำกับดูแลเนื้อหาของเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ควรตรวจสอบและระบุคำแนะนำเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือและแหล่งที่มาของข้อมูลต่างๆ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งเน้นเรื่องการรู้เท่าทันสื่อของผู้สูงอายุ เพื่อเจาะลึกถึงต้นตอของปัญหาการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงบนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นปัญหาที่พบมากในผู้สูงอายุ

8.3.2 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาด้านพื้นที่ ไปยังกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดอื่น เพื่อเพิ่มความรู้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- บริษัทฟาร์ทริลเลียน. (2561). สุขภาพจิตของผู้สูงอายุเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2562. จาก <https://phartrillion.com/elderly-mental-health/>
- ปิยวัฒน์ เกตุวงศา และศุทธิดา ชวนวัน. (2558). ใครเป็นใครบนเครือข่ายสังคมออนไลน์: ความหลากหลายทางคุณลักษณะและพฤติกรรม. ใน อารี จำปาภาย, ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์, และกาญจนา ดังชลทิพย์ (บรรณาธิการ), ประชากรและสังคม 2558: ความหลากหลายทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี 2558. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

- มนัสสินี บุญมีศรีสง่า และมินตรา สนชื่น. (2560). รูปแบบการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของผู้สูงอายุในสังคมไทย กรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลครั้งที่ 9 ราชมงคลสร้างสรรค์กับนวัตกรรมที่ยั่งยืนสู่ประเทศไทย 4.0. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. 7-9 สิงหาคม 2560. 515-526.
- มูลนิธิหัวใจแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). **ยิ่งสูง(วัย)ยิ่งเหงา**. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2562. จาก <http://www.thaiheartfound.org/category/details/mood/289>
- วิศปตย์ ชัยช่วย. (2560). การใช้ LINE ของผู้สูงอายุ: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**. 10(1). 905-918.
- สุวิษ ธีรโคตร และวีรพงษ์ พลนิกรกิจ. (2560). พฤติกรรมการใช้และการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตและทัศนคติการใช้เนื้อหาด้านสุขภาวะบนอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ. **วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ**. 4(36). 72-80.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

การศึกษาเปรียบเทียบสังคมอุดมคติตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตก*
A COMPARATIVE STUDY OF IDEAL SOCIETY ACCORDING TO THERAVADA
BUDDHIST PHILOSOPHY AND WESTERN PHILOSOPHY

พระสถิต ขนติโร(โพธิ์ทอง)¹, พระมหาสากุล สุภระเมธี², สงวน หล้าโพพันธ์³
Phra Sathit Khantitaro(Phothong)¹, Phramaha Sakol Subharamedhi², Sanguan Lapontan³
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.^{1,2,3}
Email : sathity.pt7@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสังคมอุดมคติตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาสังคมอุดมคติตามหลักปรัชญาตะวันตก และ 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสังคมอุดมคติตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตก การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยพร้อมการวิเคราะห์แนวคิดสังคมอุดมคติของพุทธทาสภิกขุและสังคมอุดมคติของเพลโตเพื่อหาข้อมูลสรุปและนำเสนอรายงานผลงานการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สังคมอุดมคติตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท เริ่มต้นจากพระพุทธเจ้าต้องการล้มเลิกระบบสังคมเดิมและสร้างระบบสังคมใหม่ขึ้นมาในอินเดียสมัยพุทธกาล ด้วยวิธีการปฏิเสธรบอบวรรณะในสังคมอินเดียที่สร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมในสมัยนั้น ให้เป็นสังคมที่มีลักษณะการดำเนินชีวิตด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกันสังคมอุดมคติตามหลักปรัชญาตะวันตกก่อรูปแบบคิดขึ้นจากสภาพความปั่นป่วนทางการเมืองของเอเธนส์และสังคมชั้นสูง เพลโตมีทัศนะว่า อุดมรัฐเป็นสังคมอุดมคติที่ดีที่สุดมีจุดหมายทางการเมืองคือความยุติธรรม ระบอบอภิชนาธิปไตยที่เป็นระบอบการปกครองที่ใกล้เคียงกับอุดมรัฐมากที่สุดจึงมีความสำคัญกับบุคคลผู้ที่จะมาเป็นผู้นำรัฐ สังคมอุดมคติตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตก เมื่อเปรียบเทียบแล้วเห็นว่ามีประเด็นที่เหมือนกัน คือการปกครองที่ดีให้ถือตัวผู้ปกครองที่สมบูรณ์เป็นหลัก ซึ่งสังคมการเมืองที่ดีต้องเกิดจากผู้นำที่มีคุณธรรม และข้อแตกต่างคือ ปรัชญาการเมืองที่ไม่ได้มีพื้นฐานจากความเป็นจริงแต่ใช้วิธีการโต้แย้งด้วยเหตุผลเพื่อเข้าถึงสังคมอุดมคติ

คำสำคัญ : 1. เปรียบเทียบสังคมอุดมคติ 2. พุทธปรัชญาเถรวาท 3. ปรัชญาตะวันตก

ABSTRACT

This research article has objectives 1) to study an ideal society according to Theravada Buddhist philosophy, 2) to study an ideal society according to Western philosophy and 3) to comparative study an ideal society according to Theravada Buddhist Philosophy and Western Philosophy. This research is a qualitative research with the study of documents and research with to analyze the ideal society of Buddhadasa Bhikkhu and Plato's ideal society to find a summary and presents research reports.

The results of research found that: Ideal society according to Theravada Buddhist Philosophy, it started with the Buddha wanting to abolish the old social system and create a new social system in India during the Buddhist era. By the way, it clearly rejected the caste system in Indian society that created the social inequality of that time. It is a human society characterized by equality and equality in life. Ideal society according to Western philosophy, it hold Plato's political philosophy formed ideas from the political turbulence of Athens and family environment in high society. Plato had the view that *Uttamarath* (the Republic) is the ultimate ideal society with a political goal of justice. The aristocratic regime which was the regime that was closest to the *Uttamarat*, so it was important to the person who would lead the state. Ideal society according to Theravada Buddhist Philosophy and Western Philosophy. When there is comparison, it saw that there are the same issues namely, a good governance to be a perfect ruler in which a good political society must arise from a virtuous leader and the difference is political philosophy that is not based on reality. But it uses a rational argument to approach an ideological society.

Keywords : 1. Comparison of Ideal Society 2. Theravada Buddhist Philosophy 3. Western Philosophy

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคมปัจจุบันกำลังประสบปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาสังคมสิ่งแวดล้อม ปัญหาความขัดแย้งเบียดเบียนทำร้ายกันจนกระทั่งมีการทำสงคราม หรือการสะสมอาวุธต่างๆ เพื่อป้องกันประเทศของตน ปัญหาเหล่านี้สร้างความเดือดร้อนให้แก่มนุษย์ทุกยุคทุกสมัยและยังไม่สามารถแก้ไขให้หมดไปจากสังคมมนุษย์ได้ เมื่อสังคมมีปัญหาและความบกพร่องดังกล่าวจะแก้ไขอย่างไร มนุษย์สามารถมีสังคมที่ดีได้หรือไม่และมนุษย์จะสร้างสังคมที่ดีได้อย่างไร นักปราชญ์หลายท่านได้มีทัศนะเกี่ยวกับสังคมอุดมคติซึ่งเห็นว่าสามารถแก้ปัญหาสังคมของมนุษย์ได้ สังคมในอุดมคตินั้นได้รับความสนใจจากนักปรัชญาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันเริ่มตั้งแต่ต้นนักปรัชญาตะวันตก เช่น เพลโต โทมัสมอร์ นักทฤษฎีสัญญาประชาคม คาร์ล มาร์กซหรือแม้แต่ต้นนักปรัชญาและนักศาสนาตะวันออก เช่น เหลาจื้อ

พุทธทาสภิกขุ เป็นต้น ต่างก็ได้เสนอแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาสังคมมนุษย์และนำมนุษย์เข้าสู่อุดมคติตามทัศนะของตน ดังนั้นแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาสังคมจึงมีหลายระบบ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นสองส่วนใหญ่ๆ คือ ระบบที่มุ่งแก้ปัญหาภายในโดยมุ่งขัดเกลาจิตใจของมนุษย์กับระบบที่มุ่งแก้ภายนอกซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดระเบียบควบคุมภายนอก (สมภาร พรหมทา, 2539) แต่ปัญหาสังคมมนุษย์ก็ไม่สามารถจัดให้หมดไปได้ซ้ำๆเหมือนจะมีปัญหาซับซ้อนขึ้น

สังคมอุดมคติที่มุ่งแก้ปัญหาภายในและระบบที่มุ่งแก้ปัญหาภายนอก คือ แนวคิดที่มุ่งแก้ปัญหาภายในซึ่งเน้นการขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ เช่น แนวคิดของนักปรัชญาคลาสสิกที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและศีลธรรมของมนุษย์โดยถือว่า ความรู้คือคุณธรรมและเห็นว่าเป้าหมายของชีวิตทางการเมืองคือคุณธรรม ซึ่งดูเหมือนจะสอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมปิฎกที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพทางปัญญาของมนุษย์เช่นกัน แต่ต่างกันที่พระธรรมปิฎกเน้นกระบวนการไตรสิกขาไม่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาเพียงอย่างเดียว และเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้มนุษย์เป็นอิสระจากอำนาจภายนอกด้วยมนุษย์ ส่วนระบบที่มุ่งแก้ภายนอกนั้น แมคคิอาเวลลีเห็นว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่เลวจะต้องถูกบังคับให้เป็นคนดี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโทมัสฮอบส์ ที่ให้อำนาจแก่องค์อธิปัตย์ในการออกกฎหมายมาควบคุมสังคม (เดือน คำดี, 2526) ดังนั้น สังคมจะดีได้ในระบบนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสถาบันในสังคมไม่ใช่การอบรมบ่มนิสัย ซึ่งต่างจากแนวคิดของพระธรรมปิฎกที่เห็นว่า สังคมจะดีเพราะคนมีคุณธรรม แม้ท่านจะกล่าวถึงกัลยาณมิตรที่เอื้อต่อการพัฒนาคนในสังคมแต่ก็แตกต่างจากแนวคิดของแมคคิอาเวลลีและโทมัสฮอบส์

เพลโต (Plato) เป็นผู้มียุทธิพลทางความคิดต่ออารยธรรมตะวันตก เป็นนักคิด นักเขียน และเป็นปรัชญาเมธีคนแรกของตะวันตกสมัยโบราณ โดยเสนอแนวความคิดทางการเมืองอย่างเป็นระบบและสมบูรณ์ เป็นผู้วางระบบรากฐานทางปรัชญาที่เป็นแบบแผนในสมัยโบราณจนมาถึงยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดปรัชญาทางการเมืองของเพลโตมียุทธิพลอย่างมากมาต่อทฤษฎีทางการเมืองทั้งหลาย มีความคิดทางสังคมการเมืองเป็นอุดมคติชื่อว่า อุดมรัฐ (The Plato's Republic) (พิน ดอกบัว, 2544) เพลโตเสนอแนวความคิดแบบอย่างของรัฐที่ดีและสมบูรณ์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนารัฐต่างๆ ในโลกนี้ เพลโตยังอธิบายเกี่ยวกับโครงสร้างของรัฐอีกว่า รัฐเกิดจากการรวมกลุ่มของคนจำนวนมาก รัฐจึงได้แก่บุคคลที่ขยายใหญ่ขึ้น บุคคลแต่ละคนมีโครงสร้างเช่นใดรัฐก็มีเช่นนั้น บุคคลมีวิญญาณ 3 ส่วน เพลโตเชื่อว่า จิตหรือวิญญาณของมนุษย์ไว้ในหนังสืออุดมรัฐว่ามีอยู่ 3 ระดับ มีการผสมกลมกลืนอย่างเหมาะสมกับการดำเนินชีวิต ด้วยวิญญาณที่ต่างต่างกัน จึงเป็นตัวผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมาไม่เหมือนกัน

พุทธทาสภิกขุ เป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เป็นนักปฏิรูปพระพุทธศาสนาที่สำคัญท่านหนึ่งในประวัติศาสตร์ไทย เป็นปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาสมัยปัจจุบัน มีผลงานทางด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนามากมายที่มีประโยชน์ต่อสังคม และการปฏิบัติตนของชาวพุทธไทยโดยการใช้ปัญญาและเหตุผล (ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวินวัฒน์, 2539) ได้พยายามแสวงหาวิธีการและแนวทางที่นำเอาหลักการทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ให้เข้ากับสังคมมากที่สุด โดยการเริ่มศึกษาพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง แนวคิดทางการเมืองของพุทธทาสภิกขุมีทัศนะที่เห็นว่า แนวความคิดทางการเมืองธัมมิกสังคมนิยม (พุทธทาสภิกขุ, 2548) เป็นระบอบการปกครองที่มีอุดมการณ์ ใช้หลักการพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อที่แก้ปัญหาสังคมและการเมือง โดยยึดพื้นฐาน 3 ประการคือ ถือประโยชน์

ส่วนรวม การควบคุมตนเอง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ระบบการเมืองธัมมิกสังคมนิยม เป็นทางเลือกใหม่โดยมีเป้าหมายในการปกครองที่ใช้วิธีเผด็จการโดยธรรมราชา หรือธรรมิกราช แก้ปัญหาสังคมการเมืองไทยเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง (ปรีชา ช้างขวัญยืน, 2529) พุทธทาสภิกขุได้โต้แย้งลัทธิประชาธิปไตยเสรีนิยมกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และได้คัดค้านสังคมนิยมแบบ มาร์กซิสม์ (Marxism) โดยชี้ให้เห็นว่า พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ ก็เป็นสังคมนิยม แต่เพื่อให้เห็นประเด็นความสำคัญที่แตกต่างของสังคมนิยมแบบอื่นๆ พุทธทาสภิกขุเสนอให้เรียกชื่อว่าธัมมิกสังคมนิยม ทศนะของพุทธทาสในเรื่องนี้ถือว่าเป็นทศนะที่สำคัญและโดดเด่น เป็นแนวความคิดการการเมืองที่เป็นทศนะของท่านอย่างชัดเจนทั้งๆ ทศนะของพุทธทาสภิกขุเกี่ยวกับธัมมิกสังคมนิยม อาจจะฟังดูเป็นการนำความคิดสมัยใหม่มาตีความหลักการพระพุทธศาสนา แต่แท้ที่จริงในด้านกลับกัน คือ ท่านมองความคิดสมัยใหม่ด้วยหลักการทางพระพุทธศาสนามากกว่า (ปรีชา ช้างขวัญยืน, 2534)

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสังคมนิยมตามทศนะพุทธปรัชญา เป็นการแก้ปัญหาภายในและระบบที่มุ่งแก้ปัญหาภายนอก ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาวิเคราะห์สังคมนิยมตามพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องสังคมนิยมในอุดมคติและวิเคราะห์สังคมนิยมในอุดมคติตามพุทธปรัชญาโดยเฉพาะแนวคิดเรื่องกฎธรรมชาติกับสังคมนิยมซึ่งจะชี้ให้เห็นอุดมคติตามทศนะพุทธปรัชญาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์แก้ไขปัญหาสังคม เห็นความสำคัญที่จะต้อง หาแนวทางในการที่จะทำความเข้าใจในเรื่องสังคมนิยมและอุดมคติ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และเพื่อกระตุ้นเตือนให้บุคคลทั่วไปได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตน เพื่อจะได้รับรู้และนำไปประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้องตามแนวทางของพระพุทธศาสนาเป็นแบบอย่างที่ดีของเยาวชน เพื่อให้เกิดความสงบสุขแก่ทุกคนทุกวัยในสังคม และประเทศชาติ สืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสังคมนิยมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท
- 2.2 เพื่อศึกษาสังคมนิยมตามหลักปรัชญาตะวันตก
- 2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสังคมนิยมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตก

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบแนวคิดเรื่องของสังคมนิยมตามทศนะพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตก
- 3.2 ทำให้ทราบแนวคิดวิธีการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนตามทศนะพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตก
- 3.3 ทำให้ทราบผลการวิเคราะห์เรื่องสังคมนิยมตามทศนะพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตก

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นศึกษาทางด้านเอกสาร (Documentary Research) มีลำดับและขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นศึกษาแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุเป็นหลัก ส่วนปรัชญาตะวันตก ผู้วิจัยจะได้ศึกษาแนวคิดของเพลโต รวบรวมข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวกับสังคมในอุดมคติ จากคัมภีร์ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์ วิเสส เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับเนื้อหา หรือประเด็นที่ต้องการทราบ

2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบสังคมอุดมคติตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตก และรวบรวม แนวคิดจากการวิเคราะห์ตีความของนักปราชญ์ต่างๆ

3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แนวคิดสังคมอุดมคติของพุทธทาสภิกขุและสังคมอุดมคติของเพลโตเพื่อหาข้อสรุป และนำเสนอรายงานผลการวิจัยต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาแนวคิดสังคมอุดมคติตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทในพุทธปรัชญาเถรวาท ก็มีลักษณะชนวรรณะเชื่อกันสอนให้กระทำความดีเน้นการพึ่งตนเอง เน้นการพัฒนาสติปัญญา และยังต่อต้านอำนาจดลบันดาลจากพระเจ้า ซึ่งก็เข้าลักษณะศาสนาที่แท้จริง ระบบสังคมสงฆ์ก็เป็นสังคม อุดมคติที่พระพุทธเจ้าทรงจัดตั้งขึ้น ทรงออกแบบวางระบบสังคมด้วยพระองค์เอง โดยมีจุดประสงค์ เพื่อแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นสังคมที่เกิดจากการปฏิรูปหลักหินจาวัณธรรมประเพณีและ ความเชื่อเก่าๆ ดังจะเห็นได้จากในสมัยพุทธกาลเป็นยุคที่ถูกครอบงำจากศาสนาพราหมณ์ ทำให้เกิด การกดขี่เอารัดเอาเปรียบหรือ การแบ่งแยกเกลียดชังกัน ซึ่งพระองค์ก็ได้ตรัสแย้งคัดค้านระบบวรรณะ ด้วยหลักกรรมสังคมในพุทธปรัชญาเถรวาท แม้จะไม่มีกรอบอธิบายถึงพัฒนาการของสังคมมนุษย์ อย่าง ชัดเจนเหมือนกับแนวคิดทางสังคมในปรัชญาตะวันตกอื่นๆ แต่ขั้นตอนพัฒนาการทางสังคมมนุษย์ก็มี กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่ไม่แตกต่างกัน วิวัฒนาการทางสังคมในปรัชญาเถรวาทส่วนหนึ่งได้ ถูกบันทึกไว้ในอัครคัมภีร์ (ที.ปา. 11/111-140/83-102) ซึ่งเริ่มแรกการตรัสเล่าของพระพุทธเจ้า มิได้กล่าวถึงกำเนิดของสังคมแต่อย่างไร ทรงกล่าวถึง ต้นกำเนิดของโลกมาตรัสเล่าประกอบหลักธรรม ของพระองค์เพื่อชี้ให้เห็นว่า พวกพราหมณ์เข้าใจเรื่องระบบ วรรณะผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากเดิม

ลักษณะแนวคิดสังคมอุดมคติตามหลักพุทธปรัชญานั้นแบ่งออกเป็น 2 คือ โลเกียะ และ โลกุตระซึ่งมีการจัดแนวคิดทางสังคมบางอย่างที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตประจำวันที่มีความแตกต่างกัน เป็นสังคมที่มนุษย์มีความเสมอภาพและเท่าเทียมกัน ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาแม้ในหลักคำสอนส่วน ใหญ่จะไม่มีส่วนใดที่กล่าวถึงความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคมโดยตรง แต่การ ปฏิเสธหลักจริยศาสตร์ทางสังคมของศาสนาฮินดูที่ยึดถือวรรณะชาติกำเนิดเป็นหลักเกณฑ์ นั้นแสดง ให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธความสูงศักดิ์ของชาติกำเนิดวรรณะพราหมณ์และกษัตริย์อย่าง ชัดเจน

แนวคิดเรื่องสังคมนิยมในพุทธปรัชญาเถรวาท เกิดจากพระพุทธเจ้าต้องการล้มเลิกระบบ สังคมเดิมและสร้างระบบสังคมใหม่ในอินเดียสมัยพุทธกาล โดยวิธีการปฏิเสธระบบวรรณะในสังคม อินเดีย ที่สร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างชัดเจน โดยมีข้อสังเกตที่เด่นชัด คือ 1)การสร้างพระ ธรรมวินัยสงฆ์เพื่อเป็นทางเลือกในการปลดปล่อยตัวเองจากวรรณะต่ำทางสังคมที่ไม่อาจปฏิเสธได้ โดยหลักพระวินัยทั้งหมดจะเน้น ความเสมอภาคในทุกด้านของสังคมสงฆ์ 2)การขึ้นนำมนุษย์ให้เข้าถึง

สังคมแห่งพระศรีอริยเมตไตรยที่มนุษย์อยู่ได้อย่างสงบสุข ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นดังกล่าวต่างก็เป็นสังคมมนุษย์ที่มีลักษณะการดำเนินชีวิตด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

แนวคิดทางสังคมของท่านพุทธทาส เป็นการวางพื้นฐานการดำเนินชีวิตอยู่บนหลักการของพุทธศาสนา ที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีปัญญามองเห็นธรรมได้ ตามความเพียรพยายาม โดยท่านพุทธทาสภิกขุมีความเชื่อในเรื่องธรรมชาติอันบริสุทธิ์ของมนุษย์อันเกิดจากจิตประภัสสรมาแต่กำเนิดที่สามารถสร้างรูปแบบทางสังคม “แบบธัมมิกสังคมนิยม”

5.2 ผลการศึกษาแนวคิดเรื่องสังคมอุดมคติในปรัชญาตะวันตกแนวคิดเรื่องสังคมอุดมคติส่วนใหญ่เกิดจากวิกฤตการณ์ทางสังคมที่อุบัติขึ้น อาจสืบเนื่องมาจากปัญหาที่เกิดจากสมาชิกทางสังคม หรือระบบโครงสร้างทางสังคม ซึ่งนักปรัชญาส่วนใหญ่จะมองไปที่ธรรมชาติของมนุษย์เป็นเป้าหมาย เพราะเป้าหมายชีวิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมแตกต่างกันในเรื่องของการดำเนินชีวิต ดังนั้นการเสนอแนวคิดหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาย่อมจะแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นในยุคสมัยใดก็มักจะมีมิติที่ซับซ้อนยากแก่การแก้ไขด้วยกันทั้งสิ้นแนวคิดสังคมนิยม เชื่อว่าถ้าเปิดโอกาสให้ประชาชนทำการทุกอย่างแล้ว จะก่อให้เกิดผลเสียหายหลายประการ เช่นการเอารัดเอาเปรียบกัน มุ่งหากำไรเกินควร และประชาชนอาจจะให้การบริการ ไม่ทั่วถึง ฉะนั้นรัฐจึงมีความจำเป็นที่จะดำเนินการบางประการเท่าที่จำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ของประชาชน และเพื่อช่วยให้ประชาชนทั้งปวงได้ประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน ทำให้วิธีการบางอย่างถูกควบคุมและผูกขาดโดยรัฐ

แนวคิดเบื้องต้นที่สำคัญของสังคมนิยมคือ รัฐเอาสังคมเป็นศูนย์กลาง และนโยบายเป้าหมาย และวิถีทางเพื่อประชาชนได้ผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม มีประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจและสังคมที่แท้จริง ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ โดยรัฐที่เป็นตัวแทนพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชนที่แท้จริง คอยดูแลสวัสดิการให้แก่ประชาชนอย่างพอเพียง สร้างคุณภาพสังคมและคุณค่ามนุษย์ที่สมบูรณ์ ลักษณะสังคมนิยม มีลักษณะที่สำคัญ โดยรัฐบาลมีบทบาทในการควบคุม กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคของประชาชน กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณูปโภค เช่นไฟฟ้า ประปา และถนนหนทางจะอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐ เนื่องจากเป็นกิจการที่ประชาชนมีความจำเป็นต้องใช้ และการที่รัฐบาลเข้ามาดูแลสาธารณูปโภคดังกล่าวย่อมเกิดผลดีแก่สังคมส่วนรวม

สังคมนิยมเป็นอุดมคติทางสังคมในอีกรูปแบบหนึ่งที่มีนักปรัชญาหลายท่านพยายามจะนำเสนอให้เห็นว่าเป็นการจัดรูปแบบการควบคุมระเบียบทางสังคมอีกวิธีหนึ่งที่สามารถนำพาสังคมสู่เป้าหมายได้ ซึ่งส่วนใหญ่ต่างเสนอแนวคิดตามการตีค่า สิ่งสูงสุดที่มนุษย์ควรจะเข้าถึง เช่นเพลโตเห็นว่าสิ่งสูงสุดที่มนุษย์และสังคม ควรจะเข้าถึงก็คือ ความเที่ยงธรรมความยุติธรรม ที่มีช่วงชีวิตอยู่ในทศวรรษแห่งการปฏิบัติ อุตสาหกรรมที่ขึ้นชั้นกรรมมาชีพถูกเอารัดเอาเปรียบ และถูกขูดรีดโดยชนชั้นนายทุน สิ่งสูงสุดที่มนุษย์ควรจะเข้าถึง คือความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน สังคมอุดมคติของเพลโตเกิดจากสภาพความวุ่นวายทางการเมืองในนครเอเธนส์ ประกอบกับโสเครตีสผู้เป็นอาจารย์ของเขาถูกประหารชีวิตอย่างไม่เป็นธรรม ทำให้เพลโตมีความ เชื่อมั่นว่าปัญหาของสังคมทั้งหมดเกิดจากผู้นำของรัฐขาดความยุติธรรม ดังนั้นสังคมอุดมคติของเพลโต จึงให้ความสำคัญกับบุคคลผู้ที่จะมาเป็นผู้นำรัฐ โดยเขาเชื่อว่าลักษณะผู้นำทางการเมืองที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มี ทั้งความรู้และคุณธรรม ที่เรียกว่าราชาปราชญ์ (King of philosopher)

5.3 ผลการวิเคราะห์สังคมอุดมคติตามแนวพุทธปรัชญาพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตกแนวคิดสังคมอุดมคติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาตะวันตก จากการวิจัยพบว่าแนวคิดเรื่องสังคมอุดมคติเกิดจากความไม่พอใจต่อสภาพสังคมที่นักปรัชญาหรือผู้เสนอแนวคิดกำลังประสบอยู่และเสนอแนวคิดถึงสังคมที่ดีกว่าโดยคิดว่าจะสามารถแก้ปัญหาของสังคมมนุษย์ได้ สังคมอุดมคติจึงหมายถึงสังคมที่เกิดจากพลังจินตนาการของมนุษย์ซึ่งผู้คิดเห็นว่าเป็นสังคมที่สมบูรณ์พร้อมตามทัศนะของตน ในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสังคมอุดมคติเราสามารถแบ่งแนวคิดของนักปรัชญาออกเป็นสองระบบ คือ 1) ระบบที่มุ่งแก้ภายใน เป็นระบบที่มุ่งขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ให้บริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลส เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เป็นแนวคิดที่มุ่งให้มนุษย์เข้าถึงธรรมชาติที่แท้จริงของตนซึ่งเราสามารถพบได้ในแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุ 2) ระบบที่มุ่งแก้ภายนอก เป็นระบบที่มุ่งให้มีการออกกฎระเบียบมาควบคุมมนุษย์ เช่นมีการออกกฎหมาย ระเบียบวินัยและระบบการเมืองมาปกครองสังคมและมีบทลงโทษที่ชัดเจนแก่ผู้ละเมิดกฎระเบียบของสังคม แนวคิดนี้เชื่อว่าระบบระเบียบต่างๆ สามารถควบคุมและแก้ไขธรรมชาติของมนุษย์ได้ซึ่งเราสามารถพบได้ในแนวคิดของเพลโตและนักทฤษฎีสัญญาประชาคม

แนวคิดเรื่องสังคมนิยมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท แนวคิดที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนามนุษย์ในธัมมิกสังคมนิยม ธัมมิกสังคมนิยมไว้วางหลักการพัฒนามนุษย์ไว้ใน 2 ระดับ คือระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคม พุทธทาสภิกขุได้กล่าวถึงหลักธรรมพื้นฐานในการพัฒนามนุษย์ในระดับปัจเจกบุคคล คือหลักปฏิจจสมุปบาท เป็นการนำเสนอหลักธรรมที่ทำให้เข้าใจพื้นฐานของการดำรงชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์ใน 4 ความหมายใหญ่ๆ คือธรรม ในความหมายของสภาวะธรรม สังขธรรม ปฏิบัติธรรม และปฏิเวธธรรม ซึ่งเป็นการอธิบายถึงกฎของเหตุและผล และกฎแห่งกรรม และการพัฒนาในระดับสังคมซึ่งพุทธทาสภิกขุได้นำเสนอหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม ที่ไม่ให้กระทบกระทั่งเบียดเบียน และเอาวัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน โดยใช้หลักในการดำเนินชีวิต คือหลักศีล 5 หลักกุศลกรรมบถ 10 และมรรคมรรค 8 เป็นต้น

จากการศึกษาวิเคราะห์สังคมอุดมคติของนักปรัชญาทางตะวันออกทำให้พบว่า สภาพสังคมที่พึงปรารถนาตามแนวพุทธปรัชญาสอดคล้องกันกับสภาพสังคมอุดมรัฐของเพลโตตรงที่ต้องการให้สังคมเป็น สังคมคุณธรรม มีความเท่าเทียมกัน และมีความยุติธรรมเหมือนกัน ความเข้าใจหลักการและการนำไปปฏิบัติมีรายละเอียดที่มีความแตกต่างกัน “คุณธรรม” เพลโตจะแยกกันระหว่างคุณธรรมของปัจเจกชนกับคุณธรรมของรัฐออกจากกัน และดูจะเน้นหนักไปที่ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนมากกว่า แม้จะบอกว่ารวมไปถึงด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยก็ตามแต่ก็ยังเห็นข้อจำกัดแห่งขอบเขตของคุณธรรมในแบบของเพลโตอยู่ สังคมอุดมคติส่วนใหญ่เกิดจากวิกฤตการณ์ทางสังคมที่อุบัติขึ้น อาจสืบเนื่องมาจาก ปัญหาที่เกิดจากสมาชิกทางสังคม หรือระบบโครงสร้างทางสังคม ซึ่งนักปรัชญาส่วนใหญ่จะมองไปที่ธรรมชาติ ของมนุษย์เป็นเป้าหมาย เพราะเป้าหมายชีวิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมแตกต่างกันในเรื่องของการดำเนินชีวิต ทำให้เพลโตมีความ เชื่อมั่นว่าปัญหาของสังคมทั้งหมดเกิดจากผู้นำของรัฐขาดความยุติธรรม ดังนั้นสังคมอุดมคติของเพลโต จึงให้ความสำคัญกับบุคคลผู้ที่จะมาเป็นผู้นำรัฐ โดยเขาเชื่อว่าลักษณะผู้นำทางการเมืองที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มี ทั้งความรู้ และคุณธรรม ที่เรียกว่า ราชาปราชญ์ (King of philosopher)

6. อภิปรายผลการวิจัย

สังคมอุดมคติตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทเกิดจากพระพุทธเจ้าต้องการล้มเลิกระบบสังคมเดิมและสร้างระบบสังคมใหม่ในอินเดียสมัยพุทธกาล โดยวิธีการปฏิเสธระบบบรรณะในสังคมอินเดียที่สร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างชัดเจน โดยมีข้อสังเกตที่เด่นชัด คือ 1)การสร้างพระธรรมวินัยสงฆ์เพื่อเป็นทางเลือกในการปลดปล่อยตัวเองจากวรรณะต่ำทางสังคมที่ไม่อาจปฏิเสธได้ โดยหลักพระวินัยทั้งหมดจะเน้นความเสมอภาคในทุกด้านของสังคมสงฆ์ 2)การชี้นำมนุษย์ให้เข้าถึงสังคมแห่งพระศรีอริยเมตไตรยที่มนุษย์อยู่ได้อย่างสงบสุข ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นดังกล่าวต่างก็เป็นสังคมมนุษย์ที่มีลักษณะการดำเนินชีวิตด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลัย กาญจนะ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวคิดเรื่องสังคมนิยมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท พบว่า การดำรงอยู่ของสังคมใดสังคมหนึ่งจำเป็นจะต้องอิงอาศัยกรอบแนวคิดทางสังคมและการปกครองอย่างใดอย่างหนึ่ง เบื้องต้นแนวคิดการพัฒนาทางสังคมในพุทธศาสนาเถรวาทเกิดขึ้นเนื่องจากสภาพสังคมเก่าเป็นสังคมแห่งความทุกข์ ที่เกิดอิทธิพลความเชื่อที่มีอยู่ในคัมภีร์พระเวทไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมการบูชาัญญ และระบบสังคมแบบวรรณะ ที่เชื่อว่าชาติกำเนิดเป็นเครื่องวัดคุณค่าความดีงามของมนุษย์ จากแนวคิดความเชื่อดังกล่าว ทำให้เกิดโครงสร้างสังคมที่เป็นไปเพื่อการแสวงหาและรักษาอำนาจผลประโยชน์ของคนเฉพาะกลุ่มทั้งยังเป็นเครื่องมือในการลงโทษคนในสังคมเดียวกันอย่างยุติธรรม กล่าวคือ คนที่เกิดในวรรณะสูงมักจะมีอำนาจในการปกป้องผลประโยชน์ของตนและทำการกดขี่ขูดรีดเอาเปรียบหรือกีดกันและดูถูกเหยียดหยามคนอื่น ที่อยู่ใต้วรรณะต่ำ ซึ่งก็ได้สะท้อนสภาพสังคมที่ไม่มีความยุติธรรม ไม่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

สังคมอุดมคติตามหลักปรัชญาตะวันตกส่วนใหญ่เกิดจากวิกฤตการณ์ทางสังคมที่อุบัติขึ้นอาจสืบเนื่องมาจากปัญหาที่เกิดจากสมาชิกในทางสังคม หรือระบบโครงสร้างทางสังคม สังคมนิยมเป็นอุดมคติทางสังคมในอีกรูปแบบหนึ่งที่มีนักปรัชญาหลายท่านพยายามจะนำเสนอให้เห็นว่าเป็นการจัดรูปแบบการควบคุมระเบียบทางสังคมอีกวิธีหนึ่ง ที่สามารถนำพาสังคมสู่เป้าหมายได้ ซึ่งส่วนใหญ่ต่างเสนอแนวคิดตามการตีค่า สิ่งสูงสุดที่มนุษย์ควรจะเข้าถึง เพลโตเห็นว่าสิ่งสูงสุดที่มนุษย์และสังคมควรจะเข้าถึงก็คือ ความเที่ยงธรรมความยุติธรรม หรือ คาร์ล มาร์ก ที่มีช่วงชีวิตอยู่ในทศวรรษแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่ชนชั้นกรรมมาชีพถูกเอารัดเอาเปรียบ และถูกขูดรีดโดยชนชั้นนายทุน สิ่งสูงสุดที่มนุษย์ควรจะเข้าถึง คือ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระนิติกร จิตตคุตโต (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาการเมืองของเพลโต กับแนวคิดทางการเมืองของพุทธทาสภิกขุ พบว่า สังคมอุดมคติ หรือรัฐที่ดีสมบูรณ์แบบต้องมีราชาปราชญ์ (Philosopher King) ผู้ปกครองสังคมต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพที่ดีและจิตใจแจ่มใสเบิกบาน พร้อมทั้งคุณธรรมทั้ง 4 ได้แก่ ปัญญา ความกล้าหาญ รู้จักประมาณ และความยุติธรรมเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดที่ทำให้สังคมมีความสงบสุขและเจริญก้าวหน้าได้อย่างแท้จริง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ควรมีการศึกษาสภาพภาพในพุทธปรัชญากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและคุณธรรมปัจเจกชนในศาสนาตะวันออกสังคมอุดมคตินั้นล้วนเป็นสังคมที่ทุกคนล้วนปรารถนา เพราะ

นั่นเป็นเป้าหมายแห่งชีวิตของมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ นั่นคือความสุขเป็นที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นโลกทางตะวันออกที่มุ่งเน้นการเข้าถึงความสุขด้วยการฝึกปฏิบัติทางจิตใจ และความสุขในทัศนะของโลกทางตะวันตกนั้นอาจมุ่งเน้นให้แสวงหาความสุขทางกายมากกว่า สังคมอุดมคติไม่ว่าจะปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่งดังกล่าวมา

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 จากผลการวิจัยทำให้สามารถเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนาระบบทางการเมืองการปกครองของไทย กับการประยุกต์ใช้แนวคิดทางการเมืองในประเทศไทยนั้น อุดมรัฐ และธัมมิกสังคมนิยมเป็นสังคมนิยมอุดมคติที่เน้นคุณธรรมและการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางศาสนาสำหรับผู้ปกครอง หลักคำสอนของพุทธศาสนิกชนเน้นหลักประโยชน์ส่วนรวมดังนั้นการวางนโยบายหลักของรัฐควรอยู่บนพื้นฐานที่ผลประโยชน์ของประเทศต้องเป็นของประชาชนโดยแท้จริง กิจกรรมหลักๆ ต้องเป็นของรัฐ ซึ่งตัวแทนที่เข้ามาทำหน้าที่รัฐบาลต้องมาจากวิธีที่ถูกต้องไม่ใช่ด้วยอำนาจเงิน หลักการทำเรื่องการเมืองให้เกิดสันติภาพโดยไม่ต้องใช้อำนาจ วิธีการคือควรปลูกจิตสำนึกสำคัญของนักการเมืองให้ยึดหลัก “อตัมมยตา” คือการทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา ต้องสมัครเป็นผู้ติดตามหลังพระ และไม่มีความเห็นแก่ตัว สังคมไทยต้องหันมาพัฒนารูปแบบการเมืองการปกครอง ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกและต้องให้เสรีภาพแก่ประชาชนทางการเมืองแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์การบริหารจัดการให้ถูกต้อง

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 การศึกษาวิเคราะห์โลกพระศรีอริยเมตไตรยตามพระคัมภีร์ของท่านพุทธทาสภิกขุ

7.3.2 การทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดธัมมิกสังคมนิยมของท่านพุทธทาสภิกขุ กับสังคมยูโทเปีย (Utopia) ของโทมัสมอร์

7.3.3 การวิเคราะห์คุณค่าคำสอนเรื่องธัมมิกสังคมนิยมของท่านพุทธทาสภิกขุ

8. เอกสารอ้างอิง

เดือน คำดี. (2526). **ปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์. (2539). พุทธทาสภิกขุกับทฤษฎีธัมมิกสังคมนิยม. **วารสารพุทธศาสนศึกษา**. 3(2). 29-52.

ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2529). **พระคัมภีร์ทางการเมืองของพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2534). **ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระนิติกร จิตตคุตโต (วิฑูมา). (2556). **การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาการเมืองของเพลโตกับแนวคิดทางการเมืองของพุทธทาสภิกขุ**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พุทธทาสภิกขุ. (2548). **ธัมมิกสังคมนิยม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ.

พิน ดอกบัว. (2544). **ปวงปรัชญากรีก**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2533). **ปรัชญาการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมภาร พรหมทา. (2539). **ปรัชญาสังคมและการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลัย กาญจนะ. (2558). **แนวคิดเรื่องสังคมนิยมตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จาก พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.สงวน หล้าโพนทัน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และพระมหาใจสิงห์ สิริธมโม, ดร. ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ต้องตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหา เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ด้วยความละเอียดและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอบขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ความรู้ และประสบการณ์ศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดทุกท่านที่ให้ความสะดวกในการประสานงานตลอดถึงอุบาสกและอุบาสิกาที่ให้การสนับสนุนทุกท่านเพื่อนๆ ร่วมสถาบันทุกท่านที่เกี่ยวข้องและขอบคุณท่านที่มีอุปการคุณทุกท่านที่ไม่สามารถกล่าวนาม ณ ที่นี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทของชาวบ้านด่าน
ตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร*

AN ANALYSIS STUDY OF THE BELIEF ON THE KING NAGA ACCORDING TO
THERAVADA BUDDHIST PHILOSOPHY OF BAN DAN VILLAGERS,
SAMYAEK SUB-DISTRICT, LOENGNOTHA DISTRICT,
YASOTHON PROVINCE

พระครูสังฆรักษ์ ธนธรณ์ กลุยานธโม(ไชยสุริยงค์),
พระมหาสากล สุภรเมธี, พระใบฎีกา นรินทร์ สีเลโต³
Phrakrusangkharak Thanathon Kunlaynatummo(Chaisuriyong)¹,
Phramaha Sakol Subharamedhi², Phrabidika Narin Silatecho³
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.^{1,2,3}
Email : phrathon.chs9@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
2) เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องพญานาคของชาวบ้านด่าน ตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
และ 3) เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ของชาวบ้านด่านตำบลสามแยก
อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธรเป็นวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 รูป/คน
การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1. พญานาคในพุทธศาสนาเถรวาท พบว่าพระพุทธรูปปางนาคปรกพญานาค
ออกเป็น 1,024 ชนิด แบ่งเป็น 4 ตะกูล ตะกูลวิรูปักขะตะกูลเอราปิกกะ ตะกูลฉัพพาปุตตะ
ตะกูลกัณหาโคตมะ พญานาคแบ่งตามสถานที่เกิด ได้ 2 แบบ คือ ที่เกิดได้เฉพาะในน้ำ ที่เกิดได้
เฉพาะบนบก 2. ความเชื่อเรื่องพญาของชาวบ้านด่าน พบว่าพญานาคเป็นสัตว์กึ่งเทพและมีฤทธิ์
สามารถดลบันดาลสิ่งต่างๆ ให้ได้สมความปรารถนา มีการผสมผสานความเชื่อระหว่าง พุทธ-
พราหมณ์-ผี เป็นที่เคารพบูชาและได้รับการยกขึ้นเป็นเจ้าพิธีกรรมต่างๆ ส่งผลให้เกิดจริยธรรมชั้น
พื้นฐานในการสร้างความสามัคคีและสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชนเป็นอย่างดี 3. การวิเคราะห์
ความเชื่อในพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ของชาวบ้านด่าน ตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา
จังหวัดยโสธร พบว่า ชาวบ้านด่านเชื่อในความมีอยู่ได้เป็นเหมือนเทพเจ้าและถูกยกขึ้นมาเป็น
สัญลักษณ์ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เพื่อจะนำไปสู่การสร้างคุณธรรมให้กับชุมชน และประเพณี
พิธีกรรมได้เป็นกลวิธีนำพาชาวบ้านเข้าสู่หนทางแห่งการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ : 1. ความเชื่อ 2. พญานาค 3. พุทธปรัชญาเถรวาท 4. ชาวบ้านด่าน

ABSTRACT

The objectives of this research article were :1) to study the belief in the King Naga according to Theravada Buddhist philosophy, 2) to study the belief on the King Naga of the Bandan villagers, Samyaek Sub-district, Loengnoktha District, Yasothon Province and 3) to analyze the Belief on the King Naga according to Theravada Buddhist Philosophy of Bandan Villagers, Samyaek Sub-District, Loengnoktha District, Yasothon Province. It was a qualitative research by interview. The sample group consisted of 15 persons. Data analysis was done using descriptive methods.

The results of research found that : 1. The King Naga in Theravada Buddhism, it was found that Buddhism divided the Naga into 1,024 species, divided into 4 families, the Wirupakkha family, Erapaktha family, Chapayaputta family, Kanhakhotoma family. The King Naga can be divided into 2 types according to their place of birth. They can only be born in water. born only on land. 2. The belief on the King Naga of the Ban Dan villagers found that the King Naga is a semi-divine animals and have the power to inspire things to fulfill desire. There is a mix of beliefs between Buddha-Brahmin-Ghost. It is worshiped and has been raised as a master of various ceremonies. This results in the basic ethics of building unity and building solidarity in the community as well. 3. An analysis of the Belief on the King Naga according to Theravada Buddhist Philosophy of Bandan Villagers, Samyaek Sub-District, Loengnoktha District, Yasothon Province, it was found that the Bandan villagers believed in the existence. It was like a god and was raised as a symbol in various rituals in order to lead to the creation of morality for the community and traditional ceremonies have been a way to lead villagers to the path of Dharma practice in Buddhism.

Keywords : 1. Belief 2. The King Naga 3. Theravada Buddhist Philosophy 4. Ban Dan Villagers

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความเชื่อเกี่ยวกับตำนานพญานาคมีปรากฏมาก่อนสมัยพุทธกาลแล้ว สืบค้นได้ว่ามีต้นถูกต้องตรงกันกับภาษาไทยกำเนิดมาจาก อินเดียได้ ด้วยเหตุจากภูมิประเทศทางอินเดียได้เป็นป่าเขา จึงทำให้มีงูอยู่ชุกชุม และด้วยเหตุที่งู นั้นมีลักษณะทางกายภาพ คือ มีพิษร้ายแรง งูจึงเป็นสัตว์ที่มนุษย์ให้การนับถือว่ามีอำนาจ ชาวอินเดียได้จึงนับถืองูด้วยเชื่อว่างูใหญ่มีหงอน หรือพญานาค หรือนาคนั้น ถือเป็นสัญลักษณ์ แห่งความยิ่งใหญ่ ความอุดมสมบูรณ์ ความมีอำนาจวาสนา และนาคยังเป็นสัญลักษณ์ของบันได สายรุ้งสู่จักรวาล พญานาคยังเป็นเทพเจ้าแห่งท้องน้ำ บางแห่งก็ว่าเป็นเทพเจ้าแห่งฟ้ามักเรียกกัน ว่าพญานาคของพวคนาค และยังมีชื่อที่เรียกกันเป็นอย่างอื่น เช่น ภูซังค์ วาสูกี อนันตนาคร หรือ เศษนาค (อนันตนาคราช) เป็นต้น ในสมัยพระสมณโคตมบรมพุทธะก็มีเรื่อง

นาคมาเกี่ยวข้อง หลายครั้ง เช่น ในอดีตกาลทศชาติปางภริทตตองค์พระโพธิสัตว์ยังได้เคยถือกำเนิดเป็นนาค ชื่อ ทัตตกุมาร บิดาชื่อธรรฐ เป็นพญานาค มารดา ชื่อสมุทททา เป็นมนุษย์ คือ เป็นธิดาท้าวพรหมทัต กรุงพาราณสี ทัตตกุมารได้ขึ้นมาบำเพ็ญเพียรรักษาศีลบนฝั่งแม่น้ำยมุนา แล้วถูกอาสัสมพายนน์ หมองจับตัวไป (พีรพล พิสนพวงศ์, 2550)

พญานาคมีปรากฏหลายแห่งทั้งในพระไตรปิฎกอันเป็นคัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนาเถรวาทและอรรถกถาตั้งต่อไปนี้ เช่น ในวินัยปิฎก มหาวรรค กล่าวถึงมัจฉลินทนาคราช ความว่าครั้งล่วง 7 วัน พระผู้มีพระภาคทรงออกจากสมาธินั้น เสด็จจากควงไม้ชปาสนิโครธ เข้าไปยังต้นไม้มัจฉลินท์แล้วประทับนั่งด้วยบัลลังก์เดียว เสวยวิมุตติสุข ณ ควงไม้มัจฉลินท์ตลอด 7 วัน ครั้งนั้น เมฆใหญ่ในสมัยมิใช่ฤดูกาลตั้งขึ้นแล้ว ฝนตกพรำเจือด้วยลมหนาว ตลอด 7 วัน มัจฉลินทนาคราชออกจากที่อยู่ของตน ได้แหวกวงพระกายพระผู้มีพระภาคด้วยขนด 7 รอบ ได้แผ่พังพานใหญ่เหนือพระเศียรสถิตอยู่ด้วยหวังใจว่า ความหนาว ความร้อนอย่าเบียดเบียนพระผู้มีพระภาค สัมผัสแห่งเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลาน อย่าเบียดเบียนพระผู้มีพระภาค ครั้นล่วง 7 วัน มัจฉลินทนาคราชรู้ว่า อากาศปลอดโปร่งปราศจากฝนแล้ว จึงคลายขนดจากพระกายของพระผู้มีพระภาค จำแลงรูปของตนเป็นเพศมาณพ ได้ยื่นประคองอัญชลีถวายมนัสการพระผู้มีพระภาค ทางเบื้องพระพักตร์พระผู้มีพระภาค ในอรรถกถาพระวินัย สมันตปาสาทิกา มหาวีรกรรมคณนา นามว่า ในการอรรถกถาบายพระพุทธคุณ บทว่า “ปฐิมมสารถิ” พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นที่ทรงพระนามว่า ปฐิมมสารถิ เพราะอรรถกถาเคราะห์ว่ายังบุรุษผู้พอจะฝึกได้ให้แล่นไป มีอธิบายไว้ว่าย่อมฝึก คือแนะนำ สัตว์ดิรัจฉานตัวผู้ก็ดี มนุษย์ผู้ชายก็ดี อมนุษย์ผู้ชายก็ดี ผู้ที่ยังมิได้ฝึก ควรเพื่อจะฝึกได้ ชื่อว่าปฐิมมา ในคำว่าปฐิมมสารถินั้น แม้สัตว์ดิรัจฉานตัวผู้มีอาทิอย่างนี้ คืออปลาลนาคราช จุโพนนาคราช มโพนนาคราช อัคคิสิขนาคราช ชุมสิขนาคราช อาลวาฬนาคราช ช้างชื่อธนบาลก์

อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงฝึกแล้วคือทรงทำให้สิ้นพยศแล้วให้ตั้งอยู่ในสภาวะและศีลทั้งหลาย อรรถกถาปาสราสีสูตร มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก เล่ม 1 ภาค 2 หน้าที่ 456 ได้กล่าวถึงพญานาคไว้ว่า เมื่อพระโพธิสัตว์เสด็จไปยังริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชราแล้ววางเถาทองไว้ริมฝั่งลงสร่งน้ำ เสด็จขึ้นแล้ว ทรงปั้นข้าวมธุปายาสจำนวน 49 ก้อน เสวยข้าวมธุปายาสแล้วทรงเสี่ยงทายว่า ถ้าเราจะเป็นพระพุทธเจ้าวันนี้ ขอเถาทองลอยทวนกระแสน้ำดังนี้แล้วทรงเหวี่ยงเถาไป เถาถาก็ลอยทวนกระแสน้ำแล้วหยุดหน่อหนึ่ง เข้าไปสู่ภพของท้าวกาฬนาคราช วางทับเถาของพระพุทธเจ้า 3 พระองค์ (พระมหาบุญไทย ปุณณมโน, 2549) ความเชื่อของชาวไทยเกี่ยวกับพญานาคโดยส่วนใหญ่จะเชื่อว่าพญานาคเป็นสัตว์กึ่งเทพมีอิทธิฤทธิ์ศักดิ์กานภาพ สามารถเนรมิตร่างกายเป็นมนุษย์ชายและหญิงได้ ทั้งยังมีความเชื่อว่าพญานาคนั้นเป็นสัญลักษณ์แห่งสายน้ำ เป็นผู้พิทักษ์รักษาและเป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ในด้านการสร้างความสามัคคีปรองดอง สงบสันติ สุขในสังคม นอกจากนั้นพญานาคมีอิทธิพลในด้านต่างๆ (จิตรกร เอมพันธุ์, 2545) คือ ด้านศิลปกรรม อิทธิพลความเชื่อเรื่องพญานาคกับงานศิลปกรรมจะมีปรากฏโดยทั่วไป โดยมีความเชื่อว่า พญานาคเป็นสัญลักษณ์ของความมีพลังอำนาจที่ยิ่งใหญ่สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ เมื่อกล่าว เมื่อพบเห็นแล้วทำให้จิตใจสงบร่มเย็น ด้วยเหตุดังกล่าว ได้เกิดการถ่ายทอดจากความเชื่อเข้าสู่งานศิลปกรรมไทยในแขนงต่างๆ เช่น สถาปัตยกรรม และพญานาคเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ มีคตินิยมที่ว่าเป็นสัญลักษณ์ของความยิ่งใหญ่ ทำให้ผู้พบเห็นรู้สึกสงบร่มเย็นทำให้เกิดความสุข (วิษณุ ยะโสภณ, 2561)

ถ้าเปรียบแม่น้ำโขง เป็นเหมือนเส้นเลือดใหญ่ ดินแดนอีสานก็ประดุจดั่งหัวใจของภูมิภาค เพราะภาคอีสานเป็นแหล่งอารยธรรมสำคัญอันเต็มไปด้วยร่องรอย หลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่พร้อมจะพลิกให้เห็นโฉมหน้าแท้จริงของประวัติศาสตร์ไทยและภูมิภาคอาเซียนหนึ่งในร่องรอยและหลักฐานที่สำคัญดังกล่าวนี้ได้แก่ “สัญลักษณ์แห่งนาคร” (naga symbol) ซึ่งนอกจากจะมีความยังมีการเชื่อมโยงความเชื่อพญานาคระหว่างพุทธและพราหมณ์และ เชื่อมโยงกับกลุ่มชนที่เป็นผู้ตั้งรกรากและสร้างอารยธรรมแถบลุ่มแม่น้ำโขงแล้วยังเป็นลัทธิหนึ่งในศาสนา (ลัทธิบูชานาคร) ดังที่ปรากฏในตำนานและพงศาวดารต่างๆ ในอุษาคเนย์ เช่น ตำนานอุรังคธาตุ นั้นมีความเป็นมาและถิ่นที่อยู่เป็นสัดส่วนในภพหนึ่งต่างหาก จะมีเป็นบางครั้งที่มีมนุษย์สามารถมองเห็นได้ พญานาค เป็นทั้งเอกลักษณ์ของความดี และความไม่ดี และการแสดงออกของความเชื่อในรูปแบบของพิธีกรรม จากการประมวลความรู้และบูรณาการทางความคิดพบว่า พญานาคมักปรากฏอยู่ใน “ลัทธิความอุดมสมบูรณ์” ของสังคมวัฒนธรรมอีสาน ถูกผสมผสานความเชื่อดั้งเดิมและความเชื่อทางพุทธศาสนาในเรื่องสวรรค์และนรก นอกจากนี้ยังพบว่า ระบบสัญลักษณ์ของพิธีกรรมมีความหมายที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่ออำนาจเหนือธรรมชาติ (วีเชียร นามการ, 2554) ประการสำคัญที่สุดของพิธีกรรมนี้ ทำให้ผู้ที่อยู่ในหมู่บ้านได้มีโอกาสพบปะกันก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นทางสังคมไทย (ยมโดย เฟื่องพงศา, 2521) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของครุฑและนาครตลอดจนวรรณคดีสันสกฤตจะมีกำเนิดจากพระผู้เป็นเจ้าองค์เดียวกัน คือ พระกัศยปพระราชบิด แต่ทั้งสองฝ่ายก็เป็นปฏิปักษ์ต่อกันเพราะเป็นลูกต่างมารดา กัน ครุฑได้พรจากพระวิษณุให้เสพนาครเป็นภักษาหารได้ยกเว้นนาครเพียงบางตัว ส่วนคดีของปรัชญาพุทธศาสนาเชื่อว่ากรรมแห่งครุฑและพญานาคเป็นเครื่องกำหนดไว้สองฝ่ายเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน และความสัมพันธ์ระหว่างพญานาคกับมนุษย์ พญานาคในชาดก พญานาคในพระพุทธศาสนา ลักษณะ พญานาคและนาครโลก พญานาคแห่งลุ่มน้ำโขง พญานาคมีจริงหรือไม่ บั้งไฟพญานาค เป็นการศึกษาความเชื่อเรื่องนาครหรืองูของผู้คนในภูมิภาคอุษาคเนย์ และว่าด้วยนิทานปรัมปราที่ผูกขึ้นเป็นเรื่องราวและ ได้นำกรอบแนวความคิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมทางมนุษย์ และเป็นสัญลักษณ์ของเจ้าแห่งดินและน้ำ “พญานาคเป็นลัทธิทางศาสนาของระบบความเชื่อดั้งเดิม”

ความเชื่อเรื่องพญานาคในชุมชนบ้านดำนัน เราจะพบเห็นได้จากศิลปะที่อยู่ตามวัดในชุมชนไม่ว่าจะเป็นรูปปั้นหน้าโบสถ์ บันไดขึ้นสู่วัดในพุทธศาสนา ภาพเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง กับศาสนา พุทธอีกมากมาย พญานาค เป็นสัตว์มหัศจรรย์ ที่มีคุณสมบัติพิเศษ คือ มีอิทธิฤทธิ์ และมีชีวิตใกล้เคียงกับคน พญานาค สามารถแปลงกายเป็นคนได้ความสำคัญของพญานาคที่มีต่อพระพุทธศาสนาที่กล่าวมานี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง เรื่องการวิเคราะห์ความเชื่อในพญานาคของชาวบ้านดำน ตำบลสามแยก อำเภอลำดวน จันทบุรี ในทัศนะทางอภิปรัชญา เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของพญานาคที่มีต่อพระพุทธศาสนาและเพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องพญานาคในมุมมองของอภิปรัชญาทั้งยังใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิงสำหรับผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับพญานาคต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความเชื่อในพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

2.2 เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องพญานาคของชาวบ้านดำน ตำบลสามแยก อำเภอลำดวน จันทบุรี

2.3 เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อในพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ของชาวบ้านตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบเรื่องพญานาคที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาเถรวาท

3.2 ทำให้ทราบความเชื่อเรื่องพญานาคที่ปรากฏในชุมชนชาวบ้านตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

3.3 เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ของชาวบ้านตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Quality Research) ศึกษาเอกสาร(Documentary Research) และการสัมภาษณ์เพื่อให้สัมพันธ์ตรงกับหัวข้อที่ตั้งเอาไว้ให้มากที่สุด โดยแบ่งขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยออกได้ดังนี้

1. สรรวจเอกสารและรวมข้อมูล จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้ 1)ศึกษาเอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500 และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539 เลือกรวบรวมเฉพาะเล่มที่เกี่ยวข้อง 2)เอกสารวิทยุ ยะโสธร, “ประวัติพญานาค” เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2561, หน้า 1-2 ได้แก่ งานวิทยานิพนธ์ของนักวิชาการร่วมสมัย เอกสารงานวิจัย บทความและสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 3)เก็บข้อมูลต่างๆ ในความเชื่อเรื่องพญานาคอย่างละเอียด และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย 15 รูป/คน สัมภาษณ์ผู้รู้และผู้มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อพญานาคในชุมชนบ้านตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นการสนทนอย่างมีจุดมุ่งหมายระหว่างผู้สัมภาษณ์ (Interviewer) กับผู้ให้สัมภาษณ์ (Interviewee) จะได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย และข้อมูลจากสภาวะแวดล้อมที่ได้จากการสังเกตในการนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อสรุปผลการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1)นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ถึง เจ้าคณะอำเภอเลิงนกทา-ไทยเจริญ ฝ่ายธรรมยุตและฝ่ายมหานิกาย และเจ้าอาวาสวัดสุมงคลารามชาวบ้านตำบลสามแยก และ ผู้ใหญ่บ้าน ทั้ง 4 หมู่บ้าน กำนัน ตำบลสามแยก องค์การบริหารงานส่วนตำบลสามแยก (อบต.) และวัฒนธรรมจังหวัดยโสธร 2)สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มเป้าหมาย พบปะพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคย แจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3)กำหนดนัดหมายวันเวลาที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ที่แน่นอน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เตรียมตัวและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูล 4)ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักและบุคคลอื่นๆ โดยใช้วิธีการบันทึกเทป จดบันทึก และการสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลในเรื่องพญานาค หนังสือประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องพญานาค ถึงความเชื่อพญานาคในชุมชนบ้านด่านตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ตีความ แล้วจัดหมวดหมู่ตามความมุ่งหมายของวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้ 1)วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2)วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย 3)นำข้อมูลที่ได้มาทำการสรุปผลเป็นงานวิจัย

5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1)เรียบเรียงข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ 2)จัดระเบียบข้อมูลและเขียนวิทยานิพนธ์ 3)ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ข้อมูลวิจัย 4)สรุปและนำเสนอผลการวิจัย

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาความเชื่อในพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท พบว่า พระพุทธศาสนาเถรวาทกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของ ชาตีกาเนต ที่อยู่ รูปร่าง อุปนิสัย ฤทธิ์เดช บทบาทหน้าที่และหลักคำสอนที่เกี่ยวกับพญานาค ซึ่งปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาทและในวัฒนธรรมอีสาน และมีผลปรากฏออกมาเป็น ประเพณี พิธีกรรมในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ พุทธศาสนิกชนชาวอีสาน วิธีการดำเนิน การวิจัย ใช้การวิจัยเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าจาก พระไตรปิฎกฝ่ายเถรวาท อรรถกถา และเอกสารงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการวิจัยพบว่า พญานาคที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาทมีการกล่าวถึง ชาตีกาเนต ที่อยู่ รูปร่าง อุปนิสัย ฤทธิ์เดช บทบาทหน้าที่ไว้ชัดเจน และพบว่ามี หลักธรรมสำคัญสอดแทรกอยู่เป็นจำนวนมาก ที่เป็นหนทางให้ผู้ได้ศึกษานำไปประพฤติปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

พญานาคในพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง ความประเสริฐ ไม่มีบาป เป็นผู้มีจิตบริสุทธิ์กว่าสัตว์อื่นทั้งหลาย พุทธศาสนาแยกพญานาคออกเป็น 1,024 ชนิด จัดลำดับชั้นของพญานาคได้ 4 ตระกูล ตระกูลวิรูปกษะ มีผิวกายสีทอง ตระกูลเอราปิกกะ มีผิวกายสีเขียว ตระกูลฉัพพาปุตตะ มีผิวกายสีรุ้ง ตระกูลกัณหาโคตรมะ มีผิวกายสีดำ ที่เป็นใหญ่กว่าพญานาคทั้งปวง คือ ตระกูลวิรูปกษะ ที่มีผิวกายเป็นสีทอง เป็นหนึ่งในสี่ของท้าวมหาราชที่ปกครองสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิก้า ด้านทิศตะวันตก พญานาคแบ่งตามหน้าที่ออกเป็น 4 พวก ตามระดับของนาค คือ (1)นาคสวรรค์ มีหน้าที่เฝ้าวิมานของเทวดา (2)นาคกลางหาว มีหน้าที่ให้ลมให้ฝน (3)นาคโลกบาล มีหน้าที่รักษาแม่น้ำลำธาร (4)นาครักษาชุมทรัพย์ มีหน้าที่รักษาชุมทรัพย์ในดิน และป่าไม้ พญานาคแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ (1)กามรูปพญานาค พญานาคที่เสวยกามคุณ (2)อพามรูปพญานาค พญานาคที่ไม่เสวยกามคุณ เหตุที่ทำให้เกิดเป็นพญานาคนั้นล้วนเกิดจากอำนาจบุญ คือ ทำบุญเจือไปด้วยราคะ

พญานาคในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาทกับวัฒนธรรมอีสานมี ความคล้ายคลึงกันว่าพญานาคมีชาตีกาเนต 4 เหมือนกับสัตว์ทั่วไป แต่พญานาคในวัฒนธรรมอีสานไม่มีหลักฐานปรากฏชัดว่ามีชาตีกาเนตมาอย่างไร พญานาคที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท มีจริงและจัดอยู่ในไตรจกณภูมิ เพราะพญานาคเข้ามาเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าโดยตรงตั้งแต่อดีตชาติและปัจจุบันชาติ ดังปรากฏในทศชาติสุดท้าย ก่อนที่พระองค์จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า พระองค์เสวยพระชาติ เป็นกฐิตัตตนาคราชผู้บำเพ็ญศีลบารมี และในพุทธประวัติหลายๆ ตอน พญานาคได้เข้ามา เกี่ยวข้องกับพระองค์ จนปรากฏ

ออกมาเป็นพุทธบัญญัติในพิธีการขอบวชของกุลบุตรใน พุทธศาสนา ปรากฏออกมาเป็นงานพุทธศิลป์ที่เป็นพระพุทธรูปปางนาคปรก อันเป็นผลมาจาก การปกป้องคุ้มครองให้ความปลอดภัยแก่พระพุทธรูป ในส่วนของวัฒนธรรมอีสาน พบว่าชาวอีสานมีความเชื่อเช่นเดียวกันว่าพญานาคมีอยู่จริง แต่อยู่ในฐานะแห่งความศักดิ์สิทธิ์ มีพลังเหนือธรรมชาติ สามารถดลบันดาลสิ่งต่างๆ ให้ได้สมความปรารถนา จึงเป็นที่เคารพบูชาและได้รับการยกขึ้นเป็นเจ้าแห่งพิธีกรรม บุญบั้งไฟ ไหลเรือไฟ บุญฮอดสงกรานต์ พิธีบูชาพญาสัตตนาคา และพิธีปลุกบ้านสร้างเรือน อันส่งผลให้เกิดจริยธรรมขั้นพื้นฐานในการสร้างความสามัคคีและสร้างความเป็นปึกแผ่น ให้กับชุมชนเป็นอย่างดี กล่าวได้ว่า พญานาคที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาทจัดเป็นสัตว์เดรัจฉาน มีฐานะต่ำกว่ามนุษย์และมีบทบาทสำคัญบางส่วนในการเสริมสร้างบารมีให้กับพระพุทธรูป และพุทธศาสนา และความเชื่อนี้ยังมีผลให้มีหลักธรรมที่เกี่ยวข้องนำไปประพฤติปฏิบัติได้ ได้แก่ ปฏิจจสมุปบาท สังสารวัฏ อกุศลมูล บุญกิริยาวัตถุ อริยทรัพย์ ได้สืบทอดต่อไป

5.2 ผลการศึกษาความเชื่อเรื่องพญานาคของชาวบ้านด่าน ตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร พบว่า พญานาคในพระพุทธศาสนา ได้เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทความเชื่อตามประเพณีทางสังคม วัฒนธรรม รูปร่างของพญานาคคล้ายคลึงกับลักษณะของลำน้ำ และสะท้อนความสำคัญของน้ำด้วย พญานาคเป็นสัญลักษณ์ทางกายภาพเหมือนนุธรรมดาแต่ที่แตกต่างจากงูทั่วไปคือมีเครื่องหมายสวัสดิการที่หัว จากความเชื่อข้างต้น ไม่ว่าจะพูดถึงความเชื่อเรื่องพญานาคในแง่มุมใดเชื่อว่าเป็นกึ่งเทพและสัตว์มีอิทธิฤทธิ์ปรากฏให้เห็นด้วยการทำรอยเลื้อยให้มองเห็น ทำเป็นดวงไฟพุ่งขึ้นจากแม่น้ำโขงที่เรียกว่าบั้งไฟพญานาค ปรากฏเป็นงูใหญ่ว่ายอยู่ในแม่น้ำโขง ทำบ่อศักดิ์สิทธิ์ ใช้รักษาโรคที่ดงคำชะ

ชาวบ้านด่านและประชาชนที่อาศัยในแถบลุ่มน้ำโขงเคารพบูชาพญาแถนว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขอพรให้ป้องกันภัย ให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ และขอโชคลาภ จากความเชื่อดังกล่าว ทำให้สังคมไทยแถบลุ่มแม่น้ำโขง เกิดแนวคิดใหม่ในพิธีกรรม ศิลปกรรมประเพณี เช่น การปล่อยเรือไฟบูชาแม่น้ำ และเจ้าแห่งน้ำพญานาคได้กลายเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ชนิดหนึ่งมีฐานะสูงกว่ามนุษย์ สามารถดลบันดาลสิ่งต่างๆ ความคิดอันหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม แห่ง “นาคพิธี” พญานาคได้ปรากฏตามประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ที่ทำให้เกิดความเชื่อเรื่องพญานาคมีพลานุภาพและคงความศักดิ์สิทธิ์ได้เป็นเหมือนเทพเจ้าและถูกยกขึ้นมาเป็นสัญลักษณ์ในการ ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ความชัดเจนของเนื้อหาในนาคพิธีเหล่านั้นทำให้เราได้เข้าใจสายสัมพันธ์ในวิถีชีวิตของชาวอีสานกับธรรมชาติที่มีความผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น รวมถึงรับรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของบรรพชน สังคมและวัฒนธรรมตั้งแต่สมัยอดีตที่มีการผสมผสานความเชื่อระหว่าง พุทธ-พราหมณ์-ผี อันเป็นมโนทัศน์ของชาวอีสานที่มีความกลมกลืนที่สามารถดำรงอยู่บนโลกจนถึงปัจจุบันได้อย่างลงตัวและจะยังคงส่งไปยังรุ่นลูกหลานสืบไป เพื่อจะนำไปสู่การสร้างคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้กับชุมชน และประเพณีพิธีกรรมเหล่านั้นได้เป็นกลวิธีการนำพุทธศาสนิกชนให้เข้าสู่หนทางแห่ง การปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนานำไปสู่การท่องเที่ยวควบคู่กันไป พญานาคก็ยังคงเป็นสิ่งที่คนไทยเคารพเชื่อถือเป็นเครื่องร้อยรัดคนไทยเข้ากับความเชื่อที่เกิดขึ้นมาโดยตลอด ส่งผลให้เกิดความสามัคคีเชิงแนวคิดนำไปสู่การปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และเคารพบูชาพญานาคว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขอพรให้ป้องกันภัย ให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ และขอโชคลาภ จากความเชื่อดังกล่าว ทำให้สังคมไทยแถบลุ่มน้ำโขง เกิดแนวคิด

ใหม่ในพิธีกรรม ศิลปกรรมประเพณี เช่น การปล่อยเรือไฟบูชาแม่น้ำและเจ้าแห่งน้ำคือพญานาค พัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวควบคู่กันไป

5.3 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อในพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ของชาวบ้านตำบลสามแยก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่าชาวบ้านตำบลเป็นชุมชนที่นับถือพระพุทธศาสนา จึงมีความเชื่อเรื่องพญานาคมีตัวตนจริงจากพุทธประวัติที่ปรากฏว่ามีพญานาคเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่หลายๆ แห่งเป็นทุนเดิม ทั้งจากตำนานเรื่องพญานาคหลายเรื่องของชนอีสาน และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เชื่อว่าเกิดจากพญานาค เช่นมี รอยประหลาดบนหน้ารถของชาวบ้านที่จอดหน้าวัดสุ่มังคลารามบ้านรอยเหมือนสัตว์เลื้อยคลานเป็นขนาดใหญ่ขึ้นทั่วหลังคาหน้ารถกระบะ และบางรอยก็เกิดขึ้นริมฝั่งแม่น้ำหนองถ่มที่วัดสุ่มังคลารามบ้าน บ้านด่านเกิดรอยแยกตัวของผิวถนนขึ้น ได้มีผู้ถ่ายภาพรอยถนนแยกไว้ เมื่อนำมาเปิดดูพบภาพประหลาดคล้ายเกล็ดหลังพญานาคปรากฏอยู่ จึงได้นำภาพแจกจ่ายให้คนดู เป็นต้น จึงทำให้ชาวบ้านตำบลเชื่อว่าพญานาคมีอยู่จริง

ชาวบ้านตำบล สามแยก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ เชื่อว่าพญานาคเป็นสัตว์กึ่งเทพ จึงมีอิทธิฤทธิ์มากมายหลายอย่าง เช่นบันดาลสิ่งต่างๆ ได้ แปลงร่างเป็นสิ่งต่างๆ ได้ เป็นต้นว่าแปลงร่างเป็นมนุษย์ได้ และสามารถแสดงอิทธิฤทธิ์ได้อีกมากมาย ดังเช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่บ้านด่าน เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2554 คือบ้านด่านเกิดรอยแยกตัวของผิวถนนขึ้น ได้มีผู้ถ่ายภาพรอยถนนแยกไว้ เมื่อนำมาเปิดดูพบภาพประหลาดคล้ายหลังพญานาค ชาวบ้านตำบลเชื่อนั่นเป็นการแสดงฤทธิ์ของพญานาค และปรากฏการณ์รอยประหลาดที่เกิดขึ้นริมฝั่งโขงและอีกรอยบนหน้ารถของชาวบ้านที่จอดหน้าวัดสุ่มังคลารามบ้านด่าน รอยเหมือนสัตว์เลื้อยคลาน เป็นขนาดใหญ่ขึ้นทั่วหลังคาหน้ารถกระบะ และเป็นคลื่นน้ำเป็นรูปคล้ายพญานาคก็เกิดขึ้นริมฝั่งแม่น้ำหนองถ่มที่วัดสุ่มังคลารามบ้านด่านจากเหตุการณ์ทั้ง 2 ครั้งนี้ ทำให้ชาวชุมชนบ้านด่านเชื่อในเรื่องอิทธิฤทธิ์พญานาคยิ่งขึ้น

ชาวบ้านตำบลมีความเชื่อในเรื่องผลของการบูชาพญานาคเช่นเดียวกับชาวอีสานทั่วไปไม่ว่าจะเป็นในด้านของเทพแห่งฝนหรือจะเป็นเทพแห่งโชคลาภ จะเห็นจากประเพณีบุญบั้งไฟ และการนิยมนำโชคลาภจากพญานาคที่ปรากฏในสังคมวัฒนธรรมอีสาน ถูกผสมผสานความเชื่อดั้งเดิมและความเชื่อทางพุทธศาสนาในเรื่องสวรรค์และนรก นอกจากนี้ยังพบว่า ระบบสัญลักษณ์ของพิธีกรรมมีความหมายที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่ออำนาจเหนือธรรมชาติความเชื่อของชาวบ้านที่มีต่อพญานาคในฐานะสัตว์กึ่งเทพที่มีอิทธิฤทธิ์สามารถบันดาลสิ่งต่างๆ ให้กับผู้ที่เคารพบูชาต่อพญานาค เช่น การบูชาเพื่อขอฝนเพื่อให้มีน้ำในการทำเกษตร การบูชาเพื่อขอโชคลาภ ขอทรัพย์สินเงินทอง ตามสมัยนิยมของคนปัจจุบันนี้

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการทำวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทของชาวบ้านตำบล สามแยก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจจึงขอนำเอาประเด็นที่น่าสนใจเหล่านั้นมาเพื่อการอภิปรายผล ดังนี้

ความเชื่อในพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ของชาวบ้านตำบล ตำบลสามแยก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า บ้านด่าน ตำบลสามแยก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนที่นับถือพระพุทธศาสนาประชาชนในชุมชนจึงมีความเชื่อเรื่องพญานาคมี

ตัวตนจริงจากพุทธประวัติที่ปรากฏว่ามีพญานาคเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่หลายๆแห่งเป็นทุนเดิม ทั้งจากตำนานเรื่องพญานาคหลายเรื่องของชนอีสาน และปรากฏการณ์ต่างๆที่เชื่อว่าเกิดจากพญานาค เช่นมีรอยประหลาดบนหน้ารถของชาวบ้านที่จอดหน้าวัดสุ่มังคลารามบ้านด่าน รอยเหมือนสัตว์เลื้อยคลานเป็นขนาดใหญ่ขึ้นทั่วหลังคาหน้ารถกระบะ และบางรอยก็เกิดขึ้นริมฝั่งแม่น้ำหนองถ่มที่วัดสุ่มังคลารามบ้านด่านเกิดรอยแยกตัวของผิวน้ำขึ้น ได้มีผู้ถ่ายภาพรอยถนนแยกไว้ เมื่อนำมาเปิดดูพบภาพประหลาด คล้ายเกล็ดหลังของพญานาคปรากฏอยู่ จึงได้นำภาพแจกจ่ายให้คนดู เป็นต้น สอดคล้องกับ กิตติพัฒน์ เพชรทอง (2545) กล่าวว่า พญานาคในส่วนที่เป็นวัฒนธรรมของอีสานเชื่อว่าพญานาคมีอยู่จริง แต่อยู่ในฐานะแห่งความศักดิ์สิทธิ์ มีพลังเหนือธรรมชาติ สามารถดลบันดาลสิ่งต่างๆ ให้ได้สมความปรารถนา พญานาคเป็นที่เคารพบูชา และได้รับการยกขึ้นเป็นเจ้าแห่งพิธีกรรม เช่น บุญบั้งไฟไหลเรือไฟ บุญฮุดสร่ง พิธีบูชาพญาสัตตนาครา และพิธีกรรมเหล่านั้น ใช้เป็นกลวิธีการนำพุทธศาสนิกชน ให้เข้าสู่ทางแห่งการปฏิบัติธรรมในมางพระพุทธศาสนาจึงทำให้ชาวบ้านด่านเชื่อว่าพญานาคมีอยู่จริง

ชาวบ้านด่าน ตำบลสามแยก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดยโสธร เชื่อว่าพญานาคเป็นสัตว์กึ่งเทพ จึงมีอิทธิฤทธิ์มากมายหลายอย่าง เช่นบันดาลสิ่งต่างๆได้ แปลงร่างเป็นสิ่งต่างๆได้ เป็นต้นว่าแปลงร่างเป็นมนุษย์ได้ และสามารถแสดงอิทธิฤทธิ์ได้อีกมากมาย สอดคล้องกับ พระสมพร อนาลโย (จิตรกล่ำ) (2550) ได้ศึกษาความเชื่อเรื่องพญานาคในชุมชนคำชะโนด พบว่า ความเชื่อของคนในชุมชนมีความเชื่อว่าพญานาคได้ใช้อิทธิฤทธิ์เนรมิตป่าคำชะโนดขึ้นเป็นที่อยู่อาศัย ใต้ป่าคำชะโนดนั้นเป็นเมืองบาดาลของพญานาคและพวกบังบดเชื่อว่าพญานาคเนรมิตบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ใช้รักษาโรคต่างๆได้ ดังเช่น เหตุการณ์ที่เกิดที่บ้านด่าน เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2554 คือบ้านด่านเกิดรอยแยกตัวของผิวน้ำขึ้น ได้มีผู้ถ่ายภาพรอยถนนแยกไว้ เมื่อนำมาเปิดดูพบภาพประหลาดคล้ายหลังพญานาค ชาวบ้านด่านเชื่อนั่นเป็นการแสดงอิทธิฤทธิ์ของพญานาค และปรากฏการณ์รอยประหลาดที่เกิดขึ้นริมฝั่งโขงและอีกรอยบนหน้ารถของชาวบ้านที่จอดหน้าวัดสุ่มังคลารามบ้านด่าน รอยเหมือนสัตว์เลื้อยคลาน เป็นขนาดใหญ่ขึ้นทั่วหลังคาหน้ารถกระบะ และเป็นคลื่นน้ำเป็นรูปคล้ายพญานาคก็เกิดขึ้นริมฝั่งแม่น้ำหนองถ่มที่วัดสุ่มังคลารามบ้านด่าน จากเหตุการณ์ทั้ง 2 ครั้งนี้ ทำให้ชาวชุมชนบ้านด่านเชื่อในเรื่องอิทธิฤทธิ์พญานาคยิ่งขึ้น

ชาวบ้านด่านมีความเชื่อและเรื่องราวที่ถ่ายทอดผ่านกาลเวลาจากรุ่นสู่รุ่น สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของเนื้อเรื่องหรือรายละเอียดที่สอดแทรกภายในเรื่องราวนั้น นอกจากนี้ เรื่องเล่าพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดด้วยประเพณีการบอกเล่า จากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกคนหนึ่งและเป็นวัฒนธรรมของชุมชนหรือท้องถิ่นไม่ใช่ของปัจเจกบุคคลสอดคล้องกับ ศิริพร ณ ถลาง (2558) ด้วยเหตุผลจากการเดินทางผ่านกาลเวลาของเรื่องเล่า ประกอบกับการเดินทางผ่านพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย หรือเรื่องราวที่ถ่ายทอดต่อกันมา เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งในเรื่องของวัตถุประสงค์ของการเล่าเรื่องเพื่อตอบสนองการนำไปใช้ของชุมชนในเรื่องของการบูชาพญานาคเช่นเดียวกันกับชาวอีสานทั่วไปไม่ว่าจะเป็นในด้านของเทพแห่งฝนหรือจะเป็นเทพแห่งโชคลาภ จะเห็นจากประเพณีบุญบั้งไฟ และการนิยมนิมนต์ขอโชคลาภจากพญานาคที่ปรากฏในสังคมไทยปัจจุบัน

ความเชื่อที่มีต่อพญานาคในฐานะต่างๆ ชาวบ้านด่าน ตำบลสามแยก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ เป็นความเชื่อที่มีต่อพญานาคในฐานะสัตว์กึ่งเทพ ที่มีอิทธิฤทธิ์สามารถบันดาลสิ่งต่างๆ ให้กับผู้ที่เคารพบูชาต่อพญานาค เช่น การบูชาเพื่อของฝนเพื่อให้มีน้ำในการทำเกษตร การบูชาเพื่อขอโชคลาภ ขอทรัพย์สินเงินทอง ตามสมัยนิยมของคนปัจจุบันนี้

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ควรศึกษาความเชื่อพญานาคในหลากหลายมิติและศึกษาเปรียบเทียบกับ การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในทุกมิติของความเชื่อในเรื่องราวของพญานาคผู้ปกพันกลายเป็นอัตลักษณ์และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์กับวิถีชีวิตของชาวอีสาน เป็นความเชื่อมายาวนาน และเป็นประโยชน์ในการศึกษาแก่ผู้สนใจ

7.1.2 ควรมีการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูล ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของความเชื่อ พิธีกรรมขั้นตอน ลำดับพิธีการ การจัดงานพิธีต่างๆ โดยมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาก่อนชนคนรุ่นหลังผู้ที่สนใจจะศึกษา

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี คือ “การศึกษาวเคราะห์ความเชื่อเรื่องพญานาคตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทของชาวบ้านด่าน ตำบลสามแยก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า ความเชื่อในเรื่องราวของพญานาคผู้ปกพันกลายเป็นอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของชาวอีสาน มีความเชื่อเรื่องพญานาคในพุทธศาสนาที่เชื่อว่าพญานาคมีอยู่จริง และพญานาคเป็นผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา สำหรับศาสนาพราหมณ์ได้มีความเชื่อเรื่องพญานาคว่าพญานาคเป็นบุตรของพระนารายณ์ แม้ว่าพุทธและพราหมณ์จะมีตำนานความเชื่อที่มีความเป็นมาแตกต่างกัน แต่พบว่าในลักษณะการบูชาหรือพิธีบวงสรวงพญานาคของพุทธและพราหมณ์ มีการเชื่อมโยงความเชื่อคล้ายคลึงกัน มีพิธีกรรมทั้งพุทธและพราหมณ์ปะปนกันอยู่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องพญานาคได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง อย่างไรก็ตามยังมีประเด็นอื่นที่น่าสนใจและควรจะนำมาศึกษาเพื่อต่อยอดความรู้เกี่ยวกับพญานาคและสัตว์ทิพย์ๆ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

7.2.1 การศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความเชื่อเรื่องพญานาค เป็นความเชื่อที่มีพัฒนาการของความเชื่อมาอย่างยาวนาน และมีหลากหลายมิติ ผู้ศึกษาจึงควรศึกษาความเชื่อเรื่องพญานาคในหลากหลายมิติและศึกษาเปรียบเทียบกับ การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจในทุกมิติของความเชื่อและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ดีมากยิ่งขึ้นความเชื่อเรื่องพญานาคนั้นไม่มีผลร้ายต่อการดำรงชีวิตในด้านลบ แต่ความเชื่อนั้นยังส่งผลให้เกิดความศรัทธา ความเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาคุณค่าของความเชื่อเรื่องพญานาคในพิธีกรรมการบูชาที่มีผลต่อด้านต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ บทบาทและหน้าที่ที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น การควบคุมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาเรื่องพญานาคที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท

7.3.2 ควรศึกษาคุณค่าของความเชื่อเรื่องพญานาคในพิธีกรรมการบูชาที่มีผลต่อสังคมไทย

7.3.3 ควรศึกษาความเชื่อเรื่องพญานาคในบริบททางวัฒนธรรมสองฝั่งโขงได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในลุ่มน้ำโขง

7.3.4 ควรศึกษาพญานาคในคัมภีร์พระพุทธศาสนากับพญานาคในความเชื่อของคนในท้องถิ่น

8. เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัฒน์ เพชรทอง. (2545). **พุทธศาสนากับพญานาคศึกษาวิเคราะห์พญานาคในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาทกับในวัฒนธรรมอีสาน**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิตรกร เอมพันธุ์. (2545). **พญานาค เจ้าแห่งแม่น้ำโขง : พิธีกรรมกับระบบความเชื่อพื้นบ้านแห่งวัฒนธรรมอีสาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาามานุษยวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน. (2549). **พญานาคกับพระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎก**. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2564. จาก <http://www.dhammadjak.net/board/viewtopic.php?t=18418>
- พระสมพร อนาลโย (2550). **ความเชื่อเรื่องพญานาคในชุมชนคำชะโนด**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พีรพล พิสนพงศ์. (2550). **ความเชื่อเรื่องนาคมีมาก่อนพุทธกาล**. กรุงเทพมหานคร : แสงศิลป์การพิมพ์.
- ยมโดย เพ็งพงศา. (2521). **ครุฑและนาคในวรรณคดีสันสกฤตและบาลี**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. คณะอักษรศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชญ์ ยะโสภณ. (2559). **ประวัติพญานาค**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2564. จาก http://www.aawwwtttmyyy.blogspot.com/2017/03/blog-post_94.html
- วีเชียร นามการ. (2554). **การศึกษาอิทธิพลความเชื่อเรื่องพญานาคที่มีผลต่อสังคมไทยปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2548). **ทฤษฎีคติชนวิทยา : วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน**. กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการได้รับความร่วมมือจากหลายท่านและหลายฝ่ายขอกราบขอบคุณ พระราชปริยัติวิมล, ดร. ประธานหลักสูตร พระมหาสกล สุภรเมธี, ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก พระใบฎีกา นรินทร์ สีสเตโช, ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และพระมหาใจสิงห์ สิริธมโม, ดร., ดร.สงวน หล้าโพทนัน ที่ได้ให้คำแนะนำเป็นอย่างดี รวมทั้งได้ติดตามและเร่งรัดการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด ตลอดถึงการให้คำแนะนำเพื่อให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณคณาจารย์และ

เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดทุกท่านที่ให้ความสะดวกในการประสานงาน ขอกราบขอบคุณ พระสงฆ์ในตำบลสามแยก ขอเจริญพรผู้นำหมู่บ้านด้านชาวบ้าน และผู้มีส่วนทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาด้วยดีเสมอมา รวมทั้งให้ข้อมูลการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี ตลอดถึงอุปาสกและอุปาสิกาที่ให้การสนับสนุนทุกท่าน และขอบคุณท่านที่มีอุปการคุณทุกท่านที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้ทั้งหมดในขณะนี้

คุณความดีที่เกิดจากงานวิจัยนี้ ขอเผื่อแผ่ให้พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณของข้าพเจ้าทุกท่าน และสรรพสัตว์ทั้งหลาย ตลอดถึงทุกท่านที่เอ่ยนามมาแล้วดังกล่าวข้างต้น ขอให้ทุกท่านมีความสุขสมความปรารถนาทุกประการ และขอให้เจริญในธรรมทางพระพุทธศาสนาทุกท่านยิ่งๆ ขึ้นไป ด้วยเทอญ

การศึกษาวิเคราะห์ความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง
ตำบลนาเวียง อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร*
AN ANALYSIS STUDY OF AESTHETIC BEAUTY OF WATSRATRAINURAK'S HOR TAI
(HALL), BAN NA WIANG, NA WIANG SUB-DISTRICT, SAI MUN DISTRICT,
YASOTHON PROVINCE

พระจักรพงษ์ สุวณฺโณ(สุโพธิ์), พระมหาสากล สุภรเมธี,
พระใบฎีกา นรินทร์ สีลเตโช³
Phra Chakraphong Suwanno(Supho)¹, Phramaha Sakol Subharamedhi²,
Phrabidika Narin Silatecho³
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.^{1,2,3}
Email : jakkaphong301993@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ 2) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร เป็นวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 รูป/คนเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัย เป็นข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความงามเชิงสุนทรียศาสตร์หอไตรวัดสระไตรนุรักษ์ พบว่า สร้างด้วยสถาปัตยกรรมแบบพม่า สร้างโดยช่างลาวที่อพยพมาครั้งตั้งหมู่บ้าน ตัวอาคารสร้างด้วยไม้หันหน้าไปทางทิศตะวันตก หลังคามุงด้วยไม้ซ้อนลดหลั่นกัน 4 ชั้น บานประตูแกะสลักลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสถาปัตยกรรมแบบผสมผสานพม่าและลาว 2. แนวคิดและทฤษฎีความงามทางสุนทรียศาสตร์พบว่า สุนทรียศาสตร์คือศาสตร์ที่แสวงหาความจริงเกี่ยวกับความงามและเกณฑ์ตัดสินความงาม มีทฤษฎีจิตวิสัยนิยม, ทฤษฎีวัตถุวิสัยนิยม, ทฤษฎีสัมพัทธนิยม, ทฤษฎีสัมบูรณ์นิยม 3. จากการวิเคราะห์ความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ของหอไตรวัดสระไตรนุรักษ์บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง จังหวัดยโสธร ด้วยทฤษฎีจิตวิสัยนิยม ทฤษฎีวัตถุวิสัยนิยม ทฤษฎีสัมพัทธนิยม และทฤษฎีสัมบูรณ์นิยม ผลการวิเคราะห์ทฤษฎีทั้ง 4 ทฤษฎีที่เหมาะสมที่จะใช้ตัดสินความงามของหอไตรวัดสระไตรนุรักษ์ คือ ทฤษฎีสัมพัทธนิยม ด้วยเหตุผลที่ว่า ทฤษฎีนี้ใช้สภาพแวดล้อมคือ ความเชื่อด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี ของสังคมนั้นมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินความงามทางสุนทรียศาสตร์ของศิลปะนั้นๆ ส่วนทฤษฎีอื่นๆ เป็นเพียงประกอบในการตัดสินความงามเท่านั้น

คำสำคัญ : 1. ความงาม 2. สุนทรียศาสตร์ 3. หอไตรวัดสระไตรนุรักษ์

ABSTRACT

This research article has objectives 1) to study the aesthetic beauty of Wat Sra Trai Nurak's Hor Trai (hall), 2) to study aesthetic concepts and theories and 3) to analyze the aesthetic beauty of Wat Sra Trai Nurak's Hor Trai (hall), Ban Na Wiang, Na Wiang Sub-district, Sai Mun District, Yasothon Province. It was a qualitative research by to study documents and interviews with 11 qualified persons. Data were collected from documents and research, It was descriptive analysis.

The results of research found that : 1. The aesthetic beauty of Wat Sa Trai Nurak's Hor Trai (hall) was found to be built with Burmese architecture,built by Lao craftsmen who migrated to the village. The building is made of wood facing west. The roof is made of 4 tiered cascades of wood and the door panels are carved with patterns that are unique to the architecture of Burmese and Laos. 2. Concepts and theories of aesthetic beauty found that aesthetics is a science that seeks the truth about beauty and judges beauty. There are theory of idealism, materialism, relativism, and absolutism.3. From analyzing the aesthetic beauty of Wat Sra Trai Nurak's Hor Trai (hall), Ban Na Wiang, Na Wiang Sub-district, Yasothon Province with the theory of ideology,the materialistic theory, the theory of relativity and the theory of absolutism. The result of the analysis of the four theories. Theory is the suitable for judging the beauty of Wat Sra Trai Nurak's Hor Trai (hall) that is the theory of relativity. for that reason, this theory uses the environment of religious, cultural and traditional beliefs of society are important elements in determining the aesthetic beauty of an art. Other theories, they are just in the judgment of beauty only.

Keywords : 1. Beauty 2. Aesthetics 3. Wat Sra Trai Nurak's Hor Trai

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

หอไตรในยุคแรกเริ่ม ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียหลังจากสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช ต่อมาในการทำสังคายนา เพื่อรวบรวมพระไตรปิฎกมิให้สูญหายเก็บไว้ในธรรมเจดีย์ สลุปหรือเจดีย์ ภายหลังจึงได้สร้างอาคารเฉพาะขึ้นเพื่อความสะดวกในการเก็บรักษาและใช้ประโยชน์ วิวัฒนาการที่มี มาทำให้มีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น หอพระธรรม หอพระมณเฑียรธรรม หอพระไตรปิฎกและท้องถิ่น ทั่วๆ ไปนิยมเรียกว่า “หอไตร” ในสมัยสุโขทัย ได้ปรากฏหลักฐานในศิลาจารึกหลักที่ 4 (จารึกปามะม่วง) สมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย กล่าวถึงการเก็บพระไตรปิฎกไว้ในราชมณเฑียร ส่วนในสมัย กรุงศรีอยุธยา ก็ปรากฏการสร้างที่เก็บพระไตรปิฎกไว้ในหอพระมณเฑียรธรรม และหอไตรสมัย รัตนโกสินทร์ก็ยังคงสืบทอดคตินิยมในการสร้างที่เก็บคัมภีร์พระไตรปิฎก (สถาพร อรุณวิลาศ, 2534) ในอดีตหอไตรหรือหอธรรมจึงเป็นเสมือนห้องสมุด แหล่งชุมทรัพย์ทางปัญญาสำหรับพระภิกษุสงฆ์

สามเณรเข้ามาศึกษาหาความรู้ เป็นพื้นที่สงวนเฉพาะสงฆ์เท่านั้น บุคคลภายนอกไม่สามารถล่วงล้ำเข้าไปได้ แม้กระทั่งตัวคัมภีร์ไบเบิลที่อยู่นอกหอไตรก็ไม่อนุญาตให้สตรีเพศจับต้อง

เพราะถือว่าคัมภีร์ที่ได้รับการจารและตรวจทานเรียบร้อยแล้วเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ควรค่าแก่การเคารพบูชาการเก็บรักษาคัมภีร์ไว้ ณ หอไตรกลางน้ำ นับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้คัมภีร์ไบเบิลพ้นจากภัยต่างๆ จนสามารถอยู่รอดปลอดภัย ผ่านกาลเวลามาได้ถึงปัจจุบัน เพราะสายน้ำเป็นเกราะป้องกันตัวอาคารที่เป็นเรือนไม้ ไม่ให้ปลวก มด แมลงและสัตว์อื่นๆ (ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี และคณะ, 2557) ไม่ให้แดดลอดเข้าไปกัดแทะทำลายคัมภีร์ภายในหอไตรอีกทั้งความชุ่มชื้นของสายน้ำที่พัดผ่านตามร่องพื้นไม้กระดานของหอไตร ทำให้อากาศภายในอาคารชุ่มเย็น ช่วยรักษาน้ำมันตามธรรมชาติในเนื้อลาน ทำให้คัมภีร์ไบเบิลยังคงความยืดหยุ่น ไม่แห้งกรอบ จึงทำให้สามารถคงสภาพได้นานหลายร้อยปี ประโยชน์อีกทางหนึ่ง คือ เมื่อเกิดอัคคีภัย สายน้ำจะเป็นแนวป้องกันสมบัติอันล้ำค่าของพระศาสนาไม่ให้มอดไหม้สูญไปกับเปลวเพลิงนอกจากนี้ความสงบเย็นของสายน้ำยังเป็นเครื่องป้องกันสิ่งรบกวนจากภายนอก ไม่ให้เข้ามาทำลายสมาธิพระภิกษุผู้ศึกษาธรรมะขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้รู้แจ้งแตกฉานในธรรมะอันลุ่มลึกไปตามลำดับ การสร้างหนังสือถวายวัด ก็เปลี่ยนรูปแบบไปเป็นการพิมพ์ ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ แทนการเขียนด้วยมือบนกระดาษข่อย หรือการจารลงบนใบลาน หอพระไตรปิฎกจึงลดความสำคัญลง และมักไม่ค่อยมีการสร้างขึ้นใหม่ ส่วนวัดที่มีหอพระไตรปิฎกอยู่แต่เดิม ก็มักปล่อยให้ทรุดโทรมปรักหักพังไปตามกาลเวลา อย่างไรก็ตาม ยังคงมีวัดบางแห่ง ที่เห็นความสำคัญของหอพระไตรปิฎก และทำนุบำรุงรักษาไว้ ให้มีสภาพดี และใช้งานได้ยาวนานสืบไป ที่สำคัญคือ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือวัดพระแก้ว ในพระบรมมหาราชวัง มีหอพระไตรปิฎกซึ่งเรียกว่า หอพระมณเฑียรธรรม ปัจจุบันยังคงใช้เป็นที่เก็บคัมภีร์พระไตรปิฎกของหลวงซึ่งสร้างขึ้น เมื่อครั้งรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นั่นเอง (มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร, 2564)

สมัยพุทธกาลการศึกษาพระธรรมคำสอนเป็นเล่มคัมภีร์จนเมื่อพระพุทธศาสนาแพร่หลายไปตั้งมั่นอยู่ในลังกาทวีป พระเถระผู้บริหารการพระศาสนามาคำนึงว่า สืบไปภายหน้ากุลบุตรจะถอยปัญญาปมื่ออาจจะทรงจำคำสอนไว้ได้ครบถ้วนบริบูรณ์เหมือนกาลก่อน ควรจารึกพระธรรมวินัยลงเป็นลายลักษณ์อักษร จึงประชุมกันจารพุทธพจน์ลงในใบลานเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 5 (พ.ศ. 450 บางมติว่า พ.ศ. 436) พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือเล่มคัมภีร์ที่เรารู้กันว่าพระไตรปิฎก จึงมีมาตั้งแต่บัดนั้นตั้งแต่นั้น พระพุทธศาสนาแพร่หลายไปถึงถิ่นไหน พระไตรปิฎกก็มีไปถึงถิ่นนั้น และมีผู้มีจิตศรัทธาานิยมคัดลอกพระไตรปิฎกหรือที่เรียกกันในภาษาไทยสมัยเก่าว่า “สร้าง” แล้วนำไปถวายภิกษุหรือถวายไว้ประจำวัดเพื่อใช้ศึกษาพระธรรมวินัย นับถือกันว่าเป็นของสำคัญเสมือนเป็นองค์พระบรมศาสดา และถือว่าเป็นวิธีสืบทอดพระพุทธศาสนาที่สำคัญยิ่งด้วยเหตุว่าเป็นของสำคัญเช่นนี้จึงต้องมีสถานที่เก็บรักษาโดยเฉพาะโดยนิยมสร้างขึ้นเป็นเอกเทศต่างหากจากเสนาสนะอื่นในภาษาไทยเรียกสถานที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกว่า “หอพระไตรปิฎก” และเรียกตัดลัดลงไปเป็น หอไตร (วสันต์ ชิวะสาธน์, 2552) หอไตรที่มีปรากฏในสยามประเทศมีอยู่หลายรุ่นหลายสมัย เป็นที่เก็บพระคัมภีร์และตัวธรรม หอไตรคือศาสนาสถาน หรืออาคารทางศาสนาประเภทหนึ่งของพระพุทธศาสนา ตั้งอยู่ในวัด บางวัดตั้งอยู่ในเขตพุทธาวาส และบางวัดตั้งอยู่ในเขตสังฆาวาส เป็น

อาคารขนาดเล็กสำหรับเก็บรักษาและศึกษาพระธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือพระไตรปิฎก (สมคิดวีระทัศนกุล, 2545) หอไตรก็คือห้องสมุดของวัด ใช้เป็นที่เก็บหนังสือรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้พระสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนทางด้านพระพุทธศาสนา หอพระไตรปิฎกจึงมีความสำคัญทำนองเดียวกับห้องสมุดในโรงเรียนไว้ศึกษาพระธรรมสำหรับพระสงฆ์ ในอีสานนิยมทำเป็นอาคารสองชั้น บางแห่งจะตั้งอยู่กลางน้ำใช้สะพานไม้พาดชั่วคราวสำหรับเดินแล้วชักเก็บได้ โดยมีวัตถุประสงคืไว้เป็นที่เก็บพระคัมภีร์ และพระไตรปิฎกซึ่งเป็นใบลานใบข่อย หอไตรที่ทำเป็นสองชั้นนั้น ชั้นบนจะใช้เป็นที่เก็บพระธรรมคัมภีร์ทั้งหลาย ไม่มีทางขึ้นถาวร แต่จะใช้บันไดพาด เมื่อเลิกใช้ก็เก็บบันได ชั้นล่างใช้เป็นที่ศึกษาพระธรรมที่ขึ้นไปเอามาจากชั้นบน ศึกษาเสร็จก็เอาขึ้นไปเก็บที่ชั้นบนหอไตรในภาคกลางมักเป็นชั้นเดียว ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของหอไตรซึ่งปัจจุบันนี้ มีน้อยมากหอไตรเป็นศิลปะ วัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งที่จะรักษาไว้ให้เห็นคุณค่าและอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผ่านใจและเยาวชนรุ่นหลัง หอไตรกลางน้ำที่วัดสระไตรนุรักษ์ ถือเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากเป็นเอกลักษณ์ของภาคอีสานความงามของหอไตรวัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง อำเภอยายมุล จังหวัดยโสธร เป็นความงามที่เป็นเอกลักษณ์ด้านสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนา ในทางปรัชญามีปรัชญาสาขาหนึ่งที่ค้นหาความจริงว่าความงามมีอยู่จริงหรือไม่ความงามคืออะไร ปรัชญานี้คือ (พ่วง มีนอ, 2536) สุนทรียศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาหาความจริงเกี่ยวกับความงาม โดยมีนักปรัชญา 3 กลุ่ม ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินว่างามหรือไม่อย่างไร นักปรัชญาทั้ง 3 คือ กลุ่มอตินิยม กลุ่มปรนัยนิยม และกลุ่มสัมพัทธนิยม ที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินความงามในมุมมองทางปรัชญาจากความสำคัญของหอไตรซึ่งเป็นความงามที่เป็นเอกลักษณ์ด้านสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนา

ดังนั้น หอไตรวัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง หมู่ที่ 1 ตำบลนาเวียง เป็นหอไตรเก่าแก่กลางสระน้ำ สร้างมาประมาณร้อยกว่าปี เป็นสถาปัตยกรรมแบบพม่าหรือไทยใหญ่ เป็นอาคารไม้ขนาดกว้าง 8.30 เมตร ยาว 10.50 เมตร หลังคามุงสังกะสี มีชายคายื่นทั้ง 4 ทิศ หลังคามี 4 ชั้น ลดหลั่นกันขึ้นไปมีประตูด้านหน้า 1 ช่อง บานประตูแกะสลักลวดลายสวยงาม ใช้เป็นที่เก็บพระไตรปิฎกแม่แต่โบราณ มีความโดดเด่นและสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของหอไตรวัดสระไตรนุรักษ์ แต่ผู้ที่ได้ชมหรือพบเห็นแต่ละคนอาจมีมุมมองความงามนี้ไม่เหมือนกัน เช่น บางคนอาจจะบอกว่าใช่ๆ เป็นศิลปะที่งดงามจริงๆ บางคนอาจจะบอกว่าก็เหมือนที่เคยเห็นทั่วไป หรือบางคนอาจจะบอกว่าไม่งามเลยจากประเด็นในเรื่องของมุมมองความงามของแต่ละคนหรือข้อถกเถียงเรื่องความงามนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะหาข้อสรุปหรือเกณฑ์ตัดสินความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในสถาปัตยกรรมของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง อำเภอยายมุล จังหวัดยโสธร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความงามเชิงสุนทรียศาสตร์หอไตร วัดสระไตรนุรักษ์
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง อำเภอยายมุล จังหวัดยโสธร

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบประวัติและการสร้างหอไตรและลักษณะทางสถาปัตยกรรมความงามของหอไตร
- 3.2 ทำให้รู้แนวคิด ทฤษฎีความงามทางสุนทรียศาสตร์
- 3.3 ทำให้ชาวบ้านได้รู้ถึงความงามของสถาปัตยกรรมของหอไตรว่ามีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาอย่างไร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 รูป/คน เพื่อให้ได้ข้อมูลโดยแบ่งขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยออกได้ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นศึกษารวบรวมข้อมูลในส่วนที่ว่าด้วยเรื่องหอไตรจากหนังสือความงามของสถาปัตยกรรม เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือประเด็นที่ต้องการทราบ

2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนทางสถาปัตยกรรม เรื่องความงามของหอไตรเชิงสุนทรียศาสตร์และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากประกรกลุ่มเป้าหมายจำนวน 11 รูป/คน สัมภาษณ์ผู้รู้และมีความเกี่ยวข้องกับความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย มหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิต นำส่งหนังสือถึงเจ้าคณะตำบลนาเวียง เจ้าอาวาสวัดบ้านนาเวียง นักวิชาการกรมศิลปากร นักปราชญ์ ประชาชนทั่วไป มักคุเทศก์ท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเวียง ครูโรงเรียนบ้านนาเวียง กำนันตำบลนาเวียง ผู้ใหญ่บ้านนาเวียง วัฒนธรรมอำเภอเมือง นำส่งหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ว่าชาวบ้านมองความงามของหอไตรมีความโดดเด่นอย่างไร

3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุป และนำเสนอรายงานผลงานการวิจัยต่อไป

5. ผลการวิจัย

- 5.1 ผลการศึกษาความงามเชิงสุนทรียศาสตร์หอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ พบว่า หอไตรวัดสระไตรนุรักษ์สร้างด้วยสถาปัตยกรรมแบบพม่าสร้างโดยช่างลาวที่อพยพมาครั้งตั้งหมู่บ้าน ตัวอาคารสร้างด้วยไม้หันหน้าไปทางทิศตะวันตก หลังคามุงด้วยไม้ซ้อนลดหลั่นกัน 4 ชั้น มีชายคายื่นออกมาทั้ง 4 ด้านบานประตูแกะสลักลวดลายสวยงาม รวมทั้งรายละเอียดต่างๆ ของข้อฟ้า กระจกประดับ บัวเชิงชายหางหงส์ (ตัวหงา) มีลวดลายกนกซ้อนกัน 4 ชั้น ตรงกลางเป็นห้องทึบเป็นที่เก็บพระไตรปิฎกมีทางเดินรอบนอกมองดูแล้วสลดตาด้วยลักษณะสถาปัตยกรรมแบบพม่าเป็นจินตนาการของช่างที่สร้างได้อย่างสวยงามลงตัวพอเหมาะแก่พื้นที่ ความงามของหอไตรนี้ได้เกิดขึ้นโดยตัวอาคารตามลำพังหากมีสภาพแวดล้อมหรือแม้แต่สระซุ้ดที่ช่วยส่งเสริมให้อาคารเด่นเป็นสง่าท่ามกลางมหาหลายชั่วอายุคนนอกเหนือจากคุณค่าโดยเฉพาะส่วนหลังของหลังคาที่สูงเด่นเสมือนธรรมชาติที่ถูกสร้างขึ้นกลายเป็น

พุทธบูชา ปัจจุบันเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และการพิมพ์ทำให้การใช้งานของหอไตรถูกลดบทบาทลงอย่างสิ้นเชิงกลายเป็นเพียงศาสนาคารเชิงสัญลักษณ์มากกว่าที่จะใช้งานจริงๆ เหมือนในอดีตที่ผ่านมาที่มีความโดดเด่นในทางศิลปะผสมผสานพม่าลาวแบบดั้งเดิมและมีความสวยงามที่หาได้ยากในปัจจุบันหอไตรมีความโดดเด่นงดงามด้วยช่างฝีมือ ด้านศิลปะช่างไม้และด้านสลักไม้ด้วยฝีมือของช่างในอดีต

5.2 ผลการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ พบว่า คุณค่าทางสุนทรียะหรือความงามนั้นเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการหาคุณค่ามิใช่เป็นสิ่งที่เรารับรู้ซึ่งมีอยู่ในขณะนั้น เพราะวัตถุ นั้นมันก็อยู่ตามธรรมชาติของมัน วัตถุย่อมแตกต่างจากคุณค่าอันใดการตัดสินทางกายภาพหรือทาง ข้อเท็จจริงก็ย่อมจะแตกต่างจากการตัดสินใจทางคุณค่าทางสุนทรียะหรือความงามมิใช่เป็นจิตวิสัย หรือวัตถุวิสัยแต่อย่างใดอย่างหนึ่งโดยสิ้นเชิงแต่ว่าเป็นทั้งสองอย่าง จะเห็นได้ว่าเกณฑ์หลักที่ใช้เป็น มาตรฐานการพิจารณาความงาม หรืออารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ที่สำคัญคือการใช้ตัวเราเองในการ มองหรือตัดสินสิ่งต่างๆ และอีกเกณฑ์หนึ่งก็คือการให้สังคมหรือคนหมู่มากเป็นคนตัดสิน สรุปลงได้เป็น 2 ทฤษฎีคือ 1) เกณฑ์การตัดสินเชิงปรนัย (objective judgement) ทรรศนะนี้จะอยู่ตรงข้ามกับ อัตนัยนิยม กล่าวคือสิ่งนั้นๆ มีค่าในตนเอง มีอยู่จริงในตัวเอง ไม่ขึ้นอยู่ที่ว่าใครจะมาตีค่าให้จึงมาตีค่า ให้งามหรือไม่อย่างไร กลุ่มที่สามารถจัดเข้าในเกณฑ์นี้ก็คือความงามเป็นคุณสมบัติของวัตถุ และ 2) เกณฑ์การตัดสินเชิงอัตนัย (Subjective judgement) ทรรศนะนี้ถือว่าสุนทรียภาพหรือความงาม เป็นอารมณ์ความรู้สึกของแต่ละบุคคลกลุ่มที่สามารถจัดเข้าในเกณฑ์นี้ก็คือ กลุ่มอารมณ์นิยม กลุ่ม ความงามคือความรู้สึกเปลือยเปลื้อง ส่วนกลุ่มเหตุผลนิยม กลุ่มสร้างสรรค์ กลุ่มความงามเป็นภาวะ สัมผัสและความงามเป็นปฏิบัติการใหม่เป็นทฤษฎีกลางที่ใช้แนวคิดที่เป็นทั้งปรนัยและอัตนัยมา ผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดเกณฑ์การตัดสินทางสุนทรียภาพที่ดีที่สุดเป็นที่ยอมรับกันได้มากที่สุด จึงนำ จอห์นโลมเข้ากับเกณฑ์ที่เป็นปรนัยได้จากการศึกษาเห็นว่าแนวคิดทฤษฎีทางความงามสรุปได้ว่า ทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียะเป็นทฤษฎีระบบหนึ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์การตัดสินของศิลปะเนื่องจากมนุษย์มี ระบบสมองที่ตีความคิดสร้างสรรค์ จิตนาการ และมีทักษะฝีมือทำให้เกิดลวดลายต่างๆ ขึ้น มีการปรุง แต่งให้มีความเหมาะสม สวยงามควบคู่กันไปซ้ำยังได้เห็นถึงความสวยงาม ความน่าทึ่งหรือความรู้สึกที่สื่อ ออกมาจากมุมมองคุณค่า จะเห็นได้ว่าแต่ละทฤษฎีมีมุมมองที่แตกต่างกันหรือเหตุผลต่างกันส่วน ความหมายเหมือนกัน

5.3 ผลการวิเคราะห์ความงามทางสุนทรียศาสตร์ของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนา เวียง ตำบลนาเวียง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร พบว่าความงามของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ตาม แนวคิดของจิตนิยม เมื่อได้เห็นจะมีความสวยงามดูอยู่ท่ามกลางธรรมชาติดูแล้วสดุดตาด้วยลักษณะ สถาปัตยกรรมแบบพม่าเห็นครั้งแรกเกิดความรู้สึกแปลกตาทั้งกับความคิด หรือจินตนาการของช่างที่ สร้างได้อย่างสวยงามและลงตัวพอเหมาะกับพื้นที่การที่ผู้พบเห็นและมองว่าหอไตรงดงามและโดดเด่น เพราะบุคคลเหล่านั้นเห็นถึงประโยชน์ในการใช้สอยและความเก่าแก่ของหอไตร แต่ก็ไม่ใช่ทุกคนจะ เห็นว่าหอไตรนี้งามทุกคน บางคนอาจจะบอกว่าหอไตรนี้ก็เป็นอาคารธรรมดาหลังหนึ่งไม่มีอะไรโดดเด่นหรือพิเศษอะไร หอไตรนี้สร้างขึ้นด้วยศิลปะที่งดงามของชาวพม่าหรือชาวไทยใหญ่ที่โดดเด่นการ จัดวางภูมิทัศน์ที่วางหอไตรไว้กลางสระน้ำขนาดใหญ่ ทำให้ตัวอาคารถูกสระน้ำช่วยให้แลดูเด่นเป็น สง่า อีกทั้งหันหน้าไปทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นด้านหน้าประตูทางเข้าทำให้ผู้ที่เข้าวัดสามารถชื่นชม

ความงดงามมั่นคง นุ่มนวลด้วยสายน้ำ โดยภาพรวมของรูปทรงหอไตร จะมีลักษณะสามเหลี่ยมมุมป้านป้อม มีไชราจั่วและไชรา ปีกนกคลุมโดยรอบสองชั้น เพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอยในตัวเรือนให้มากขึ้น และมีจั่วหน้าบันเป็นส่วนบนสุด ลักษณะเช่นนี้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสถาปัตยกรรมแบบผสมผสานพม่าและลาว ซึ่งแสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน ความมีน้ำใจ ซื่อตรง และจริงใจของคนอีสาน มองจากด้านข้างจะเห็นได้ชัดเจนถึงการซ้อนกันเป็นชั้นของหลังคาและจั่วหน้าบัน เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ว่างบนหลังคาด้านข้าง ทำให้แลดูรู้สึกมีน้ำหนักในการกดทับลงมาบนตัวเรือน และเกิดจังหวะ ลีลา การรับส่ง โดยเฉพาะส่วนที่ซ้อนกันของจั่วหน้าบันด้านบนสุดทำให้เกิดจุดเด่น สามารถแบ่งหอไตรออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนจั่วหน้าบัน ส่วนหลังคา และส่วนตัวเรือน

มุมมองด้านหน้า แสดงถึงลักษณะเฉพาะตัวของสถาปัตยกรรมแบบผสมผสานพม่าและลาว ที่แสดงรูปทรงที่ป้อมป้าน นอกจากนั้นจังหวะของหลังคาคลุมยังมีการจัดจังหวะ แบ่งหลังคาออกเป็น 2 ชั้น ให้มีขนาดไม่เท่ากัน พร้อมกับการแบ่งจังหวะหน้าบันเป็น 2 ชั้นเช่นเดียวกัน โดยแบ่งช่วงกลางเป็นช่องสี่เหลี่ยมเป็นลายหน้ากระดานแนวนอน และแนวตั้งเพื่อจัดจังหวะให้ดูน่าสนใจ ทำให้หน้าบันสามเหลี่ยมด้านบนสง่างามขึ้น

มุมมองด้านข้าง โครงสร้างยังเป็นทรงสอบ คล้ายสามเหลี่ยมภูเขาพุ่งขึ้นสู่ด้านบนดูสง่างาม ส่วนของขอบตัวอาคารที่สอบเข้าส่งเข้าไปกับเส้นคลุมของหลังคา ทำให้อาคารถูกส่งเสริมให้สง่างาม จุดเด่นในการซ้อนชั้นของหลังคา ชั้นล่างสุดเป็นหลังคาคลุมขนาดใหญ่ และมีการแบ่งช่วงเป็น 2 ชั้น เพื่อไม่ให้หลังคาดูหนักจนเกินไป ส่วนชั้นที่ 2 เป็นหลังคาจั่วหน้าบันที่มีการแบ่งจังหวะ และขนาดที่เล็กลงสองจังหวะและตรงกลางยังมีการซ้อนของหลังคาถึง 2 ชั้น แบ่งเป็นชั้นละ 2 ตับ เช่นเดียวกัน แต่ที่พิเศษหน้าตึ้นตาและมีเส้นที่ช่วงการซ้อนกันของหลังคาชั้นบนสุด ในส่วนชั้นซ้อนมีการเว้นจังหวะไม่ให้หลังคาที่ซ้อนลงข้างล่างนั้นเว้นวรรค โดยซ้อนเลื่อมเข้าใต้หลังคาชั้นบนสุด ทั้งสองข้าง แต่ช่วงการเว้นวรรค ทำให้เส้นหลังคาต่อเชื่อมกัน เหมือนการซ้อนของหลังคาทั่วไป ทำให้แสดงถึงลีลาที่งดงามเป็นตัวลูกัดจนเกิดจุดสนใจของการซ้อนกันของหลังคา และยังมีการแบ่งพื้นที่ของหลังคาให้มีขนาดต่างกัน ตั้งแต่ขนาดใหญ่ ได้แก่ ไชราปีกนก และไชราจั่ว ส่วนที่เป็นหลังคาซ้อนกันของหลังคาหน้าจั่วหน้าบัน ซึ่งเป็นวิธีการออกแบบระดับฝีมือชั้นครู

6. อภิปรายผลการวิจัย

ความงามของหอไตร วัดสระไตรนุรักษ์ ตามแนวคิดของสัมพัทธนิยม เป็นความงามที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนด้วยกันคือ ผู้ชมงาน วัตถุที่มีความงามในตัวของวัตถุอยู่แล้วและที่สำคัญคือการพิจารณาว่าสิ่งใดงามหรือไม่งามนั้นต้องนำเอาความเชื่อด้านศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีของสังคมนั้นๆ มาเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาความงามของสิ่งนั้นๆ ด้วย เมื่อนำทฤษฎีความงามของปรัชญาสัมพัทธนิยมมาตัดสินความงามของหอไตรวัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง อำเภอรามมูล จังหวัดยโสธรพบว่า หอไตรวัดสระไตรนุรักษ์มีความงามทางสุนทรียศาสตร์ ตามเกณฑ์ตัดสินของสัมพัทธนิยมด้วยเหตุผลที่ว่า หอไตรนี้สร้างขึ้นด้วยศิลปะ ที่งดงามของชาวพม่าหรือชาวไทยใหญ่ ที่โดดเด่นอยู่กลางสระน้ำ ทั้งวัสดุที่ใช้ในการสร้างนั้นก็ได้รับการคัดสรรใช้แต่ไม้ที่ตีคุณภาพทำให้ได้ไม้ที่ทนทานและเนื้อไม้ที่งามตามธรรมชาติ และเหตุผลที่สำคัญคือบ้านนาเวียงเป็นหมู่บ้านที่นับถือพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณีของชาวบ้านนาเวียงจึงเป็นวัฒนธรรมประเพณีของพุทธศาสนา หอ

ไตรนี้เป็นสถานที่ที่เก็บคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา จึงเป็นมรดกทางพระพุทธศาสนาที่ล้ำค่าที่บรรพบุรุษของชาวนาเวียงสร้าไว้ให้ สอนคล้องกับ ดวงเดือนรุ่งฟ้า เพ็ญไฟสิริ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง ได้กล่าวถึงความมีอยู่ของ ความงามและเกณฑ์ในการตัดสินความงามว่า การตัดสินคุณค่าทางความงามนั้น ไม่สามารถใช้เกณฑ์หรือเหตุผลที่เป็นรูปธรรมมาพิสูจน์ได้อย่างคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ จึงทำให้เกิดทฤษฎีในการตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะหลายทฤษฎีซึ่งเกี่ยวกับจิตของผู้รับรู้ วัตถุทางสุนทรียะและความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองสิ่งนี้บอกถึงภูมิปัญญาไทย เน้นสิ่งก่อสร้างด้านศิลปวัฒนธรรมที่งดงามตลอดจนโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมที่มีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมพื้นบ้านกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ได้อย่างลงตัว

กล่าวคือความเชื่อด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี ของสังคมนั้นมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินความงามทางสุนทรียศาสตร์ของศิลปะนั้นๆ มีค่าในตนเอง มีอยู่จริงในตัวเอง ไม่ขึ้นอยู่กับว่าใครจะมาตีค่าให้งามหรือไม่อย่างไร กลุ่มที่สามารถจัดเข้าในเกณฑ์นี้ก็คือความงามเป็นคุณสมบัติของวัตถุ เกณฑ์การตัดสินเชิงอัตนัย (Subjective judgement) ทักษะนี้ถือว่าสุนทรียภาพหรือความงามเป็นอารมณ์ความรู้สึกของแต่ละบุคคลกลุ่มที่สามารถจัดเข้าในเกณฑ์นี้ก็คือ กลุ่มอารมณ์นิยม กลุ่มความงามคือความรู้สึกเพลิดเพลิน ส่วนกลุ่มเหตุผลนิยม กลุ่มสร้างสรรค์ กลุ่มความงามเป็นภาวะสัมพันธ์และ ความงามเป็นปฏิบัติการใหม่เป็นทฤษฎีกลางที่ใช้แนวคิดที่เป็นทั้งปรนัยและอัตนัยมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดเกณฑ์การตัดสินทางสุนทรียภาพที่ดีที่สุด เป็นที่ยอมรับกันได้มากที่สุด จึงน่าจะอนุโลมเข้ากับเกณฑ์ที่เป็นปรนัยได้จากการศึกษาเห็นได้ว่า แนวคิดทฤษฎีทางความงามสรุปได้ว่า ทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียะเป็นทฤษฎีระบบหนึ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์การตัดสินของศิลปะลายเส้น เนื่องจากมนุษย์มีระบบสมองที่ดีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และมีทักษะฝีมือทำให้การทอเสื่อลวดลายต่างๆ เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาประยุกต์สีเส้น หรือมักจะมีการปรุงแต่งให้มีความเหมาะสม สวยงามควบคู่กันไป ซ้ำยังได้เห็นถึงความสวยงาม สอดคล้องกับ ลักษณะวัด ปาละรัตน (2551) กล่าวในการศึกษาเรื่องสุนทรียศาสตร์ ว่าความงามนั้นเป็นเรื่องความชอบความพึงพอใจของแต่ละคน สิ่งใดที่เราชอบ เราพอใจ สิ่งนั้นก็งามสำหรับเรา สิ่งใดที่เราไม่ชอบไม่พึงพอใจสิ่งนั้นก็ไม่งามสำหรับเรา ความงามจึงเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว ไม่มีความจริงในตัว ความงามเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประสบการณ์ ความน่าทึ่ง หรือความรู้สึกที่เป็นส่วนตัวน่าสนใจของลายเส้นแต่ละลายที่สื่อออกมา จากมุมมองคุณค่าทางสุนทรียะกับลายเส้นชีวิตด้วยทฤษฎีต่างๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าแต่ละทฤษฎีมีมุมมองที่แตกต่างกันหรือเหตุผลต่างกันส่วนความหมายเหมือนกัน จะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรมควรให้ความสำคัญกับหอไตรและเข้ามาดูแลร่วมกับทางวัดและชุมชนมีการจัดอบรมอธิบายเชิงอนุรักษ์ให้กับพระในวัดและกับคนในชุมชนเข้าใจในคุณค่าทางคติความเชื่อ อาณิสสรสร้างหอไตรคุณ ค่าทางคติทางสถาปัตยกรรม คุณค่าทางประเพณีที่เกี่ยวข้องหอไตร

7.1.2 พระสงฆ์ในวัดเป็นกลไกสำคัญในการอนุรักษ์ทำให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าของหอไตรนำพาชาวบ้านให้พร้อมเทศนาธรรมเรื่องอานิสงส์การสร้างหอไตรบ้างในวันสำคัญๆ ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ ประธานผู้นำชุมชน ครูกับนักเรียน ให้มาช่วยกันทำความสะอาดหอไตร เก็บกวาดหยากไย่ข้างนอก พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมหอไตรโดยชุมชนมีส่วนร่วม ชุมชนมีความต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านงบประมาณ ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในการจัดการพื้นที่หอไตรและการอนุรักษ์

7.2.2 ควรมีการส่งเสริมให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ในด้านความพร้อมด้านการจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีความร่วมมือแบบภาคเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ

7.2.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อปลูกฝังเรื่องความตระหนักรู้ในเรื่องสถาปัตยกรรมหอไตรในชุมชน และการอนุรักษ์ให้ดำรงอยู่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาพื้นบ้าน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาวิเคราะห์สถาปัตยกรรมหอไตรในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอีสาน โดยเจาะจงพื้นที่ที่จะศึกษาเพื่อให้ครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง

7.3.2 ควรศึกษาวิเคราะห์ลายแกะสลักที่ปรากฏในสถาปัตยกรรมหอไตรและการตีความเพื่อแสดงออกถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

7.3.3 ควรศึกษาวิเคราะห์สถาปัตยกรรมหอไตรที่ปรากฏในพื้นที่ชุมชน มีความสัมพันธ์กับประเพณีและความเชื่อด้านอัตลักษณ์ชุมชนและพุทธวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบชาวบ้าน

8. เอกสารอ้างอิง

ดวงเดือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ. (2553). **การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์นันท์ จันทขว้าง**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พวง มีนอก. (2536). **สุนทรียศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร. (2564). **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน**. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564. จาก <https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=30&chap=2&page=t30-2-infodetail03.html>

ลักษณะวัด ปาละรัตน. (2551). **สุนทรียศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วสันต์ ชีวะสาธน์. (2552). **ศาสนสถานในพุทธศาสนา : แหล่งและบทบาท**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี และคณะ. (2557). **หอไตรล้านนา**. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.

สถาพร อรุณวิลาศ. (2534). **การศึกษาคติความเชื่อและรูปแบบหอไตรในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมคิด วีระทัศนกุล. (2545). **วัด : พุทธศาสนสถาปัตยกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตาจาก พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก พระใบฎีกา นรินทร์ สีลเตโช, ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม พระมหาใจสิงห์ สิริธมโม, ดร. ดร.สงวน หล้าโพนทัน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางในการทำวิจัย ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงและเจริญพร ทำให้ผู้วิจัยนำไปแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาให้มีความชัดเจนมากขึ้นสำเร็จสมบูรณ์

ขอบคุณอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีดำริให้ผู้วิจัยค้นคว้าหาข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยเพื่อประกอบในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และครูอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาอบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชา และให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา เพื่อนๆ นักศึกษา ขอเจริญพรขอบคุณญาติโยมผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความอุปถัมภ์ ที่เป็นแรงกระตุ้นให้กำลังใจสนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จ ให้ความปรารถนาของข้าพเจ้าประสบความสำเร็จด้วยดี คุณความดีทั้งหลายทั้งปวงอันจะเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขออุทิศถวายเป็นพุทธานุชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และน้อมบูชาสักการะแด่พระอุปัชฌาย์ บุรพาจารย์ทุกท่าน ขอให้ทุกท่านจงเป็นผู้มีส่วนแห่งคุณความดีโดยทั่วกัน และถ้าหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความผิดพลาด บกพร่อง ผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว คุณค่าและประโยชน์ผู้วิจัยขออุทิศเป็นเครื่องแสดงความกตัญญูกตเวทิตา เพื่อบูชาแด่พระอุปัชฌาย์ บุรพาจารย์ พระคุณบิดามารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การศึกษอบรมสั่งสอนให้สติปัญญาและคุณธรรมเครื่องชี้นำสู่ความสำเร็จ

การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด*

PERSONNEL MANAGEMENT BASED ON FOUR SUBLIME STATES OF MIND BY
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE ROI ET

นงคราญ ดวงภักดี¹, พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์², สุรสิทธิ์ ไกรสิน³
Nongrak Duangphakdee¹, Phrakhruvichitpanyaphorn², Surasit Kraisin³
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.^{1,2,3}
Email : nongrak_dua@rw.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 342 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test การทดสอบค่า F-test และแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน(กรุณา) รองลงมา คือ ด้านการวางแผนกำหนดตำแหน่ง(มุทิตา) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวินัยและการรักษาวินัย(เมตตา)ตามลำดับ 2. เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษาประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้ 1) มีการวางแผนกำหนดตำแหน่งการบรรจุและการแต่งตั้งบุคลากรเข้าปฏิบัติหน้าที่ต้องให้เป็นไปตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 2) สนับสนุนส่งเสริมในการทำงานกำกับติดตามการนิเทศงานให้คำชี้แนะให้อยู่ในระเบียบวินัย และ 3) ควรให้ความรู้การปฏิบัติงานตามระเบียบราชการ

คำสำคัญ : 1. การบริหารงานบุคคล 2. หลักพรหมวิหาร 4 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this thesis were 1) to study the levels of Personnel Management based on Four Sublime States of Mind by School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et, 2) to compare the levels of Personnel Management based on Four Sublime States of Mind by School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et, classified by educational level, work experience, and school size 3) to study guidelines for Personnel Management based on Four Sublime States of Mind by School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et. The sample group used in this research was 342 of the secondary school instructors under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et. The instrument used for data collection was a 5-level estimation scale questionnaire and a semi-structured interview. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and interview form.

The results showed that: 1. The levels of Personnel Management based on Four Sublime States of Mind by School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et. Overall, it was at a high level, considering from each side in order from the highest to the lowest average. It was found that the highest average was enhancing operational efficiency (kindly), followed by the positioning planning (prosperity), whereas the lowest was the discipline and the maintenance of discipline (merciful), respectively. 2. A comparison of the levels of Personnel Management based on Four Sublime States of Mind by School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et, classified by educational level, work experience, and school size. There was a statistically significant difference at the 0.05 level. 3. Guidelines for Personnel Management based on Four Sublime States of Mind by School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et were Position planning, Personnel recruitment, and Personnel appointment to perform duties need to be in accordance with the Office of the Basic Education Commission Order (OBEC), work supporting and promoting, following up supervision, and giving advice about disciplined and providing knowledge of the operation according to government regulations.

Keywords : 1. Personnel Management 2. Four Sublime States of Mind 3. School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดกรอบการบริหารงานบุคคลให้เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาให้เกิดความคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งการบริหารงานบุคคล มีขอบข่ายและภารกิจ 5 ด้านคือ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในด้านการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาซึ่งแบ่งหน้าที่เกี่ยวกับสมาชิกองค์การ 8 ด้าน ได้แก่ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การจ้างงาน การจัดการด้านตำแหน่งงาน การฝึกอบรมและการพัฒนา การบริหารค่าตอบแทนและผลประโยชน์ การธำรงรักษา ระเบียบวินัย และแรงงานสัมพันธ์ซึ่ง ลูเนนเบิร์ก, และออร์นสไตน์ (Lunenburg, & Ornstein, 1996) ที่ได้กล่าวว่าการบริหารงานบุคคลมีกระบวนการ 6 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การสรรหา การคัดเลือกการพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการจัดสวัสดิการและค่าตอบแทน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2553 มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามการจัดการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาโดยมีเขตพื้นที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 60 โรงเรียน ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ ความรับผิดชอบของฝ่ายพัฒนาบุคลากรเพื่อจัดการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในสังกัด ปัญหาที่พบในการบริหารงานบุคคล พบว่า บุคลากรมีความต้องการ มีความรู้สึกรักใคร่รัก โลภ โกรธ หลง อีกทั้งในปัจจุบันสถานศึกษาได้แบ่งเป็นหลายขนาด ดังนั้นจึงมีปัจจัยในการบริหารและจัดการศึกษาหลายประการที่แต่ละสถานศึกษาได้รับ แต่ในขณะเดียวกันสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันต้องจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายและตอบสนองต่อนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานเหมือนกัน รวมไปถึงความพยายามในการสรรหาคณะที่ดีที่สุดให้เข้าทำงานซึ่งความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพและการเก็บรักษาคนที่มีคุณภาพไว้ในหน่วยงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (ชูจันทร์ วิจิตรตราพร, 2552)

การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะต้องมีทักษะต่างๆ ในการเป็นผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันหากได้ศึกษาในหลักธรรมและยึดหลักธรรมนำมาปรับใช้ในการบริหาร ควบคู่ไปด้วยจะทำให้ระบบขับเคลื่อนไปข้างหน้าและเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การนำหลักธรรมมาบูรณาการในการบริหารงานให้เกิดความสงบสุขและมีความสุขนั้นเชื่อว่าหลักธรรมพรหมวิหาร 4 แปลว่า ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของพรหม อันเป็นธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ หรือธรรมเครื่องอยู่ของท่านผู้มีคุณยิ่งใหญ่ อันประกอบไปด้วย เมตตา กรุณา มุติตาและอุเบกขา(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสิ่งที่จะต้องยึดถือปฏิบัติคือ การมีความรัก มีความสงสาร มีความชื่นชมยินดี และมีใจเป็นกลางไม่ลำเอียง ทั้งรายบุคคลและคณะบุคคล ผู้บริหารที่ดีควรใช้พระคุณมากกว่าพระเดช หลักธรรมในการบริหาร

จัดการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการบริหารบุคลากร และหลักพรหมวิหาร 4 คือ หลักธรรมหนึ่งที่จะช่วยในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรของสถานศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารงานภายในสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักพรหมวิหาร 4 และสามารถเป็นหลักในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ก่อเกิดความสามัคคี อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษา, ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

4.1 ทำให้ทราบการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

4.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ตามความเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน

4.3 ทำให้ทราบแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยการจำแนกเป็นรายโรงเรียนและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวน 342 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธัต มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) แบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) 2) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค 3) ค่าความถี่ 4) ร้อยละ 5) ค่าเฉลี่ย 6) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7) การทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) 8) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้สถิติ F-test

2) แบบสัมภาษณ์ สอบถามแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธัต ประกอบด้วยคำถามที่ครอบคลุม เนื้อหาแนวทางการบริหารงานบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยธัต นำเรียนผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธัต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Google Form และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ผู้ตอบผ่านระบบออนไลน์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา 4) วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้ 1) สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือหาค่าเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญและใช้ค่าดัชนี (IOC: Index of Item – Objective Congruence) หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยวิธี Item-Total Correlation โดยวิธีใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) 2) สถิติพื้นฐานค่า

ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) 3)สถิติที่ใช้ทดสอบ สมมติฐานการทดสอบค่า t-test (Independent Samples) การทดสอบค่า F-test (One Way ANOVA)

6. ผลการวิจัย

6.1 ระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดโดยรวม และรายด้าน

การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1) ด้านการวางแผนกำหนดตำแหน่ง (มฤติดา)	4.31	0.74	2	มาก
2) ด้านการบรรจุและการแต่งตั้ง (อุเบกขา)	4.30	0.73	4	มาก
3) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (กรุณา)	4.32	0.72	1	มาก
4) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (กรุณา)	4.30	0.73	4	มาก
5) ด้านวินัยและการรักษาวินัย (เมตตา)	4.30	0.74	6	มาก
6) ด้านการออกจากราชการ (กรุณา)	4.30	0.72	3	มาก
รวม	4.31	0.73	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานรองลงมา คือ ด้านการวางแผนกำหนดตำแหน่งส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวินัยและการรักษาวินัย

6.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการสัมภาษณ์แบบออนไลน์ ดังนี้

6.3.1 ด้านการวางแผนกำหนดตำแหน่ง ได้แก่ 1)ผู้บริหารสถานศึกษาได้มอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรสรุปอัตรากำลังเพื่อนำเข้าสู่การประชุมฝ่ายบริหารในการวางแผนกำหนดตำแหน่ง 2)เรียงลำดับอัตรากำลังที่ขาดแคลนจากมากไปหาน้อย 3)ให้เกียรติในการทำงาน ให้ความไว้วางใจให้

อิสระในการทำงานและแสดงความยินดีตามโอกาสอันควร 4)การวางตัวบุคคลตามความถนัด ความสามารถ ความพร้อมใจ และดูแลทั้งด้านครอบครัว สุขภาพ ภาระงานตรงตามความสามารถ

6.3.2 ด้านการบรรจุและการแต่งตั้ง ได้แก่ 1)การบรรจุและการแต่งตั้งบุคลากรเข้าปฏิบัติหน้าที่ต้องให้เป็นไปตามคำสั่ง สพฐ. 2)ให้ความสำคัญตามความพร้อมของบุคคลตามสถานะภาพความสามารถ 3)ให้ความสนใจและไว้วางใจในการทำงานขึ้นชมยินดีและไม่ก้าวร้าวแย่งชิงการทำงาน

6.3.3 ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้แก่ 1)ควรให้ความสนใจใส่ใจชื่นชมในโอกาสสำคัญ 2)ให้ความรักเมตตาเสริมแรงด้วยความกรุณา 3)สนับสนุนส่งเสริมในการทำงาน และช่วยแก้ไขปัญหาที่พบในการปฏิบัติหน้าที่ 4)ชื่นชมในผลงานที่เกิดทั้งกับนักเรียนและพัฒนาตนในงาน 5)ให้ขวัญกำลังใจ ให้ความรู้และประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน

6.3.4 ด้านการพัฒนาครูบุคลากร ได้แก่ 1)ควรเปิดโอกาสให้โอกาสบุคลากรในการพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพของบุคคล 2)สังเกตการทำงาน “มองคนออก บอกคนเป็น” 3)กำกับติดตามการนิเทศงานตามศักยภาพบุคคล 4)การเสริมสร้างกำลังใจ การเยี่ยมชมการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคล 5) ประชุม อบรมให้ความรู้ ให้ประสบการณ์ ศึกษาดูงาน

6.3.5 ด้านวินัยและรักษาวินัย ได้แก่ 1)ควรให้ความรู้การปฏิบัติงานตามระเบียบราชการ 2)ให้คำชี้แนะการปฏิบัติตัวให้อยู่ในระเบียบวินัย ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา และวินัย บนพื้นฐานความเมตตาและไม่เสียหายต่อระบบราชการ 3)ชื่นชมยินดีและมอบรางวัลในบางโอกาส 4)ให้คำชี้แนะการปฏิบัติตัว ตักเตือนการวางตัวให้อยู่ในระเบียบวินัย

6.3.6 ด้านการออกจากราชการ ได้แก่ 1)ควรให้ความรู้การปฏิบัติงานตามระเบียบราชการ 2)ให้คำชี้แนะ ป้องปรามเชิญมาพูดคุยให้ความรู้ ตักเตือน บนความโปร่งใสตรวจสอบได้ 3)แจ้งเตือนการปฏิบัติหน้าที่ที่ผิดระเบียบ ถ้ายังทำผิดอีกก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบราชการ

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอรัญญิตโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานต่างๆ ในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายตั้งไว้ ที่ต้องอาศัยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการรายงานผล โดยการบริหารงานบุคลากรจำเป็นต้องมีหลักในการบริหารงานเนื่องจากเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลดปัญหาในการบริหารงาน และทำให้การบริหารงานเกิดความเป็นธรรมมากที่สุดหลักสำคัญที่หน่วยงานควรนำมาใช้เป็นอย่างยิ่งเนื่องด้วยเป็นหลักของการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานอยู่ได้อย่างมีความสุขและการบริหารงานบุคคลยุคใหม่เป็นเรื่องที่ต้องใช้เทคนิควิธีการเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้ได้ผลในแง่ของประสิทธิภาพของการใช้บุคลากรความสำคัญของงานบริหารงานบุคคล ในปัจจุบันกว้างขวางและมีคุณค่ามาก จนกระทั่งมีการใช้ชื่อเรียกว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และเป็นไปตามหลักพรหมวิหาร 4 หมายถึง หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่มีจุดมุ่งหมายในการสอนให้บุคคลมีความรักความเมตตาต่อผู้อื่น มีความสงสารเห็นใจและพร้อมที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่น รู้สึกลอยยินดีเมื่อบุคคลอื่นได้ดี และรู้สึกปลื้มปิติหรือวางเฉยเมื่อพบกับสถานการณ์ที่สวัสดียจะแก้ไขได้หรือสวัสดียที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

ได้ ซึ่งแยกออกเป็น 4 ด้าน คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา สอดคล้องกับแนวคิดของ Dessler (2009) ให้ความหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้หมายถึง นโยบายและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับบุคคลในการทำงานโดยเฉพาะในเรื่องการสรรหา การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน การให้รางวัล ความปลอดภัยในการทำงาน จริยธรรมและความยุติธรรมต่อพนักงาน ซึ่งนโยบายและการปฏิบัติดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการวิเคราะห์งาน การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การสรรหา การคัดเลือก การปฐมนิเทศ การจ่ายค่าตอบแทนและเงินเดือน แรงจูงใจ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสาร การฝึกอบรมและ พัฒนาและความผูกพันต่อองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชชัย ถาวโร (กันยา) (2560) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า 1) การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านการบริหารตามหลักมุทิตาด้านการบริหารตามหลักกรุณาด้านการบริหารตามหลักอุเบกขาด้านการบริหารตามหลักเมตตาตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมพัฒนาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1)ด้านการบริหารตามหลักเมตตา ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับบริบทของตนเอง มีการพัฒนาบุคลากรให้มีใจรักในสายวิชาการ 2)ด้านการบริหารตามหลักกรุณา ควรมีการพิจารณา ไตร่ตรองในการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า ตลอดจนมีการศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ และควรมีแหล่งทุนในการสนับสนุนสถานศึกษา 3)ด้านการบริหารตามหลักมุทิตา ควรมีการพิจารณาความสามารถของบุคลากรและมอบหมายงานตามความถนัด มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพลังด้านบวกให้กับบุคลากร และควรสร้างขวัญและกำลังใจให้มีสวัสดิการแก่ครูบุคลากรและจัดค่าตอบแทนให้เหมาะสม และ 4)ด้านการบริหารตามหลักอุเบกขาควรอาศัยความพอใจ ขยันหมั่นเพียรในหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการพิจารณาใคร่ครวญอย่างละเอียดรอบคอบในการดำเนินงาน และมีการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ

จากผลการวิจัยด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน(กรุณา) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินและนำผลของการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารงานบุคลากร การประชุมชี้แจงให้บุคลากรทราบถึงหลักเกณฑ์และวิธีประเมินผลการปฏิบัติงาน การศึกษาระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำรายงานและเผยแพร่รายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ กำหนดขอบข่ายหลักเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีแผนการประเมินผลบุคลากรและติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) การบริหารงานบุคคลโดยยึดสมรรถนะ เป็นเครื่องมือในการบริหารการปฏิบัติงานประเภทหนึ่ง มีจุดหมายเพื่อบูรณาการศักยภาพและความสามารถที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคลากรมาใช้เพิ่มผลผลิตหรือผลสำเร็จของงาน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานบุคคลด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ซึ่งเป็นกระบวนการ

เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ เพื่อเพิ่มความชำนาญและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรฉัตร มาตรบรรเทา (2559) ได้ศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคล ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านเมตตา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และด้านกรุณา

7.2 การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาแต่ละแห่งย่อมมีความคิดเห็นที่ไม่ เหมือนกัน เห็นความแตกต่างเกี่ยวกับ ด้านการวางแผนกำหนดตำแหน่ง ลักษณะงานที่สถานศึกษา ชัดเจน การดำเนินการสรรหาบุคลากรหรือความยุติธรรมและโปร่งใสในการบรรจุและการแต่งตั้ง และการวางแผนการประเมินผลและติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรฉัตร มาตรบรรเทา (2559) ได้ศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคล ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากร ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ใน การบริหารงานบุคคล ด้านกรุณา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด ทำให้ได้ทราบผลของการวิจัยที่ สามารถนำไปใช้พัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 สรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 โรงเรียนควรมีเป้าหมายการบริหารอย่างชัดเจนด้วยการที่ผู้บริหารวางแผน ประเมินผลบุคลากรและติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

9.1.2 โรงเรียนควรเปิดโอกาสหรือรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในการกำหนด ขอบข่ายหลักเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาอย่างเหมาะสม

9.1.3 ผู้บริหารควรดำเนินการทางวินัยต่อบุคลากรด้วยความเป็นธรรม

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ควรนำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารที่สำคัญต่อการ ปรับกระบวนการทำงาน เพื่อให้บรรลุประสิทธิผลขององค์กร

9.2.2 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรวางแผนการใช้บุคลากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด ร่วมมือกันกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องแต่ละบริบทของแต่ละ สังกัด ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพต่อไป

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

9.3.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามแนวพุทธศาสตร์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

10. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้ คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชูจันทร์ วิจิตรตราพร. (2552). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.

พระธวัชชัย ถาวโร (กันยา). (2560). การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระเพิ่มเติม ช่วงที่ 1). พิมพ์ครั้งที่ 27. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มยุรฉัตร มาตรฐาน. (2559). การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2563. จาก https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=101727

Dessler, Gary. (2009). **A framework for human resource management**. 5th ed. Upper Saddle River, New Jersey : Pearson Education.

Lunenburg, F.C. & Ornstein, A.C. (1996). **Educational Administration : Concepts And Practices**. 2nd ed. Belmont : Wadsworth.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper and Row Publications.

11. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ให้ความช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิภาพวิชาความรู้ด้านการบริหารการศึกษาในระดับปริญญาโท ขอกราบขอบพระคุณ อธิการบดี คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร ขอขอบคุณ พระครูวิจิตร ปัญญาภรณ์, ผศ.ดร. และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี รวมถึงผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการบริหาร การศึกษาทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบคุณญาติมิตร เพื่อนร่วมงานทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่ให้การสนับสนุนให้กำลังใจ ช่วยเหลือให้คำแนะนำตั้งแต่เริ่มเรียนจนจบการศึกษา

คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่อง สักการบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่า ยิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกหมู่ทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรใน ทุกภพทุกชาติด้วย เทอญ

ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด*

LEADERSHIP BASED ON THE SEVEN PRINCIPLES SUPPERISADHAMMA OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE ROI ET

วลัยพร พาโคกทอม¹, พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์², สุเทพ เมยไธสง³
Walaiporn Pakoktom¹, Phrakhruvichitpanyaphorn², Suthep Maythaisong³
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.^{1,2,3}
Email : rung.wal.aip@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดจำนวน 330 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้สถิติ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา ควรยึดหลักการและบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน มีกระบวนการการทำงานที่ดี ส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร และทำให้ผู้ร่วมงานเห็นความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์และเวลาและควรให้โอกาสและสนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม

คำสำคัญ : 1. ภาวะผู้นำ 2. สัปปุริสธรรม 7 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study Leadership based on the Seven Principles Suppurisadhamma of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et, 2) to compare Leadership Based on the Seven Principles Suppurisadhamma, and 3) to study recommendations and guidelines for Leadership development Leadership based on the Seven Principles Suppurisadhamma. The sample group consisted of 330 teachers and the target group, including of 5 school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et. The instrument used in this research were a questionnaire and an interview form. The statistics used to test the hypothesis was t-tests and One-way ANOVA analysis using F-test statistics.

The result of the research showed that : 1. Leadership based on the Seven Principles Suppurisadhamma of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et. Overall, was at a high level. 2. Comparison of the teachers' opinion level towards Leadership based on the Seven Principles Suppurisadhamma of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et according, classified by educational background and work experience were no difference, whereas school size was significantly different at .05 level. 3. The recommendations and the development guidelines were adherent to principles and systematic school administration, having a good process, relationship inspiration and encouragement the participants to focus on the common interest more than personal benefit, solving problems on time, and providing opportunities and supporting competent people who had the ability to hold an appropriate position.

Keywords : 1. Leadership 2. The Seven Principles Suppurisadhamma 3. School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษานั้นนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จในการสร้างความเจริญและสร้างความก้าวหน้าให้สถานศึกษา ตามความหมายของภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง กระบวนการซึ่งผู้นำใช้อิทธิพล ศิลปะหรือความสามารถที่จะจูงใจให้ผู้อื่นทำตามได้ปฏิบัติการ ได้อำนาจการให้ร่วมใจกับตน ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยจะต้องแสดงให้เห็นว่า สนับสนุนในความสามารถของผู้ตามเป็นกระบวนการอิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งใช้อิทธิพลที่ไม่ใช่ลักษณะของการบังคับต่อผู้อื่น ให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดด้วยความเต็มใจ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขององค์การ ช่วยให้กลุ่มบุคคลสามารถดำเนินการต่างๆ บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์การและการจัดการเพราะจะทำให้มีการปฏิบัติที่ให้เกิด

จุดมุ่งหมายขององค์การบรรลุเป้าหมายองค์การไม่ว่าจะเป็นระดับภาครัฐหรือเอกชน ไม่ว่าจะเป็นระดับโลก ระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น ภาวะผู้นำล้วนมีความสำคัญ เพราะก่อให้เกิดผลที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด ผู้นำบางคนทำให้องค์การเฉื่อยชาเชื่องช้า และได้แต่ทำงานเนือยๆ ไปวันๆ กลับกลายเป็นองค์การที่มีความกระฉับกระเฉงว่องไว มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีสิ่งที่ท้าทายให้ทำตลอด ซึ่งคุณลักษณะความเป็นผู้นำมีดังนี้คือ 1)เป็นผู้มีสติปัญญาดีซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถทางจินตนาการ(Imagination) ความสามารถในการสร้างสรรค์(Creative) มีวิจารณญาณดี(Judgment) ความสามารถในการปรับตัว(Adaptability) และมีความรอบรู้ในเหตุการณ์ต่างๆ (Alertness) ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม และปรับปรุงสถานการณ์ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 2)เป็นผู้นำที่ทำงานหนักอยู่เสมอต้องขยันทำงานมากกว่าผู้ใต้บังคับบัญชา 3)คำนึงถึงขวัญและกำลังใจของกลุ่ม 4)ผู้นำที่ดีต้องมีลักษณะเหนือกว่าผู้นำ 5)ผู้นำที่ดีจะต้องมีอารมณ์คงที่(Well-balanced) 6)เป็นนักกลยุทธ์(Strategic man) 7)ต้องมีอำนาจ (Power) (จรุงจิต สมบัติวงศ์, 2561)

สถานศึกษาเป็นองค์การหลักที่สำคัญในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด บริหารจัดการให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเสมอภาค (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โดยมีผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกด้าน ที่เกิดจากบุคลากรหลายๆ คนร่วมมือกันบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยวิธีการจัดการองค์การที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานแต่ละแห่ง(สมคิด มาวงค์, 2554) ภาวะผู้นำจึงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าผู้นำนั้นๆ เป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพพิเศษหลายอย่างสามารถที่จะบังคับบัญชาผู้อื่นได้ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่(Authority) จากตำแหน่งและอำนาจบารมี(Power) ที่ได้จากตัวของเขาเองเป็นเครื่องมือ และสามารถสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความเชื่อถือ ยอมร่วมมือหรือยอมรับในตัวของเขาได้ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ ลักษณะความเป็นผู้นำ ความรู้ความสามารถ ความคิดริเริ่ม การตัดสินใจ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่มหรือขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (พยุงค์ศักดิ์ นันทรักษา, 2558)

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งการนำหลักสัปปุริสธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ถือได้ว่าเป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหาได้หลักธรรมที่ผู้บริหารควรเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมในทุกเรื่องไม่ว่าในเรื่องใดก็ตามซึ่งหลักธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรประยุกต์ใช้เป็นรากฐานในการบริหารสถานศึกษาก็คือสัปปุริสธรรม 7 เป็นธรรมของสัตบุรุษธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษคุณสมบัติของคนดีธรรมของผู้ดีมี 7 ประการดังนี้คือ 1)ธัมมัญญตาความเป็นผู้รู้จักธรรมคือเหตุผลเช่นรู้จักว่าการทำความดีเป็นเหตุแห่งความสุขความเย็นเป็นเหตุแห่งความสำเร็จ 2)อัตถัญญตาความเป็นผู้รู้จักธรรมคือผลเช่นรู้จักว่าความสุขเป็นผลแห่งการทำความดีทุกข์เป็นผลแห่งการทำความชั่ว 3)อัตตัญญตาความเป็นผู้รู้จักตนคือต้องรู้สึกตัวอยู่เสมอว่าเรามีชาติมีเพศมีตระกูลยศศักดิ์สมบัติบวรความรู้ความสามารถกำลังความถนัดและคุณธรรมแค่ไหนเพียงไรแล้วต้องประพฤติตนให้สมกับภวะนั้นๆและรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป 4)มัตตัญญตาความเป็นผู้รู้จักประมาณคือรู้จักความพอดีเช่นในการแสวงหาเครื่องยังชีพก็ต้องแสวงหาในทางที่ชอบธรรม 5)กาลัญญตาความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาคือรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจการทำหน้าที่การทำงานต่างๆ 6)ปริสัญญตาความ

เป็นผู้รู้จักบริษัทประชุมและสังคมว่าสังคมใดควรที่จะเข้าไปร่วมด้วยต้องทำตัวเข้ากับสังคมได้โดยถูกต้องตามทำนองคลองธรรม 7) บุคคลปรีชาญาณ ความเป็นผู้รู้จักเลือกคบบุคคลรู้ความแตกต่างแห่งบุคคลว่าโดยอรรถาธิบายความสามารถคุณธรรมและรู้ที่จะปฏิบัติตนต่อบุคคล (พระมหาภาณุวัฒน์ แส่นคำ, 2558) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักธรรมสัปปุริสธรรม 7 เพื่อการครองตนและนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Bass and Avolio (1988) ที่เป็นด้านที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน คือ 1) การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นการใช้ปัญญา 4) การคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล มาบูรณาการกับหลักสัปปุริสธรรม 7

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดา อันจะทำให้เราเข้าใจในภาวะผู้นำตามหลักธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่นำมาใช้ในการบริหารงานได้อย่างชัดเจนและนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานทั้งของส่วนตนและของส่วนรวมในอนาคตได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดา

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดา

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดา แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

4.1 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดาได้องค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดา

4.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดาได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดา

4.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดได้ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดจำแนกตามระดับการศึกษาประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด การกำหนดขนาดของของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายได้ จำนวน 330 คน แบ่งออกเป็นครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 92 คน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 76 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 65 คน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 97 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1)แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดมีลักษณะแบบมาตราประมาณค่าตามวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) แบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ การหาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษาได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.99 2)แบบสัมภาษณ์ สอบถามแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดประกอบด้วยคำถามที่ครอบคลุม เนื้อหาแนวทางภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเสนอผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Google Form และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้t-test แบบ Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้สถิติ F-test และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis)

6. ผลการวิจัย

6.1 ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดาโดยรวม

ด้าน	ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	4.17	0.90	มาก	4
2	การสร้างแรงบันดาลใจ	4.22	0.89	มาก	2
3	การกระตุ้นการใช้ปัญญา	4.21	0.89	มาก	3
4	การคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล	4.23	0.86	มาก	1
รวม		4.21	0.86	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ตามลำดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดา จำแนกตามระดับการศึกษาประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดา 1)การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ควรยึดหลักการและบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และมีกระบวนการการทำงานที่ดี ทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับมีความมุ่งมั่นและมีความเพียรพยายามที่จะขับเคลื่อนนโยบายไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ 2)การสร้างแรงบันดาลใจ ควรสร้างความมั่นใจและมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกับผู้ร่วมงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลตามเป้าหมาย 3)การกระตุ้นการใช้ปัญญาควรส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแก้ปัญหาด้วยการวิเคราะห์หาเหตุและมีความรับผิดชอบในขณะปฏิบัติงาน 4)การคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความจำเป็น ความต้องการของผู้ร่วมงาน

6.4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอัยยธิดา มีดังนี้ 1)การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักการและบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และมีกระบวนการการทำงานที่ดี 2)การสร้างแรงบันดาลใจผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรและทำให้ผู้ร่วมงานเห็นความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน 3)การกระตุ้นการใช้ปัญญาผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์และเวลา 4)การคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ให้โอกาสและสนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงการมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารและการจัดการ มีการทำงานที่เป็นระบบ ทำให้มีการปฏิบัติงานที่มีศักยภาพสูง และที่สำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติสูงสุดในด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้โอกาสและสนับสนุนบุคคลที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา (2558) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1)ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การกระตุ้นสติปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ และการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ 2)สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีมและการบริการที่ดี 3)ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทุกด้านส่งผลกระทบต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยสามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะหลักของครูในภาพรวมได้ร้อยละ 81.6 เรียงลำดับตามอิทธิพลของการส่งผลเป็นรายด้าน ดังนี้ 1)การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและการกระตุ้นสติปัญญาส่งผลต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2)การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลการสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นสติปัญญาส่งผลต่อการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 3)การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการสร้างแรงบันดาลใจส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง 4)การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ และการสร้างแรงบันดาลใจส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมและ 5)การสร้างแรงบันดาลใจและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลส่งผลต่อการบริการที่ดี

7.2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

7.2.1 ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อครูผู้สอนได้มาปฏิบัติงานอยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เดียวกัน ได้รับรู้ข้อมูลภายใต้สิ่งแวดล้อมเดียวกัน อาจมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดอภิสิทธิ์ อธิปญโญ (เล็กภิญโญ) (2560) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลัก

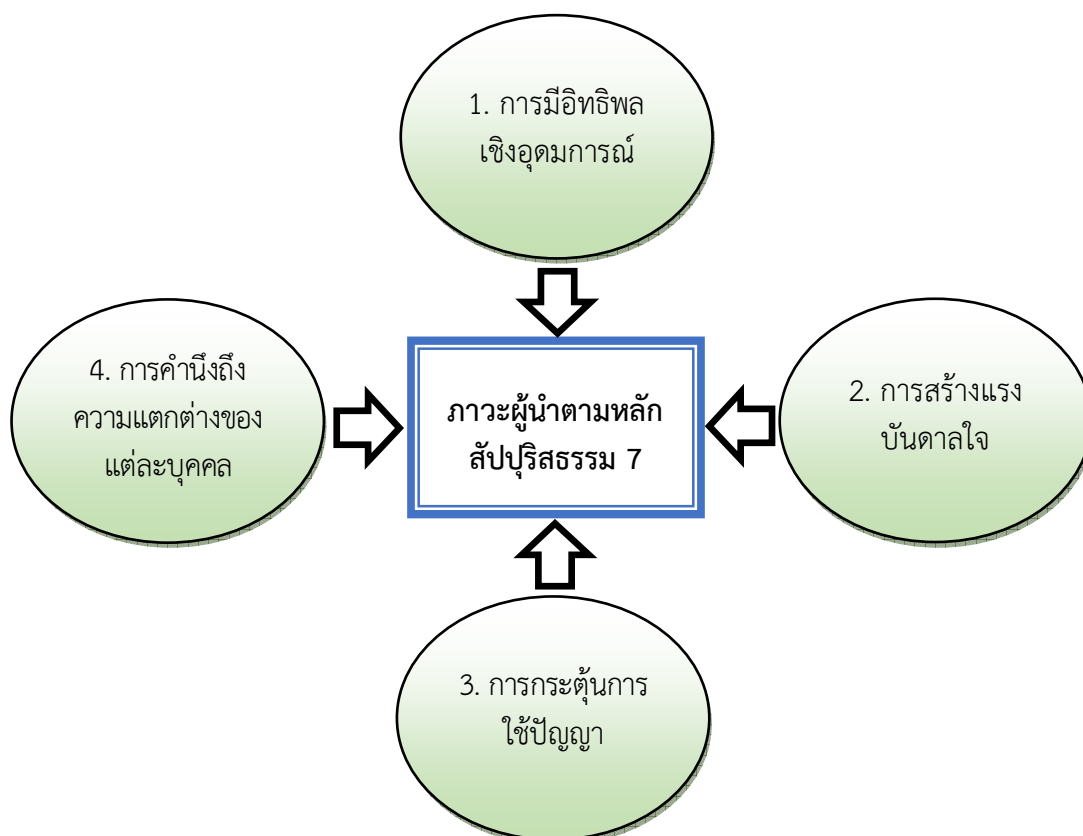
สัปปริสธรรม 7 ในสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

7.2.2 ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เมื่อครูผู้สอนได้มาปฏิบัติงานอยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเดียวกัน ได้รับรู้ข้อมูลภายใต้สิ่งแวดล้อมเดียวกัน อาจมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเจริญชัย จันทสโร(ตาลพันธุ์) (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

7.2.3 ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบริบทและสภาพทั่วไปของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน โดยสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง มีข้อจำกัดในเรื่องของทรัพยากรที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา ได้แก่ คน(Man) เงิน(Money) วัสดุอุปกรณ์(Materials) และการจัดการ(Management) เป็นต้น เช่น มีครูไม่เพียงพอ ไม่ครบตามเกณฑ์ ครูต้องช่วยงานพิเศษ โรงเรียนหลายอย่าง ทำให้ครูต้องรับผิดชอบงานมาก วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนยังขาดแคลน และยังมีงบประมาณน้อย ทำให้การบริหารจัดการไม่คล่องตัว การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยังน้อยส่วนใหญ่ต้องรอให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคนตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาก็ทำได้ไม่เต็มที่ ในขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีความพร้อมเกือบทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา เช่น มีครูครบตามเกณฑ์ ผู้บริหารสามารถเลือกครูมาปฏิบัติงานได้อย่างหลากหลายทำให้การแบ่งงานรับผิดชอบได้ตามความรู้ความสามารถของครู วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนมีความพร้อม นอกจากนั้นงบประมาณของสถานศึกษาก็มีเพียงพอที่จะบริหารจัดการ การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมทำได้เต็มที่ จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ทำให้ภาพรวมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการรับรู้ของครูที่ต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา อาทกรกิจ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดทำให้ได้ทราบผลของการวิจัยที่สามารถนำไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีเป้าหมายอย่างชัดเจน สร้างความร่วมมือให้ผู้ร่วมงาน
ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์

9.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาปรับปรุงเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลและวินิจฉัย
สถานการณ์ให้ถูกต้องแม่นยำ

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากดังนั้นผู้บริหาร
สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลและวินิจฉัยสถานการณ์ให้ถูกต้องแม่นยำมีความสามารถในการ
สร้างแรงจูงใจภายในให้กับผู้ร่วมงาน มีการสร้างเจตคติที่ดี และการคิดในแง่บวก สร้างความมั่นใจ
และมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกับผู้ร่วมงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลตามเป้าหมายเป็น
แบบอย่างที่ดีในการบริหารจัดการเวลา ให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาสูงสุดเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหาที่
เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์และเวลา และใช้เวลาในการสอนงานและแนะนำงานแก่ผู้ร่วมงานทุกฝ่าย
อย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลดีต่อสถานศึกษาโดยรวม

9.2.2 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอรัญญิ์เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมี อิทธิพลเชิงอุดมการณ์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ข้อมูลและวินิจฉัย สถานการณ์ให้ถูกต้องแม่นยำ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในการที่จะทำให้การบริหารงานในองค์การประสบความสำเร็จ ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เหมาะสมกับการ เป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงบริบทต่างๆ ไปอย่าง มากมายในปัจจุบัน

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในรูปแบบ การวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะจะทำให้เห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเชิงประจักษ์

9.3.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นราย กรณี เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับ รางวัลดีเด่นด้านต่างๆ เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจาก ผู้ร่วมงานตามสภาพจริง ผู้วิจัยหรือผู้ศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้อย่างแท้จริง

9.3.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านอื่น ที่เกี่ยวข้องกัภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือในหลักธรรมอื่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการนำหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาที่นำมาใช้ในวิจัยครั้งนี้

10. เอกสารอ้างอิง

- กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา. (2558). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลัก ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 9(2). 1510-1525.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : ศุรสภา.
- กัลยา อารทกิจ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2560). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 10. 27-28 มีนาคม 2561. 145-159.
- จรุงจิต สมบัติวงศ์. (2561). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 3(2). 17-35.
- พยุงค์ศักดิ์ นันทกรักษา. (2558). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระปลัดอภิสัทธี อธิปญโญ(เล็กภิญโญ). (2560). การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาใน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาเจริญชัย จันทสาโร(ตาลพันธ์). (2561). **ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ. (2558). **การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการการนำเสนอการวิจัยระดับชาติและนานาชาติเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 875-885.
- สมคิด มาวงศ์. (2554). **การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Bass, B., Waldman, D., Avolio, B., and Bebb, M. (1987). Transformational Leadership and The Falling Dominoes Effect. *Group & Organization Studies*. 12(1). 73–87.
- Krejcie, R., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

11. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาโทขอกราบขอบพระคุณ พระครูวิจิตรปัญญารักษ์, ผศ.ดร. รองอธิการบดี ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเสนอแนะข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ขอขอบพระคุณ ดร.บัณฑิต ประสิทธิ์นอก ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี และ ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ขอกราบขอบพระคุณพระครูวิจิตรปัญญารักษ์, ผศ.ดร. และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของงานวิจัยฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ทุกท่าน ที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านและเพื่อนนักศึกษาปริญญาโททุกท่าน ที่คอยห่วงใย ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณครอบครัว และญาติมิตรทุกท่าน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่คอยห่วงใย ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษาคุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการี ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่มีส่วนให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านาน

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตปัญญาศึกษาของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2*
THE PROGRAM OF ENHANCING TEACHER FOR LEARNING MANAGEMENT OF
CONTEMPLATIVE EDUCATION FOR KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

กฤตชญา ชิมโพธิ์คลัง¹, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ²
Kritchaya Chimpokhlang¹, Suwat Julsuwan²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : Bankoibankoi0503@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้จิตปัญญาศึกษาของครู 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นการวิจัยแบบวิธีผสม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 320 คน ผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 6 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้จิตปัญญาศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้จิตปัญญาศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง การกำหนดมโนทัศน์ที่ต้องเรียน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ และการดำเนินการเรียนรู้ ตามลำดับ 2. โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งออกเป็น 4 Module 4) หลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 วิธีพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรมและร่วมสัมมนา การเรียนรู้เป็นกลุ่ม

การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและ 5)การประเมินผลโปรแกรม ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาโปรแกรม 2. สมรรถนะครู 3. การจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา

ABSTRACT

The research aimed to 1) study current, desirable conditions and needs for learning management of Contemplative Education and 2) develop the Program of Enhancing Teacher for Learning Management of Contemplative Education for Kalasin Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 320 teachers, 6 teachers and administrators and 9 educational experts using discussion to verify and evaluate program. Research instruments were questionnaire, semi-structured interview, focus group discussion and appropriateness and feasibility assessment of the program. The frequency, percentage, means, standard deviation, Pearson product-moment correlation, Cronbach's alpha coefficient and Modified Priority Needs Index were employed to analyze data.

The findings of this research were as follows: 1. The overall of current condition for learning management of Contemplative Education was at high level, the desirable condition for learning management of Contemplative Education was at high level and needs to enhance teacher competency for learning management of Contemplative Education for teachers under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 by ranking from maximum to minimum following 1) Study the conditions and needs of learners, 2) Authentic Assessment, 3) Concept Attainment, 4) Instructional System Design, 5) Objectives) and 6) Learning Management. 2. The Program of Enhancing Teacher for Learning Management of Contemplative Education for Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 composed of 1) principle, 2) objective, 3) content which included 4 modules. 4) 70:20:10 LEARNING MODEL, development process which included attendance training and seminar, Group learning, self-directed learning, and action learning And 5) program evaluation. The overall of the assessment of learning management of the Program of Enhancing Teacher for Learning Management of Contemplative Education for Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 in term of appropriateness and possibility was at highest level.

Keywords : 1. Developing Program 2. Teacher Competency 3. Learning Management of Contemplative Education

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นรากฐานและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความทัดเทียมกับศักยภาพของคนในประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงจะสามารถรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในรูปแบบของการพัฒนาสร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการศึกษาให้มีความเข้มแข็ง เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ในประเทศไทย โดยให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษารั้งสำคัญ ทั้งโครงสร้างการบริหาร การศึกษา มีการยุบรวมหน่วยงานทั้งระดับกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและให้กระทรวงศึกษาธิการขึ้นมาทำหน้าที่แทนหน่วยงานดังกล่าว มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งข้าราชการครู และบุคลากรในกระทรวงศึกษาธิการใหม่ทั้งหมด ทั้งการกระจายอำนาจการบริหารงานไปสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร และการจัดการศึกษา ซึ่งการปฏิรูปการศึกษานี้รัฐบาลได้ระดมทรัพยากรและสรรพกำลังจากแหล่งต่าง ๆ อย่างมากมายในอันที่จะพัฒนาครูและนักเรียนให้มีศักยภาพสูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

การศึกษาไทย 4.0 เป็นการศึกษายุคผลผลิตภาพที่ต้องการผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ให้ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ของชุมชนตนเองและชุมชนอื่นๆ ด้วยทักษะการศึกษาที่เน้นการทำได้และลงมือทำ แล้วออกมาเป็นผลผลิตการศึกษาไทย 4.0 เน้นที่การคิดสร้างสรรค์ แล้วแปลงความคิดสร้างสรรค์เป็นผลผลิตออกมาแต่การที่จะคิดสร้างสรรค์ได้ต้องคิดวิเคราะห์ก่อนและเมื่อมีผลิตภัณฑ์แล้วผู้เรียนต้องรับผิดชอบตามมากขึ้นจึงประกอบไปด้วยแนวคิดการคิดวิเคราะห์(Critical) คิดสร้างสรรค์(Creative) คิดผลิตภาพ(Productive) และจิตสำนึกทางสังคม คิดรับผิดชอบ(Responsible) หรือการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ทั้งนี้โรงเรียนและครูต้องจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพเพื่อให้เกิดการศึกษาเป็นไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อตัวผู้เรียนต่อสังคมในทางสร้างสรรค์ ต้องทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างผลผลิตขึ้นมาได้ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2559)

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้มีความพยายามในการยกระดับ มาตรฐานทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนเพื่อให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับเนื่องจากในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยในแต่ละปีผลที่ออกมามักอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน แต่การที่จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีความสมบูรณ์องกงามได้ก็จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมและมีศีลธรรมเป็นเครื่องกำกับด้วย เพราะหากสังคมใดไม่มีคุณธรรม จริยธรรมแล้ว สังคมนั้นจะต้องเกิดความสับสน วุ่นวายไร้ความสงบสุขอย่างแน่นอน การศึกษาจึงไม่ใช่เพียงการสอนตามเนื้อหาวิชาในหลักสูตร เท่านั้น แต่ควรต้องปรับเปลี่ยนเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งควรจะไปให้ถึงทั้ง 3 ระดับคือ (1)เกิดความรู้ที่รู้ความจริง (2)เกิดปัญญาที่เชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ได้ และ (3)เกิดจิตสำนึก เพราะความเข้าใจตัวเองที่สัมพันธ์กับสรรพสิ่งทั้งหลาย (ประเวศ วะสี, 2562) และที่ผ่านมามีความพยายามหารูปแบบ การสอนผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมนั้น โดยนำทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ มาพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน

จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้จากภายในทำให้ได้มาซึ่งความรู้จากประสบการณ์ และ กระบวนการและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองให้ตระหนักเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เรียนรู้ที่จะรัก เรียนรู้ในการเข้าถึงความจริง เรียนรู้ที่จะยอมรับความหลากหลายทางความคิดมากขึ้น นำ ไปสู่ความตั้งใจที่จะทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณลักษณะภายในที่ถาวรของผู้เรียน (ประเวศ วะสี, 2562) จิตตปัญญาเป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงแบบมีลักษณะพิเศษคือ มุ่งเน้น พัฒนาด้านในและการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตัวเองอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดปัญญาที่เห็นความ เชื่อมโยงของสรรพสิ่งและเกิดความรัก ความเมตตาที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ทำให้เกิดสำนึกที่ดีงาม และตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนที่มีผลต่อมวลมนุษย์และสรรพสิ่งในธรรมชาติ โดยผ่านกรรมวิธีปฏิบัติแนวจิตตปัญญา ในรูปแบบต่างๆ (ธนา นิลชัยโกวิท, 2551) ตั้งอยู่บนปรัชญาพื้นฐาน 2 ประการคือ 1)ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value) และ 2)กระบวนการทัศน์องค์รวม(Holistic Paradigm) (ประเวศ วะสี, 2562)

ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียน ปัจจัยที่สำคัญคือความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องพัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การจัดหลักสูตรอบรมด้านการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดทำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเข้ม การสร้างคู่มือพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ใช้เองภายในหน่วยงาน เป็นต้น ซึ่งการจัดทำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ขึ้นใช้เองภายในหน่วยงานก็เป็นทางเลือกที่น่าสนใจ เพราะโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้จะมีแบบแผนเป็นระบบระเบียบ โดยประยุกต์จากประสบการณ์ หลักการ แนวคิดทฤษฎี มาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และการทำงานที่ให้มีสมบรูณ์นั้นบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะครูจะต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ แต่ในปัจจุบันครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ยังไม่ได้รับการสร้างความเข้าใจและการเตรียมความพร้อมอย่างเพียงพอในการจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้สอนยังไม่เข้าใจบริบทของมาตรฐานการเรียนรู้อย่างถ่องแท้เพราะการเรียนรู้ที่ระบุในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเน้นการปฏิบัติแต่ผู้สอนส่วนใหญ่ยังยึดติดอยู่กับความเข้าใจแบบเดิม ๆ คือ เน้นการท่องจำส่งผลให้การประเมินด้านผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่งผลถึงค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา และค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2, 2563)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู เพื่อที่ครูจะสามารถพัฒนานักเรียนทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตามแนวทางจิตตปัญญา

ศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้จากภายในทำให้ได้มาซึ่งความรู้จากประสบการณ์และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง บนพื้นฐานที่เชื่อว่านักเรียนสำคัญที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3. ประโยชน์ที่รื้อรับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งจะได้นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูต่อไป

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และนำไปใช้ในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3 ได้ข้อเสนอแนะโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สำหรับสถานศึกษาอื่นเพื่อนำไปพัฒนาสรณะครู

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ .986 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .987 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือระยะที่ 1การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ประชากร ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2563จำนวน 1,890 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 320 คนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาจากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูล

ทั้งสิ้นจำนวน 6 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน (คนละชุด) ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน($PNI_{modified}$ = 0.177) การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง($PNI_{modified}$ = 0.176)การกำหนดโมโนทัศน์ที่ต้องเรียน($PNI_{modified}$ = 0.173)การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้($PNI_{modified}$ = 0.150)การกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้($PNI_{modified}$ = 0.141) และการดำเนินการเรียนรู้($PNI_{modified}$ = 0.113)ตามลำดับ

5.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหา แบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่ Module 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา Module 2 ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา Module 3 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา Module 4 การจัดการเรียนรู้และการนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา 4)หลักการพัฒนา/วิธีพัฒนาหลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 วิธีพัฒนาประกอบด้วย การฝึกอบรมและร่วมสัมมนาการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยมีเนื้อหาย่อยดังนี้ (1)ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม (2)เรียนรู้ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาจากวิทยากรและศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการบรรยาย (3)เรียนรู้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา (4)การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา (ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากร) (5)การนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา และ (6)ทำแบบทดสอบหลังการอบรม 5)การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลัง การพัฒนาการประเมินความสามารถในการออกแบบจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนาผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตต

ปัญหาการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}$ = 4.56) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}$ = 4.61)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน จะเห็นได้ว่าครูส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงกับตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา แต่ยังไม่เข้าใจการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา อย่างถ่องแท้และเป็นขั้นตอน ส่วนมากใช้เป็นกิจกรรมก่อนเข้าสู่บทเรียนหรือใช้เป็นกิจกรรมในคาบลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ทำให้สภาพปัจจุบันรายด้านยังอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ด้วยบริบทการปฏิบัติงานและภาระงานของครู ทำให้ครูส่วนใหญ่เน้นการสอนแบบท่องจำ ตัวเตอรเพื่อให้นักเรียนทำข้อสอบได้มากกว่าที่จะมุ่งพัฒนานักเรียนจากภายในให้เกิดการตระหนักรู้และเกิดปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง เกิดจิตสำนึกที่ตื่นต่อมวลมนุษย์และสรรพสิ่งเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยปราศจากอคติ เกิดเป็นความรู้ขึ้นจากประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติ จนสามารถเข้าถึงความจริงของธรรมชาติ เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เกิดความรักและความเมตตา สามารถน้อมนำเข้าสู่ชีวิต นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีความต้องการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา ดังที่ ฆนัท ธาตุทอง (2552) ได้อธิบายเหตุผลถึงความสำคัญของจิตตปัญญาว่า เป็นกระบวนการแห่งการเปลี่ยนผ่านเชิงคุณภาพเพื่อลดช่องว่างและข้อจำกัดของการเรียนรู้ของมนุษย์ซึ่งจะเห็นได้ว่าขณะนี้สังคมไทยมีความจำเป็นต้องก้าวพ้นข้อท้าทาย 4 ประการคือ 1) มุ่งสร้างระบบการเรียนรู้ (ระบบการศึกษา) 2) ปรับเปลี่ยนทัศนคติของภูมิคุ้มกันระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ให้เป็นไปด้วยดีเท่าที่ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 3) ยกระดับวัฒนธรรมแห่งศักดิ์ศรี คุณค่า ดีงาม และการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงเป็นวาระแห่งการอยู่รอดของสังคม 4) เสริมกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตั้งแต่การรู้จักความรู้ที่มีอยู่ในตัว (Tacit Knowledge) การใช้ความรู้ที่นั้นๆ ให้เกิดประโยชน์ได้จริง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อยอดความรู้ทดลองใช้ในบริบทต่างๆ จนถึงการประมวล สังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่ที่ยังประโยชน์ได้กว้างขวาง

และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง การกำหนดมโนทัศน์ที่ต้องเรียน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ และการดำเนินการเรียนรู้ ตามลำดับ ซึ่งเป็นตัวที่สื่อให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 สอดคล้องกับ

งานวิจัยของคมกริช ภูคงกิ่ง (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อสร้างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร และการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ตามลำดับ

6.2 โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่ Module 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา Module 2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา Module 3 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา Module 4 การจัดการเรียนรู้และการนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา 4) หลักการพัฒนา/วิธีพัฒนา หลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 วิธีพัฒนาประกอบด้วย การฝึกอบรมและร่วมสัมมนา การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยมีเนื้อหาย่อยดังนี้ (1) ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม (2) เรียนรู้ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาจากวิทยากรและศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการบรรยาย (3) เรียนรู้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา (4) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา (ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากร) (5) การนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา และ (6) ทำแบบทดสอบหลังการอบรม 5) การประเมินผล โปรแกรม ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลัง การพัฒนา การประเมินความสามารถในการออกแบบจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ก่อนการสร้างโปรแกรม ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมจนสามารถสรุปองค์ประกอบของโปรแกรมได้ 5 ส่วน จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยได้มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์ ภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กรเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในโปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัย วิเชียร สมชาย (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมพัฒนาครูด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีส่วนประกอบของโปรแกรมดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เป้าหมาย 4) เนื้อหา 5) วิธีการพัฒนา 6) สื่อและเครื่องมือ และ 7) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นโปรแกรมที่น่าเชื่อถือและทรงคุณค่าเนื่องจากผ่านกระบวนการ การสนทนากลุ่ม(Focus Group) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็นด้วยการเชิญผู้ร่วมสนทนารวมเป็นกลุ่มอย่างเจาะจง ตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยกำหนด แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนา ได้ตอบ ถกปัญหา อภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนทัศนะกันอย่างกว้างขวางในประเด็นต่างๆ ตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนา โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องตรงประเด็น สำหรับตอบคำถามวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

7. องค์ความรู้ใหม่

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

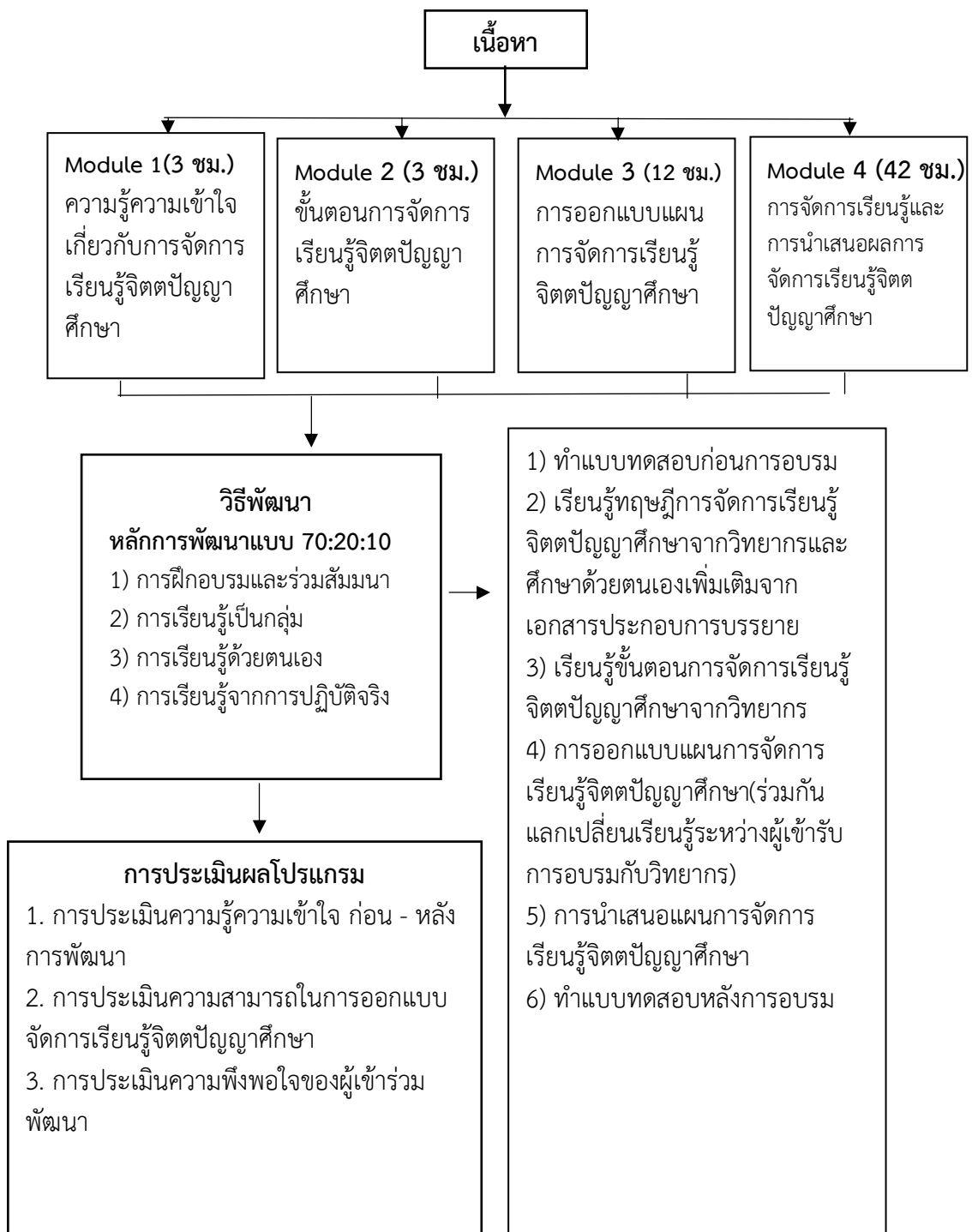
หลักการ

จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาจากภายในให้เกิดการตระหนักรู้ และเกิดปัญญา เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง เกิดจิตสำนึกที่ตื่นามต่อมวลมนุษยและสรรพสิ่งเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ เกิดเป็นความรู้ขึ้นจากประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติ จนสามารถเข้าถึงความจริงของธรรมชาติ เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เกิดความรักและความเมตตา สามารถน้อมนำเข้าสู่ชีวิตนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ให้สามารถจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาได้ ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้จากการพัฒนาไปดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา
2. เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา

ภาพที่ 1 โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมนี้ และกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา รวมถึงการกำหนด เป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาเป็นระยะและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรมีความความตระหนักและพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องโดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (ค่า PNI) ที่มีความต้องการสูง

8.1.2 สถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาเป็นระยะและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้เกิดความตระหนักในด้านมาตรฐานวิชาชีพและพร้อมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา ด้วยการจัดประชุมปฏิบัติการ การศึกษาด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ และใช้กระบวนการ PLC นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูสามารถเลือกโปรแกรมหรือหลักสูตรการอบรมพัฒนาตามความสนใจและความถนัด

8.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างความตระหนักและจัดโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู เป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมทักษะให้กับครูอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ในฐานะผู้นำทางวิชาการ

8.2.2 ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา โดยการสร้างความตระหนักแก่ครู ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันในการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (ค่า PNI) ที่มีความต้องการสูง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.3.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาที่เป็นลักษณะของการส่งผลทางตรงและทางอ้อม

8.3.3 ควรมีการวิจัยติดตามการนำโปรแกรมไปใช้ในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

- คมกริช ภูคงกิ่ง. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉันท ชาติทอง. (2552). เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- ประเวศ ะสี. (2562). จิตตปัญญาศึกษา ปาจารย์สารฉบับสิกขาปริทัศน์ มหาวิทยาลัยมหิดล. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2563. จาก http://eduweb.kpru.ac.th/pdf/rs_23.pdf
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2559). คิดเพื่อครู คำบรรยายระหว่างดำรงตำแหน่งประธานกรรมการคุรุสภา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร สมชาย. (2561). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. (2563). แนะนำเขตพื้นที่. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2563. จาก <https://www.kalasin2.go.th/web/>

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนันทน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธะวาคามดิษฐ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ และคณาจารย์ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษาทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่ดี ช่วยให้ผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จในการเรียน และการทำงาน ผู้วิจัยขอขอบพระทัยของงานวิจัยฉบับนี้ เพื่อบูชาพระคุณบิดามารดา และบูรพาจารย์ทุกท่าน

การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ เรื่อง สายใยแห่งความผูกพันระหว่างแม่และลูก*
CREATION OF VISUAL ARTS ON THE STORY OF THE BOND
BETWEEN MOTHER AND CHILD

เพ็ญวิภา ปัญญา¹, สุชาติ สุขนา², อดุลย์ บุญฉำ³

Penwipa Panya¹, Suchat Sukna², Adool Booncham³

คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2,3}

Faculty of Fine-Applied Arts and Cultural Science, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2,3}

Email : Prang.Tany@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสัมพันธ์ภาพความรักความผูกพันระหว่างแม่ และลูก และเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน สื่อประสม แสดงออกผ่านรูปทรง ประกอบสร้างมาจาก อยู่เด็กนอน มุ้ง เบาะนอน ซึ่งเป็นสิ่งที่แม่เลี้ยงดูในวัยเด็ก โดยใช้ เทคนิควิธีการถัก การทอผ้า การผูกมัด โดยมี แนวความคิดของการสร้างสรรค์ เกี่ยวกับเรื่องราวความสัมพันธ์ของผู้สร้างสรรค์และแม่ ซึ่งเป็นผู้ให้ กำเนิด ความทรงจำที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความรักที่แม่มอบให้ที่ออกมาจากจิตใจและเกิดเป็นสายใยแห่ง ความผูกพัน ตลอดจนปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีงามที่ตราตรึงไว้ในจิตใจ มีวิธีดำเนินการสร้างสรรค์โดย การรวบรวมข้อมูลจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ ประสบการณ์ที่ได้สัมผัสและมีความผูกพันกับวิถีชีวิต ชนบทอีสานเติบโตมาจากครอบครัวและที่อบอุ่นมีความรักความอบอุ่นท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มี ผู้คนดำรงชีวิตด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับความสำคัญของความสัมพันธ์ ระหว่างแม่กับลูก ความเป็นวัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียมแบบแผนในการดำรงชีวิตที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ เด็กและอิทธิพลจากผลงานศิลปกรรมของ เมตตา สุวรรณศรี และ Cal Lane วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหา ความชัดเจนของแนวเรื่อง รูปทรงสัญลักษณ์ และเทคนิควิธี ดำเนินการสร้างสรรค์ตามหลักการทาง ทัศนศิลป์ เพื่อตอบสนองแนวความคิด เป็นผลงานที่มีลักษณะเฉพาะตน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความอบอุ่น ความรักอันบริสุทธิ์ แสดงถึงความยิ่งใหญ่ของแม่ที่มอบให้ ลูกเสมือนทุกสรรพสิ่งของชีวิต 2. ผลการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะสื่อประสมจัดวาง สื่อถึง สายใยแห่ง ความผูกพัน ผ่านรูปทรงของ อุปกรณ์สำหรับการเลี้ยงเด็ก เช่น มุ้ง อบอุ่น เบาะนอน โดยมีการถักทอ การผูก การมัดเกิดเป็นรูปทรงที่แสดงถึงสัญลักษณ์ตามความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ พบว่าผลงาน สร้างสรรค์ตอบสนองกับแนวความคิด สื่อถึงอารมณ์ ความรู้สึก ความรักความผูกพันที่อบอุ่นระหว่าง แม่และลูกโดยการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์มีความสมบูรณ์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : 1. สายใยความผูกพัน 2. ศิลปะสื่อผสมจัดวาง 3. ความเป็นแม่

ABSTRACT

This research article aims to study the relationship of love and bond between mothers and child and to develop multimedia works through composite images built from the crib in the bed. Which is what my mother raised in childhood. Using techniques of knitting, weaving, and binding. With the concept of creativity about the story of the relationship between creator and mother. Who gave birth the memories filled with love that a mother gives that come out of the heart and form a bond. As well as cultivating the good culture that is engraved in the mind. There are ways to do creativity by gathering information from the environment. These include experiences that have touched and are connected to the Isan rural lifestyle. Growing in a family and a warm, loving environment in the midst of an environment where people live with folk wisdom. Information from the document on the importance of the relationship between mother and child, cultural traditions, patterns of life that have been planted since childhood. And influence from art works of Metta Suwanasorn and Cal Lane. Analyze the data to find the clarity of the storyline, symbol shape and techniques. Carry out creative operations according to the principles of visual arts. To meet the concept Is a work that has its own characteristics.

The results of the study showed that 1.) To study the relationship of love and bond between mother and child, it was found that warmth, pure love Represents the greatness of a mother who has given her child as if every thing in life. 2.) to create works Mixed media art installation conveys the bond of bonding through the shape of Equipment for raising children such as mosquito nets, mattresses, mattresses, which are woven, tied, and tied into shapes that represent symbols according to the feelings of the creators. Found that creative works respond to the concept. Conveys emotions, feelings, love, and the warm bond between mother and child through the development of creative works that are more complete and clear.

Keywords : 1. Bond 2. Mixed Media Installation 3. Motherhood

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย

ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นแรกที่สำคัญ เป็นสังคมอันดับแรกที่เราสร้างให้มนุษย์รู้จักการใช้ชีวิต การอยู่ร่วมกัน ก่อให้เกิดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แนบแน่นใกล้ชิดที่เติมเต็มไปด้วย ความรักความอบอุ่นที่พ่อ แม่ และครอบครัว ส่งมาถึงลูก ปลุกฝังความสัมพันธ์คุณงามความดีเพื่อเป็นแหล่งผลิตคนสู่สังคม เพราะสังคมจะดีได้ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การปลูกฝังจากครอบครัว (ธานินทร์ พร้อมสุข, 2552) โดยในการวิจัยได้พบเจอครอบครัวหลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้ความรุนแรงทั้งวาจาและการกระทำภายในครอบครัว การไม่เข้าใจซึ่งกันและกันซึ่งเป็นปัญหาทางด้านการเติบโตของเด็กที่อยู่ในครอบครัวนั้นๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีเหตุผลเพื่อถ่ายทอดอีกมุมของครอบครัวทางด้านความสุขที่เกิดจากความเป็นอยู่ร่วมกันของครอบครัวในวัยเด็กที่สัมผัสถึงความรักความอบอุ่นจาก พ่อ แม่ และครอบครัว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดกัน การเอาใจใส่ซึ่งกัน และกัน ปลุกฝังเลี้ยงดูความเป็นวิถีชีวิตชนบทอีสาน ที่เติมเต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่นที่เรียบง่าย แต่เมื่อวันเวลาผ่านไปการดำเนินชีวิตจึงมีความเปลี่ยนแปลงต่างคนต่างก็มีบทบาท และหน้าที่แตกต่างกัน มีภาระหน้าที่การงานที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น จึงทำให้การอยู่ร่วมกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา การพูดคุย การทำกิจกรรมร่วมกันของคนในครอบครัวลดน้อยลง แต่เมื่อวันเวลาผ่านไปภาพความประทับใจที่เคยมีในอดีตที่ผ่านมา กลายเป็นความทรงจำระหว่างแม่กับลูก แม่ซึ่งเป็นผู้กำเนิด ให้ชีวิตสร้างความรู้สึกลูกพ้น ที่เกิดจากสัญชาตญาณของมารดาผู้ให้กำเนิด ซึ่งยังคงตราตรึงไว้ เพื่อให้ถึงวันเวลาแห่งความสุขที่เคยผ่านมา (อรสุภาภรณ์ เกียรติอุทัย, 2559)

ผู้สร้างสรรค์รู้สึกถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวที่แม่มีการเลี้ยงดูโอบอุ้มลูกอันเกิดจากความอ่อนโยนที่เป็นสิ่งแรกที่กำเนิดสายโลหิต และชีวิตที่สร้างความทรงจำจากความรักที่แม่มอบให้ ที่ออกมาจากจิตใจที่บริสุทธิ์ เกิดเป็นความผูกพันแห่งสายสัมพันธ์ที่งดงาม ที่ผู้สร้างสรรค์มีต่อแม่ กลายเป็นความทรงจำที่เต็มไปด้วยภาพแห่งความประทับใจ ผู้สร้างสรรค์จึงต้องการสร้างสรรค์ผลงานสื่อสาร โดยการใช้วัสดุที่มีความหมายต่อจิตใจ นำเสนอความผูกพัน ที่ก่อให้เกิดสายใยแห่งความรัก ความอบอุ่นสื่อให้เห็นถึง สายใยความผูกพันระหว่างแม่กับผู้สร้างสรรค์

จากเหตุผลดังกล่าวผู้สร้างสรรค์พบว่าการเจอปัญหาในครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการใช้ความรุนแรง การไม่เข้าใจกันภายในครอบครัวซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่พบเจอบ่อย แต่ผู้สร้างสรรค์มองว่าถึงมีปัญหามากมายเข้ามาแต่ครอบครัวก็ยังมีความรัก ความหวังดีต่อลูกเสมอ จึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน สายใยแห่งความผูกพันภายใต้แนวความคิด ความเป็นอยู่ของครอบครัวที่มีเรื่องราวความสัมพันธ์ของผู้สร้างสรรค์ และแม่ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด สร้างความทรงจำ ที่เติมเต็มไปด้วยความรักที่แม่มอบให้ อันออกมาจากจิตใจเกิดเป็นความผูกพันแห่งสายสัมพันธ์อันดีงามจากแม่สู่ลูก นับเป็นความรู้สึกอันดับแรกที่เป็นสัญชาตญาณของแม่ จึงเกิดเป็นสายใยแห่งความอบอุ่น ที่อบอุ่นไปด้วย ความรัก ความผูกพันที่ผู้สร้างสรรค์มีต่อแม่ เกิดเป็นความทรงจำ ที่สื่อให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ทำให้ผู้สร้างเกิดความสุขทุกครั้งเมื่อนึกถึงภาพความประทับใจในอดีตที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การถัก การทอผ้าไหม ที่สร้างสายสัมพันธ์แห่งวัฒนธรรมอันดีงาม จึงสะท้อนออกมาผ่านเทคนิคสื่อสาร ที่มีการใช้วัสดุของผ้า

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษา สัมพันธภาพความรักความผูกพันระหว่างแม่และลูก
- 2.2 เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะสื่อประสมจัดวาง สื่อถึง สายใยแห่งความผูกพัน

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

- 3.1 เนื้อหาองค์ความรู้เกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างแม่ และลูกที่แฝงไปด้วยการปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีงาม นำไปสู่ความทรงจำแห่งสายใยความรักความผูกพัน
- 3.2 รูปแบบการใช้สัญลักษณ์ ที่แสดงออกให้เห็นถึงความรู้สึก เพื่อถ่ายทอดผ่านผลงานสร้างสรรค์ให้มีความหมายสื่อถึงพลังที่แสดงออกมา
- 3.3 เทคนิค การเลือกใช้วัสดุที่มีความหมาย เช่น ผ้าถุง เพื่อนำมาเย็บ ถักทอ ให้เกิดเป็นผลงาน 3 มิติ สื่อให้เห็นถึง สายใยแห่งความสัมพันธ์เปรียบเสมือนสายใยเชื่อมโยงความรู้สึกถึง ความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูกที่ไม่สามารถตัดกันขาด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ เพื่อถ่ายทอดให้เห็นถึงสายใยความรักความผูกพันระหว่างแม่และลูกผ่านผลงานศิลปะ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

4.1 ข้อมูลเอกสาร โดยข้อมูลจากผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับ ความรักความผูกพันกันที่มีสัมพันธภาพอันดีภายในครอบครัวที่ประกอบไปด้วยการปลูกฝังขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีที่มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การถัก การทอ ที่อยู่ในวิถีชีวิตเป็นแนวปฏิบัติที่ยึดถือกันมาในสังคมซึ่งเมื่อผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลก็นำมาทำให้รู้ถึงเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันในครอบครัวที่มีจุดเริ่มต้นจากวัฒนธรรมที่เกิดจากรุ่นสู่รุ่นที่มีมาอย่างยาวนานซึ่งทำให้ผู้สร้างสรรค์ได้เห็นถึงประเด็นในการสร้างสรรค์ผลงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4.2 ข้อมูลภาคสนาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ไม่มีปัญหาทางด้านครอบครัว กลุ่มที่ 2 มีปัญหาทางด้านครอบครัว ของหมู่บ้านหนองไฮ ตำบลหนองไฮ อำเภอมือ จังหวัดศรีสะเกษ โดยการลงพื้นที่มีการเตรียมกล้อง สมุดจดบันทึก การบันทึกเสียงเพื่อการพูดคุยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของคนในครอบครัวและนำมาวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่ได้สัมผัสและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการสร้างสรรค์ได้แนวคิดมาจากความผูกพันกับวิถีชีวิตครอบครัวชนบทอีสานสิ่งที่ได้เห็นและเติบโตมาจากครอบครัวระหว่างแม่กับลูกที่เปี่ยมไปด้วยความรักความอบอุ่นท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีผู้คนดำรงชีวิตด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งเป็นภาพที่ก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกแห่งความรักความอบอุ่นที่มีให้กันในครอบครัว และกระตุ้นเตือนให้ผู้สร้างสรรค์คิดคำนึงความอยู่เสมอเพราะผู้สร้างสรรค์ได้อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยครอบครัวที่มีความห่วงใยให้ซึ่งกันและกันเต็มเปี่ยมไปด้วยสายใยแห่งความผูกพัน

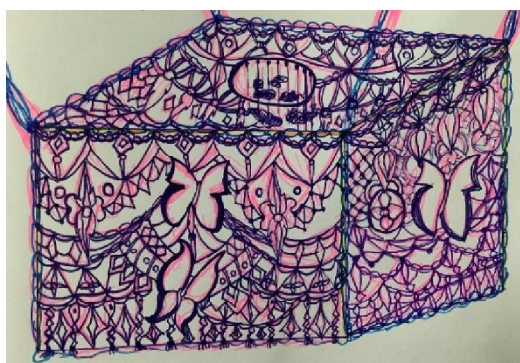
4.3 การทำภาพร่างโดยในการร่างภาพได้แรงบันดาลใจมาจาก ความรัก ความผูกพันระหว่างแม่ และ ผู้สร้างสรรค์ ซึ่งที่ได้นำเอาลวดลายผ้าถุงมาใช้ภายในผลงาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าลวดลายผ้าถุงเป็นสิ่งที่เห็นแม่ใส่ใจในการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำในชีวิตประจำวันตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งที่เมื่อนึกถึงก็จะคิดถึงแม่ ซึ่งได้นำมาเป็นฐานความกั้นในการสร้างสรรค์ผลงาน

ประกอบด้วยเค้าโครงในจินตนาการเพื่อสร้างรูปขึ้น โดยการร่างภาพเป็นการร่างแบบนามธรรมเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมนอกจากนี้ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร โดยมีศึกษาและค้นคว้าหารูปทรงที่เกี่ยวข้อง เช่น รูปทรงม้ง รูปทรงอุที่ใช้กล่อมเด็ก รูปทรงเบาะนอนของเด็ก โดยในแต่ละรูปทรงที่มีการร่างภาพออกมาจะมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับผู้สร้างสรรค์ และ แม่เพื่อสื่อความหมาย ความรัก ความผูกพัน โดยการร่างภาพจะใช้อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ จัดทำภาพร่าง (Sketch Drawing) โดยการวาดใส่กระดาษหรือสมุด (Sketch) เพื่อจัดองค์ประกอบและปรับมุมมองที่มีความหลาย เพื่อให้ได้องค์ประกอบภาพที่สมบูรณ์โดยอุปกรณ์ในการทำภาพร่างมีดังนี้พู่กัน (Renaissance), สีอะคริลิก (Maries,Renaissance), ดิน EE, ยางลบ, สมุด (Seikai)

ภาพที่ 1 ภาพร่างผลงาน

(ที่มา: ภาพร่างโดยผู้สร้างสรรค์ ณ ตำบลท่าขนอย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
เมื่อ 19 มีนาคม 2564)

ภาพที่ 2 ภาพร่างผลงาน

(ที่มา: ภาพร่างโดยผู้สร้างสรรค์ ณ ตำบลท่าขนอย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
เมื่อ 19 มีนาคม 2564)

4.4 การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์การสร้างสรรค์มีการจัดเตรียมเพื่อให้มีความพร้อมในการสร้างสรรค์ผลงานโดยผู้สร้างสรรค์จะเตรียม ไม้อัดที่มีการตัดไว้ตามรูปทรงที่เรียบร้อยแล้ว จึงเตรียมกระดาษที่มีขนาดเท่าไม้อัด แล้วนำมาติดบนแผ่นไม้อัดเพื่อร่างภาพตามรูปทรงที่กำหนดไว้ เตรียมตะปูเกลียว (Screw) เพื่อยึดกับรูปทรง เตรียมผ้าและเส้นด้ายเพื่อนำมา ซึ่ง ตรงไว้กับ ตะปูเกลียว (Screw) ใช้ในการดึงเพื่อให้เชื่อมโยงเกิดเป็นรูปทรงที่กำหนดไว้ซึ่งวัสดุและอุปกรณ์มีดังนี้ ไม้อัด, กรรไกร, เส้น, ด้าย, ผ้า

4.5 การสร้างสรรค์ผลงานโดยในการสร้างสรรค์ผลงานผู้สร้างสรรค์ได้มีการร่างภาพเพื่อศึกษาหามุมมอง และการจัดองค์ประกอบให้มีความลงตัวก่อนที่จะเริ่มผลงานที่จะสร้างสรรค์ ขั้นตอนแรกขึ้นโครงโดยการซึ่งผ้าให้เป็นรูปทรงที่กำหนดไว้ เช่น รูปทรงของอู รูปทรงของมุ้ง จากนั้นเริ่มการนำผ้าที่ตัดเตรียมไว้มาถักทอ ซึ่ง ตรง เข้ากันกับผ้าที่ซึ่งไว้ โดยทำไปเรื่อย ๆ ให้เกิดลวดลายบนผลงาน โดยขั้นตอนต่อมา คือ การนำผ้ามาม้วนเป็นเส้นขนาดยาวเพื่อเชื่อมโยงเข้าหากันเป็นอันเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เช่น เส้น สี เพื่อศึกษาและทดลองกลวิธีการประสานการทับซ้อนกันของ เส้น สี ให้เกิดเป็นมิติ ที่มีความลึกตื้น เพื่อเน้นการแสดงออกให้เห็นถึงคุณค่า ความรัก ความผูกพันระหว่างแม่กับลูก โดยการใช้ผ้ามาทำเป็นเส้นเชื่อมโยงเพื่อทำให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ที่มีภาพความประทับใจในความทรงจำและสร้างพื้นที่แห่งความรู้สึกพิเศษ

ขั้นตอนที่ 1 การขึ้นโครง และเมื่อขึ้นโครงเสร็จแล้วทำการเย็บเพื่อให้ผ้าประกอบเป็นผืนผืนเดียวกันจนเกิดเป็นรูปทรงที่ชัดเจนตามที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 หลังจากที่ยึดผ้าให้เกิดรูปทรง จากนั้นนำผ้าถุงที่ตัดเป็นเส้น มาถักทอ ซึ่ง ตรง ลงไปตามรูปทรงที่กำหนดไว้ ซึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานจะมีขนาดของเส้น ที่แตกต่างกัน เพราะเมื่อเย็บลงบนผืนผ้า แล้วจะดูมีมิติมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอน 3 นำผลงานสร้างสรรค์ที่ ถักทอ ซึ่ง ตรง เส้นผ้า เข้ากันเพื่อให้เกิดลวดลายเสร็จเรียบร้อยแล้วนำใยสังเคราะห์ใส่ลงไปจุดที่จะสร้างให้เกิดมิติเพิ่มมากขึ้น

5. ผลการวิจัย

5.1 สัมพันธภาพ ความรัก ความผูกพันระหว่างแม่และลูกเป็นความรักความอบอุ่นจาก พ่อแม่ และครอบครัว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดกัน การเอาใจใส่ซึ่งกัน และกัน ปลุกฝังความเป็นวิถีชีวิตชนบทอีสาน ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความรัก ความอบอุ่นที่เรียบง่าย เกิดภาพความประทับใจที่เคยมีในอดีตที่ผ่านมากลายเป็นความทรงจำระหว่างแม่กับลูกมีสัมพันธภาพแห่งความรัก วันเวลาแห่งความสุขของครอบครัวที่มีเรื่องราวความสัมพันธ์ของแม่และลูก ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด สร้างความทรงจำที่เต็มไปด้วย ความรัก ความอบอุ่น ที่แม่มอบให้ ที่ออกมาจากจิตใจเกิดเป็นความผูกพันแห่งสายสัมพันธ์อันดีงามจากแม่สู่ลูก

5.2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อประสมจัดวาง สื่อถึง สายใยแห่งความผูกพันระหว่างแม่และลูกที่มีเรื่องราวความสัมพันธ์ ในสายเลือด สร้างความทรงจำปลุกฝังวัฒนธรรมอันดีงาม จึงเกิดเป็นสายใยแห่งความรักความผูกพัน ประกอบไปด้วยการปลุกฝังขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีที่มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การถัก การทอ โดยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อประสมจัดวางรูปทรงและรูปแบบผลงานจะสร้างสรรค์เป็น 3 มิติ ที่สามารถมองได้ทุกด้าน เช่น มุ้ง อุ๊นอนของเด็ก

โดยการนำผ้าถุงของแม่มาถักทอเพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงของ อุ๊นอน มุ้งที่เคยนอน ทำให้นึกถึงจินตภาพตอนที่เป็นเด็กสร้างความรู้สึกให้นึกย้อนถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตที่แม่ใช้กล่อมนอนหรือกางมุ้งนอนเพื่อให้เรานอนหลับ ถือเป็นวิถีชีวิตในการเลี้ยงลูกที่มีความใส่ใจดูแลด้วยความรัก ความถนอม สื่อให้เห็นถึง ความอบอุ่นที่แม่มอบให้ในช่วงเวลาที่เป็นเด็กจึงเกิดเป็นสายใยความผูกพันอันงดงามที่แม่มอบผู้สร้างสรรค์ตลอดมา

โดยการสร้างสรรค์รูปทรงอุ๊นอนและมุ้ง แสดงให้เห็นถึง ภาพความทรงจำที่ยังตราตรึงภายในจิตใจ และแฝงไปด้วยความรู้สึกในที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความผูกพันอดีต ที่แม่ได้กล่อมนอนในอุ๊เพื่อให้เรานอนหลับ ถือเป็นวิถีชีวิตในการเลี้ยงลูกที่มีความใส่ใจดูแลด้วยความรัก ความถนอม สื่อให้เห็นถึง ความอบอุ่นที่แม่มอบให้ในช่วงเวลาที่เป็นเด็กเส้นผ้าถุง สื่อถึง ความเป็นแม่โดยมีการถักการเย็บ สื่อให้เห็น สายใยแห่งความสัมพันธ์ที่เปรียบเสมือนสายเชื่อมโยงอารมณ์ความรู้สึกถึง ความรักความผูกพัน ระหว่างแม่กับลูก อันก่อให้เกิดความห่วงใย ความห่วงหาอาทรให้ซึ่งกันและกันเสมอมา สี แสดงออกถึง ความสดใสเพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์ ดูมีความสุขความอบอุ่น จึงสะท้อนออกผ่านสีเส้นที่อบอุ่นไปด้วยความรัก

ภาพที่ 3 ผลงานสร้างสรรค์

ชื่อผลงาน ความประทับใจแห่งสายใยความผูกพัน

ขนาด กว้าง 490 ยาว 90 สูง 160 เซนติเมตร

เทคนิค ผสม

(ที่มา: ผลงานสร้างสรรค์โดยผู้สร้างสรรค์ ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย

จังหวัดมหาสารคาม เมื่อ 8 เมษายน 2564)

ภาพที่ 4 ผลงานสร้างสรรค์

ชื่อผลงาน สายใยแห่งความอบอุ่น

ขนาด กว้าง 410 ยาว 270 สูง 240 เซนติเมตร

เทคนิค ผสม

(ที่มา: ผลงานสร้างสรรค์โดยผู้สร้างสรรค์

ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด มหาสารคาม เมื่อ 8 เมษายน 2564)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการวิจัยพบว่าสัมพันธภาพ ความรัก ความผูกพันระหว่างแม่และลูก โดยมีที่มาและแรงบันดาลใจมาจาก ความผูกพันที่ผู้สร้างสรรค์มีต่อแม่ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด เกิดเป็นความผูกพันแห่งสายสัมพันธ์ ความดีงามที่ปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีงามเพื่อสร้างความเป็นครอบครัวด้วยความเข้าใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างหรือดำเนินชีวิตซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑกรดี รอดคล้าย (2561) ที่สนับสนุนด้านเนื้อหาเกี่ยวกับโดยผู้วิจัยได้ศึกษาในด้านครอบครัวที่ส่งผลให้เกิด ความรัก ความผูกพันเต็มเปี่ยมไปด้วยสายใยอันมีความสัมพันธ์อันดีงามต่อกันเพื่อแสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพแห่งสายใยความรัก ความผูกพันระหว่างแม่และลูกที่ติดกันไม่ขาด ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานจากกระบวนการศึกษาข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลการสร้างสรรคนำไปวิเคราะห์โดยใช้หลักการ แนวคิด ความรู้สึก ความทรงจำประสบการณ์ที่ได้พบเจอในชีวิตประจำวัน และผสมผสานกับจินตนาการเพื่อสื่อถึงสิ่งที่จะแสดงออกมาให้เกิดความรู้สึก ที่อยู่ภายในจิตใจ

6.2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อประสมจัดวางโดยในการสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงออกมาผ่านรูปทรงสิ่งของในการเลี้ยงดูของแม่ในความทรงจำในวัยเด็ก เช่น อุ๊นอน มุ้ง ที่นอนเด็ก เพื่อสื่อความหมายอันงดงามที่เบ่งบานภายในจิตใจที่เปรียบเหมือนตัวแทน ความรัก ความผูกพัน สร้างสายสัมพันธ์อันดีงาม เห็นถึงความอบอุ่น ที่แม่ได้มอบให้ ด้วยเทคนิค สื่อประสม 3 มิติ โดยการนำผ้า

มาตัดเป็นเส้น เพื่อสร้างสรรค์ ด้วยการเย็บ ซึ่ง ตรง เพื่อให้เกิดเป็นรูปทรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อารี สุทธิพันธุ์ (2532) ที่ได้กล่าวถึง การสร้างสรรค์โดยใช้เส้น รูปทรง ส่งผลให้ผลงานสร้างสรรค์มีอารมณ์ความรู้สึกมากยิ่งขึ้น กระทั่งสามารถพัฒนาจนบรรลุเป้าหมายตามแนวความคิด และผู้สร้างสรรค์ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีสัญลักษณ์ ที่สามารถแสดงส่วนที่อยู่ภายในของชีวิตออกมา ส่วนที่อยู่ภายในนั้น ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึก เพื่อถ่ายทอดออกมาผ่านผลงานทัศนศิลป์ซึ่งมีวิธีการสร้างสรรค์ด้านเทคนิคสื่อผสม โดยผ่านรูปทรงที่มีเรื่องราวระหว่างผู้สร้างสรรค์และแม่เพื่อให้เกิดความรู้สึกภายในผลงานที่จะถ่ายทอดออกมา และการใช้สัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวข้องอย่างตรงไปตรงมา เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดความรู้สึกที่จะแสดงออกมาได้อย่างชัดเจนกับอารมณ์ความรู้สึกความรักความผูกพันที่ผู้สร้างสรรค์มีต่อแม่ โดยทฤษฎีสัญลักษณ์ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาด้านสัญลักษณ์เพื่อบอกเรื่องราวที่จะถ่ายทอดออกมาผ่านผลงาน และเพื่อศึกษาในด้านรูปแบบของผลงานเพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์มีสัญลักษณ์ที่มีความหมาย โดยมีการวิเคราะห์ศึกษาเพื่อเป็นความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งได้สอดคล้องกับการใช้ทฤษฎีสัญลักษณ์ และทฤษฎีการแสดงออก ของ (ชลูด นิ่มเสมอ 2541: 14-413)ที่ได้กล่าวถึง การใช้วัสดุ โทนสี เพื่อสื่อถึง อารมณ์ความรู้สึกแนวคิดภายในออกสู่ผลงาน ผ่านวัสดุที่นำมาผสมผสานเพื่อให้เกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์

7. องค์ความรู้ใหม่

ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย คือศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบภายในงานให้มีลวดลายที่สมดุลกัน ดังเช่น ผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งมีการศึกษาการลวดลายจากของแข็งเพื่อให้เกิดความเบา ความโปร่ง ซึ่งจากผลงานดังกล่าวผู้สร้างสรรค์ศึกษาในการสร้างสรรค์ผลงานจึงได้นำมาเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงาน เกิดเป็นผลสัมฤทธิ์โดยการเย็บผ้าเพื่อให้เกิดเป็นลวดลาย ที่สื่อถึง วัฒนธรรมท้องถิ่นที่แม่ได้ปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก โดยการสร้างสรรค์จะมีขนาด เล็ก กลาง ใหญ่ ตามลำดับ การเลือกใช้โทนสีเพื่อสื่อถึงความอ่อน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากการสร้างสรรค์ผลงานชุด สายใยแห่งความผูกพันผู้วิจัยได้นำเสนอ ความรัก ความผูกพันที่มีต่อแม่ในวัยเด็ก ถ่ายทอดผ่านอารมณ์ความรู้สึกเป็นความทรงจำในวัยเด็กที่แม่ได้เลี้ยงดูโอบอุ้มลูก จึงเกิดเป็นสายสัมพันธ์ที่ถูกปลูกฝังด้วยวัฒนธรรมดีงามก่อให้เกิดสายใยแห่งความรักความอบอุ่นจากแม่สู่ลูก โดยแสดงผ่านรูปทรงอ่อนนุ่มและนุ่ม สะท้อนให้เห็นถึงภาพความทรงจำที่ยังตราตรึงภายในจิตใจ ที่แม่ได้กล่อมนอนเพื่อให้เรานอนหลับ ถือเป็นวิถีชีวิตในการเลี้ยงลูกที่มีความใส่ใจดูแลด้วยความรัก ความถนอม สื่อให้เห็นถึง ความผูกพัน ความอบอุ่นที่แม่มอบให้ในช่วงเวลาที่เป็นเด็กดั่งนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสถาบันทางครอบครัวจึงควรมุ่งเน้นผลงานผลวิจัยไปเผยแพร่เพื่อศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการอยู่ร่วมกันภายในครอบครัว

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 หากต้องการนำไปเป็นแนวทางศึกษาในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบลักษณะประมานนี้ ควรมีการศึกษาแนวเรื่องเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างแม่ลูกและจุดกำเนิดวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยวิธีการสร้างสรรค์จะมีการเลือกสีเส้นของผ้า มีขั้นตอนการวางสี โดยแนะนำให้เย็บผ้าที่ละชั้นสีก่อน และค่อยๆ เย็บผ้าเพื่อคัดสีให้มีมิติขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้รูปทรงดูมีระดับ ความชัดเจนของลวดลาย และการจัดองค์ประกอบลวดลายบนรูปทรงของผลงานผู้สร้างสรรค์ผลงานแนะนำให้วาดภาพร่างให้ได้มุมและการทดลองการวางองค์ประกอบให้ได้มุมที่สมบูรณ์ก่อน เพื่อที่จะนำไปสร้างผลงานจริงเพื่อจะได้องค์ประกอบที่งดงามมากยิ่งขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 การสร้างสรรค์ผลงานเกิดขึ้นจากความรู้สึภายในจิตใจที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดออกมาจากความทรงจำที่มีต่อแม่ ผู้ให้ความรักความอบอุ่น ปลุกฝังวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่ลูก จากการศึกษาข้อมูลส่วนมากนำมาจากประสบการณ์ที่พบเจอและการใช้ชีวิตประจำวันกับครอบครัว จึงควรมีการศึกษาถึงสถาบันความเป็นครอบครัว รูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างภายในครอบครัวการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกันและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายที่มีแตกต่างของแต่ละครอบครัว

9. เอกสารอ้างอิง

- ชุลุด นิ่มเสมอ. (2541). **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์.
- มนทกานต์ รอดคล้าย. (2561). **อิทธิพลของความรักความเข้าใจในครอบครัวต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2565. จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/61243/1/5786956251.pdf>
- ธานินทร์ พร้อมสุข. (2552). **สถาบันครอบครัว**. สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2563. จาก <http://www.thaigoodview.com/node/45044>
- เมตตา สุวรรณศร. (2558). **ชื่อศิลปิน เมตตา สุวรรณศร**. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2564. จาก http://www.resource.lib.su.ac.th/awardsu/web/artdetail?item_id=817&fbclid=IwAR3Yvg6YZV0FT2ZnXmPgPu2OFYHYML0M1W62pEZpU3eyaKLLDJ7JOWo9WM
- อรุณางค์ เกียรติอุทัย. (2559). **ความผูกพันในครอบครัว**. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2564. จาก <http://www.sure.su.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/4779/p22559019.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- อารี สุทธิพันธ์. (2532). **ทัศนศิลป์และความงาม**. กรุงเทพมหานคร : ต้นอ้อ.
- Cal Lane. (2558). **ชื่อศิลปิน Cal Lane**. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2563. จาก https://4rtgallery.blogspot.com/2015/04/industrial-doilies-by-cal-lane.html?fbclid=IwAR0Jkrj3cqSGJwXjfgqwyOO9Es4FgbsE_XRJKCvq4YQ1WPwJpaOaQlmsV4

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ สุขนา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดุลย์ บุญฉ่ำ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์บุญทัน เชษฐสุราษฎร์ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร รอดบุญ กรรมการสอบ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ พงศ์เดช ไชยคุตร กรรมการสอบ และศาสตราจารย์ปริญญา ต้นสีสุข กรรมการสอบ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร รอดบุญ ศาสตราจารย์เกียรติคุณพงศ์เดช ไชยคุตร และศาสตราจารย์เกียรติคุณปริญญา ต้นสีสุขที่ให้คำแนะนำเพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ สุขนา อาจารย์ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำหาแนวทางพัฒนาตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งในการสร้างผลงานวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดุลย์ บุญฉ่ำ อาจารย์ผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ด้านแนวความคิดในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ นิธิรัฐพัฒน์ อาจารย์ผู้ให้แนวทางชี้แนะให้ข้อมูลเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน รองศาสตราจารย์บุญทัน เชษฐสุราษฎร์ อาจารย์ผู้ให้ความรู้คำสอนในการศึกษาในห้องเรียนตลอดมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาธิต เทศนา อาจารย์ผู้ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ตั้งแต่เริ่มต้นและตลอดมา

ขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์และบุคลากรภาควิชาทัศนศิลป์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ให้ความรู้คำปรึกษาชี้แนะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและแนวความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ตลอดจนเอาใจใส่ดูแลนับตั้งแต่การเริ่มศึกษาจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ ครอบครัวที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือสนับสนุนในทุกๆ ด้านจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีในครั้งนี้

สภาวะการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีมีผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำรงชีวิต*
THE CHANGING STATE OF TECHNOLOGY HAS HAD AN EFFECT ON
CHANGING LIFESTYLES

กุลภาค กว้างนอก¹, สุชาติ สุขนา², กนกวรรณ นิธิรัฐพัฒน์³

Kunraphak Kwangnok¹, Suchat Sukna², Kanokwan Nithirattapatt³

คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2,3}

Faculty of Fine-Applied Arts and Cultural Science, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2,3}

Email : art-0_0@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีที่มีต่อชีวิต และการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน 3 มิติ ประเภทสื่อผสมวัสดุเหลือใช้และวัสดุพร้อมใช้สายไฟ ยางรถ โดยใช้เทคนิคผสมที่มีลักษณะเป็นเส้น เพื่อประกอบเป็น รูปทรงตามเจตนาารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามหลักการเลือกใช้ชีวิตประจำวันและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การรวบรวมข้อมูลภาคสนามนอกพื้นที่รูปแบบสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้อง การทำภาพร่างสร้างสรรค์จากข้อมูลภาคสนาม การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานโดยการเตรียมตู้เชื่อมเหล็กโครงสร้างเหล็กเส้น สายไฟ การสร้างผลงานจากข้อมูลภาคสนามที่ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปินมีการบันทึกเป็นภาพถ่ายมาวิเคราะห์หารูปทรงมุมมองวาดเป็นภาพ แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาภาพร่างที่สมบูรณ์ตามขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีต่อชีวิตและการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดพบว่า เทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการดำเนินชีวิตปัจจุบันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการดำเนินชีวิตที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีความเป็นอยู่เพื่อแสวงหาในทางพัฒนาการปรับตัว ปรับสภาพเพื่อสร้างเกาะภูมิคุ้มกันปกป้องพัฒนาตนเองในการดำรงชีวิตปัจจุบัน 2) ผลการศึกษาศิลปะสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม 3 มิติ ประเภทสื่อผสมวัสดุเหลือใช้และวัสดุพร้อมใช้ สายไฟ ยางรถ รากไม้ โครงเหล็ก โดยใช้เทคนิคผสมที่มีลักษณะเป็นเส้น เพื่อประกอบเป็นรูปทรง ตามเจตนาของผู้สร้างสรรค์พบว่า การสร้างสรรค์ผลงานมีการจัดการวัสดุเหลือใช้และวัสดุพร้อมใช้งานถึงความแตกต่างกันแต่ก็สามารถมีความสอดคล้องซึ่งกันและกันแสดงให้เห็นถึงเอกภาพที่กลมกลืนของผลงานที่อยู่ร่วมกันได้ตามเจตนาของผู้สร้างสรรค์ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : 1. สภาวะการปรับเปลี่ยนของชีวิต 2. เทคนิคผสม 3. ศิลปะสื่อผสม

ABSTRACT

The objectives of this research paper are 1) to study the effects of technology on life. 2) To create 3D works of mixed media, waste materials and ready-to-use wires, tires, by using a mixed technique that looks like a line. to form Shaped according to the intentions of the creator There are research methods according to principles choosing daily life and advances in science and technology. Collecting field data outside the relevant symbolic pattern area. Making creative sketches from field data Preparing materials for creating works by preparing steel welding cabinets, rebar structures, wires, creating works from field data that are influenced by artists, recorded in photographs to analyze perspective shapes, draw pictures. and then analyzed and compared to find the complete sketch according to the steps.

The results of the study found that 1) The study of the impact of technology on life and modifications for survival found that technology has played a greater role in today's lifestyle, resulting in changes in business practices. A life that requires a lifestyle change in order to seek adaptive development. Conditioning to create immune islands to protect and develop oneself in the present life. 2) The study of the mixed with a line to form a shape According to the intent of the creator, it was found that the creation of works was managed by waste materials and ready-to-use materials. Although they are different, they can be consistent with each other. It shows the harmonious unity of works that coexist with the creator's intentions more clearly.

Keywords : 1. Life Changing State 2. Mixed Technique 3. Mixed Media Art

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทําวิจัย

เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมมากยิ่งขึ้นมีการพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์เพื่อสร้างความสะดวกสบายความก้าวหน้า เช่น มีการติดต่อสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงมนุษย์ในโลกให้มีความใกล้ชิดพูดคุยสื่อสารซึ่งกัน และกันง่ายขึ้น ถึงแม้ว่าจะอยู่ห่างไกลกัน แต่ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตรู้ถึงความเคลื่อนไหวรับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและยังทำให้การพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านอุตสาหกรรมด้านการคมนาคม เพื่อให้มีความทันสมัยล้ำหน้าในการขยายการใช้ประโยชน์ด้านเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (Angsumarin Poosimuang, 2015)

การพัฒนาของเทคโนโลยีมีการสร้างและเกิดผลกระทบมาจากอุตสาหกรรมที่มีความก้าวหน้าส่งเสริมเกิดความทันสมัยในการผลิตมากขึ้น แต่เมื่ออุตสาหกรรมได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการพัฒนาประเทศ และศักยภาพที่บ่งบอกถึงตัวชี้วัดความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่าง ๆ ของ

ประเทศ ในขณะเดียวกันก็มีทั้งประโยชน์ และผลกระทบในหลายๆด้าน โดยในด้านดีก็มี คือ มีผลผลิตที่รวดเร็วมีคุณภาพ ได้รับมาตรฐานแบบเดียวกันตอบสนองความต้องการของมนุษย์เมื่อมีด้านดีก็ย่อมมีด้านเสียโดยในการผลิตด้านอุตสาหกรรมก่อให้เกิดผลเสียด้านมลพิษทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม อากาศที่เคยบริสุทธิ์ สร้างความเสียหายให้กับผู้ที่อยู่โดยรอบ ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยน้ำเสียออกมาสู่บริเวณรอบนอก ประกอบกับการเกิดขยะมูลฝอยหรือเศษซากของวัสดุที่เหลือใช้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีกำลังที่จะเข้ามาแทนที่ความงดงามของธรรมชาติ ซึ่งผู้สร้างสรรค์จึงเห็นผลกระทบที่ทำลายธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่สร้างอุตสาหกรรมทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ สัตว์ หรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่ต้องแสวงหาหนทางในการพัฒนาด้านการปรับตัว ปรับสภาพที่อยู่อาศัยเปรียบเสมือนการสร้างเกาะภูมิคุ้มกันปกป้องตัวเองให้เกิดความปลอดภัยในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2549)

แรงบันดาลใจดังกล่าวส่งผลให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความปรับเปลี่ยนการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ สัตว์ ที่เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยี เปรียบเสมือนการสร้างเกาะภูมิคุ้มกันปกป้องตัวเองให้เกิดความปลอดภัยในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เปรียบเสมือนสภาวะการปรับตัวของชีวิตเพื่อให้สอดคล้องอยู่ร่วมกันได้ในสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไป จึงสร้างสรรค์ผลงาน 3 มิติผ่านเทคนิคการสานเพื่อให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกจากเส้นผ่านวัสดุเหลือใช้และวัสดุพร้อมใช้ เช่น สายไฟ ยางรถ ที่มีความหลากหลายเพื่อให้เกิดรูปทรงความกลมกลืน จนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เกิดเป็นเอกภาพความงามในรูปทรงอิสระที่หลอมรวมเป็นมวลเดียวกัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษา ผลกระทบของเทคโนโลยีที่มีต่อชีวิต และการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด

2.2 เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน 3 มิติ ประเภทสื่อผสม วัสดุเหลือใช้และวัสดุพร้อมใช้ เช่น สายไฟ ยางรถ เป็นต้น โดยเทคนิคผสมที่มีลักษณะเป็นเส้นเพื่อประกอบเป็นรูปทรงตาม เจตนาของผู้สร้างสรรค์

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้เรียนรู้และทราบถึงผลกระทบของเทคโนโลยีทั้งข้อดี และข้อเสีย เพื่อให้นำมาปรับใช้ ในด้านการดำเนินชีวิตที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนชีวิตเพื่อให้เกิดความอยู่รอด ความสะดวกสบาย ในการใช้ชีวิตปัจจุบันถึงอนาคต

3.2 ได้เรียนรู้และทราบถึงวิธีการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบ 3 มิติ โดยเทคนิคการสาน การพัน วัสดุเหลือใช้และวัสดุพร้อมใช้ ที่มีอยู่มาสร้างสรรค์เป็นผลงานที่แสดงออกให้เห็นถึง อารมณ์ความรู้สึกของเส้นเพื่อเกิดเป็นรูปทรงที่สามารถอยู่ร่วมกันได้

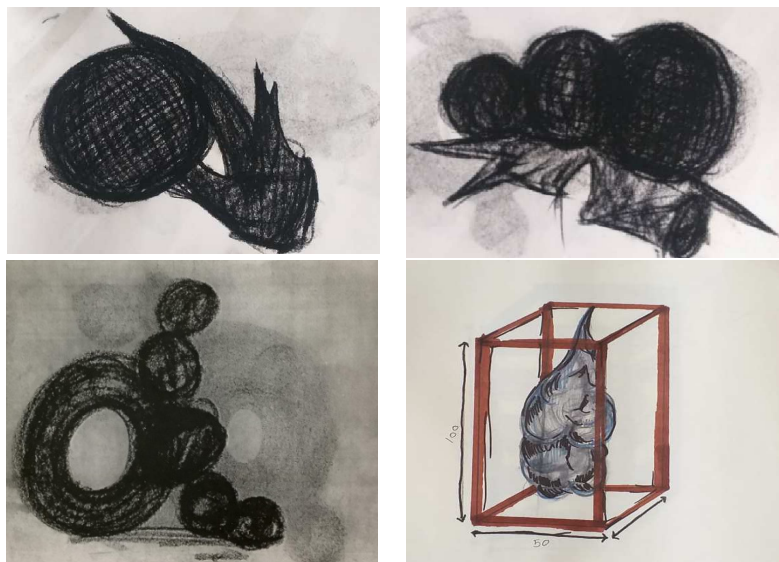
4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ข้อมูลเอกสารโดยเนื้อหาในบทความนี้ผู้สร้างสรรค์ศึกษาเพื่อหาความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์ได้พัฒนาผลงานสร้างสรรค์ และศึกษา

ด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ดังเช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2549) ได้กล่าวว่า ที่มีต่อชีวิตการเลือกใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้วิถีชีวิตของคนเราเปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันเรามีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย ส่งผลให้สังคมในปัจจุบันอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม นั่นคือเป็นสังคมที่เน้นผล ประโยชน์ทางวัตถุ และเงินตรา ในชีวิตประจำวันเราต้องประสบกับสิ่งยั่วยุต่างๆ มากมายข้อมูลของข่าวสารใน ปัจจุบัน ถูกนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ หรืออินเทอร์เน็ต ซึ่งล้วนมีส่วน กระตุ้นให้เกิดการบริโภคที่มากขึ้น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมีทั้งที่เป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงเป็นประโยชน์ ต่อสังคม และที่เผยแพร่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ กำไร และส่งผลกระทบทางลบต่อสังคม

4.2 ข้อมูลภาคสนาม รวบรวมข้อมูลโดยการออกนอกพื้นที่หาสถานที่ที่มีรูปแบบสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับรูปทรงของผลกระทบทางเทคโนโลยี รูปทรงของการปรับตัวของชีวิต เช่น มนุษย์เอาขยะมาสร้างเป็นที่อยู่อาศัย และรูปทรงธรรมชาติธรรมชาติที่ให้อิทธิพลทางด้านการแสดงออก ยกตัวอย่าง เช่น รังนก เปลือกหอย ที่เกิดจากธรรมชาติด้วยการบันทึกข้อมูลการดำรงชีวิตในสังคม การปรับตัว ปรับสภาพที่อยู่อาศัยของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตโดยการภาพถ่ายแบบร่าง

4.3 การทำภาพร่างผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลเอกสาร ข้อมูลภาคสนามและอิทธิพลจากผลงานศิลปกรรมประกอบในการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์สนใจจึงนำด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้สัมพันธ์กันกับแนวความคิด และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และทดลองค้นคว้าหาเทคนิควิธีการสร้างสรรค์จึงนำมาสู่การจัดทำภาพร่าง โดยอุปกรณ์มีดังนี้ 1) กระดาษ 2) ดินสอ 3) ยางลบ 4) ปากกาเคมี 5) ไม้บรรทัด

ภาพที่ 1 ภาพร่างผลงาน

4.4 การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานผู้สร้างสรรค์ได้จัดการโดยการเตรียมตู้เชื่อมเหล็กโครงเหล็กเส้นสายไฟ ยางรถ มาตัดเป็นชิ้นที่มีขนาดเล็ก และยาว แล้วนำมา

ประกอบโดยการสานแนวตั้งแนวนอน มีเส้นยก เส้นตรง เส้นโค้ง เพื่อเกิดการสานประกอปกันให้เป็นรูปทรงมวลดียวกันวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการสานนับเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน นอกจากต้องอาศัย ทักษะในการปฏิบัติงานในการตอกการดึงแล้วยังต้องมีอุปกรณ์ที่เตรียมพร้อมเพื่อที่จะสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้มีความสมบูรณ์ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

4.4.1 ค้อนใช้ในการทุบ เคาะ เหล็กที่ให้เข้ากับรูปทรงที่ผู้สร้างสรรค์กำหนดไว้โดยจะใช้ทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ควบคู่กันไป

4.4.2 กรรไกรใช้ในการตัด ลวด ตัดยาง หรือสายไฟที่มีขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้ขนาดที่พอเหมาะเมื่อตัดออกมาเป็นเส้น ซึ่งจะใช้กรรไกรที่มีสองขนาดในการตัดเส้นของวัสดุ

4.4.3 ลวดใช้ในการรัดวัสดุ เช่น สายไฟ ยางรถ ที่อยู่ภายในรูปทรงเพื่อให้มีความแน่นหนา และไม่หลุด และก็ใช้ในการมัดเหล็กก่อนเชื่อมเพื่อให้เหล็กชิดกัน

4.4.4 ลูกหนู ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ นำมาใช้โดยการตัดเหล็ก เพื่อให้ได้ขนาดของเหล็กตามกำหนดก่อนที่จะตัดเหล็กให้เกิดรูปทรง

4.4.5 ตูเชื่อมเหล็ก โดยนำมาเชื่อมโครงสร้างเหล็กที่ตัดไว้เพื่อเชื่อมให้เป็นรูปทรง และมีความแข็งแรง มั่นคง ในรูปทรง

4.5 การสร้างสรรค์ผลงานได้ศึกษาข้อมูลเอกสารที่มาของข้อมูลภาคสนามและการได้รับอิทธิพลจากผลงานศิลปะที่สนใจเพื่อนำความรู้ที่นำมาใช้รองรับความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับแนวคิดเนื่องจากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามโดยมีการบันทึกเป็นภาพถ่าย นำข้อมูลที่ได้จากการลงภาคสนามมาวิเคราะห์เพื่อหารูปทรง มุมมอง โดยเริ่มจากการวาดเป็นภาพร่าง จากนั้นนำมาวิเคราะห์เพื่อเลือกหาภาพร่างที่สมบูรณ์ที่สุดเพื่อขึ้นผลงานจริง

ขั้นตอนที่ 1 การเชื่อมโครงเหล็กเพื่อขึ้นโครงให้ได้รูปทรงที่มั่นคงและแข็งแรงก่อนที่นำมาขึ้นเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่ผู้สร้างสรรค์กำหนดไว้กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การตัดเส้นเพื่อให้ได้ขนาดที่เล็กและยาวตามความเหมาะสม เพื่อเตรียมไว้สำหรับการสานและพัน ตามรูปทรง โครงเหล็ก

ขั้นตอน 3 การสาน หรือ พัน ขึ้นรูปตามโครงสร้างของเหล็ก โดยใช้ สายไฟ ยางใน ที่ตัดไว้เป็นแล้ว หลังจากนั้น พัน หรือ สาน ให้เต็มรูปทรงที่ผู้สร้างสรรค์กำหนดไว้

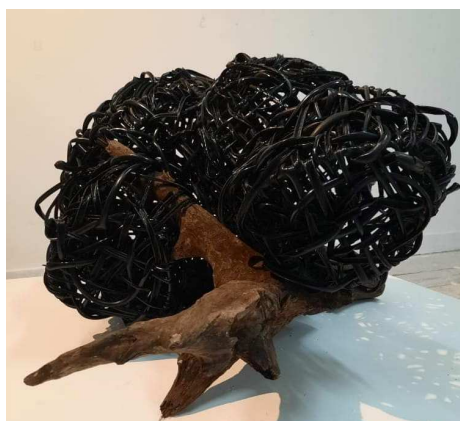
ขั้นตอน 4 การสานขึ้นรูปโดยการสาน แนวตั้ง แนวนอน เพื่อให้เกิดความหนาของเส้น และเกิดมวลที่มีความหนาแน่นในรูปทรงเพื่อให้ปกคลุมโครงสร้างและเป็นโครงสร้างที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงของผลงานสร้างสรรค์

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีที่มีต่อชีวิต และการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด พบว่า การใช้ชีวิตการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้วิถีชีวิตของคนเราเปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันเรามีสิ่งอำนวยความสะดวกมากยิ่งขึ้นและการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสิ่งแวดล้อมของเรา ส่งผลให้เกิดการปรับตัว การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อความอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตสร้างเกาะภูมิคุ้มกัน ป้องกันตัวเองเหมือนสร้างเกาะภูมิคุ้มกันผู้สร้างสรรค์ได้รวบรวมข้อมูลโดยการออกนอกพื้นที่หาสถานที่ที่มีรูปแบบ

สัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับรูปทรงของ ผลกระทบทางเทคโนโลยีของการปรับตัวของชีวิต เช่น มนุษย์เอาขยะมาสร้างเป็นที่อยู่อาศัย ปูเสฉวนเข้าไปอยู่ในขวดพลาสติกแทนที่อยู่อาศัย เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างธรรมชาติ และเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบัน

5.2 ผลการสร้างสรรค์ผลงาน 3 มิติ ประเภทสื่อผสม วัสดุเหลือใช้และวัสดุพร้อมใช้ เช่น สายไฟ ยางรถ รากไม้ โครงเหล็ก โดยเทคนิคผสมที่มีลักษณะเป็นเส้นเพื่อประกอบเป็นรูปทรง พบว่าผลงานสื่อผสม 3 มิติ จัดวางที่ให้อารมณ์ความรู้สึก ความขัดแย้งแต่มีความกลมกลืนกันด้วยเอกภาพของวัสดุ โดยการนำวัสดุเหลือใช้ เช่น สายไฟ ยางรถ เป็นต้น ถึงแม้ว่าสิ่งที่นำมาเป็นวัสดุจากวัสดุเหลือใช้และวัสดุพร้อมใช้แต่ตัววัสดุสามารถเกิดเป็นความงามของรูปทรงผสมผสานให้เกิดความสอดคล้อง ระหว่างสายไฟ ยางรถ และรากไม้ ผ่านเทคนิค สื่อผสม ที่มีลักษณะของการสานเส้นสายให้เกี่ยวพันไปพร้อมกับรากไม้ เพื่อสื่อถึงความพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งมีรูปทรงที่มาจาก การปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยตามสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นเกิดเป็นผลงานตามเจตนาของผู้สร้างสรรค์โดยจะมีการสื่อความหมายดังนี้ 1)เส้นสายไฟ เปรียบเสมือนชีวิตที่มีการปรับตัวพึ่งพาอาศัย ในสังคมปัจจุบันให้เข้ากับยุคสมัยที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิต ที่มุ่งเน้นแสดงออกให้เกิดความรู้สึกรู้สึกของการสานเส้นก่อกำเนิดเป็นมวลที่สร้างรูปทรงแห่งการปกป้อง 2)ยางรถ เปรียบเสมือน การเคลื่อนที่ของสิ่งมีชีวิตที่กำลังขับเคลื่อนที่มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและเป็นสิ่งที่มนุษย์ในสังคมมีการใช้ พึ่งพาอาศัยเพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย และมีการปรับตัวปรับสภาพเพื่อให้เกิดความอยู่รอด 3)รากไม้ เปรียบเสมือนสิ่งมีชีวิตที่มีการพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนามากขึ้นในสังคม และมีการปรับตัวปรับสภาพเพื่อให้เกิดความอยู่รอด 4)โครงเหล็ก เปรียบเสมือนรูปทรงของที่อยู่อาศัย เช่น ตึก บ้าน อาคาร ที่เป็นเหมือนการเข้ามาแทนที่ธรรมชาติโดยการสร้างที่อยู่อาศัยของมนุษย์ 5)รูปทรงที่อยู่อาศัย เปรียบเสมือนการปรับตัวให้กลมกลืนตามสภาพแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพเพื่อความอยู่รอด เปรียบเสมือนรูปทรงของบ้านหรือรังอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต

ภาพที่ 2 ผลงานสร้างสรรค์

ชื่อผลงาน การพึ่งพา

ขนาด กว้าง 110 ยาว (ลึก) 90 สูง 60 เซนติเมตร

เทคนิค สื่อผสม

ภาพที่ 3 ผลงานสร้างสรรค์
ชื่อผลงาน การพืงพาที่เคลื่อนไหวสู่ความกลมกลืน
ขนาด กว้าง 70 ยาว (ลึก) 65 สูง 85 เซนติเมตร
เทคนิค สีสผสม

ภาพที่ 4 ผลงานสร้างสรรค์
ชื่อผลงานการพืงพาสิ่งแวดลอมที่ปรับเปลี่ยน
ขนาด กว้าง 96 ยาว (ลึก) 80 สูง 108 เซนติเมตร
เทคนิค สีสผสม

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการวิจัยผลกระทบของเทคโนโลยี และการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด พบว่าเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้นส่งผลให้เกิดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์วิถีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปทำให้ต้องแสวงหาหนทางในการพัฒนาด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์เพื่อสร้างเกาะภูมิคุ้มกันปกป้องตัวเองเพื่อให้ดำรงชีวิตโดยการอยู่ร่วมกัน และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม (2562) สนับสนุนในด้านแนวคิดเนื้อหาซึ่งได้ศึกษาในการใช้เทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนของการดำเนินชีวิตที่มีเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในปัจจุบัน สื่อถึง สภาพการปรับเปลี่ยนของชีวิตเพื่อความอยู่รอด ซึ่งเป็นใจความสำคัญในการสร้างผลงานสร้างสรรค์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์ที่จะถ่ายทอดออกมา

6.2 ผลการวิจัยการสร้างสรรค์ผลงาน 3 มิติ ประเภทสื่อผสม วัสดุเหลือใช้และวัสดุพร้อมใช้ เช่น สายไฟ ยางรถ รากไม้ โครงเหล็ก โดยเทคนิคผสมที่มีลักษณะเป็นเส้นเพื่อประกอบเป็นรูปทรงตามเจตนาของผู้สร้างสรรค์ โดยในการสร้างสรรค์ผลงานได้นำเอาเทคนิควิธีการสาน การพันเพื่อให้เกิดความเป็นมวลจากเส้นสายไฟ สื่อให้เห็นถึง เทคโนโลยีอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต และเกิดการปรับตัวเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานโดยการเลือกใช้วัสดุสองชนิดที่แตกต่างกัน แต่สามารถอยู่รวมกันได้ ผสมผสานโดยการพัน การม้วน การสานโดยแสดงให้เห็นถึง อารมณ์ความรู้สึก ของผู้สร้างสรรค์ซึ่งก่อให้เกิดถึงลักษณะเฉพาะการผสมผสาน เส้นและวัสดุที่แปลกใหม่ยิ่งขึ้น ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้มีการศึกษาค้นพบความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับความอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ในธรรมชาติ เช่น ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอาศัยของปูเสฉวนที่ได้เข้าไปอยู่ในขยะสังเคราะห์สะท้อนให้เห็นการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด จึงได้นำมาศึกษาผลงาน ฐิตาภา ทินราช (2558) ในด้านรูปแบบ หรือ เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสังคมการอยู่อาศัยของคนไร้บ้านในปัจจุบัน รูปแบบของผลงานสะท้อนถึงผลกระทบเกี่ยวกับการเอาตัวรอดเพื่อให้ตัวเองมีความปลอดภัยในการดำรงชีวิตซึ่งสามารถนำมาพัฒนาให้ผลงานสร้างสรรค์ในด้านรูปทรงได้สื่ออารมณ์การแสดงออกในเรื่องราวผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมสิ่งมีชีวิตที่เอาตัวรอด จนเกิดการค้นพบรูปทรงใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม โดยแสดงให้เห็นถึง อารมณ์ ความรู้สึก ของผู้สร้างสรรค์ซึ่งก่อให้เกิดถึงลักษณะเฉพาะการผสมผสาน เส้นและวัสดุที่แปลกใหม่ผลงานของผู้สร้างสรรค์จะมีความแตกต่างด้านการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานโดยจะนำวัสดุสองชนิดประกอบสร้างให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เกิดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดจึงพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานแสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนของการดำรงชีวิตที่อยู่อย่างมีภูมิคุ้มกัน จนเกิดเป็นรูปทรงอิสระที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี ของ มัย ตะตยะ (2549) ที่กล่าวถึง ด้านการแสดงออกทางด้านรูปทรงและการใช้วัสดุที่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปทรงได้เพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์มีรูปทรง รูปร่างที่เป็นมิติอันสมบูรณ์ และ ชลุต นิมเสมอ (2541) ซึ่งได้กล่าวถึง เรื่องเส้น โครงสร้างเส้น เส้นโครงสร้างขององค์ประกอบเกิดจากแกนในส่วนต่างๆที่มาสานรวมกันจนเกิดเป็นรูปทรง ซึ่งเป็นการสานที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในผลงานสร้างสรรค์ และทำให้ผลงานสร้างสรรค์มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ให้ความสำคัญในด้านการเกิดผลกระทบด้านเทคโนโลยีที่มีต่อชีวิต และได้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีของการใช้ชีวิตที่มีการพึ่งพาอาศัยเพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิต

7.1.2 ให้ความสำคัญในด้านเทคโนโลยีที่กระตุ้นให้เกิดถึงการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันให้อยู่รอดและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันผ่านผลงานสร้างสรรค์ 3 มิติ เกิดเป็นเอกภาพความงามในรูปทรงอิสระที่หลอมรวมเป็นมวลเดียวกัน

7.1.3 ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอำนวยความสะดวกสบายแก่มนุษย์ในสังคม

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ถ้าผู้ที่มีความสนใจควรหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยการลงภาคสนามด้วยตนเอง

7.2.2 ถ้าผู้สนใจควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสิ่งที่พบเห็นในธรรมชาติเพิ่มเติม เพื่อที่จะมีข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

7.2.3 ถ้าผู้สนใจทางด้านผลงานสร้างสรรค์ด้านเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์แนะนำให้ทดลองการเลือกใช้วัสดุที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 เทคโนโลยีที่มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบันทำให้เกิดทั้งข้อดีและผลกระทบที่ตามมาโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์

7.3.2 การพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยีเป็นบทบาทเป็นอย่างมากในการใช้ชีวิตปัจจุบัน จึงควรศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหาเทคโนโลยีในด้านต่างควบคู่กับการศึกษา

7.3.3 โดยศึกษาการใช้เทคโนโลยีให้รอบด้านเพราะมีทั้งข้อดี และข้อเสียเพื่อให้เกิดการแก้ไขในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ และการพัฒนาเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2549). **เอกสารสอนชุดวิชาทักษะชีวิต**. กรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชลูด นิ่มเสมอ. (2541). **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์.

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม (2562). **เทคโนโลยีสำหรับการวิจัยในยุคสารสนเทศ:เครื่องมือสำหรับงานวิจัย**. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2564 จาก [file:///C:/Users/User/Downloads/216046-Article%20Text-689609-1-10-20190913%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/216046-Article%20Text-689609-1-10-20190913%20(1).pdf)

ฐิตาภา ทินราช. (2558). **ข้อคิดปิ่น ฐิตาภา ทินราช**. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2563. จาก <https://www.posttoday.com/life/healthy/366829>

มัย ตะตียะ. (2549). **ประติมากรรมพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : เอมี เทรดตั้ง.

Angsumarin Poosimuang. (2015). เทคโนโลยี คืออะไร. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2563. จาก <https://sites.google.com/site/stangsumarin/assignment-6/thechnologyi-thi-mi-xiththipl-tx-kar-danein-chiwit-khxng-mnusy>

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ สุขนาที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ นิธิรัฐพัฒน์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์บุญทัน เชษฐสุราษฎร์ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร รอดบุญ กรรมการสอบ ศาสตราจารย์เกียรติคุณพงศ์เดช ไชยคุตร กรรมการสอบ และศาสตราจารย์เกียรติคุณปริญญา ตันสีสุข กรรมการสอบ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร รอดบุญ ศาสตราจารย์เกียรติคุณพงศ์เดช ไชยคุตร และศาสตราจารย์เกียรติคุณปริญญา ตันสีสุขที่ให้คำแนะนำเพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ สุขนา อาจารย์ผู้ให้คำชี้แนะปรึกษาแนะนำหาแนวทางพัฒนาตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่และดูแลตลอดมาในการสร้างผลงานวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ นิธิรัฐพัฒน์ อาจารย์ผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ด้านแนวความคิดในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์งานวิจัย และอาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่เข้าตรวจผลงานสร้างสรรค์ตลอดมาที่ให้แนวทางในการตรวจสอบข้อบกพร่องในเล่มงานวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงาน ให้ความรู้คำสอนในการศึกษาในห้องเรียนตลอดจนให้คำแนะนำคำปรึกษาในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ตั้งแต่เริ่มต้น ตลอดจนเอาใจใส่ดูแลนับตั้งแต่การเริ่มศึกษาวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ ครอบครัว บิดา มารดา ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านทุนการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีในครั้งนี้

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2*

DEVELOPMENT OF PROGRAM TO ENHANCE STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

สุทธิพร साโคตร¹, บุญชม ศรีสะอาด²
Sutthiporn Sakot¹, Boonchom Srisaard²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : Sutthiporn.sakote@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นการวิจัยแบบวิधिผสม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 281 คน ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หลักการของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ตามลำดับ 2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 Module 4) หลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 วิธีพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติงานจริง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง และ 5) การประเมินผลโปรแกรมผลการ

ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาโปรแกรม 2. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 3. การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

ABSTRACT

The research aimed to 1) to study the current conditions, desirable conditions, and the needs of strategic leadership of school administrators under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 and 2) to develop the strategic leadership enhancement program of school administrators under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2. The sample group was school administrators and teachers amount 281 people, 6 teachers and administrators and 5 educational experts using discussion to verify and evaluate program. Research instruments were questionnaire, semi-structured interview and appropriateness and feasibility assessment of the program. The frequency, percentage, means, standard deviation, Pearson product-moment correlation, Cronbach's alpha coefficient and Modified Priority Needs Index were employed to analyze data.

The findings of this research were as follows: 1. The overall current condition of strategic leadership of school administrators was in the high level. Moreover, the desirable conditions of strategic leadership of school administrators was in the highest level and the priority of needs on enhancing strategic leadership of school administrators under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 was sorted in descending order including strategic leadership skills, principle of strategic leadership and characteristics of strategic leadership, respectively. 2. The strategic leadership enhancement program of school administrators under Kalasin primary educational service area office 2 consisted of 1) principle 2) objectives 3) content which divided into 3 modules 4) the developing principals as 70:20:10 model. Developing methods consisted of workshop, real practice and study and research for self-improvement 5) program assessment. The assessment result found that both of suitability and feasibility of the program to Enhance Strategic Leadership of School Administrators under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 were in the highest level.

Keywords : 1. Program Development 2. Strategic Leadership 3. The Strategic Leadership Enhancement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวตลอดเวลา อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรม และปัจจัยภายนอกต่างๆ ส่งผลกระทบต่อองค์การการจัดการศึกษาทั้งทางด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี(Advance of Technology) การลงทุนทางการศึกษา(Cost of Education) การแข่งขัน(Global Competition) และความคาดหวังของสังคม(Social Expectation) ทำให้องค์การทางการศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยน เกิดการปฏิรูปการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงาน สำหรับประเด็นหลักในการปฏิรูปการศึกษา คือ การเปลี่ยนแปลงโฉมใหม่ของระบบการบริหารงานองค์การ เพื่อให้้องค์การมีความคล่องตัว มีความสามารถในการปรับตัวมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการด้านการศึกษาใหม่ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับและกำลังเป็นที่สนใจในวงการการศึกษาในระดับสากล การบริหารการศึกษาเป็นการบริหารโดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การเน้นที่จะพัฒนาศักยภาพและความเจริญงอกงามของบุคคล พัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน สร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้น การบริหารการศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้บุคลากรมืออาชีพเพื่อให้เกิดการบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะมีทักษะในการบริหารแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์(Vision) มีความเข้มแข็ง(Intensity) และมีความคิดสร้างสรรค์(Creativity) เพื่อนำมาสู่งานที่ตนเองรับผิดชอบ (สุนทร โคตรบรรเทา, 2551)

การบริหารการศึกษาจึงควรมีผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีสมรรถนะที่จะสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของชาติ สามารถผลิตบุคลากรที่เกิดจากผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้บริหารที่จัดการบริหารทางการศึกษาจึงต้องมีภาวะความเป็นผู้นำสูง ความเป็นผู้นำสามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการต่างๆ ที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและนำความรู้นั้นมาพัฒนาการบริหารการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในยุคนี้ (วิไล พินิจพงศ์, 2557) ผู้นำต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาของตนเองให้สามารถเกิดภาวะผู้นำได้ และผู้นำจำเป็นต้องส่งเสริมการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมหรือการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นในองค์การ สร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นระหว่างผู้นำและผู้ตาม ผู้นำต้องมุ่งแสวงหากลยุทธ์หรือเครื่องมือมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างความเป็นเลิศและความมีประสิทธิภาพขององค์การ ผู้นำต้องมีความสามารถที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความขยันขันแข็ง สามัคคี มุ่งมั่น เต็มใจ และเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เครื่องมือในการบริหารที่มีประสิทธิภาพและถือว่าเป็นปัจจัยประการแรกในการวางแผนและพัฒนาระบบทางการศึกษาในการบริหารองค์การทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ คือ ภาวะผู้นำ (สมยศ ชี้แจง, 2552)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นกระบวนการในการใช้อิทธิพลเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคลากรในองค์การเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน ทำให้งานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ การที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำจะทำให้ผู้บริหารมีศักยภาพสูงในการบริหารงานและส่งผลต่อศักยภาพขององค์การด้วย ภาวะผู้นำจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์การ ทำให้เกิดการดำเนินงานแบบร่วมมือกัน เกิดการทำงานเป็นทีม ซึ่งองค์การจะสามารถประสบ

ผลสำเร็จได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร และยิ่งไปกว่านั้นภาวะผู้นำถือเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ (Ivancevich, Konopaske and Matteson, 2008) ภาวะผู้นำนั้นมีความสำคัญอย่างมากในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่ปรากฏอย่างชัดเจน แสดงถึงพลังอำนาจในการโน้มน้าวใจให้ผู้อื่นทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กรโดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่าผู้นำคือผู้สร้างความแตกต่างและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในองค์กร (Yukl, 1989) การพัฒนาความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำหรือด้านที่เกี่ยวข้องกับคนมีน้อยมากโดยมีปัญหที่พบเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ เช่น ปัญหาประการแรก คือ การไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำอาจเนื่องมาจากการไม่มีความรู้เรื่องภาวะผู้นำ ไม่ทราบผลประโยชน์หรือผลกระทบของภาวะผู้นำที่มีต่อองค์กร กลุ่มบุคคลหรือพนักงานหรือผลประโยชน์ของภาวะผู้นำไม่เห็นชัดเจนและตีค่าเป็นเงินหรือตัวเลขยาก ปัญหาประการที่สอง คือ การไม่รู้ว่าจะพัฒนาภาวะผู้นำแบบไหนดี บางองค์กรหรือบางหน่วยงานก็อาจมีการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวทฤษฎีเก่าที่ไม่ได้มีการประยุกต์ให้เข้ากับสภาพสังคมหรือสถานการณ์ในยุคปัจจุบันหรือบางองค์กรระบุว่าพัฒนาภาวะผู้นำแต่แท้จริงเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการโดยเน้นเฉพาะเรื่องการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่เน้นการจัดการงาน แต่ไม่ได้เน้นเรื่องภาวะผู้นำที่แท้จริง ไม่ได้เน้นเรื่องการบริหารคน ในสังคมไทยเรายังขาดการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่หรือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หรือขาดการรวบรวมความรู้ไว้เป็นระบบ ขาดความรู้ในเชิงของการวิจัยเพื่อการพัฒนา และไม่มีหน่วยงานไหนหรือระดับชาติ ระดับองค์กรหรือสถาบันที่จะให้ความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำอย่างแท้จริงและมีการลงทุนกับการพัฒนาภาวะผู้นำอย่างจริงจังและปัญหาประการที่สาม คือ การขาดการออกแบบการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ อาจเนื่องมาจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบโปรแกรมฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ เช่น ขาดความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ ขาดการใช้เทคนิคและกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม และความสามารถด้านต่างๆ ขาดการผสมผสานวิธีการฝึกอบรมที่เหมาะสม ขาดการฝึกปฏิบัติ ขาดการให้ข้อมูลย้อนกลับหรือขาดปัจจัยที่เป็นตัวขับเคลื่อนต่างๆ ที่จะทำให้การพัฒนาภาวะผู้นำมีประสิทธิภาพ เช่น ไม่มีการประเมินผลไม่มีการท้าทาย ไม่มีการตั้งเป้าหมาย ไม่มีการสนับสนุน ไม่มีการจูงใจ ไม่มีการติดตามผล ไม่มีการให้รางวัลหรือผลตอบแทนที่ยุติธรรมและเหมาะสม ไม่มีวัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมที่สนับสนุน เป็นต้น จากปัญหาต่างๆ เหล่านี้จึงมีความจำเป็นที่เราต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556)

ในยุคปัจจุบันผู้บริหารจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงและมีกลยุทธ์ในการบริหาร รวมทั้งต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการในเชิงกลยุทธ์ โดยผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงจะสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วิราพร ตัญญู, 2556) ดังนั้น ผู้บริหารในยุคปัจจุบันจึงต้องมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไปและภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) เป็นรูปแบบของผู้นำชนิดที่มีความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กรผู้นำองค์กรหลายแห่งที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้งสิ้น ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เริ่มจากการมีคุณสมบัติสำคัญ คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) กว้างไกลและนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จตามขั้นตอน (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2556) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องมีความสามารถหรือมีสมรรถนะในการเป็นผู้นำ ประกอบด้วยความสามารถในการคิดเพื่อวางแผน

กำหนดวิสัยทัศน์ ความสามารถในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ ความสามารถในการสร้างและพัฒนางานที่มีประสิทธิภาพและมีความมุ่งมั่นในการทำงาน และความสามารถในการประเมินและพัฒนากลยุทธ์ (ประยงค์ เนาวบุตร, 2557)

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ให้ได้ผลดีนั้นจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างเข้มข้นภายในระยะเวลาที่เพียงพอเพื่อสร้างผู้นำรุ่นใหม่ให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ดังที่ สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า ในปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและพัฒนาเชื่อว่าการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะช่วยเพิ่มความได้เปรียบเชิงแข่งขัน(Competitive Advantage) ขององค์กร ทั้งนี้เนื่องจากการฝึกอบรมและพัฒนาจะทำให้บุคลากรมีความสามารถสูงขึ้นและตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการได้ดีขึ้น รวมทั้งสามารถสร้างผลผลิตให้แก่องค์กรมากขึ้น และสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการเป็นอย่างดี ดังนั้น องค์กรในปัจจุบันจึงเข้าใจดีว่าการฝึกอบรมและพัฒนาเป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า เพราะการดำเนินการดังกล่าวช่วยให้เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กรบรรลุผล อีกทั้ง เนตรพัฒนา ยาวีราข (2556) ได้กล่าวว่า ผู้นำที่ดีควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ วิธีการในการพัฒนาบุคคลระดับนักบริหารสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประชุมสัมมนา และการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสามารถทำได้หลายด้านทั้งการพัฒนาบุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม การพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ ทักษะในการทำงานให้มีความเชี่ยวชาญและการพัฒนาภาวะผู้นำให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ดังนั้นในบริบทของการบริหารจัดการศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงและสภาพที่เป็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งจะทำให้ได้ข้อค้นพบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ขององค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
- 2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
- 3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้บริหารจัดการในหน่วยงานตามบริบทที่เหมาะสม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอน จำนวน 1,972 คน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 104 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,868 คน รวมทั้งสิ้น 1,972 คนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอน จำนวน 281 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 61 คน ครูผู้สอน จำนวน 220 คน รวมทั้งสิ้น 281 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ .990 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .987 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 6 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าเฉลี่ยดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) โดยรวมของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. หลักการของภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์	4.19	0.78	มาก	4.51	0.66	มากที่สุด	0.077	2
2. คุณลักษณะของภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์	4.22	0.76	มาก	4.52	0.63	มาก	0.073	3
3. ทักษะของภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์	4.18	0.79	มาก	4.51	0.64	มากที่สุด	0.080	1
โดยรวม	4.20	0.78	มาก	4.51	0.64	มากที่สุด	0.077	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ($PNI_{modified} = 0.080$) หลักการของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ($PNI_{modified} = 0.077$) และคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ($PNI_{modified} = 0.073$) ตามลำดับ

5.2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งออกเป็น 3 Module ได้แก่ Module 1 หลักการของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ Module 2 คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ Module 3 ทักษะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 4) วิธีพัฒนา ประกอบด้วย 1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การปฏิบัติงานจริง และ 3) การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองโดยมีการจัดกิจกรรม ดังนี้ (1) ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม (2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักการ คุณลักษณะและทักษะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมพัฒนาและวิทยากร (3) ปฏิบัติจริง ณ สถานศึกษา (4) ติดตามผล (5) ทำแบบทดสอบหลังการอบรม 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย การประเมินความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนาและการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.56$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.55$)

ตารางที่ 2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.44	0.53	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
3. เนื้อหา						
3.1 Module 1	4.78	0.44	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3.2 Module 2	4.44	0.53	มาก	4.44	0.53	มาก
3.3 Module 3	4.56	0.53	มากที่สุด	4.44	0.53	มาก
4. วิธีพัฒนา(หลักการพัฒนาแบบ 70:20:10)						
4.1 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ	4.44	0.53	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
4.2 การปฏิบัติงานจริง	4.44	0.53	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
4.3 การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง	4.67	0.50	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
5. การประเมินผลโปรแกรม						
5.1 การประเมินความรู้ความเข้าใจ						
ก่อน - หลัง การพัฒนา	4.44	0.53	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
5.3 การประเมินความพึงพอใจของ						
ผู้เข้าร่วมพัฒนา	4.89	0.33	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.56	0.50	มากที่สุด	4.55	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการดำเนินงานและการตัดสินใจ เลือกทางเลือกที่สามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ ยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง

ปรับปรุงแก้ไขและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง สร้างค่านิยมหลักและวัฒนธรรมในองค์กรที่ชัดเจน ประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกองค์กร

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูหรือผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความต้องการและความคาดหวังให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นผู้บริหารในยุคปัจจุบันจึงต้องมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไปและภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นรูปแบบของผู้นำชนิดที่มีความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร ผู้นำองค์กรหลายแห่งที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้งสิ้น

ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หลักการของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พิศา ชัชวพันธ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ลำดับแรกมี 2 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านหลักการของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และด้านคุณลักษณะ ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ส่วนลำดับต่อมา คือ ด้านทักษะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

6.2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหา แบ่งออกเป็น 3 Module ได้แก่ Module 1 หลักการของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ Module 2 คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ Module 3 ทักษะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 4)วิธีพัฒนา ประกอบด้วย (1)การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (2)การปฏิบัติงานจริง และ (3)การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองโดยมีการจัดกิจกรรม ดังนี้ 1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม 2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักการ คุณลักษณะ และทักษะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมพัฒนาและวิทยากร 3. ปฏิบัติจริง ณ สถานศึกษา 4. ติดตามผล 5. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม 5)การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย การประเมินความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ก่อนการสร้างโปรแกรมผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับองค์ประกอบโปรแกรมและขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมจนสามารถสรุปองค์ประกอบของโปรแกรมได้ 5 ส่วน จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหา 4)วิธีพัฒนา และ 5)การประเมินผลโปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยได้มีการ

วางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์ ภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กรเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในโปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พิศา ชัชวพันธ์ (2559) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1. หลักการของโปรแกรม 2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3. เนื้อหาสาระ โดยเนื้อหาสาระของโปรแกรม ประกอบด้วย 3 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 หลักการของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โมดูล 2 คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โมดูล 3 ทักษะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 4. กิจกรรมการพัฒนาของโปรแกรม มีกระบวนการพัฒนา 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การอบรมสัมมนาและใช้ชุดฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนที่ 2 การเรียนรู้โดยการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่วนที่ 3 การเรียนรู้ผ่านการทำงาน 5. การวัดและประเมินผลโปรแกรม ใช้เวลาในการพัฒนา จำนวน 180 ชั่วโมง ผลการประเมินระดับความพึงพอใจโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ดังจะเห็นได้ว่า การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้บริหารนั้น มีความสำคัญและส่งต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในทุกด้าน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้นำที่มีอำนาจในการตัดสินใจในการนำพาโรงเรียนสู่การพัฒนาหรือความล้มเหลว โดยการจะเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ กระบวนการเรียนรู้หรือการพัฒนาผู้นำต้องเสริมสร้างให้ผู้นำที่เข้ารับการพัฒนภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ สามารถนำหลักการแนวคิด ความรู้และทักษะที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานมีความสอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายของแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่ตั้งไว้ จนสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นได้ในโรงเรียน

7. องค์ความรู้ใหม่

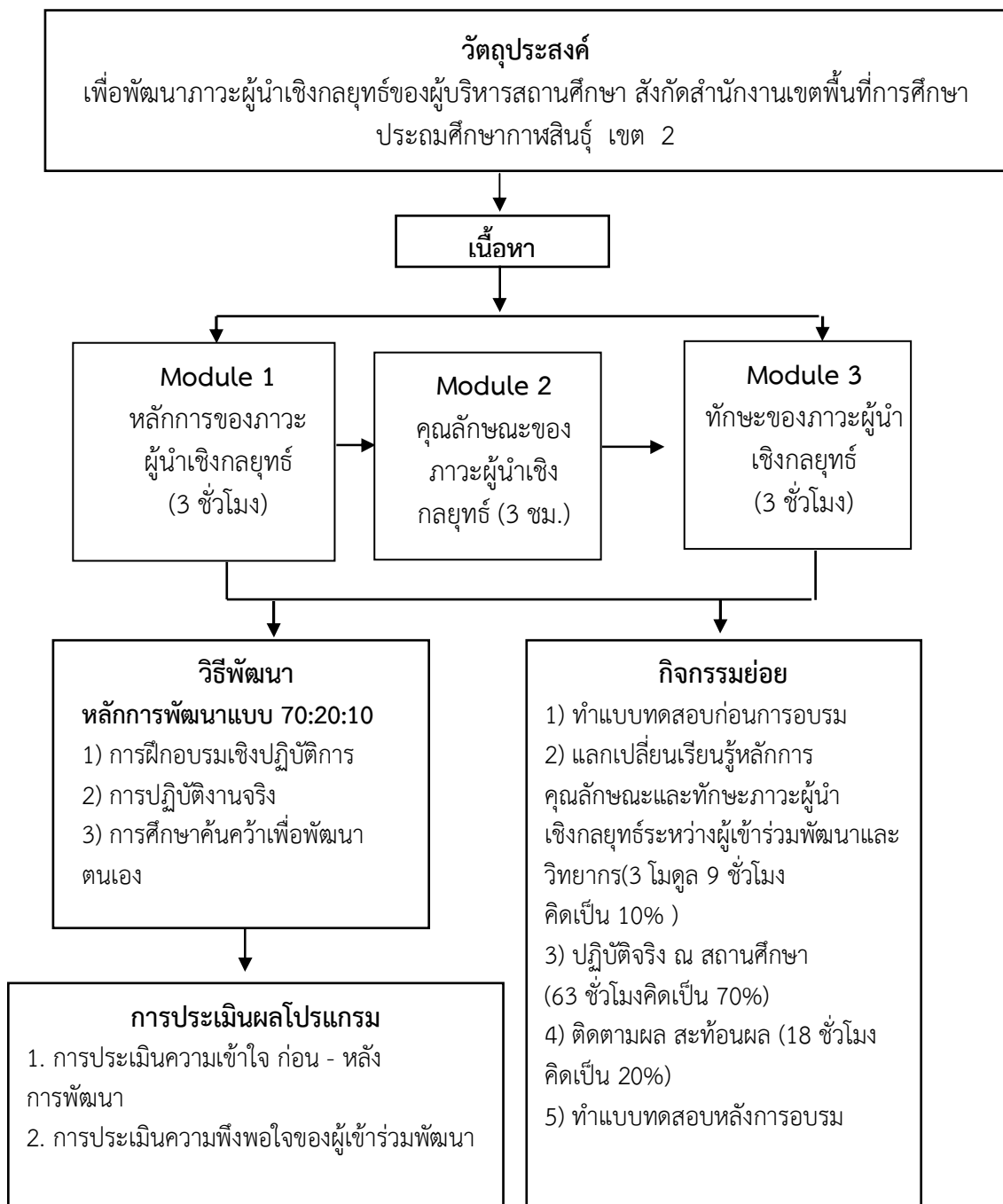
โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

หลักการ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งที่หนึ่งที่เป็นกระบวนการในการใช้อิทธิพลเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคลากรในองค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน ทำให้งานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร การที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำจะทำให้ผู้บริหารมีศักยภาพสูงในการบริหารงานและส่งผลต่อศักยภาพขององค์กรด้วย ภาวะผู้นำจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ทำให้เกิดการทำงานแบบร่วมกลุ่ม เกิดการทำงานเป็นทีม ซึ่งองค์กรจะสามารถประสบผลสำเร็จได้ก็ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร และยิ่งไปกว่านั้นภาวะผู้นำถือเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ

ในยุคปัจจุบันผู้บริหารจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงและมีกลยุทธ์ในการบริหาร รวมทั้งต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการในเชิงกลยุทธ์ โดยผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงจะสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นผู้บริหารในยุคปัจจุบันจึงต้องมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไปและภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นรูปแบบของผู้นำชนิดที่มีความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการในหน่วยงานตามบริบทที่เหมาะสม

ภาพที่ 1 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำหรับการนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ในเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพิจารณาบริบทควบคู่ไปกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

8.1.2 ควรมีการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในตำแหน่งอื่น เช่น ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา เป็นต้น

8.1.3 ควรมีเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในระดับการศึกษาต่าง ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย เป็นต้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรมีการทำความเข้าใจ วัตถุประสงค์และแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ แก่ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อนการนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไปใช้ประมาณ 1-2 อาทิตย์ เพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและผู้เข้ารับการพัฒนาศาสามารถศึกษา หาความรู้ก่อนการเข้าอบรมพัฒนา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในรูปแบบอื่นๆ โดยมีวิธีการพัฒนาเสริมสร้างที่หลากหลาย

9. เอกสารอ้างอิง

- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กเพรส.
- ประยงค์ เนาวบุตร. (2557). การจัดการกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิมพ์พิศา ชัชวพันธุ์. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ (Leadership) : ทฤษฎี การวิจัยและแนวทางการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิราพร ตัญญู. (2556). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา. 8(3). 58-69.
- วิไล พินิจพงศ์. (2557). ภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2563. จาก <http://artdesignqa.blogspot.ca/2012/03/blog-post.html>
- สมยศ ชี้แจ้ง. (2552). ภาวะผู้นำทางการศึกษา. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 3(1). 48-59.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2548). แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency. กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนา อินเตอร์พรีนท์ จำกัด (มหาชน).

- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน.
- Ivancevich, J. M., Konopaske, R. and Matteson, M. T. (2008). **Organizational Behavior and Management**. 8th ed. Boston : McGraw-Hill.
- Yukl, G.A. (1989). **Leadership in Organizations**. 2nd ed. New York : Prentice-Hall.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนันท์ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา และคณาจารย์ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษาทุกท่านที่ให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่ดี ช่วยให้ผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน ผู้วิจัยขอขอบพระทัยของงานวิจัยฉบับนี้ เพื่อบูชาพระคุณบิดามารดา และบูรพาจารย์ทุกท่าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ*

TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE
PERFORMANCE EFFICIENCY OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF
MUKDAHAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE

ศุภลักษณ์ พลศรีเมือง¹, ชัยยนต์ เพาพาน²
Supaluk Polsrimuang¹, Chaiyon Paophan²
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด^{1,2}
Roi Et Rajabhat University, Thailand.^{1,2}
Email : Kittypinkeve@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 328 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการได้ร้อยละ 52.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this article were 1) to study the transformational leadership of school administrators; 2) to study the performance efficiency of teachers; 3) to study the relationship between the transformational leadership of school administrators and the performance efficiency of teachers; and 4) to construct a predictive equation of the performance efficiency of teachers under the Office of Mukdahan Primary Educational Service. The samples group was 328 directors and teachers. The research instrument used for collecting the data was a five-point rating scale questionnaire. The statistical methods included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression.

The research results were as follows: 1. The transformational leadership of school administrators under the Office of Mukdahan Primary Educational Service as an overall was at the very high level. 2. The performance efficiency of teachers under the Office of Mukdahan Primary Educational Service as an overall was at the very high level. 3. The relationship between the transformational leadership of school administrators and the performance efficiency of teachers under the Office of Mukdahan Primary Educational Service was found positive at a very high level with statistical significance at .01 level. 4. To construct a predictive equation of the performance efficiency of teachers under the Office of Mukdahan Primary Educational Service, it was found that intellectual stimulation and inspiration (X_2) was the best predictor of the performance efficiency of teachers followed by having ideal influence (X_1), and Intellectual stimulation (X_3), respectively. These predictors could mutually explain the variance of the performance efficiency of teachers under the Office of Mukdahan Primary Educational Service for 52.20 percent with the statistical significance at .01 level.

Keywords : 1. The Transformational Leadership of school Administrators 2. The Performance Efficiency of Teachers 3. School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันวิวัฒนาการในสังคมโลกเกี่ยวกับการสื่อสารแบบไร้พรมแดนเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและความเจริญทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ เติบโตกับสภาวะการแข่งขันสูงต้องมีการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อต้องการพัฒนาองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญทางด้านเทคโนโลยี การศึกษาก็เช่นเดียวกันต้องมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพดังที่กล่าวว่า การศึกษาพัฒนาคนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ (รุ่งนภา วิจิตรวงศ์, 2551)

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย เป็นการเพิ่มต้นทุนทางสังคมให้แก่ประเทศ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการจัดการศึกษา โดยเน้นให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีคุณธรรมใช้วิธีการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนเกิดการบูรณาการวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันเป็นสหวิทยาการเพื่อให้การศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของผู้เรียน และชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด และเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ จึงจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต นอกจากนั้นในอนาคตจะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต และเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทอย่างยิ่งในการศึกษาของไทย การศึกษาเป็นงานสำคัญในระบบของสังคม เพราะเป็นกลไกที่ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคม และเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (มาลัยหงษา, 2556) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยใช้ความรู้ทักษะและความสามารถในการแปลงแนวความคิดกลยุทธ์ให้เป็นแผนปฏิบัติงานและเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รวมถึงการจัดการกับอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงาน เช่น ปัญหาความขัดแย้งในองค์กร ซึ่งผู้บริหารจะต้องจัดการกับปัญหาความขัดแย้งให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาของตน ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่มีใครปรารถนา トラบิตที่มนุษย์ยังมีชีวิตอยู่และอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจความขัดแย้ง แปรสภาพความขัดแย้งให้เป็นประโยชน์ บริหารความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ (กฤตกร อัครภาพเมธี, 2557)

การจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือครูผู้ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูปครู เพราะครูเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จอันสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาคุณภาพและประสิทธิภาพครู มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนเพราะครูเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้นักเรียนเป็นคนดีประพฤติชอบเป็นผู้พร้อมทั้งสติปัญญาที่จะแก้ไขและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสมการที่ครูจะประกอบภารกิจอันสำคัญยิ่งดังกล่าวอย่างสมบูรณ์ได้ครูจะต้องเป็นผู้มีสมรรถภาพเพียบพร้อมทั้งในด้านความรู้ ความสามารถและการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศุภชัย สว่างภาพ, 2555) ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผลความสำเร็จของผลงานมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำ ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้นมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างไรมีประสิทธิภาพเพียงใด ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการต่างๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยให้บุคลากรผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจและก่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้ร่วมงานเต็มทั้งนี้เพราะหากภาวะผู้นำของผู้บริหารตรงกับความคาดหวังของผู้ร่วมงานมากเพียงใดผลผลิตขององค์กรจะสูงมากเท่านั้น (ขวัญฤดี อาภาพันธ์, 2559) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นหน่วยงานทาง

การศึกษาที่รับผิดชอบสถานศึกษา จำนวน 243 โรงเรียน มีผู้บริหารจำนวน 255 คน และครู จำนวน 1,914 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,169 คน มีวัตถุประสงค์เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการของสถานศึกษายกระดับคุณภาพของผู้เรียน ครูและสถานศึกษาให้สูงขึ้นและผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร และผลของการวิจัยคาดว่าจะประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการนำผลการวิจัยนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาให้ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

2.2 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

2.4 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู

3.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีอิทธิพลอุดมการณ์ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา และด้านเอกลักษณ์บุคคลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

4. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยทำให้ทราบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปพัฒนาตนเองในส่วนที่ยังเป็นจุดอ่อนเพื่อพัฒนาให้เป็นจุดแข็งต่อไปและยังเป็นข้อเสนอแนะสำหรับเขตการศึกษาในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด

4.2 ผลการวิจัยทำให้ทราบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพัฒนาโรงเรียน ในสังกัดของตนต่อไป

4.3 ผลการวิจัยทำให้ทราบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านใดที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา Mukdahan เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูยิ่งขึ้นไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan ประจำปีการศึกษา 2563 โดยเป็นผู้บริหารจำนวน 255 คน และครู จำนวน 1,914 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,169 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 328 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 39 คน และครู จำนวน 289 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับตำแหน่ง เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert's Scale เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับตามวิธีการของ Likert's Scale เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารและครูด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงรายละเอียดและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 328 ชุด และสามารถเก็บข้อมูลกลับคืนมาได้ 328 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 3) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิจัย 1) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพแบบสอบถาม ได้แก่ (1) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) (2) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) 3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

6. ผลการวิจัย

6.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหารโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญาด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหารโดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา	การดำเนินงาน (N=328)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.66	0.41	มากที่สุด	1
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.53	0.43	มากที่สุด	3
3. ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา	4.56	0.40	มากที่สุด	2
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล	4.43	0.50	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.55	0.37	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหารโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.66$) ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ($\bar{X} = 4.56$) และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.55$) ตามลำดับ และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล ($\bar{X} = 4.43$)

6.2 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร โดยรวมและรายด้าน

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู	การดำเนินงาน (N=328)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.43	0.50	มาก	2
2. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ	4.36	0.47	มาก	3
3. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.61	0.40	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.41	0.43	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.43$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.36$)

6.3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ด้านการสร้างแรงบันดาลใจด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์บุคคล มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y
X ₁	1.00	.527**	.626**	.593**	.715**
X ₂	.527**	1.00	.609**	.764**	.684**
X ₃	.626**	.609**	1.00	.581**	.605**
X ₄	.593**	.764**	.581**	1.00	.581**
X	.687**	.725**	.704**	.735**	.647**

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (**p < .01)

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา(X) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู(Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง($r = .647$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์(X₁) ($r = .715$) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ(X₂) ($r = .684$) ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา(X₃) ($r = .605$) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์บุคคล(X₄) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ในระดับปานกลาง($r = .581$)อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.4 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ได้ร้อยละ 52.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยให้ตัวแปรที่ดีในการสร้างสมการ ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ผลการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) โดยแสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ตัวแปรพยากรณ์	b	Std. Error	β	t
X_2	0.391	0.048	0.399	6.019
X_1	0.372	0.062	0.316	6.015
X_3	0.219	0.062	0.240	3.506
ค่าคงที่ (a)	3.924	0.234	-	-
R=0.723 $R^2=0.5227$ F= 23.595**				
Adjusted R Square = 0.522, Std. Error Square = 0.33445				

**p < .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารมีผลมาจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญเรียงตามลำดับ คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ(X_2) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์(X_1) และด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา(X_3) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 3.924 + 0.391X_2 + 0.372X_1 + 0.219X_3$$

และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Z} = 0.399Z_{X_2} + 0.316Z_{X_1} + 0.240Z_{X_3}$$

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ทั้งในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์รองลงมาเป็นด้านการกระตุ้นทางสติปัญญาด้านการสร้างแรงบันดาลใจทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ได้ให้ความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาทุกๆ ด้านแสดงออกถึงความมุ่งมั่น เอาใจใส่ และเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและบุคคลทั่วไป โดยยอมรับนับถือความเป็นบุคคลของผู้ร่วมงาน ดูแลเอาใจใส่ ตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงาน แต่ละคนมีการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน ให้กำลังใจและกระตุ้นให้ผู้ร่วมงาน ตระหนักถึงปัญหาและส่งเสริมความสามารถในการ

แก้ปัญหาของผู้ร่วมงาน โดยยึดหลักว่าความสำเร็จขององค์กรถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน ปัจจัยความสำเร็จขององค์กรจึงต้องวิสัยทัศน์ และแนวคิดใหม่ ๆ ในการบริหารงาน สามารถถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติงานของครูและบุคลากร สอดคล้องกับแนวคิดของ Leithwood et al (1999) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบผู้นำที่ตัวผู้นำมีวิสัยทัศน์คำนึงถึงวัฒนธรรมขององค์กรปรับเปลี่ยนองค์การและมอบอำนาจในการทำงานต่างๆให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาโดยมุ่งเน้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความมุ่งมั่นผูกพันต่อองค์กรและความสำเร็จของสมาชิกในองค์การซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เซชินีร์ แสงสุข (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครู ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมากที่สุด ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในระดับสูง

7.2 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีความรู้ ความเข้าใจและประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม และเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยบทบาทแล้วต้องจัดการเรียนการสอนที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ รักและศรัทธาต่อวิชาชีพ มีจิตสำนึกและจิตวิญญาณของความเป็นครูซึ่งประสิทธิภาพการทำงานที่ประสบความสำเร็จนั้นมาจากการทำงานด้วยความตั้งใจ ด้วยความสามารถ ความตั้งใจ มีความเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับงานวิจัยจินตนา เทว (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างขวัญกำลังใจกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาขวัญกำลังใจของครูในสถานศึกษา 2)ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา และ 3)ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขวัญกำลังใจกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 จำนวน 313 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า 1)ขวัญกำลังใจของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การ ได้รับการยอมรับนับถือ ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้า ในตำแหน่งงาน และความรับผิดชอบ 2)ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง การบริการที่ดี

และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3. ขวัญกำลังใจกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง($r = 0.702$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7.3ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรโดยใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงศักยภาพของบุคลากรให้สูงขึ้น ตระหนักถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมายและวิธีการที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จที่องค์กรกำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass (1999) ที่ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ตามมีความต้องการที่สูงขึ้นทำให้ตระหนักถึงความต้องการสำนึกในความสำคัญคุณค่าของจุดมุ่งหมายและวิธีที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของทีมงานการนโยบายมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตนและยกระดับความต้องการให้สูงขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัญญาภรณ์ ใจแน่น (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนบริษัทไทยกสิกรสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความเชื่อถือว่าไว้วางใจ รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ส่วนอันดับสุดท้ายความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7.4 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน จากทั้งหมด 4 ด้าน โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างแรงบันดาลใจ เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ได้ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R) เท่ากับ 0.232 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ร้อยละ 23.20 รองลงมาได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา จะมีค่าอำนาจในการพยากรณ์ เท่ากับ ร้อยละ 52.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถจัดเรียงลำดับตัวแปรที่พยากรณ์การเป็นประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ สุบรรณ (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานบุคคล ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1)ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด 3 อันดับ คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางปัญญามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ให้ครอบคลุมและมากเป็นพิเศษ และมีการกำกับ นิเทศ และติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาสถานศึกษานำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา สู่การปฏิบัติจริงให้มากเป็นพิเศษ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลของการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2 ข้อ มีดังนี้ 1) ข้อค้นพบจากการศึกษา ในด้านการสร้างแรงบันดาลใจผู้บริหาร ควรมีวิธีการเสริมพลัง และเป็นกำลังใจแก่ครูและบุคลากรในการเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา และควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากร มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาเพื่อการพัฒนางาน และการเรียนการสอน 2) ข้อค้นพบจากการศึกษาด้านการกระตุ้นทางสติปัญญาผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนควรร่วมกันวางแผนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายและความต้องการของผู้ปกครอง และควรร่วมกันคิดหาวิธีการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและมีขีดสมรรถนะสูง

8.2.2 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลของการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2 ข้อ มีดังนี้ 1) ข้อค้นพบจากการศึกษา ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาตนเพื่อให้เกิดความชำนาญในวิชาชีพ และเป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด 2) ข้อค้นพบจากการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ จึงมีข้อเสนอแนะว่าครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน

8.2.3 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลของการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงโดยรวม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีอุดมการณ์อย่างชัดเจนในการทำงานยอมรับนับถือความเป็นบุคคลของผู้ร่วมงานสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำงานด้วยใจรักและเห็นคุณค่าของงานและสร้างเจตคติที่ดีต่องาน เน้นการทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้สร้างแรงกระตุ้นให้ครู และบุคลากรเสียสละ อุทิศเวลาเพื่อพัฒนางานให้บรรลุผลสำเร็จ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น จึงควรมีการวิจัยเชิงลึกถึง ปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

8.3.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกัตะบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นควรมีการวิจัยเชิงลึกทางด้าน แนวทางการเสริมสร้างพฤติกรรมกรรมการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

9. เอกสารอ้างอิง

- ขวัญฤดี อาภาพันธ์. (2559). ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ชนัญญาภรณ์ ใจแน่น. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบริษัทไทยกลีกรสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บรรเจิด สังข์เจริญ. (2558). คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารราชชนก. 12(28).115-127.
- ศุภชัย สว่างภพ. (2555). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารการวัดผลการศึกษา. 17(1). 293-304.
- Bass, B. M. (1999). Two decades of research and development in Transformational leadership. *European Journal of Work and Organizational Psychology*. 8(1). 9-32.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Leithwood, K, Jantzi, D & Steinbach, R, (1999). *Changing Leadership for Changing Times*. Buckingham: Philadelphia, Open University Press.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาน อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้แนวคิดวิธีการคำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำปรึกษาความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนางานวิจัยในครั้งนี้ และกรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัยมา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนทุกท่านที่เกี่ยวข้องซึ่งมิได้กล่าวนาม กราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2*

STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE
EFFECTIVENESS OF ACADEMIC AFFAIRS MANAGEMENT OF SCHOOLS UNDER THE
OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

พนมพร เกริกขจรณัฐรัฐ¹, ชัยยนต์ เพาพาน²

Phanomporn Kerkhagonatarat¹, Chaiyon Paophan²

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด^{1,2}

Roi Et Rajabhat University, Thailand.^{1,2}

Email : porn9355@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนและ 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนจำนวน 347 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 3. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์และร่วมกันทำนายผลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยให้ตัวแปรที่ดีที่สุดในการสร้างสมการ ได้แก่ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริต ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ได้ร้อยละ 34.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : 1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this article were 1) to study the strategic leadership of school administrators; 2) to study the effectiveness of academic affairs management of schools; 3) to study the relationship between the strategic leadership of school administrators and the effectiveness of academic affairs management of schools; and 4) to construct a predictive equation of the effectiveness of academic affairs management of schools under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 2. The sample group was 347 people. The research instrument used for collecting the data was a five-point rating scale questionnaire. The statistical methods included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression.

The research results were as follows: 1. The strategic leadership of school administrators under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 2 as an overall was at the very high level. It was also at the high level for each aspect. 2. The effectiveness of academic affairs management of schools under the Office of Roi-Et Primary Educational Service Area 2 as an overall was at the very high level. It was also at the high level for each aspect. 3. The relationship between strategic leaderships of school administrators and the effectiveness of academic affairs management of schools was found positive at a very high level with statistical significance at .01 level. 4. To construct a predictive equation of the effectiveness of academic affairs management of schools under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 2, it was found that the revolutionary thinking strategy was the best predictor of the effectiveness of academic affairs management of schools followed by the corporate organizational culture, and the strategic planning, respectively. These predictors could mutually explain the variance of the effectiveness of academic affairs management of schools under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 2 for 34.60 percent with the statistical significance at .01 level.

Keywords : 1. Strategic Leadership 2. Effectiveness of Academic Affairs Management 3. School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) เป็นผู้ที่มีความเหมาะสมทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะในการคิดและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนนั้นมี

ความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ทำให้สถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน การบริหารงานเชิงกลยุทธ์มีแบบแผนที่ชัดเจน มีการบูรณาการในการทำงานที่รวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกรูปแบบ เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ ทำให้มีคุณภาพในการบริหารงานและผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น รูปแบบการบริหารงานทำให้เกิดประสิทธิผลที่ดี นำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ (อนงค์ อาจจทอง และปริญญา มีสุข, 2558)

จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนยังประสบปัญหาอยู่มาก ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีพื้นที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 อำเภอ ได้แก่ 1) อำเภอสุวรรณภูมิ 2) อำเภอเกษตรวิสัย 3) อำเภอปทุมรัตน์ 4) อำเภอพนมไพร 5) อำเภออาจสามารถ 6) อำเภอเมืองสรวง 7) อำเภอโพนทราย และ 8) อำเภอหนองฮี ในปีที่ผ่านมา สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test: NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 (NT 2562) ความสามารถด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 48.56 และความสามารถด้านภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 47.94 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test: NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 กับ 2561 พบว่าโดยรวมความสามารถทั้ง 2 ด้าน ปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าปีการศึกษา 2561 ร้อยละ 3.89 เมื่อพิจารณาความสามารถ พบว่า ความสามารถด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 0.91 ความสามารถด้านภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 6.86 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 (O-NET 2562) ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 45.85 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 29.67 วิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 32.78 ภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 28.95 ผลการเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2562 ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กับระดับ สพฐ. พบว่าโดยรวมความสามารถทุกด้านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 1.81 และเมื่อเปรียบเทียบกับระดับชาติ พบว่าโดยรวมความสามารถทุกด้าน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 3.67 และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสปีการศึกษา 2562 (O-NET 2562) ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 50.37 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 21.84 วิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 29.00 ภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 28.52 ผลการเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2562 ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กับระดับ สพฐ. พบว่า โดยรวมความสามารถทุกด้านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 4.09 และเมื่อเปรียบเทียบกับระดับชาติ พบว่าโดยรวมความสามารถทุกด้าน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 3.87 จะเห็นได้ว่าโดยภาพรวมปีการศึกษา 2562 ความสามารถทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2561 ทำให้ผู้นำ

ต้องหาวิธีปรับปรุง พัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2562)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ผู้นำจึงต้องปรับเปลี่ยนตัวเองและองค์การให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันกับคู่แข่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการวางแผนและกำหนดนโยบายปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนางานบริหารวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ชุมชน สังคม และผู้เรียนอันเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.4 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3.2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดทิศทางการกลยุทธ์ 2) ด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์กร 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ 4) ด้านการมีวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา 5) ด้านการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

4. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

4.1 เป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบและเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและปรับเปลี่ยนทักษะการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

4.2 เป็นสารสนเทศให้ ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

4.3 ทำให้ทราบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยมีวิธีการวิจัย ดังต่อไปนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ร้อยเอ็ด จำนวน 2,629 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 284 คน และครู จำนวน 2,345 คน มีโรงเรียนในเขตพื้นที่ จำนวน 334 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 347 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 37 คน และครูจำนวน 310 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม จนครบ 347 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert's Scale เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับตามวิธีการของ Likert's Scale เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมี ขั้นตอนดังนี้ 1)ขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2)ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารและครู ด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงรายละเอียดและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 347 ชุด 3)นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน 347 คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย 1)สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพแบบสอบถาม ได้แก่ (1)ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Consistency: IOC) (2)ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการ

ของครอนบาค (Cronbach) 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3)สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (1)ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)(2) การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน(Stepwise Multiple Regression)

6. ผลการวิจัย

6.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์รองลงมา ได้แก่ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	การดำเนินงาน (N=347)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์	4.64	0.34	มากที่สุด	1
2. ด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์กร	4.46	0.37	มาก	4
3. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร	4.45	0.45	มาก	5
4. ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา	4.56	0.34	มากที่สุด	2
5. ด้านการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม	4.51	0.42	มากที่สุด	3
เฉลี่ยรวม	4.52	0.38	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์($\bar{X} = 4.64$) รองลงมา ได้แก่ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา($\bar{X} = 4.56$) ด้านการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม($\bar{X} = 4.51$) และด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์กร($\bar{X} = 4.46$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร($\bar{X} = 4.45$)

6.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการ

นิเทศการศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน	การดำเนินงาน (N=347)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.71	0.36	มากที่สุด	1
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.66	0.35	มากที่สุด	2
3. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.62	0.36	มากที่สุด	4
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.53	0.40	มากที่สุด	6
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.66	0.34	มากที่สุด	2
6. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษา	4.58	0.41	มากที่สุด	5
เฉลี่ยรวม	4.63	0.37	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.66$) และด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.66$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.53$)

6.3 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในระดับสูง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์กร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในระดับปานกลาง และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในระดับต่ำ โดยทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X ₁	1.00	.666*	.588**	.625**	.551**	.629**
X ₂	.666**	1.00	.672**	.777**	.664**	.486**
X ₃	.588**	.672**	1.00	.724**	.418**	.723**
X ₄	.625**	.777**	.724**	1.00	.686**	.637**
X ₅	.551**	.664**	.418**	.686**	1.00	.392**
X	.804**	.895**	.819**	.902**	.790**	.611**

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (**p < .01)

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .611$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (X₃) ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา (X₄) ด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ (X₁) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์กร (X₂) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม (X₅) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.4 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์และร่วมกันทำนายผลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยให้ตัวแปรที่ดีที่สุดในการสร้างสมการ ได้แก่ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ ได้ร้อยละ 34.60 (Adjusted R Square = .346) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

ตารางที่ 4 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา แต่ละด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 2

ตัวแปรพยากรณ์	b	Std. Error	β	t
X ₄	.226	.063	.244	4.909
X ₃	.169	.046	.239	1.951
X ₁	.180	.053	.194	.972
ค่าคงที่ (a)	2.008		-	-
R = .593 R ² = .351 F = 61.896**				
Adjusted R Square = .346 Std. Error Square = .25754				

**p < .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 2 มีผลมาจากภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลหรือตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญเรียงตามลำดับ คือ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิจัต (X₄) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ (X₃) และด้านการกำหนดทิศทางการกลยุทธ์ (X₁) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ตามลำดับ ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.008 + 0.226X_4 + 0.169X_3 + 0.180X_1$$

$$\hat{Z} = 0.244X_4 + 0.239X_3 + 0.194X_1$$

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 2 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

7.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 2 ทั้งในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการกำหนดทิศทางการกลยุทธ์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมา การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร จะต้องกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน สิ่งที่จะทำให้การบริหารบรรลุผลเป้าหมาย คือ การกำหนดทิศทางการกลยุทธ์และจัดทำแผนกลยุทธ์และนำสู่การปฏิบัติสอดคล้องกับ กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน และคณะ (2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ว่า ผู้บริหารในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะในสถานศึกษาต้องมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไป และมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) ซึ่งเป็นรูปแบบของผู้นำที่นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร ผู้นำที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้งสิ้น โดยเริ่มจากคุณสมบัติสำคัญคือเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ (Vision) กว้างไกล และนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จ

7.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามี การสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา มีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ครูผู้สอนทุกกลุ่ม สารการเรียนรู้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยบทบาท แล้วต้องจัดการเรียนการสอนที่ได้รับมอบหมาย ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด ผ่านการ ทดสอบตามตัวชี้วัด โดยการปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของ สถานศึกษา สอดคล้องกับรูนานี ลอเซ็ง (2557) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็น กระบวนการในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ซึ่งส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานได้ตามเจตนารมณ์ของการศึกษาให้ มากที่สุด

7.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพ บริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไป ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทำให้ สถานศึกษาสามารถวางแผนการดำเนินงานและบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตรง ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ อังศุมาลิน กุลฉะ (2561) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และการเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำเชิงกล ยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในเชิง บวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7.4 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติเป็นตัวแปร พยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้ดีที่สุด อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจพยากรณ์ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนร้อยละ 28.70 รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรมีอำนาจพยากรณ์เท่ากับ ร้อยละ 32.60 และด้านการกำหนดทิศทางการกลยุทธ์จะมีค่าอำนาจในการพยากรณ์ เท่ากับ ร้อยละ 34.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถจัดเรียงลำดับตัวแปรที่พยากรณ์การเป็น ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้ดีที่สุด ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และด้านการกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ สอดคล้อง

กับงานวิจัยของเกษแก้ว เจริญเกตุ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จังหวัดสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1)ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จังหวัดสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2)ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ และด้านผู้ปกครองและชุมชนของ โรงเรียน จังหวัดสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3)ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ ด้านผู้ปกครองและชุมชนของ โรงเรียน กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จังหวัดสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 มีความสัมพันธ์ทางบวกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 4)ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ ด้านผู้ปกครองและชุมชนของ โรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จังหวัดสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 5)ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันทำนายผลของตัวแปรประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจังหวัดสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยเลือก ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการสร้างสมการ พบว่า การจัดการด้านการเรียนการสอน (X_{12}) การพัฒนาผู้เรียน (X_{22}) บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา (X_{42}) การบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้(X_{21}) การจัดสรรงบประมาณ (X_{32}) สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการได้ร้อยละ 38.40 สามารถร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานต้นสังกัด หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายการโดยเฉพาะประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้ชัดเจน โดยจัดลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล เช่น ควรมีการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรร่วมกันจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานการเสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และสถานศึกษาควรจัดให้มีการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติ การวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ด้านการกำหนดทิศทางการกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเป็นอันดับมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกในการทำงานให้กับทุกคนในสถานศึกษา

8.2.2 ด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมค่านิยมในการทำงานให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก

8.2.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและวิชาชีพเพื่อคุณภาพของการศึกษา และควรมีการเลือกรับวัฒนธรรมค่านิยมที่มีผลดีต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ด้านการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น และด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น จึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

8.3.1 ควรมีการวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อเสริมสร้างความเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครู บุคลากรทางการศึกษา และประชาชน

8.3.2 ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการรวบรวมปัจจัยสู่การกำหนดกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

8.3.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

9. เอกสารอ้างอิง

- กล้าศักดิ์ จิตต์สงวน, ปิยพงษ์ สุเมตติกุล และไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2557). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. 4(1). 201-211.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- รุสนานี โลเช็ง.(2557). ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนอำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558): ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายนพ.ศ. 2554). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ออฟเซ็ทพลัส.
- อนงค์ อาจทอง และปริญญา มีสุข. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 10(2). 153-163.
- อังศุมาลิน กุลฉะ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต เปาพาน อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้แนวคิดวิธีการคำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำปรึกษาความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนางานวิจัยในครั้งนี้ และกรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัยมา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนทุกท่านที่เกี่ยวข้องซึ่งมิได้กล่าวนาม กราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

**ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3***
**ENVIRONMENTAL FACTORS AFFECTING THE QUALITY OF WORKING LIFE OF
TEACHERS IN SCHOOLS UNDER THE ROI ET PRIMARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 3**

วิจิตรา อุ๋นชัย¹, ธันยาภรณ์ นวลสิงห์²
Wijittra Unchai¹, Thanyaporn Nualsing²
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด^{1,2}
Roi Et Rajabhat University, Thailand.^{1,2}
Email : wi_jit_tar@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 4) เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูจำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปัจจัยสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู 5 ด้าน โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านสวัสดิการและประโยชน์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 คือ ด้านสวัสดิการและประโยชน์เกี่ยวกับครู (X_2) ด้านการจัดการเรียนการสอน (X_5) ด้านลักษณะทางกายภาพ (X_3) และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X_1) โดยตัวแปรทั้ง 4 รวมกัน

พยากรณ์ความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ร้อยละ 72.00 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : 1. ปัจจัยสภาพแวดล้อม 2. คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

ABSTRACT

This research article aims 1) to study the effective of environmental factors of teachers in schools under the Roi et Primary Educational Service Area Office 3, 2) to study the effectiveness of quality of working life of teachers in schools under the Roi et Primary Educational Service Area Office 3, and 3) to study the relationship between the environmental factors and the quality of working life of teachers in schools under the Roi et Primary Educational Service Area Office 3 and 4) to study the environmental factors affecting the quality of working life of teachers in schools under the Roi et Primary Educational Service Area Office 3. The samples comprised 300 teachers selected using the Krejcie and Morgan table. Research instrument for collecting the data was a five - point rating scale questionnaire. Statistical analysis of the data involved percentage, mean, standard deviation and correlation of Pearson Product Moment. Stepwise multiple regression was employed to test the hypothesis.

The findings of the research revealed that; 1. The effective of environmental factors of teachers in schools under the Roi et Primary Educational Service Area Office 3 as an overall was a high level. 2. The effectiveness of quality of working life of teachers in schools under the Roi et Primary Educational Service Area Office 3 as an overall was a high level. 3. The relationship between the environmental factors and the quality of working life of teachers in schools under the Roi et Primary Educational Service Area Office 3 were found that the environmental factors is related to and the quality of working life of teachers in 5 aspect as follows: The highest rate is the benefit and fringe benefit and the quality of working life of teachers and the lowest is the physical with statistical significance at the .01 level. 4. The environmental factors affecting the quality of working life of teachers in schools under the Roi et Primary Educational Service Area Office 3. The benefit and fringe benefit (X_2), the learning management (X_5), the physical appearance (X_3) and the interpersonal relation peers (X_1). These predictors could affect and predict 72.00 percent of quality of working life of teachers in schools under the Roi et Primary Educational Service Area Office 3 with statistical significance at the .01 level.

Keywords : 1. Environmental factors 2. Quality of working life of teachers 3. Roi et Primary Educational Service Area Office 3

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันคนหรือมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์กร หากขาดคนองค์กรก็ไม่สามารถที่จะทำงานภายใต้ระบบได้ ดังนั้น งานจะมีคุณภาพได้จะต้องเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของคนทำงานที่มีคุณภาพ ทรัพยากรบุคคลนับเป็นหัวใจแห่งความสำเร็จขององค์กรไม่ว่าจะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับใดทุกๆ คนเปรียบเสมือนฟันเฟืองของจักรกลที่ช่วยขับเคลื่อนองค์กรก้าวไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ แต่จะอย่างไรให้ทุกคนในองค์กรอุทิศแรงใจในการทำงานพร้อมฟันฝ่าอุปสรรค และร่วมยินดีกับองค์กรได้นานที่สุด ในแต่ละวันเราต้องใช้ชีวิตอยู่กับการทำงานมากกว่าหนึ่งในสามของเวลาทั้งหมดองค์กรจึงเหมาะสมที่จะเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างคุณภาพชีวิตของคนทำงานให้เกิดขึ้น (กู่เกียรติ ภูมิพนา, 2546) ครูเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่และช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้มีการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีประสิทธิภาพ มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมีความผูกพันต่อองค์กร เพราะครูจะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ หุ่นเหทั้งกำลังกาย กำลังความคิด อุทิศเวลา โรงเรียนจึงต้องหาแนวทางให้ครูมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร (ทศพร จิรกิจวิบูลย์, 2558)

สภาพแวดล้อมในการทำงาน สภาพของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวของผู้ปฏิบัติงานในขณะที่ทำงาน รวมทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่ส่งผลต่อการทำงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายสภาพแวดล้อมมีความสำคัญต่อสถานศึกษา เนื่องจากสามารถเอื้ออำนวยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ และบรรยากาศในการทำงานของครูให้ทำงานได้อย่างมีความสุข ลดโอกาสเสี่ยงในการเผชิญภาวะความเครียดของครู ซึ่งจะนำมาสู่ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อไปดังที่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2552) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาว่า การที่โรงเรียนมีสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบอื่นๆ ครบถ้วน เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาครบถ้วน เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนและสังคม ได้รับการพัฒนาด้วย

คุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นคำที่มีความหมายกว้างครอบคลุมไปในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับชีวิตในการทำงาน ของแต่ละบุคคลและสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในองค์กร แต่มีเป้าหมายสำคัญร่วมกันอยู่ที่การลดความตึงเครียดทางจิตใจ เพื่อเพิ่มความพึงพอใจในงานที่ทำ ความสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงานมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาองค์กร เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ดังที่ สุมลมาลย์ เตียวไป (2558) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงานว่าคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นกุญแจสำคัญที่องค์กรต่างๆ ควรให้ความสนใจอย่างยิ่งเพราะคุณภาพชีวิตการทำงานจะช่วยสร้างความสมดุลระหว่างความต้องการของคนกับเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 4) ได้เน้นความสำคัญของครู อาจารย์ไว้ในหมวดที่ 7 ว่าด้วย ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในมาตรา 55 ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่น สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) การให้ความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของครูจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

โดยเฉพาะคุณภาพชีวิตในการทำงานอันจะส่งผลต่อการทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เกิดความรู้สึกที่ดีต่องาน และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร (อัญชลี วงษ์จันทร์, 2563)

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญ เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนให้มีคุณภาพแต่ในปัจจุบันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ยังไม่มีการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนอย่างจริงจัง จากสภาพปัญหาดังกล่าวนั้น เป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 พร้อมทั้งศึกษาถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 โดยหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการ ศึกษาในครั้งนี้จะสามารถเป็นแนวทางให้การบริหารงานบุคคลของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 นำไปวางแผนกำหนดนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในสังกัดได้อย่างเหมาะสม รวมถึงใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไขเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

2.2 เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

3.2 ทำให้ทราบคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

3.3 ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 สามารถนำข้อค้นพบไปพัฒนาปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 4) เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 300 คนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของปัจจัยสภาพแวดล้อมเท่ากับ .983 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูเท่ากับ .979 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวม

ด้านที่	ปัจจัยสภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	<i>S.D.</i>	แปลความ
1	ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.04	0.947	มาก
2	สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล	4.10	0.913	มาก
3	ลักษณะทางกายภาพ	4.20	0.815	มาก
4	ลักษณะของผู้บังคับบัญชา	3.88	0.997	มาก
5	การจัดการเรียนการสอน	3.99	0.940	มาก
โดยรวม		4.04	0.067	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านลักษณะทางกายภาพ($\bar{X}$ = 4.20) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล($\bar{X}$ = 4.10)และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านลักษณะของผู้บังคับบัญชา($\bar{X}$ = 3.88)

5.2 ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยัด เขต 3 โดยรวม

ด้านที่	คุณภาพชีวิตในการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ	3.57	1.030	มาก
2	ความก้าวหน้าในตำแหน่งและความมั่นคงในงาน	3.98	0.970	มาก
3	ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน	4.05	1.038	มาก
4	การพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน	4.03	0.914	มาก
5	การบูรณาการทางสังคมภายในองค์กร	4.07	0.881	มาก
โดยรวม		3.94	0.069	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยัด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการบูรณาการทางสังคมภายในองค์กร ($\bar{X}$ = 4.07)เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน($\bar{X}$ = 4.05)และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ($\bar{X}$ = 3.57)

5.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยัด เขต 3

5.3.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ปัจจัยสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยัด เขต 3 ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ปัจจัยสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู

โมเดล	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	F	p
1	X_2	0.817	0.668	599.728 ^{**}	.000
2	X_2X_5	0.834	0.696	340.052 ^{**}	.000
3	$X_2X_5X_3$	0.846	0.717	249.437 ^{**}	.000
4	$X_2X_5X_3X_1$	0.849	0.720	190.005 ^{**}	.000

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$)

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล(X_2) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยัด เขต 3 ได้ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 66.80 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน(X_5) เข้าไปมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 69.60 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านลักษณะทางกายภาพ(X_3) เข้าไปมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 71.70 และเมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน(X_1) เข้าไปมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 72.00

5.4 การค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่าอำนาจจำแนกในการพยากรณ์

ตัวแปร	B	SE_b	Beta	T	p
X_2	.749	.058	.726	12.961 ^{**}	.000
X_5	.367	.055	.375	6.636 ^{**}	.000
X_3	-.221	.058	-.178	-3.810 ^{**}	.000
X_1	-.101	.050	-.108	-2.009 [*]	.045
$R = .849 \quad R^2_{adj} = .717 \quad F = 190.005$					
$R^2 = .720 \quad SE_{est} = \pm .41623 \quad a = .717$					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการเลือกเข้าสมการ คือ ด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล(X_2) ด้านการจัดการเรียนการสอน(X_5) ด้านลักษณะทางกายภาพ(X_3) และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน(X_1) สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3(Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ 0.749, 0.367, -0.221, -0.101 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ 0.726, 0.375, -0.178, -0.108 ตามลำดับ

ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล(X_2) ด้านการจัดการเรียนการสอน(X_5) ด้านลักษณะทางกายภาพ(X_3) และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน(X_1) ร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ร้อยละ 72.00 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ $SE_{est} = .416$ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์รูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.717 + 0.749 X_2 + 0.367 X_5 - 0.221 X_3 - 0.101 X_1$$

สมการพยากรณ์รูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.726 Z_{X_2} + 0.375 Z_{X_5} - 0.178 Z_{X_3} - 0.108 Z_{X_1}$$

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ

มากทุกด้านและเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านลักษณะทางกายภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านลักษณะของผู้บังคับบัญชา เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก สภาพแวดล้อมนั้นมีความสำคัญต่อสถานศึกษา สามารถเอื้ออำนวยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ และบรรยากาศในการทำงานของครูให้ทำงานได้อย่างมีขวัญกำลังใจและความสุข ลดโอกาสเสี่ยงในการเผชิญภาวะความเครียดของครู ซึ่งจะนำมาสู่ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อไป สภาพแวดล้อมในการทำงานในการทำงานที่ดี จะส่งผลให้การทำงานบรรลุจุดประสงค์ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 สอดคล้องกับ ปัทมาวดี อุดแดง (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อความเครียดของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า (1)ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.68) มีความเครียดในระดับปกติหรือไม่เครียด (2)ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในการทำงานของครูในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านมีเพียงด้านภูมิทัศน์ด้านเดียวที่อยู่ในระดับมาก (3)ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนและด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4)ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อความเครียดของครูคือด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและด้านการเรียนการสอนโดยตัวแปรทั้งสองร่วมกันทำนายความเครียดของครูได้ร้อยละ 8.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

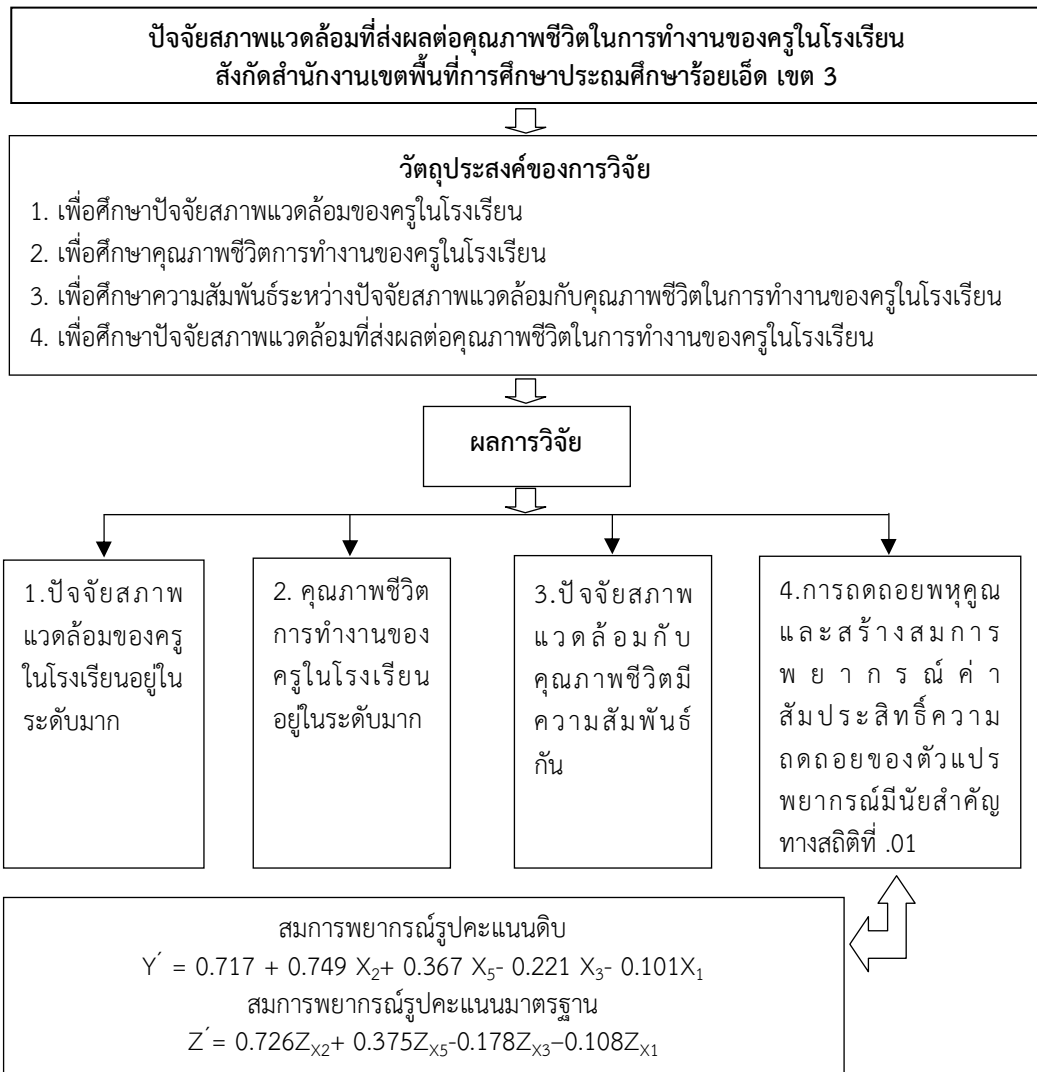
6.2 ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านการบูรณาการทางสังคมภายในมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งและความมั่นคงในงานตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากคุณภาพชีวิตในการทำงาน คือ ความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีความพึงพอใจต่อความเป็นอยู่ในองค์กร ที่ตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ หรือความสุขของชีวิตโดยรวมที่ได้รับจากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ผ่านกระบวนการที่องค์กรจัดขึ้น ที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ดังที่ ซึ่งสอดคล้องกับ เจตนิพัทธ์ สุจิระกุล (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า (1)ครูปฏิบัติตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ ด้านภาระหน้าที่พิเศษ ด้านระบบบริหารจัดการโรงเรียน และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับมาก (2)คุณภาพชีวิตการทำงานของครูด้านความพึงพอใจในตนเอง ความพึงพอใจด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในองค์กร และบุคคลอื่นในสังคมความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการภายในหน่วยงาน ความพึงพอใจด้านโอกาสที่ได้รับ ความพึงพอใจด้านสภาพการทำงานที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย และความพึงพอใจด้านการได้รับการตอบสนองการทำงาน อยู่ในระดับมาก

(3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ ปัจจัยด้านระบบบริหารจัดการโรงเรียน และปัจจัยด้านภาระหน้าที่พิเศษ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโดยอธิบายความแปรปรวนได้ถึงร้อยละ 68.00 ยกเว้น ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งไม่มีส่วนในการอธิบายคุณภาพชีวิตการทำงานของครู แต่อย่างใด

6.3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูทั้ง 5 ด้าน โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านลักษณะทางกายภาพโดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านลักษณะของผู้บังคับบัญชาและด้านการจัดการเรียนการสอน อย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งสอดคล้องกับ สุภักค์วงศ์ภักดี และคณะ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานของครู ในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงานและปัจจัยด้านความท้อแท้ในการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู

6.4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยของตัวแปรพยากรณ์มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 4 ด้าน เป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ .849 สามารถพยากรณ์ความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ร้อยละ 72.00 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อมด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 66.80 สอดคล้องกับ สุภักค์ วงศ์ภักดี และคณะ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานของครู ในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงานและปัจจัยด้านความท้อแท้ในการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู และในการศึกษาเพื่อสร้างสมการพยากรณ์นั้น พบว่า มีตัวแปร จำนวน 5 ตัว สามารถร่วมกันในการพยากรณ์คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสระบุรีได้

7. องค์ความรู้ใหม่

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูทั้ง 4 ด้านให้เป็นรูปธรรม

8.1.2 สถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนให้ครบทุกด้าน

8.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมให้ครูมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง มีความรับผิดชอบและอุทิศเวลาให้กับงาน นำความคิดเห็นของครูไปใช้ในการบริหารและปรับปรุงงาน และให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะนำครูอย่างเป็นกันเอง

8.1.4 ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของตนและเพื่อนร่วมงานให้มีคุณภาพ ควรให้ความร่วมมือในการทำงานที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกัน

และกันอย่างมีเหตุผล ยอมรับในหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันในการทำงานร่วมกัน พร้อมเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากการวิจัยพบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านลักษณะของผู้บังคับบัญชาของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านนี้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ดังนั้น เขตพื้นที่การศึกษาควรมีการพิจารณาแนวทางเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้บังคับบัญชาที่ดี

8.2.2 จากการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดดังนั้นหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการควรที่จะมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอมากขึ้น

8.1.3 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ดังนั้นหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูทั้ง 4 ด้านให้เป็นรูปธรรม

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ที่ส่งผลลักษณะทางตรงและทางอ้อม

8.3.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษางานการศึกษาเรื่องนี้

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562. กรุงเทพมหานคร : ศรุสภา.
- กัญเกียรติ ภูมิพนา. (2545). ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานครูเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เจตนิพัทธ์ สุจิระกุล, ธีระ รุญเจริญ, ไพศาล หวังพานิช, และศรดา ชัยสุวรรณ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารบริหารการศึกษา มศว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 11(20). 1-12.

- ทศพร จิรกิจวิบูลย์. (2558). การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานและแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดีที่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจต่อพนักงานระดับปฏิบัติการในเขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบริหารธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปัทมาวดี อุดแดง. (2555). ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อความเครียดของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธิต เขต 3. (2563). แนะนำเขตพื้นที่. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2564. จาก <http://www.roiet3.go.th/index.php/home>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2552). กฎหมายและระเบียบในการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สุภักดิ์ วงศ์ภักดี. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมมลาลัย เตียวโป. (2558). คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์การภาครัฐ : กรณีศึกษากระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการคลัง. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัจฉราภา เทพาสิทธิ์และประสงค์ กัลยาณธรรม. (2558). คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของครูสังกัดโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร. 6(1). 284-292.
- อัญชลี วงษ์จันทร์, เกริกไกร แก้วล้วนและนเรศ ชันชะรี. (2563). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษา. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญยาภรณ์ นวลสิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร และอาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ และคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่ดี ช่วยให้ผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จในการเรียน และการทำงาน ผู้วิจัยขอขอบพระทัยของงานวิจัยฉบับนี้เพื่อบูชาพระคุณบิดามารดา และบูรพาจารย์ทุกท่าน

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ*
THE PERSONNEL ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATOR IN THE DIGITAL ERA
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
UBON RATCHATHANI, AMNATCHAROEN

พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์¹, ภาณุพงศ์ บุญรัมย์²
Pipatpong Pongkapan¹, Panupong Boonrom²
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี^{1,2}
Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.^{1,2}
Email : pipatpong.pg63@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและข้าราชการครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2.1) ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2.2) ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : 1. การบริหารงานบุคคล 2. ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 3. ข้าราชการครู

ABSTRACT

The objectives of this research study were: 1) to study the condition of personnel management of school administrators in the digital era under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani, Amnat Charoen. 2) to compare the opinions of the administrators and government teachers towards personnel management of school administrators in the digital era under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani, Amnat Charoen. The samples used in the research were 360 government teachers and school administrators. The instrument used in the study was a five-level scale questionnaire. The statistics used in the study were percentage, mean, standard deviation.

The results showed that;1. Personnel management of school administrators in the digital era is at a high level.2. The results of comparing the opinions of the administrators and government teachers towards personnel management of school administrators in the digital era. Classified by educational background, work experience, and the size of the school was found that 2.1 the administrators and government teachers with different educational backgrounds have no difference in overall and each aspect about personnel management of school administrators in the digital era 2.2 Administrators and government teachers with different working experiences have different opinions about personnel management of school administrators in the digital era was significantly different at .05 level. The consideration in each aspect found out that manpower planning, positioning, recruiting, placement, and personnel maintenance are significantly different at the .05 level. 2.3 The administrators and government teachers with different school sizes on personnel management of school administrators in the digital era have no different opinions.

Keywords : 1. Personnel Management 2. Administrators' Digital Era 3. Teachers

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินงานด้านบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีสรระภายใต้กฎหมาย ระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการศึกษาและมีความรู้ความสามารถมีขวัญและกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากทุกฝ่ายมองเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นกว่าอดีตจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนบริหารจัดการที่ดี นอกจากจะต้องก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและความเปลี่ยนแปลงแล้วยังต้องเป็นกลไก

เพื่อการขับเคลื่อนภาคส่วนอื่น ๆ ให้มีความพร้อมเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงด้วย โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของยุคปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา โดยพิจารณาจากสมรรถนะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน สำหรับด้านการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดไว้ดังนี้ 1)สามารถสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน 2)สามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 3)สามารถพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4)สามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษาและ 5)สามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) ผู้นำยุคใหม่ต้องสามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปโรงเรียนและศึกษาให้เข้าใจว่าผู้เรียนในยุคปัจจุบันต้องการเรียนรู้ในรูปแบบใด และจะอย่างไรให้ครูผู้สอนสามารถนำข้อมูลสารสนเทศให้กับผู้เรียนเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงต้องหาแนวทางใหม่ที่จะเชื่อมโยงความรู้และการใช้เทคโนโลยีเป็นตัวสื่อกลางไปยังผู้เรียนที่อยู่ในยุคของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการติดต่อสื่อสาร (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2558)

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องรู้และเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการบริหารงานบุคคล เช่น การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การดำรงรักษา การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา วินัยและการรักษาวินัย รวมถึงการออกจากราชการ เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคคลข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพยายามสรรหาบุคลากรที่ดี มีคุณภาพ พัฒนาบุคลากรทุกท่าน รวมถึงการดำรงรักษาไว้ซึ่งบุคลากรเหล่านั้น ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลต้องเตรียมพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคที่มีความรวดเร็วทางข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง การที่คนทุกคนมีเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่สามารถประมวลผลนำเสนอได้เสมือนคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ พฤติกรรมการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้เรียนและการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจ เรียนรู้และเตรียมพร้อมสำหรับการบริหารสถานศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้พัฒนาคนให้มีความสามารถ มีศักยภาพเต็มสมบูรณ์ ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาตินำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนแข่งขันกับนานาประเทศได้

นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพมนุษย์ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรอบรู้และเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นครูยุคใหม่มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครู บุคลากรมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2563)

ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อนำเสนอเป็นสารสนเทศและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ดังนั้นผู้ที่รับบทบาทในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวและแสวงหาวิธีการใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อันจะส่งผลสู่ความสำเร็จของการขับเคลื่อนคุณภาพสถานศึกษา คุณภาพของครูและคุณภาพของผู้เรียนตามความมุ่งหวังของสังคม ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพขององค์การสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

3.2 ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3,745 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 81 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2564 ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นใน

การสุ่ม กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากร โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด จำนวน 360 คน จาก 41 โรงเรียน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรต้น ได้แก่ 1)วุฒิการศึกษา 2)ประสบการณ์การทำงาน 3)ขนาดโรงเรียน ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุ 2)ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร 3)ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา 4)ด้านวินัยและการลงโทษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ และตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และนำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้ 1)ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญตอบแบบสอบถาม 2)ส่งแบบสอบถามไปโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในโรงเรียนตอบแบบสอบถาม 3)ส่งและรวบรวมข้อมูล ส่งหนังสือพร้อมด้วยแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยนำหนังสือพร้อมกับแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับหลังจากได้รับแบบสอบถามครบถ้วนแล้วและใช้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ผลโดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้ 1)นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาแปลงค่าแล้วทำการบันทึกในตารางบันทึกข้อมูล (Coding table) 2)นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป 3)สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาหาค่าร้อยละ โดยจำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน ตอนที่ 2 การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุ 2)ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร 3)ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา 4) ด้านวินัยและการลงโทษ โดยนำค่าคะแนนระดับมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยจำแนกเป็นรายข้อและผลรวมวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยหาความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มด้วยการค่า t-test และสำหรับกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ทดสอบค่า F-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวม

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญโดยภาพรวม

ที่	การบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	การบริหารงานบุคคล		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุ	4.11	.66	มาก
2	ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร	4.11	.61	มาก
3	ด้านพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา	4.15	.55	มาก
4	ด้านวินัยและการลงโทษ	4.26	.34	มาก
รวม		4.16	.43	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมพบว่า มีการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก($\bar{X}= 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวินัยและการลงโทษ($\bar{X}= 4.26$) ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา($\bar{X}= 4.15$) ด้านการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุ($\bar{X}= 4.11$) และด้านการบำรุงรักษาบุคลากร($\bar{X}= 4.11$) ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ที่	การบริหารงานบุคคลของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ป.ตรี (n=270)		สูงกว่า ป.ตรี (n =90)		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหา และบรรจุ	4.12	.62	4.07	.75	0.55	0.59
2	ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร	4.11	.60	4.11	.62	0.02	0.99
3	ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา	4.14	.56	4.18	.52	-0.68	0.50

ที่	การบริหารงานบุคคลของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดีจิตต์	ป.ตรี (n=270)		สูงกว่า ป.ตรี (n =90)		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
4	ด้านวินัยและการลงโทษ	4.25	.36	4.29	.29	-0.95	0.34
	รวม	4.15	.43	4.16	.43	-0.20	0.85

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดีจิตต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดีจิตต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประเภทการทำงาน

ที่	การบริหารงานบุคคลของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดีจิตต์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1	ด้านการวางแผนอัตรากำลัง การ กำหนดตำแหน่ง การสรรหา และบรรจุ	ระหว่างกลุ่ม	4.59	2	2.29	5.47*	0.01
		ภายในกลุ่ม	149.65	357	0.41		
		รวม	154.24	359			
2	ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	2.71	2	1.35	3.76*	0.02
		ภายในกลุ่ม	128.97	357	0.36		
		รวม	131.69	359			
3	ด้านการพัฒนาบุคลากรทาง การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.376	2	0.68	2.26	0.11
		ภายในกลุ่ม	108.50	357	0.30		
		รวม	109.88	359			
4	ด้านวินัยและการลงโทษ	ระหว่างกลุ่ม	0.001	2	0.00	0.01	0.99
		ภายในกลุ่ม	42.55	357	0.11		
		รวม	42.55	359			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.44	2	0.72	3.99*	0.02
		ภายในกลุ่ม	64.72	357	0.18		
		รวม	66.17	359			

*P ≤ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ที่	การบริหารงานบุคคลของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุค ดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1	ด้านการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหา และบรรจุ	ระหว่างกลุ่ม	1.82	2	0.91	2.13	0.12
		ภายในกลุ่ม	152.42	357	0.43		
		รวม	154.24	359			
2	ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	2.02	2	1.01	2.78	0.06
		ภายในกลุ่ม	129.67	357	0.36		
		รวม	131.69	359			
3	ด้านการพัฒนาบุคลากรทาง การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.22	2	0.61	2.00	0.14
		ภายในกลุ่ม	108.66	357	0.30		
		รวม	109.88	359			
4	ด้านวินัยและการลงโทษ	ระหว่างกลุ่ม	1.01	2	0.51	4.37*	0.02
		ภายในกลุ่ม	41.54	357	0.12		
		รวม	42.55	359			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	0.72	2	0.36	1.99	0.14
		ภายในกลุ่ม	65.44	357	0.18		
		รวม	66.17	359			

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

6.1 การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญมีนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล พัฒนาบุคลากรเน้นทันสมัย ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา มีการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพมนุษย์ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรอบรู้และเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นครูยุคใหม่มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครู บุคลากรมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงบ อินทรมณี (2562) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารส่งเสริมให้ครูผู้เรียนผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้และการบริการของสถานศึกษาโดยมีการวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้พร้อมไปสู่การดำเนินให้บริการผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

6.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน มีประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

6.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่าง สอดคล้องกับ รุติพร สิมสวัสดิ์ (2554) ที่สรุปว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐไม่แตกต่างกัน การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระนองโดยรวมและรายด้านพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานและด้านการเปลี่ยนแปลงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาคือด้านการสรรหาคัดเลือก ด้านการสร้างแรงดึงดูดใจ ด้านการพัฒนาบุคลากรตามลำดับ ส่วนด้านการดำรงไว้ อยู่ในลำดับสุดท้าย

6.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการวางแผนอัตรากำลังการกำหนดตำแหน่งการสรรหาและบรรจุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการบำรุงรักษาบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติพร สมสวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระนอง พบว่าการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระนอง โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($X = 4.18$, $SD = 0.55$) แสดงให้เห็นว่าการ บริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระนอง การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาของรัฐ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผลการศึกษา พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐโดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุเทพ เท่งประกิจ (2557) ซึ่งได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่าภาพรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความแตกต่างกัน 5 ด้าน คือ ด้านวางแผนอัตรากำลังคน โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็กมีระดับการบริหารสูงกว่าผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลางและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ด้านการสรรหาโดยผู้ตอบแบบสอบถามผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีระดับการบริหารสูงกว่าผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลางและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาโดยผู้ตอบแบบสอบถามผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีระดับการบริหารสูงกว่าผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลางและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านการดำรงรักษาโดยผู้ตอบแบบสอบถามผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีระดับการบริหารสูงกว่าผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลางและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยผู้ตอบแบบสอบถามผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีระดับการบริหารสูงกว่าผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลางและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับหลักการทฤษฎีการบริหารงานบุคคล และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล สรุปเป็นองค์ความรู้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานบุคคลทั้งด้านวางแผนอัตรากำลัง การสรรหา และการบรรจุด้านการบำรุงรักษาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ด้านวินัยและการลงโทษ เพื่อความแม่นยำและถูกต้องมากที่สุด

8.1.2 ผู้บริหารควรกระตุ้นหรือสร้างแรงบันดาลใจในการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลโดยไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานส่งผลต่อการทำงานไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนการสื่อสารผ่านช่องทางแพลตฟอร์มเทคโนโลยีที่ทันสมัย

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาควรมีการแบ่งปันแนวคิดซึ่งกันและกัน (Sharing) การศึกษาดูงาน (Field trip) สถานศึกษาที่มีผลงานเชิงประจักษ์ด้านเทคโนโลยี (Best practices) ในด้านการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอนและงานอื่น ๆ

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลไม่ว่าจะเป็นช่องทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านรูปแบบดิจิทัลที่มีความทันสมัยหรือการนำแพลตฟอร์มดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

8.3.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560–2579. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ราชกิจจานุเบกษา, 116 (สิงหาคม 2542). กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ฐิติพร สมสวัสดิ์. (2561). การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 16(1). 353-360.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16(4). 216-224.

- สุเทพ เท่งประกิจ. (2557). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <http://www.onec.go.th/>
- Chew, Janet Cheng Lian. (2004). The influence of human resource management Practices on the retention of core employees of Australian organizations: an empirical study. PhD thesis. Murdoch University.
- Ivancevich, John. M. (2007). Human resource management. New York : McGraw-Hill.
- Khalil Ghazzawi, Abeer Accoume. (2014). Critical Success Factors of the E-Recruitment System. Journal of Human Resources Management and Labor Studie. 2(2). 159-170.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ผศ.ดร.ภาณุพงศ์ บุญรัมย์ และอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรศ ชันธีร์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ได้ตรวจสอบแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดระยะเวลาในการจัดทำ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความกรุณาในการตรวจแก้และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรในการวิจัยที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งตอบแบบสอบถามทำให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน ขอขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ทุกท่านและเพื่อนนักศึกษา บ.ศศ.คม. 27 ทุกท่าน ที่สนับสนุนและให้กำลังใจมา ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีของวิทยานิพนธ์นี้ขอมอบบูชาพระคุณบิดา-มารดาและพระคุณของครู-อาจารย์ทุกท่าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์*

TRANSFORMATION LEADERSHIP IN THE NEW NORMAL AGE OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE SURIN

สุภาพร สุริยะสุขประเสริฐ¹, ชีรภัทร ถิ่นแสนดี², จิราภรณ์ พันสว่าง³
Supaporn Suriyasukprasert¹, Theeraphat Thinsandee², Jiraporn Phansawang³
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.^{1,2,3}
Email : supaporn.eiq@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 341 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารกับครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี ประสบการณ์การทำงาน 10 – 20 ปีและประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ผู้บริหารควรแสดงอุดมการณ์ที่ชัดเจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในด้านการบริหารสถานศึกษา 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานและสร้างขวัญกำลังใจให้ครูอย่างสม่ำเสมอ 3) ด้าน

การกระตุ้นทางปัญญาผู้บริหารควรส่งเสริมครูให้อบรมความรู้ใหม่ๆ กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC) และพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง 4)ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลผู้บริหารควรเข้าใจผู้ร่วมงานแต่ละคนคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลและส่งเสริมและมอบหมายงานตามความถนัดของบุคคล และ 5)ด้านการมีทักษะดิจิทัลผู้บริหารควรสนับสนุนและจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนส่งเสริมอบรมครูด้านสื่อ เทคโนโลยี การสื่อสารและหมั่นศึกษาความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะสื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

คำสำคัญ : 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2. ยุควิถีใหม่ 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research article were 1) to study on the transformational leadership in the New normal age of school administrators under the Surin Secondary the Educational service area office 2) to compare the transformational leadership in the New normal age of school administrators under the Surin Secondary the Educational service area office and 3) to study the recommendations of transformational leadership in the New normal age of school administrators. The sample group in this research were 341 of administrators and teachers under the Surin Secondary the Educational service area office. The research instrument was questionnaire. The statistic used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and analysis of variance (F-test).

The research's results found that : 1. The transformational leadership in the New normal age of school administrators under the Surin Secondary the Educational service area office. Overall, the disposal was at the highest level. 2. Comparative results of the transformational leadership in the New normal age of school administrators under the Surin Secondary the Educational service area, classified by educational level. There were no different opinions on the level of practice between the administrators and the instructors with bachelor's degree with administrators and the instructors with postgraduate education, classified by position the administrators and the instructors were different opinions on the level of practice, classified by work experience there were no different opinions on the level of practice whether they were the administrators and the instructors with less than 10 years of work experience, 10 – 20 years of work experience, or more than 20 years of work experience. 3. From the recommendations transformational leadership in the New normal age of school administrator under the Surin Secondary the Educational service area office found that 1) On having an ideological influence aspect: the administrators should show a clear ideology, should be a good role model for

subordinates and had a clear vision in the field of school administration²⁾ Inspiring: the administrators should constantly inspire and motivate teachers.³⁾ Intellectual stimulation: the administrators should encourage teachers to train new knowledge, motivate and encourage instructors to build Professional Learning Communities (PLC) and constantly develop instructors⁴⁾ consideration of individual: administrators should understand each co-worker, understood individuality differences and promote and assign tasks according to the aptitude of the person, and⁵⁾ digital skills: administrators should support and provide teaching aids, promote training of teachers in media, technology, communication and constantly studying new knowledge especially media, technology and innovation.

Keywords : 1. Transformational Leadership 2. New Normal Age 3. School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

บ้านเมืองและบริบทของสังคมไทยเปลี่ยนไปมากการพัฒนาประเทศก็เปลี่ยนตามไป การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืนดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของสังคมไทยได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่ส่งสมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้นการแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน ซึ่งการพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมากขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้นนับเป็นจังหวะเวลาที่ท้าทายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนาดใหญ่โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมาก แต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้านอาทิเช่นคุณภาพคนไทยยังต่ำแรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ทักษะและทัศนคติสังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2559 : 1) การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสมและมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังคนของประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทรอบด้านที่เปลี่ยนไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557)

ยุควิถีใหม่ (New Normal) ในบริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค “โควิด-19” ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น อธิบายได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็น

ความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิมๆ โดยมีการปรับเปลี่ยนวิธีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสร้างสรรคสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เทคโนโลยีใหม่ๆ มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดวิธีทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการบ้ายเบนออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสารธุรกิจ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม (สุภาภรณ์ พรหมบุตร, 2563 : ออนไลน์) แนวทางการบริหารจัดการศึกษาการเตรียมรับความปกติใหม่ หรือยุควิถีใหม่ ที่เกิดขึ้นหลังวิกฤตโควิด-19 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องการบริหารจัดการภายใต้รูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่แตกต่างจากอดีต เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงสู่ยุควิถีใหม่ เช่น การเว้นระยะห่างทางสังคม การใส่หน้ากากอนามัย ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ หรือวิถีชีวิตใหม่ หรือยุควิถีใหม่(พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2563) ดังนั้น ยุควิถีใหม่ (New Normal) จึงเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่แตกต่างจากอดีต เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนแนวปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยจนเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตใหม่ภายใต้หลักฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย นำไปสู่การสร้างสรรคสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดวิธีทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตรใหม่ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2563)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบรรลุเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21จะต้องมีความรู้ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีบุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่ม มีความอดทน มีรับผิดชอบสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประสานงานได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง โดยผู้นำแสดงบทบาทให้ผู้ตามมีความรู้สึกไว้วางใจ ยินดี จงรักภักดีและนับถือ ทำให้ผู้ตามกลายเป็นผู้ที่มีศักยภาพเป็นนักพัฒนาที่เสริมแรงได้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้นำต้องยกระดับความสำคัญของผู้นำให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของ ผลลัพธ์ที่ต้องการ และวิธีการที่จะบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ ภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เพื่อสร้างอิทธิพลต่อบุคลากรในโรงเรียนในการทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี, 2561) ดังนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้และการสอนในสถานศึกษาโดยตรง ผู้บริหารจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องภาวะผู้นำสามารถแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ที่สามารถโน้มน้าวใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการศึกษา (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556) ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮอยและมิเกล(Hoy and Miskel, 2012) จากสถานการณ์ปัจจุบันที่สภาพแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทและบริบทของสถานศึกษาในยุคนี้ ซึ่งใน

สภาพแวดล้อมภายนอก เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เป็นปัจจัยเอื้อ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่โดยเฉพาะด้านทักษะการเป็นผู้นำดิจิทัล ซึ่งมีความรอบรู้ในวิธีการกระบวนการข้อมูลอุปกรณ์และข้อมูลระบบปฏิบัติการต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษายุคดิจิทัลให้ครบวงจรและสมบูรณ์แบบ (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่ดูแลส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ความรู้ความสามารถของครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา สร้างความเข้มแข็งเขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างเร่งด่วนและจริงจังภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พันธกิจที่สำคัญประกอบด้วยจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขพร้อมส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มี ความรู้ ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21ส่งเสริมพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสมรรถนะตรงตามสายงาน และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์อย่างมีอาชีพสร้างโอกาสความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และส่งเสริมระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อมุ่งสู่ Thailand 4.0 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33, 2563)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้กับบุคลากรหน่วยงานทุกระดับ ตลอดจนนำไปเป็นแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานในสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

3. สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานมีความแตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

4.2 ได้แนวความคิดการพัฒนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นกาวิจัยเชิงสำรวจประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 2,958 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ในการศึกษา 2564 จำนวน 341 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คน ครูผู้สอน 291 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างแบบหลายตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการมีทักษะดิจิทัล จำนวน 52 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) มี5ระดับค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item Objective Congruence) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ มีค่าระหว่าง 0.71 -0.91 และมีค่าความเชื่อมั่น(Reliability) เท่ากับ0.99 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยตอบแบบออนไลน์ โดยใช้ Google Form ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง 341 คน มาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์	การปฏิบัติ			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.58	0.64	มากที่สุด	4
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.58	0.65	มากที่สุด	3
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.57	0.66	มากที่สุด	5
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.59	0.67	มากที่สุด	2
5. ด้านการมีทักษะดิจิทัล	4.60	0.66	มากที่สุด	1
รวม	4.58	0.66	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.58, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีทักษะดิจิทัล ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.66) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{x}$ = 4.59, S.D. = 0.67) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{x}$ = 4.58, S.D. = 0.65) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{x}$ = 4.58, S.D. = 0.64) และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารกับครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี ประสบการณ์การทำงาน 10 – 20 ปี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ผู้บริหารควรแสดงอุดมการณ์ที่ชัดเจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในด้านการบริหารสถานศึกษา 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานและสร้างขวัญกำลังใจให้ครูอย่างสม่ำเสมอ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญาผู้บริหารควรส่งเสริมครูให้อบรมความรู้ใหม่ๆ กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลผู้บริหารควรเข้าใจผู้ร่วมงานแต่ละคนคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลและส่งเสริมและมอบหมายงานตามความถนัดของบุคคล และ 5) ด้านการมี

ทักษะดิจิทัลผู้บริหารควรสนับสนุนและจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนส่งเสริมอบรมครู ด้านสื่อเทคโนโลยี การสื่อสารและหมั่นศึกษาความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะสื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ครั้งนี้พบประเด็นที่น่าสนใจ ที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีทักษะดิจิทัลด้านการคำนึงถึงความ เป็นปัจเจกบุคคลด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการ กระตุ้นทางปัญญาสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ นูเกียว (Nuqui, 2020) ได้วิจัยเรื่อง การเกิดขึ้นของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ในช่วงแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 หรือเรียกว่าภาวะ ผู้นำยุควิถีใหม่ (New Normal Leadership) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ในช่วงแพร่ระบาดของ โควิด-19 หรือเรียกว่าภาวะผู้นำยุควิถีใหม่ของ ผู้บริหารสถานศึกษาประเทศฟิลิปปินส์ ที่พบว่า ภาวะผู้นำยุควิถีใหม่ (New Normal Leadership) คือ ความสามารถในการปรับตัว การสร้างความเข้มแข็ง และมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำเป็นนักวางแผนที่ดี มีการบริหารความเสี่ยง การป้องกันและคำนึงถึงความปลอดภัย และเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วน หนึ่งของข้อคำถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริชัย แปลกสินธุ์ (2558) ซึ่งได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาใน สถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามขาท่าหาดยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละด้านของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามขา ท่าหาดยาว พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ ปิยวัฒน์ ชินอ่อน (2557) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน

7.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุก ด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวัฒน์ ชินอ่อน (2557) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีและต่ำกว่า ด้านมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล ไม่แตกต่างกันนอกจากนี้ในรายงานการวิจัยของต่างประเทศ เรื่องความแตกต่างระหว่างเพศที่มีผลต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลด้านวิชาการของครู ของฟาร์ฮัต และ มูฮามมัด (Farhat and Muhammad, 2018) ยังพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศต่อการฝึกพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลด้านวิชาการของครู

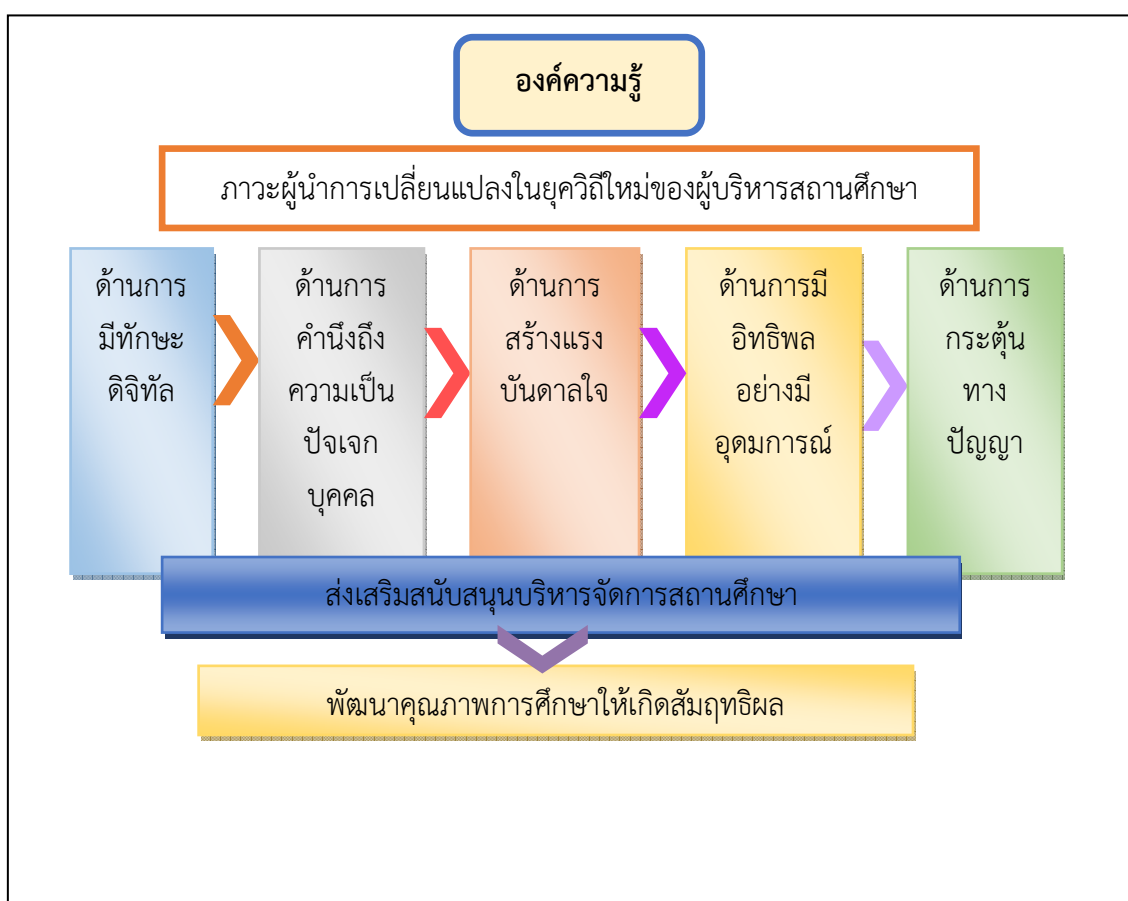
7.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์จำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับปฏิบัติแตกต่างกันทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชุม ทินนรัตน์ (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานแล้ว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01และรายงานวิจัยของต่างประเทศของ คริสโตเฟอร์ (Christopher, 2019) ที่ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครู แล้วพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของครูในระดับที่แตกต่างกัน โดยประสิทธิผลของการปฏิบัติงานและรางวัลที่ได้รับ มีอิทธิพลสูงกว่าประสิทธิภาพของครู ซึ่งสะท้อนผลให้ระดับปฏิบัติของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับครูผู้สอนแตกต่างกัน

7.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับปฏิบัติภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมแยกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี ประสบการณ์การทำงาน 10 – 20 ปีและประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ด้านการสร้างแรงบันดาลใจด้านการกระตุ้นทางปัญญาด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและด้านการมีทักษะดิจิทัล ไม่แตกต่างกันมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริชัย แผลกสินธุ์ (2558) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามขาท่าหาดยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัย ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้านของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามขาท่าหาดยาว ระหว่างประสบการณ์การทำงานพบว่าไม่แตกต่างกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ นูเกียว (Nuqui, 2020) ที่ได้วิจัยเรื่อง การเกิดขึ้นของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ในช่วงแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เรียกว่า ภาวะผู้นำยุควิถีใหม่ (New Normal Leadership) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของภาวะผู้นำภาวะผู้นำตามสถานการณ์ในช่วงแพร่ระบาดของโควิด-19 หรือเรียกว่าภาวะผู้นำยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำยุควิถีใหม่ (New Normal Leadership) คือ ความสามารถในการปรับตัว การ

สร้างความเข้มแข็ง และมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน 2) มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ผู้นำเป็นนักวางแผนที่ดี มีการบริหารความเสี่ยงการป้องกันและคำนึงถึงความปลอดภัย และเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

8. องค์ความรู้ใหม่

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านการมีทักษะดิจิทัลด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา การนำผลการวิจัยไปส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดสัมฤทธิ์ผลจำเป็นต้องมีทักษะดิจิทัลและนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ดังแผนภาพแสดงองค์ความรู้

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ หรือหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ในองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านการมีทักษะดิจิทัลด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลด้านการสร้างแรงบันดาลใจด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา เท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมถึงด้านอื่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยไปส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดสัมฤทธิ์ผลนำเทคโนโลยี สื่อ และใช้ทักษะดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่

9.2.2 การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ทั้ง 5 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเพื่อการแก้ปัญหาสร้างการยอมรับพัฒนาครูและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนามาตรฐานในการบริหารงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา จากกลุ่มประชากรที่หลากหลายเพิ่มขึ้น อาทิเช่น โรงเรียนในระดับประถมศึกษา ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

9.3.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา เช่น โรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติเป็นเลิศ โรงเรียนคุณภาพ โรงเรียนดีสี่มุมเมือง โรงเรียนมาตรฐานสากล หรือโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนยอดเยี่ยมและเป็นที่ยอมรับในสังคม

10. เอกสารอ้างอิง

- จินฉัตร ปะโคทัง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. อุบลราชธานี : ศิริธรรม ออฟเซต.
- ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21. รายงานการประชุมวิชาการ และเสนอผลวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 1 “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์เพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน”. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยัด. 25 สิงหาคม 2561. 1287-1294.

- ปิยวัฒน์ ชินอ่อน. (2557). ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราช วิทยาลัย.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น.(2563).การบริหารจัดการศึกษาับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด -19. วารสาร ศิลปการจัดการ. 4(3). 783-795.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎี การวิจัยและแนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย แปลกสินธุ์. (2558). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามขาท่าหาดยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- สุขุม ทินนรัตน์. (2560). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- สุภาภรณ์ พรหมบุตร. (2563). New Normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง. สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2563. จาก <https://www.dip.go.th/th/download-file-news?file=1622>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33.(2563ก). แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2563-2565. เอกสารสารลำดับที่ 1/2563. สุรินทร์ : กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 –2564. สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2563. จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับ การเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : פרקหวานกราฟฟิคการศึกษา.
- Christopher, D.C. Francisco. (2019). School Principals’ Transformational Leadership Styles and Their Effects on Teachers’ Sale-Efficacy. *International Journal of Advanced Research*. 7(1). 622-635.
- Farhat, Munir. and Muhammad, Aboidullah. (2018). Gender Difference in Transformational Leadership Behaviors of School Principals and Teachers’ Academic Effectiveness. *Bulletin of Education and research*. 40(1). 123-128.
- Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2012). *Educational Administrator Theory Research and Practice*. 7thed. New York : McGraw-Hill.
- Nuqui, Avvin, V. (2020). Emergence of a Situational Leadership during COVIC-19 Pandemic Called New Normal Leadership. *International journal of Academic Multidisciplinary Research (IJAMR)*. 4(10). 15-19.

11. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้ความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด และคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจน เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้คำแนะนำเป็น อย่างดีมาโดยตลอดขอขอบพระคุณ ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ขอขอบคุณคณะกรรมการทุกท่าน ที่ กรณาดรจรูปแบบ ให้คำแนะนำ แก้ไขรูปแบบ ขอขอบคุณ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและ การเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย ขอขอบคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ครอบครัว และผู้มีอุปการคุณ ทุกท่านที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนกระตุ้นเตือน และเป็นกำลังใจตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทเวทีแด่บุพการี บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบ ความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โดยใช้บทบาทการโค้ช*

THE DEVELOPMENT OF ANALYSIS AND CRITICISM READING SKILLS OF THAI
LITERATURE OF MATTAYOMSUKSA 5 STUDENTS BY THE USING OF COACHING

รัชชานนท์ เฟื่องบุญ¹, อธิกมาส มากจู้², สมพร ร่วมสุข³

Ratchanon Fueangboon¹, Atikamas Makjui², Somporn Ruamsuk³

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร^{1,2,3}

Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand.^{1,2,3}

Email : Ratchanon@thanyarat.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลาก เป็นการวิจัยแบบพื้นฐาน แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทย และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ชหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.052. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การอ่านวิเคราะห์ 2. การอ่านวิจารณ์ 3. บทบาทการโค้ช 4. วรรณคดีไทย

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to compare the analysis and criticism reading of Mathayomsuksa 5 students: before and after the Used of Coaching. 2) To study the students' opinions toward the Using of coaching. The sample of this research was 42 students of Mattayomsuksa 5 in Thanyarat School, Thanyaburi, Pathumthani, Academic year 2021. The research lesson plans, the test of the analysis and criticism reading skills of Thai literature and questionnaires. The data were analyzed by mean, standard deviation and dependent samples t-test.

The results of the study were follows: 1. The students' analysis and criticism reading skills after using the coaching was significantly higher than before learning at .052. The students' opinion toward the using of coaching at a high agreement level.

Keywords : 1. Analysis Reading 2. Criticism Reading 3. Coaching 4. Thai Literature

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

โลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าในด้านวิทยาการต่างๆ มากมาย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มีการค้นคว้า ค้นพบทฤษฎีความรู้แปลกๆ ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา มนุษย์เราในฐานะสมาชิกของสังคมโลกควรติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ นี้ให้ทันการณ์ เพื่อจะได้เป็นผู้ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ เครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์เราเป็นคนทันสมัยและมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลก็คือ การอ่าน (สนธิ สัตโยภาส, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับ ประเทิน มหาจันทร์ (2530) ที่กล่าวว่า การอ่านยังช่วยให้ผู้อ่านเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างแนบเนียนเป็นการตอบสนองความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นขยายความคิดของผู้อ่านที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างกว้างขวางดังที่ กิตติกาญจน์ อินทเกตุ (2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ให้มีสติปัญญาสูงขึ้นเกิดความคิดสร้างสรรค์พัฒนาด้านจิตใจ ให้เจริญงอกงาม พัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้ที่รู้เท่าทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ยิ่งในยุคปัจจุบันสังคมไทยมีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว วิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทำให้คนมีการติดต่อสื่อสารและรับข่าวสารได้มากมายหลายรูปแบบ การอ่านเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่โลกกว้างเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างและพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดให้มีคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้นที่ 4 ว่าผู้เรียนทุกคนต้องผ่านการประเมินการอ่าน การเขียน และการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การอ่านวิเคราะห์จึงมีความสำคัญกับชีวิตประจำวันในลักษณะที่ใช้เพื่อการศึกษาทำความเข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วน เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องสร้างเสริมให้เกิดเป็นทักษะหนึ่งของชีวิต เพื่อคนเราจะได้ใช้ชีวิตอย่างมีความเข้าใจและเข้าถึงวิถีแห่งคุณค่า ทั้งสามารถป้องกันและแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ศิวกันท์ ปทุมสูติ, 2553) นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษายังได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการวิเคราะห์จึงได้กำหนดนโยบายและผลักดันการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์จะต้องพัฒนานักเรียนให้ท่องจำในสิ่งที่ควรจำและนำสิ่งที่จำไปฝึกวิเคราะห์ แก้ปัญหาและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรวมทั้งปรับปรุงข้อสอบโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานกลางในรูปแบบอัตนัยและปรนัยที่เน้นการอ่านวิเคราะห์ให้มากขึ้น การอ่านวิเคราะห์จึงเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาข้อมูลและเลือกใช้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น วิพากษ์ วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นการอ่านวิเคราะห์จึงเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และช่วยทำให้การศึกษาเกิดการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมกับผู้ศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ หรือ PISA (Program for International Student Assessment) ที่ประเมินทักษะความสามารถด้านการอ่าน โดยวัดความรู้ที่มุ่งเน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนที่จะใช้ความรู้และทักษะเพื่อเผชิญกับโลกในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรของโรงเรียน ข้อสอบจะมีเนื้อความที่ซับซ้อนมาให้อ่านและให้นักเรียนพิจารณาถึงจุดมุ่งหมาย สำคัญสำคัญ ซึ่งผลการทดสอบระดับชาติในปี 2018 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านของนักเรียนลดลง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 393 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 487 คะแนน) และการสอบ PISA ปี 2015 มีคะแนนเฉลี่ย 409 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 493 คะแนน) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านพบว่าด้านการอ่านมีคะแนนลดลง 16 คะแนน เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนตั้งแต่การประเมินรอบแรกจนถึงปัจจุบันพบว่า ผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของไทยไม่เปลี่ยนแปลง แต่ผลการประเมินด้านการอ่านมีแนวโน้มลดลงระบบการศึกษาไทยจึงต้องยกระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนอย่างเร่งด่วน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562: Online) เมื่อศึกษาข้อมูลผลการอ่านระดับโรงเรียนพบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน O - NET (Ordinary National Education Test) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธัญรัตน์ ปีการศึกษา 2561 สารการเรียนรู้ภาษาไทยในมาตรฐานการอ่าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50.06 อยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ เพราะยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด คือร้อยละ 60 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2562) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ได้กำหนดนโยบายขับเคลื่อนการศึกษาที่เน้นให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนโดยประกาศนโยบาย “เดินหน้าและพัฒนาการอ่านออกเขียนได้” โดยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจในวรรณคดีและวรรณกรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4, 2562) จากผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในด้านวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ ผลปรากฏว่านักเรียนมีความเข้าใจด้านการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 7.30 ระดับดี ร้อยละ 33.80 ระดับพอใช้ ร้อยละ 48.84 ระดับปรับปรุงร้อยละ 10.06 เมื่อวิเคราะห์ความเข้าใจด้านการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมแล้วถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังขาดความรู้ในด้านวรรณคดีและวรรณกรรม ขาดทักษะในการอ่านวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดี (โรงเรียนธัญรัตน์, 2562) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย เทคนิควิธีการสอน

ภาษาไทย รวมทั้งศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ พบว่ามีผู้นำวิธีสอนมาแก้ปัญหการอ่านวิเคราะห์ไว้หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบบหมวก 6 ใบ เทคนิค SQ3R เทคนิค SQ4R เทคนิค KWL Plus และชิปปาโมเดล (CIPPA Model) ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการจัดการเรียนรู้ที่นำเสนอมาข้างต้น ล้วนเป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลได้ แต่วิธีที่น่าสนใจและสามารถนำมาปรับใช้กับการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ได้และมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 ดังที่ วิจารย์ พานิช (2555) กล่าวว่า ทักษะชีวิตและอาชีพพบทบาทของครูอาจารย์ก็เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงครูต้องไม่เน้นการสอนแต่ต้องเน้นการออกแบบการสอนโดยใช้บทบาทการโค้ช ปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ที่ครูจัดให้แก่ศิษย์เปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนไปเป็นครูฝึก เป็นผู้กระตุ้นศักยภาพของผู้เรียนด้วยการสร้างแรงผลักดันแรงจูงใจภายในจินตนาการ กระบวนการคิด การชี้แนะ การแนะนำ การใช้พลังคำถาม อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ตลอดจนการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) ที่กล่าวไว้สรุปได้ว่า ครูอาจารย์เปรียบเสมือนโค้ช (Coaching) คอยสร้างแรงบันดาลใจ แรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ชี้แนะให้นักเรียนใช้ศักยภาพของตนเอง เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ สร้างความรู้ด้วยตนเอง ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการโค้ช (Coaching) จึงมีประโยชน์ที่สำคัญคือ ช่วยนักเรียนให้มีกระบวนการทางความคิดเพื่อการเติบโตมีทักษะการคิดมีกระบวนการเรียนรู้ มีวินัย มีความเชื่อมั่นในตนเองมีทักษะการประเมิน ปรับปรุงและสามารถพัฒนาตนเองได้

จากความสำคัญและความเป็นมาที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการอ่าน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และมีทักษะการอ่านการวิเคราะห์ วิเคราะห์ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชตามขั้นตอนของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2558) โดยมีการปรับรายละเอียดให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การตรวจสอบสภาพจริง 3) การกำหนดทางเลือก 4) การตัดสินใจ และ 5) การประเมินผลการโค้ช มาพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช
- 2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

- 3.1 นักเรียนมีทักษะด้านการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย
- 3.2 ครูสามารถบูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้กับรายวิชาพื้นฐานและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นได้
- 3.3 ครูได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพื้นฐาน แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอดงเจริญ จังหวัดพทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 14 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 536 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอดงเจริญ จังหวัดพทุมธานีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชจำนวน 5 แผน ใช้เวลา 8 ชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนมีคุณภาพและความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 2) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจักษ์วรรณคดีไทยเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีค่า (p) อยู่ระหว่าง 0.21-0.77 มีค่า (r) อยู่ระหว่าง 0.26-0.74 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test) เพื่อสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจักษ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจักษ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t	p
ก่อนเรียน	42	30	15.52	2.90	22.68	0.00
หลังเรียน	42	30	22.52	3.76		

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจักษ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช หลังเรียน ($M = 22.52$, $SD = 3.76$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M = 15.52$, $SD = 2.90$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการที่ตั้งไว้

5.2 การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

รายการประเมิน	M	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.65	0.43	มากที่สุด	1
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.61	0.45	มากที่สุด	2
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.41	มากที่สุด	3
รวม	4.62	0.38	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ($M = 4.65$, $SD = 0.43$) ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 2 ($M = 4.61$, $SD = 0.45$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3 ($M = 4.60$, $SD = 0.41$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ดึงศักยภาพของตนเองออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ โดยใช้การฟัง การถาม และการสะท้อนตนเอง จากขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้บอกจุดประสงค์การเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายให้กับนักเรียนได้ทราบเพื่อให้นักเรียนสามารถตั้งจุดมุ่งหมายได้อย่างชัดเจนในการเรียนรู้ในครั้งนั้นๆ ในขั้นที่ 2 การตรวจสอบสภาพจริง ผู้วิจัยมีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียน ดูภาพ ดูวิดีโอ หรือสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนพร้อมทั้งมีการทดสอบก่อนเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้ของนักเรียนแต่ละบุคคล ทำให้ทราบถึงระดับความรู้พื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนเพื่อวางแผนกระบวนการสอนในขั้นที่ 3 การกำหนดทางเลือก ผู้วิจัยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4-6 คน แบบคละความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ขณะดำเนินกิจกรรม นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดี พร้อมทั้งเสนอตัวอย่างข้อคำถามในการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดี ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลและใช้เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของนักเรียนและให้กำลังใจนักเรียน ซึ่งการใช้คำถามเป็นกลวิธีการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาการคิด การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า การใช้คำถามจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ

ในการเสาะแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพให้กับนักเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้การอธิบายความรู้ให้นักเรียนคนที่มีปัญหาทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ ขั้นที่ 4 การตัดสินใจนักเรียนร่วมกันวางแผนและเลือกวิธีการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยเสนอในขั้นที่ 3 และศึกษาจากหนังสือเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และใบความรู้โดยเน้นการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบกระบวนการกลุ่ม นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปความรู้ที่ได้และตอบคำถามลงในใบงาน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำกับนักเรียนเป็นรายบุคคลในแต่ละกลุ่มโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิด พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการตอบคำถาม และมีการนำเสนอใบงานหน้าชั้นเรียนที่แต่ละกลุ่มโดยให้นักเรียนในห้องร่วมกันแสดงความคิดเห็นและผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียน และขั้นที่ 5 การประเมินผลการโค้ช ในขั้นนี้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันบอกความรู้ที่ได้รับจากการเรียนและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองผ่านใบงานโดยมีผู้วิจัยให้คำแนะนำและสะท้อนผลให้นักเรียนทราบในข้อบกพร่องหรือจุดด้อยของแต่ละกลุ่มซึ่งการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจกับจุดแข็งและจุดอ่อน รวมถึงการปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เข้ากับจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงใหญ่ และมารุต พัฒนา (2557) กล่าวโดยสรุปว่าการโค้ชเป็นการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การให้คำแนะนำ นักเรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ สร้างความรู้ด้วยตนเอง การตั้งคำถามกระตุ้นความคิดเพื่อให้เกิดความใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ การสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม การกระตุ้นความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเอง และรับผิดชอบต่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ จำรัส อินทลาภาพร (2561) ยังกล่าวไว้ว่า บทบาทของครูผู้สอนปรับเปลี่ยนจากการบรรยายและควบคุมกิจกรรมมาเป็นการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจ การชี้แนะ การแนะนำ การช่วยเหลือ การสนับสนุน การเสริมแรงทางบวก ตลอดจนการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน และปัจจุบันเราเรียกบทบาทดังกล่าวว่า “การโค้ช” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล วัลย์ศรี (2562) พบว่า การศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องคำบุพบทในประโยคโดยจัดกิจกรรมเชิงรุกร่วมกับเทคนิคการโค้ชของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ กานตพงศ์ จันทร์ทอง (2562) ที่พบว่า นักเรียนส่วนมากมีคะแนนในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ชสูงกว่าก่อนเรียน ร้อยละ 97.36 และนักเรียนทั้งชั้นมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธพรธณ เก่งการเรือ (2560) พบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องจำนวนและการดำเนินการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ชหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

6.2 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดในทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือ ครูคอยแนะนำคอยช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมด้วยบทบาทการโค้ช และนักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นลำดับสุดท้าย การที่ด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่มมีครูคอยให้คำแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคล คอยช่วยเหลืออย่างเป็นกันเองในระหว่างการทำกิจกรรม นักเรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันลงมือปฏิบัติ และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีเกิดความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรม ดังที่ ชูศรี ตันพงศ์ (2544) และวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญในการโค้ชหรือการจัดการเรียนรู้ คือ การสร้างความไว้วางใจ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และบรรยากาศที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ซึ่งเป็นบรรยากาศที่ให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ร่วมสร้างสรรค์ คิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น นำมาซึ่งการเข้าใจซึ่งกันและกัน และครูผู้สอนต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เข้าใจความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล เป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2555) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการโค้ชโดยใช้รูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในด้านบรรยากาศการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนเห็นด้วยในระดับมาก เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย นักเรียนมีส่วนร่วมในการถามและตอบคำถามครูเอาใจใส่ให้นักเรียนอยู่ตลอดเวลา

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ พบว่า ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือ นักเรียนได้ฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่ม นักเรียนได้ฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการกล้าแสดงความคิดเห็น ฝึกการวางแผนการทำงานร่วมกัน ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบกลุ่มเป็นการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน นักเรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด ได้เรียนรู้จากกลุ่มมากที่สุด กลุ่มจะเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญที่จะฝึกให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ สามารถปรับตัวและเข้ากับผู้อื่นได้ เน้นค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนพยายามค้นหาและทบทวนคำตอบด้วยตนเอง รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับนำมาพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดี ไทยจากเดิมนักเรียนเบื่อหน่ายไม่สนใจในการอ่าน ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของวรรณคดี แต่เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชที่นักเรียนได้รับการกระตุ้น ให้คำแนะนำและการอธิบายเพิ่มเติมตามลักษณะของนักเรียนเป็นรายบุคคลทำให้นักเรียนแต่ละคนสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง ได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดี และสามารถนำความรู้เรื่องการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ไปใช้ในชีวิตประจำวันและรายวิชาอื่น ๆ ได้ จึงทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อวรรณคดี และนักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นลำดับ

สุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันในขั้นตอนการนำเสนอใบงาน นักเรียนจึงรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นส่งผลให้เกิดความสำเร็จในงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา พันธะครุฑ (2562) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ชื่นชอบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนมีความรู้ด้านภาษาจีนเพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น คำศัพท์ คำทักทาย บทพูดแนะนำตนเอง และมีความกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้จริงนอกห้องเรียนได้

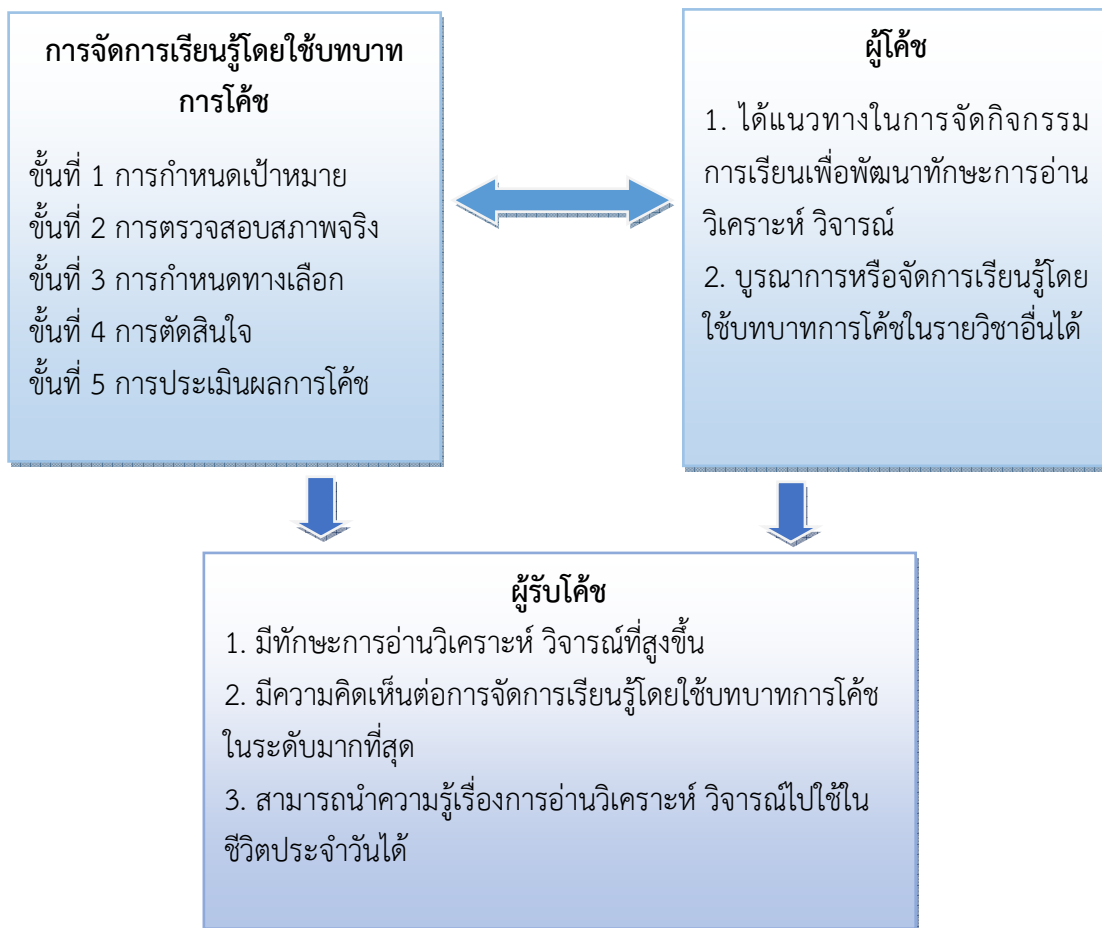
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องไม่สับสน และกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ยากเกินไปนักเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นลำดับสุดท้าย การที่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเป็นกิจกรรมที่มีหลายขั้นตอน นักเรียนบางคนไม่มีความรู้พื้นฐานในการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทย การเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชนี้ครูให้คำแนะนำแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลอาจทำให้นักเรียนบางคนต้องรอครูเป็นเวลาค่อนข้างนานกว่าจะได้รับการโค้ชจากครู ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2558) กล่าวว่า การโค้ชจะประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องเป็นการโค้ชที่สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันหลายประการ การตรวจสอบนักเรียนที่ได้รับการโค้ชว่ามีพัฒนาการดีขึ้นหรือไม่ ต้องประเมินตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล และต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การซักถาม การประเมินผลงาน การสังเกตพฤติกรรม การสอบถามเพื่อน ๆ ร่วมชั้นเรียน แล้วนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานตพงศ์ จันทร์ทอง (2562) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบชิปาร่วมกับการโค้ชในการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปาร่วมกับการโค้ช สามารถพัฒนาความสามารถในการจำแนก แยกแยะ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ การสรุปและตัดสินใจได้ดีขึ้น ในระหว่างทำกิจกรรมนักเรียนรู้สึกประทับใจในการให้คำแนะนำของครูอย่างใกล้ชิด นักเรียนเกิดความมั่นใจ เกิดความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมมากขึ้น ได้พัฒนาตนเองและเห็นถึงความเอาใจใส่ของครูผู้สอน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ช สามารถพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนสูงขึ้น และมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด จึงถือว่าเหมาะสมที่จะนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ต่อไป

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทการโค้ชทั้ง 5 ขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ที่สูงขึ้นและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชอยู่ในระดับ

มากที่สุด สามารถนำเสนอเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ช

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง เกิดนวัตกรรมการศึกษาและวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ๆ

8.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนในกลุ่มสาระอื่นๆ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชต้องอาศัยการเรียนรู้จากความสามารถของตนเอง นักเรียนบางคนอาจมีศักยภาพและความรู้พื้นฐานไม่เท่ากัน ครูจึงต้องคอย

สังเกต คอยแนะนำช่วยเหลือในกรณีนักเรียนบางคนอาจมีอุปสรรคในการเรียน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล

8.2.2 ครูผู้สอนควรเตรียมคำถามเพื่อใช้กระตุ้นความคิดให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้รวมถึงการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์ วิจัย

8.2.3 ครูผู้สอนต้องมีความอดทนและรับฟังความคิดเห็น รับฟังการถามและตอบคำถามของนักเรียนอย่างตั้งใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสุขและสนุกสนานกับการเรียน กล้าแสดงออกทางด้านความคิดและด้านพฤติกรรม

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชไปจัดการเรียนการสอนร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น REAP, PANORAMA, SQ4R, KWLH plus เป็นต้น

8.3.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชที่ส่งผลต่อทักษะด้านอื่นๆ ในรายวิชาภาษาไทย เช่น ทักษะการพูด ทักษะการเขียน เป็นต้น

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กานตพงศ์ จันทรวง. (2562). **การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สาระประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับการโค้ช**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กิตติกาญจน์ อินทเกตุ. (2557). **การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWLH – PLUS**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิตติยา พันธุ์ครุฑ. (2562). **การพัฒนาความสามารถทางการอ่านสัทอักษรภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชเพื่อการรู้คิด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- จำรัส อินทลาภาพร. (2561). **การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร**. 8(1). 260-268.
- จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์. (2555). **การพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูพณิชยกรรม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูศรี ตันพงศ์. (2544). **การเรียนรู้เพื่อเป็นครูคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร : THE KNOWLEDGE CENTER.

- นฤมล วลัยศรี. (2562). การศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องคำบุพบทในประโยคโดยจัดกิจกรรมเชิงรุก ร่วมกับเทคนิคการโค้ชของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2530). การสอนอ่านเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- พัชรพรรณ เก่งการเรือ. (2560). ผลการจัดการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ช เรื่อง จำนวนและการดำเนินการกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- โรงเรียนธัญรัตน์. (2562). “หนังสือที่ 138/2562 เรื่องรายงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.” 15 กันยายน 2562. ปทุมธานี : โรงเรียนธัญรัตน์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2558). การโค้ชเพื่อการรู้คิด. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2557). การโค้ช เพื่อการรู้คิด Cognitive Coaching. กรุงเทพมหานคร : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- _____. (2562). กระบวนการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- _____. (2562). การโค้ชเพื่อเน้น Concept. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- ศิวกันต์ ปทุมสุติ. (2553). คู่มือการอ่านคิดวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : นวสาส์นการพิมพ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). ผลการประเมิน PISA 2018. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2560. จาก <http://pisathailand.ipst.ac.th>
- สนธิ สัตโยภาส. (2542). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น. กรุงเทพมหานคร : ธารอักษร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พรักหวานกราฟิก จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. (2562). “หนังสือที่ ศธ 04234/ว4094 เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.” 9 สิงหาคม 2562. ปทุมธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (องค์การมหาชน). (2562). ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบ O-NET ม.6 จำแนกตามรายมาตรฐานการเรียนรู้ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2562. จาก <http://www.niests.or.th>

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยได้รับความเมตตากรุณา ให้คำปรึกษาคอยให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องจากท่านอาจารย์ ดร.อธิมาส มากจ้อย รองศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข รองศาสตราจารย์ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สง่า วงศ์ไชย ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทั้งสามท่าน อาจารย์ อาจিয়া หลิมกุล คุณครูธนกฤต เสี่ยงหู้ คุณครูพิระพล จอมใจเหล็ก ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ เพื่อให้เก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัยจนบรรลุวัตถุประสงค์ สำเร็จไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณ นายทวี เพ็ญบุญ นางเจริญ เพ็ญบุญ บิดา มารดา ของผู้วิจัย ที่ได้มอบความรัก ความอบอุ่น ให้กำลังใจ คอยสนับสนุน การทำวิจัย จนสำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหวังที่ตั้งใจไว้ทุกประการ

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช*

THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING ABILITY OF PRATHOMSUKSA 3
STUDENTS BY LEARNING MANAGEMENT WITH THE ROLE OF COACHING

นิภาวรรณ รัตรี¹, อธิกมาส มากจู้², สมพร ร่วมสุข³

Niphawan Ratree¹, Atikamas Makjui², Somporn Ruamsuk³

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร^{1,2,3}

Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand.^{1,2,3}

Email : fangfangfang9173@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวัดสุทธาราม สำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เป็นการวิจัยทดลอง แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

คำสำคัญ : 1. การจัดการเรียนรู้ 2. การอ่านเชิงวิเคราะห์ 3. บทบาทการโค้ช

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to compare the analytical reading of students in grade 3 before and after the learning management with the role of coaching. 2) to study the students' opinions towards the learning management with the role coaching. The sample of this research was 38 students grade 3/2 of suttharam school Klongsan district Bangkok in the second semester of the academic year 2021. It' an pre experimental research one group type, trial test before and after class. The research instruments were lesson plans, an analytical reading ability test and questionnaire on the students' opinions of towards the learning management with the role of coaching. The data were analyzed by mean, standard deviation and dependent samples t- test

The results of this study were: 1. The students' analytical reading ability after learning management with the role of coaching was significantly higher than before learning management with the role of coaching at .05 level. 2. The students' overall opinions towards the learning management with the role of coaching were at a high agreement level.

Keywords : 1. Learning Management 2. Analytical Reading 3. The Role of Coaching

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญจำเป็นในทุกระดับการศึกษา การศึกษาค้นคว้าหาความรู้จำเป็นต้องอาศัยการอ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาข้อมูล ดังที่ วรณี โสมประยูร (2553) กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เป็นการสืบค้นหาข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในการดำรงชีวิต การอ่านจึงเป็นการพัฒนาความคิดให้กว้างไกล ทำให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และเกิดความรู้รอบรู้ เสริมสร้างปัญญา สามารถประกอบอาชีพได้ การอ่านยังเป็นพื้นฐานสำคัญทุกระดับ ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการอ่านในการศึกษาหาความรู้ เพิ่มประสบการณ์ให้ตนเอง เพราะการอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารร่วมกับทักษะการฟัง การพูด การเขียน ในการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ การอ่านทำให้มนุษย์สามารถนำความรู้จากสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน แก้ไขปัญหาต่างๆ สร้างความมั่นคงในชีวิต เช่นเดียวกับคำกล่าวของ มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์ (2548) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านช่วยหาคำตอบหรือแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้อ่าน เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รอบรู้ มีความคิดและวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็นการจุดประกายคิด ให้กับผู้อ่าน เกิดพัฒนาการทางสติปัญญา การอ่านจะต้องมีการวิเคราะห์ความรู้ ข้อมูล รายละเอียดต่างๆจากการอ่านได้ เพื่อทราบว่าเป็นสารนั้นต้องการแจ้งให้ผู้อ่านทราบอะไร ดังนั้นการอ่านจะต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังที่ ศิวกันท์ ปทุมสูติ (2553) กล่าวว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเสริมสร้างให้เกิดเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญ เพื่อให้สามารถเข้าใจปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะ สอดคล้องกับคำกล่าวของ มิ่งขวัญธรรม ฉ่ำชื่นเมือง (2550) กล่าวถึง

ความสำคัญของการอ่านเชิงวิเคราะห์ว่า เป็นทักษะในการอ่านขั้นสูง เป็นการวิเคราะห์ความคิดของผู้เขียน เพื่อศึกษาว่าผู้เขียนต้องการสื่อสารอะไรให้อ่านทราบ การอ่านเชิงวิเคราะห์ต้องอาศัยความคิดและจินตนาการในการพิจารณาผลงานของผู้เขียน บางครั้งอาจต้องอ่านหลายรอบเพื่อให้สามารถวิเคราะห์สิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

จากรายงานผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ(National Test : NT) ของโรงเรียนวัดสุทธาราม ปี พ.ศ.2562 พบว่า ด้านภาษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 56.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.47 ด้านเหตุผล มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 45.12 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.23 และปี พ.ศ.2563 ด้านภาษามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 51.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.43 ด้านเหตุผลมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 47.37 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.27 ในปีการศึกษา 2563 สามารถจัดลำดับที่ของค่าเฉลี่ยร้อยละความสามารถของนักเรียน โรงเรียนวัดสุทธาราม ทั้ง 2 ด้าน ดังนี้ ด้านภาษาอยู่ในลำดับที่ 509 ของจังหวัด ลำดับที่ 288 ของสังกัด และลำดับที่ 3,819 ของประเทศ ส่วนด้านเหตุผลอยู่ลำดับที่ 452 ของจังหวัด ลำดับที่ 243 ของสังกัด และลำดับที่ 3,289 ของประเทศ การทดสอบความสามารถทั้งด้านภาษาและด้านเหตุผลเป็นการให้นักเรียนได้อ่านเชิงวิเคราะห์ เพื่อตอบคำถามในประเด็นต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาของการอ่านเชิงวิเคราะห์ ในปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวชี้วัดคะแนนการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3โรงเรียนวัดสุทธาราม ที่ต้องได้รับการพัฒนา ทั้งด้านภาษา และด้านเหตุผล สรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านภาษา (Literacy) ตัวชี้วัดการคาดคะเนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากเรื่องที่ฟัง ดู และอ่าน มีคะแนนเฉลี่ย 46.06 ระดับคุณภาพ พอใช้ 2) ด้านเหตุผล (Reasoning Abilities) ตัวชี้วัด ความเข้าใจในข้อมูล การวิเคราะห์สถานการณ์ อธิบายสถานการณ์ที่กำหนดให้และตอบคำถามได้อย่างมีเหตุผล มีคะแนนเฉลี่ย 29.45 ระดับคุณภาพ ปรับปรุง ตัวชี้วัด การสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล หรือให้ข้อมูลสนับสนุนข้อโต้แย้งที่สมเหตุสมผล มีคะแนนเฉลี่ย 46.76 ระดับคุณภาพ พอใช้ ตัวชี้วัด สรุปความรู้จากการสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้อย่างมีเหตุผล มีคะแนนเฉลี่ย 32.47 ระดับคุณภาพ พอใช้ แสดงให้เห็นว่า ในประเด็นตัวชี้วัดดังกล่าว เช่น การคาดคะเนเหตุการณ์จากการอ่าน ความเข้าใจในข้อมูล การวิเคราะห์สถานการณ์ การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและการสรุปความรู้จากการอ่าน นักเรียนมีผลคะแนนค่าเฉลี่ยน้อย โดยเฉพาะด้านความเข้าใจในข้อมูล วิเคราะห์สถานการณ์ นักเรียนมีคะแนนน้อยอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง แสดงถึงความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่อยู่ในระดับต้องได้รับการพัฒนา จึงต้องหาวิธีการแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในยุคปัจจุบันที่มุ่งเน้นทักษะในศตวรรษที่ 21ที่ผู้เรียนจะต้องมีทักษะในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สามารถศึกษาหาความรู้จากการอ่าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้ เชื่อมโยงกับคำกล่าวของ ไพฑูรย์สินลาร์ตัน (2557) กล่าวถึงทักษะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ว่าต้องมีทักษะความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ และวิจารณ์ จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ในการแก้ปัญหา พบว่านักวิชาการได้ให้ความสำคัญกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีผู้นำแนวคิด หรือนวัตกรรมต่างๆ มาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีแนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจคือ แนวคิดบทบาทการโค้ช ซึ่งเป็นหลักการและแนวทางเกี่ยวกับการโค้ชเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) กล่าวว่า แนวคิดบทบาทการโค้ช คือ พฤติกรรมการแสดงออก

ของผู้สอนทั้งที่เป็นวัจนภาษาและอวัจนภาษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเอาความสามารถของตนเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ กระตุ้นกระบวนการคิด การทำงาน การลงมือปฏิบัติ ผ่านการตั้งคำถาม การเสริมแรงสร้างความเชื่อมั่นแทนการสั่งงานของครู บทบาทการโค้ชทำให้ผู้เรียนมีระดับความสามารถ วิธีการเรียนรู้ และความต้องการที่หลากหลาย การโค้ชจึงมีความสำคัญจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาผู้เรียนในปัจจุบัน บทบาทการโค้ชสำคัญของผู้สอน คือ ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างเต็มศักยภาพเต็มความสามารถ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นได้ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงแนวทางในการ Coaching Coding ว่า เป็นการปูพื้นฐานการคิดวิเคราะห์ มุ่งสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ กระตุ้นการคิดสร้างสรรค์ สร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนว่า ความผิดพลาดของแนวคิดบทบาทการโค้ชเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ สาธิตให้ดูเป็นตัวอย่าง แต่ต้องไม่ปฏิบัติแทน ให้คำแนะนำด้วยความเมตตา ให้กำลังใจ เสริมแรง ประเมินการอ่านเชิงวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบและการคิดอย่างสร้างสรรค์ ให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ การโค้ชที่มีประสิทธิภาพจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน สร้างแรงจูงใจ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใกล้ตัว เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ มีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ ใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้และนวัตกรรม ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนคิดในสิ่งที่ได้เรียนรู้

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แนวคิดบทบาทการโค้ชสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ ผู้วิจัยสนใจที่จะนำแนวคิดบทบาทการโค้ชมาพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช
- 2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

- 3.1 นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้สูงขึ้น
- 3.2 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 3.3 เป็นแนวทางพัฒนาการสอนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
- 3.4 สามารถนำการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยก่อนทดลอง (Pre-Experimental Design) แบบมีกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวัดสุทธาราม สำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาแผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 10 ชั่วโมงซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนมีคุณภาพและความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีค่า (p) อยู่ระหว่าง 0.21-0.79 มีค่า (r) อยู่ระหว่าง 0.21-0.68 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยบทบาทการโค้ช มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)

5. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ชดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t	p
ก่อนเรียน	38	25	14.92	4.78	14.55	0.00
หลังเรียน	38	25	19.37	3.11		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่าความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.92 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.37 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช

รายการประเมิน	M	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	2.81	0.37	มาก	1
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	2.71	0.45	มาก	2
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	2.70	0.45	มาก	3
รวม	2.74	0.42	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 เมื่อเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับที่ 1 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 2 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 3 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ชสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช เป็นขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดกระบวนการคิดในการทำงาน สร้างความไว้วางใจ และสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูกับนักเรียน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี บทบาทการโค้ชทำให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเองออกมาได้อย่างมีศักยภาพ สามารถหาวิธีแก้ปัญหาได้ นักเรียนเกิดทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ โดยมีการจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอน คือ ขั้นการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนได้รู้วัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมและมีเป้าหมายในการอ่าน ขั้นการตรวจสอบสภาพจริง เพื่อตรวจสอบความรู้เกี่ยวกับการอ่านของนักเรียน เพื่อให้ครูได้เตรียมการโค้ชได้ถูกต้อง ขั้นการกำหนดทางเลือกเป็นขั้นที่ให้นักเรียนศึกษาและทำความเข้าใจในการอ่านเชิงวิเคราะห์แต่ละประเภทและครูกำหนดแนวทางในการโค้ช ขั้นการตัดสินใจ เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้ฝึกอ่านวิเคราะห์บทอ่านแต่ละประเภท มีการตั้งคำถามและตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น การลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปสาระสำคัญจากการอ่าน นอกจากนี้ยังมีการทำกิจกรรมกลุ่มที่ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ในขั้นนี้ ครูสังเกต

พฤติกรรมการทำงานของนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วใช้เทคนิคการสร้างควมไว้วางใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส พุดสุภาพและให้กำลังใจ ให้คำชมเชย หรือให้คำแนะนำแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลตามความสามารถของนักเรียนแต่ละคนโดยเวียนไปตามกลุ่ม เป็นการช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนและสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี และขึ้นการประเมินการโค้ช ให้นักเรียนสามารถสรุปข้อคิด และบอกการนำข้อคิดจากการอ่านเชิงวิเคราะห์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการโค้ชของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2558) และตโนยา ตั้งอุทัยสุขและรงค์ จิรายุฑ (2558) กล่าวว่าโค้ชมีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และมีศักยภาพ ทำให้นักเรียนมีระดับความสามารถ วิธีการเรียนรู้ และความต้องการที่หลากหลาย มีเป้าหมายการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การโค้ชช่วยเพิ่มพื้นที่แห่งการเรียนรู้ให้นักเรียน นักเรียนมีพื้นที่ในการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดเป็นองค์ความรู้ ซึ่งไม่ใช่ความรู้จากการทำตามคำสั่งของครูผู้สอน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความมั่นใจในการทำงานและใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ การโค้ช เป็นการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่บรรลุเป้าหมาย กิจกรรมเร้าความสนใจ นักเรียนได้เตรียมความพร้อมก่อนปฏิบัติกิจกรรม มีการซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นักเรียนได้ระดมพลังสมอง ระดมความคิดและปรึกษากัน ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้ฝึกกระบวนการคิดจากการตอบคำถาม ทำให้นักเรียนได้สำรวจตรวจสอบ ทำความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม นักเรียนได้สรุปผลและอภิปรายผล สะท้อนผลจากการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการที่ดีในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ จิตณรงค์ เอี่ยมสำอาง (2559) ที่พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนด้วยการโค้ช มีผลการเรียนรู้ที่สูงขึ้น หลังเรียนมีพัฒนาการสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกิตติ์ นานา (2559) ที่พบว่า ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้ เมื่อรับการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช พบว่าความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาการสอนภาษาไทยสูงขึ้น และผลทดสอบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าความสามารถด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช พบว่าความสามารถด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรพรรณ เก่งการเรือ (2560) พบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง จำนวนและการดำเนินการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ช หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์คะแนนร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง จำนวนและการดำเนินการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ช หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์คะแนนร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.2 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 2 และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 3

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้วยตนเองได้ รองลงมา ได้แก่ ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ และทำให้นักเรียนนำกระบวนการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่นๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นลำดับสุดท้าย

สำหรับด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นประเด็นที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช เป็นกิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอนชัดเจน นักเรียนแต่ละคนได้รับการชี้แนะจากครูและได้รับการฝึกฝนจนเกิดทักษะ การอ่านทำให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองได้ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้ อันเนื่องมาจากการฝึกการอ่านเชิงวิเคราะห์จากบทอ่านประเภทต่างๆ โดยครูใช้คำถามนำทาง กระตุ้นนักเรียนในประเด็นต่างๆ ทำให้นักเรียนนำกระบวนการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่นๆและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับฐิติบุญประกอบ (2557) และอาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2562) กล่าวถึงประโยชน์ของการโค้ชว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความสุข มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ผลลัพธ์เปลี่ยน ทำให้เข้าใจขอบเขต และความต้องการที่คาดหวัง ได้รับรู้ถึงอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้น ได้รู้จุดแข็งหรือข้อดีของตนเอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัฐกิตติ์ นานา (2559) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช พบว่า นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการอ่านเชิงวิเคราะห์และการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น กิจกรรมทำให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการอ่านเชิงคิดวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ พบว่า ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากลำดับที่1 คือ นักเรียนรู้สึกสนุกสนานต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากลำดับที่ 2 คือ ครูคอยให้คำแนะนำอย่างเป็นกันเอง และประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 3 คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูผู้โค้ชและนักเรียน ในขณะที่ทำกิจกรรมครูคอยให้ความช่วยเหลือและแนะนำอย่างเป็นกันเอง สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน ครูใช้เทคนิคการสร้าง ความไว้วางใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส พูดสุภาพและให้กำลังใจ ให้คำชมเชย หรือให้คำแนะนำแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้สึกเป็นกันเอง สนุกสนานในการเรียน ทำให้อยากทำกิจกรรม นอกจากนี้ นักเรียนยังได้ทำงานกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกในกลุ่ม ได้ปรึกษาร่วมมือกันทำงาน สามารถปรึกษาหารือกันได้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น กล้าแสดงออกและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ดังที่บุษบา กาหล (2554) และเทิดทูน ไทศรีวิชัย (2562) กล่าวว่า การโค้ช จะต้องสร้างความไว้วางใจ และสร้างความคุ้นเคย ต้องมีการตั้งคำถามเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้โค้ชกับผู้

ได้รับการโค้ช เพราะคำถามที่ดีจะช่วยให้รู้จักกันอย่างลึกซึ้ง โค้ชต้องตั้งคำถามเพื่อช่วยในการกระตุ้นการเรียนรู้ การตระหนักรู้ โค้ชที่ดีจะต้องมีความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น และสามารถสรุปประเด็นเพื่อสร้างความชัดเจนให้แก่ผู้ที่ได้รับการโค้ชได้ ดังนั้น ครูหรือผู้โค้ชจะต้องสร้างสัมพันธมิตรกับผู้รับโค้ชเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ให้ผู้ได้รับการโค้ชเกิดแรงบันดาลใจและใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากครูสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี ไม่สร้างแรงกดดัน ทำให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ กล้าแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจในการตอบคำถามและร่วมกิจกรรม รู้สึกสนุกสนานในการเรียน ก็จะทำให้นักเรียนแสดงความสามารถของตนเองออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิตณรงค์ เอี่ยมสำอาง (2559) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยครูผู้รับการโค้ช พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนของครูรับการโค้ชมีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอนของครู

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมาก ลำดับที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอน ไม่สับสน ลำดับที่ 2 คือ กิจกรรมมีการทำงานกลุ่มทำให้มั่นใจในการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น ลำดับที่ 3 คือ ครูให้คำแนะนำชี้แนะนักเรียนเป็นรายบุคคลทำให้สามารถอ่านวิเคราะห์ได้ดีขึ้นและมั่นใจในการวิเคราะห์มากขึ้น และลำดับที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้วิเคราะห์และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งมีคะแนนค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมมีหลายขั้นตอน และนักเรียนจะต้องอ่าน วิเคราะห์บทอ่านหลายประเภท ต้องตั้งคำถาม ตอบคำถาม สรุปเรื่องราวและข้อคิดจากการอ่าน โดยการทำใบงาน ซึ่งมีทั้งกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว จำนวน 10 ชั่วโมง กิจกรรมเป็นลักษณะของการปฏิบัติเน้นย้ำซ้ำทวน ครูต้องย้ำแถมแจ่มใส เอาใจใส่ กระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยไม่เบื่อหน่าย สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2558) กล่าวว่า ต้องเลือกใช้เทคนิคสร้างความไว้วางใจ เช่น การย้ำแถม การพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ การตั้งคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดตัดสินใจแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ คือแนวทางปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนมีความสุขและเกิดกำลังใจในการเรียนรู้ การโค้ชจะเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหรือไม่ เป็นการประเมินตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล เช่น การทดสอบ การซักถาม การประเมินผลงาน การสังเกตพฤติกรรม การสอบถามและนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หากนักเรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียน ปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีความสุข ก็จะทำให้เกิดผลดีต่อการเรียน ครูจึงต้องกระตุ้นเพื่อสร้างความสนใจ ให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายและสนใจในการทำกิจกรรมมากขึ้น

จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ชสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนสูงขึ้น และมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ชอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ดังนั้นจึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการที่ดีในการเรียนรู้ต่อไป

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช ได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) บทบาทการโค้ช 3) บรรยากาศในการเรียน 4) บทบาทของครู มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย, ขั้นที่ 2 การตรวจสอบสภาพจริง, ขั้นที่ 3 การกำหนดทางเลือก, ขั้นที่ 4 การตัดสินใจและขั้นที่ 5 การประเมินการโค้ช

ภาพที่ 1 การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 โรงเรียนวัดสุทธาราม ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ

8.1.2 โรงเรียนควรมีการจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนด้วยนวัตกรรมที่หลากหลาย เป็นการสะท้อนข้อดี ข้อบกพร่อง ในการใช้นวัตกรรม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน สร้างความไว้วางใจให้แก่เรียน ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้นักเรียนรู้สึกเป็นกันเองไม่เครียดและไม่เบื่อหน่ายในการทำกิจกรรม

8.2.2 ในการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจในขั้นการสอน เพื่อที่จะสามารถอธิบายขั้นการสอนให้นักเรียนได้เข้าใจอย่างชัดเจน และสามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

8.2.3 ครูผู้สอนต้องคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำนักเรียนอย่างใกล้ชิด คอยอำนวยความสะดวกให้แก่เรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นได้อย่างมั่นใจ และสามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

8.2.4 ในการเลือกบทอ่านให้นักเรียนวิเคราะห์ ควรเลือกเนื้อหาไม่ยาก และไม่ยาวจนเกินไป ควรเลือกให้มีความกระชับ เหมาะสมกับความสามารถและช่วงวัยของผู้เรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช กับตัวแปรอื่นๆ เช่น การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ การอ่านจับใจความ การอ่านตีความ เป็นต้น

8.3.2 ควรมีการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทการโค้ช กับวิธีสอนทักษะการอ่านตามแนวคิดอื่นๆ เช่น วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R, วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R และเทคนิค KWLH Plus เป็นต้น

9. เอกสารอ้างอิง

- จิตณรงค์ เอี่ยมสำอาง. (2559). ผลการโค้ชเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีของครูพณิชยกรรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฐิติ บุญประกอบ. (2557). พัฒนาคอน Action Learning กับ Coaching. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ณัฐกิตติ์ นาทา. (2559). การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยเน้นภาระงานและการโค้ช. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดโนยา ตั้งอุทัยสุข และรงค์ จิรายุฑ. (2558). คู่มือการโค้ช. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บัดดี้ครีเอชั่น.
- เทิดทูน ไตรศรีวิชัย. (2562). หัวใจแห่งการโค้ช. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- บุษบา กาหล. (2554). การโค้ชเพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงาน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

- พัชรพรรณ เก่งการเรือ. (2560). การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ช เรื่อง จำนวนและการดำเนินการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21** ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์. (2548). **อ่านเป็น เรียนก่อน สอนเก่ง**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- มิ่งขวัญธรรม ฉ่ำชื่นเมือง. (2550). **ฉลาดอ่าน**. กรุงเทพมหานคร : ต้นธรรม สำนักพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนาผล. (2558). **การโค้ชเพื่อการรู้คิด**. กรุงเทพมหานคร : จรัสสินทวงศ์ การพิมพ์.
- _____. (2562). **การโค้ชที่เน้น Concept**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2553). **เทคนิคการสอนภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้าวิชาการจำกัด.
- ศิวกันท์ ปทุมสูติ. (2553). **คู่มือการอ่านวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด นวสาส์นการพิมพ์.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2562). **รายงานผลการทดสอบความสามารถขั้นพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ(National Test : NT)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2563). **รายงานผลการทดสอบความสามารถขั้นพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อาภรณ์ ภูววิทยพันธุ์. (2556). **ทำไมต้อง Coach**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยได้รับความเมตตากรุณา และความช่วยเหลือให้คำปรึกษา คอยให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง จากอาจารย์ ดร.อภิมาส มากจ้อย รองศาสตราจารย์ สมพร ร่วมสุข รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สง่า วงศ์ไชย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทั้งสามท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร.จุฑาภรณ์ มาสันติยะ คุณครู นภาพงษ์ พานนท์ และคุณครูสุวิมล ประไพศรี ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือเพื่อให้เก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนวัดสุทธาราม สำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการทำวิจัยจนบรรลุวัตถุประสงค์ สำเร็จไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณ นายสว่าง ราตรี นางประไพ ราตรี บิดามารดา พี่ชายของผู้วิจัย ที่ได้มอบความรัก ความอบอุ่น ให้กำลังใจ คอยสนับสนุนการทำวิจัย จนสำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหวังที่ตั้งใจไว้ทุกประการ

การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ชันกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*
THE LEARNING MANAGEMENT BY INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON SIMPSON'S
PRACTICE SKILL OF FOOTBALL FOR THE EIGHTH GRADE STUDENTS

อานุภาพ โมพิมพ์¹, ธนารัตน์ เหล่าอรณะ²

Anuphab Mopim¹, Thanarat Laoakka²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}

Email : hoonmopim@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ชัน เรื่อง กีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) เพื่อศึกษา ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ ของซิมป์ชัน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดท่าเยี่ยม ตำบลพุทไธสง อำเภอฟุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการ เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ชัน กีฬาฟุตบอล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง 2) แบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬา ฟุตบอล จำนวน 7 ฉบับ 3) แบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล จำนวน 6 ฉบับ สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ชัน เรื่องกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.50/79.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2. ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะ ปฏิบัติของซิมป์ชันมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 46.10 คิดเป็นร้อยละ 76.67 และคะแนนเฉลี่ย จากการทดสอบหลังเรียน เรื่องกีฬาฟุตบอล เท่ากับ 38.29 คิดเป็นร้อยละ 79.78หมายความว่า การ จัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมป์ชัน ส่งผลให้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลของนักเรียนสูงขึ้นและ เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 70

คำสำคัญ : 1. ทักษะปฏิบัติของซิมป์ชัน 2. ทักษะฟุตบอล 3. นักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) develop the learning management by instructional model based on Simpson's practice skill of football for the eighth grade students to be effective according to the criterion of 70/70 2) study the development of Football practice skills for the eighth grade Students studying with Simpson's Practical Skills Learning Management. The target audience is 17 eighth grade students at Watthayaim School Phutthaisong Sub-district Phutthaisong District Buriram Province in the first semester of the academic year 2021. The research instruments were: 1) learning management plan by Instructional Model Based on Simpson's practice skill of Football eighth grade, 6 plans, each 2 hours long, for a total of 12 hours 2) Football Skills Assessment, 7 issues. 3) football skills test, 6 issues, is completion form. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that: 1. the learning management by Instructional Model Based on Simpson's practice skill of Football for the eighth grade students has an efficiency of 78.50/79.78, which was greater than the criterion of 70/70. 2. The development of football practice skills for the eighth grade students studying with Simpson's practical skills learning management during the course, the mean score was 46.10, which equaled 76.67 percent and the post-test mean score was 38.29, which equaled 79.78 percent, meaning that the learning management of the Simpsons practical skills. As a result, the students' soccer practice skills were higher and met the criteria by 70 percent.

Keywords : 1. Simpson's Practice Skill 2. Football Skills 3. Students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วิชาพลศึกษาเป็นเนื้อหาที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา พลศึกษาเป็นวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาโดยรวมทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สติปัญญาและสังคมด้วยการเข้าร่วมในกิจกรรมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา โดยกิจกรรมเหล่านั้นได้รับการคัดสรรมาเป็นอย่างดี ปัจจุบันความนิยมในกีฬาฟุตบอลของไทยยังพุ่งแรงต่อเนื่อง ทั้งในเกมการแข่งขันระดับทีมชาติที่มีการแข่งขันหลายระดับ สามารถทำผลงานได้ดีและประสบความสำเร็จในเกมการแข่งขันทั้งการแข่งขันในระดับภูมิภาคอาเซียนและเอเชีย รวมถึงการแข่งขันภายในประเทศที่เป็นการแข่งขันฟุตบอลอาชีพ เช่น ไทยลีก ไทยเอฟเอคัพ ไทยลีกคัพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านจำนวนผู้เข้าชมการแข่งขันทั้งในสนาม และการถ่ายทอดช่องทางต่าง ๆ

กีฬาฟุตบอล เป็นกีฬาที่ช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางร่างกายให้แข็งแรง ทำให้ระบบต่าง ๆ ภายในร่างกายทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นกีฬาที่ช่วยส่งเสริมทักษะการเคลื่อนไหว

ในลักษณะต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การวิ่งหลบหลีก การเหวี่ยงขา การรับ การส่งการสไลด์ การกระโดด การเตะ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับการใช้เท้า ผู้เล่นจะต้องเคลื่อนไหวร่างกายตลอดเวลา รวมทั้งต้องมีไหวพริบ จินตนาการในการเล่นทั้งเกมรุก และเกมรับมีสมาธิ ความอดทน มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมทีม มีความมั่นใจในตนเอง สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ จากประโยชน์ที่ได้รับทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นกีฬาฟุตบอลข้างต้นชี้ว่า กีฬาฟุตบอลเป็นกีฬาที่มีทักษะการเคลื่อนไหวในลักษณะผสมผสานทั้งแบบอยู่กับที่ แบบเคลื่อนที่ และแบบใช้อุปกรณ์ ตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ดังนี้ เข้าร่วมกิจกรรมทางกาย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ โดยนำหลักการของทักษะกลไกมาใช้ได้อย่างปลอดภัย สนุกสนาน และปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ ตามความถนัดและความสนใจ ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาหน้าที่ความรับผิดชอบ เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ให้ความร่วมมือในการแข่งขันกีฬาและการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบ ด้วยความมุ่งมั่นและมีน้ำใจนักกีฬา จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายด้วยความชื่นชม และสนุกสนาน

จากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้รับผิดชอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาโรงเรียนวัดท่าเยี่ยม พบว่า ปัญหาในวิชาพลศึกษา คือ ผู้เรียนไม่สามารถเล่นกีฬาฟุตบอลได้ วัดได้จากการประเมินการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา และผลการแข่งขันฟุตบอลซึ่งผลการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในระดับกลุ่มโรงเรียนพุทธโสธร 1 โรงเรียนวัดท่าเยี่ยมไม่ผ่านรอบคัดเลือก เมื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาแล้ว ปัญหาดังกล่าวเกิดจากนักเรียนขาดทักษะในการเล่นกีฬาฟุตบอล ไม่ว่าจะเป็นทักษะการเตะ ทักษะการเลี้ยง ทักษะการส่ง ทักษะการรับ ทักษะการโหม่ง และทักษะการยิงประตู ซึ่งสาเหตุการขาดทักษะของนักเรียนเกิดจากนักเรียนไม่มีความรู้ในการทักษะเคลื่อนไหว ไม่มีความรู้เกี่ยวกับทักษะกีฬาฟุตบอลที่ถูกต้อง และขาดการฝึกปฏิบัติทักษะตามขั้นตอนที่เหมาะสม รวมถึงขาดทักษะพื้นฐานทางกีฬาที่ถูกต้อง และอาจเกิดจากการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาที่ยังขาดความหลากหลาย รวมไปถึงยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมทางกายร่วมกับเพื่อนในห้อง ทำให้การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาที่ผ่านมาไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด และไม่ประสบความสำเร็จในการแข่งขันฟุตบอลในระดับต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและต้องศึกษาและพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลของนักเรียนโรงเรียนวัดท่าเยี่ยมให้สูงขึ้น และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกำหนดต่อไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและได้ศึกษาแนวทางเพื่อที่จะดำเนินการแก้ปัญหาของผู้เรียนจนพบว่า ซิมป์สัน(Simpson and Brown, 1977) ได้นำเสนอแนวคิดในการพัฒนาทักษะไว้ว่า ทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อ ในการทำงานที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมองซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝนซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการและความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็วความแม่นยำ ความแรง

หรือความราบรื่นในการจัดการ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา เรื่อง ทักษะปฏิบัติ กีฬาฟุตบอลที่นำรูปแบบการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ทั้ง 7 ขั้นตอนมาใช้จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะกีฬาฟุตบอลอย่างเป็นระบบ โดยขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ขั้นตอนการปฏิบัติทักษะที่ เช่น ทักษะการเลี้ยงบอลเลี้ยง มีขั้นตอนอย่างไร ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม ผู้เรียนจะได้เตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกายและอารมณ์ให้พร้อมที่จะเรียนรู้คือการอบอุ่นร่างกาย ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม ผู้เรียนจะได้ทดลองปฏิบัติทักษะ ขั้นที่ 4 ขั้นการลงมือกระทำ ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะจากง่ายไปหายาก ฝึกจากกระยะใกล้ ๆ ไปหาระยะที่ไกลขึ้น ฝึกจากการเคลื่อนที่ช้าๆ ไปหาการเคลื่อนที่เร็วขึ้น ฝึกจากไม่ใช้อุปกรณ์ไปหาการฝึกพร้อมกับอุปกรณ์ ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ ผู้เรียนจะได้ฝึกตามแบบฝึกที่ยากยิ่งขึ้นจนเกิดทักษะที่ถูกต้อง ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ ผู้เรียนจะได้รับข้อเสนอแนะ และเทคนิคจากครู และขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม ผู้เรียนจะได้นำทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ในเกมการแข่งขัน และผู้เรียนยังมีโอกาสได้ใช้ทักษะอย่างสร้างสรรค์ในสถานการณ์จำลอง รวมไปถึงสถานการณ์จริง จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า กระบวนการที่กล่าวมาสามารถนำไปฝึกและพัฒนาทักษะทางกีฬาฟุตบอลได้ และรูปแบบการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันยังมีขั้นตอนที่ช่วยพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเหมาะกับการที่ผู้เรียนจะนำทักษะฟุตบอลที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในเกมการแข่งขันอีกด้วยนอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาการครบ 5 ด้าน ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนวิชาพลศึกษาอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และทักษะ กีฬาฟุตบอล ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นชั้นเรียนที่ขาดทักษะในการเล่นฟุตบอล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นสื่อที่จะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะใน รายวิชาพลศึกษา อีกทั้งยังเป็นการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีทักษะทางการเล่นกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ รู้ถอย ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เรื่อง กีฬาฟุตบอล สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

2.2 เพื่อศึกษาทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้แนวทางในการพัฒนาทักษะปฏิบัติของนักเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ ซิมพ์สัน

3.2 ได้แนวทางทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดท่าเยี่ยม ตำบลพุทไธสง อำเภพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยกำหนดระดับคุณภาพและความเหมาะสม ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์พิจารณายอมรับว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งจากการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ปรากฏว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.72 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด

2) แบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 ฉบับ ดังนี้

- 2.1) แบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการเตะบอล
- 2.2) แบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการเลี้ยงบอล
- 2.3) แบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการรับบอล
- 2.4) แบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการส่งบอล
- 2.5) แบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการโหม่ง
- 2.6) แบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการยิงประตู
- 2.7) แบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะกีฬาฟุตบอล (Post-test)

จากการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ได้ค่าเฉลี่ยของแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เท่ากับ 1 แสดงว่า แบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลนั้นสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถนำไปวัดทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลได้ และนำแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสระบัว เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.81-0.93

3) แบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 6 ฉบับ ดังนี้

- 3.1) แบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการเตะบอล
- 3.2) แบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการเลี้ยงบอล
- 3.3) แบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการรับบอล
- 3.4) แบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการส่งบอล
- 3.5) แบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการโหม่ง
- 3.6) แบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการยิงประตู

ผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องเฉลี่ย เท่ากับ 1 แสดงว่า แบบทดสอบนั้นสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถนำไปวัดความรู้เรื่อง ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลได้ และนำ

แบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสระบัว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.43-0.85 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.57-0.78 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.73-0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

2) ดำเนินการสอนตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ทำการเก็บคะแนนระหว่างเรียนด้วยแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการเตะบอล (ฉบับที่ 1) และแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการเตะบอล (ฉบับที่ 1)

3) ดำเนินการสอนตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ทำการเก็บคะแนนระหว่างเรียนด้วยแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการเลี้ยงบอล (ฉบับที่ 2) และแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการเลี้ยงบอล (ฉบับที่ 2)

4) ดำเนินการสอนตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ทำการเก็บคะแนนระหว่างเรียนด้วยแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการรับบอล (ฉบับที่ 3) และแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการรับบอล (ฉบับที่ 3)

5) ดำเนินการสอนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ทำการเก็บคะแนนระหว่างเรียนด้วยแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการส่งบอล (ฉบับที่ 4) และแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการส่งบอล (ฉบับที่ 4)

6) ดำเนินการสอนตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ทำการเก็บคะแนนระหว่างเรียนด้วยแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการโหม่งบอล (ฉบับที่ 5) และแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการโหม่งบอล (ฉบับที่ 5)

7) ดำเนินการสอนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ทำการเก็บคะแนนระหว่างเรียนด้วยแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการยิงประตู (ฉบับที่ 6) และแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะการยิงประตู (ฉบับที่ 6)

8) หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบตามเนื้อหาทุกแผนแล้วจึงดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะกีฬาฟุตบอล (ฉบับที่ 7)

9) ตรวจสอบให้คะแนนแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อสรุปผลตามความมุ่งหมายของการดำเนินการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เรื่องทักษะกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 จากคะแนนระหว่างเรียน แผนที่ 1-6 ที่ได้จากแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล (ฉบับที่ 1-6) และแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล (ฉบับที่ 1-6) โดยใช้สูตร E1/E2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

2) ศึกษาทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ระหว่างเรียน (จากแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลฉบับที่ 1-6) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และหลังเรียน (จากแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลฉบับที่ 7) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้สรุปผล ดังนี้

5.1 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันเรื่อง กีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 วิเคราะห์ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนเฉลี่ยร้อยละจากการทำแบบทดสอบ วัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล และแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล จากการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน

เลข ที่	คะแนนทดสอบย่อยและคะแนนประเมินทักษะ																		รวม 84	หลัง เรียน 48
	แผนที่ 1			แผนที่ 2			แผนที่ 3			แผนที่ 4			แผนที่ 5			แผนที่ 6				
	P (10)	K (4)	รวม (14)	P (10)	K (4)	รวม (14)	P (10)	K (4)	รวม (14)	P (10)	K (4)	รวม (14)	P (10)	K (4)	รวม (14)	P (10)	K (4)	รวม (14)		
1	5	2	7	6	2	8	5	3	8	8	2	10	5	3	8	7	2	9	50	26
2	6	4	10	9	4	13	6	3	9	10	4	14	7	4	11	8	3	11	68	39
3	9	4	13	10	4	14	7	3	10	7	4	11	8	4	12	7	3	10	70	45
4	8	4	12	7	4	11	8	3	11	8	4	12	8	4	12	9	3	12	70	35
5	8	4	12	10	4	14	6	4	10	7	2	9	9	3	12	7	3	10	67	42
6	8	2	10	10	3	13	7	2	9	6	2	8	8	4	12	7	2	9	61	35
7	10	2	12	10	3	13	9	3	12	10	2	12	9	3	12	7	3	10	71	44
8	9	4	13	8	4	12	7	4	11	8	4	12	10	4	14	7	4	11	73	44
9	6	2	8	6	4	10	5	4	9	10	4	14	6	4	10	7	1	8	59	27
10	6	4	10	7	4	11	9	3	12	8	4	12	8	4	12	8	2	10	67	42
11	8	2	10	5	2	7	6	3	9	7	2	9	6	4	10	6	3	9	54	26
12	6	4	10	8	4	12	7	4	11	8	4	12	7	2	9	8	2	10	64	39

เลข ที่	คะแนนทดสอบย่อยและคะแนนประเมินทักษะ																		รวม 84	หลัง เรียน 48
	แผนที่ 1			แผนที่ 2			แผนที่ 3			แผนที่ 4			แผนที่ 5			แผนที่ 6				
	P (10)	K (4)	รวม (14)	P (10)	K (4)	รวม (14)	P (10)	K (4)	รวม (14)	P (10)	K (4)	รวม (14)	P (10)	K (4)	รวม (14)	P (10)	K (4)	รวม (14)		
13	8	2	10	8	2	10	8	3	11	8	3	11	8	4	12	6	3	9	63	45
14	9	4	13	9	4	13	8	3	11	8	4	12	8	4	12	7	4	11	72	43
15	9	4	13	7	4	11	7	3	10	9	4	13	8	4	12	7	4	11	70	36
16	9	4	13	8	4	12	9	4	13	8	4	12	8	3	11	9	4	13	74	42
17	8	4	12	7	4	11	8	2	10	8	4	12	7	4	11	8	4	12	68	41
รวม	132	56	188	135	60	195	122	54	176	138	57	195	130	62	192	125	50	175	1121	651
$\bar{X}$	7.76	3.3	11.1	7.94	3.6	11.5	7.18	3.2	10.4	8.12	3.4	11.5	7.65	3.7	11.3	7.35	2.9	10.3	65.94	38.29
S.D	1.44	1.9	1.88	1.56	0.8	1.94	1.29	0.6	1.32	1.11	0.9	1.66	1.22	0.7	1.4	0.86	0.9	1.31	6.7	6.54
ร้อยละ	77.6	82	78.9	79.4	88	81.9	71.8	79	73.9	81.2	83	81	76.5	91	80.2	73.5	73	73.5	78.5	79.78

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เท่ากับ 65.94 คิดเป็นร้อยละ 78.50 และคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน เรื่อง กีฬาฟุตบอล เท่ากับ 38.29 คิดเป็นร้อยละ 79.78 ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เรื่อง กีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.50/79.78

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เรื่องกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
คะแนนระหว่างเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้	84	65.94	6.7	78.50
คะแนนการจัดการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เรื่องกีฬาฟุตบอล	48	38.29	6.54	79.78
ประสิทธิภาพ $(E_1)(E_2) = 78.50 / 79.78$				

จากตารางที่ 2 พบว่า การจัดการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เรื่องกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพการบวกร (E1) เท่ากับ 78.50 และประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 79.78 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 70/70

ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เรื่องกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.50/79.78

5.2 ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน วิเคราะห์ผลดังตาราง

ตารางที่ 3 ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน

เลขที่	คะแนนประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล						คะแนน รวม	คะแนน หลังเรียน
	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6		
	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(60)	(48)
1	5	6	5	8	5	7	36	26
2	6	9	6	10	7	8	46	39
3	9	10	7	7	8	7	48	45
4	8	7	8	8	8	9	48	35
5	8	10	6	7	9	7	47	42
6	8	10	7	6	8	7	46	35
7	10	10	9	10	9	7	55	44
8	9	8	7	8	10	7	49	44
9	6	6	5	10	6	7	40	27
10	6	7	9	8	8	8	46	42
11	8	5	6	7	6	6	38	26
12	6	8	7	8	7	8	44	39
13	8	8	8	8	8	6	46	45
14	9	9	8	8	8	7	49	43
15	9	7	7	9	8	7	47	36
16	9	8	9	8	8	9	51	42
17	8	7	8	8	7	8	46	41
$\bar{X}$	7.76	7.94	7.18	8.12	7.65	7.35	46.1	38.29
S.D.	1.44	1.56	1.29	1.11	1.22	0.86	4.60	6.54
ค่าเฉลี่ย ร้อยละ	77.6	79.4	71.8	81.2	76.5	73.5	76.67	79.78

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนได้คะแนนทักษะปฏิบัติเฉลี่ยระหว่างเรียนจากการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เท่ากับ 46.10 คิดเป็นร้อยละ 76.67 และคะแนนทักษะปฏิบัติเฉลี่ยจากการประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เท่ากับ 38.29 คิดเป็นร้อยละ 79.78 ดังนั้น คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนและหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

6. อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน เรื่อง กีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยขออภิปรายผลในประเด็น ดังนี้

6.1 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.50/79.78 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินการทำแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล และคะแนนจากแบบประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลของนักเรียนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 78.50 และคะแนนจากการประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เรื่อง ทักษะกีฬาฟุตบอล (หลังเรียน) คิดเป็นร้อยละ 79.78 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 70/70 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน เรื่อง กีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาจากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด การวัดและการประเมินผลทางพลศึกษา วิธีการวัดผลทางพลศึกษา ศึกษาเนื้อหาทักษะกีฬาฟุตบอล การประเมินทักษะกีฬาฟุตบอลตามศึกษา ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะ ศึกษาแนวคิดทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย ซึ่งได้เลือกใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดพัฒนาทักษะของซิมพ์ซัน มีอยู่ 7 ขั้นตอนนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการประเมินตรวจสอบคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเที่ยงตรงของเนื้อหา สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จากผู้เชี่ยวชาญ มีผลการประเมินคุณภาพเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 อยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสระบัว เพื่อหาความเหมาะสมของเวลาในการจัดกิจกรรม กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลหลังเรียน รวมถึงคุณภาพของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ผลปรากฏดังนี้ เวลาในการจัดการเรียนรู้เหมาะสม กระบวนการจัดการเรียนรู้ ควรเพิ่มเวลาในการฝึกทักษะมากขึ้น และสื่อการเรียนรู้ ควรจัดให้นักเรียน 1 คน ต่อลูกบอล 1 ลูก การวัดประเมินผลมีความเหมาะสมกับวัย นักเรียนมีความตื่นตัวและท้าทายกับเกณฑ์ในการวัดประเมิน จากนั้นจึงปรับปรุงให้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ เมื่อนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้แล้วกลุ่มเป้าหมายจะสามารถปฏิบัติทักษะพื้นฐานกีฬาฟุตบอลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติทักษะกีฬาฟุตบอลที่ถูกต้องก่อน จากการอธิบายและสาธิตของครูผู้สอนในขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ จากนั้นนักเรียนจะประกอบกิจกรรมอบอุ่นร่างกายเช่น เล่นเกมเคลื่อนไหวต่างๆ หรือการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกายและอารมณ์ ในขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมความพร้อม จากนั้นขั้นที่ 3 ขั้นตอบสนองภายใต้การควบคุม นักเรียนจะได้ทดลองปฏิบัติทักษะโดยครูจะสร้างเงื่อนไขให้ปฏิบัติตาม เช่น เตะบอล 1 ครั้ง แล้วใช้มือจับ ในขั้นนี้ นักเรียนจะพบปัญหาการปฏิบัติทักษะของตนเอง ครูจึงต้องให้คำแนะนำในการปฏิบัติของนักเรียน จากนั้นขั้นที่ 4 ขั้นการลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง ในขั้นนี้ นักเรียนจะได้ฝึกตามแบบฝึกทักษะขั้นพื้นฐานที่ครูกำหนดให้ ซึ่งเป็นแบบฝึกพื้นฐานที่จะนำไปสู่การฝึกขั้นสูงต่อไป จากนั้นขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ ขั้นนี้ นักเรียนจะมี

โอกาสแสดงทักษะที่ต่อเนื่องหรือยากขึ้น จากแบบฝึกทักษะที่ครูกำหนดให้ เพื่อแสดงถึงความชำนาญในการปฏิบัติ จากนั้นขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ ขั้นนี้นักเรียนจะต้องนำทักษะที่ฝึกฝนมาใช้ในการแข่งขันง่ายๆ กติกาไม่ซับซ้อน และนำผลการแข่งขันไปปรับปรุงตนเองต่อไป และขั้นสุดท้าย ขั้นการคิดริเริ่ม ขั้นนี้ครูจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดที่จะนำทักษะที่เรียนรู้และฝึกฝนมานั้นไปใช้ในการแข่งขันได้อย่างไรบ้างซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของทิตินา แคมมณี (2555) ว่าการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้งโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา ไข่มพรราช (2563) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของดนตรีไทยของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของดนตรีไทยของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.60/84.73

6.2 ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล ทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน มีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 46.10 คิดเป็นร้อยละ 76.67 และคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอล เท่ากับ 38.29 คิดเป็นร้อยละ 79.78 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ทำให้พัฒนาการทางด้านทักษะปฏิบัติกีฬาฟุตบอลของนักเรียนดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันมีกระบวนการที่เหมาะสมในการพัฒนาทางด้านทักษะ ดังนี้ การที่เราจะสามารถปฏิบัติทักษะฟุตบอลได้นั้นเราต้องมีความรู้ในทักษะนั้นก่อน ซึ่งผู้เรียนจะได้รับรู้ขั้นตอนในการปฏิบัติทักษะที่ถูกต้องจากการอธิบายและสาธิต ในขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ขั้นที่ 2 เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ครูสามารถจัดกิจกรรมอบอุ่นร่างกายให้กับนักเรียนได้ ซึ่งตรงกับหลักการในการออกกำลังกายทางพลศึกษา ในขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 3 ถึง ขั้นที่ 5 ผู้เรียนจะมีโอกาสได้ฝึกทักษะฟุตบอล จากแบบฝึกที่ครูกำหนดให้โดยยึดหลักทางพลศึกษา คือ จากง่ายไปยาก จากใกล้ไปหาไกล จากไม่ใช้อุปกรณ์ไปหาใช้อุปกรณ์ ตามลำดับ ขั้นที่ 6 เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะได้นำทักษะที่ตนเองเรียนรู้และฝึกฝนมาประยุกต์ใช้ในการแข่งขัน และนำข้อบกพร่องจากผลการแข่งขันมาปรับปรุงและพัฒนาตนเองต่อไป และขั้นสุดท้าย ขั้นที่ 7 ขั้นคิดริเริ่ม ขั้นตอนนี้จะฝึกให้นักเรียนคิดเชื่อมโยงทักษะต่างๆ ที่ได้ฝึกมา ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย ซึ่งความคิดสร้างสรรค์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะทางด้านกีฬา เพราะนักเรียนจะได้มีระบบการคิดที่หลากหลายในการสร้างรูปแบบการเคลื่อนไหว การเล่นกีฬา การเล่นเกมรุก เกมรับ เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ช่วยพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลของนักเรียน รวมถึงครูได้มีการวิเคราะห์ความสำคัญของทักษะ แล้วเรียงลำดับในการจัดการเรียนรู้ เริ่มจากทักษะที่จำเป็นต้องฝึกเป็นทักษะแรกในการฝึกฟุตบอลนั่นคือ ทักษะการเตะบอล จากนั้นก็เป็นทักษะเลี้ยงบอล หยุดบอล ส่งบอล โหม่งบอล และยิงประตูตามลำดับ ในแต่ละทักษะครูได้มีการวิเคราะห์ทักษะย่อยละเอียด โดยการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติทักษะนั้นๆ แบ่งแยกทักษะออกเป็นทักษะย่อยๆ เรียงลำดับทักษะย่อยๆ เป็นขั้นตอน จากเริ่มไปจนถึงสุดท้ายจนกลายเป็นทักษะที่สมบูรณ์ เช่น ทักษะการส่งบอล วิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติทักษะได้ดังนี้ ขั้นที่ 1 ยืนอยู่หลังบอลเท้าสองข้าง

แยกออกเสมอช่วงไหลสายตามองไปที่เป้าหมาย ขั้นที่ 2 สร้างจังหวะโดยการก้าวเท้าข้างที่ไม่ถนัดไปวางขนานกับบอล ระยะห่างประมาณ 1 ฝ่ามือ ขั้นที่ 3 ก้มหน้ามองบอลพร้อมกับเหวี่ยงเท้าข้างที่ถนัดกระแทกบอล ใช้ข้างเท้าด้านในหรือหลังเท้าสัมผัสบอล ขั้นที่ 4 ทรงตัวโดยการวางเท้าที่เตะลงพื้นเมื่อครูได้ขั้นตอนการฝึกทักษะที่สมบูรณ์แล้ว จึงนำขั้นตอนของทักษะเหล่านี้ไปออกแบบการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ของซิมพ์สัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เจริญ กระบวนรัตน์ (2557) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า การฝึกซ้อมก็หามีความสำคัญต่อการเคลื่อนไหวและการแสดงออกของทักษะกีฬา เพื่อการพัฒนาทักษะของนักกีฬาแต่ละบุคคล เป็นการกระตุ้นการทำงานของระบบและอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย จำเป็นต้องทำงานหนักเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับการเพิ่มระดับความสามารถของนักกีฬาในการฝึกซ้อมจากการเพิ่มความหนัก ระยะเวลา ความถี่ หรือความก้าวหน้าของภาระงานในการฝึก เพื่อให้ นักกีฬาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง และสอดคล้องกับวิจัยของปภิขญา เรืองโค (2561) ได้ศึกษาทักษะปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ผลการวิจัย พบว่า ทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 2) ด้านการวิเคราะห์รายละเอียดทักษะพื้นฐาน 3) ด้านการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลทักษะ

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันกีฬาฟุตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ควรส่งเสริมและพัฒนาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ตามธรรมชาติรายวิชาอย่างต่อเนื่อง

8.1.2 โรงเรียนวัดท่าเยี่ยมควรมีการนิเทศก์ และติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่เป็นประจำเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ พัฒนาและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ควรวางแผนเวลาในแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชัน มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนั้นการบริหารจัดการเวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญ

8.2.2 การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชัน เป็นกระบวนการที่เน้นทักษะปฏิบัติ ครูควรมีการเสริมแรงนักเรียน และคอยแนะนำอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ

8.2.3 ในการออกแบบการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ ครูควรคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นหลัก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชัน เป็นกระบวนการที่เน้นการฝึกปฏิบัติ และมีอุปกรณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรนำการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปศึกษาวิจัยกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ทักษะการเคลื่อนไหวหรือสมรรถภาพทางกาย เป็นต้น

8.3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติแนวคิดอื่น เช่น แอร์โรว์หรือเดวีส์

9. เอกสารอ้างอิง

- เจริญ กระบวนรัตน์. (2557). วิทยาศาสตร์การฝึกสอนกีฬา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5(1). 7-20.
- ทิตินา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปภิษฐา เรืองโค. (2561). การพัฒนาบทเรียนบนเว็บโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะของซิมพ์ชัน เพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ปัญญา ไข่มพรราช. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน. วิทยานิพนธ์ดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Simpson, R.D. and Brown, D.R. (1977). Validating Science Teaching Competencies Using the Delphi : Method. **Science Education**. 61(6). 211-213.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนารัตน์ เหล่าอรรค อาจารย์ที่ปรึกษา คณะกรรมการสอบ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อคิด คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงและขอขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัวและกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ห่วงใยและเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด จนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*
STRATEGY FOR NEW NORMAL LEARNING MANAGEMENT IN
PRIMARY SCHOOLS UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 2

เอกฤทัย ชัยลั่นฟ้า¹, พชรวิทย์ จันทศิริสิริ²
Ekruethai Chailinfa¹, Pacharawit Chansirisira²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : 63010581070@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 306 คน ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการศึกษา จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 10 กลยุทธ์หลัก 1) ปรับกระบวนการทัศน์ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน 2) ปรับกระบวนการทัศน์ด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ 3) ปรับกระบวนการทัศน์ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความเสี่ยงในการติดเชื้อ 4) ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ การนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน 5) เสริมสร้างมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด เพื่อให้สถานศึกษาปลอดภัยตามมาตรการ Sandbox Safety Zone in School ของกระทรวงศึกษาธิการ 6) ปรับกระบวนการทัศน์การนิเทศการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา เพื่อติดตามผลในการจัดการเรียนรู้ 7) ลดความความเหลื่อมล้ำเรื่องความพร้อม เครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนในการเรียนรู้วิถี

ชีวิตใหม่ 8)สร้างความเข้าใจ ดูแล ช่วยเหลือ ให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ 9)ยกระดับการประเมินผลการเรียนรู้ในสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ 10)ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา เพื่อช่วยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนากลยุทธ์ 2. การจัดการเรียนรู้ 3. การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the current conditions, the desirable conditions, and the needs for New Normal learning management in primary schools under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2, 2) to develop the strategies for New Normal learning management in primary schools under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2. The samples were 306 teachers under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2 It was obtained from interviewing the 3 experts about New Normal learning management strategies, The group of informants consisting of 7 experts in education. The research instrument was an assessment of the suitability and possibility of strategies. The data were analyzed by using percentage, mean and standard deviation.

The results showed that; 1. The overall level of current conditions of New Normal learning management for primary school was at a high level. The overall level of desirable conditions of New Normal learning management for primary school was at a high level. 2. Strategies for New Normal learning management in primary schools under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2 consisted of 10 strategies 1) The paradigm shift in using technology for teaching. 2) The paradigm shift in learning management to encourage students' characteristics for learning in New Normal. 3) The paradigm shift in learning management model according to the conditions of the area and the risk of infection. 4) Using community-based learning to develop students' life skills, vocational skills, and implementation in daily life. 5) Strengthening the social measure to prevent epidemic in school according to the Sandbox Safety Zone in School. 6) The paradigm shift in New Normal learning management supervision to follow up on learning management. 7) Reducing inequalities of learning supported tools for learners. 8) Declaration with parents about New Normal learning management. 9) Adjusting the learning assessment in accordance with the New Normal learning management. 10) Enhancing the use of technology in school.

The overall assessment results of strategy for New Normal learning management in primary school were found that the strategies' suitability and the strategies' possibility were at the highest level.

Keywords : 1. Strategy Development 2. Learning Management 3. New Normal Learning Management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การระบาดของไวรัสโคโรนาในปลายปี 2562 จากในนครอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีนจนถึงปัจจุบัน (21 กุมภาพันธ์ 2565) ได้มีการระบาดไปทั่วโลกต่อมา WHO ได้ประกาศตั้งชื่ออย่างเป็นทางการสำหรับเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ว่า COVID-19 ซึ่งย่อมาจาก “Coronavirus Disease 2019” ต่อมาองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International) และในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นโรคระบาดทั่วไปปัจจุบัน (21 กุมภาพันธ์ 2565) มีผู้ติดเชื้อยืนยันแล้วทั่วโลก จำนวนทั้งสิ้น 423,253,576 คน เสียชีวิตจากโรคระบาดแล้ว 5,882,396 คนสำหรับประเทศไทยมีจำนวนผู้ติดเชื้อที่ยืนยันแล้ว จำนวน 2,712,315 คน จำนวนผู้เสียชีวิต 22,624 คน (วิกิพีเดีย, 2565) สำหรับการแพร่เชื้อของไวรัสชนิดนี้มีการแพร่เชื้อระหว่างคนในลักษณะเดียวกับไข้หวัดใหญ่ โดยผ่านการติดเชื้อจากละอองเสมหะจากการไอ สำหรับการสัมผัสผู้ติดเชื้อผู้สัมผัสจะมีอาการแสดงโดยทั่วไป 5 วัน อย่างไรก็ตามอาจจะมีการฟักตัวก่อนแสดงอาการได้ถึง 14 วัน ลักษณะอาการของผู้ติดเชื้อโดยทั่วไปที่พบบ่อย ได้แก่ มีไข้ ไอแห้ง ๆ ไม่มีเรื้อรัง ไอแบบมีเสมหะ อยู่ระหว่างร้อยละ 38 - 88 และการหายใจลำบาก เจ็บคอ ปวดกล้ามเนื้อ ปวดหัว และหนาวสั่น อยู่ระหว่างร้อยละ 11-18 การรักษามุ่งเป้าไปที่การจัดการกับอาการ และการรักษาแบบประคับประคอง และสำหรับมาตรการป้องกัน คือ การล้างมือ การอยู่ห่างจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะกับบุคคลที่ป่วย สำหรับบุคคลที่ต้องสงสัยว่าอาจจะมีการติดเชื้อต้องกักตัวห่างจากบุคคลอื่น ๆ เป็นเวลา 14 วัน สำหรับค่าระดับการติดเชื้อพื้นฐานระหว่างมนุษย์สู่มนุษย์ของไวรัสอยู่ที่ประมาณ 2.13 ถึง 4.82 ซึ่งคล้ายกับไวรัสโคโรนาสายพันธุ์กลุ่มอาการทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV) สำหรับการเสียชีวิตจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาจะมีระยะตั้งแต่การพัฒนาการของโรคจนถึงแก่ชีวิต จะอยู่ระหว่าง 6-41 วัน ซึ่งบุคคลที่เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีและนอกจากนั้นมีปัญหาทางด้านสุขภาพ เช่น เบาหวาน และโรคหัวใจหลอดเลือด (Pornphol and Chittayasothorn, 2020) ส่งผลกระทบทั้งด้านสุขภาพ ด้านการจ้างงาน ด้านการท่องเที่ยวและการบิน ด้านการส่งออกและด้านการศึกษา

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการศึกษาทุกระดับทั่วโลก ทำให้สถานศึกษาเกือบทุกแห่งทั่วโลกต้องปิดสถานศึกษา ข้อมูลของ UNESCO เผยรายงานในวันการศึกษาสากล (International Day of Education) เมื่อ 24 มกราคม 2564 พบว่า ผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ทั่วโลกสูญเสียปีการศึกษาไปเฉลี่ยถึง 5.5 เดือน หรือราว 2 ใน 3 ของปีการศึกษา โดยสาเหตุหลักมาจากการปิดโรงเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดทั้งนี้

ระบุว่า มี 31 ประเทศที่ปิดโรงเรียนทั่วประเทศเพื่อรับมือการระบาดของโควิด-19 และอีก 48 ประเทศ ที่ปรับลดเวลาเรียนให้น้อยลง (THE STANDARD TEAM, 2020) ซึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่องอย่างกว้างขวางและเกิดการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษา เด่นชัดที่สุดคือการจัดการเรียนรู้ที่ต้องดำเนินงานต่อมิให้หยุดชะงัก เพราะจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน นั่นก็คือคุณภาพของประชากรในอนาคต จึงมีการปรับการเรียนสอนในหลายรูปแบบ เกิดนวัตกรรมทางความคิด มีการเรียนรู้รูปแบบใหม่จากนักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียนได้ แต่สามารถเรียนได้ แนวคิดทางการเรียนการสอนทางไกลโดยใช้สื่อออนไลน์ ผลกระทบต่อการศึกษามีผลโดยตรงต่อนักเรียน นักศึกษาและส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ในระยะยาว ทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบันและต้องเตรียมตัวเพื่ออนาคต (เทียน ทองแก้ว, 2563)

จากรายงานเรียนออนไลน์ยุคโควิด-19 : วิฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย ทำให้สถานศึกษาทั่วประเทศไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติ ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ด้วยแนวคิด “การเรียนรู้ นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” ผ่านการเรียนการสอนทางไกล โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาทิ การใช้ช่องทีวีดิจิทัลและการเรียนรู้เสริมผ่านโปรแกรมออนไลน์ต่าง ๆ โดยมีขอบเขตการศึกษา ครอบคลุมนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับแนวทางและหลักการในการจัดการศึกษาทางไกล ความคิดเห็นที่สะท้อนถึงปัญหาอุปสรรคการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว ตลอดจนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ มีการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ การสอบถาม การสัมภาษณ์ ผลพบว่า สังคมออนไลน์ส่วนใหญ่เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการไม่มีการเตรียมการที่ดีไม่มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนออนไลน์ให้คนทุกกลุ่มเข้าใจ นโยบายของกระทรวงฯ กับแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนไม่สอดคล้องกัน และผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงการเรียนออนไลน์ได้อย่างเท่าเทียม เนื่องจากขาดแคลนอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน เสียงสะท้อนจากการสอบถามและสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มีข้อดีคือ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ได้ใช้เวลาว่างในการทบทวนบทเรียน ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ทำให้ผู้ปกครองใส่ใจดูแลบุตรหลานของตนเองมากขึ้น มีความปลอดภัยจากการติดเชื้อ เนื่องจากไม่ต้องไปรวมกันที่โรงเรียน และมีข้อเสียคือ กระทรวงศึกษาและสถานศึกษาขาดความพร้อมในการเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเขตพื้นที่การศึกษา ที่เป็นตัวกลางระหว่างกระทรวงฯ และสถานศึกษารับเพียงนโยบายแต่ขาดการปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องทำรายงานส่งเขตพื้นที่ฯ เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับครูและสถานศึกษา ไม่มีการสนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสม เนื้อหาสาระที่สอนออนไลน์บางเรื่องเก่าและล้าสมัย และในเด็กเล็กไม่เหมาะสมกับวิธีการเรียนการสอนออนไลน์ รวมทั้งมีข้อเสนอแนะให้นำบทเรียนมาออกอากาศซ้ำ(Rerun) เพราะสะดวก ยืดหยุ่น สามารถเรียนซ้ำในเรื่องที่ไม่เข้าใจได้ นอกจากนี้ควรใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ฯ ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนซึ่งพร้อมจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนโดยแบ่งเป็นระดับชั้น หน่วยงานระดับนโยบายควรสื่อสารถึงวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน รัฐควรสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน เขตพื้นที่ควรเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก

ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน หน่วยงานส่วนกลาง/เขตพื้นที่ ควรกระจายอำนาจให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการตนเองได้ตามความเหมาะสมของบริบทของโรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การภาคเอกชน ควรประสานร่วมมือกัน ไม่ต่างคนต่างทำ

จากการศึกษาบทเรียนจากต่างประเทศ พบว่า จีน ใช้หลักคิด “นอกกรอบ” ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าจัดการปัญหาโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เหมาะสมกับจังหวะและโอกาส วางแนวทางการดำเนินการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเป็นการประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อแก้ปัญหาและหาทางออกร่วมกันอังกฤษ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุดผ่านการเชิญบุคคลที่มีชื่อเสียงมาร่วมผลิตสื่อการสอน มีการเผยแพร่บทเรียนทางออนไลน์ตามหลักสูตรการเรียนของเด็กในทุกระดับชั้น เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ รัฐบาลอังกฤษได้มีการสนับสนุนแล็ปท็อป อุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต 4G โต๊ะเขียนหนังสือให้กับนักเรียนที่ขาดแคลนไม่สามารถเข้าถึงการเรียนออนไลน์ได้ เกาหลีใต้มีแนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ใน 3 รูปแบบ อันได้แก่ (1)การเรียนการสอนแบบ Real Time ผ่านการใช้ Video Conference (2)การเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระ โดยการใช้วิดีโอที่โรงเรียนเป็นผู้ผลิตเอง และ (3)การเรียนการสอนโดยอาศัยงานที่ได้รับมอบหมายเป็นฐาน ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้เปิดโอกาสให้โรงเรียนเลือกวิธีการที่เหมาะสมตามบริบทของแต่ละโรงเรียน และญี่ปุ่น ยึดหลักการสำคัญ 2 ประการอันได้แก่ (1)การบริหารจัดการโดยใช้วิธีเข้าเรียนแบบเหลื่อมเวลา “staggered attendance” ตามหลักการ 3 Cs คือ “หลีกเลี่ยงพื้นที่ปิด หลีกเลี่ยงพื้นที่แออัด และหลีกเลี่ยงการสื่อสารกันอย่างใกล้ชิด” (2)จัดให้มี “school attendance day” ในระยะเวลาที่มีการปิดเรียน โดยมอบหมายให้ผู้ปกครองดูแลนักเรียนตามคำแนะนำของโรงเรียนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อเตรียมพร้อมสำหรับ “เปิดโรงเรียน” หลังสถานการณ์โควิด-19 ในประเทศอิสราเอล นอร์เวย์ ญี่ปุ่น เดนมาร์กสาธารณรัฐประชาชนจีน และได้หวั่น จำนวน 11 มาตรการ ได้แก่ (1)จัดโต๊ะห่างกันและผู้ปกครองไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าตึกเรียนอีกต่อไป (2)นักเรียนต้องวัดอุณหภูมิก่อนเข้าโรงเรียน (3)ครูจัดการเรียนการสอนกลางแจ้งและปิดสนามเด็กเล่น (4)นักเรียนต้องล้างมือทุกชั่วโมงและใส่หน้ากากอนามัย (5)นักเรียนต้องนั่งกินข้าวห่างกัน 1 เมตร (6)ห้องเรียนมีขนาดเล็กลง (7)โรงเรียนมีห้องแยกสำหรับนักเรียนที่มีไข้ (8)นักเรียนมาโรงเรียนตามเวลาที่โรงเรียนจัดให้ (9)เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดของเล่นและห้องเรียน 2 ครั้งต่อวัน (10)ไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ที่มีปัญหาสุขภาพและมีอายุมากกว่า 65 ปีมาโรงเรียน และ (11)นักเรียนล้างมือและทำความสะอาดรองเท้าก่อนเข้าตึกเรียน นอกจากนี้ สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum : WEF) ยังได้เสนอ 4 แนวทางแห่งอนาคตเพื่อเปลี่ยนวิถีให้การศึกษาแก่คนรุ่นใหม่ ประกอบด้วย (1)ให้ความรู้แก่พลเมืองในโลกที่เชื่อมโยงถึงกัน (2)นิยามบทบาทใหม่ของผู้สอน (3)สอนทักษะชีวิตสำหรับอนาคต และ (4)ปลดล็อกเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้สอน ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้แบบวิถีชีวิตใหม่ ปรับแนวทางการเรียนการสอนที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ มีลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสาน ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา

ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปรับเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับคุณภาพการศึกษาที่เด็กได้รับในแต่ละรูปแบบและแต่ละพื้นที่ ในสถานการณ์เช่นนี้ครูจึงมีความท้าทายในการจัดการเรียนสอนเป็นอย่างมาก นโยบายของสถานศึกษาจึงเป็นการสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ให้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน ในขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการควรให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เป็นโค้ชให้แก่ครู โดยให้คำแนะนำในการเลือกตัวชี้วัดและเนื้อหาออกเหนือจากส่วนที่จำเป็นเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ อีกทั้งต้องเพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารแก่ครูและผู้ปกครองโดยมีคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครองด้วย (เทือน ทองแก้ว, 2563; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563; ภูมิมา ภิโยธินวัฒน์, 2563)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ได้กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเปิดการจัดการเรียนการสอนแบบปกติที่โรงเรียน (On-site) ได้ ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบโทรทัศน์ (On-air) การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (On-demand) การจัดการเรียนการสอนแบบถ่ายทอดสด (Online) การจัดการเรียนการสอนด้วยการนำส่งเอกสารที่บ้าน (On-hand) และการจัดการเรียนแบบผสมผสานหลายรูปแบบให้โดยสถานศึกษา ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้โรงเรียนและผู้ปกครองร่วมกันพิจารณาเลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทางไกล ให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยพิจารณาจากความพร้อมของอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน และประสิทธิภาพของสัญญาณอินเทอร์เน็ตสำหรับครูและนักเรียน เพื่อเป็นการลดภาระที่เกินความจำเป็น หรือก่อให้เกิดความเสี่ยงของค่าใช้จ่ายที่อาจเพิ่มขึ้นได้ ในด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้มอบหมายให้ครูและผู้ปกครองร่วมกันกำหนดแนวทางในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน และมีเครื่องมือการวัดผล ประเมินผล ที่สร้างขึ้นตามบริบทของนักเรียนเป็นรายบุคคล

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีพื้นที่ครอบคลุม 5 อำเภอ คือ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอนาเชือก อำเภอนาหว้า และอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบัน (21 กุมภาพันธ์ 2565) มียอดเชื้อ Covid-19 สะสมจำนวน 17,621 คน ผู้เสียชีวิต จำนวน 58 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม, 2565: ออนไลน์) และยังมีแนวโน้มการติดเชื้อเพิ่มขึ้นทุกวัน ส่งผลให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 221 โรงเรียน ไม่สามารถเปิดเรียนในปีการศึกษา 2564 ได้ ตามปกติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในวิถีชีวิตใหม่ เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบและให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่และพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 จึงได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องกลยุทธ์การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร

สถานศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และกำหนดแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามบริบทของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2

2.2 เพื่อพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่เพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและวางแผนการบริหารวิชาการและพัฒนากิจการศึกษาศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3.2 ได้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษาวิถีชีวิตใหม่ ให้มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้และเกิดประโยชน์ต่อครูโดยตรงในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน เพื่อจะได้พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีจำนวน 306 คน โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และการใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนจากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ หาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2คนและศึกษานิเทศก์ จำนวน 1คนโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จากนั้นนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการศึกษาในระยะที่ 1 มาออกแบบร่างกลยุทธ์การจัดการ

เรียนรู้ของครูในวิถีชีวิตใหม่สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบประเมินกลยุทธ์ที่ยืนยันความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ที่ผ่านการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความสอดคล้อง

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการ เรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้วิถี ชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยรวม

องค์ประกอบของ การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ผู้สอน	3.87	0.79	มาก	4.28	0.67	มาก
2. ผู้เรียน	3.36	0.93	ปานกลาง	4.03	0.82	มาก
3. ผู้ปกครอง	3.61	0.95	มาก	4.17	0.77	มาก
4. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.22	0.93	ปานกลาง	3.89	0.87	มาก
5. วิธีการประเมิน	3.84	0.81	มาก	4.21	0.68	มาก
6. สภาพแวดล้อม	3.71	0.91	มาก	4.19	0.74	มาก
7. เครื่องมือการจัดการเรียนรู้	3.22	1.00	ปานกลาง	3.89	1.00	มาก
8. มาตรการทางสังคมเพื่อป้องกัน การแพร่ระบาด	4.19	0.89	มาก	4.45	0.72	มาก
รวม	3.63	0.90	มาก	4.14	0.78	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูผู้สอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่สำหรับสถานศึกษาโดยรวมอยู่ใน ระดับมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ ระบาด($\bar{x}$ = 4.19) ผู้สอน($\bar{x}$ = 3.87) วิธีการประเมิน($\bar{x}$ = 3.84) สภาพแวดล้อม($\bar{x}$ = 3.71) ผู้ปกครอง ($\bar{x}$ = 3.61) ผู้เรียน($\bar{x}$ = 3.36) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้($\bar{x}$ = 3.22) และเครื่องมือการจัดการ เรียนรู้ ($\bar{x}$ = 3.22) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่สำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มาตรการทางสังคมเพื่อ ป้องกันการแพร่ระบาด($\bar{x}$ = 4.45) ผู้สอน($\bar{x}$ = 4.28) วิธีการประเมิน($\bar{x}$ = 4.21) สภาพแวดล้อม ($\bar{x}$ = 4.19)

ผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.17$) ผู้เรียน ($\bar{x} = 4.03$) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.89$) และเครื่องมือการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.89$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น (PNI)

องค์ประกอบของ การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ผู้สอน	3.87	4.28	0.106	6
2. ผู้เรียน	3.36	4.03	0.199	2
3. ผู้ปกครอง	3.61	4.17	0.155	3
4. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.46	3.92	0.133	4
5. วิธีการประเมิน	3.84	4.21	0.096	7
6. สภาพแวดล้อม	3.71	4.19	0.129	5
7. เครื่องมือการจัดการเรียนรู้	3.22	3.89	0.208	1
8. มาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด	4.19	4.45	0.062	8

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูผู้สอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีความคิดเห็นต่อความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่สำหรับสถานศึกษาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) เครื่องมือการจัดการเรียนรู้ ($PNI=0.208$) 2) ผู้เรียน ($PNI=0.199$) 3) ผู้ปกครอง ($PNI=0.155$) 4) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI=0.133$) 5) สภาพแวดล้อม ($PNI=0.096$) 6) ผู้สอน ($PNI=0.106$) 7) วิธีการประเมิน ($PNI=0.096$) และ 8) มาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ($PNI=0.062$) ตามลำดับ

5.2 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะ ดังนี้

5.2.1 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มี 10 กลยุทธ์หลัก 26 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย กลยุทธ์หลักที่ 1 ปรับกระบวนการทัศน์ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน มีกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 2 ปรับกระบวนการทัศน์ด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่มีกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 3 ปรับกระบวนการทัศน์ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความเสี่ยงในการติดเชื้อ มีกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 4 ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ การนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันมีกลยุทธ์รอง 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 5 เสริมสร้างมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด เพื่อให้สถานศึกษาปลอดภัยตามมาตรการ Sandbox Safety

Zone in School ของกระทรวงศึกษาธิการกลยุทธ์รอง 4 กลยุทธ์กลยุทธ์หลักที่ 6 ปรับกระบวนการทัศน์ การนิเทศการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ ของสถานศึกษา เพื่อติดตามผลในการจัดการเรียนรู้มีกลยุทธ์ รอง 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 7 ลดความความเหลื่อมล้ำเรื่องความพร้อม เครื่องมือสนับสนุนการ เรียนของผู้เรียน ในการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่กลยุทธ์รอง 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 8 สร้างความเข้าใจ ดูแล ช่วยเหลือ ให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่มีกลยุทธ์รอง 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์ หลักที่ 9 ยกระดับการประเมินผลการเรียนรู้ในสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่มีกลยุทธ์ รอง 2 กลยุทธ์กลยุทธ์หลักที่ 10 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา เพื่อช่วยให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่กลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์

5.2.2 หลักการพัฒนารูปแบบกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ เป็นกรอบหรือแนว ทางการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID 2019 ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1)การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม(Environment Scanning) 2)การ พัฒนากลยุทธ์(Strategic Development) 3)การประเมินกลยุทธ์(Strategic Assessment) และ 4) การปรับกลยุทธ์(Strategic Adjustment) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรซึ่งได้รับการ ออกแบบอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนจากจุดเริ่มต้นไปจนถึงจุดที่บรรลุผลสำเร็จ

5.2.3 การประเมินผลกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด($\bar{x} = 4.80$) และมีความเป็นไปได้ของกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดการ เรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านผู้สอน ผู้ปกครอง วิธีการประเมิน สภาพแวดล้อม มาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดอยู่ในระดับมากและด้านผู้เรียน รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เครื่องมือการจัดการเรียนรู้ ในระดับปานกลาง ที่ผลปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้มีการกำหนดแนวทางการ การจัดการเรียนการสอนทางไกลให้นักเรียนแบ่งตามระดับการศึกษาและมีแนวทางปฏิบัติสำหรับครูและ ผู้ปกครองและสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (2563) มี เป้าหมายที่จะพัฒนา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพการพัฒนาผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ ทันสมัย การพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลายรวมทั้งมีการมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ และการรายงานผลอย่างเป็นระบบ ใช้ งานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้และขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา สภาพที่พึง ประสงค์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีความต้องการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ที่ได้รายงานเรียนออนไลน์ยุคโควิด-19 และผลพบว่า

หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน เน้นเนื้อหาหนัก ผู้สอนจำเป็นต้องใช้เวลาเยอะเพื่อสอนได้ครบถ้วนและไม่เอื้อให้นักเรียนมีส่วนร่วมเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารไม่เพียงพอและสัญญาณไม่เสถียรสถานศึกษาส่วนมากไม่ได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งที่ช่วงโควิดสถานศึกษามีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูลดลง อาคารสถานที่เพื่อจัดการการเรียนรู้ไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อโรคไม่เพียงพอและหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่นๆ ขอข้อมูลจำนวนมากจากสถานศึกษา ทำให้เป็นภาระงานและกระทบต่อเวลาในการจัดการเรียนการสอนนอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อผู้ปกครองที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อสร้างความพร้อมในการเรียนให้กับบุตรหลาน มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียนของบุตรหลานประกอบกับผู้สอนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่และยังขาดทักษะเทคโนโลยีและผู้สอนบางส่วนยังไม่สามารถปรับและพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาทันกับ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีภาระงานมาก และขาดการนิเทศติดตามช่วยเหลือทำให้ผู้สอนขาดขวัญกำลังใจในการสอนในขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการควรให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เป็นโค้ช ให้แก่ผู้สอนและยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้ให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)ต้องปฏิบัติตามมาตรการและแนวทางการดำเนินงานเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาต้องจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานการเรียนรู้น้ำาการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้ ซึ่งต้องอาศัยการเสริมสร้างกลยุทธในการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงลำดับจากความต้องการมากไปหา ความต้องการน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ เครื่องมือการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียน ผู้ปกครองทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือด้านเครื่องมือการจัดการเรียนรู้ดังที่กาญจนา บุญภักดิ์ (2563) กล่าวว่า เครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนทางไกล เป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนแบบ ONLINE สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) กล่าวว่าผู้เรียนที่มีสำรวจและจัดกลุ่มที่แบ่งโดยระดับการศึกษาสามารถแบ่งได้เป็นระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา และแบ่งโดยความพร้อมของเครื่องมือสนับสนุนการเรียน เช่น โทรศัพท์ โทรศัพท์ ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น แบ่งได้เป็นผู้เรียนที่มีความพร้อมและไม่มีความพร้อม สอดคล้องกับโกลบิช (2563) กล่าวว่าผู้ปกครองต้องมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเครื่องมือสนับสนุนการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต เป็นต้นและผู้ปกครองจะมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนเองในกรณีการเรียน Home School ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเทียน ทองแก้ว (2563) กล่าวว่า ผู้ปกครองก็ต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทุกที่ ทุกเวลามีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อพัฒนาอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคลเพื่อติดตามการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน

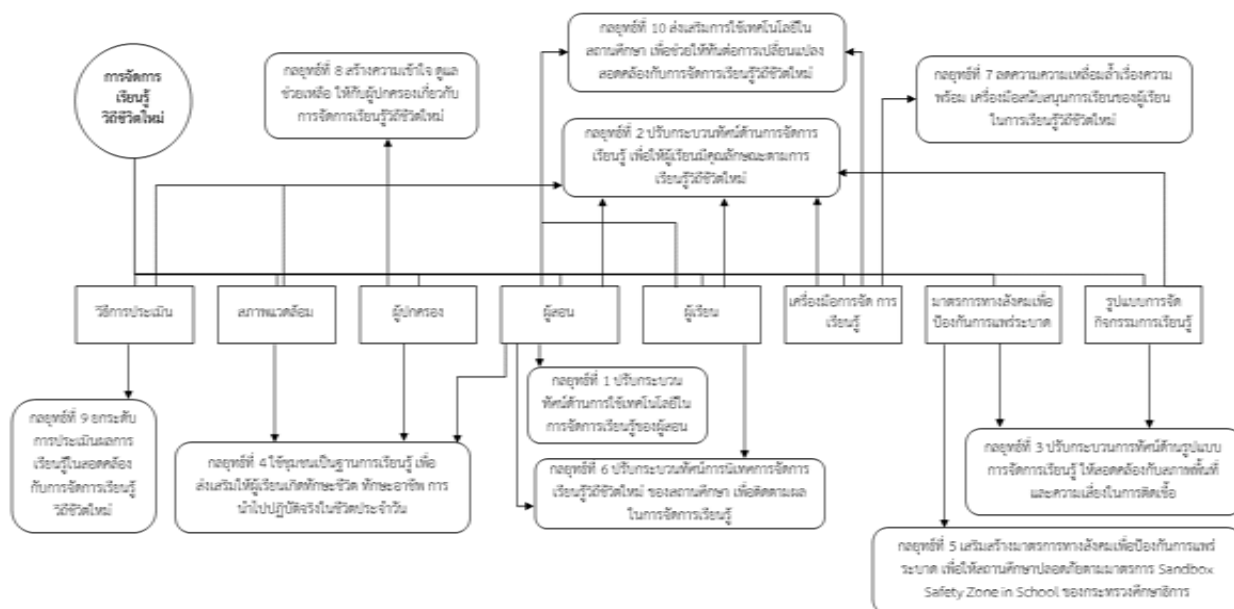
6.2 การพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีองค์ประกอบรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์ คือ 1)การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2)การพัฒนากลยุทธ์ 3)การประเมินกลยุทธ์ 4)การปรับกลยุทธ์

มี 10 กลยุทธ์หลัก 26 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย กลยุทธ์หลักที่ 1 ปรับกระบวนการทัศน์ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน มีกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 2 ปรับกระบวนการทัศน์ด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่มีกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 3 ปรับกระบวนการทัศน์ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความเสี่ยงในการติดเชื้อ มีกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 4 ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ การนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันมีกลยุทธ์รอง 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 5 เสริมสร้างมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด เพื่อให้สถานศึกษาปลอดภัยตามมาตรการ Sandbox Safety Zone in School ของกระทรวงศึกษาธิการกลยุทธ์รอง 4 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 6 ปรับกระบวนการทัศน์การนิเทศการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ ของสถานศึกษา เพื่อติดตามผลในการจัดการเรียนรู้ มีกลยุทธ์รอง 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 7 ลดความความเหลื่อมล้ำเรื่องความพร้อม เครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่มีกลยุทธ์รอง 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 8 สร้างความเข้าใจ ดูแล ช่วยเหลือ ให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่มีกลยุทธ์รอง 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 9 ยกระดับการประเมินผลการเรียนรู้ในสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่มีกลยุทธ์รอง 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักที่ 10 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา เพื่อช่วยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่มีกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าก่อนการพัฒนากลยุทธ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์ ศึกษาแนวคิดในการศึกษาวิจัย ตามแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2551) บุญชม ศรีสะอาด (2533) Good (1973) Nadler and Nadler (1980) จนสามารถสรุปองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การพัฒนากลยุทธ์ การประเมินกลยุทธ์ การปรับกลยุทธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกับหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยชาติยา ดังสำราญ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กและรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยบนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีการบริหารเชิงกลยุทธ์วิเคราะห์ความเป็นไปได้และพัฒนาารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ตรวจสอบและสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสม ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มตัวอย่างผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ วางแผนกลยุทธ์ประเมินกลยุทธ์ของโรงเรียน กำหนดทิศทางของโรงเรียนกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน การปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโรงเรียน และประเมินกลยุทธ์ของโรงเรียน รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสมถูกต้องเป็นไปได้และ

สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัยและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ ยังตรง (2560) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่าสภาพและปัญหาการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ มาตรการ แนวทาง เน้นด้านความรู้และด้านคุณธรรมมากกว่าด้าน การคิดและด้านทักษะ มีสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไม่เพียงพอกับความ ต้องการของผู้เรียน ขาดระบบการนิเทศการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเน้นด้าน ความรู้มากกว่า ด้านความคิด ด้านทักษะและด้านคุณธรรม ครูส่วนหนึ่งขาดทักษะการจัดการเรียนรู้ แนวใหม่ใน ศตวรรษที่ 21 ในส่วนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ด้านความรู้ ผู้เรียน ส่วนหนึ่ง ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ไม่รักการอ่าน การเขียนและการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง ด้านความคิด พบว่า ขาดทักษะในการคิด โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมี วิจารณญาณ ด้านทักษะ พบว่า ทักษะในการแก้ปัญหาและทักษะชีวิตและด้านคุณธรรมส่วนใหญ่ขาด ระเบียบ วินัยและขาดความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคมข้อเสนอแนะ

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้้องค์ความรู้ที่ได้ คือ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อการจัดการ เรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาและพัฒนาการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องพัฒนาตามกลยุทธ์นี้และกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา รวมถึงกำหนดเป็นนโยบายให้กลยุทธ์นี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ อย่างต่อเนื่อง มีการจัดกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรมีความตระหนักและพัฒนาตนเอง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้สอนเกิดความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่โดยการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษาและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ให้กับผู้สอนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้สอนได้เกิดความตระหนักในการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนและพร้อมพัฒนาตนเอง

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยสร้างความตระหนักและรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ เป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมทักษะให้กับครูอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

8.2.3 ครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ควรได้รับการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่อย่างต่อเนื่อง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา โดยใช้หลักการและวิธีการพัฒนาที่แตกต่างจากงานวิจัยนี้ เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาและหาวิธีการที่ทำให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

8.3.2 ควรมีการศึกษาพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ Next Normal สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 19(2). A1-A6.

โกลบิช. (2563). โกลบิช เผย 4 รูปแบบการเรียนรับนิวนอร์มอลเพื่อการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564. จาก <https://www.matichon.co.th/lifestyle/tech/news2215023>

ชัตติยา ดั่งสำราญ. (2552). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิตินา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. **ครูสภาวิทยากร JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT**. 1(2). 1-10.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2533). **รูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์**. มหาสารคาม : โครงการสถาบันวิจัย และพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- พิเชษฐ ยิ่งตรง. (2560). **กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2563). **จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย**. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2564. จาก <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>
- วิกิพีเดีย. (2565). **การระบาดทั่วของไวรัสโคโรนา 2019**. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2565. จาก https://en.wikipedia.org/wiki/Template:COVID-19pandemic_data
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2563). **รายงานประจำปี**. มหาสารคาม : กลุ่มงานและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **การศึกษายุคดิจิทัล**. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2564. จาก <https://www.posttoday.com/social/general/628541>
- _____. (2564). **แนวทางการจัดการเรียนการสอนทางไกล ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่**. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564. จาก <https://www.obec.go.th/archives/255396>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **รายงานเรียนออนไลน์ยุคโควิด-19: วิฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม. (2565). **สถานการณ์ประจำวันนี้**. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2565. จาก <http://mkho.moph.go.th/mko/frontend/web/index.php/site/index>
- Good, C. (1967). **The Human Organization : Its Management and Values**. New York : McGraw- Hill Book Company.
- Nadler . (1980). **Corporate Human Resource Development**. NewYork : Van.Nostrand Reinhold.
- Pornphol and Chittayasothorn. (2020). System Dynamics Model of COVID-19 Pandemic Situation: The Case of Phuket Thailand. **ICCMS '20: Proceedings of the 12th International Conference on Computer Modeling and Simulation**. June 2020. 77-81.
- THE STANDARD TEAM. (2020). **อนาคตการศึกษาหลังโควิด-19 เป็นอย่างไร โรงเรียนยังจำเป็นอยู่ไหม**. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2564. จาก <https://mb.com.ph/2020/08/09/three-keys-to-education-in-the-new-normal/>

10. คำขอบคุณ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ รองศาสตราจารย์ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษาปรับปรุงแก้ไขจนสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดีและขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้กรุณาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในเอกสารอ้างอิงและขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ศิษยานิเทศ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดีตลอดจนสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา จนการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

**โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2***
**THE ENGLISH TEACHER TRAINING PROGRAM TOWARDS ENGLISH COMMUNICATIVE
LANGUAGE TEACHING UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

ชญ์ญรัตน์ เวียงสีมา¹, พชรวิทย์ จันทศิริ²
Thanyarat Viengsima¹, Patcharawit Chansirisira²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : 63010581023@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 จำนวน 159 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนค่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ .993 และ .994 ตามลำดับในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นระยะที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านหลักสูตรและด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 1)หลักการและ

ความสำคัญ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหา 4)วิธีการพัฒนา และ 5)การวัดและประเมินผล เนื้อหาประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 ด้านหลักสูตร Module 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร Module 3 ด้านสื่อการเรียนรู้ Module 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ Module 5 ด้านบทบาทของผู้สอน ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. โปรแกรมเสริมสร้าง 2. การจัดการเรียนรู้ 3. ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study current conditions and desirable conditions of English Communicative Language Teaching for teachers under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2. 2) to develop the English teacher training program towards English Communicative Language Teaching under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2. The research method was divided into 2 phases: Phase 1 was to study the current conditions and desirable conditions of English Communicative Language Teaching for teachers. The samples were 159 English teachers under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2 selected through the stratified random sampling. The research instrument was a scaling questionnaire. The reliability of the questionnaire for current conditions and desirable conditions were .993 and .994 respectively. Phase 2 was to develop the English teacher training program towards English Communicative Language Teaching under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2. Evaluating the program by 7 experts was selected through the purposive sampling technique. The research instrument was an assessment of the suitability and possibility of the English Teacher Training Program towards English Communicative Language Teaching. The data were analyzed by using mean, standard deviation, and modified priority index.

The results showed that; 1. The overall level of current conditions of English Communicative Language Teaching for teachers was at a moderate level. Considering each aspect, it was found that all aspect was at the moderate level except the curriculum and the measurement and evaluation aspects were at the low level. The overall level of desirable conditions of English Communicative Language Teaching for teachers was at a high level and it was at a high level in all aspect. 2. The English Teacher Training Program towards English Communicative Language Teaching under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2 consisted of 1) Principle 2) Objectives 3) Content 4) Development method 5) Measurement and evaluation. The

content consisted of 5 modules: Module 1 curriculum, Module 2 Communicative Language Teaching activities, Module 3 Learning materials, Module 4 Measurement and evaluation, and Module 5 Teacher roles. The overall program assessment results were found that the program suitability was at the highest level and the program possibility was at the highest level.

Keywords : 1. Teacher Training Program 2. Learning Management 3. Communicative Language Teaching

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ส่งผลให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษาและการติดต่อสื่อสาร เนื่องด้วยอิทธิพลของความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าว ส่งผลให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนในสังคม โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นภาษาสากลที่ใช้สื่อความหมายไปเกือบทั่วโลก นอกจากนี้ภาษาอังกฤษยังเป็นภาษาที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อโลกในทุกมิติ นอกจากจะใช้ในการติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงสังคมและโลกแล้ว ภาษาอังกฤษยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพอีกด้วย (Rajathurai Nishanthi, 2018) อีกทั้งปัจจุบันนี้ประเทศไทยยังเป็นหนึ่งในสมาชิกของประชาคมอาเซียน ดังกฎบัตรอาเซียนข้อที่ 34 ได้บัญญัติไว้ว่า “The working language of ASEAN shall be English” ซึ่งหมายความว่า ภาษาอังกฤษคือเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน ประเทศไทยซึ่งถือเป็นพลเมืองอาเซียนด้วยนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นภาษาที่สอง เพื่อการติดต่อสื่อสารในสังคม (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559)

ภาษาอังกฤษมีความสำคัญในทุกมิติ รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว และได้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ขึ้นเพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้คนไทยมีสมรรถนะและทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารได้จริงในชีวิตประจำวัน นำไปสู่ขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาประเทศ ตามที่สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาษาอังกฤษ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ในยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยในการผลิตและพัฒนาากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศนั้น จำเป็นต้อง

มีการสร้างเสริมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และทักษะดิจิทัล โดยผู้เรียนจะต้องมีระดับความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษตามมาตรฐานความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ (CEFR) ที่สูงขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ทุกหน่วยงานต่างให้ความสำคัญด้านการใช้ภาษาอังกฤษ แต่ผลการจัดอันดับทักษะความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ในปี 2021 โดยสถาบันสอนภาษาอังกฤษ EF กลับพบว่าความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของไทยลดลง จากอันดับที่ 89 เป็น 100 ในการจัดลำดับทั้งสิ้น 112 ประเทศ ได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีทักษะความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษต่ำมาก เป็นปีที่ 5 ติดต่อกัน และมีแนวโน้มที่ทักษะความสามารถด้านภาษาอังกฤษของไทยจะลดต่ำลงเรื่อยๆ (Education First, 2021) โดยปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ไทยได้คะแนนต่ำมาก เป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทย ที่มุ่งเน้นการจดจำหลักไวยากรณ์และให้ความสำคัญกับการทดสอบ มากกว่าการฝึกใช้ภาษาที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมถึงประสิทธิภาพของครูผู้สอนที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เหมาะสม (ธนวัฒน์ อรุณสุขสว่าง, 2557) จากประเด็นดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยมีการปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาโดยเน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ส่งเสริมการเพิ่มขีดความสามารถด้านภาษาอังกฤษ รวมถึงยกระดับความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) และเป็นไปตามกรอบความคิดหลัก CEFR(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นแนวคิดในการสอนภาษาที่มุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้จริง มีการจัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียนเอง (Richards, 2006) ซึ่งในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการให้ผู้เรียนได้สื่อสารในชีวิตจริง ออกแบบกิจกรรมและมอบภาระงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารจริง ใช้สื่อการเรียนการสอนจริง แต่ไม่ละเลยความรู้ด้านไวยากรณ์และหลักการใช้ภาษา (Wilkins, 1984) จะเห็นได้ว่าในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ครูคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน หากครูขาดความรู้ความสามารถด้านการใช้ภาษา และการจัดการเรียนการสอน ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความรู้ ความสามารถ ขาดการพัฒนาทักษะทางภาษาที่เหมาะสม และในขณะเดียวกัน หากครูผู้สอนมีความสามารถ ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาอังกฤษ และมีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน จะมีส่วนช่วยกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ และพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้และการใช้ภาษาของผู้เรียนได้ (สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) ดังนั้นการพัฒนาครูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในการพัฒนาครูนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ 1) ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของครู ทำให้ครูมีสมรรถภาพในการสอน มีความรู้เพิ่มขึ้น เข้าใจบทบาท

หน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น 2) ช่วยให้ครูสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำการสอนนักเรียนได้เต็มที่และตรงตามจุดประสงค์ 3) ช่วยให้ครูได้เรียนรู้งานในหน้าที่ได้เร็วขึ้น 4) ช่วยแบ่งเบาหรือลดภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน 5) ช่วยกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน และ 6) ช่วยให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอทั้งในด้านความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งหลักการปฏิบัติงานและเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ในรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีค่าเฉลี่ยรวม 36.28 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศที่ 43.55 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เกิดจากคุณภาพการสอนที่ครูผู้สอนขาดความรู้ และทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ อีกทั้งยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ และไม่ได้นำแนวทางการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR) ของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประจำปีงบประมาณ 2563 จำนวน 41 คน โดยเฉลี่ยมีคะแนนการทดสอบภาษาอังกฤษอยู่ในระดับ A2 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด คือครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะต้องมีระดับภาษาอยู่ในระดับ B1 ขึ้นไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ นายณวัฒน์ จันทเขต ฝ่ายงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ได้ให้ข้อมูลว่า “ผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งสาเหตุหลักมาจากการจัดการเรียนการสอน เช่น ครูผู้สอนจบการศึกษาไม่ตรงเอก การขาดแคลนครูผู้สอนภาษาอังกฤษในหลายๆ โรงเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจที่ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร อีกทั้งครูหลายคนขาดโอกาสในการพัฒนาความรู้ ทั้งด้านภาษาอังกฤษและการสอน รวมถึงผู้เรียนไม่มีความสนใจในภาษาอังกฤษ ไม่เห็นความสำคัญและขาดแรงจูงใจในการเรียน” (ณวัฒน์ จันทเขต, 2564)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเห็นควรให้ครูได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว เพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่องโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู และจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้สอนและผู้เรียน

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 จำนวน 159 คน ได้มาโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน แล้วทำการเทียบสัดส่วนประชากรโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนจากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ หาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าโครงการ English Program และครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนซึ่งเป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 9 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จากนั้นนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาในระยะที่ 1 มาออกแบบยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

เพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ที่ผ่านการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1)ด้านหลักสูตร 2)ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3)ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 4)ด้านสื่อการเรียนรู้ และ 5)ด้านบทบาทของผู้สอนตามลำดับ

5.2 โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 1)หลักการและความสำคัญ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหา 4)วิธีการพัฒนา และ 5)การวัดและประเมินผล เนื้อหาประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 ด้านหลักสูตร Module 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร Module 3 ด้านสื่อการเรียนรู้ Module 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ Module 5 ด้านบทบาทของผู้สอน ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างเพียงพอเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งยังขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ บริบท และแนวทางของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ดังจะเห็นได้ว่าครูผู้สอนยังคงมีการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในรูปแบบเดิม คือ เน้นการท่องจำ และเน้นโครงสร้างไวยากรณ์แทนที่จะเป็นการสอนภาษาเพื่อการสื่อความหมาย ดังที่ Littlewood (1996) กล่าวว่าไว้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ครูผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในทุกทักษะไปพร้อมๆ กัน ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนภาษาของผู้เรียน ไม่เกิดความกดดันในการเรียน ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารกับผู้อื่นในสถานการณ์จริงได้อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wafaa Abdullah Alamri (2018) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อ

การสื่อสารในบริบทด้านการสอน จากการวิจัยพบว่า แนวทางการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผู้สอนต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงความรู้สึกรู้สึก คิด แสดงทัศนคติของตนเองผ่านกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนได้ โดยเป้าหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คือพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน และพัฒนากระบวนการสอนภาษาทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า ครูผู้สอนได้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และมีความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น และมีคุณภาพยิ่งขึ้น ดังที่ Littlewood (1996) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไว้ว่า การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในลักษณะที่เต็มสมบูรณ์ทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน อีกทั้งช่วยเพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียน ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของผู้เรียนภาษาคือ สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Richards (2006) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นแนวคิดในการสอนภาษาที่มุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้จริง มีการจัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียนเอง จากความสำคัญของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารดังกล่าวนี้ ส่งผลให้สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู อยู่ในระดับมาก เป็นตัวที่สื่อให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นราวุฒิ วิจิธนากร (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจากการปฏิบัติของครูและความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราภรณ์ สิงห์สม (2561) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุดจนาจ สัพโส (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

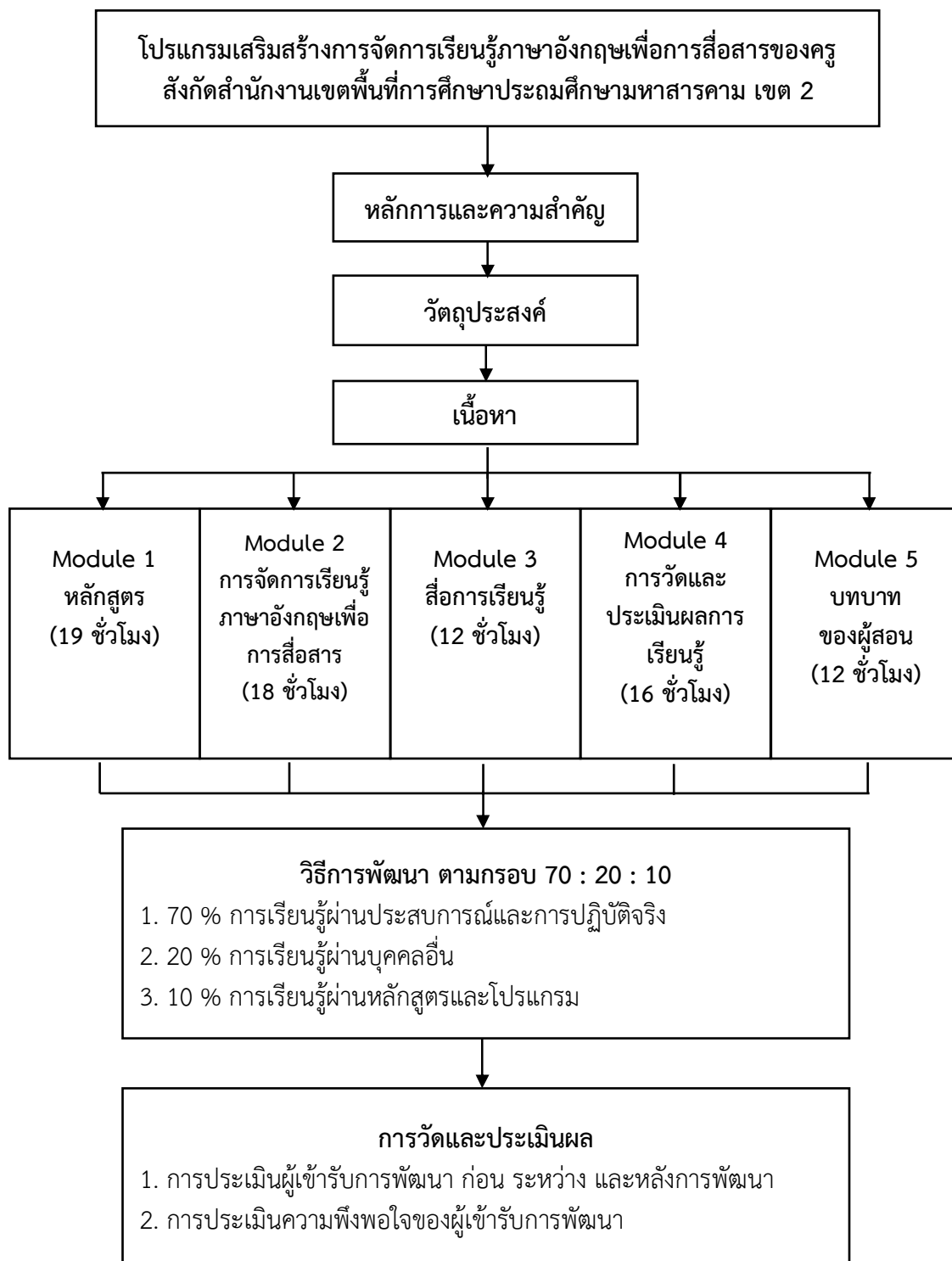
6.2 โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล เนื้อหาประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 ด้านหลักสูตร Module 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร Module 3 ด้านสื่อการเรียนรู้ Module 4 ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ และ Module 5 ด้านบทบาทของผู้สอน ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความ

เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และ 4.64 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับองค์ประกอบของ โปรแกรมและขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรม จนสามารถสรุปองค์ประกอบของโปรแกรมได้ 5 ส่วน จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่ประกอบด้วย 1)หลักการและความสำคัญ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหา 4)วิธีการพัฒนา และ 5)การวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในโปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุดจนาต สัพโส (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการ จัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสารมีองค์ประกอบของโปรแกรม 5 องค์ประกอบ คือ 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหา 4)วิธีดำเนินการ 5)การประเมินผลโปรแกรม ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ในการวิจัยเรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้มีการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจาก เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่เป็นระบบ ทำให้ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการ จัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้สอนและผู้เรียน อีกทั้งยังได้ โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู ที่สามารถนำไปใช้เพื่อ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. องค์ความรู้ใหม่

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีรายละเอียดของโปรแกรม คือ 1) หลักการและ ความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล เนื้อหา ประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 ด้านหลักสูตร Module 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร Module 3 ด้านสื่อการเรียนรู้ Module 4 ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ และ Module 5 ด้านบทบาทของผู้สอน วิธีการพัฒนาตามกรอบ 70 : 20 : 10 ประกอบด้วย 1)ร้อยละ 70 คือ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการปฏิบัติจริง ได้แก่ การเรียนรู้จาก การปฏิบัติงาน 2)ร้อยละ 20 คือ การเรียนรู้ผ่านบุคคลอื่น ได้แก่ การศึกษาดูงานนอกสถานที่และการ สอนงานระบบพี่เลี้ยง 3)ร้อยละ 10 คือ การเรียนรู้ผ่านหลักสูตรและโปรแกรม ได้แก่ การฝึกอบรม และการสัมมนาสามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 1 โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู ครอบวิทยากรที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในแต่ละเนื้อหาในโปรแกรมมาบรรยาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการ พัฒนาได้รับความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน

8.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูที่สอนใน รายวิชาภาษาอังกฤษทุกคนจะต้องเข้ารับการพัฒนารวมโปรแกรม และควรจัดให้มีระบบการติดตาม ประเมินผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นระยะและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็น การกระตุ้นให้ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนเกิดความรู้ ความ เข้าใจในการใช้รูปแบบ เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการ บริหารงานวิชาการ ดังนั้นควรสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญ โดยส่งเสริมให้มีการใช้ โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูอย่างจริงจัง เพื่อให้มีการ จัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา โดยใช้หลักการ และวิธีการที่พัฒนาขึ้นจาก งานวิจัยนี้ นำไปใช้เพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในเขตพื้นที่ การศึกษาอื่น หรือสังกัดอื่น เพื่อตรวจสอบความสำคัญของโปรแกรมการวิจัยว่ามีความเหมือนหรือ แตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโปรแกรมให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายใน แต่ละบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.3.2 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลหรือการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการนำโปรแกรมไปใช้ เพื่อให้ได้ข้อสังเกตที่แตกต่าง นำมาปรับปรุงและพัฒนา ต่อยอดโปรแกรมต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

ณวัฒน์ จันทเขต ผู้ให้สัมภาษณ์. (21 พฤษภาคม 2564). ณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.

ณวัฒน์ อรุณสุขสว่าง. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษตามทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- นราวุฒิ วิวิธนากร. (2563). การศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นุดจนาจ สัพโส. (2561). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2546). การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท จามจุรีโปรดักส์ จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). กฎบัตรอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564. จาก www.paliament.go.th/library
- อัจฉราภรณ์ สิงห์สม. (2561). แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Education First. (2021). EF English Proficiency Index. A Ranking of 112 Countries and Regions by English Skills. Retrieved 11 January 2022. From EF EPI: <https://www.ef.co.th/epi/>
- Littlewood, W. (1996). Autonomy in communication and learning in the Asian context. In L. Dickinson (ed.), Proceedings of the International Conference Autonomy 2000: The development of Learning Independence in Language Learning. Bangkok : The British Council.

- Rajathurai Nishanthi. (2018). The Importance of Learning English in Today World. **International Journal of Trend in Scientific Research and Development (IJTSRD)**. 3(1). 871-874.
- Richards, C. (2006). **Communicative Language Teaching Today**. New York : Cambridge University Press.
- Wafaa Abdullah Alamri. (2018). Communicative Language Teaching: Possible Alternative Approaches. **Canadian Center of Science and Education**. 11(10). 132-138.
- Wilkins, D. A. (1984). **Linguistics in Language Teaching**. London : Hodder Arnold.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริสิริ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษาปรับปรุงแก้ไขจนสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดีและขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้กรุณาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในเอกสารอ้างอิงและขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดีตลอดจนสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา จนการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

กลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดกาฬสินธุ์*
STRATEGIES FOR THE MANAGEMENT OF MARCHING BAND IN SPECIAL LARGE
SECONDARY SCHOOLS IN KALASIN PROVINCE

วีระพล เหล่าชัย¹, พชรวิทย์ จันทศิริสิริ²

Weeraphon Laochai¹, Pacharawit Chansirisiri²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}

Email : weeraphontp_ao@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาสภาพปัญหาของการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ คน ระยะที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ และร่างกลยุทธ์ ประเมินโดยผู้ใช่ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับใด กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 65 และผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการบริหารจัดการวงโยธวาทิต อยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการบริหารจัดการวงโยธวาทิต อยู่ในระดับน้อย 2. กลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาและกำหนดเป้าหมายของวงโยธวาทิต 2) ด้านการจัดกิจกรรมและรูปแบบในการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิต 3) ด้านการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนางวงโยธวาทิต 4) ด้านการนิเทศและติดตามการพัฒนาของวงโยธวาทิต 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาวงโยธวาทิต 6) ด้านการวางแผนในการฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิต 7) ด้านการวิจัยและศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการวงโยธวาทิต

คำสำคัญ : 1. กลยุทธ์ 2. การบริหารจัดการ 3. วงโยธวาทิต

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the problem of marching band management extra large secondary school in Kalasin Province 2) to develop management strategies the marching band, extra large secondary school in Kalasin Province. The research method was divided into 2 phases: Phase 1: a study of the problems and conditions of marching band management; extra large secondary school In Kalasin Province, people, phase 2, develop strategies for marching band management. Extra large secondary school in Kalasin Province and draft strategy Evaluated by users to what level of suitability and feasibility. The sample consisted of 65 and 9 experts. The research tools were interviews and questionnaires. The data were analyzed by using mean and standard deviation

The results showed that; 1. Results of the analysis of current conditions in the management of the marching band Extra large secondary school In Kalasin Province, it was found that, overall, there was a marching band management at high level. The results of the analysis of the problem of marching band management extra large secondary school In Kalasin Province, it was found that, overall, and there was a marching band management at a low level. 2. Marching Band Management Strategies Extra-large secondary schools in Kalasin Province include: 1) development and goal setting of the marching band. 2) Organizing activities and forms for marching band training. 3) Measurement and evaluation of the marching band development. 4) Supervision and monitoring the development of the marching band. 5) Development of media, innovation and technology for the development of marching bands. 6) Planning for practicing marching band activities. 7) Research and study for improving the quality of marching band management.

Keywords : 1. Strategy 2. Management 3. Marching Band

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาตามมาตรา 10 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่จะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จึงต้องดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาของประเทศ โดยให้ประชากรทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และกำหนดมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของ

บุคคลและสังคมโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและของสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยยึด หลักการที่ว่า “หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปการเรียนรู้” มุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งด้าน ผลผลิต กระบวนการจัดการและปัจจัยต่างๆ และทัดเทียมกับมาตรฐานสากล ซึ่งจุดหมายปลายทาง ของการปฏิรูปการศึกษาคือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื่องจากการเรียนรู้ที่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิด ประโยชน์สุขแก่ผู้เรียนนำทางให้ผู้เรียน เป็นคนและมีปัญญา (กรมวิชาการ, 2545) ตรงตามวิสัยทัศน์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้เป็นมนุษย์ที่มี ความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษา ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตาม ศักยภาพ และตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กระจายอำนาจหน้าที่และบทบาทการดำเนินงานให้แก่สถานศึกษา ซึ่งเป็นนิติบุคคล โดยมี ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำกับ สนับสนุน และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการ (กรมวิชาการ, 2551)

การบริหารจัดการนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารด้านอื่นๆ นั้นแม้จะมีความสำคัญ เช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานมีการบริหารจัดการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร กิจกรรมการบริหารงานวิชาการ จะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายการบริหารงานของหน่วยงานระดับกรม เช่น การเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การนิเทศและการ ประเมินคุณภาพภายในตลอดจนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้นอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนแล้ว ยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาใน ระดับชาติอีกด้วยด้วยการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ลำพังผู้บริหาร สถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถเป็นผู้ชี้ขาดได้ในทุกเรื่อง ในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นที่ คณะครู ทีมงาน หรือแม้แต่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็นการวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบและ ประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณที่มีต่อ ผู้เรียนเป็นสำคัญ (กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, 2554) สอดคล้องกับสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการที่ให้นิยามวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูป การศึกษา ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาทันที (กรมวิชาการ, 2546) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็น บุคคลหลักสำคัญที่จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เพราะคุณภาพของสถานศึกษาสามารถพิจารณาจาก ผลงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนให้ได้ผลดีและมี

ประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546)

ในการศึกษาจะต้องมีการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านคือการพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมในหลายมิติ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม และอารมณ์ การทำกิจกรรมในสถานศึกษาเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ จากที่ผู้เรียนได้ศึกษาในตำราเรียนสถาบันการศึกษาได้จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน กรมวิชาการ (2551) กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนในทุกช่วงชั้นเพื่อพัฒนาความสามารถตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนในรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมตามที่สถานศึกษากำหนดอาทิจากกิจกรรมนันทนาการลูกเสือเนตรนารีกีฬา สักกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกิจกรรมดนตรีหรือจัดเป็นกิจกรรมชุมนุมต่างๆ ในเวลาเรียน เป็นต้นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีอยู่ในสถานศึกษาคือวงโยธวาทิตการทำกิจกรรมวงโยธวาทิตมีแทบจะทุกสถานศึกษาในประเทศไทยมีขนาดวงเล็กหรือใหญ่ขึ้นอยู่กับงบประมาณและนโยบายของสถานศึกษา วงโยธวาทิตเป็นกิจกรรมที่มีกระบวนการต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียนทางสุนทรียศาสตร์ด้านดนตรี เช่น จังหวะ เสียง การอ่านโน้ต และการประสานเสียง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างเสริมระเบียบวินัยและการทำงานร่วมกับผู้อื่นเช่นการเดินแถวการแปรขบวนรวมไปถึงศาสตร์ของการแสดงกิจกรรมวงโยธวาทิตยังเป็นกิจกรรมที่สนองตอบนโยบายของสถานศึกษา เช่น การบริการชุมชน การสร้างชื่อเสียงจากประกวดแข่งขัน เป็นต้นกิจกรรมวงโยธวาทิตไม่ได้ให้ประโยชน์แต่เพียงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เท่านั้นยังสามารถเป็นแรงบันดาลใจและให้ความรู้ในด้านดนตรีเพื่อจะสามารถนำไปประกอบอาชีพด้านการเป็นนักดนตรีได้ในอนาคตทั้งยังขัดเกลาจิตใจให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความละเอียดอ่อนและสุขุมขึ้น (สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา, 2559) ในระยะแรกประเทศไทยมักเรียกวงโยธวาทิตว่า “วงพาเหรด” โดยมีรูปแบบการเดินรวมทั้งชุดเหมือนวงของ วงโยธวาทิตประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องกระทบเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมไม้และเครื่องดนตรีประเภทลมทองเหลืองในวงโยธวาทิตสมัยใหม่อาจรวมถึงผู้แสดงเข้าจังหวะด้วยรูปแบบของวงโยธวาทิตในสถานศึกษามีหลายรูปแบบ ยกตัวอย่างเช่น วงมโหรีเตียน(Melodion) วงดรัมคอร์ป(Drums and bugle corp) วงดรัมไลน์(Drums line) เป็นต้นวงโยธวาทิตยังแบ่งประเภทตามลักษณะการบรรเลงคือแบบนั่งบรรเลงเรียกทับศัพท์ว่าวงซิมโฟนิคแบนด์(Symphonic band) โดยรูปแบบจะนั่งบรรเลงคล้ายกับวงซิมโฟนีออร์เคสตรา(Symphony orchestra) แบบเดินแถวรูปแบบจะเดินเป็นแถวตอนเพื่อนำขบวนและประเภทโซว์แบนด์รูปแบบจะเป็นการเดินแปรขบวนเป็นรูปภาพต่างๆ ในการทำกิจกรรมวงโยธวาทิตนอกจากนักเรียนต้องฝึกซ้อมในการบรรเลงด้วยการปฏิบัติเครื่องดนตรีแล้วนักเรียนยังต้องจดจำโน้ตดนตรีในการบรรเลงอีกด้วยเนื่องจากในขณะบรรเลงนั้นไม่สามารถนำโน้ตดนตรีไปดูได้อีกทั้งยังต้องฝึกการเดินให้ตรงจังหวะรวมทั้งการก้าวเท้าที่พร้อมเพรียงกันการสร้างบุคลิกในการยืนและการเดินวงโยธวาทิตถือว่าเป็นวงดนตรีที่มีประโยชน์แก่นักเรียนเพราะถือเป็นกิจกรรมหนึ่งในสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายมีส่วนสร้างแรงบันดาลใจและความรู้ทางการดนตรีแก่นักเรียนเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ (รติรส จันทร์สมดี, 2551) สภาพการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตในปัจจุบันในด้านการบริหารจัดการในสถานศึกษาเป็นไปตามนโยบายหรือแผนงานของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่เป็นผู้กำหนดทิศทางในการทำกิจกรรมอาจมีผลต่อการสนับสนุนการทำกิจกรรมด้านบุคลากรครูผู้สอนวงโยธวาทิตในหลายโรงเรียนเป็นผู้ที่ไม่มีพื้นฐานด้านโยธวาทิตหรือมีพื้นฐานน้อยดังจะเห็นได้จากการใช้ครูที่ไม่ได้จบสาขาดนตรีโดยตรงเช่นครูพลศึกษาครูศิลปะครูนาฏศิลป์

หรือครูที่มีความสนใจในด้านดนตรีมาควบคุมวงโยธวาทิตหรือบางโรงเรียนมีครูที่จบทางด้านดนตรีแต่เป็นครูดนตรีที่จบเอกอื่นๆ เช่นเอกกีตาร์เอกเปียโนเอกขับร้องเอกดนตรีไทยทำให้ไม่มีความรู้ความชำนาญในกระบวนการบริหารจัดการการทำกิจกรรมวงโยธวาทิตอย่างมีคุณภาพปัจจัยดังกล่าวทำให้การจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตไม่มีประสิทธิภาพพร้อมไปถึงการสร้างความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมวงโยธวาทิตไม่ว่าจะเป็นสมาชิกในวงครูประจำชั้นหรือครูผู้สอนนักเรียนผู้ปกครองนักเรียนหรือแม้กระทั่งชาวบ้านในชุมชนที่อยู่รอบๆ โรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการทำกิจกรรมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมวงโยธวาทิตโดยส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องดนตรีที่มีราคาสูงอาจถูกมองว่าไม่คุ้มค่ากับการลงทุนนอกจากเครื่องดนตรียังมีวัสดุอุปกรณ์อื่นที่ต้องลงทุนเช่นขาตั้งโน้ตเครื่องเสียงโน้ตแบบฝึกหัดอีกทั้งวัสดุสิ้นเปลืองเช่นน้ำมันหยอดเครื่องดนตรีลื่นน้ำยาทำความสะอาดไม้กลองรวมไปถึงชุดวงโยธวาทิตมีราคาสูงเช่นกันด้านงบประมาณโดยส่วนใหญ่จะถูกจัดเป็นรายปีงบประมาณครูดนตรีต้องวางแผนในการการงบประมาณอย่างดีเพราะในบางปีอาจได้งบประมาณไม่เท่ากันควรเลือกเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับจากผู้จัดซื้อไม่คำนึงถึงอายุการใช้งานหรือการดูแลหลังการขายงบประมาณส่วนหนึ่งก็หมดไปกับการซ่อมแซมเครื่องดนตรีการจัดสถานที่ให้เอื้ออำนวยในการทำกิจกรรมวงโยธวาทิตยังเป็นปัญหาในหลายสถาบันเนื่องจากการทำกิจกรรมวงโยธวาทิตจำเป็นต้องใช้เสียงอาจก่อให้เกิดผลกระทบกับชุมชนที่อยู่โดยรอบแนวทางในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยปัจจัยในหลายส่วนแต่ส่วนที่สำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมคือผู้ฝึกสอนวงโยธวาทิตหากอยู่ในสถานศึกษาคือครูหรือวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถและวางแผนการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกับมีหน้าที่ในการสร้างหลักสูตรและกิจกรรมที่ตอบสนองโจทย์สิ่งเหล่านี้คือเรียนเพื่อจะรู้จักใช้ทักษะชีวิตอยู่บนโลกสอนให้เด็กรู้จักโลกรักคนอื่นรักตนเองสอนให้เด็กรู้ว่าทำไมเราจึงต้องเรียน เรียนที่ไหน เรียนอย่างไร เรียนเมื่อไหร่ เรียนกับใครเรียนแล้วจะไปใช้ทำอะไรและเด็กรักที่จะเรียนรู้ไปตลอดชีวิต (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2549) ก็จะส่งผลต่อการพัฒนางานและกลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต ให้มีการพัฒนางานวงโยธวาทิตอย่างถูกต้องและส่งผลต่อให้โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวงโยธวาทิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนเข้าร่วมการแข่งขันวงโยธวาทิตในระดับนานาชาติและระดับโลกในลำดับต่อไป

จากความดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ทราบถึงกลยุทธ์และทิศทางของการพัฒนางานวงโยธวาทิตให้เกิดผลที่มีประสิทธิภาพและเป็นฐานข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิตให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัญหาการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 ได้กลยุทธ์ในการพัฒนาการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาการบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ครูผู้ควบคุมวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 6 คน รองผู้อำนวยการ กลุ่มบริหารวิชาการ 6 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 6 คน ครูผู้ควบคุมวงโยธวาทิต 6 คน และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 41 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 65 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งในการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกแบบเจาะจงโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ จำนวน 5 โรงเรียน และสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 โรงเรียน ดังนี้ 1)โรงเรียนเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ได้แก่ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โรงเรียนอนุคุณนารี โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม โรงเรียนกมลาไสย โรงเรียนร่องคำ 2)โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ โรงเรียนบัวขาว

ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ดำเนินการดังนี้

1) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) การบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 6 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 6 คน ครูผู้ควบคุมวงโยธวาทิต จำนวน 6 คน และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 41 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 65 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โรงเรียนอนุคุณนารี โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม โรงเรียนกมลาไสย โรงเรียนร่องคำและโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบัวขาว รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 โรงเรียน สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถาม

2) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่นำมาสร้างกลยุทธ์ให้ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการวงโยธวาทิตโดย

ใช้หลักกลยุทธ์ 7s Mckinsey เข้ามาเป็นเกณฑ์การวิเคราะห์และพัฒนา ประกอบด้วย 1)Strategy (กลยุทธ์) 2)Structure (โครงสร้าง) 3)Style (รูปแบบ) 4)System (ระบบ) 5)Staff (บุคคล) 6)Skill (ทักษะ) 7)Shared Value (ค่านิยมร่วม) เพื่อแนวทางในการบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายและวิธีการดังนี้ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 6 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 6 คน ครูผู้ควบคุมวงโยธวาทิต จำนวน 6 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 41 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 65 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียเพื่อประเมินร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลและโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

5.1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมมีการบริหารจัดการวงโยธวาทิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการวงโยธวาทิตอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือด้านการพัฒนาและกำหนดเป้าหมายของวงโยธวาทิต ($\bar{X}=4.56$) และอยู่ระดับมาก 6 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมและรูปแบบในการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิต ($\bar{X}=4.13$) รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนางวงโยธวาทิต ($\bar{X}=4.09$) รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนางวงโยธวาทิต ($\bar{X}=4.09$) รองลงมา คือด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาวงโยธวาทิต ($\bar{X}=4.07$) รองลงมา คือด้านการวางแผนในการฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิต ($\bar{X}=4.06$) และด้านที่มีสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการวงโยธวาทิต น้อยที่สุด คือด้านการวิจัยและศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการวงโยธวาทิต ($\bar{X}=4.05$) สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการบริหารจัดการวงโยธวาทิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จะมีผลการดำเนินงานที่ดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย จะมีผลการดำเนินงานที่ไม่ดี

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมมีการบริหารจัดการวงโยธวาทิต อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีปัญหาในการบริหารจัดการวงโยธวาทิต อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมและรูปแบบในการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิต ($\bar{X}=2.23$) รองลงมา คือด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาวงโยธวาทิต ($\bar{X}=2.23$) รองลงมา คือด้านการวิจัย และศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการวงโยธวาทิต ($\bar{X}=2.22$) รองลงมา คือด้านการพัฒนา และกำหนดเป้าหมายของวงโยธวาทิต ($\bar{X}=2.21$) รองลงมา คือด้านการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนางวงโยธวาทิต ($\bar{X}=2.20$) รองลงมา คือด้านการนิเทศและติดตามการพัฒนาของวงโยธวาทิต

($\bar{X}$ = 2.18) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการนิเทศและติดตามการพัฒนาของวงโยธวาทิต ($\bar{X}$ = 2.18) สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการบริหารจัดการวงโยธวาทิต อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.20) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จะมีปัญหาในการดำเนินงานมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย จะมีปัญหาในการดำเนินงานน้อย

5.2 ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะต่างๆ จากนั้นนำไปประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จนได้กลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาและกำหนดเป้าหมายของวงโยธวาทิต มี 1 กลยุทธ์ ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนากิจกรรมวงโยธวาทิต 2) ด้านการจัดกิจกรรมและรูปแบบในการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิต มี 1 กลยุทธ์ ได้แก่ เร่งรัดการจัดทำตารางการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิตอย่างเป็นระบบ และเหมาะสมกับบริบทในสถานศึกษาโดยใช้สื่อและแบบฝึกหัดที่เน้นตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) ด้านการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนางวงโยธวาทิต มี 1 กลยุทธ์ ได้แก่ สนับสนุนให้มีการจัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้า ในการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิต 4) ด้านการนิเทศและติดตามการพัฒนางวงโยธวาทิต มี 1 กลยุทธ์ ได้แก่ เร่งรัดให้มีการกำหนดวิธีการ ควบคุมกำกับ ติดตามประเมินผลการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิตอย่างเป็นระบบ 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาวงโยธวาทิต มี 1 กลยุทธ์ ได้แก่ เร่งรัดการจัดหาสื่อ และนวัตกรรม ที่จะใช้สำหรับการพัฒนางวงโยธวาทิต 6) ด้านการวางแผนในการฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิต มี 1 กลยุทธ์ ได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้บริหาร และครูทุกท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิต 7) ด้านการวิจัยและศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการวงโยธวาทิต มี 1 กลยุทธ์ ได้แก่ ต้องมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลงานด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพของกิจกรรมวงโยธวาทิตอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

6.1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า โดยรวมมีการบริหารจัดการวงโยธวาทิต อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการวงโยธวาทิตอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือด้านการพัฒนาและกำหนดเป้าหมายของวงโยธวาทิต และอยู่ระดับมาก 6 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมและรูปแบบในการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิต รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนางวงโยธวาทิต รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนางวงโยธวาทิต รองลงมาคือด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาวงโยธวาทิต รองลงมา คือด้านการวางแผนในการฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิต และด้านที่มีสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการวงโยธวาทิตน้อยที่สุด คือด้านการวิจัยและศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการวงโยธวาทิต

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัครวัตร เชื้อมกลาง (2562) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนางานโยธวาทิตไทยในศตวรรษที่ 21 พบว่า การทำกิจกรรมวงโยธวาทิตไทยดำเนินงานโดยการบริหารงานแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอุปกรณ์และสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านการจัดการ และด้านบุคลากรพบว่า ด้านสถานที่และอุปกรณ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ย และด้านการจัดการมีค่าเฉลี่ย ตามลำดับ และด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดโดยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากการบริหารแล้วยังพบว่า การทำวงโยธวาทิตไทยยังต้องเตรียมรับมือกับความสนใจในวงโยธวาทิตของเยาวชนยุคใหม่ และความเข้าใจของผู้ปกครองในการทำกิจกรรมที่มีแนวโน้มลดลง รวมถึงโอกาสในการได้รับความรู้ของผู้ที่อยู่ห่างไกล ยังคงเป็นปัญหาในภาพรวมของประเทศ การพัฒนาศักยภาพผู้ควบคุมวงและผู้สอนในการบริหารจัดการรวมถึงการสอนที่เป็นระบบและถูกวิธี การตั้งศูนย์พัฒนางานโยธวาทิตแห่งประเทศไทยให้เป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลความรู้เรื่องวงโยธวาทิต การจัดการประกวดในเชิงบูรณาการความรู้กระจายสู่ภูมิภาค และการสร้างมาตรฐานจากเกณฑ์การประกวดเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การพัฒนางานโยธวาทิตไทยในศตวรรษที่ 21 งานวิจัยทั้ง 2 เรื่อง มีความสอดคล้องกันในการศึกษาสภาพปัจจุบันเพื่อพัฒนางานโยธวาทิตให้ประสบผลสำเร็จ แต่จะความไม่สอดคล้องกันอยู่ที่ว่าการศึกษาเพื่อให้ได้มาของกลยุทธ์และการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานโยธวาทิต

6.1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมมีการบริหารจัดการวงโยธวาทิต อยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีปัญหาในการบริหารจัดการวงโยธวาทิตอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมและรูปแบบในการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิต รองลงมา คือด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนางานโยธวาทิต รองลงมา คือด้านการวิจัยและศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการวงโยธวาทิต รองลงมา คือด้านการพัฒนาและกำหนดเป้าหมายของวงโยธวาทิต รองลงมา คือด้านการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนางานโยธวาทิต รองลงมา คือด้านการนิเทศและติดตามการพัฒนาของวงโยธวาทิต ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการนิเทศและติดตามการพัฒนาของวงโยธวาทิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ ศุภศิริโรจน์ และชญาพิมพ์ อุสาโห (2557) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนดนตรีเอกชนนกระบะพบผลการวิจัยพบว่า 1)สภาพปัจจุบันในการบริหารสู่ความเป็นเลิศโดยภาพรวมของโรงเรียนทั้งหมดโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสู่ความเป็นเลิศโดยภาพรวมของโรงเรียนทั้งหมดอยู่ในระดับมาก 2)ความต้องการจำเป็นในการบริหารสู่ความเป็นเลิศด้านการมุ่งเน้นลูกค้ามีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ ผลลัพธ์ การนำองค์กร การจัดการกระบวนการ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน และการวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นของปัจจัยภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรมมีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือด้านเทคโนโลยี ด้านนโยบายและกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ 3)จุดแข็ง ได้แก่ การวัดวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการการนำองค์กร จุดอ่อน ได้แก่ การมุ่งเน้นลูกค้า และ ผลลัพธ์ ตามลำดับ โอกาส ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านนโยบายและกฎหมาย ภาวะคุกคาม ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ งานวิจัยทั้ง 2 เรื่อง มีความสอดคล้องกันเป็นอย่างดี ทั้งด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหา เพื่อให้ได้กลยุทธ์ในการพัฒนางานโยธวาทิต

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารจัดการวงโยธวาทิต โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้เป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการพัฒนาและกำหนดเป้าหมายของวงโยธวาทิต 2)ด้านการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนางวงโยธวาทิต 3)ด้านการนิเทศและติดตามการพัฒนางวงโยธวาทิต 4)ด้านการนิเทศและติดตามการพัฒนางวงโยธวาทิต 5)ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาวงโยธวาทิต 6)ด้านการวางแผนในการฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิต 7)ด้านการวิจัยและศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการวงโยธวาทิต

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนา เช่น สพฐสพม. ส่งเสริมของผู้อำนวยการโรงเรียน สร้างอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน จัดครูดนตรีที่สามารถสอนตรงสายงาน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของกิจกรรมวงโยธวาทิตและเน้นย้ำเรื่องระเบียบวินัยเพื่อเป็นพื้นฐานในการเป็นนักเรียนกิจกรรมวงโยธวาทิตที่ดี

8.2.2 มีการพัฒนางวงโยธวาทิตในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนจนเกิดการพัฒนายิ่งขึ้น แล้วเป็นจุดเด่นในสถานศึกษารุ่นสู่รุ่น

8.2.3 การสนับสนุนให้กิจกรรมวงโยธวาทิตมีพื้นที่ได้แสดงออก เช่นการจัดกิจกรรมและการประกวดพร้อมทั้งต้องหาแรงจูงใจให้นักเรียนอยู่เสมอ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยในเรื่องวงโยธวาทิตอย่างต่อเนื่อง และนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางวงโยธวาทิตในโรงเรียนทุกโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์

8.3.2 ควรทำการวิจัยและพัฒนางวงโยธวาทิต กับโรงเรียนที่ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่บ้าง

8.3.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนางวงโยธวาทิต สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนที่ขาดโอกาสในการเข้ากิจกรรมวงโยธวาทิต

8.3.4 ควรนำกลยุทธ์ที่ได้ไปพัฒนาเพิ่มเติม และศึกษา เก็บข้อมูล เพื่อสร้างกลยุทธ์อื่นๆ ในการพัฒนางวงโยธวาทิตสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

9. เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ศุภสิริโรจน์ และชญาพิมพ์ อุสาโท. (2557). กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนดนตรีเอกชนนกระบ. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 42(4). 9-11.
- กรมวิชาการ. (2545). แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

- _____. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). **การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้**. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **การนิเทศการสอน**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- รติรส จันทร์สมดี. (2551). **ภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวาทยการ. คณะนิเทศศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา. (2559). **แนวทางการพัฒนางโยธวาทิตในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2549). **จุดเปลี่ยนประเทศไทยเศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร : สยาม เอ็ม แอนด์ บี พลัปปลิซซิง.
- อัครวัตร เชื้อมกลาง. (2562). **แนวทางการพัฒนางโยธวาทิตไทยในศตวรรษที่ 21**. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา. 27(55). 212-231.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยในครั้งนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษาปรับปรุงแก้ไขจนสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้กรุณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในเอกสารอ้างอิง และขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ และสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู ทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมาจนการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุน
การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด*

THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED ON THREE
PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS OF
ART SAMART DISTRICT, ROI ET PROVINCE

พระประทีป สุวีโร (สุริยะมัตย์)¹, พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า²
Phra Prateung Suvero (Suriyamart)¹, Pornpimol Phochailar²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.^{1,2}
Email : phratoppawa.2019@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกเพศตามระดับการศึกษา และอายุ ไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ควรมีการดูแล คຸ້ມครอง บริหาร ความสำคัญ การปกครองคณะสงฆ์ไทยให้เป็นไปตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ควรดำเนินการสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม

คำสำคัญ : 1. การประยุกต์ 2. หลักโกศล 3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. การส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) study the Three principles of Kosala application level of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Samart District, Roi Et Province, 2) compare the Three principles of Kosala application level of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Samart District, Roi Et Province, and 3) study suggestions for the Three principles of Kosala application of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Samart District, Roi Et Province. The sample consisted of 234 personnel at Selaphum District, Roi Et Province. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The results showed that; 1. the studying results of the Three principles of Kosala application level of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Samart District, Roi Et Province: overall, was in a high level. 2) The Opinion level comparison results of the Three principles of Kosala application level of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Samart District, Roi Et Province, classified by gender, education level, and age were not different. 3) The importance of suggestions for application of the Three principles of Kosala application level of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Samart District, Roi Et Province were care, protection, management, and focus on the important of Thai Sangha government to be in accordance with the democratic regime. should be monitored and maintained to be tidy in order for priests and novices who were in the temple or under the rule of law to behave the disciplines, laws, rules, orders, announcements of the Supreme Sangha Council.

Keywords : 1. Application 2. The Three Principles of Kosala 3. Local Government Organization 4. Promotion and Support the Sangha

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ศาสนาพุทธถือกำเนิดในประเทศอินเดียก่อนพุทธศักราช 45 ปีจากนั้นการประกาศพระพุทธศาสนาได้เริ่มแผ่ขยายไปทั่วชมพูทวีป ซึ่งทำให้พระพุทธศาสนาเจริญมั่นคงอย่างรวดเร็ว จำนวนพระสาวกเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ พร้อมกันนั้นส่งเสริมให้มีการศึกษาคือ วิปัสสนาธุระและคันถธุระ อันเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติควบคู่กันไป พระพุทธองค์ทรงปกครองพระสงฆ์สาวกแบบระบบพ่อปกครองลูกโดยอาศัยพระธรรมวินัยเป็นหลักการบริหารคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาลนั้นยังไม่เป็นรูปแบบในลักษณะองค์กรบริหารจัดการจัดตั้งตามลักษณะองค์กรบริหารต่างๆ ไป เหมือนในปัจจุบันแต่เป็นการทำหน้าที่ของพระภิกษุทุกรูปที่อยู่ร่วมกันในอารามนั้นๆ มีสิทธิเท่าเทียมกันในการช่วยเหลือทำหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการใช้ชีวิตความเป็นอยู่จากการกระทำของภิกษุแต่ละรูปให้เป็นไปตาม

หลักพระธรรมวินัย ให้ถูกต้องตามพุทธบัญญัติแต่ละรูปให้เป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย(พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543) โดยภาพรวมแล้วสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าคัดเลือกด้วยวิธีการกลั่นกรอง บุคลากรมาบวชในพระพุทธศาสนา มีพระธรรมวินัยเป็นฐานรองรับ ทรงให้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยเพื่อนำไปสู่การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นเองการบริหารงานของคณะสงฆ์หรือการปกครองคณะสงฆ์โดยหลักคือการบริหารตามพระธรรมวินัยและใช้กฎหมายหรืออำนาจรัฐเป็นหลักสนับสนุน คราวใดเมื่อเกิดความไม่เรียบร้อยขึ้น ในคณะสงฆ์จนเป็นเหตุขัดข้องและจำเป็นต้องพึ่งรัฐ จึงได้อาศัยอำนาจรัฐมาช่วยจัดการแก้ปัญหาในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชเมื่อครั้งพระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองมากในประเทศอินเดีย นั้น คณะสงฆ์และทางศาสนาได้ดำเนินมาในลักษณะเช่นนี้(พระมหาธรรมวธู อริยธมฺโม, 2552) นับตั้งแต่พระพุทธศาสนากำเนิดขึ้นมาในโลกโดยมีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ประกาศ พระศาสนาจนกระทั่งมีพระภิกษุ สามเณร อุบาสก และอุบาสิกา ที่เรียกว่า พุทธบริษัท ครบถ้วน สังคมพุทธจึงกำเนิดเกิดขึ้นมา ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารหรือการปกครองเกิดขึ้นเพื่อให้สังคมพุทธสามารถดำรงอยู่และเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับสังคมมนุษย์สืบต่อไป การบริหารพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาลมีพระพุทธเจ้าเป็นองค์ปฐมในการบริหารปกครองโดยใช้รูปแบบการปกครอง “ธรรมาธิปไตย”(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2554)

การปกครองคณะสงฆ์สมัยพุทธกาล เป็นการปกครองภายในศาสนจักรเองทางรัฐไม่เข้ามาเกี่ยวข้องก็เข้ามาช่วยอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและทางศาสนาก็ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการบ้านเมือง ไม่แสดงธรรมที่ขัดแย้งกับทางบ้านเมือง และไม่ปฏิบัติให้ผิดพระราชากำหนดกฎหมายของบ้านเมือง คณะสงฆ์แตกแยกออกเป็นหลายคณะ พระพุทธเจ้าทรงแนะนำหลักการป้องกันการวิวาทไว้ เช่น หลักแห่งสามัคคีธรรมและหลักแห่งการระงับอธิกรณ์ของสงฆ์ เป็นต้น หลักแห่งการป้องกันความแตกแยก นั้นพระองค์ทรงแนะนำไว้ 4 ประการ คือ ให้มีเมตตาทายกรรม เมตตาวิจารณ์กรรม และ เมตตาโมกกรรม ในเพื่อนบรรพชิตทั้งที่ลับและที่แจ้ง ทั้งต่อหน้าและลับหลังให้มีความโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อต่อกัน ไม่ตระหนี่ในปัจจุบัน 4 แบ่งปันกันใช้ ให้มีความเสมอกันโดยศีลให้มีความเสมอกันโดยทฤษฎีการปกครอง คณะสงฆ์สมัยหลังพุทธกาล การปกครองด้วยการมีความเสมอกันในความเห็นทฤษฎีสามญญาและการปฏิบัติเสมอกัน สีสามญญา คำว่า พรหมจรรย์ จึงเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธศาสนา มีพระธรรมวินัยดังพระพุทธพจน์ตรัสว่า“ธมฺโมจ วินโย จเทสิโต ปญญโต ธรรมและวินัยอันเราแสดงและบัญญัติแล้ว” (กรมการศาสนา, 2536)

จากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พุทธศักราช 2484 กำหนดให้มีมหาเถรสมาคมมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและได้มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ให้มหาเถรสมาคมออกข้อบังคับวางระเบียบออกคำสั่งมีมติและออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย และพระธรรมวินัยดูแลพระสงฆ์ในขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541 โดยพระสังฆาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบกิจการคณะสงฆ์ 6 ประการ คือ 1)ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยกฎหมายกฎหมายมหาเถรสมาคมข้อบังคับระเบียบ คำสั่งมีมติประกาศพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน 2)ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงามการศาสนศึกษาการศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาการสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินไปด้วยดี 3)ระงับอธิกรณ์วินิจฉัยการลงนิคหกรรมวินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นเจ้าคณะตำบล 4)แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะตำบลให้เป็นไปโดยชอบ 5)ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะและเจ้าอาวาสตลอด

ถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตนและชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย 6)ตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535, 2535)

จากภารกิจทั้ง 6 ประการนี้ พระสังฆาธิการจึงมีความสำคัญในการจรรโลงพระพุทธศาสนา และช่วยส่งเสริมให้สังคมตามวิถีทางและหลักธรรมในพระพุทธศาสนาการที่จะทำให้พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าและมั่นคงคู่ประเทศไทยได้นั้นจะต้องมีพระสังฆาธิการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยจรรโลงและพัฒนาพระพุทธศาสนาได้ดังนั้นพระสังฆาธิการจึงมีบทบาทและหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ถาวรสืบต่อไป ต้องอาศัยพระสังฆาธิการเป็นหลักสำคัญเนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดกับประชาชนโดยเฉพาะพระสังฆาธิการทุกระดับเป็นที่ศรัทธาของประชาชนและมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยแล้วจึงจะต้องปรับบทบาทในด้านต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้ได้แต่เวลานี้โครงสร้างการบริหาร และการจัดรูปแบบการบริหารของคณะสงฆ์ไทยส่วนภูมิภาครวมศูนย์อยู่ที่จังหวัดซึ่งเจ้าคณะจังหวัดทำงานรับผิดชอบกิจการทั้งหลายในพื้นที่เพียงองค์เดียว โดยเห็นได้จากการที่ไม่มีคณะทำงานหรือองค์กรมารองรับ เพื่อการสนับสนุนงานไม่มีองค์กรที่จะตรวจสอบการทำงานอย่างจริงจังในเรื่องเดียวกันนี้เจ้าคณะอำเภอเจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาสมีอำนาจสูงสุดในการปกครองวัดของตนเพียงผู้เดียวการรวมศูนย์อำนาจของการบริหารเช่นนี้ เกิดจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 จึงทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่องเป็นผลให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์ขาดประสิทธิภาพเพราะขาดเครื่องมือหรือกลไกที่จะสนองการทำงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากไม่มีการปฏิรูปโครงสร้างคณะสงฆ์จึงทำให้เกิดปัญหาความประทุษร้ายเสื่อมเสียของพระภิกษุสามเณรตามมาดังที่เป็นข่าวที่เกิดขึ้นกับสังคมพระสงฆ์ในปัจจุบัน (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535, 2535)

ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดได้มีการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ในการส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองและการบริหารงานของคณะสงฆ์ ในการนี้ขอขยายงานคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัดที่ขึ้นทะเบียนของกรมการศาสนาประมาณ 150 วัด มีภารกิจที่จะต้องบริหารจัดการให้ได้แต่เมื่อมาศึกษาพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่น ๆ (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2), 2535) ที่จะส่งเสริมให้พระสังฆาธิการทำงานให้สะดวกยิ่งขึ้นนั้นมีน้อยมาก เพราะมีปัญหาจากโครงสร้างการบริหารไม่มีการแก้ไขให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทำให้การบริหารไม่สอดคล้องกับสถานะของสังคมปัจจุบัน

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญในบทบาทหน้าที่ของพระสังฆาธิการ จึงสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการศึกษาจะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนางานกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภออาจสามารถจังหวัดร้อยเอ็ดให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.2 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.3 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

4.1 ได้ทราบการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดตามความคิดเห็นของพระสังฆาธิการ จำแนกตามอายุ พรรษา ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

4.3 เพื่อทราบแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 11 ตำบล จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 48 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 205 คน รวมทั้งสิ้น 253 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นสัดส่วน โดยใช้เทียบตาราง เครจซีและมอร์แกน (นิภา เมธาวีชัย, 2543) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปลายั้วส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และ

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.89 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนผู้บริหารของเขตการปกครองของอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล 1)ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ 2)ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) 3)วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการบริหารงานบุคคลตามหลักโกศล 3 ของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการทดสอบค่า t-test (Independent Samples)การทดสอบค่า F-test (One Way ANOVA)) วิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา(Descriptive Analysis) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ t-test แบบ Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้สถิติ F-test

6. ผลการวิจัย

6.1 ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการปกครอง	4.25	0.71	มาก	5
2. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	4.33	0.63	มาก	1
3. ด้านการศาสนศึกษา	4.24	0.73	มาก	6
4. ด้านการสาธารณสงเคราะห์	4.29	0.67	มาก	3
5. ด้านการสาธารณูปการ	4.33	0.63	มาก	1
6. ด้านการศึกษาสงเคราะห์	4.27	0.73	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.29	0.68	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ ด้านการเผยแผ่

พระพุทธศาสนา, ด้านการสาธารณูปการ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.63) รองลงมา ด้านการสาธารณสงเคราะห์($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.67)และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการศาสนศึกษา($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.73)

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเพศ ตามระดับการศึกษา และอายุ ไม่แตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด 1)ด้านการปกครอง ควรมีการดูแล ค้ำครอง บริหาร ความสำคัญ การปกครองคณะสงฆ์ไทยให้เป็นไปตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ควรดำเนินการสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม 2)ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเป็นเครื่องมือช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อาทิ จัดทำคลิป หรือภาพยนตร์เรื่องสั้นที่แฝงแง่คิด มุมมอง สะท้อนสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ผู้รับสารแต่ละกลุ่มเป้าหมายเข้าใจได้ง่าย 3)ด้านการศาสนศึกษาควรจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา จัดหาอุปกรณ์การศึกษาของคณะสงฆ์ 4)ด้านการสาธารณสงเคราะห์มีความเป็นธรรม ความเสมอภาคในองค์กร ควรมีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ 5)ด้านการสาธารณูปการ ควรดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของวัด การดูแลรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานของวัด และบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด 6)ด้านการศึกษาสงเคราะห์ควรช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไปเป็นความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้และประสบภัย และให้ใช้สถานที่วัดสำหรับดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.1 ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การประยุกต์เป็นวิธีการนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ “บางสิ่ง” ที่นำมาใช้นั้น อาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ “บางสิ่ง” นั้น อาจเป็นวัตถุประสงค์ของที่นำมาใช้นอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิมเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ เป็นการใช้ประโยชน์เพียงบางส่วน ของสิ่งนั้นไม่ใช่การนำทั้งหมดมาใช้ แต่ดึงมาเฉพาะส่วนที่ตอบวัตถุประสงค์ เช่น การประยุกต์อาจเป็นการนำเอา “หลักการ” และ “รูปแบบ” บางส่วนของสิ่งนั้นมาปรับใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทใหม่ โดยเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการใช้งานให้สอดคล้องกับส่วนประกอบอื่น ๆ ในบริบทใหม่ ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำหลักโกศล 3 มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ หมายถึง ความฉลาด มี 3 ประการได้แก่ 1)อายุโกศล ฉลาดในความเจริญ คือ รู้จักเหตุปัจจัย และ/หรือ ทางดำเนินให้ถึงความสำเร็จ และถึงความเจริญสันติสุขของชีวิต 2)อภัยโกศล ฉลาดในความเสื่อม คือ รู้จักเหตุปัจจัย และ/หรือ ความประพฤติอันนำไปสู่ความเสื่อม เป็นโทษ เป็นความทุกข์

เดือดร้อน 3)อุปายโกศล ฉลาดในอุบายที่จะหลีกเลี่ยงเหตุปัจจัยในความเสื่อม และฉลาดในการดำเนินไปในทางที่ให้ถึงความสำเร็จ ถึงความเจริญ และสันติสุขในชีวิตอย่างฉลาดแบบผิๆ ดังที่กล่าวไว้ในพระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่มที่ 34(2536) โดยมหาหมกุฎราชวิทยาลัยตรวจชำระและพิมพ์ครั้งที่ 3 เนื่องในวโรกาสครบ 200 ปีแห่งราชวงศ์จักรีกรุงรัตนโกสินทร์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานพตล นวคุโณ (ถ่อนสันเทียะ)(2560) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ระดับเจ้าอาวาส โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

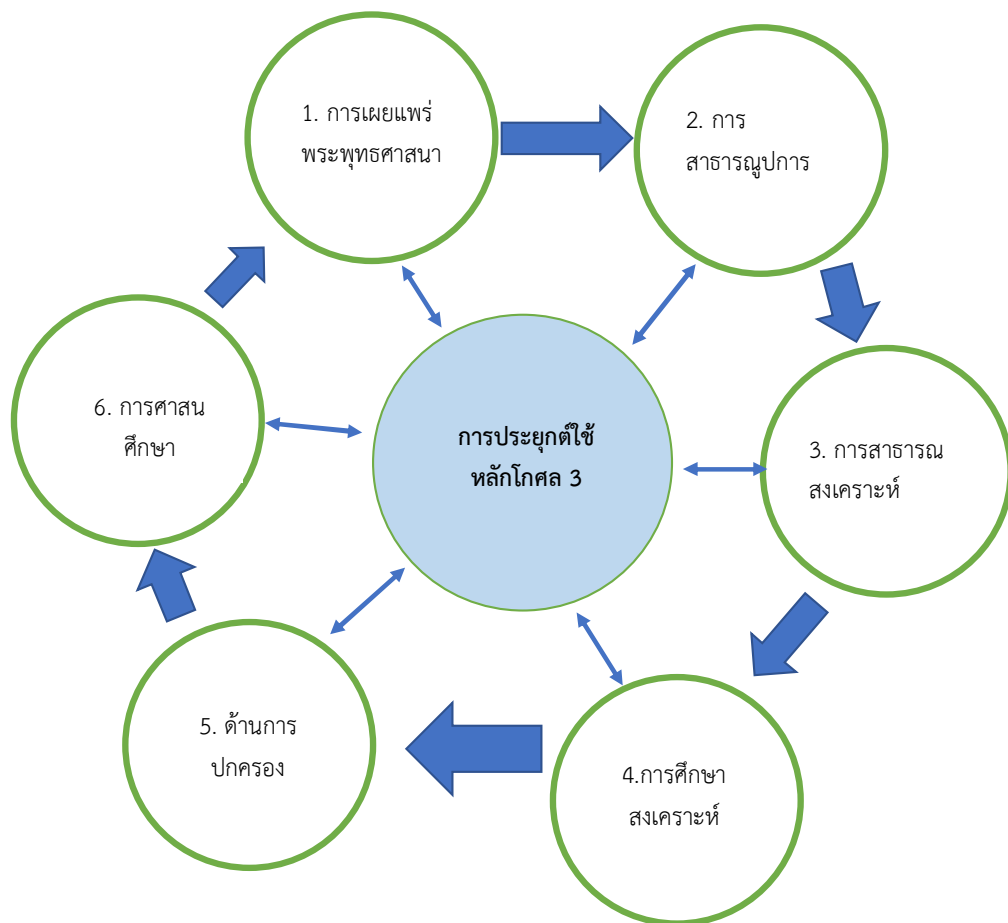
จากผลการวิจัยด้านการสาธารณูปการ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและบุคลากรมีการเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ กิจการอันเกี่ยวกับการวัด คือการสร้างการตั้งการรวมการย้ายการยุบเลิกการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาการยกวัดร้างเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาและการยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวงมีการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์เป็นระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ส่วนกลางพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ พ.ศ. 2548 ใช้คำว่า “องค์การสาธารณูปการ” แต่ในปัจจุบันบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่มหาเถรสมาคมและระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางเรียกว่า “การสาธารณูปการ” ทั้งองค์การสาธารณูปการและการสาธารณูปการ มีความหมายในการรวมกิจการคณะสงฆ์อย่างเดียวกัน สอดคล้องกับ พระครูปลัดอาทิตย อดตเวที (ของดี) (2546) กล่าวว่า แนวทางในการจัดการด้านสาธารณูปการวัดจะต้องมีแผนผังกำหนดการปลูกสร้างภายในวัดบริเวณวัดมีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม่เกี่ยวกับพุทธประวัติทำให้วัดเป็นแหล่งศึกษา สถานที่ที่ร่มรื่นสถานที่สะอาด ปราศจากมูลฝอย สิ่งปฏิกูล มีถังรองรับขยะมีถนนทางเดินเท้า วัดควรมีประตูเปิดปิดตามวันเวลาเพื่อความปลอดภัยในทรัพย์สินมีป้ายแสดงสิ่งสำคัญๆ เพื่อดึงดูดความศรัทธาของประชาชนตามสมควรการทาสีเสนาสนะก็ดีแผนป้ายก็ดีให้ใช้สีหาเรียบๆ ไม่ฉูดฉาดการปลูกสร้างเสนาสนะภายในวัดให้รักษาไว้ซึ่งศิลปกรรมของไทยมีการจัดระบบน้ำดื่มน้ำใช้ไฟฟ้าที่อยู่อาศัยมีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลห้องน้ำห้องส้วมจัดสวัสดิการภิกษุสามเณร ได้รับความผาสุก ในการบำเพ็ญสมณธรรมวัดควรจัดบริเวณและอาคารสถานที่ให้ร่มรื่นสวยงามสะอาดสงบและมีสภาพเป็นอุทยานหรือสวนป่าที่มีความร่มรื่นและเป็นธรรมชาติมากที่สุดจัดวางแผนผังที่เป็นสัดส่วนโดยแบ่งเขตพุทธาวาสสังฆาวาสและเขตฌาปนสงเคราะห์ให้เป็นระเบียบจัดให้มีหอกระจายข่าวเพื่อสอดแทรกความรู้และบริการข่าวสารต่างๆ ให้แก่ชุมชน อีกทั้งจัดธรรมสถานหรือสวนธรรมเพื่อเป็นสถานที่ฝึกอบรมศีลธรรมจริยธรรมแก่ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นความมุ่งหมายของสาธารณูปการก็เพื่อบำรุงรักษาวัดและส่งเสริมสร้างวัดให้เป็นที่น่าถ้อยประโยชน์แก่ประชาชนหรือสังคมผู้เป็นเจ้าของวัดให้วัฒนาสถาพรสืบไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดวรณไชย มะยงค์(2558) ที่ได้ศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่าการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการปกครอง และหลักทศพิธราชธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

7.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเพศ ตามระดับการศึกษา และอายุ ไม่แตกต่างกันไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีเพศ ตามระดับการศึกษา และอายุ มีความคิดเห็นว่าควรนำหลักโกศล 3 การประยุกต์ใช้

ในการปฏิบัติงาน ซึ่งบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานตามที่สถาปนาไว้แห่งชาติจึงนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีมติให้ฝ่ายศาสนาจักร คือ มหาเถรสมาคม ดำเนินการหาแนวทางในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา อย่างถูกต้องเหมาะสม ตามพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และจารีตประเพณีที่ปฏิบัติสืบกันมาการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาถูกยกขึ้นมาเป็นเรื่องเร่งด่วนเพื่อสร้างศรัทธาประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาให้กลับคืนมาโดยเร็ว จึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนางานคณะสงฆ์อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สอดคล้องกับภาระงาน 6 ด้านของคณะสงฆ์มีการจัดระดมความคิดเห็นจากคณะสงฆ์ในเขตปกครองทุกหน กำหนดแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 2560 – 2564 และการนำนโยบายสู่การปฏิบัติโดยถ่ายทอดสู่ระดับบน ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับวัด ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชวรมณี(ประยุทธ์ ปยุตโต) (2527) ได้กล่าวว่าบทบาทของพระสงฆ์หรือพระสงฆ์ที่แท้จริงถูกกำหนดโดยพระธรรมวินัยเป็นหลักนอกเหนือจากการประเพณีปฏิบัติตามพระวินัยแล้วก็จัดว่าเป็นบทบาทเสริมเช่นเดียวกันกับแนวคิดที่ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อบุคคลอยู่ในองค์กรความคาดหวังขององค์กรถือเป็นบทบาทคาดหวังที่มีความสำคัญและเป็นมาตรฐานสำหรับการประเมินพฤติกรรมอย่างเป็นทางการ” โดยนัยนี้ก็หมายความว่าบทบาทของพระสงฆ์หรือพระสงฆ์ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดตามพระธรรมวินัยเป็นส่วนสำคัญส่วนบทบาทตามความคาดหวังของสังคมก็ถือเป็นบทบาทเสริมอีกด้วย และสอดคล้องกับพระราชปรีดีพิริยมิตร (ศรีสุระ), พระมหาประภาส ปรีชาโน, พระครูปลัดรังสรรค์ คุณสาโร (2560) ที่กล่าวว่า การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ดได้เน้นการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อีกทั้งยังยึดพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และจารีตขนบธรรมเนียมปฏิบัติในสายวิปัสสนาธุระที่โดดเด่นที่สุดก็คือการนำประชาชนปฏิบัติธรรมสู่แนวทางแห่งการดำเนินชีวิตที่พึ่งพาประโยชน์ตรงนี้เกิดมิได้เพราะการบริหารกิจการในองค์กรของคณะสงฆ์ที่มีแบบแผนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั่นเอง

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้องค์ความรู้ที่ได้คือ การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1)ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา 2)ด้านการสาธารณูปการ 3)ด้านการสาธารณสงเคราะห์ 4)ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 5)ด้านการปกครอง 6)ด้านการศาสนศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การประยุกต์ใช้หลักเกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาของคณะสงฆ์
ด้วยการที่ผู้บริหารวางแผนในการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรตรงตามความรู้ความสามารถ

9.1.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ภิกษุสามเณรได้เรียนในสำนักเรียนที่วัดใกล้เคียง

9.1.3 ควรสนับสนุนการเผยแผ่ศาสนาธรรมอบรมสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ควรประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 สำหรับบุคลากรเพื่อปรับกระบวนการทำงานให้บรรลุสู่เป้าหมายขององค์กร

9.2.2 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ให้เกิดขึ้น เช่น รู้สัจธรรมเมื่อรู้แล้วจะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและสร้างสรรค์ในตัวเองในคนอื่นซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพต่อไป

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

9.3.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ

10. เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2536). **พุทธศาสนากับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา.
- นิภา เมธาวีชัย. (2543). **วิทยาการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- พระครูปลัดอาทิตย์ อุตถเวที (ชองดี). (2546). **การศึกษาแนวคิด และวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของ พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต) : ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในเขตปกครอง ภาค 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระปลัดวรรณไชย มะยงค์.(2558). การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร. **Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**. 8(1). 20-31.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2554). **การเสริมสร้างคุณลักษณะเด็กไทย**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- พระมหาธรรมรัต อริยธมโม (ยศขุน). (2552). **แนวทางการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหานพดล นวคุโณ (ถ่อนสันเทียะ). (2560).รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**. 13(ฉบับพิเศษ). 3-12.
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535. (2535, 4 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 109 (ตอนที่ 16 ฉบับพิเศษ), หน้า 5-11.
- พระราชปริยัติวิมล (ศรีสุระ), พระมหาประภาส ปรีชาโน, พระครูปลัดรังสรรค์ คุณสาโร (2560). การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารวิชาการธรรมทศน์**. 17(2). 187-198.
- พระราชมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2527). **สถาบันสงฆ์ในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

มหาวิทยาลัย. (2536). **พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่มที่ 34**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย.

11. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความสะดวกในการดำเนินงานและให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขออนุโมทนาขอบคุณ ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาอำนาจ มหาวีโร, ดร. พระศีลาศักดิ์ สุขเมธ, ดร. พระใบฎีกา นรินทร สีลเตโช(สาไชยันต์), ดร. และขออนุโมทนาขอบคุณ นายวุฒิชัย ดวงประทุม ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ง ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลเครื่องมือเพื่อการวิจัย และขอขอบคุณ นายสุวัฒน์ เป้าจันทร์ นายอำเภออาจสามารถ นางประวีณา นามศิริ ท้องถิ่นอำเภออาจสามารถ ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) แจกแบบสอบถาม ขอกราบขอบพระคุณ พระครูกิตติวราทร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ และ ดร.เวชสุวรรณ อาจวิชัย ที่ให้ข้อชี้แนะเพิ่มเติมงานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ พระราชปรีดีวิมล, ดร. เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด(ธ) พระครูโชติศิลาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดศรีนาชม เจ้าคณะอำเภออาจสามารถ(ธ) จังหวัดร้อยเอ็ด พระครูโสภาศาสนกิจ เจ้าอาวาสวัดป่าพุทธานุส เจ้าคณะตำบลนาใหญ่(ธ) จังหวัดร้อยเอ็ด พระครูวิกรมธรรมธัช เจ้าอาวาสวัดเหนือ เจ้าคณะตำบลในเมือง(ธ) จังหวัดร้อยเอ็ด พระสุริยะ ศรีสุระ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ สนับสนุนในทุกๆ ด้าน คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นกตัญญูตาคุณ แต่ คุณพ่อทองอินทร์-คุณแม่ทนเที่ยง สุริยะมาตย์ ครูอาจารย์ และผู้มีอุปการะทุกท่าน

การพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียนสะกดคำและการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน*

DEVELOPING READING AND WRITING WORDS-SPELLING ABILITY AND HAPPY
LEARNING AMONG PRATHOM 1 STUDENTS THROUGH BRAIN-BASED
LEARNING ACTIVITY

สุธาทิพย์ ชัยแก้ว¹, อธิกมาส มากจ้อย²

Sutatip Chaikaew¹, Atikamas Makjui²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร^{1,2}

Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand.^{1,2}

Email : sutatip.bo0602@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน 2)เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน 3)ศึกษาการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองสองพี่น้อง อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดตรัง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยวิธีการจับสลากเป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านและการเขียนสะกดคำ แบบสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำ และแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานหลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การอ่านสะกดคำ 2. การเขียนสะกดคำ 3. การเรียนรู้อย่างมีความสุข 4. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) To compare the reading words skill in students at Prathom1 both before and after through Brain-based Learning activity. 2) To compare the writing words skill in students at Prathom1 both before and after through Brain-based Learning activity. 3) To study the happy learning in students at Prathom 1 after through Brain-based Learning activity. The sample group was the students in Prathom 1 at Bannongsongpeenong school, Huaiyod district in Trang. Semester 2 Academic year 2021. There were 20 students from Simple Random. Sampling by using school as a Lottery Random Sampling. It was an pre experimental research one group pretest – posttest design. The research instruments were a lesson plan of reading and writing words skill, reading and writing words skill tests, and the happiness test of students. Analysis by using Mean, standard deviation and dependent Samples t-test.

The results of the study were as follows: 1) Reading words skill of students in Prathom1 through Brain-based Learning activity showed that the posttest was higher than pretest at the significantly at .05 level. 2) Writing words skill of students in Prathom1 through Brain-based Learning activity showed that the posttest was higher than pretest at the significantly at .05 levels. And 3) the students' happy learning found that the posttest through Brain-based Learning activity caused the happiness of students was at the high level.

Keywords : 1. Reading Words 2. Writing Words 3. Happy Learning 4. Brain-based Learning Activity

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษาไทยมีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ของชนในชาติดังที่ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2554) กล่าวไว้ว่าภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เพื่อศึกษาแสวงหาความรู้ประสบการณ์และสิ่งที่เป็นประโยชน์นั้นมาใช้พัฒนาตนและสังคมผ่านการฟัง การอ่าน การพูดและการเขียนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้เห็นความสำคัญของภาษาไทยจึงได้กำหนดให้มีการศึกษาภาษาไทยไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นสาระพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้และเป็นสาระหลักที่ใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ การแก้ปัญหาและการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะการอ่านและการเขียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2546) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านและการเขียนว่า เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ภาษาทุกภาษา ทั้งในการเรียนระดับพื้นฐานและในระดับสูง การเรียนในระดับพื้นฐาน จะเน้นในด้านการอ่านการเขียนได้ถูกต้อง มีความแม่นยำในหลักเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและ

เป็นความจำเป็นของนักเรียนทุกคน ครูผู้สอนในระดับชั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องหลักและกฎเกณฑ์ของภาษาไทยอันได้แก่ หลักการสะกดคำ ไตรยางศ์ การผันเสียงวรรณยุกต์ คำควบกล้ำ อักษรนำ เป็นต้น

แม้ว่าการอ่านและการเขียนสะกดคำมีความสำคัญที่สุดในการสื่อความหมายแต่สภาพการจัดการเรียนสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองสองพี่น้อง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกล ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งพบว่าจากการติดตามผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกของผู้เรียน (Reading Test: RT) ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) กำหนดให้มีการประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งมีผลคะแนนการทดสอบจำแนกตามสมรรถนะ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบ (Reading Test : RT)

ปี	การอ่านออกเสียง	การอ่านรู้เรื่อง	รวม	ระดับ
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
2561	68.23	66.00	67.11	ดี
2562	49.50	79.78	64.64	ดี
2563	69.19	70.50	69.85	ดี

(สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

ซึ่งจากผลการประเมินดังกล่าว พบว่าการอ่านออกของผู้เรียนยังไม่เป็นผลที่น่าพอใจ เนื่องจากคะแนนการอ่านออกเสียงลดลง แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีปัญหาด้านการอ่านออกเสียงหรือการอ่านสะกดคำ ซึ่งเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขตั้งแต่เริ่มต้น หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงทีอาจทำให้ผู้เรียนนั้นจดจำคำและสะกดคำผิดพลาดไป ผู้เรียนจึงต้องได้รับการฝึกฝนทักษะการอ่านสะกดคำและควรฝึกฝนควบคู่ไปกับการเขียนสะกดคำด้วย ซึ่งครูจะต้องหาแนวทางแก้ไขหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ใช้เทคนิคต่างๆ เข้ามาเป็นตัวเสริมเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนนั้นมีพัฒนาการ ทางด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ดีขึ้นตามลำดับ

การแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนสะกดคำมีหลายวิธี เช่น การใช้แบบฝึกทักษะ การใช้แผนผังความคิด แต่วิธีที่น่าสนใจ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ร่วมทำกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีอิสระภาพและควรได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ ถ้าหากผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้วยการพัฒนาสมองทั้งสองซีก ผู้เรียนก็จะเป็นผู้ที่มีศักยภาพที่แท้จริง สามารถดึงความสามารถที่มีอยู่ในตัวมาใช้พัฒนาตนเอง ซึ่งครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ดังที่ วิทวัฒน์ ชิตติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม (2550) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง (Brain-Based Learning) ว่าเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องวิธีการเรียนรู้หรือพัฒนาการและการทำงานของสมองทางธรรมชาติ (Learning in accordance with the

way the brain is naturally designed to learn) ดังนั้น เราจึงควรคิดและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการทำงานของสมองของเด็กให้มากที่สุด ดังที่ ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2545) กล่าวว่าสมองของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด ถ้าพัฒนาศักยภาพสมองของลูกได้เรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เด็กจะเกิดเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและมีความสมบูรณ์พร้อมเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขและมีความใฝ่รู้ การเรียนรู้มีความสุขส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ กระจ่างหรือรู้ สนใจไขว่คว้า อยากที่จะเรียนรู้ เกิดพลังที่จะทำสิ่งต่างๆ มากมาย มีพลังที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ทำให้มีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ โกวิท ประวาลพุกษ์ (2549) ก็ได้กล่าวถึงวิธีการสอนตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐานว่าเป็นวิธีหนึ่งที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้มากเป็นวิธีสอนมุ่งสร้างอารมณ์ให้พร้อมที่จะเรียนและฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะและความคิดสร้างสรรค์สรุปเป็นองค์ความรู้ อันเป็นแนวทางการแสวงหาความรู้ให้กับนักเรียนตามแบบที่นักเรียนต้องการอยากเรียน และได้มีนักการศึกษาได้นำแนวคิดสมองเป็นฐานไปใช้จัดการศึกษา เช่น งานวิจัยของนิติยา เชื้อดวงผุย (2553) ได้ศึกษาผลการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง การอ่านและเขียนคำที่ประสมด้วยสระประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบกิจกรรมตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง การอ่านและเขียนคำที่ประสมด้วยสระประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.85/89.42 ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.72 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของการใช้ภาษาไทย โดยเฉพาะปัญหาการอ่านและการเขียนสะกดคำ ซึ่งเป็นปัญหาในชั้นพื้นฐาน หากไม่ได้รับการแก้ไขก็จะเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ในชั้นต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐาน มาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านหนองสองพี่น้อง เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านและการเขียนสะกดคำ ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน มีความสุขในการเรียนวิชาภาษาไทย และสามารถเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

2.3 เพื่อศึกษาการเรียนรู้มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 นักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ดียิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

3.2 ครูใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในการฝึกทักษะการ อ่านและการเขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้อง

3.3 เป็นแนวทางเพื่อให้โรงเรียนและครูผู้สอนภาษาไทยตระหนักในสำคัญของ ภาษาไทยและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในเนื้อหาอื่นๆ และ ระดับชั้นต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียนสะกดคำและการเรียนรู้ อย่างมี ความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง(Experimental Research) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre – Experimental Design) แบบมีกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2547) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาการ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำ

1.2 กำหนดระเบียบวิธีและกระบวนการวิจัย กำหนดประชากร ตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา และแบบแผนที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

2.1 สร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านและการเขียนสะกดคำ

2.1.2 แบบสอบวัดความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำ

2.1.3 แบบสอบถามการเรียนรู้มีความสุข

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนทดลอง (Pre - Experimental Design) แบบมี กลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest- Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2547) โดยมีรูปแบบตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 รูปแบบการทดลอง

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
กลุ่มทดลอง	T ₁	X	T ₂

T₁ หมายถึง การทดสอบวัดความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำก่อนเรียน

X หมายถึง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

T₂ หมายถึง การทดสอบวัดความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำหลังเรียน

3.2 ก่อนสอน นักเรียนตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบสอบวัดความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำ ประเภทปรนัยชนิดเลือกตอบจำนวน 10 ข้อและอัตนัยแบบตอบสั้นจำนวน 10 ข้อ นำมาตรวจและบันทึกคะแนนไว้

3.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 แผน พร้อมบันทึกคะแนนระหว่างเรียนเก็บไว้

3.4 หลังสอน นักเรียนตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแบบสอบวัดความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำ ซึ่งเป็นแบบสอบวัดชุดเดียวกับแบบสอบวัดก่อนเรียนแต่มีการสลับข้อและสลับตัวเลือก

3.5 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

3.6 ตรวจผลการสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติขั้นตอนที่ 4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบสอบวัดความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำและแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข

4.1.2 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

4.1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

4.2 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสมมติฐาน ดังนี้

4.2.1 วิเคราะห์คะแนนการอ่านและการเขียนสะกดคำ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้มาเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)

4.2.2 วิเคราะห์การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานจากแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 3 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t-test	sig
ก่อนเรียน	20	10	4.90	1.41	-16.616	.000
หลังเรียน	20	10	7.45	1.66		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M=7.45$, $SD=1.66$) สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M=4.90$, $SD=1.41$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

5.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t-test	sig
ก่อนเรียน	20	10	4.60	1.31	-15.069	.000
หลังเรียน	20	10	7.30	1.56		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่าคะแนนการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M=7.30$, $SD=1.56$) สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M=4.60$, $SD=1.31$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

5.3 ผลการสอบถามการเรียนรู้มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

รายการสอบถาม	M	SD	ระดับความรู้สึก/ ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ
1. นักเรียนรู้สึกชอบที่ได้รับการพูดไ้เพราะ	3.00	0.00	มาก	1
2. นักเรียนเข้าชั้นเรียนทันเวลา	3.00	0.00	มาก	1
3. นักเรียนต้องการเรียนให้เข้าใจและมีความรู้	3.00	0.00	มาก	1
4. นักเรียนปรับอารมณ์แจ่มใสอยู่เสมอ	3.00	0.00	มาก	1
5. นักเรียนรู้หน้าที่การเป็นนักเรียนของตน	3.00	0.00	มาก	1
6. นักเรียนต้องการทำการบ้านหรืองานที่ครูมอบให้	2.95	0.22	มาก	2
7. นักเรียนชอบให้ความช่วยเหลือเพื่อน	2.90	0.30	มาก	3
8. นักเรียนควบคุมความคิดของตนให้เป็นความคิดที่ดี	2.85	0.48	มาก	4
9. นักเรียนหาข้อดีหรือประโยชน์ของปัญหาต่าง ๆ	2.85	0.48	มาก	4
10. นักเรียนชอบให้คำแนะนำเพื่อน	2.55	0.67	มาก	5
โดยภาพรวม	2.91	0.21	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน โดยภาพรวมระดับความสุขอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการสอบถามพบว่า นักเรียนมีระดับความรู้สึก หรือระดับการปฏิบัติในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 5 ประเด็น คือ นักเรียนรู้สึกชอบที่ได้รับการพูดไ้เพราะนักเรียนเข้าชั้นเรียนทันเวลา นักเรียนต้องการเรียนให้เข้าใจและมีความรู้ นักเรียนปรับอารมณ์แจ่มใสอยู่เสมอและนักเรียนรู้หน้าที่การเป็นนักเรียนของตน ($M=3.00$, $SD=0.00$) รองลงมา คือ นักเรียนต้องการทำการบ้านหรืองานที่ครูมอบให้ ($M=2.95$, $SD = 0.22$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนชอบให้คำแนะนำเพื่อน ($M=2.55$, $SD= 0.67$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียนสะกดคำและการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น เป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ร่วมทำกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีอิสระภาพและได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็ม

ศักยภาพของความเป็นมนุษย์ ถ้าหากผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้วยการพัฒนาสมองทั้งสองซีก ผู้เรียนก็จะเป็นผู้ที่มีศักยภาพที่แท้จริง โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้ ขั้นที่ 1) ขั้นอุ่นเครื่อง Warm-up stage เป็นขั้นบริหารสมอง ยืดเส้นยืดสาย เคลื่อนไหวร่างกาย ได้แก่ กิจกรรม Brain gym เช่นกิจกรรม Brain gym นักเรียนทำกิจกรรม Brain gym “เพลงตบมือ ตบอก ตบไหล่” พร้อมทำท่าประกอบจังหวะเพื่อเป็นการขยับกาย ขยายสมองเป็นการเตรียมสมองสำหรับการเรียนรู้ ทำบรรยากาศในห้องเรียนให้ผ่อนคลาย ผู้สอนจะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน สมองจะตื่นตัว พร้อมทั้งจะเรียนรู้ขั้นที่ 2) ขั้นเรียนรู้ Learning stage เป็นขั้นการกระตุ้นความสนใจด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย แปลกใหม่ เรื่องที่เรียนเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม ความหมายใกล้ตัว โดยมีบรรยากาศตื่นตัว สนุกสนาน เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนเตรียมสมองเพื่อเชื่อมโยงความรู้ใหม่ คอยกระตุ้นความอยากรเรียนรู้ของผู้เรียนและเริ่มเนื้อหาจากง่ายไปยากตามลำดับขั้นตอน ขั้นที่ 3) ขั้นฝึก practice stage เป็นขั้นการฝึกซ้ำๆ จนเกิดความชำนาญและมีการปรับปรุงพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นขั้นที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นประสบการณ์ของนักเรียนต้องสัมพันธ์กับความรู้สึกรู้ ผ่านการได้ยิน ได้ฝึกปฏิบัติหาคำตอบ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้นำความรู้ที่ได้มาเชื่อมโยงในการลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4) ขั้นสรุป conclusion stage เป็นขั้นการสรุปยอดบทเรียนอีกครั้ง แล้วประเมินผลตามตัวชี้วัด โดยครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนกับครูผู้สอนร่วมบอกประโยชน์ของการเรียน เรื่อง การอ่านสะกดคำขั้นที่ 5) ขั้นนำไปใช้ Application stage เป็นขั้นประยุกต์เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์ข้อมูลเดิมมาใช้กับสถานการณ์ใหม่ โดยผู้สอนเตรียมสถานการณ์ใหม่ที่คล้ายๆ กับสถานการณ์เดิมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิท ประวาลพุกษ์ (2549) เกศสุตา ใจคำ (2552) และชนาธิป พรกุล (2557) ก็ได้กล่าวถึงวิธีการสอนตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐานว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้มากเป็นกระบวนการที่มีชีวิตชีวา (active) เป็นวิธีสอนมุ่งสร้างอารมณ์ ให้พร้อมที่จะเรียนและฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะและความคิดสร้างสรรค์ โดยมีกิจกรรมฝึกซ้ำทบทวนบ่อยๆ ทุกครั้งที่ฝึกการคิด ทักษะใหม่ควรใช้เนื้อหา หรือทักษะที่ผู้เรียนคุ้นเคยเป็นสื่อสำหรับการคิด ผู้เรียนจะสามารถเชื่อมโยงทักษะใหม่กับทักษะที่เคยฝึกมาแล้ว สรุปเป็นองค์ความรู้ อันเป็นแนวทางการแสวงหาความรู้ให้กับนักเรียนตามแบบที่นักเรียนต้องการอยากเรียน การเรียนรู้ของสมองจะขยายวงกว้างขึ้นหากเกิดความท้าทาย อยากรู้ อยากเห็น สมองจะเกิดการเรียนรู้ เข้าใจ จดจำ ให้ความหมายในสิ่งที่เรียนรู้และเก็บไว้เป็นข้อมูลบนพื้นฐานของประสบการณ์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำได้ เนื่องจากเป็นวิธีที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและมีแนวทางการฝึกเป็นลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจนสอดคล้องกับสมอง อารมณ์และความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานสามารถช่วยส่งเสริมและพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี สิทธิ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง สามารถพัฒนาการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนได้ 2) นักเรียนมีทักษะการอ่านและเขียนคำ

พื้นฐานภาษาไทยหลังจากที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 92.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 60

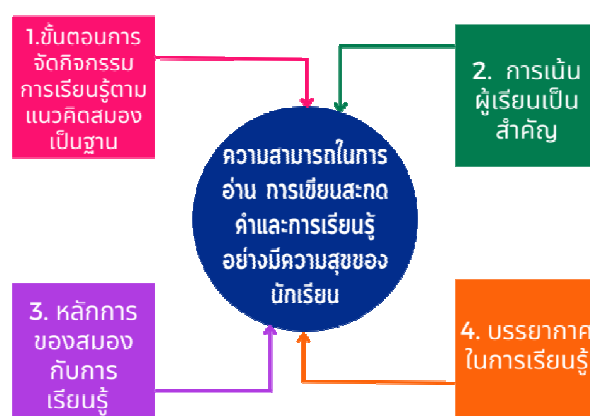
6.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานในแต่ละขั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น เป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ร่วมทำกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีอิสรภาพและได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ ถ้าหากผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้วยการพัฒนาสมองทั้งสองซีก ผู้เรียนก็จะเป็นผู้ที่มีศักยภาพที่แท้จริงการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง รู้จักฝึกฝน ศึกษา ค้นคว้าสร้างองค์ความรู้หรือผลงานโดยการร่วมความคิดร่วมทำและยังมีการแลกเปลี่ยนความรู้หรือผลงานโดยการคิดร่วมทำและยังมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรับรู้ อยากที่จะเรียน โดยผ่านการได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัสและได้เคลื่อนไหวร่างกาย ได้เชื่อมโยงความรู้เดิมมาใช้ในการเรียนรู้ใหม่ ฝึกปฏิบัติหาคำตอบร่วมกัน มีบรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลายซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานสามารถช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเขียนได้ (Hoge, 2003) เพราะการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษา ทดลอง และลงมือทำซ้ำๆ ในกิจกรรมที่มีความท้าทายและมีบรรยากาศผ่อนคลาย จัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียน ทำให้สมองได้รับการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง หรือเป็นการเรียนรู้โดยประสบการณ์ตรง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของของกุสุมา คำผาง (2559) ได้วิจัย ผลของการจัดการเรียนการสอนเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนเขียนสะกดคำโดยใช้สมองเป็นฐานมีคะแนนทักษะการเขียนสะกดคำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนเขียนสะกดคำโดยใช้สมองเป็นฐานมีทักษะการเขียนสะกดคำไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนเขียนสะกดคำแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมต่อการเรียนที่ไม่ผ่อนคลาย อยู่ในระเบียบตลอดเวลา ส่งผลให้ไม่มีความมั่นใจในการตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็น แต่นักเรียนกลุ่มทดลองมีความผ่อนคลาย ทำให้มีความมั่นใจในการตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็น อีกทั้งยังมีทักษะการฟังผู้อื่นที่ดี สามารถช่วยกันหาวิธีแก้ปัญหาได้ มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี คือ มีความสุขและความสนุกสนาน ตลอดจนมีความสามารถในการเรียนรู้ คือ ความเข้าใจและความจำในบทเรียนที่ดีขึ้น

6.3 การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน พบว่า หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานทำให้เด็กมีความสุขในการเรียน เพราะมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุขของมารุต พัฒนา (2558) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ที่มีความสุขว่า ความรู้สึกที่ดีของผู้เรียนที่มีต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทางการเรียนรู้ อันเกิดมา

จากกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้สอน ได้แก่ ความต้องการเรียนรู้และทำกิจกรรม สนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน อยากร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในการเรียน อยากทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและผู้สอน สนุกสนานที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและผู้สอน และมีความรู้สึกที่ดีที่ได้อยู่กับเพื่อนและผู้สอนสบายใจ ที่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ความสุขในการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้สมองสองซีกอย่างสมดุลสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชญา อุ่นอกพันธ์ (2559) ได้ศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษและความสุขในการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า 1) ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษและความสุขในการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความสุขในการเรียนของนักเรียน พบว่า หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ นักเรียนมีความสุขในการเรียนอยู่ในระดับมาก

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียนสะกดคำและการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ได้เป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นอุ่นเครื่อง(Warm-up stage) ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้ (Learning stage) ขั้นที่ 3 ขั้นฝึก (Practice stage) ขั้นที่ 4) ขั้นสรุป(Conclusion stage) และ ขั้นที่ 5 ขั้นนำไปใช้(Application stage) 2) การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง 3) หลักการสมองกับการเรียนรู้ คือ อารมณ์เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน 4) บรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสนุกและมีความสุขในการทำกิจกรรม

ภาพที่ 1 การพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียนสะกดคำและการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

8.2.2 โรงเรียนควรจัดเผยแพร่นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อการประยุกต์ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้หน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ครูผู้สอนควรศึกษาหลักการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างชัดเจน นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้

8.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพตามความถนัดของตนเองได้เต็มที่

8.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน ซึ่งนักเรียนบางกลุ่มเรียนรู้ช้ากว่ากลุ่มอื่นๆ ครูผู้สอนจึงต้องให้โอกาสในการฝึกฝนมากขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่อาศัยเทคนิคต่างๆ มาร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เช่น การใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

8.3.2 ควรมีการวิจัย นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานไปใช้ศึกษากับตัวแปรอื่นๆ เช่น การอ่านจับใจความสำคัญ ทักษะคิดที่มีต่อการเรียน ความพึงพอใจหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

9. เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2546). *การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กิตติยาวิดี บุญเชื้อ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

กุสุมา คำผาง. (2559). *ผลของการจัดการเรียนการสอนเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนในระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา. คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกตุสุดา ใจคำ. (2552). *การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน : Brain-Based Learning*. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ. 3(1). 62-69.

- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2549). **Brain-Based Learning การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- จิรัชญา อุ่อกพันธ์. (2559). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษและความสุขในการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชนาธิป พรกุล. (2557). **การสอนกระบวนการคิด ทักษะและการนำไปใช้**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.พรีน (1991) จำกัด.
- นิตยา เชื้อดวงผุย. (2553). **ผลการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง การอ่านและเขียนคำที่ประสมด้วยสระประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- _____. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พัชรี สิทธิธา. (2561). **การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มารุต พัฒนาผล. (2558). **เอกสารคำสอนรายวิชา ลส804 สัมมนาการวิจัยนวัตกรรมหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : งานวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2547). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิวัฒน์ ชัดติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม. (2550). **การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองสำหรับครูมืออาชีพ (Brain-Based Learning for Professional Teacher)**. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา : เทมการพิมพ์สงขลา.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2554). **นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย**. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2545). **สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร**. กรุงเทพมหานคร : องค์การคำครูสภา.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากอาจารย์ ดร.อภิมาส มากจ้อย รองศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข และรองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม ประธานกรรมการ

ตรวจสอบ อาจารย์ ดร.สง่า วงศ์ไชย ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไข
ข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง รวมถึงผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองสอง
พี่น้อง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการทำวิจัยจนบรรลุวัตถุประสงค์ สำเร็จไปด้วยดีผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงและขอขอบพระคุณครอบครัวและกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้การสนับสนุน
ช่วยเหลือ ห่วงใยและเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด จนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2*
GUIDELINES FOR DEVELOPMENT MANAGEMENT SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS
IN THE 21ST CENTURY UNDER SURIN PRIMARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 2

น้ำฝน สิริศรี¹, จำเนียร พลหาญ²
Namfon Sittisri¹, Chamnian Phollaharn²
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2}
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : namsit2561@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 331 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น มีค่าอยู่ระหว่าง 0.16 ถึง 0.46 2. ผลการสร้างแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้คู่มือการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ 1) หลักการ 2) จุดหมาย 3) เนื้อหา 4) แนวทางพัฒนา 5) กิจกรรมพัฒนา 6) การวัดประเมินผล พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. แนวทาง 2. ทักษะการบริหาร 3. ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

The research aimed to study 1) to present condition, expectation and needs of management skills of school administrators under Surin Primary Education Service Area Office 2 in the 21st century, 2) to guidelines for development management skills of school administrators under Primary Education Service Area Office 2 in the 21st century. The sample group consisted of 331 administrators and teachers. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation and the need priority index value is needed

The research results showed that; 1. the results of a study of administrative skills of school administrators in the 21st century under Surin Primary Education Service Area Office 2 according to the opinion of school administrators and teachers, the overall of the present condition was at a high level. The overall desirable condition was at the highest level and the priority of Needs Index (PNI_{Modified}) had a PNI_{Modified} between 0.16 and 0.46. 2) The result a guideline for developing administrative skills of school administrators in the 21st century under Surin Primary Education Service Area Office 2 has a manual for consisted of 6 components; 1) Principle 2) Objective 3) Content 4) Development guidelines 5) Development activities 6) Assessment and Evaluation. The experts' results found that it was appropriate level.

Keywords : 1. Guidelines 2. Administrative Skills 3. School Administrators in the 21st Century

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง ค.ศ. 2001-2100) มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการและพลเมืองโลกหลายด้าน ได้แก่ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้นและผลกระทบอื่นๆ อีกมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ทำให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่างได้รับผลกระทบ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอดและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและความสมดุล มีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสาระวิชาหลักและทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยี ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงเป็นภาระสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำที่ยอดเยี่ยมปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาระบบทศน์ให้เกิดขึ้นในองค์กร ขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ๆ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรม องค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครูให้มีเทคนิคใหม่ๆ พัฒนาหลักสูตร ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมรมศิษย์เก่า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนท้องถิ่น สถานประกอบการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล(สมหมาย อำดอนกลอย, 2556)

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานถึงกระบวนการใช้ความสามารถ ความคล่องแคล่ว ความชำนาญและมีอิทธิพลเหนือคนอื่น สามารถกระตุ้นจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (กรรณิกา เรตมอนด์, 2559) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสุริยา ทองยัง (2558) กล่าวว่าความสามารถในการใช้ความรู้ ความคิดในการบริหารงานภายในองค์กร เป็นทักษะของผู้บริหารที่สามารถพัฒนาได้และเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างทักษะด้านอื่นๆ ทำให้การทำงานหรือกระทำการบรรลุสู่เป้าหมาย โดยใช้ทรัพยากรบุคคลและอื่นๆ อย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่วนวิจารณ์ พานิช (2558) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบต่อผลงานคุณภาพของ Learning outcome คือผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง (Change agent) ต้องบริหารให้เกิด Transformative education system คือระบบการศึกษาที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง คือ เปลี่ยนแปลง 3 อย่าง ได้แก่ เปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ (Transformative learning) เปลี่ยนแปลงหลักสูตร (Transformative curriculum) คือหลักสูตรไม่มีการหยุดนิ่งตายตัว เปลี่ยนแปลงได้ตลอดและเปลี่ยนแปลงการจัดการ (Transformative management) ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น และสอดคล้องกับแนวทางการบริหารของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งมีแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) ทำให้ทักษะการบริหารของผู้บริหาร ต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบการศึกษาภายในประเทศ แสวงหาวิธีการ ทักษะและความสามารถในการนำพาองค์กรทางด้านการศึกษาไปสู่โลกแห่งการเปลี่ยนหรือโลกศตวรรษใหม่ (บุญมา แพงศรีสาร, 2561)

แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี 2561 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 รายงานว่า ผลการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (มาตรา44) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 3 องค์ประกอบ 10 ตัวชี้วัด (KRS: KPI Report System) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2

อยู่ในระดับต้องปรับปรุง โดยองค์ประกอบที่ 1 ภารกิจพื้นฐานงานปี 2560 ต่ำกว่าเป้าหมาย องค์ประกอบที่ 2 ภารกิจยุทธศาสตร์งานเร่งด่วน ปี 2560 เป็นไปตามเป้าหมาย และองค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ/นวัตกรรมปี 2560 ต่ำกว่าเป้าหมาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2, 2561)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจในการศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2 เพื่อพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหาร ยกระดับคุณภาพทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สัมพันธ์กับชุมชน ก้าวทันเทคโนโลยีดิจิทัลและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั่วทั้งองค์กร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้รูปแบบใหม่ในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

3.2 เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่มีสภาพบริบทคล้าย คลึงกัน

3.3 ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้ที่สนใจและเกี่ยวข้อง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 218 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 218 คน ครู 2,378 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,596 คน จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (ไพศาล วรคำ, 2562) ตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ณ ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้เท่ากับ 0.05 แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากรแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (ไพศาล วรคำ, 2562) ตามขนาดสถานศึกษา คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 331 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และเป็นครู จำนวน 303 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งหน้าที่ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ใน 6 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรมและทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลการเก็บรวบรวมข้อมูลจัดส่ง แบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยตรงแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 32 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (ไพศาล วรคำ, 2562) ซึ่งค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม มีค่าระหว่าง 0.30–0.95 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารโดยใช้ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ซึ่งเป็นดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่าง

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 การดำเนินการศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ในระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒินำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 ไปสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนา สำหรับการวิจัยในระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interviews)

ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้วิจัยนำแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสรุปเป็นแนวทางพัฒนา ในทักษะทั้ง 6 ด้าน และสร้างเป็นคู่มือแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยมีองค์ประกอบของคู่มือ ดังนี้ 1) หลักการ 2) จุดหมาย 3) เนื้อหา 4) แนวทางพัฒนา 5) กิจกรรมพัฒนา และ 6) การวัดประเมินผลที่ครอบคลุมและพัฒนาทักษะทุกด้าน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาสุรินทร์ เขต 2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 6 ข้อเกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ถือว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน				สภาพพึงประสงค์				PNI modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ		
1.ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์	4.11	0.71	มาก	1	4.74	0.47	มากที่สุด	4	0.16	6
2.ด้านการคิดวิเคราะห์และคิด สร้างสรรค์	3.46	0.63	ปาน กลาง	5	4.82	0.38	มากที่สุด	2	0.40	2
3.ด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้	3.89	0.65	มาก	4	4.76	0.50	มากที่สุด	3	0.23	3
4.ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.01	0.78	มาก	2	4.65	0.53	มากที่สุด	6	0.17	5
5.ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.92	0.79	มาก	3	4.66	0.49	มากที่สุด	5	0.20	4
6.ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	3.37	0.68	ปาน กลาง	6	4.90	0.29	มากที่สุด	1	0.46	1
เฉลี่ย	3.79	0.71	มาก	-	4.76	0.44	มากที่สุด	-	0.25	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ ทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.78) ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.79) ทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.65) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และ

คิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.63) และทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสภาพพึงประสงค์ ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ พบว่า ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลมีสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.29) รองลงมาคือ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.38) ทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.50) ทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.47) ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.49) และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวม มีค่า PNI_{modified} = 0.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI_{modified} = 0.46) รองลงมาคือ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ (PNI_{modified} = 0.40) ทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.23) ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม (PNI_{modified} = 0.20) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (PNI_{modified} = 0.17) และทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (PNI_{modified} = 0.16) ตามลำดับ

6.2 ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่าได้คู่มือการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ 1) หลักการ 2) จุดหมาย 3) เนื้อหา 4) แนวทางพัฒนา 5) กิจกรรมพัฒนา 6) การวัดประเมินผล การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	4.43	0.79	มาก	4.29	0.49	มาก
2. จุดหมาย	4.14	0.69	มาก	4.00	0.58	มาก
3. เนื้อหา	4.57	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก
4. แนวทางการพัฒนา	4.43	0.79	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5. กิจกรรมพัฒนา	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
6. การวัดประเมินผล	4.29	0.76	มาก	4.43	0.53	มาก
เฉลี่ย	4.43	0.67	มาก	4.45	0.50	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.67 และ $\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.50 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ได้ดังนี้ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของหลักการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.79 และ $\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.49 ตามลำดับ) ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของจุดมุ่งหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.69 และ $\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.58 ตามลำดับ) ความเหมาะสมของเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) และความเป็นไปได้ของเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.53) ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.79) และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49) ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกิจกรรมพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49 และ $\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.38 ตามลำดับ) และความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการวัดประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.76 และ $\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.53 ตามลำดับ)

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.1 สภาพการดำเนินการปัจจุบันของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ด้วยวิธีการใหม่ๆ สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่แปลกใหม่และหลากหลาย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2550) กล่าวว่า การบริหารจัดการยุคใหม่ผู้บริหารมีอาชีพต้องศึกษาทฤษฎีการบริหารจัดการต่างๆ ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถนำแนวคิดต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร สอดคล้องกับแนวคิดของ อำนวย พลรักษา (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

7.2 สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลมีสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุดรองลงมา คือ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ ทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน สื่อสาร เผยแพร่ ข้อมูลสถานศึกษากับองค์กรภายนอกและผู้ปกครอง จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และใช้ในการบริหารจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารต้องสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างคล่องแคล่ว สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ ใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยจากหลากหลายแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เพื่อการตัดสินใจ และสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Yang (2011) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้โรงเรียนจะต้องติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน จึงจำเป็นต้องจัดให้มีเว็บไซต์ในการสื่อสารและยังสามารถให้ผู้ปกครองเข้าไปตรวจสอบการบ้าน พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การสอนของครูและผู้บริหาร ผ่านระบบออนไลน์ได้อีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ แพรดาว สอนงพันธ์ (2557) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องเปิดใจกว้าง ยอมรับเทคโนโลยีและเห็นความสำคัญของเทคโนโลยี ศึกษาค้นคว้า แสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหรือสอบถามจากผู้รู้ เป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้บริหารจัดการเชื่อมโยงระบบงานภายในองค์กรเข้าด้วยกัน ด้วยเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดคุ้มค่ากับการลงทุน

7.3 ความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบัน และในอนาคต มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างสร้างสรรค์ และศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ แพรดาว สอนงพันธ์ (2557) กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการตัดสินใจ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารไปยัง ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรภายนอก รวมทั้งจัดให้มีเว็บไซต์เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเข้าไป ตรวจสอบการบ้าน พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การสอนครูและผู้บริหารสอดคล้องกับแนวคิดของ ปัทมพร พงษ์เพชร (2561) ทักษะเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เข้ากับยุคสถานการณ์มีเว็บไซต์ของสถานศึกษาไลน์ เฟสบุ๊ค เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน นำเสนอผลงาน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมสถานศึกษาแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ประสบการณ์ และยังสามารถจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ

7.4 จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับ แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้ดังนี้

7.4.1 ทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์มีประเด็นความต้องการจำเป็นของผู้บริหารต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ผู้บริหาร สามารถนำทีมให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวคิดของ อนุชา โสมาบุตร (2556) กล่าวว่า ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต้องมีความเป็นต้นแบบและเป็นผู้นำคนอื่น โดยใช้ทักษะการแก้ไขปัญหาระหว่างบุคคลได้ เพื่อนำพาองค์การก้าวบรรลุจุดหมาย เป็นตัวกลางหรือผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถชี้แนะและนำพาองค์การก้าวสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ยอมรับความสามารถของคณะทำงานหรือผู้ร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน และเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญมา แพ่งศรีสาร (2561) พบว่า ผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษใหม่จะต้องพัฒนาทักษะด้านประสิทธิภาพเชิงกระบวนการความเป็นผู้นำที่สามารถต่อยอดนวัตกรรมพัฒนาองค์กรอย่างเนื่องไม่หยุดอยู่กับที่เป็นผู้นำทีมงานที่มีศักยภาพสูงสุดด้วยการทำงานเชิงการมีส่วนร่วม ภายใต้ความแปลกแยกของชาติพันธุ์ ศาสนาเชื้อชาติ และความคิดต่างๆ มีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย อุดมการณ์และคุณธรรมที่โดดเด่น และมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์การบริหารจัดการองค์กร

7.4.2 ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์มีประเด็นความต้องการจำเป็นของผู้บริหารต่อการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสามารถคิดนอกกรอบ คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว แยกแยะข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้ง สามารถตีและแปลความหมายข้อมูลที่ซับซ้อน ประเมินความสำคัญขององค์ประกอบและ เชื่อมโยงข้อมูลตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศ พบว่า ด้านที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีความคิดนอกกรอบ เพื่อให้เกิดผลงานใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ ไม่ซ้ำกับความคิดคนอื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ วิฑูรย์ สิมะโชติ (2541) กล่าวว่า ทักษะนักคิด คือ การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ (Creative Ideas) จึงสร้างผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่และสร้างความพอใจให้แก่ลูกค้าได้นักคิดที่เป็นที่ต้องการมากขึ้นทุกวันนี้คือ “นักคิดสร้างสรรค์” นอกจากนี้จะต้องมีทักษะในการแก้ปัญหาสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของแพรวดาว สอนงพันธ์ (2557) กล่าวว่า ผู้บริหารควรศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการอบรม พัฒนา ศึกษาดูงาน เรียนรู้จากประสบการณ์และปัญหาในอดีต รวมทั้งศึกษาข้อมูล บริบทหลายๆ ด้านมาประกอบการพิจารณา ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

7.4.3 ทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้มีประเด็นความต้องการจำเป็นของผู้บริหารต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ โดยการนำเอารูปแบบ วิธีการ เครื่องมือ ที่สร้างขึ้นใหม่หรือปรับปรุงของเดิม เพื่อแก้ปัญหา สร้างสรรค์ต่อยอด ในการพัฒนาองค์กรตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ พบว่า ด้านที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการคิดวิเคราะห์ และคิดนอกกรอบในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2560) กล่าวว่า องค์การมีความต้องการผู้นำเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อหาทางออกให้กับปัญหาที่มีความคิดวิเคราะห์แบบใหม่ๆ และคิดนอกกรอบสอดคล้องกับแนวคิดของ อนุชา โสมาบุตร

(2560) กล่าวว่า การสร้างสรรค์นวัตกรรมคือการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์โดย 1)มุ่งพัฒนาเน้นปฏิบัติและสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2)เปิดใจกว้างและยอมรับในมุมมองหรือโลกทัศน์ใหม่ๆ ที่ส่งผลต่อระบบการทำงาน 3)ผู้นำในการสร้างสรรค์งานรวมทั้งมีความรู้และความเข้าใจในสถานการณ์ซึ่งอาจเป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นข้อจำกัดโดยพร้อมที่จะยอมรับความคิดหรือสภาพการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นได้ 4)สามารถสร้างวิกฤตให้เป็นโอกาสส่งผลต่อการเรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ต้องใช้เวลาและสามารถนำเอาข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาจนได้อย่างต่อเนื่องแล้วนำเอานวัตกรรมมาสู่การปฏิบัติ (Implement Innovations) โดยปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการปรับใช้และพัฒนาจากผลแห่งนวัตกรรมที่นำมาใช้

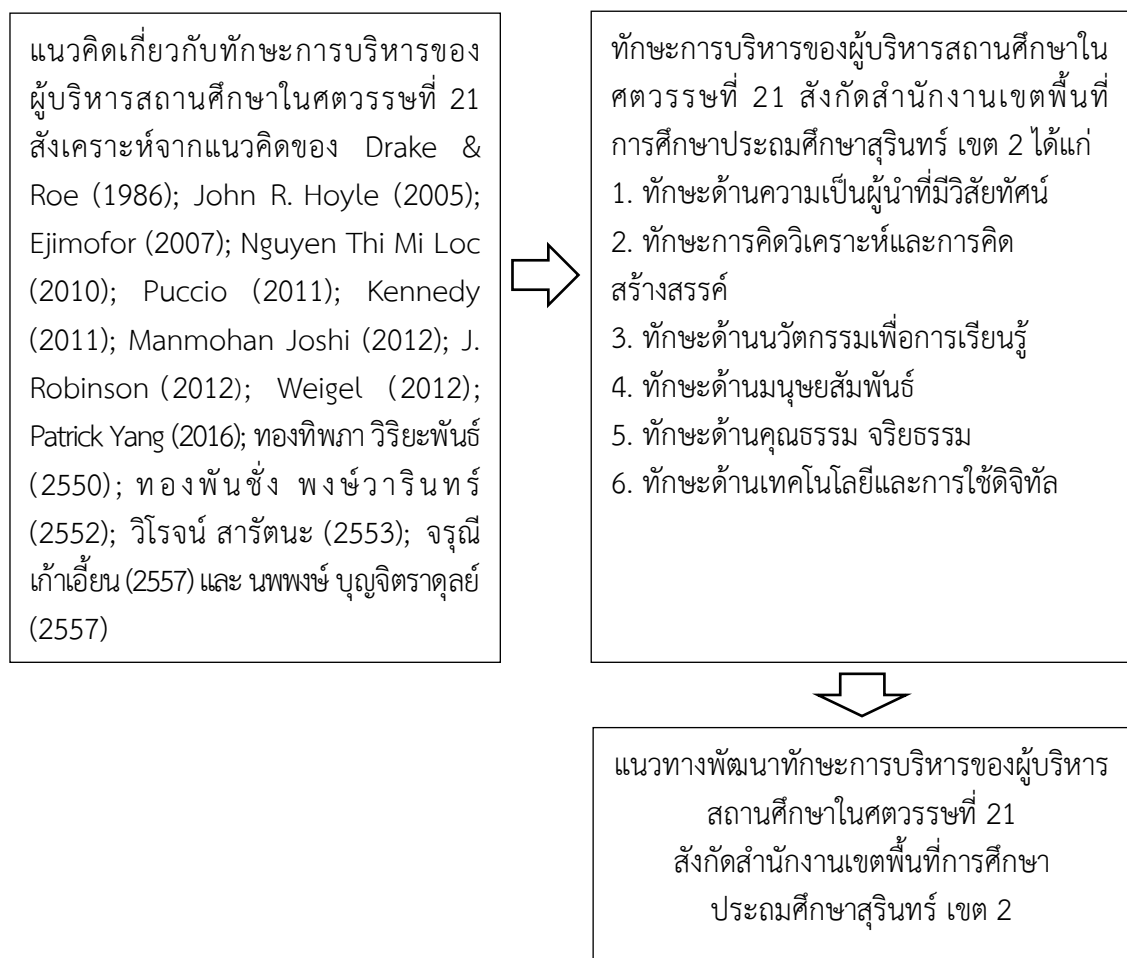
7.4.4 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์มีประเด็นความต้องการจำเป็นของผู้บริหารต่อการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มศักยภาพ และร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่น พบว่า ด้านที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกฝ่ายได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทองทิพา วิริยะพันธุ์ (2550) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องสร้างการยอมรับ โดยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักการยืดหยุ่น เห็นคุณค่าผู้อื่นและรู้จักการให้เกียรติผู้อื่นเพื่อให้การทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยดี บริหารในรูปแบบการมีส่วนร่วมให้ทีมงานทุกคนเกิดความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของแพรวดา สอนงผัน (2557) กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น โดยจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ มีมนุษยสัมพันธ์สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล รู้จักการยืดหยุ่นเห็นคุณค่าให้เกียรติผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารสู่ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นได้อย่างสร้างสรรค์

7.4.5 ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรมมีประเด็นความต้องการจำเป็นของผู้บริหารต่อการประพฤติปฏิบัติตน ในหน้าที่อย่างถูกต้อง สามารถแสดงออกมาได้ทั้งกาย วาจา ใจ เป็นแบบอย่างที่ดี มีความยุติธรรม โปร่งใส ยุติธรรม ซื่อสัตย์ รับฟังและชอบ เป็นคนดีของสังคม พบว่า ด้านที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือผู้บริหารมีความยุติธรรม มีเหตุผล มีความซื่อสัตย์ โปร่งใสและวางตนเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ จรรยาพร ธรณินทร์ (2550) กล่าวว่า คุณธรรมคือเป็นแนวความคิดที่บังคับให้มีพฤติกรรมดี และ จริยธรรม หมายถึงความประพฤติที่เป็นธรรมชาติ เกิดคุณธรรมในตัวเองก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม หรือเป็นข้อควรประพฤติปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ ไกรศร เจียมทอง (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารที่ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม คำสอนของหลักศาสนา มีจรรยาบรรณและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสร้างความศรัทธาให้เกิดกับตนเอง ครู นักเรียน และบุคคลทั่วไป

7.4.6 ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลมีประเด็นความต้องการจำเป็นของผู้บริหารต่อทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลพบว่า ด้านที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีดิจิทัลต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ มณฑิรา คงยิ่ง (2560) กล่าวว่า การดำเนินงานตามกระบวนการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการกระบวนการบริหารในสถานศึกษาทำให้สถานศึกษามีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านต่างๆ ซึ่งในการบริหารการศึกษาระบบสารสนเทศ จะเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรบุคคลลงประมาณวัสดุอุปกรณ์ให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุดช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ กฎหมาย ภัทรสรณ์สิริ (2554) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคคล พบว่า ปัจจัยในด้านความก้าวหน้าในเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมี อิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการทำงานของบุคคลเป็นอย่างมาก

8. องค์ความรู้ใหม่

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการทำงานเป็นทีมด้วยการสร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดบรรยากาศและความรู้สึกที่ดีเป็นกันเอง เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมกระบวนการทำงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด

9.1.2 ด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการคิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการการศึกษา เพื่อสร้างแนวโยบายการจัดการศึกษาและพัฒนาองค์กรให้ทันเหตุการณ์และยั่งยืน

9.1.3 ด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ ด้านการศึกษาและการสอนอย่างสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ แยกแยะแก้ปัญหา บูรณาการ อย่างหลากหลายและมีคุณภาพ ซึ่งนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้คน เข้าใจธรรมชาติและความแตกต่างของคน ปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน รวมทั้งมีบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอกที่ดี เพื่อสร้างแรงศรัทธาและความน่าเชื่อถือ

9.1.4 ด้านคุณธรรม จริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา ควรยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติตนและบริหารองค์กร เป็นแบบอย่างที่ดี เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและมีความเป็นมาตรฐาน

9.1.5 ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีความเข้าใจ รู้เท่าทันเหตุการณ์ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้าน ICT และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ กระตุ้นและสร้างความตระหนักรู้ ผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานและการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ควรจัดอบรมพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อทำความเข้าใจและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาในกลุ่มสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ในการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาด้านต่างๆ

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ควรมีการศึกษาแนวทางพัฒนาด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล เพื่อสรรค์สร้างนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

9.3.2 ควรมีการศึกษาแนวทางพัฒนาด้านการสื่อสารที่เน้นภาษาต่างประเทศของผู้บริหารสถานศึกษา

10. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (และแก้ไขเพิ่มเติม 2545, 2553, 2562). กรุงเทพมหานคร : องค์การค้ำของคุรุสภา.
- ไกรสร เจียมทอง. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญมา แฝงศรีสาร. (2561). คุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่. วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์. 2(2). 131-141.

- ปัทมพร พงษ์เพชร. (2561). **ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- แพรวดาว สอนองผัน. (2557). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2560). **การศึกษาไทย 4.0 : ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑิรา คงยิ่ง (2560). **การจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). **แนวโน้มการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ณ มหาวิทยาลัยมหาดไทย.** สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2563. จาก <https://readgur.com/doc/2125645>
- สมหมาย อ่าดองกลอย. (2556). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.** 7(1). 1-7.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. (2561). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี 2561.** สุรินทร์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564).** นนทบุรี : รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2558 ณ ศูนย์แสดงการประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). **บทวิเคราะห์การศึกษาไทยในโลกศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรียา ทองยัง. (2558). **ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อนุชา โสมาบุตร. (2560). **ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21.** สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2563. จาก <https://theacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/leaning-and-innovation-skills/>
- อำนวย พลรักษา. (2559). **ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2.** สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yang, P. (2011). **A Literature Review of the Skills Required by 21st Century School Administrators.** Canada : Athbasca University.

11. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้การดูแล ตรวจสอบ เสนอแนะ แก้ไข

ข้อบกพร่องอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาต รองศาสตราจารย์ ดร.อุรสา พรหมทา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบพระคุณนายณรงค์ศักดิ์ เหมือนชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่กรุณาให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา ขอขอบพระคุณ ดร.ยรรยง ผิวอ่อน ดร.สุทัศน์ สังคะพันธ์ ดร.ปริยานันท์ เหมไธสง ดร.วัชรินทร์ นุตโร และ ดร.สุภพ ไชยทอง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและแนะแนวทางในการดำเนินการวิจัย งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาตนายณรงค์ศักดิ์ เหมือนชาตินายอรรถพล ชาติรัมย์ ดร.ประเสริฐศักดิ์ เหมไธสง ดร.ศุภณัฐ อินทร์งาม นายคำภู โกฎหอม และ ว่าที่ร้อยตรี สุรเดช หมอกสังข์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้การสัมภาษณ์ในการทำวิจัยในครั้งนี้และครบถ้วนตามกระบวนการวิจัยขอขอบพระคุณมารดา ครอบครัว และกัลยาณมิตรที่สนับสนุนและให้กำลังใจงานวิจัยสำเร็จด้วยดีคุณค่าและประโยชน์ทางวิชาการและคุณงามความดีทั้งหลายอันเกิดจากงานวิจัยนี้ขอมอบบูชาแด่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จ

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชัน
ซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*
CAUSAL FACTORS AFFECTING TOPURCHASE BEHAVIORON CP FRESH MART
APPLICATION OFCONSUMERS INBANGKOK AND ITS VICINITY

พลอยไพลิน ดังก้อง¹, สมชาย เล็กเจริญ²
Ploypailin Dunkkong¹, Somchai Lekcharoen²
วิทยาลัยนวัตกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยรังสิต^{1,2}
College of Digital Innovation Technology, Rangsit University, Thailand.^{1,2}
Email : Somchai.l@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทและพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 454 คนสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และโมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า 1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 2)ด้านการรับรู้ประโยชน์ 3)ด้านความตั้งใจซื้อและ 4)ด้านพฤติกรรมการซื้อสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 312.28, ค่าองศาอิสระ (df) = 157, ค่า CMIN/df = 1.99, ค่า GFI = 0.94, ค่า AGFI = 0.92, ค่า SRMR = 0.05 ค่า RMSEA = 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.68 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทได้ร้อยละ 68 2. ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านความตั้งใจซื้อ ด้านการรับรู้ประโยชน์และด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลทางตรงต่อด้านพฤติกรรมการซื้อตามลำดับ ซึ่งบริษัทซีพีที่ขายสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทสามารถนำผลวิจัยไปวางแผนสร้างกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับลูกค้าเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการซื้อสินค้าในครั้งต่อไป

คำสำคัญ : 1. พฤติกรรมการซื้อ 2. ความตั้งใจซื้อ 3. แอปพลิเคชัน 4. ปัจจัยเชิงสาเหตุ

ABSTRACT

The objectives of this article were to 1) develop and validate the consistency of a casual relationship model of per chase behavior on the CP fresh mart application of consumers in Bangkok and its vicinity 2) and to study casual factors affecting purchase behavior on the CP fresh mart application of consumers in Bangkok and its vicinity. The tools used in the research were online questionnaires. The sample group consisted of 454 people who have purchase on CP fresh mart application of consumers in Bangkok and its vicinity. The statistics used in data analysis were frequency, percentage and the structural equation model.

The results of this research were; 1.the development of causal relationship models consisting of 4 components are 1) subjective norm 2) perceived usefulness 3)purchase intention and 4) purchase behavior and the model is consistent whit the empirical data to a great extent. The statistics show the Chi-square statistics goodness fit test (χ^2) = 312.28, degrees of freedom (df) = 157, CMIN/df = 1.99, GFI = 0.94, AGFI = 0.92, SRMR = 0.05, RMSEA = 0.05. The final is predictive coefficient of 0.68, indicating that the variables in the model can explain the variance of the purchase behavior on CP fresh mart application of consumers by 68 percent. 2. causal factors it was found that the purchase intention, perceived usefulness and subjective norm were respectively influenced by the purchase behavior. The results of this research are useful for entrepreneurs. CP Company on CP fresh mart application businesses are utilized to marketing plan and create marketing strategies that are suitable for consumer behavior. The results in the purchase of CP fresh mart application of consumers the future.

Keywords : 1. Purchase Behavior 2. Purchase Intention 3. Application 4. Casual Relation

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) และการขยายตัวของการซื้อขายออนไลน์ในทุกช่องทาง โดยเฉพาะช่องทางโทรศัพท์มือถือที่นับว่าเป็นที่นิยมอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ ETDA พบว่า มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตกว่า 57 ล้านคน เพิ่มขึ้น 4 เท่าจาก 10 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ตลาดซื้อขายอาหารผ่านแอปพลิเคชันมีมูลค่าสูงตามไปด้วย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัจจุบันมีการให้บริการสั่งอาหารออนไลน์ครอบคลุมช่องทางหลัก 2 ช่องทาง คือ สั่งออนไลน์ผ่านผู้ประกอบการโดยตรง และผ่านคนกลางในการให้บริการสั่งอาหารออนไลน์ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560) เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวโน้มตลาดแอปพลิเคชันในประเทศไทย โดยประเทศไทยมีขนาดตลาดใหญ่เป็นอันดับที่ 20 ของโลก ธุรกิจจัดส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันจึงส่งผลให้ตลาดแอปพลิเคชันอาหารมีการแข่งขันสูง จนนักธุรกิจรวมถึง นักวิจัยเริ่มสนใจศึกษา โดยพบว่าที่ผ่านมาการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเด็นลักษณะประชากรทั้ง อายุ เพศ รายได้ และ

อาชีพ ล้วนส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ (พิมพุมพกา บุญธนาพิรัชต์, 2560) นอกจากนี้ด้วยการแข่งขันสูงในตลาดแอปพลิเคชันทำให้การส่งเสริมการตลาดมีผลต่อการเลือกใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านราคา ด้านความสะดวกสบายในการใช้งานแอปพลิเคชันที่เน้นการใช้งานง่ายไม่ซับซ้อนและการจัดโปรโมชั่นอย่างต่อเนื่อง (พิมพะงา วีระโยธิน, 2560) รวมถึงการสร้างแอปพลิเคชันให้ผู้บริโภครับรู้ถึงการใช้งานง่ายและประโยชน์ของการใช้งาน โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Li, H., Liu, Y., & Heikkila, J., 2014)

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก โดยผู้บริโภคในปัจจุบันนิยมอาหารสำเร็จรูป ไม่ว่าจะเป็นอาหารสำเร็จรูปอาหารทะเลสดแช่แข็ง รวมถึงอาหารสำเร็จรูปแช่แข็งแทนการจัดเตรียมและปรุงอาหารเอง ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ต่างๆ เหล่านี้สามารถหาซื้อได้ง่าย สะดวกและประหยัดเวลา ดังนั้นผู้ประกอบการในหลายๆ ธุรกิจได้ผลิตอาหารสำเร็จรูปแช่แข็งขึ้นมา เพื่อตอบสนองความสะดวกสบายในการรับประทานอาหาร โดยยังคงรสชาติเดิมของอาหารไว้และไม่ให้เสียคุณค่าทางโภชนาการ จึงทำให้ผู้บริโภคในปัจจุบันหันมานิยมบริโภคอาหารสำเร็จรูปแช่แข็งเพิ่มมากขึ้น (นงคณาถ ห่านวิไล, 2554) ผลจากการกล่าวถึงของผู้บริโภคที่ลดลง และสภาวะการแข่งขันในตลาดที่มีมากขึ้น ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนการตลาดโดยเพิ่มช่องทางการขายเพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคมากขึ้น ร้านอาหารแบบสะดวกซื้อจึงถูกพัฒนาให้เป็นช่องทางการขายสินค้าที่เข้าถึงผู้บริโภคในลักษณะบี ทู ซี (Business to Consumer) อย่างไรก็ตามการเพิ่มยอดขายจะต้องใช้กลยุทธ์ในการจัดการส่วนประสมทางการตลาดที่เหมาะสม จึงจะส่งผลให้บริษัทมีผลกำไรที่มากขึ้นและยังสามารถรักษาลูกค้าของบริษัทได้ดีขึ้นอีกด้วย ดังนั้นองค์กรทางธุรกิจจึงต้องทำการพัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อสนับสนุนให้ธุรกิจประสบความสำเร็จในระยะยาว (อัมพล ชูสนุก, 2557)

ซีพีเฟรชมาร์ท (CP FreshMart) อีกหนึ่งแอปพลิเคชันที่ตอบโจทย์การใช้ชีวิตให้สะดวกสบาย ด้วยบริการสั่งซื้อของสดออนไลน์ซึ่งมีผลิตภัณฑ์อาหารสดถูกหลักอนามัยให้เลือกหลากหลายกว่า 1,000 รายการ ช้อปผ่านเว็บสั่งของสดได้โดยผ่านแอปพลิเคชันที่สามารถติดตั้งได้ง่ายบนมือถือสมาร์ตโฟนที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต โดยมั่นใจได้ว่าจะได้สินค้าที่สะอาด คุณภาพดี ทุกรายการผ่านการคัดสรรอย่างพิถีพิถันมีมาตรการควบคุมและป้องกันเชื้อโรคและสารปนเปื้อนอย่างเข้มงวดเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถสั่งซื้อของสดที่ปลอดภัย บริการจัดส่งถึงบ้านได้เหมือนส่งตรงจากฟาร์ม ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดผ่านกระบวนการแปรรูปในโรงงานที่ได้มาตรฐาน ให้ผู้บริโภคได้ซื้อสินค้าเหมือนได้ไปเลือกซื้อเองถึงที่ร้าน โดยสามารถสั่งซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันและเว็บสั่งของสดออนไลน์ของซีพีเฟรชมาร์ทและนอกจากจะสามารถสั่งซื้อของสดออนไลน์ได้แล้ว ยังมีอาหารว่าง อาหารพร้อมปรุงและอาหารพร้อมทานอย่างไส้กรอก แฮม เบคอน ต้มยำแช่แข็ง และอาหารอุ่นร้อนโดยการส่งสินค้านี้มาพร้อมบริการส่งถึงบ้าน สินค้าจะถูกบรรจุลงหีบห่อและถูกจัดส่งด้วยรถควบคุมอุณหภูมิเพื่อรักษาคุณภาพของให้สดจนกว่าจะถึงที่ Delivery ถึงมือผู้บริโภคด้วยความมั่นใจสูงสุด (CP Fresh Mart Shop, 2564)

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคมีหลายปัจจัย ได้แก่ ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง(Subjective Norm) ด้านการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) ด้านความตั้งใจซื้อ(Purchase Intention) และด้านพฤติกรรม

การซื้อ(Purchase Behavior) ซึ่งถ้าร้านค้าผู้ประกอบการสามารถสร้างให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคได้ จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลซึ่งจะเป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการตรงกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

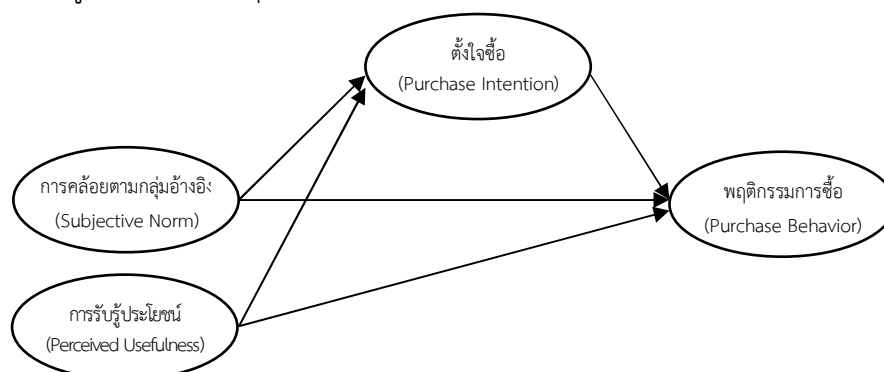
3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

4. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสำรวจ โดยการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ Al-Maghrabi et al. (2021) มาปรับปรุง และพัฒนาโดยปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง(Subjective Norm) ด้านการรับรู้ประโยชน์(Perceived Usefulness)และด้านความตั้งใจซื้อ(Purchase Intention) ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (ที่มา: Al-Maghrabi et al., 2021)

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ท และพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทและพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 454 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal Structural- Models with Latent Variable) Kline (2011); นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ได้เสนอว่า ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมควรอยู่ใน 1 ตัวแปรสังเกตได้ต่อ 10-20 เท่า หรือตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ดูจากค่าสถิติ Holster ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 (Hoelter, 1983) จึงจะถือว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรที่สังเกตได้ จำนวน 20 ตัวแปร ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 200-400 คน และเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูลผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 454 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คำถามคัดกรองเบื้องต้น ได้แก่ ท่านเคยซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทหรือไม่ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ใด จำนวนทั้งสิ้น 2 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ จำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทโดยข้อความคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 2) ด้านการรับรู้ประโยชน์ 3) ด้านความตั้งใจซื้อและ 4) ด้านพฤติกรรมการซื้อ จำนวน 20 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Congruence หรือ IOC) ได้ IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทและพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยวิธีการคำนวณของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่าความเชื่อมั่นด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง = 0.87, ด้านการรับรู้ประโยชน์ = 0.87, ด้านความตั้งใจซื้อ = 0.84, ด้านพฤติกรรมการซื้อ = 0.89 โดยพิจารณาเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่น 0.70 ขึ้นไป (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010) แสดงให้เห็นว่าข้อความคำถามในแบบสอบถามนั้นมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามออนไลน์จากผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทและพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีข้อความคัดกรองจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ (1) ท่านเคยซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทหรือไม่ ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าไม่เคย ผู้วิจัยจะไม่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลและ (2) ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ใด ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าต่างจังหวัด ผู้วิจัยจะไม่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากการแบ่งปันลิงก์ URL ของแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทาง กลุ่มเฟซบุ๊ก CP Freshmart และกลุ่มเฟซบุ๊กพวกเราคือผู้บริโภคในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2565 รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 1 เดือน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 498 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 454 คน นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

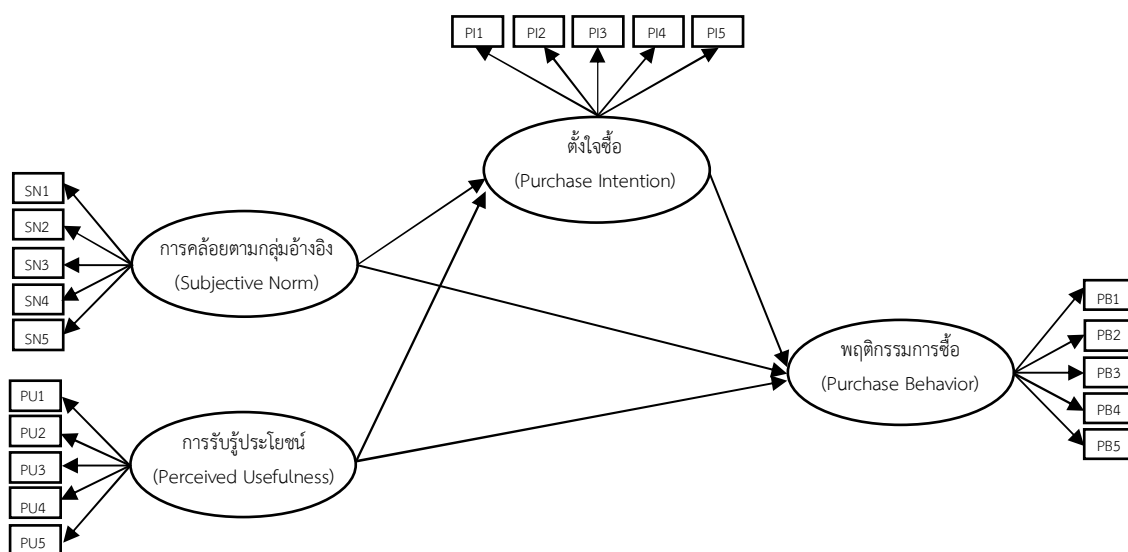
การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ร้อยละ(Percentage) สถิติเชิงอนุมาน ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อหาเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปร หาขนาดอิทธิพล และทิศทางว่าเป็นอย่างไร จากแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้ อ้างอิงมีการทดสอบความสอดคล้อง กลมกลืนระหว่างโมเดลสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติ CMIN/DF น้อยกว่า 3.00 ค่า GFI, AGFI, CFI ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป และค่า RMSEA, SRMR น้อยกว่า 0.08 ซึ่งสอดคล้องกับสถิติวิเคราะห์ โมเดลสมการโครงสร้าง (กริช แรงสูงเนิน, 2554)

5. ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 454 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 38.55 สถานภาพโสด จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 46.30 มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,001-25,000 บาท จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 และผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเคยซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทและพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

5.1 ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรม การซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

5.1.1 ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรม การซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของ Al-Maghrabi et al., (2011) มาพัฒนาและปรับปรุง พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 2.ด้านการรับรู้ประโยชน์ 3.ด้านความตั้งใจซื้อและ 4.ด้านพฤติกรรมการซื้อ โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรม การซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังภาพที่ 2

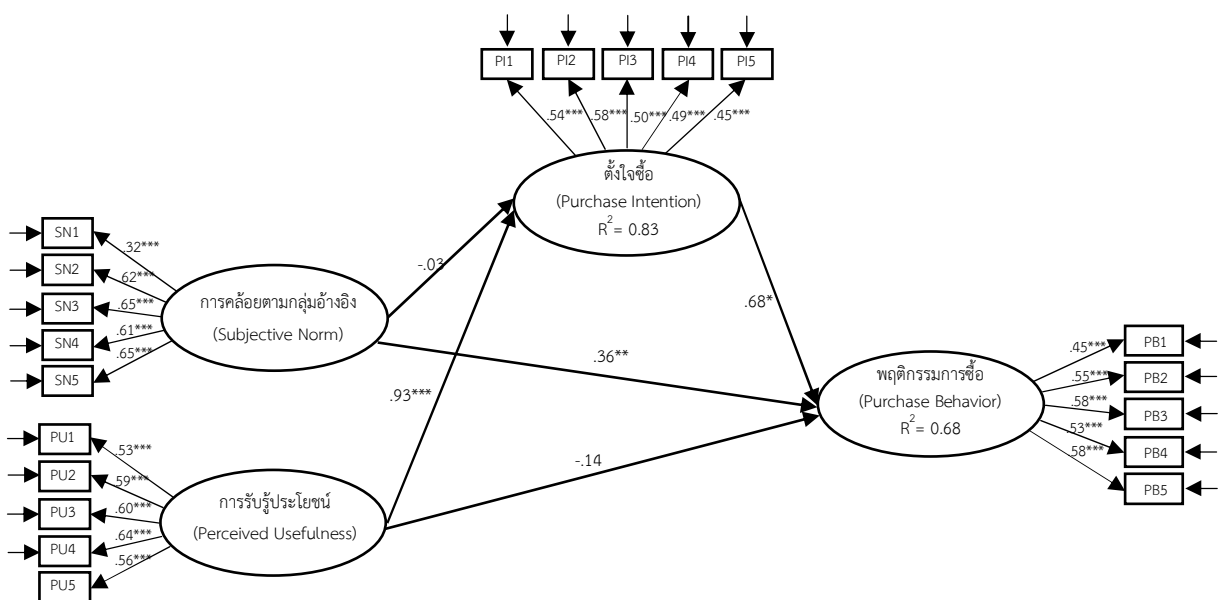

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรม การซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

5.1.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (CMIN/df) = 1.99, ค่าดัชนี GFI = 0.94, AGFI = 0.92, CFI = 0.93 และ TLI = 0.92 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า GFI, AGFI, CFI ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 ค่า RMSEA = 0.05 ค่า SRMR = 0.05 เป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า RMSEA และ ค่า SRMR ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.08 และค่า Hoelter = 272 เป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า Hoelter ต้องมีค่ามากกว่า 200 ซึ่งบ่งชี้ได้ว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

5.2.1 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อ ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้รับอิทธิพลรองลงมาจากปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความตั้งใจซื้อ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.93 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ขนาดอิทธิพลเท่ากับ -0.03 ตามลำดับ ดังภาพที่ 3

$$\chi^2 = 312.28, df = 157, CMIN/df = 1.99, GFI = 0.94, AGFI = 0.92, CFI = 0.93, SRMR = 0.05, RMSEA = 0.05$$

ภาพที่ 3 ค่าสถิติของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์)

5.2.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ท

ตัวแปรแฝงภายนอก	ตัวแปรแฝงภายใน					
	ด้านความตั้งใจซื้อ(PI)			ด้านพฤติกรรมการซื้อ(BB)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN)	-.03	-	-.03	.36**	-.02	.34
ด้านการรับรู้ประโยชน์(PU)	.93***	-	.93***	-.14	.64	.50
ด้านความตั้งใจซื้อ(PI)	-	-	-	.68*	-	.68*
ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2)	0.83			0.68		

หมายเหตุ*** $p \leq 0.001$, DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านความตั้งใจซื้อที่มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมมากที่สุดจากปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์เท่ากับ 0.64 ส่วนด้านความตั้งใจซื้อ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ที่มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.93 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

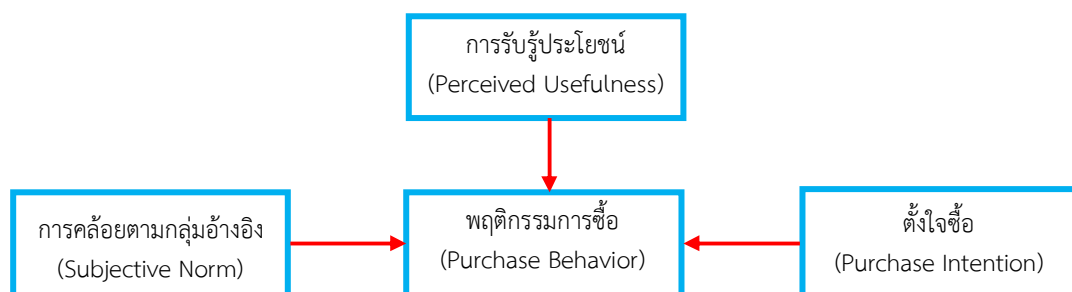
6.1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 2)ด้านการรับรู้ประโยชน์ 3)ด้านความตั้งใจซื้อ และ 4)ด้านพฤติกรรมการซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Maghrabi et al.(2021) และโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์(χ^2) เท่ากับ 312.28, ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 157, ค่า CMIN/df เท่ากับ 1.99,ค่า GFI เท่ากับ 0.94, ค่า AGFI เท่ากับ 0.92, ค่า SRMR เท่ากับ 0.05, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.05ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ กริช แรง สูงเนิน (2554)

6.2 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนี้

6.2.1 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อมากที่สุด เนื่องจากผู้บริโภคตั้งใจจะซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทในอนาคตและอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังตั้งใจจะแนะนำคนรู้จักให้ซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทอีกด้วย อีกทั้งจะนึกถึงแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา แซ่ลิ้ม และสมชาย เล็กเจริญ (2562) ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการตัดสินใจใช้บริการออกแบบโลโก้ผ่านเฟซบุ๊กของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อสินค้าของลูกค้าส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจใช้บริการออกแบบโลโก้ผ่านเฟซบุ๊กของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Maghrabi et al. (2021) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการช้อปปิ้งออนไลน์บนบทาการใกล้เคียงของความตั้งใจซื้อ พบว่า ปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการช้อปปิ้งออนไลน์มากที่สุด

6.2.2 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทได้รับอิทธิพลทางตรงรองลงมาจากปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ เนื่องจากผู้บริโภคทราบว่าแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทมีประโยชน์ และมีความปลอดภัยในการสั่งซื้อสินค้า เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เช่น ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อีกทั้งยังมีความสะดวกไม่ต้องไปซื้อที่หน้าร้านสาขา นอกจากนี้ยังมีสินค้าให้เลือกหลากหลายตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาสินค้าได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐรจา พงศ์สุพัฒน์ (2561) ได้ศึกษาการศึกษาตลาดแอปพลิเคชันอาหารและพฤติกรรมผู้บริโภคต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแอปพลิเคชันอาหาร พบว่าปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแอปพลิเคชันอาหาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Maghrabi et al. (2021) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการช้อปปิ้งออนไลน์บนบทาการใกล้เคียงของความตั้งใจซื้อ พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ของผู้บริโภคส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการช้อปปิ้งออนไลน์

7. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 4 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จากภาพที่ 4 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า 1)โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ พฤติกรรมการซื้อขายสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1)ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (2)ด้านการรับรู้ประโยชน์ (3)ด้านความตั้งใจซื้อ (4)ด้านพฤติกรรมการซื้อ และโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี 2)ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อ และด้านการรับรู้ประโยชน์ ตามลำดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์และปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ตามลำดับ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 บริษัทหรือร้านค้าควรมีการวางแผนงานการตลาด พัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน และวางแผนงานที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนส่งเสริมปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนสำคัญและทำให้เกิดพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าของผู้บริโภค อันได้แก่ปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อ ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ และ ปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 บริษัทหรือร้านค้าที่ประกอบธุรกิจขายสินค้าซีพีเฟรชมาร์ทควรให้ความสำคัญและพัฒนางานประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการซื้อขายสินค้า อันได้แก่ปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อ ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ และ ปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ดังนั้น ร้านค้าควรมีการโฆษณาตามสื่อออนไลน์ รวมไปถึงออนไลน์และโปรโมชั่นต่างๆ ให้ครบทุกช่องทาง เช่น โปสเตอร์หน้าร้านค้า เพจเฟซบุ๊ก กลุ่มเฟซบุ๊ก เป็นต้น

8.2.2 การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีมีส่วนทำให้ผู้บริโภคหันมาใช้งานแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทในการซื้อขายสินค้ามากขึ้น เนื่องจากได้รับความสะดวกต่อการใช้งานไม่ต้องเดินทางไปซื้อที่หน้าร้านสาขา โดยมีสินค้าให้เลือกหลากหลายและมีประสิทธิภาพในการค้นหาสินค้าได้อย่างรวดเร็ว ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค จึงจะสามารถทำให้รับรู้ถึงความตั้งใจซื้อและก่อให้เกิดพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ทในอนาคต

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น สำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตงานวิจัยให้กว้างและครอบคลุมผู้บริโภคในจังหวัดอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ในการวางแผนธุรกิจให้เหมาะสมในอนาคต

8.3.2 การวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากที่ปรากฏในงานวิจัยครั้งนี้ ว่ามีปัจจัยใดอีกบ้างที่สามารถส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าบนแอปพลิเคชันซีพีเฟรชมาร์ท ได้แก่ด้านความภักดี ด้านความไว้วางใจ และด้านทัศนคติ เป็นต้น

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2559). **แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- กริช แรงสูงเนิน. (2554). **การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ณัฐรจา พงศ์พัฒน์. (2561). **การศึกษาตลาดแอปพลิเคชันอาหารและพฤติกรรมผู้บริโภคต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแอปพลิเคชันอาหาร**. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการตลาด. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นงคณา ห่านวิไล. (2554). **มองพฤติกรรมคนไทยผ่านอาหารแช่แข็ง**. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2565. จาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/nongnart/>
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). **โมเดลลิสม์: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์ภา วีระโยธิน. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันอูเบอร์ อีท (Uber Eats) เพื่อการรับส่งอาหาร (Food Delivery)**. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ประจำปี 2561. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 708-717.
- พิมพ์ผกา บุญธนาพิรัชต์. (2560). **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Food Delivery ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการตลาด. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนา แซ่ลิ้ม และสมชาย เล็กเจริญ. (2562). **โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการตัดสินใจใช้บริการออกแบบโลโก้ผ่านเฟซบุ๊กของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์. 5(2). 117-125.
- อัมพล ชูสนุก. (2557). **อิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดต่อภาพลักษณ์ตราสินค้า คุณค่าที่รับรู้ ความพึงพอใจ และความจงรักภักดีของผู้บริโภคอาหารสำเร็จรูป CP Fresh Mart ในเขตกรุงเทพมหานคร**. คณะบริหารธุรกิจ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Al-maghrabi, T., Dennis, C., Halliday, S. V. (2011). Antecedents of Continuance Intentions towards E-shopping: the case of Saudi Arabia. *Journal of Enterprise Information Management*. 24(1). 85-111.
- CP FreshMart Shop. (2564). **ของสด Delivery ต้องซีพีเฟรชมาร์ท (CP FreshMart)**. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2565. จาก <https://cpfreshmartshop.com/>
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis* 7th ed. New York : Pearson.
- Hoelter, J. W. (1983). The Analysis of Covariance Structures: Goodness-of-fit Indices. *Sociological Methods and Research*. 11(3). 325–344.

- Kline, R.B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 3rd ed. New York, NY : The Guildford Press.
- Li, H., Liu, Y., & Heikkila, J. (2014). *Understanding the factors driving NFC-Enabled Mobile payment adoption: An empirical investigation in Proceedings of the 18th Pacific Asia Conference on Information Systems, PACIS 2014*. Finland : University of Turku.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยรังสิต และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย เล็กเจริญ ที่ท่านได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลย์ ปานคำ ท่านทั้งสองได้ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้ร่วมตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลจนทำให้ งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ และขอขอบคุณ ท่านคณะกรรมการในการสอบสารนิพนธ์ที่กรุณา ให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตรวจสอบแก้ไข รูปแบบ และรูปเล่ม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น คุณประโยชน์อันพึงมีแก่การศึกษาค้นคว้าสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีในส่วนของการศึกษานี้ให้แก่บุพการีชนผู้มีพระคุณทั้งมวล ครู อาจารย์ผู้เคยอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม*
THE DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION ABILITY FOR GRADE 7
STUDENTS BY USING THINK-PAIR-SHARE TECHNIQUES AND QUESTIONS

ราตรี พรหมบุตร¹, อธิกมาส มากจ้อย², สมพร ร่วมสุข³
Ratree Prombud¹, Atikamas Makjui², Somporn Ruamsuk³
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร^{1,2,3}
Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand.^{1,2,3}
Email : Art.ratreeprombud@thanyarat.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนธัญรัตนอำเภอดงเจริญ จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้วิธีการจับสลากด้วยการใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความที่จัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถามการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถามในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การอ่านจับใจความ 2. เทคนิคเพื่อนคู่คิด 3. การใช้คำถาม

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to compare the reading comprehension abilities of grade 7 students before and after the learning management by using the think-pair-share technique together with questionnaires and 2) to study the opinions of grade 7 towards learning management with think-pair-share techniques combined with the use of questions. The sample consisted of 34 students in grade 7/1 Thanyarat School, Thanyaburi District, Pathum Thani Province, for the second semester of the academic year 2021. The total number of 34 students was obtained by Simple Random Sampling by using the classroom drawing method random unit. The research instruments were 1) a reading comprehension plan that used a collaborative learning, think-pair-share techniques and question. 2) Aptitude Test in terms of reading comprehension 3) a questionnaire on the students' opinions on learning management by using think-pair-share techniques and question. Statistics for data analysis include mean, standard deviation and dependent samples t-test.

The results of the study were follows: 1. The reading comprehension abilities of grade 7 students in the learning management with think-pair-share technique combined with questioning after school is higher than before leaning at. 0.05 2. The students' overall opinions towards the think-pair-share techniques and using questions were at a high agreement level.

Keywords : 1. Comprehension reading 2. Think-Pair-Share technique 3. Asking question

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาชาติได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2544)

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดหมายไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่างๆ

รวมทั้งต้องทำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา เพื่อสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพ และใช้อย่างคล่องแคล่ว มีวิจารณ์ญาณและมีคุณธรรม ดังพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (2562) ในการประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 29 กรกฎาคม 2505 ความว่า “...ภาษานั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่นในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาไว้ให้ดี...”

ภาษาไทยเป็นทักษะที่มีการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน คนไทยควรใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทุกทักษะ สังคมโลกยุคปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการสื่อสาร มีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างกว้างขวาง การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการแสวงหาความรู้ ทำให้ผู้อ่านได้รับการพัฒนาในหลายด้านทั้งทางด้านสติปัญญา ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมต่างๆ เมื่อผู้อ่านมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริงแล้วย่อมสามารถนำความรู้ ความคิด ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมได้ การอ่านจับใจความนั้นมีความสำคัญมากเพราะเป็นพื้นฐานที่นักเรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ หากผู้อ่านจับใจความได้ก็จะทำให้เข้าใจสิ่งที่อ่านและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้น การอ่านจับใจความจึงมีความสำคัญต่อการเรียนของนักเรียนอย่างยิ่ง เพราะถือเป็นทักษะสำคัญในการพัฒนาการอ่าน ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ทางภาษาสูงขึ้น และนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ในการศึกษาเล่าเรียนนักเรียนต้องศึกษาค้นคว้าและอ่านตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกให้สามารถจับใจความของเรื่องได้ซึ่งจะทำให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ดังคำกล่าวของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) ได้กล่าวว่าการอ่านจับใจความมีบทบาทสำคัญในเรื่องของการอ่าน เพราะถือว่าเป็นการแสดงออกถึงความเข้าใจในการอ่านต่างๆ การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องอ่านแล้วจับใจความได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

โรงเรียนธัญรัตน์ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการอ่านจับใจความเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ของนักเรียน ดังหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนธัญรัตน์พุทธศักราช 2562 (2562) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดตัวชี้วัดเรื่องการอ่านจับใจความ ให้นักเรียนทุกระดับชั้นได้เรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการอ่านและนักเรียนสามารถประยุกต์ใช้วิธีการอ่านจับใจความในการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ ต่อไปถึงแม้การอ่านจะเป็นสาระสำคัญที่มีการกำหนดไว้ในทุกระดับชั้นก็ตาม แต่จากผลการทดสอบ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนธัญรัตน์ปีการศึกษา 2562 พบว่า ความสามารถการอ่านของนักเรียน ก็ยังไม่ถึงตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ที่ ร้อยละ 70 นอกจากนี้จากการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยการสอบ Programme for International Student Assessment (PISA) ของนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี-สระบุรี พบว่าผลการทดสอบ Programme for International Student Assessment (PISA) ปีการศึกษา 2560 ครั้งที่ 1 มีจำนวนนักเรียน 611 คน มีนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 21 คน คิดเป็นร้อยละ 3.44 และ ครั้งที่ 2 มีจำนวนนักเรียน 613 คน มีนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 3.59 ในปีการศึกษา 2561 ครั้งที่ 1 มีจำนวนนักเรียน 592 คน มีนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 24 คน คิดเป็นร้อยละ 4.05

ครั้งที่ 2 มีจำนวนนักเรียน 591 คน มีนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 21 คน คิดเป็นร้อยละ 3.55 ครั้งที่ 3 มีจำนวนนักเรียน 589 คน มีนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.36 จากผลการทดสอบ PISA อยู่ในระดับที่ยังต่ำกว่ามาตรฐานที่โรงเรียนกำหนดไว้คือได้ นักเรียนที่ได้คะแนนในเกณฑ์ปรับปรุง ไม่เกินร้อยละ 2 ด้วยปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดส่งผลให้การเรียนการสอนอ่านจับใจความยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจำเป็นต้องเร่งพัฒนาให้เด็กอ่านจับใจความได้อย่างถูกวิธีสามารถจับใจความได้อย่างถูกต้อง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และรายงานวิจัยต่างๆ แล้วพบว่า มีผู้แก้ปัญหาการอ่านจับใจความไว้หลายวิธี เช่น การสร้างชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD วิธีการสอนแบบ OK5R เทคนิคการสอนแบบพาโนรามา การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค MIA กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC และการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิก ผู้วิจัยสนใจวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ที่ใช้ความสัมพันธ์ที่ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มมาช่วยเพิ่มพูนทักษะการอ่านของนักเรียน เนื่องจากการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการอ่านด้วยตนเองและเพื่อนภายในกลุ่ม โดยสมาชิกภายในกลุ่มจะคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้เร็วขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาทักษะทางสังคมที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานกลุ่มจะช่วยให้เห็นคุณค่าและความสามารถของตนเองของเพื่อนร่วมกลุ่มและเพื่อร่วมชั้น ส่งผลให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขดังแนวคิดของ Slavin (1995) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในการเรียนและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและความสำเร็จของกลุ่ม ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่มและความสำเร็จของกลุ่มหรือสัมฤทธิ์ผลขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ที่เกิดจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล เพราะมีความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่มมา

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด มีขั้นตอนสำคัญคือ การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดของนักเรียน และในแต่ละขั้นตอนการสอนสามารถใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดและเรียนรู้เรื่องที่สอน ดังนั้นการตั้งคำถามจึงสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอน เพราะการตั้งคำถามที่ดีนั้น เป็นหนทางที่จะนำไปสู่กระบวนการคิดเพื่อหาสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้สอนจึงต้องใช้คำถามที่หลากหลายเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กคิด ตั้งแต่คำถามง่ายๆ จนถึงคำถามที่ต้องใช้ความคิดเพื่อนำไปสู่การจับใจความที่ถูกต้อง คำถามจึงมีความสำคัญมากในการช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาทางความคิด คำถามจะทำให้ผู้เรียนมีแรงมุมความคิด เกิดความคิดที่แปลกใหม่ เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวางนำไปสู่ความเข้าใจ ซึ่งชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) กล่าวว่าคำถามมีความสำคัญมากในการพัฒนาผู้เรียน โดยคำถามจะช่วยให้ครูได้สำรวจความรู้เดิมและกระตุ้นความสนใจผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงคิดมากขึ้น และเมื่อมีการอภิปรายจะนำไปสู่ความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ รวมทั้งการตั้งคำถามจะช่วยให้การประเมินผลการเรียนของผู้เรียนและการสอนของครูอีกด้วย

จากการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด ที่ผู้สอนจำเป็นต้องชำนาญในการใช้คำถามในการจัดการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาที่อ่าน เทคนิคการใช้คำถาม

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอน ซึ่งการใช้คำถามในการจัดการเรียนรู้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงมุงการคิดมากขึ้น และเมื่อมีการอภิปรายจะนำไปสู่ความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ครูตั้งไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถามเป็นวิธีที่ดีอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น จึงสนใจที่จะนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถามมาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ

3.2 เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม

3.3 นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพื้นฐาน แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอดงเจริญ จังหวัดพทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำนวน 15 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 592 คนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอดงเจริญ จังหวัดพทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความที่จัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม จำนวน 4 แผน ใช้เวลา 8 ชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนมีคุณภาพและความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ มีค่าIOC เท่ากับ 1.00 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีค่า (p) อยู่ระหว่าง 0.24-0.71 มีค่า (r) อยู่ระหว่าง 0.22-0.67 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test) เพื่อสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t	p
ก่อนเรียน	34	30	16.88	5.66	14.54	0.00
หลังเรียน	34	30	23.88	3.33		

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถามหลังเรียน ($M = 23.88$, $SD = 3.33$) สูงวกาก่อนเรียน ($M = 16.88$, $SD = 5.66$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานวิจัยที่ได้ตั้งไว้

5.2 การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม

รายการประเมิน	M	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.64	0.50	มากที่สุด	1
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.61	0.52	มากที่สุด	2
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.56	0.60	มากที่สุด	3
รวม	4.61	0.49	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทการโค้ชโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านบรรยากาศการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ($M = 4.65$, $SD = 0.43$) ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 2 ($M = 4.61$, $SD = 0.45$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3 ($M = 4.60$, $SD = 0.41$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม หลังการจัดการ

เรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด มีขั้นตอนการใช้คำถามเพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ โดยขั้นแรก (Think) นักเรียนฝึกอ่านและคิดคนเดียว โดยได้อ่านบทที่กำหนด ตั้งแต่ชื่อเรื่อง และทำความเข้าใจเนื้อเรื่องทั้งหมด ทำให้นักเรียนได้รู้ว่าเนื้อหาที่ได้อ่านเกี่ยวข้องกับชื่อเรื่องอย่างไร และครูผู้สอนจะตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการอ่าน เกิดการประมวลผลความคิด ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่านได้ดีขึ้น และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการอ่านลงในใบงานเดี่ยว ต่อมา ในขั้น Pair เป็นกิจกรรมกลุ่มย่อย ที่จัดนักเรียนแต่ละกลุ่มให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล แลกเปลี่ยนความรู้กันในกลุ่ม ปานกลาง อ่อนในขั้นนี้ให้นักเรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ร่วมกัน ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ได้สร้างความรู้ความเข้าใจในการอ่านจับใจความร่วมกัน และบันทึกข้อมูลจากการอภิปรายบันทึกลงในใบงานกลุ่ม และในขั้น Share เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้นำเสนอผลงานของกลุ่มตนหน้าชั้นเรียน ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนในกลุ่มอื่นๆ ได้แสดงความคิดเห็นและซักถาม เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่ประเด็นของใจความสำคัญในแต่ละเรื่องอย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) ได้กล่าวถึงรูปแบบเทคนิคเพื่อนคู่คิดว่าเป็น รูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยเริ่มจากการจับคู่กันคิดแล้ว นำความคิดของทั้งคู่มาอภิปรายในกลุ่มเพื่อให้ได้ความคิดของกลุ่มเป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ พัฒนาพฤติกรรมทางสังคมควบคู่กับความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียน นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่า เมื่อนำการใช้คำถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีแนวทางในการอ่าน เรื่องและฝึกคิดแล้วสามารถสรุปความรู้ ความเข้าใจจับใจความของเรื่องได้ถูกต้อง การใช้คำถามที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการอ่านและสามารถสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองจนสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนให้สูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับ ภพ เลหาไพบุลย์ (2537) กล่าวว่า การใช้คำถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ และเป็นเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้แก้ปัญหา และสรุปแนวคิดได้ด้วยตนเองเป็นสื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นการถามตอบด้วยวาจาระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งนี้จุดเน้นที่สำคัญของเทคนิคเพื่อนคู่คิด คือ กิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำความเข้าใจในการอ่านและจับใจความร่วมกัน และดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานได้ และเทคนิคเพื่อนคู่คิด ยังเป็นกิจกรรมที่เน้นการใช้คำถามอย่างหลากหลาย ตั้งแต่คำถามง่าย ๆ จนถึงคำถามที่ต้องใช้ความคิดที่สูงขึ้น ซึ่งการตั้งคำถามที่ดีจะนำไปสู่คำตอบที่ชัดเจนถูกต้อง ดังนั้นการตั้งคำถามจึงเป็นเครื่องมือช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและการใช้คำถามที่หลากหลายจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด มีความคิดริเริ่มในการค้นหาคำตอบ การใช้คำถามจึงช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดทั้งก่อนอ่าน ขณะอ่าน และหลังจากการอ่าน ในการอ่านครูเป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดและจับใจความของเนื้อเรื่อง ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจและพัฒนาการอ่านที่ดีขึ้นได้จากการตอบคำถามที่หลากหลายจนสามารถสรุปใจความสำคัญจากการตอบคำถามจากการอ่านสารประเภทต่างๆ จนกลายเป็นความเข้าใจในการอ่าน สอดคล้องกับผลงานของ สุมาลี บุญชู (2560) ที่วิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่าน

จับใจความภาษาไทยของนักเรียน หลังการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟ สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลงานของ มนตรี เกื้อทาน (2562) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียน หลังการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KLWH Plus ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่คิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.2 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุดคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ บรรยากาศการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ เป็นประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่มนักเรียนสามารถนำกระบวนการอ่านจับใจความไปใช้ในการเรียนรู้รายวิชาอื่นๆ เป็นลำดับสุดท้าย การที่ด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม เป็นเทคนิคที่มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนการอ่านและคิดด้วยตนเอง ได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้ฝึกคิดและวางแผนการทำงานร่วมกันกับสมาชิก ส่งผลให้นักเรียนได้คิดและทำงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น มีการโต้ตอบกันภายในกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นกันและกัน รู้จักและสนิทสนมกันมากยิ่งขึ้นจนเกิดการยอมรับกันและกัน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นการสร้างสัมพันธ์อันดี เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้นและมีความมั่นใจในคำตอบมากขึ้นเพราะได้ผ่านการคิดพิจารณาของกลุ่มมาแล้ว และสามารถนำขั้นตอนการอ่านจับใจความไปปรับใช้กับการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนตรี เกื้อทาน (2561) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWLH Plus ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนคู่คิด เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ เน้นให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น จนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนให้สูงขึ้นด้วย

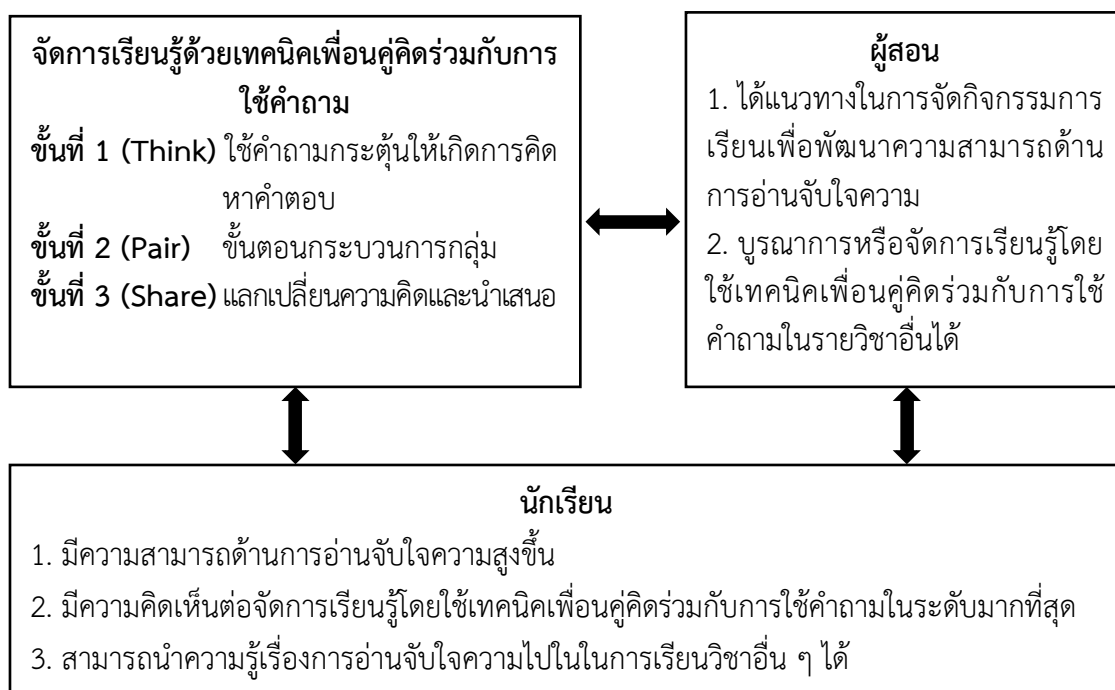
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ พบว่า ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 คือ ครูช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในกระบวนการจัดการเรียนรู้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน โดยครูคอยสำรวจสอบถามนักเรียนแต่ละกลุ่ม คอยให้ความช่วยเหลือนักเรียน ตอบปัญหา ประเด็นสงสัยแก่นักเรียน ช่วยแนะนำส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ รู้สึกเป็นกันเองกับครูผู้สอน ดังที่ บุปผชาติ ทัทพกรณ์ (2540) ที่กล่าวถึง การปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ ผู้สอนสามารถทำได้ โดยเลือกใช้วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนา ความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของผู้เรียน นอกจากนี้ครูยังมีบุคลิกภาพที่เป็นมิตร กับนักเรียนคอยให้คำแนะนำและความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนพบปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และตัวครู และนักเรียนรองลงมา การได้ทำกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการทำกิจกรรมกลุ่มนั้น นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เพื่อความสำเร็จ

ของงานกลุ่ม จึงมีการแลกเปลี่ยนความรู้ แสดงความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม เกิดการยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน นักเรียนที่อ่อนจะกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น เพราะเห็นถึงความสำคัญของตนเองที่มีส่วนช่วยให้กลุ่มตัวเองประสบความสำเร็จได้ และในขณะเดียวกันนักเรียนที่เก่งก็จะให้การยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนอ่อนด้วยเช่นกัน ส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมกันนั่นเอง (นิรันดร์ ตั้งเมธิกุล, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Slavin (1987) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การให้ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน จะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ภูมิใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองและต่อกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่สูงขึ้น พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดียอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้นและ บรรยากาศในห้องเรียนขณะเรียนเป็นกันเอง เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนต้องอ่านเรื่องที่กำหนดและคิดหาคำตอบด้วยตนเอง ครูอาจใช้เวลาในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนแต่ละคนไม่เท่ากัน จนอาจทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไม่เท่าเทียม หรือบางคนอาจได้รับคำแนะนำไม่เต็มที่เท่าที่ควร

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 คือ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับต่อเนื่องไม่สับสน รองลงมา ได้แก่ สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ไม่ยากมากเกินไป และ ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและแสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นลำดับสุดท้าย การที่ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทคนิคที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้มีหลากหลายขั้นตอน ทั้งขั้นตอนการคิดด้วยหาคำตอบด้วยตนเอง ขั้นตอนกระบวนการกลุ่ม และขั้นตอนการนำเสนอความคิดของกลุ่มแก่เพื่อนในชั้นเรียน จึงอาจทำให้นักเรียนเกิดความสับสนในขั้นตอนการเรียนรู้บางขั้นตอน และยังเป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดและตอบคำถามในใบงานด้วยตนเอง และนำผลที่ได้มาสรุปกับกลุ่ม หาข้อสรุปและคำตอบรวมกันเพื่อตอบคำถามในใบงานกลุ่ม อาจทำให้นักเรียนบางคนเกิดความเบื่อหน่ายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี เกื้อทาน (2561) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWLH Plus ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนคู่คิด พบว่า เทคนิคที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้มีหลายขั้นตอน อาจทำให้นักเรียนบางคนเกิดความสับสนในบางขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรม และนักเรียนบางคนยังขาดประสบการณ์หรือความรู้เดิมในเรื่องที่อ่านจึงทำให้ไม่สามารถตั้งคำถามให้สอดคล้องกับเรื่องที่อ่านในบางประเด็นได้

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถามทั้ง 3 ขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านจับใจความสูงขึ้นและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถามอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำเสนอเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและส่งเสริม วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถามแก่ผ่สอนรายวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านขั้นสูงขึ้น

8.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถามในรายวิชาอื่นๆ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรให้คำแนะนำ และอธิบายข้อสงสัยแก่นักเรียน แต่ละกลุ่มให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเกิดความเข้าใจในบทเรียนนั้นๆ มากยิ่งขึ้น

8.2.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม เป็นการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดเป็นระบบ เป็นขั้นตอนและให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีหลายขั้นตอน ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องคำนึงระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม

8.2.3 การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม เป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกันทั้งภายในกลุ่ม และในห้องเรียน ดังนั้น

ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่และมีอิสระในการแสดงความคิด

8.2.4 ในการทำกิจกรรมกลุ่ม ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือของนักเรียนภายในกลุ่ม ให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อกลุ่ม ในบางครั้งอาจมีบางกลุ่มที่นักเรียนละเลยไม่ให้ความร่วมมือต่อกลุ่มดังนั้นครูผู้สอนจึงควรกระตุ้นให้เรียนเกิดความรับผิดชอบและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความที่จัดการเรียนรู้ด้วย เทคนิคเพื่อนคู่คิด และ การใช้คำถาม กับร่วมกับผังกราฟิก หรือร่วมกับเทคนิควิธี สอนอื่นๆ เช่น KWLH Plus, SQ4R, MIA, SIRC เป็นต้น

8.3.2 ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ด้วยด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการใช้คำถาม กับตัวแปรอื่นๆ เช่น การอ่านวิเคราะห์ การอ่านตีความ การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ การอ่านวิจารณ์ เป็นต้น

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). **เทคนิคการใช้คำถามพัฒนาการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : วีพริ้นท์.
- นิรันดร์ ตั้งเมธีกุล. (2546). **การสอนแบบ KWLH ด้วยการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ พฤติกรรมด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และด้านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประทีป วาทิกทินกร. (2553). **ลักษณะการใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภพ เลหาไพบุลย์. (2537). **แนวการสอนวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- มนตรี เกื้อทาน. (2561). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWLHPlus ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่คิด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุมาลี บุญชู. (2560). **ผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ (2545). **19 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ**. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.

Slavin, Robert E. (1995). **Cooperative learning : Theory, research and practices**. 2nd ed. New Jersey Massachusetts : Prentice-Hall.

_____. (1987). Cooperative Learning and Cooperative School. **Educational Leadership**. 46. 7-13.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยได้รับความเมตตากรุณา ให้คำปรึกษา คอยให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องจากท่านอาจารย์ ดร.อธิมาส มากจัญญ์ รองศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข รองศาสตราจารย์ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สง่า วงศ์ไชย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทั้งสามท่าน อาจารย์ ดร.กรวุฒิ แผนพรหม ดร.สุพรรณิ ขาวงาม คุณครู อนุวัฒน์ แก้วลอย ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ เพื่อให้เก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอดุสิต จังหวัดปทุมธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัยจนบรรลุวัตถุประสงค์ สำเร็จไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณ นายชัยสิทธิ์ พรหมบุตร นางยัม หาญเสมอ บิดา มารดา ของผู้วิจัย ที่ได้มอบความรัก ความอบอุ่น ให้กำลังใจ คอยสนับสนุน การทำวิจัย จนสำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหวังที่ตั้งใจไว้ทุกประการ

**ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร
ของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)***
**CAUSAL FACTORS OF USE BEHAVIORSOCIAL MEDIAIN INTERNAL COMMUNICATION
OF EMPLOYEEAIRPORTS OF THAILAND PUBLIC COMPANY LIMITED**

อภิสิทธิ์ สรรน้อย¹, สุมาลย์ ปานคำ²

Apatsanan Sranoi¹, Sumaman Pankham²

วิทยาลัยนวัตกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยรังสิต^{1,2}

College of Digital Innovation Technology, Rangsit University, Thailand.^{1,2}

Email : sumaman.p@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ที่ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF จำนวน 316 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และโมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า 1. โมเดลความสัมพันธ์ที่เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านคุณภาพของข้อมูล 2)ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 3)ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ 4)ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน 5)ด้านทัศนคติ และ 6)ด้านพฤติกรรมการใช้งาน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 389.18, ค่า CMIN/df = 1.14, ค่าองศาอิสระ (df) = 341, ค่า GFI = 0.93, ค่า AGFI = 0.90, ค่า SRMR = 0.03, ค่า RMSEA = 0.02 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.84 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้ร้อยละ 84 2. ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านทัศนคติ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน มีอิทธิพลต่อด้านพฤติกรรมการใช้งานตามลำดับ ซึ่ง บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานในการสื่อสารภายในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : 1. การสื่อสารภายในองค์กร 2. พฤติกรรมการใช้งาน 3. ปัจจัยเชิงสาเหตุ

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) develop and validate the consistency of a causal relationship model of use behavior social media in internal communication of employee Airports of Thailand Public Company Limited, and 2) to study casual factors of use behavior social media in internal communication of employee Airports of Thailand Public Company Limited. The tools used in the research were online questionnaires. The sample group consisted of 316 employees of Airports of Thailand Public Company Limited, who have used Line application AOT STAFF. The statistics used in data analysis were frequency, percentage and the structural equation model.

The results of the research showed that 1. The causal relationship model of variables consisting of 6 components was 1) information quality 2) subjective norm 3) perceived usefulness 4) perceived ease of use 5) attitude 6) use behavior and model developed in accordance with empirical data. The statistics showed the Chi-square statistics goodness fit test (χ^2) = 389.18, degrees of freedom (df) = 341, CMIN/df = 1.14, GFI=0.93, AGFI = 0.90, SRMR = 0.03, RMSEA = 0.02. The final was predictive coefficient of 0.84, indicating that the variables in the model can explain the use behavior social media in internal communication of employee Airports of Thailand Public Company Limited by 84 percent. 2. Causal factors were found that attitude, perceived usefulness, and perceived ease of use were respectively influence on use behavior. The results of this research are useful for Airport of Thailand Company Limited for being utilized as guidelines for planning the implementation of internal communications within the organization to increase the efficiency of work.

Keywords : 1. Internal Communication 2. Use Behavior 3.Causal Factors

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสามารถเปลี่ยนโฉมหน้าของสื่อเก่ากลายเป็นสื่อใหม่ (New Media) ที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน ผู้รับสารสามารถเลือกรับสารที่ตนเองสนใจ มีส่วนร่วมและโต้ตอบกับผู้ส่งสารได้ทันที ทุกที่ ทุกเวลา และมีอุปกรณ์เช่นโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน แท็บเล็ต แล็ปท็อป และสัญญาณอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นพลังมหาศาลและสร้างสรรค์ให้สื่อมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว สะดวกสบาย สื่อใหม่นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนให้ไทยแลนด์ก้าวไปสู่ยุค 4.0 มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งสื่อใหม่ส่งผลกระทบต่อประเทศทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวัน (lifestyle) ของมนุษย์ที่ต้องแข่งขันกับเวลาให้มากขึ้น (ลฎาภา ศรีพิสดา, สุภาวดี สุวรรณแทน และพงศกร ทองพันธุ์, 2561)

การใช้แอปพลิเคชันไลน์ในการสื่อสารภายในองค์กรช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้แอปพลิเคชันไลน์สามารถสื่อสารได้ในหลายรูปแบบไม่ว่า

จะเป็นภาพและเสียง จึงทำให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ลดปัญหาเรื่องการสื่อสารไม่ชัดเจน เข้าใจไม่ตรงกัน หรือแม้กระทั่งการสื่อสารคลาดเคลื่อน จากเหตุผลดังกล่าวทำให้หลายองค์กรเลือกใช้แอปพลิเคชันไลน์เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด (สมิธ พิฑูรพงศ์, 2560)

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เห็นถึงประโยชน์ของการนำโซเชียลมีเดียแอปพลิเคชันไลน์มาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารภายในองค์กร เพื่อแจ้งข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ให้พนักงานทราบอย่างทั่วถึง จึงสร้างแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF โดยมีฟังก์ชันการทำงานหลายรูปแบบ อาทิ ตรวจสอบสถานะการทำงาน, ตรวจสอบข้อมูลการลงเวลาทำงาน, ลงทะเบียนอบรม, สมุดโทรศัพท์ และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ อีกทั้งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารของบุคลากรภายในองค์กร เนื่องจากการรับสารและส่งสารภายในองค์กรได้อย่างชัดเจน ข้อมูลถูกต้อง มีความเข้าใจตรงกัน และสามารถดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกันได้ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2562)

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) มีหลายปัจจัย ได้แก่ ด้านคุณภาพของข้อมูล (Information Quality) ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) ด้านทัศนคติ (Attitude) ซึ่งถ้าผู้พัฒนาแอปพลิเคชันสามารถทำให้บุคลากรภายในองค์กรเกิดพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรมากขึ้นจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ถูกต้องและรวดเร็ว

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) จะเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานในการสื่อสารภายในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

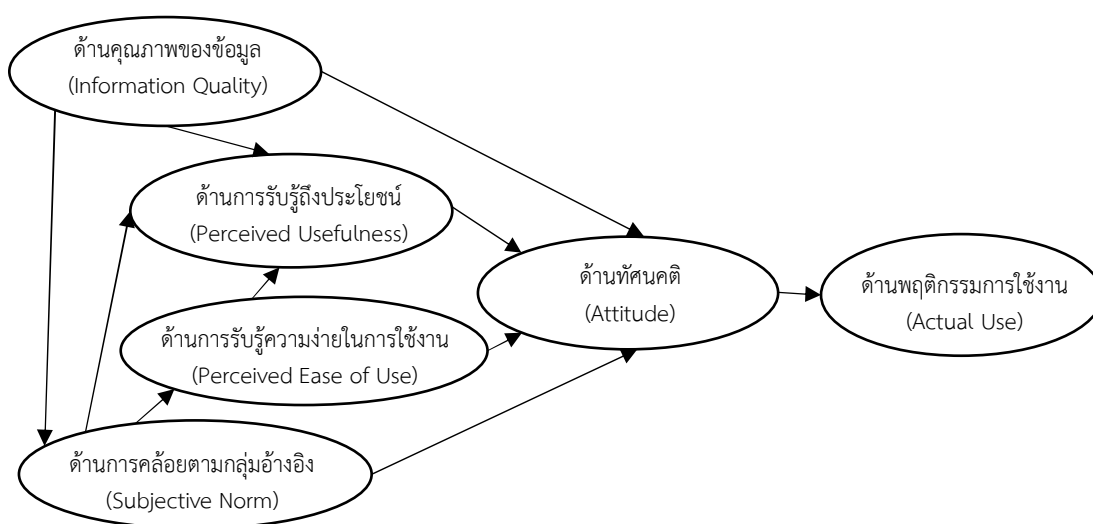
3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

3.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey Method) โดยการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ Yuhelmi, MeryTrianita & Surya Dharma (2019) มาปรับปรุง และพัฒนาโดยปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร ได้แก่ ด้านคุณภาพของข้อมูล (Information Quality) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) และด้านทัศนคติ (Attitude) ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
(ที่มา: Yuhelmi, MeryTrianita, & Surya Dharma, 2019)

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ที่ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF จำนวน 8,769 คน (ณ วันที่ 30 กันยายน 2563) กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ที่ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF จำนวน 316 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal Structural- Models with Latent Variable) Kline, (2011); นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ได้เสนอว่า ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมควรอยู่ใน 1 ตัวแปรสังเกตได้ต่อ 10-20 เท่า หรือตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้จากค่าสถิติ Holster ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 (Hoelter, 1983) จึงจะถือว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการศึกษานี้มีตัวแปรที่สังเกตได้จำนวน 30 ตัวแปร ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 300 คนขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คำถามคัดกรองเบื้องต้น ได้แก่ ท่านเคยใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF ในการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร หรือไม่ จำนวนทั้งสิ้น 1 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สังกัด จำนวนทั้งสิ้น 4 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของข้อมูล 2) ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 3) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ 4) ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน 5) ด้านทัศนคติ และ 6) ด้านพฤติกรรมการใช้งาน จำนวน 30 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Congruence หรือ IOC) ได้ IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ที่ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยวิธีการคำนวณของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่าค่าความเชื่อมั่นด้านคุณภาพของข้อมูล เท่ากับ 0.93, ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เท่ากับ 0.89, ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ เท่ากับ 0.91, ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน เท่ากับ 0.96, ด้านทัศนคติ เท่ากับ 0.97, ด้านพฤติกรรมการใช้งาน เท่ากับ 0.96 โดยพิจารณาเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่น 0.70 ขึ้นไป (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามออนไลน์จากบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ที่ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF โดยมีข้อคำถามคัดกรองจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ (1) ท่านเคยใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF ในการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร หรือไม่ ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าไม่เคย ผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยเก็บข้อมูลจากการแบ่งปันลิงก์ URL ของแบบสอบถามออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2565 รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 1 เดือน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 320 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 316 คน นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

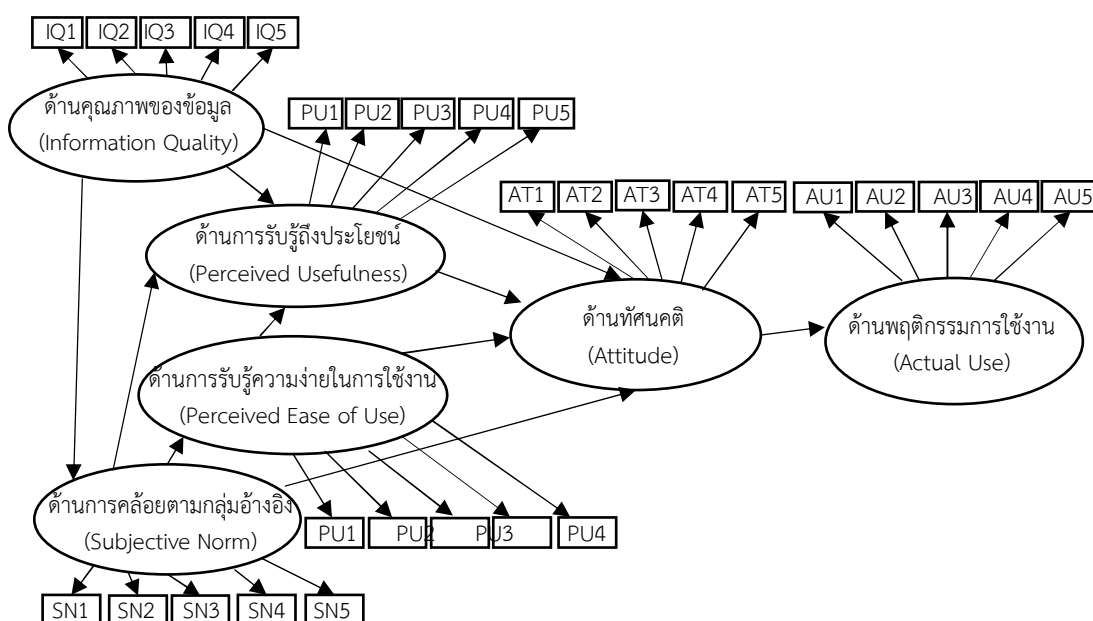
การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง เพื่อหาเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปร หาขนาดอิทธิพล และทิศทางว่าเป็นอย่างไร จากแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้ อ้างอิงมีการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติ CMIN/DF น้อยกว่า 3.00 ค่า GFI, AGFI, CFI ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป และค่า RMSEA, SRMR น้อยกว่า 0.08 ซึ่งสอดคล้องกับสถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (กริช แรงสูงเนิน, 2554)

5. ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 316 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 62.66 มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 41.77 การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 60.13 สังกัดท่าอากาศยานดอนเมือง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 และผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ที่ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF

5.1 ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

5.1.1 ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของ Yuhelmi, MeryTrianita, & Surya Dharma (2019) มาพัฒนาและปรับปรุงพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1)ด้านคุณภาพของข้อมูล 2)ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 3)ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ 4)ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน 5)ด้านทัศนคติ และ 6)ด้านพฤติกรรมการใช้งาน โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ดังภาพที่ 2

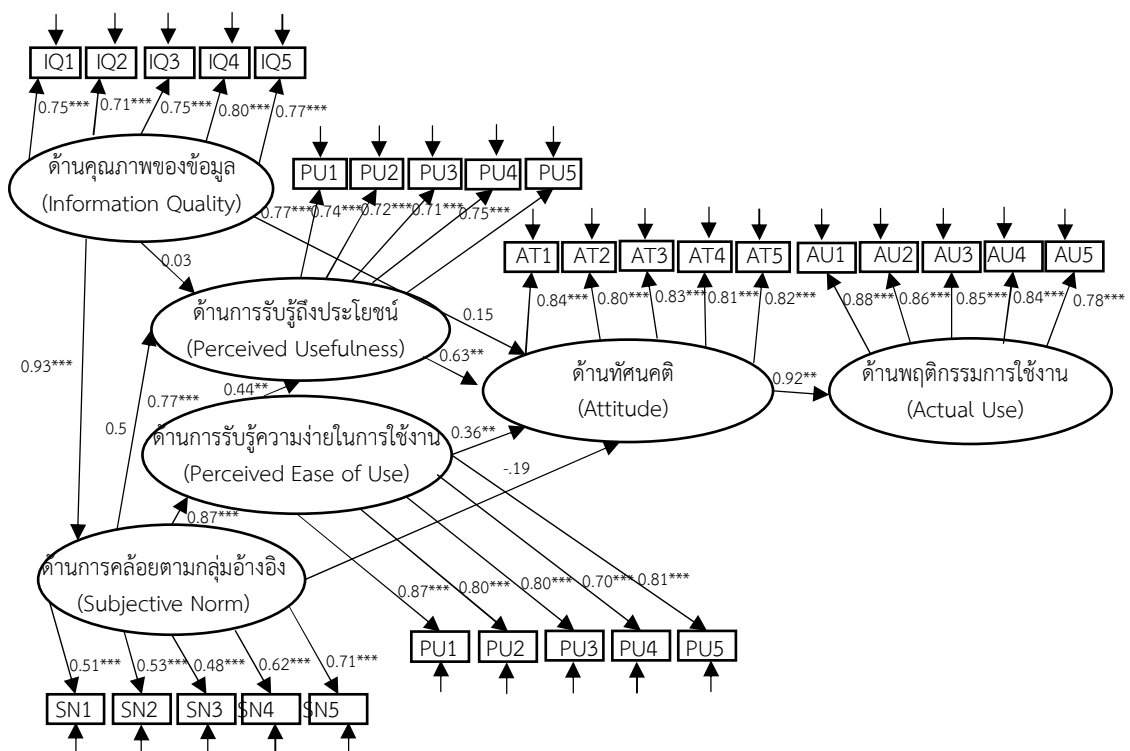
ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

5.1.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดย

พิจารณาจากค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (CMIN/df) = 1.14 ค่าดัชนี GFI = 0.93, AGFI = 0.90, CFI = 0.99 และ TLI = 0.99 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า GFI, AGFI, CFI ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 ค่า RMSEA = 0.02 ค่า SRMR = 0.03 เป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า RMSEA และ ค่า SRMR ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.08 และค่า Hoelter = 312 เป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า Hoelter ต้องมีค่ามากกว่า 200 ซึ่งบ่งชี้ได้ว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

5.2.1 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) พบว่าพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านทัศนคติ ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ปัจจัยด้านทัศนคติ ได้รับผลทางตรงจากปัจจัยด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.63 และด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังภาพที่ 3

$$\chi^2 = 389.18, \text{CMIN/df} = 1.14, \text{GFI} = 0.93, \text{AGFI} = 0.90, \\ \text{CFI} = 0.99, \text{SRMR} = 0.03, \text{RMSEA} = 0.02$$

ภาพที่ 3 ค่าสถิติของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
(โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์)

5.2.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

ตัวแปร แฝง ภายนอก	ตัวแปรแฝงภายใน														
	SN			PU			PE			AT			AU		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
IQ	.93***	-	.93***	.03	.81	.84	-	.81	.81	.15	.65	.80	-	.73	.73
SN	-	-	-	.50	.38	.88	.87***	-	.87***	-.19	.86	.67	-	.62	.62
PU	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.63**	-	.63**	-	.58**	.58**
PE	-	-	-	.44**	-	.44**	-	-	-	.36**	.27**	.63**	-	.58**	.58**
AT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.92***	-	.92***
R ²	0.86			0.86			0.76			0.85			0.84		

หมายเหตุ*** $p \leq .001$, DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม, IQ = ด้านคุณภาพของข้อมูล, SN= ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง, PU = ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์, PE = ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน, AT = ด้านทัศนคติ, AU = ด้านพฤติกรรมการใช้งาน, R² = ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านทัศนคติ ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากด้านการรับรู้ถึงประโยชน์และด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.58 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ปัจจัยด้านทัศนคติได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.63 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมมากที่สุดจากด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.86

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

6.1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของข้อมูล 2) ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 3) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ 4) ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน 5) ด้านทัศนคติ และ 6) ด้านพฤติกรรมการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yuhelmi, MeryTrianita & Surya Dharma (2019) และโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 389.18, ค่า CMIN/df เท่ากับ 1.14, ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 341, ค่า GFI เท่ากับ 0.93,

ค่า AGFI เท่ากับ 0.90, ค่า SRMR เท่ากับ 0.03, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.02 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของกริช แรงสูงเนิน (2554)

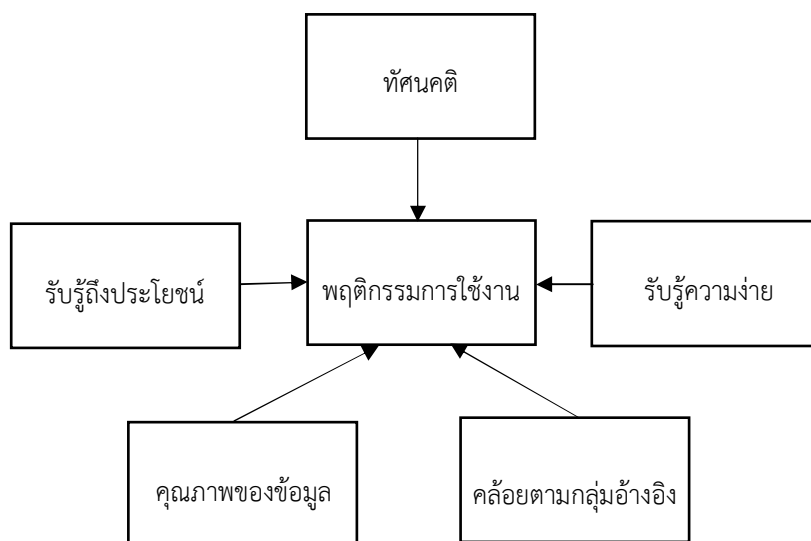
6.2 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ดังนี้

6.2.1 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านทัศนคติมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) มีความรู้สึกชื่นชอบ ประทับใจ พอใจ และเต็มใจ ที่จะใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF อีกทั้งเชื่อว่าการใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการทำงานมีความเหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา ตะนุรักษ์, นรพล จินันท์เดช และประยงค์ มีใจเชื้อ (2559) ได้ศึกษา อิทธิพลของทัศนคติต่อการใช้งานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีของพนักงานอุตสาหกรรมการค้าส่งและค้าปลีกไทย พบว่า ตัวแปรทัศนคติต่อการใช้อิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจ แสดงว่า การรับรู้ที่ง่ายและการรับรู้ว่ามีประโยชน์ส่งผลทางบวกต่อทัศนคติและพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีของพนักงานอุตสาหกรรมการค้าส่งและค้าปลีกไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยน์พร ชุมเกษียร (2562) ได้ศึกษาอิทธิพลทางสังคม การรับรู้และทัศนคติการใช้งานบาร์โค้ดที่มีต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีบาร์โค้ดในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์นิคมอุตสาหกรรม อีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง พบว่า ทัศนคติการใช้งานบาร์โค้ดส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีบาร์โค้ดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

6.2.2 ปัจจัยด้านทัศนคติได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านการรับรู้ถึงประโยชน์มากที่สุด เนื่องจากบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) รับรู้ว่ามีประโยชน์และช่วยให้เกิดความสะดวกในการสื่อสารภายในองค์กร อีกทั้งแอปพลิเคชันไลน์ยังมีฟีเจอร์ให้เลือกใช้งานหลากหลาย เช่น สมุดโทรศัพท์ และบทเรียนออนไลน์ ดังนั้นทำให้การสื่อสารภายในองค์กรรวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์สิทธิ์ ใจชื่น และสร้อยบุปผา สาตร์มูล (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีเครื่องปรับอากาศของผู้นับถือ ประเพณีกลุ่มโรงแรม กลุ่มห้องปฏิบัติการและผู้นับถือทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์มีอิทธิพลต่อทัศนคติมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเท่ากับ 0.226 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญลักษณ์ พลวัน, สุพรรณษา กุลแก้ว และณัฐสิทธิ์ เกิดศรี (2554) ได้ศึกษา พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี QR Code ของกลุ่มประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับมีผลกระทบต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน QR Code อย่างมีนัยสำคัญ

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับ 5ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้บุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เกิดพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF ประกอบด้วย 1)ด้านคุณภาพของข้อมูล 2)ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 3)ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ 4)ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน และ 5)ด้านทัศนคติ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ควรมีนโยบายให้ความสำคัญเรื่องการส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารภายในองค์กรมากขึ้น โดยการเลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีวิธีการใช้งานที่ไม่ซับซ้อน เพื่อให้บุคลากรภายในองค์กรรู้สึกชื่นชอบและเต็มใจที่จะใช้งานเทคโนโลยีนั้นๆ เพื่อสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยที่พบว่า ด้านทัศนคติส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรภายใน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ฝ่ายระบบสารสนเทศ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ควรพัฒนาแอปพลิเคชันไลน์ AOT STAFF ให้มีฟีเจอร์การใช้งานที่ตรงกับความต้องการของบุคลากรภายในองค์กรให้มากยิ่งขึ้น และตรวจสอบสถานะการทำงานของระบบให้มีความเสถียรอยู่เสมอ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 การวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากที่ปรากฏในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ด้านความคาดหวังในการใช้งาน ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการใช้งาน และด้านพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน เป็นต้น

9. เอกสารอ้างอิง

กริช แรงสูงเนิน. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- ธัญญลักษณ์ พลวัน, สุพรรณษา กุลแก้ว และณัฐสิทธิ์ เกิดศรี. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี QR Code ของกลุ่มประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร. *วิศวกรรมสาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 27(88). 29-40.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัยน์พร ชุมเกษียร. (2562). อิทธิพลทางสังคม การรับรู้และทัศนคติการใช้งานบาร์โค้ดที่มีต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีบาร์โค้ดในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง. *วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 8(16). 86-99.
- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2562). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของ ทอท. ปีงบประมาณ 2562*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2564. จาก <https://portal.airportthai.co.th/kmhub/drive/public/Documents/แผนแม่บท%20ทอท/แผนแม่บทICT.pdf#search=aot%20staff>
- ลฎาภา ศรีพสุตา, สุภาวดี สุวรรณเทน และพงศกร ทองพันธุ์. (2561). สื่อใหม่กับวัยรุ่นไทยใช้อย่างไรให้เกิดประโยชน์ How to Thai adolescent use New media for advantage?. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 10(27). 227-235.
- วนิดา ตะนุรักษ์, นรพล จินันท์เดช และประยงค์ มีใจเชื้อ. (2559). อิทธิพลของทัศนคติต่อการใช้งานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีของพนักงานอุตสาหกรรม การค้าส่งและค้าปลีกไทย. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 22(1). 41-53.
- ศักดิ์สิทธิ์ ใจชื่น และสร้อยบุปผา สาตรมุล. (2564). ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีเครื่องปรับอากาศของผู้นักประเภทกลุ่มโรงแรม กลุ่มห้องปฏิบัติการและผู้นักทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*. 10(1). 160-172.
- สมิธ พิฑูรพงศ์. (2560). *การใช้แอปพลิเคชันไลน์ในกระบวนการทำงานกรณีศึกษา บริษัท สหผลิตภัณฑ์พาณิชย์ จำกัด*. สารนิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis* 7th ed. New York : Pearson.
- Hoelter, J. W. (1983). The Analysis of Covariance Structures: Goodness-of-Fit Indices. *Sociological Methods and Research*. 11(3). 325–344.
- Kline, R.B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 3rd ed. New York, NY : The Guildford Press.
- Yuhelmi, Mery Trianita, and Surya Dharma. (2019). The Extension of TAM Model in the Use of Point of Sale (Pos) in Minimarkets in Padang, Indonesia. *KnE Social Sciences*. 3(14). 83-96.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้ความอนุเคราะห์จากทางวิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษาดิจิทัลและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยรังสิต และคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจน เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอดขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลย์ ปานคำ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาวิจัยค้นคว้าอิสระ ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ขอขอบคุณคณะกรรมการทุกท่าน ที่กรุณาตรวจรูปแบบ ให้คำแนะนำ แก้ไขรูปแบบ ขอขอบคุณ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย ขอขอบคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ครอบครัว และผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนกระตุ้นเตือน และเป็นกำลังใจตลอดมา คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทีแต่บุพการีบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA
ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*

CAUSAL FACTORS INFLUENCING PURCHASE INTENTION CLOTHES
ON ZARA APPLICATION OF CONSUMERS IN BANGKOK

ปริญธร บุญเกื้อหนุน¹, สุมาลย์ ปานคำ²

Parichat Boonkuernoon¹, Sumaman Pankham²

วิทยาลัยนวัตกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยรังสิต^{1,2}

College of Digital Innovation Technology, Rangsit University, Thailand.^{1,2}

Email : sumaman.p@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เคยซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA และพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และโมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า 1. โมเดลความสัมพันธ์ที่เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้สัมผัส 2) ด้านประสบการณ์ 3) ด้านคุณค่าตราสินค้า และ 4) ด้านความตั้งใจซื้อ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 249.23, ค่า CMIN/df = 1.96, ค่าองศาอิสระ (df) = 127, ค่า GFI = 0.94, ค่า AGFI = 0.90, ค่า SRMR = 0.03, ค่า RMSEA = 0.04 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.99 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ได้ร้อยละ 99 2. ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านประสบการณ์ และด้านคุณค่าตราสินค้า มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจซื้อตามลำดับ ซึ่งแอปพลิเคชัน ZARA สามารถนำผลวิจัยไปวางแผนสร้างกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับลูกค้า เพื่อให้เกิดความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ในครั้งต่อไป

คำสำคัญ : 1. แอปพลิเคชัน 2. ความตั้งใจซื้อ 3. ปัจจัยเชิงสาเหตุ

ABSTRACT

The objectives of this article were to 1) develop and validate the consistency of a causal relationship model of the purchase intention clothes on Zara Application of consumers in Bangkok. 2) To study causal factors affecting purchase intention clothes on Zara Application of consumers in Bangkok. The tools used in the research were online questionnaires. The sample group consisted of 400 consumers in Bangkok, who have purchase intention clothes on Zara Application. The statistics used in data analysis were frequency, percentage and the structural equation model.

The results of the research showed that 1. the causal relationship model of variables consisting of 4 components was 1) sensory stimuli 2) experience 3) brand equity 4) purchase Intention and model developed in accordance with empirical data. The statistics showed the Chi-square statistics goodness fit test (χ^2) = 249.231, degrees of freedom (df) = 127, CMIN/df = 1.962, GFI = 0.94, AGFI = 0.90, SRMR = 0.03, RMSEA = 0.04. The final was predictive coefficient of 0.99, indicating that the variables in the model can explain the purchase intention clothes on Zara Application of consumers in Bangkok by 99 percent. 2. Causal factors were experience and brand equity influence on purchase intention. The results of this research are useful for marketing strategies to meet the needs of customers in the future.

Keywords : 1. Application 2. Purchase Intention 3. Causal Factors

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตมีการพัฒนามากยิ่งขึ้นส่งผลให้รูปแบบการใช้ชีวิตของมนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทำให้ปัจจุบันเข้าสู่ยุคดิจิทัลมากยิ่งขึ้น โดยด้านการตลาดได้มีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทกับธุรกิจในทุกๆ อุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้น รวมถึงธุรกิจเสื้อผ้าแฟชั่นที่ช่องทางออนไลน์ถูกเลือกใช้มากขึ้น เพราะมีความสะดวกและรวดเร็ว โดยผู้บริโภคสามารถเลือกชมและซื้อสินค้าได้ต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมบริการส่งสินค้าถึงบ้าน และมีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย (สรีพร โพธิ์งาม, 2559)

ในยุคปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าแฟชั่นเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดวงการหนึ่งของโลกแฟชั่นนั้นส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลก อีกทั้งสินค้าแฟชั่นยังสร้างรายได้ทางอ้อมให้กับธุรกิจประเภทอื่นๆ เช่น การขนส่ง ร้านอาหาร โรงแรม รวมถึงยังสามารถเป็นตัวสะท้อนของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจได้อีกด้วย (ฤดี หลิมไพโรจน์, 2556) เห็นได้ชัดว่าสินค้าแฟชั่นเป็นสินค้าที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตมากอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจไม่แพ้กัน โดยหนึ่งในตราสินค้า (Brand) ที่มีชื่อเสียงมาก คือ ZARA เป็นตราสินค้าสัญชาติสเปน ที่ถือว่าเป็นร้านขายเสื้อผ้าใหญ่อันดับ 1 ของโลก รองลงมา คือ H&M และ Uniqlo (ลงทุนแมน, 2560)

Zara ก่อตั้งโดยอามันซิโอ ออร์เตกา (Amancio Ortega) ชาวสเปนวัย 81 ปี ด้วยฐานะที่ยากจน ทำให้เขาตัดสินใจลาออกจากโรงเรียนมารับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า เมื่อเริ่มเรียนรู้และฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าเบื้องต้นมาพอสมควรแล้ว จึงตัดสินใจก่อตั้งบริษัท Confecciones Goa ในปี ค.ศ. 1972 โดยมีผู้ถือหุ้นในเมืองราว 100 คนทำหน้าที่ช่างตัดเย็บ โดยในปี ค.ศ. 1983 ได้ขยายสาขาไปในหลายเมืองของสเปน และมีการเปิดสาขานอกประเทศครั้งแรกที่โปรตุเกสเมื่อปี 1988 หลังจากนั้นเพียง 1 ปี ก็ได้ขยายตลาดไปยังนิวยอร์กและปารีส กระทั่งปัจจุบัน Zara มีร้านค้ากว่า 2,000 สาขาใน 96 ประเทศทั่วโลก พร้อมร้านค้าออนไลน์ใน 45 ประเทศ โดย Zara เป็นตราสินค้าในเครือของ บริษัท อินดิเท็กซ์ (Inditex Group) ซึ่งนอกจาก Zara แล้ว ยังมีตราสินค้าอื่นๆ อีก ได้แก่ Zara Kids, Zara Home, Pull&Bear, Massimo Dutti, Bershka, Stradivarius, Oysho และ Uterqüe ส่งผลให้ปี 2021 อามันซิโอ ออร์เตกา (Amancio Ortega) คือชายที่รวยเป็นอันดับสองของยุโรป โดยมีทรัพย์สินมูลค่า 74,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นอกจากนี้ ZARA จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ โดยการพัฒนาแอปพลิเคชัน ZARA ขึ้นมาเพื่อเพิ่มช่องทางให้ผู้บริโภคได้เลือกชมและเลือกซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันได้อีกช่องทางด้วย ทั้งนี้ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่โลกมีการล็อกดาวน์ เพราะการระบาดของไวรัส ประกอบกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ZARA ได้วางแผนที่จะปิดร้านค้าออฟไลน์ประมาณ 1,200 สาขา ภายในอีก 2 ปีข้างหน้า จากปัจจุบัน ZARA มีร้านค้าทั้งหมด 7,500 สาขาใน 96 ประเทศทั่วโลก โดยที่มีการตั้งเป้าหมายสำคัญว่า จะทำยอดขายผ่านช่องทางออนไลน์ให้เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 25 ในปี พ.ศ. 2565 เทียบกับยอดขายจากช่องทางออนไลน์ร้อยละ 14 ในปี พ.ศ. 2562 (Krungsri Plearn, 2021)

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครมีหลายปัจจัย ได้แก่ ด้านการรับรู้สัมผัส (Sensory Stimuli) ด้านประสบการณ์ (Experience) ด้านคุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) และด้านความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) ซึ่งถ้าผู้พัฒนาแอปพลิเคชันสามารถสร้างให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จะเป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์และพัฒนารูปแบบการให้บริการของแอปพลิเคชัน เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

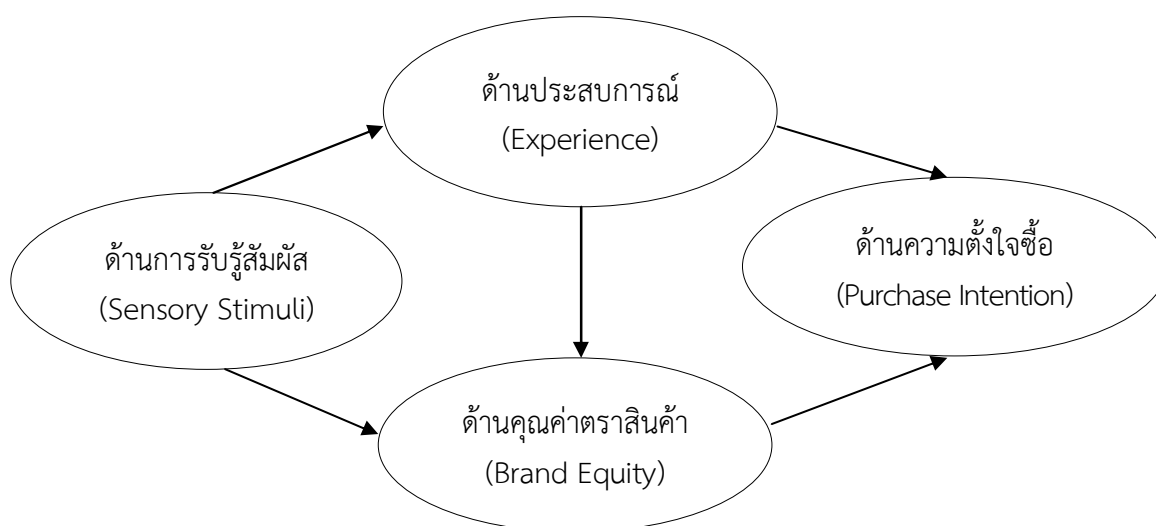
3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

3.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสำรวจ โดยการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ Jani and Han (2014) มาปรับปรุง และพัฒนา โดยปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ได้แก่ ด้านการรับรู้สัมผัส (Sensory Stimuli) ด้านประสบการณ์ (Experience) และด้านคุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) ว่ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
(ที่มา: Jani and Han, 2014)

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เคยซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA และพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เคยซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร 400 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenient Sampling) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal Structural- Models with Latent Variable) Kline, (2011); นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ได้เสนอว่า ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมควรอยู่ใน 10-20 เท่า ต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้หรือตัวแปรน้อยที่สุดที่ยอมรับได้จากค่าสถิติ Holster ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 (Hoelter, 1983) จึงจะถือว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรที่สังเกตได้ จำนวน 20 ตัวแปร ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คำถามคัดกรองเบื้องต้น ได้แก่ ท่านเคยซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA หรือไม่ และท่านพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครหรือไม่จำนวนทั้งสิ้น 2 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ จำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าร้าน ZARA บนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้สัมผัส 2) ด้านประสบการณ์ 3) ด้านคุณค่าตราสินค้า และ 4) ด้านความตั้งใจซื้อ จำนวน 20 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Congruence หรือ IOC) ได้ IOC อยู่ระหว่าง 0.70-1.00 จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มลูกค้าที่เคยซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA และพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยวิธีการคำนวณของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่า ความเชื่อมั่นด้านการรับรู้สัมผัส = 0.82, ด้านประสบการณ์ = 0.80, ด้านคุณค่าตราสินค้า = 0.78, และด้านความตั้งใจซื้อ = 0.90 สอดคล้องกับเกณฑ์คุณภาพของเครื่องมือที่ควรจะมีค่าความเชื่อมั่น 0.70 ขึ้นไป (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามออนไลน์จากผู้ที่เคยซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA และพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีข้อคำถามคัดกรองจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ (1) ท่านเคยซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA หรือไม่ ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าไม่เคย ผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลมาวิเคราะห์และ (2) ท่านพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครหรือไม่ ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าไม่ใช่ ผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยเก็บข้อมูลจากการแบ่งปันลิงก์ URL ของแบบสอบถามออนไลน์ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กส่วนตัวผ่านกลุ่ม "ZARA FASHION" ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2565 รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 1 เดือน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ สถิติเชิงอนุมาน ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อหาเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปร หาขนาดอิทธิพล และทิศทางว่าเป็นอย่างไร จากแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้ อ้างอิงมีการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติ CMIN/DF น้อยกว่า 3.00 ค่า GFI, AGFI, CFI ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป และค่า RMSEA, SRMR น้อยกว่า 0.08 ซึ่งสอดคล้องกับสถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (กริช แรงสูงเนิน, 2554)

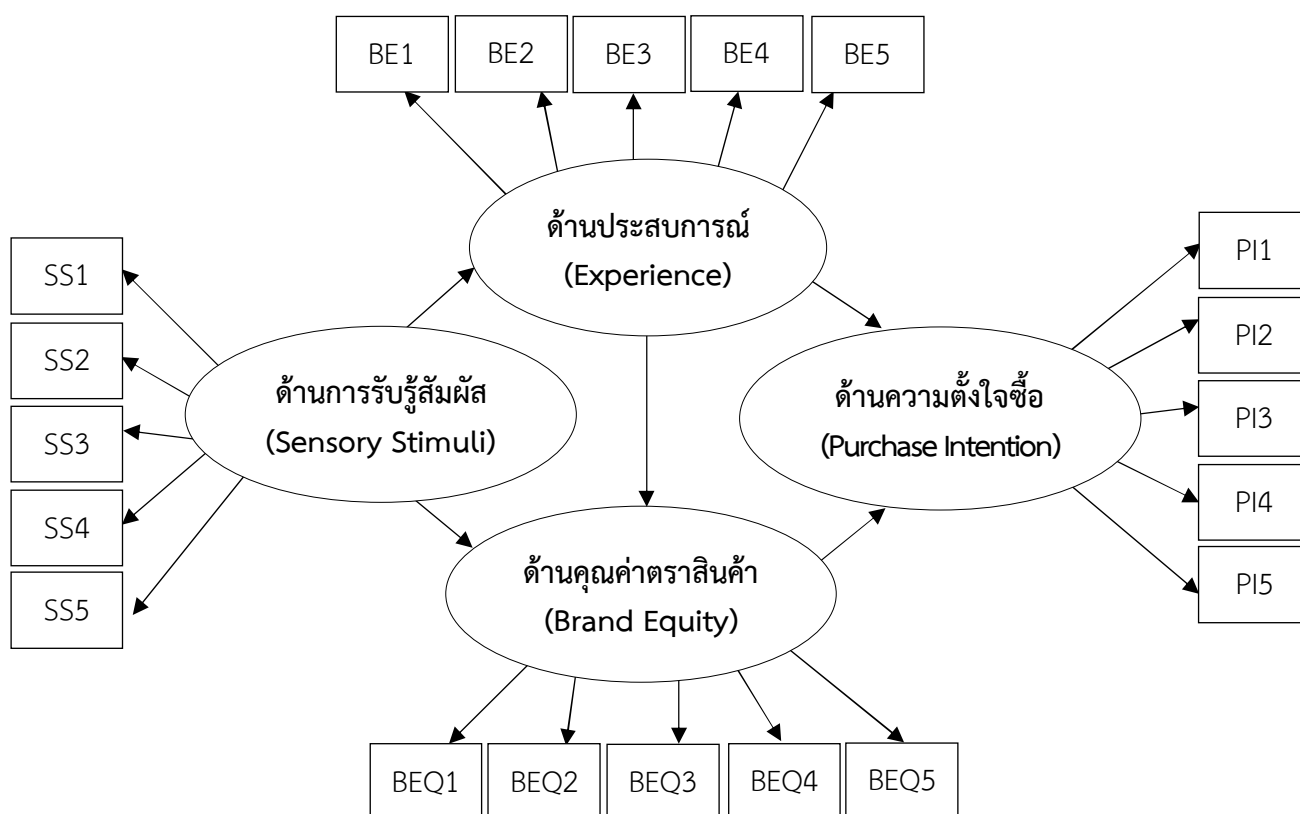
5. ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.75 อายุอยู่ระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 สถานภาพโสด จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 322 คน

คิดเป็นร้อยละ 80.50 รายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001 – 35,000 บาท จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 อาชีพพนักงานพนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 และผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเคยซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA และพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร

5.1 ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

5.1.1 ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของ Jani and Han (2014) มาพัฒนาและปรับปรุง พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรับรู้สัมผัส 2) ด้านประสบการณ์ 3) ด้านคุณค่าตราสินค้า และ 4) ด้านความตั้งใจซื้อ โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ 2

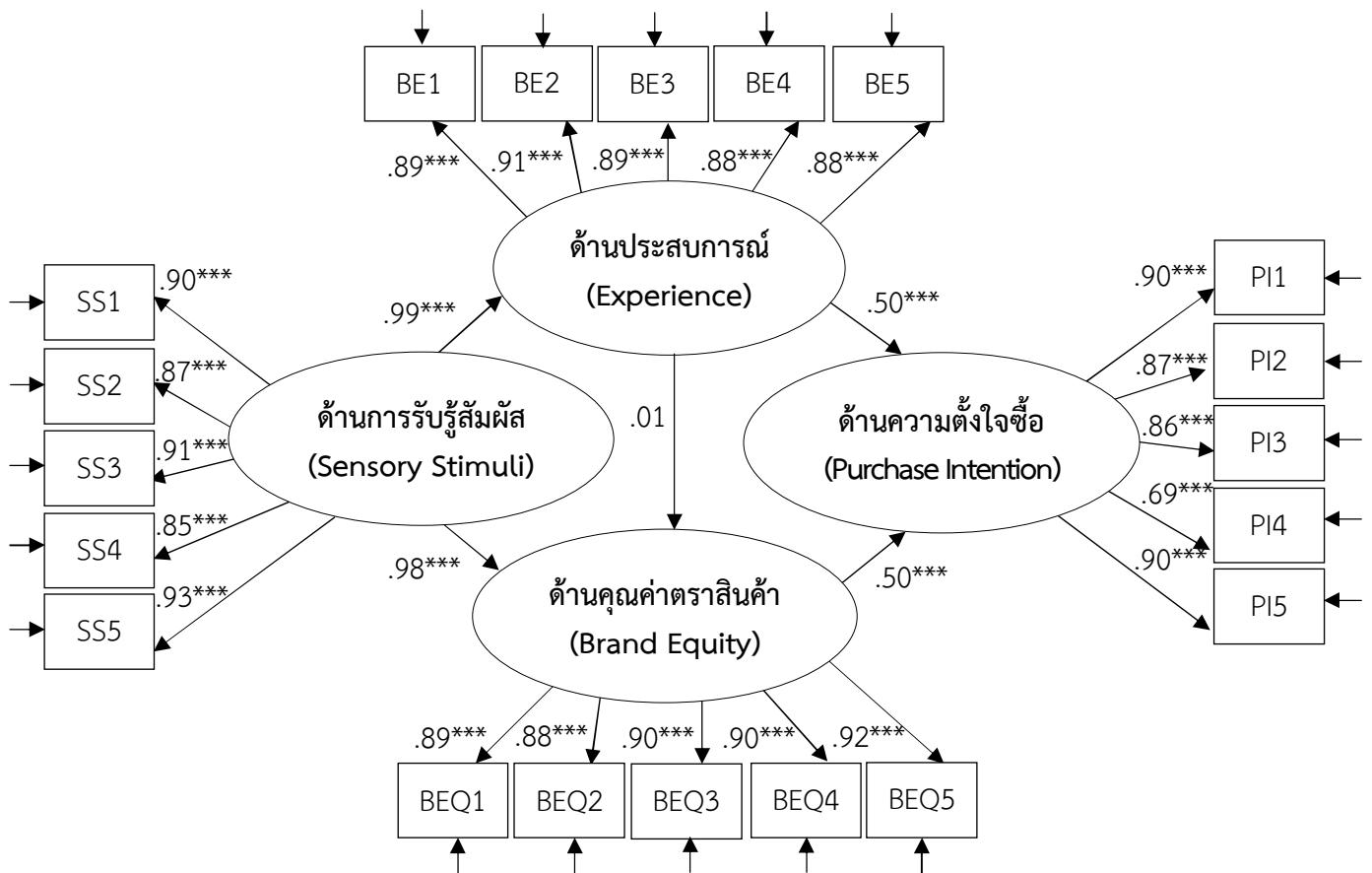
ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

5.1.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดีโดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (CMIN/df) = 1.962, ค่าดัชนี GFI = 0.94, AGFI = 0.90, CFI = 0.98 และ TLI = 0.98 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า GFI , AGFI , CFI ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 ค่า RMSEA = 0.04 ค่า SRMR = 0.03 เป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า RMSEA และ ค่า SRMR ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.08 และค่า

Hoelter = 249 เป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า Hoelter ต้องมีค่ามากกว่า 200 ซึ่งบ่งชี้ได้ว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

5.2.1 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านประสบการณ์ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านการรับรู้สัมผัสขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.99 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านคุณค่าตราสินค้าได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านการรับรู้สัมผัสขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.98 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านประสบการณ์ และปัจจัยด้านคุณค่าตราสินค้า ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังภาพที่ 3

$$\chi^2 = 249.231, df = 157, CMIN/df = 1.962, GFI = 0.94, AGFI = 0.90, \\ CFI = 0.98, SRMR = 0.03, RMSEA = 0.04$$

ภาพที่ 3 ค่าสถิติของค่าสถิติของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร (โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์)

5.2.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้านแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้านแอปพลิเคชัน ZARA

ตัวแปรแฝง ภายนอก	ตัวแปรแฝงภายใน								
	ด้านประสบการณ์ (EX)			ด้านคุณค่าตราสินค้า (BE)			ด้านความตั้งใจซื้อ (PI)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ด้านการรับรู้สัมผัส(SS)	.99***	-	.99***	.98***	-	.98***	-	.49***	.49***
ด้านประสบการณ์ (EX)	-	-	-	.01	-	.01	.50***	-	.50***
ด้านคุณค่าตรา สินค้า (BE)	-	-	-	-	-	-	.50***	-	.50***
ค่าสัมประสิทธิ์การ พยากรณ์ (R^2)	0.97			0.98			0.99		

หมายเหตุ*** $p \leq 0.001$, DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อเสื้อผ้านแอปพลิเคชัน ZARA ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านประสบการณ์ และด้านคุณค่าตราสินค้า มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมมากที่สุดจากด้านการรับรู้สัมผัส เท่ากับ 0.49 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านประสบการณ์ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านการรับรู้สัมผัส มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.99 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และปัจจัยด้านคุณค่าตราสินค้า ได้รับอิทธิพลทางตรงจากด้านการรับรู้สัมผัส มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.98 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

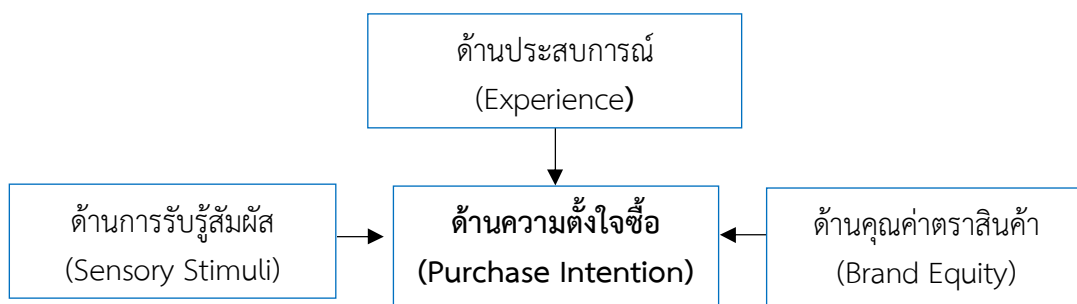
6.1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้านแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการรับรู้สัมผัส 2)ด้านประสบการณ์การใช้ตราสินค้า 3)ด้านคุณค่าตราสินค้า 4)ด้านความตั้งใจซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Jani and Han, (2014) และโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 249.231, ค่า CMIN/df เท่ากับ 1.962, ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 227, ค่า GFI เท่ากับ 0.94, ค่า AGFI เท่ากับ 0.90, ค่า SRMR เท่ากับ 0.03, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.04 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ กริช แรงสูงเนิน (2554)

6.2 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

6.2.1 ปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านประสบการณ์เนื่องจากผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ในการซื้อเสื้อผ้านั้นมีความชำนาญกับการซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA และคิดว่าขั้นตอนการซื้อไม่ยุ่งยากไม่ต้องใช้ความพยายามในการซื้อมากนักและเป็นการซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA เป็นช่องทางที่เข้าถึงง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนนมาศย์ ศรีเปลี่ยนจัน และโรจนศักดิ์ โฉมวิไลลักษณ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ประสบการณ์การซื้ออาหารออนไลน์ที่มีผลกระทบต่อความตั้งใจซื้ออาหารออนไลน์พบว่า ผู้บริโภคมีประสบการณ์การซื้อเชิงบวกจะส่งผลต่อความตั้งใจซื้ออาหารออนไลน์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิเวศน์ ธรรมะ (2562) ได้ศึกษาเรื่องประสบการณ์การซื้อออนไลน์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์ พบว่า ประสบการณ์การซื้อสินค้าออนไลน์ มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าทางออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6.2.2 ปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านคุณค่าตราสินค้า เนื่องจากผู้บริโภคคุ้นเคยกับตราสินค้าของเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ที่ใช้อยู่มากกว่าตราสินค้าอื่นๆ และสามารถจดจำการใช้งานบนแอปพลิเคชัน ZARA เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถบอกได้ถึงรุ่นของเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ว่าเสื้อผ้าแต่ละแบบใช้ในโอกาสใด และเมื่อต้องการซื้อเสื้อผ้าจะนึกถึงแอปพลิเคชัน ZARA เป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีพร พนานิรามย์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าซูเปอร์มาร์เก็ตออนไลน์ A ของผู้บริโภคในเขตยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านคุณค่าตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าซูเปอร์มาร์เก็ตออนไลน์ A อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภวรรณ คณารักษ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อตราสินค้ารองเท้ากีฬาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อตราสินค้ารองเท้ากีฬาของผู้บริโภค

7. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 4 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

จากภาพที่ 4 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า 1)โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1)ด้านการรับรู้สัมผัส (2)ด้านประสบการณ์ และ (3)ด้านคุณค่าตราสินค้าและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี 2)ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านประสบการณ์ และด้านคุณค่าตราสินค้าตามลำดับ และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าบนแอปพลิเคชัน ZARA ได้แก่ ด้านการรับรู้สัมผัสตามลำดับ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการพัฒนาแอปพลิเคชันขายสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านประสบการณ์ควรทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงการซื้อเสื้อผ้าผ่านแอปพลิเคชันได้ง่าย ขั้นตอนไม่หลากหลาย อีกทั้งยังช่วยให้สามารถซื้อสินค้าได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้บริโภคมีความคุ้นชินกับแบรนด์ และมีความชำนาญในการซื้อมากยิ่งขึ้น ซึ่งช่วยให้ลูกค้ารับรู้เกี่ยวกับข้อมูลใหม่ๆ ของแบรนด์ได้ง่ายขึ้น

8.2.2 ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านคุณค่าตราสินค้าควรทำให้ผู้บริโภคจดจำตราสินค้าได้ง่ายและสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับเสื้อผ้า นอกจากนี้ควรทำให้ผู้บริโภคมีความรู้สึกดี คุ้นเคยกับตราสินค้า และนึกถึงเสื้อผ้า ZARA เป็นอันดับแรก

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้นสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตงานวิจัยให้กว้างและครอบคลุมผู้บริโภคในจังหวัดอื่นๆ

8.3.2 การวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากที่ปรากฏในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ด้านความภักดีในตราสินค้า ด้านความพึงพอใจ และด้านการบอกต่อแบบปากต่อปาก เป็นต้น

9. เอกสารอ้างอิง

- กริช แรงสูงเนิน. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ทวีพร พนานิรามัย. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าซูเปอร์มาร์เก็ตออนไลน์ A ของผู้บริโภคในเขตยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสม์: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นภวรรณ คณานุกัษ. (2561). คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อตราสินค้ารองเท่าเทียมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*. 16(1). 207-218.
- นิเวศน์ ธรรมะ. (2562). ประสิทธิภาพการซื้อออนไลน์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์. *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*. 5(1). 62-71.
- ฤดี หลิมไพโรจน์. (2556). การตลาดสินค้าแฟชั่น. พิมพ์ครั้งที่ 4. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ลงทุนแมน. (2560). ZARA ร้านขายเสื้อผ้าอันดับ 1 ของโลก. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565. จาก <http://longtunman.com/250>
- สรียพร โพธิ์งาม. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนันมาศย์ ศรีเปลี่ยนจัน และโรจน์ศักดิ์ โฉมวิไลลักษณ์. (2560). ประสิทธิภาพการซื้ออาหารออนไลน์ที่มีผลกระทบต่อความตั้งใจซื้ออาหารออนไลน์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis* 7th ed. New York : Pearson.
- Hoelter, J. W. (1983). The Analysis of Covariance Structures: Goodness-of-Fit Indices. *Sociological Methods and Research*. 11(3). 325–344.
- Kline, R.B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 3rd ed. New York, NY : The Guildford Press.
- Krungsri Plearn. (2021). ZARA แปรนด์แฟชั่นระดับโลก ที่ขายดิบขายดีด้วยพลังของข้อมูล. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565. จาก <https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/zara-data-driven-fashion>.
- Jani and Han (2014). Personality, satisfaction, image, ambience, and loyalty: Testing their relationships in the hotel industry. *International Journal of Hospitality Management*. 37(February 2014). 11–20.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลย์ ปานคำ ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ตรวจสอบความถูกต้อง อีกทั้งยังให้ข้อคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ในการศึกษา ตลอดจนคณาจารย์ต่างๆ ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้วิจัย เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ ครอบครัว คุณพ่อ คุณแม่ รวมไปถึงพี่ๆ และขอขอบคุณเพื่อนๆ ปรียญาโท สาขาวิชา เทคโนโลยีสังคม วิทยาลัยนวัตกรรมการผลิตและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่เป็นกำลังใจ คอยช่วยเหลือ และสนับสนุนส่งเสริมในทุกๆ ด้านแก่ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนสภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม
โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ของกฎความสัมพันธ์*

FACTORS AFFECTING STUDENT DROPOUT AT THAILAND NATIONAL SPORTS
UNIVERSITY MAHASARAKHAM CAMPUS USING ASSOCIATION RULE LEARNING

เอกวิชัย เมย์ไธสง¹, ฉวีวรรณ สีสม², พีระศักดิ์ กิ่งพุ่ม³

Eckwijai Maythaisong¹, Chaweewan Seesom², Peerasak Kingpum³

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม^{1,2,3}

Thailand National Sports University Mahasarakham Campus, Thailand.^{1,2,3}

Email : eckwijai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนสภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ของกฎความสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลนักศึกษาที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม ระหว่างปีการศึกษา 2553-2559 แล้วพัฒนสภาพนักศึกษา จำนวน 820 ระเบียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการทำเหมืองข้อมูลด้วยการค้นหากฎความสัมพันธ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าร้อยละจากการประเมินความสัมพันธ์ของกฎโดยใช้ ค่าสนับสนุน ค่าความเชื่อมั่น และค่าลิฟต์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนสภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม ที่ได้จากค่าความเชื่อมั่นมากกว่าร้อยละ 90 มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายได้ของบิดามารดา อาชีพบิดามารดา เกรดเฉลี่ยสะสมก่อนเข้าศึกษา และภูมิำเนา

คำสำคัญ : 1. การพัฒนสภาพนักศึกษา 2. กฎความสัมพันธ์ 3. เหมืองข้อมูล 4. เหมืองข้อมูลทางการศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the research article were to analyze the factors related to dropout of undergraduate students at Thailand National Sports University, Mahasarakham Campus using association rule learning. The samples used in the research were dropout undergraduate students' 820 records at Thailand National Sports University, Mahasarakham Campus, in the academic years 2010 to 2016. The research instrument was data mining using association rules. The statistics used to analyze the data are percentage values by evaluation of patterns from association rules that are used for support, confidence and lift. The research results found that the factors related to the dropout of undergraduate students at Thailand National Sports University, Mahasarakham Campus, have a confidence value of more than 90%. There are related factors comprised of parents' income, parents' occupation, GPA before admission and domicile.

Keywords : 1. Student Dropout 2. Association Rules 3. Data Mining 4. Educational Data Mining

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ พันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การขับเคลื่อนพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาด้วยกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นจากข้อมูลที่มีการจัดเก็บอยู่มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรที่กำหนด ซึ่งในยุคปัจจุบันที่ความทันสมัยของเทคโนโลยีในการเก็บรวบรวมข้อมูลทำได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ ปริมาณข้อมูลที่เก็บไว้เพิ่มขึ้นทุกภาคการศึกษา การที่จะเข้าใจและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้นไม่พ้นกับการเติบโตของข้อมูล การทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถวิเคราะห์หาค่าความรู้หรือรูปแบบของข้อมูลที่ซ่อนอยู่ภายใต้ข้อมูลจำนวนมาก (Jiawei Han et al, 2012) เพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภายในสถาบันการศึกษา การทำเหมืองข้อมูลทางการศึกษา (Educational Data Mining) เป็นการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) และเทคนิคการทำเหมืองข้อมูล เพื่อการทำนายและหารูปแบบที่หลากหลายด้านการศึกษา (Bo Guo et al, 2015) เป้าหมายคือการเรียนรู้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางการศึกษาในการทำเหมืองข้อมูลเพื่อการทำนายผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เข้าใจสภาพแวดล้อมต่างๆ ของผู้เรียนและยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้เป็นไปตามตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่ได้กำหนดเป้าหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่กำหนดตามหลักสูตร อย่างไรก็ตามจะมีผู้เรียนส่วนหนึ่งต้องพ้นสภาพนักศึกษาทำให้ต้องออกจากการศึกษากลางคัน ส่งผลเสียหาย

ต่อมหาวิทยาลัยในด้านเวลา การจัดการ และเสียทรัพยากรต่างๆ ส่วนผู้เรียนเสียเวลาและทรัพย์สิน มีหลายปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาต้องพ้นสภาพนักศึกษา คือ ด้านสถานศึกษา ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านส่วนตัวของศึกษา ด้านสภาพครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อม บัณฑิต ชาญชัย และธีระพล เพ็ญจันทร์ (2562) มีผลการวิจัยที่ได้นำเทคนิคการทำเหมืองข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา ดังตัวอย่างในงานวิจัยของจิระนันท์ เจริญรัตน์ (2559) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพ้นสภาพของนักศึกษาที่มีผลการเรียนปกติโดยใช้ต้นไม้ตัดสินใจ งานวิจัยของบุษราภรณ์ มัทธนชัย และคณะ (2559) ได้หาความสัมพันธ์ของรายวิชาที่มีผลต่อการพ้นสภาพนักศึกษาโดยใช้อัลกอริทึมเอพริโอรี งานวิจัยของนนทวัฒน์ ทวีชาติ และคณะ (2562) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพ้นสภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยเทคนิคการทำเหมืองข้อมูล ซึ่งจะเห็นได้ว่าได้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลเพื่อค้นหาความรู้ในด้านการศึกษามากขึ้นทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้ของกฎความสัมพันธ์ เป็นวิธีหนึ่งในการค้นหารูปแบบและความสัมพันธ์ที่ซ่อนอยู่ในข้อมูล โดยการหารูปแบบคู่ที่เกิดขึ้นบ่อย (Frequent Pattern) และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น (Association) ของกลุ่มรายการจากข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบธุรกรรม ผลลัพธ์ที่ได้จะอยู่ในรูปของกฎความสัมพันธ์ (Association Rules) จากข้อมูลสถิติของงานทะเบียนและประมวลผลของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคามพบว่านักศึกษาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2555-2557 มีจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษามีเพียงร้อยละ 50 ซึ่งในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดเป้าหมายให้มีผู้สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 70 จากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการศึกษาหาสาเหตุของการพ้นสภาพนักศึกษาโดยศึกษาจากความสัมพันธ์ของข้อมูลประวัติส่วนตัวของนักศึกษาในฐานะข้อมูลงานทะเบียนและประมวลผล เพื่อหาแนวทางป้องกันไม่ให้นักศึกษามีโอกาสเสี่ยงต่อการพ้นสภาพกลางคัน ลดความสูญเสียค่าทางการศึกษาและผลิตแรงงานที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของสังคมและประเทศชาติ จากที่กล่าวมางานวิจัยนี้จึงได้เกิดแนวคิดที่จะวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพ้นสภาพนักศึกษา โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ของกฎความสัมพันธ์ เพื่อค้นหาสาเหตุหรือความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพ้นสภาพของนักศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพ้นสภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคามโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ของกฎความสัมพันธ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้รูปแบบกฎความสัมพันธ์จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพ้นสภาพนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคามโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ของกฎความสัมพันธ์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลนักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม จำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ คณะศิลปศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ ที่เข้าศึกษาใน

ระหว่างปีการศึกษา 2553-2559 จำนวน 2,885 ระเบียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ใช้โปรแกรม Orange Data Mining ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์โอเพนซอร์สมาประมวลผลเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา โดยโปรแกรม Orange เป็นเครื่องมือที่ใช้วิธีการเรียนรู้ของเครื่อง มีลักษณะการทำงานด้วยภาพ(Visual Programming)ทำให้ผู้ใช้งานสามารถเรียกใช้งานได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การทำความเข้าใจข้อมูล (Data Understanding) ศึกษาข้อมูลของนักศึกษาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาจากฐานข้อมูลงานทะเบียนและประมวลผล โดยแบ่งออกเป็น 14 ปัจจัย ได้แก่ คณะ สาขาวิชา สถานะนักศึกษา เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม วุฒิมัธยมศึกษาเดิม เกรดเฉลี่ยสะสมก่อนเข้าศึกษา จังหวัดภูมิลำเนา ความสัมพันธ์บิดามารดา อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้บิดา ต่อปี รายได้มารดาต่อปี และจำนวนพี่น้อง ซึ่งข้อมูลที่เป็นตัวเลข (Numeric Data) จะถูกปรับข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) ที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างกฎความสัมพันธ์ของข้อมูลได้

2. การเตรียมข้อมูล (Data Preparation) จากการเก็บข้อมูลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม จำนวน 3 คณะ ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2553-2559 จำนวน 2,885 ระเบียน และคัดเลือกเฉพาะข้อมูลนักศึกษาที่มีสถานะพัฒนาการเป็นนักศึกษา โดยเริ่มจากการทำความสะอาดข้อมูล (Data Cleaning) ดำเนินการกับข้อมูลสูญหาย (Missing Data) กรณีเป็นข้อมูลเชิงตัวเลขทำการเติมข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยภายในกลุ่มข้อมูลเดียวกัน กรณีข้อมูลที่เป็นกลุ่มทำการเติมข้อมูลโดยหาค่าฐานนิยมภายในกลุ่มข้อมูลเดียวกันแล้วแทนที่ข้อมูลที่ขาดหายไปด้วยค่าดังกล่าว ข้อมูลที่มีค่าผิดปกติ (Outlier Data) เป็นข้อมูลที่มีค่าแยกออกจากกลุ่มหรือแตกต่างไปจากข้อมูลค่าอื่นๆ พบว่า มีข้อมูลนักศึกษาที่จบการศึกษาเป็นนักศึกษาที่เคยพัฒนาแล้วกลับเข้ามาศึกษาใหม่และข้อมูลนักศึกษาที่เคยพัฒนาแล้วกลับเข้ามาเข้ามศึกษาใหม่ในสาขาวิชาใหม่แต่ก็ยังพัฒนาเช่นเดิม ข้อมูลดังกล่าวจึงไม่นำมาทำการทดลอง ดังนั้นจะทำให้มีข้อมูลที่ใช้ในการทดลองรวมทั้งสิ้น 820 ระเบียน

3. การแปลงข้อมูล (Data Transformation) เนื่องจากข้อมูลมีทั้งที่เป็นตัวเลขและข้อมูลที่เป็นตัวอักษรโดยจะทำการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถวิเคราะห์ได้ในการหารูปแบบความสัมพันธ์ จึงทำการแทนค่าข้อมูลเกี่ยวกับเกรดเฉลี่ยสะสมก่อนเข้าศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม จังหวัดภูมิลำเนา และจำนวนพี่น้อง ในส่วนจังหวัดภูมิลำเนาจะทำการแบ่งกลุ่มตามจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการเรื่อง การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ 3)

4. การเรียนรู้ของกฎความสัมพันธ์ (Association Rule Learning) ในการหาความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา กฎความสัมพันธ์เป็นวิธีการหาความสัมพันธ์ที่น่าสนใจจากตัวแปรในฐานข้อมูลขนาดใหญ่และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานต่างๆ หลักการทำงานของวิธีนี้ คือ กระบวนการกระทำกับข้อมูลเพื่อค้นหารูปแบบและความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เกิดขึ้นบ่อยๆ มาสร้างเป็นกฎความสัมพันธ์ผลลัพธ์ที่ได้จะทำให้เกิดสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ การหาความสัมพันธ์นั้นจะมีขั้นตอนวิธีการหาหลายแบบวิธีด้วยกัน แต่ขั้นตอนวิธีที่เป็นที่รู้จักและใช้อย่างแพร่หลายคือ

ขั้นตอนวิธี Apriori และขั้นตอนวิธี FP-Growth การหาค่าความสัมพันธ์ของกฎจะต้องคำนวณหาค่าสนับสนุน ค่าความเชื่อมั่น และค่าลิฟท์ (Yong-Mi Kim et al, 2017)

5. การประเมินผล (Evaluation) โดยเมื่อนำข้อมูลมาสร้างกฎตามค่าสนับสนุนขั้นต่ำและค่าความเชื่อมั่นขั้นต่ำที่กำหนด จะพิจารณาคัดเลือกกฎที่มีค่าสนับสนุน ค่าความเชื่อมั่น และค่าลิฟท์ โดยกฎที่ได้ต้องผ่านค่าต่ำสุดของค่าสนับสนุน (Minimum Support) เท่ากับร้อยละ 30 ค่าความเชื่อมั่น (Minimum Confidence) เท่ากับร้อยละ 90 โดยถ้าลิฟท์มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 แสดงว่าเป็นอิสระหรือไม่ขึ้นต่อกัน แต่ถ้าค่าลิฟท์มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กัน

5. ผลการวิจัย

ผลการทดลองค้นหากฎความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา โดยใช้ข้อมูลนักศึกษาพัฒนาศักยภาพที่เข้าศึกษาในระหว่างปีการศึกษา 2553-2559 จำนวนรวมทั้งสิ้น 820 ระเบียบมีปัจจัยที่ต้องทำการแปลงข้อมูลแต่ละปัจจัยแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1 จากผลการแปลงข้อมูลที่สามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูลแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการแปลงข้อมูลตามปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัย	ข้อมูลเดิม	การแปลงข้อมูล
เกรดเฉลี่ยสะสม ก่อนเข้าศึกษา	ค่าตัวเลขตั้งแต่ 0.00-4.00	ทำการแปลงข้อมูลออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 3.00-4.00 แทนด้วย ดี 2.00-2.99 แทนด้วย ปานกลาง 1.00-1.99 แทนด้วย พอใช้ 0.00-0.99 แทนด้วย ต่ำ
เกรดเฉลี่ยสะสม	ค่าตัวเลขตั้งแต่ 0.00-4.00	ทำการแปลงข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 3.00-4.00 แทนด้วย ดี 2.00-2.99 แทนด้วย ปานกลาง 0.00-1.99 แทนด้วย ต่ำ
จังหวัดภูมิลำเนา	ชื่อจังหวัดต่างๆ	ทำการแปลงข้อมูลให้เหลือ 6 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 กลุ่มจังหวัดภาคอื่นๆ
พี่น้อง	ค่าตัวเลข	ทำการแปลงข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ มากกว่าศูนย์ แทนด้วย มีพี่น้อง ศูนย์ แทนด้วย ไม่มีพี่น้อง

ตารางที่ 2 ปัจจัยและข้อมูลที่ใช้ในการสร้างกฎความสัมพันธ์

ปัจจัย	ค่าที่เป็นไปได้
คณะ	{คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ, คณะศิลปศาสตร์, คณะศึกษาศาสตร์}
สาขาวิชา	{พลศึกษา, การจัดการกีฬา, วิทยาศาสตร์การกีฬา}
สถานะนักศึกษา	{พื้นฐาน, สำเร็จการศึกษา}
เพศ	{ชาย, หญิง}
วุฒิการศึกษาเดิม	{มัธยมศึกษาปีที่ 6, ประกาศนียบัตรวิชาชีพ}
เกรดเฉลี่ยสะสมก่อน เข้าศึกษา	{ดี, ปานกลาง, พอใช้, ต่ำ}
จังหวัดภูมิลำเนา	{กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1, กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2, กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง, กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1, กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2, กลุ่มจังหวัดภาคอื่น ๆ}
ความสัมพันธ์บิดา มารดา	{อยู่ด้วยกัน, หย่าร้าง, บิดาแต่งงานใหม่, บิดาถึงแก่กรรม, มารดาแต่งงานใหม่, มารดาถึงแก่กรรม, แยกกันอยู่}
อาชีพบิดา	{ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอิสระ / รับจ้าง, รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ, พนักงานราชการ / ลูกจ้างหน่วยงานราชการ, พนักงานหน่วยงานเอกชน / ลูกจ้างหน่วยงานเอกชน, เกษตรกร / ประมง, อาชีพอื่น ๆ}
รายได้บิดาต่อปี	{น้อยกว่า 150,000 บาทต่อปี, 150,000 - 300,000 ต่อปี, มากกว่า 300,000 บาทต่อปี, ไม่ระบุรายได้}
อาชีพมารดา	{ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอิสระ / รับจ้าง, รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ, พนักงานราชการ / ลูกจ้างหน่วยงานราชการ, พนักงานหน่วยงานเอกชน / ลูกจ้างหน่วยงานเอกชน, เกษตรกร / ประมง, อาชีพอื่น ๆ}
รายได้มารดาต่อปี	{น้อยกว่า 150,000 บาทต่อปี, 150,000 - 300,000 ต่อปี, มากกว่า 300,000 บาทต่อปี, ไม่ระบุรายได้}
พี่น้อง	{มีพี่น้อง, ไม่มีพี่น้อง}
เกรดเฉลี่ยสะสม	{ดี, ปานกลาง, ต่ำ}

จากการวิเคราะห์มีปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา โดยเลือกพิจารณาเฉพาะกฎที่มีสถานะนักศึกษาเป็นพื้นฐาน ตัวอย่างกฎความสัมพันธ์ที่ได้แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเรียนรู้ของกฎความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา

กฎความสัมพันธ์	ค่าความเชื่อมั่น	ค่าลิฟท์
1. ถ้านักศึกษาชายที่บิดามารดามีรายได้น้อยกว่า 150,000 บาทต่อปี จะมีความเสี่ยงต่อการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา	1	1.31
2. ถ้านักศึกษาที่บิดามารดามีอาชีพ ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอิสระ / รับจ้าง และบิดามารดามีรายได้น้อยกว่า 150,000 บาทต่อปี จะมีความเสี่ยงต่อการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา	1	1.31
3. ถ้านักศึกษาที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 และได้เกรดเฉลี่ยสะสม ก่อนเข้าศึกษาในระดับพอใช้ จะมีความเสี่ยงต่อการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา	1	2.61
4. ถ้านักศึกษาชายที่มีภูมิลำเนาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และได้เกรดเฉลี่ยสะสมในระดับตก จะมีความเสี่ยงต่อการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา	0.98	1.11
5. ถ้านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จะมีความเสี่ยงต่อการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา	0.98	1.11

จากตารางที่ 3 การนำกฎความสัมพันธ์มาวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับบิดามารดาที่มีกลุ่มอาชีพ ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอิสระ / รับจ้าง และมีรายได้น้อยกว่า 150,000 บาทต่อปี ส่วนที่เหลือได้แก่ ปัจจัยนักศึกษาที่พัฒนาศักยภาพที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 และได้เกรดเฉลี่ยสะสม ก่อนเข้าศึกษาในระดับพอใช้ ปัจจัยนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติจำนวนนักศึกษาแล้ว พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีภูมิลำเนาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางอยู่แล้วกฎความสัมพันธ์นี้ไม่ถือว่าเป็นความรู้ใหม่

6. อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม เป็นส่วนหนึ่งของการทำเหมืองข้อมูลทางการศึกษาที่เป็นกระบวนการทางการวิจัยที่มีแนวโน้มว่าจะมีอิทธิพลต่อการทำนายผลการเรียนของนักศึกษา โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลที่รวบรวมมาจากการทะเบียนและประมวลผล โดยเป็นข้อมูลระหว่างปีการศึกษา 2553-2559 กฎความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยใช้โปรแกรม Orange เพื่อวัด

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ 14 ปัจจัย ที่จะทำนายว่านักศึกษาที่มีความเสี่ยงสูงที่จะพ้นสภาพจากปัจจัยใด ผลการสร้างกฎความสัมพันธ์ พบว่ากฎความสัมพันธ์ที่ได้มีความเชื่อมั่นมากกว่าร้อยละ 90 ทำให้ทราบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักศึกษาพ้นสภาพมาจากปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัว และอาชีพบิดามารดาเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นผลมาจากการที่บิดามารดามีฐานะค่อนข้างยากจนประกอบอาชีพไม่เป็นหลักแหล่งอาจส่งผลให้ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่บุตรในเรื่องพฤติกรรมและการเรียนทำให้นักศึกษาต้องออกมาทำงานหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิต หาญธงชัย และธีระพล เพ็งจันทร์ (2562) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันและแนวทางแก้ไขการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานีพบว่าสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษามาจากด้านสภาพครอบครัวอยู่ในระดับมากเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เข้าใจในสภาพครอบครัวของนักศึกษา ช่วยเหลือในด้านทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาหรือพิจารณาผ่อนผันชำระค่าลงทะเบียนเพื่อลดความเสี่ยงในการพ้นสภาพนักศึกษา

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ควรมีนโยบายหรือมีการดำเนินการปรับปรุงจากผู้บริหารให้ทางมหาวิทยาลัย จัดตั้งหน่วยงานจัดหาทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่ผลการเรียนดีแต่มีปัญหาด้านการเงินจัดให้ทุนเรียนฟรีกับนักศึกษาที่มีความสามารถทางด้านกีฬาที่ได้รับรางวัลในระดับชาติและนานาชาติ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 การเตรียมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากเพราะฐานข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์มีตารางข้อมูลจำนวนมากอีกทั้งมีข้อมูลที่สูญหายซึ่งบางที่ข้อมูลที่ตัดออกไปอาจมีผลต่อการวิเคราะห์ปัจจัยได้

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 เนื่องจากข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์เป็นข้อมูลจากฐานข้อมูลงานทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม ซึ่งอาจจะมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพ้นสภาพนักศึกษาที่อยู่นอกเหนือจากฐานข้อมูล เช่น ด้านพฤติกรรมนักศึกษา ด้านสภาพแวดล้อม ด้านอาจารย์ผู้สอน อาจนำข้อมูลอื่นๆ ของนักศึกษา เช่น ผลการเรียนรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนของนักศึกษามาวิเคราะห์เพิ่มเติมได้

7.3.2 แบบจำลองกฎความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์นำไปพัฒนาระบบทำนายการพ้นสภาพของนักศึกษาและติดตามดูแลเพื่อลดจำนวนการพ้นสภาพของนักศึกษาต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

จิระนันต์ เจริญรัตน์. (2559). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพ้นสภาพของนักศึกษาที่มีผลการเรียนปกติโดยใช้ต้นไม้ตัดสินใจ. *SNRU Journal of Science and Technology*. 8(2). 256-267.

- นนทวัฒน์ ทวีชาติ, อรยา เพ็งประจัญ, วิไลรัตน์ ยาทองไชย และชูศักดิ์ ยาทองไชย. (2562). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ด้วยเทคนิคการทำเหมืองข้อมูล. การประชุมวิชาการระดับชาติ การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ครั้งที่ 5. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 5 มีนาคม 2562. 1-8.
- บัณฑิต หาญธงชัย และธีระพล เพ็ญจันทร์. (2562). สาเหตุการออกกลางคันและแนวทางแก้ไขการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. 7(2). 247-271.
- บุษราภรณ์ มหัทธชัย, ครรชิต มาลัยวงศ์, เสมอแข สมหอม และณัฐยา ตันตรานนท์. (2559). ความสัมพันธ์ของรายวิชาที่มีผลต่อการพัฒนาสภาพนักศึกษาโดยใช้อัลกอริทึมเอพริโอริ. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. 22 ธันวาคม 2559. 456 - 469.
- Guo, B., Zhang, R., Xu, G., Shi, C., & Yang, L. (2015). Predicting Students Performance in Educational Data Mining. 2015 International Symposium on Educational Technology (ISET). Central China Normal University in Wuhan, China. 27-29 July 2015. 125-128.
- Han, J., Pei, J., & Kamber, M. (2012). Data Mining: Concepts and Techniques. 3rd Ed. Massachusetts : Morgan Kaufmann Publishers.
- Kim, Y.-M., Kathuria, P., & Delen, D. (2017). Machine Learning to Compare Frequent Medical Problems of African American and Caucasian Diabetic Kidney Patients. Healthcare Informatics Research. 23(4). 241-248.

9. คำขอบคุณ

ขอขอบคุณงานทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม ที่อนุเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการประกอบการดำเนินการวิจัยครั้งนี้และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ฉวีวรรณ สีส้ม และอาจารย์ ดร.พีระศักดิ์ กิ่งพุ่ม ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และให้คำปรึกษาในการทำวิจัย อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

การสร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย*

THE CONSTRUCTION OF THE COMPETENCY TEST TO EXPLAIN PHENOMENA
SCIENTIFICALLY FOR MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONGKHAI

สุดารัตน์ เอนกนันท์¹, พัทชรินทร์ ชมภูวิเศษ²
Sudarat Aneknun¹, Patcharin Chompuwiset²
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2}
Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.^{1,2}
Email : Sudarat.bb2536@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและศึกษาคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ 2) เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนจากแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ และ 3) เพื่อสร้างคู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย จำนวน 601 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำแนกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 หาค่าความยากและอำนาจจำแนกของแบบวัด จำนวน 150 คน กลุ่มที่ 2 ยืนยันคุณภาพของแบบวัด จำนวน 451 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า 1. การสร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก คุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์พบว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(IOC) ตั้งแต่ 0.60-1.00 ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามของแบบวัดมีค่าตั้งแต่ 0.55-0.77 และ 0.20-0.39 ตามลำดับ และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.76 2. เกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายคะแนนของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มี 6 ระดับ ได้แก่ การรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ระดับ ดีมาก ดี พอใช้ ปานกลาง น้อยและควรได้รับการพัฒนา มีคะแนนมาตรฐานที่ปกติตั้งแต่ T_5-T_{73} 3. คู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มีความเหมาะสม ผลการประเมินคู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาและโครงสร้างของคู่มือการใช้แบบวัด เท่ากับ 0.88

คำสำคัญ : 1. การสร้างแบบวัด 2. แบบวัดสมรรถนะปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ 3. เกณฑ์ปกติ

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to construct and assess the quality of the competency test to explain phenomena scientifically. 2) to construct a norm of scores from the competency test to explain phenomena scientifically. 3) to construct a manual for using the competency test to explain phenomena scientifically. The sample consisted of 601 Matthayomsuksa 3 students under the Secondary Educational Service Area Office Nongkhai in the second semester of the 2021 academic year selected by multi-stage random sampling. The samples were divided into two groups: the first group of 150 students assessed the difficulty and discrimination of the test, and the second group of 451 students confirmed the quality of the test. The research instrument was the competency test to explain phenomena scientifically.

The findings of this research were as follows: 1. The construction of the competency test to explain phenomena scientifically is a situational test, and the test was the multiple-choice with four options. The value of the Index of Item Objective Congruence (IOC) was between 0.60 - 1.00. The difficulty value of the items and the value of the discrimination were between 0.55-0.77 and 0.20-0.39 respectively. The reliability of the test which was calculated by the Kuder-Richardson Formula 20 (KR-20) was at 0.76. 2. The norm for interpreting scores of the competency test to explain phenomena scientifically consisted of six levels: very good, good, fair, medium, low and should be developed. The normalized T – Score ranges from T_5 to T_{73} . 3. The manual for using the competency test to explain phenomena scientifically was suitable and included all the important components. The examination of the manual validity by five experts had a Content Validity Index (CVI) of 0.88.

Keywords : 1. Test Construction 2. The Competency Test to Explain Phenomena Scientifically 3. The Norm for Interpreting Scores

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและในอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องและผลผลิตต่างๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่อใช้อำนวยความสะดวกล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้วิทยาศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โดยพื้นฐานที่สำคัญของวิทยาศาสตร์คือการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การสร้างคำอธิบายในเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยใช้บริบทหรือสถานการณ์ของวิทยาศาสตร์ ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือเป็นความสามารถและความเข้าใจพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ รวมถึงการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์นั้นเป็นสมรรถนะที่สำคัญขององค์ประกอบการประเมินด้านวิทยาศาสตร์ซึ่งประเมินโดยโครงการ PISA หรือ Programme for International Student Assessment เป็นโครงการประเมินผลการศึกษาของกลุ่มประเทศสมาชิกที่ดำเนินการโดย Organization for Economic Cooperation and Development หรือ OECD ประเทศไทยได้เข้าร่วมโปรแกรมประเมินสมรรถนะผู้เรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 จนถึงรอบการประเมินล่าสุดคือโครงการ PISA 2018 ซึ่งจากรายงานผลการประเมินของโครงการ PISA นั้นจะรายงานเป็นคะแนนเฉลี่ยเทียบกับค่าเฉลี่ย OECD ซึ่งเป็นคะแนนมาตรฐานและสามารถเปรียบเทียบกันได้ในแต่ละประเทศพบว่าในแต่ละปีคะแนนเฉลี่ยด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ผลการประเมินล่าสุดโครงการ PISA 2018 มีค่าเฉลี่ย OECD ด้านวิทยาศาสตร์เป็นคะแนนมาตรฐานที่ 489 คะแนน สำหรับประเทศไทยนั้นได้คะแนนเฉลี่ยเพียง 426 คะแนน จากผลการประเมินทำให้ทราบว่านักเรียนไทยเกือบครึ่งหนึ่งยังมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าระดับพื้นฐานต่ำสุดที่วัยนี้ควรจะมี ในขณะที่ประเทศเอเชียกลุ่มคะแนนสูงเกือบไม่มีนักเรียนอยู่ในกลุ่มนี้ สะท้อนถึงปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ความรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยนั้นยังล้าหลังกว่าประเทศอื่นๆ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561)

โครงการ PISA 2015 เน้นการประเมินด้านวิทยาศาสตร์ มีน้ำหนักข้อสอบด้านวิทยาศาสตร์ 60% และด้านการอ่านและคณิตศาสตร์อย่างละ 20% โดยการประเมินสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ให้ความสำคัญกับสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ (Explain Phenomena Scientifically) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.07 (สุนีย์ คล้ายนิล, 2556) ซึ่งโครงการ PISA 2015 ได้กำหนดคำนิยามความหมายของสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ไว้ว่า คือความสามารถของผู้เรียนในการรับรู้ เสนอและประเมินคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและเทคโนโลยีประกอบด้วย การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้สร้างคำอธิบายที่สมเหตุสมผล การระบุ ใช้ และสร้างแบบจำลองและนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการอธิบาย การพยากรณ์ การเปลี่ยนแปลงในเชิงวิทยาศาสตร์โดยใช้ความเป็นเหตุเป็นผลที่เป็นไปได้ การเสนอสมมติฐานเพื่อใช้ในการอธิบายและการอธิบายถึงศักยภาพของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้เพื่อสังคม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561) ดังนั้น การพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ จึงเปรียบเสมือนเป้าหมายหลักของการพัฒนาการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของประเทศไทย ที่ต้องพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมให้เป็นพลโลกที่มีคุณภาพในอนาคต

ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน พบว่าการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการท่องจำ และสอบวัดความรู้เฉพาะในตำราเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะพัฒนาสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ จากปัญหาดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการมีเครื่องมือที่มีคุณภาพเพื่อนำมาพัฒนาสมรรถนะด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนและเครื่องมือต้องสามารถวัดใน

สิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของปัญหาและมีความสนใจที่จะสร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เนื้อหาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นการทดสอบความสามารถในการรับรู้ เสนอและประเมินคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและเทคโนโลยีนำมาใช้ในการตอบคำถามวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันหรือในชีวิตจริง เช่น เกิดกับตัวเอง ครอบครัว หรือเพื่อนประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม สุขภาพ หรือชีวิตมนุษย์ ประเด็นทางวิทยาศาสตร์ที่บุคคลนั้นจำเป็นต้องรู้ และใช้องค์ประกอบหลายอย่างโดยมีผลกระทบสืบเนื่องต่อสังคมโลกหรือต่อโลกอนาคต โดยผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบในรูปแบบของแบบวัดเชิงสถานการณ์ในสมรรถนะด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากนั้นมีการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นและยืนยันคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้แบบวัดที่มีประสิทธิภาพสามารถนำมาวัดและประเมินผลความสามารถของผู้สอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์ พัฒนาระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุตามความมุ่งหวังของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ของการสอบโครงการ PISA ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วนำผลการวัดที่ได้มาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าประสงค์ สร้างเยาวชนไทยที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสืบต่อไป

2. วัดคุณสมบัติของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างและศึกษาคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

2.2 เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนจากแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

2.3 เพื่อสร้างคู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายที่มีคุณภาพและสามารถนำไปวัดผลและประเมินผลว่านักเรียนมีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อไป

3.2 เป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ในการสร้างเครื่องมือและการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถทางการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

3.3 ศึกษาวิเคราะห์และครูผู้สอน สามารถนำแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการประเมินสมรรถนะของนักเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการเตรียมสอบโครงการ PISA ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific literacy)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและศึกษาคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สร้างเกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ โดยในแต่ละระยะได้มีการกำหนดรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างและศึกษาคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาหนองคายผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัด
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาองค์ประกอบการประเมินด้านวิทยาศาสตร์และสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ตามแนวทางการวัดและประเมินผลโครงการ PISA
4. สร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ที่วัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยใช้นิเวศในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานการณ์ที่เป็นส่วนหนึ่งในโลกชีวิตจริงของนักเรียน และไม่จำกัดอยู่เฉพาะสถานการณ์ในโรงเรียนเท่านั้น แต่จะเป็นสถานการณ์อาจเกี่ยวข้องกับตัวเอง ครอบครัวชุมชน หรือสถานการณ์ของโลก

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของแบบวัด
2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดด้วยทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (Classical Test Theory) โดยตรวจสอบหาคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์เป็นรายข้อ ประกอบด้วยค่าความยาก(p) ค่าอำนาจจำแนก(r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบวัดเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนชุมพลโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายจำนวน

150 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) คัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์การทดสอบแบบดั้งเดิม (Classical Test Theory) ที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น

ครั้งที่ 2 เป็นการตรวจสอบเพื่อยืนยันคุณภาพของแบบวัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายจำนวน 363 คน จาก 31 โรงเรียน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของทาร์ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

ระยะที่ 2 การสร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนจากแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) โดยนำแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 451 คน แล้วนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR) นำค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้ไปเปลี่ยนเป็นคะแนนที่-ปกติ (Normalized T-Score) จากนั้นทำการขยายคะแนนที่-ปกติให้ครอบคลุมทุกคะแนนที่เป็นไปได้ทุกค่าโดยใช้สมการพยากรณ์

ระยะที่ 3 การสร้างคู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคู่มือการใช้แบบวัดและได้ดำเนินการสร้างคู่มือการใช้แบบวัดจากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประเมินคู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์โดยประเมินความตรงตามเนื้อหา (CVI)

5. ผลการวิจัย

จากการวิจัยการสร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายในครั้งนี้ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

5.1 การสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายได้แบบวัดที่มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัยจำนวน 44 ข้อ ครอบคลุมในสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ คุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์และด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับพฤติกรรมชี้วัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และจากการตรวจสอบค่าความยากอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความยากอยู่ระหว่าง 0.55 ถึง 0.77 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.39 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.76

5.2 การสร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนจากแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าเกณฑ์ปกติของคะแนนแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ในรูปคะแนนที่-ปกติ มีค่าตั้งแต่ T_5-T_{73} ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ดังนี้ คะแนนที่-ปกติ มากกว่า T_{65} แปลความหมายได้ว่า สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ดีมากคะแนนที่-ปกติอยู่ระหว่าง $T_{55}-T_{65}$ แปลความหมายได้ว่า สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ดีคะแนนที่-ปกติอยู่ระหว่าง $T_{45}-T_{55}$ แปลความหมายได้ว่า สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์พอใช้ เฉพาะ T_{50} แปลความหมายได้ว่า สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ปานกลาง คะแนนที่-ปกติอยู่ระหว่าง $T_{35}-T_{45}$ แปลความหมายได้ว่า สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์น้อย และคะแนนที่-ปกติต่ำกว่า T_{35} แปลความหมายได้ว่า สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ควรได้รับการพัฒนา

5.3 การสร้างคู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย พบว่า คู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 1)ความหมายของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ 2)จุดมุ่งหมายของการสร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ 3)โครงสร้างของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ 4)คุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ 5)วิธีการดำเนินการทดสอบ 6)การตรวจให้คะแนนและ 7)เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน และผลการประเมินคู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความเหมาะสมของแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม (คนที่ 1)				ระดับความเหมาะสม (คนที่ 2)				ระดับความเหมาะสม (คนที่ 3)				ระดับความเหมาะสม (คนที่ 4)				ระดับความเหมาะสม (คนที่ 5)			
	4 3 2 1				4 3 2 1				4 3 2 1				4 3 2 1				4 3 2 1			
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1
1	✓				✓				✓				✓				✓			
2	✓					✓					✓		✓				✓			
3		✓			✓				✓				✓						✓	
4		✓			✓				✓				✓						✓	
5		✓				✓			✓				✓						✓	
6		✓			✓				✓					✓					✓	
7	✓					✓			✓				✓						✓	
8		✓				✓			✓				✓				✓			

จากตารางที่ 1 เมื่อนำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน มาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI) ของคู่มือการใช้แบบวัดการสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.88

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการสร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

6.1 การสร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีทั้งหมด 44 ข้อ จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ชนิดปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือกที่มีคุณภาพวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวัดและมีความเหมาะสมยิ่งสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบของ บุญชม ศรีสะอาด (2556) ที่กล่าวว่า การสร้างแบบวัดมีขั้นตอนคือ วางแผนการสร้างตามขั้นตอน กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดนิยาม พฤติกรรมที่ต้องการวัดและแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบวัดในรูปของแบบวัดเชิงสถานการณ์ที่กำหนดสถานการณ์ที่เลียนแบบชีวิตจริงทั้งในด้านเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด การสร้างข้อคำถามโดยยกเอาสถานการณ์ขึ้นมาก่อน ซึ่งสถานการณ์นั้นอาจเป็นรูปภาพที่แสดงเหตุการณ์หรือเรื่องราวแล้วสร้างคำถามใดๆ เพื่อวัดพฤติกรรมที่ต้องการในปัญหานั้นเป็นข้อ

6.2 ด้านคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มีดังนี้ การศึกษาคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัด จากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องเชิงเนื้อหา กับพฤติกรรมชี้วัดในแต่ละด้านที่ต้องการวัดโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนวิทยาศาสตร์และด้านการวิจัยและประเมินผลจำนวน 5 คน พบว่าข้อสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ คืออยู่ระหว่าง 0.60–1.00 ซึ่งตรงตามที่ สุกมาส อังสุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญโญภูวนวัฒน์ (2557) กล่าวว่าค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 แสดงว่าข้อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยการศึกษากรอบเนื้อหาการประเมินด้านวิทยาศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด รวมทั้งข้อคำแนะนำและข้อคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมแล้วจึงดำเนินการสร้างแบบวัดโดยยึดหลักการสร้างแบบวัดให้มีคุณภาพ ข้อคำถามมีความชัดเจนทำให้ผู้ตอบเข้าใจข้อคำถามตรงกัน ในด้านของค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์คุณภาพครั้งที่ 1 เพื่อตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่ามีข้อสอบจำนวน 6 ข้อได้แก่ ข้อที่ 17 วัดพฤติกรรมด้านการระบุ สร้างแบบจำลองและนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการอธิบาย มีค่าความยาก 0.12 ค่าอำนาจจำแนก 0.06 ข้อ 35, 36 และ 40 วัดพฤติกรรมด้านการเสนอสมมติฐานเพื่อใช้ในการอธิบาย มีค่าความยาก 0.79, 0.68 และ 0.18 ค่าอำนาจจำแนก 0.18, 0.04 และ 0.19 ตามลำดับ ข้อ 41, 48 วัดพฤติกรรมด้านการอธิบายถึงศักยภาพความรู้ทาง

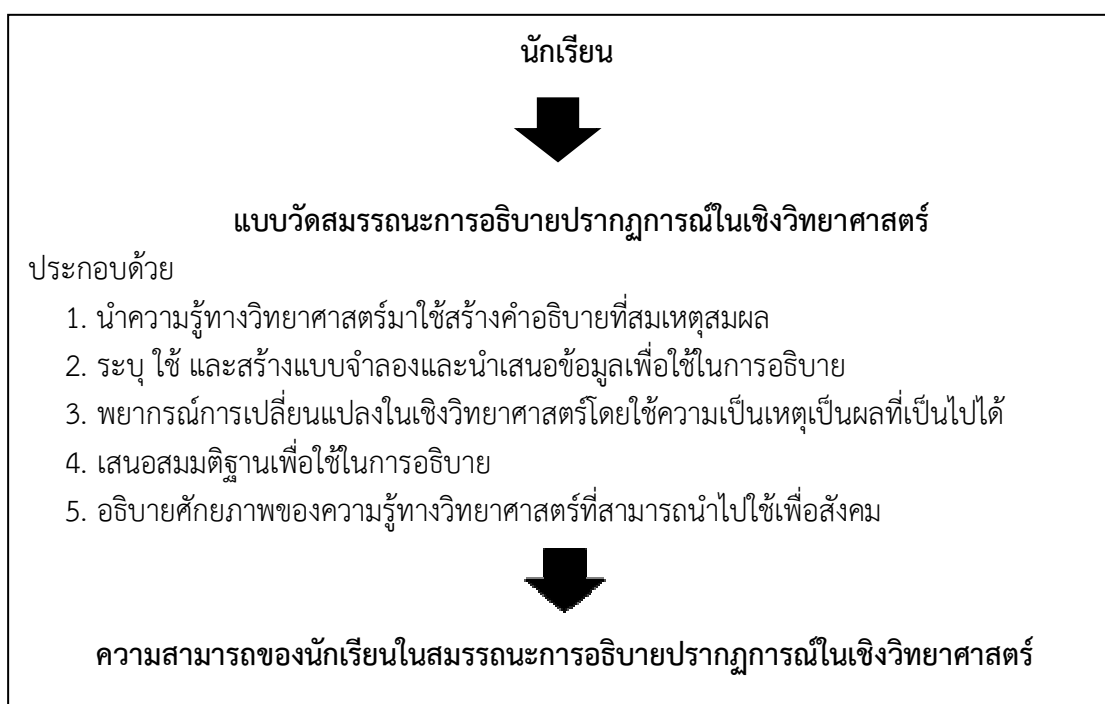
วิทยาศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้เพื่อสังคม มีค่าความยาก 0.75, 0.18 ค่าอำนาจจำแนก 0.10, 0.19 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากเป็นข้อสอบที่มีความยากหรือง่ายจนเกินไปและไม่สามารถจำแนกคนเก่งและคนอ่อนได้ ไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการทดสอบ ผู้วิจัยจำเป็นต้องคัดข้อสอบดังกล่าวจำนวน 6 ข้อออก เหลือข้อสอบที่มีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกที่มีความเหมาะสมทั้งสิ้น 44 ข้อ ผลการวิเคราะห์คุณภาพครั้งที่ 2 เพื่อยืนยันคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่า ข้อสอบจำนวน 44 ข้อ มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.55 ถึง 0.77 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.39 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.76 แสดงให้เห็นว่าแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มีคุณภาพที่เหมาะสมตรงตามที่ สุกมาส อังศุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณา และรัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์ (2557) กล่าวไว้ว่า ค่าความยากและอำนาจจำแนกที่เหมาะสมควรมีค่าความยากระหว่าง 0.20–0.80 ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.20 ขึ้นไปเช่นเดียวกับ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) กล่าวว่าข้อสอบที่เหมาะสมต้องมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกมากกว่าหรือเท่ากับ 0.20 โดยข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกใกล้ 1.00 แสดงว่าข้อสอบนั้นสามารถจำแนกคนเก่งและคนอ่อนได้ถูกต้อง

6.3 เกณฑ์ปกติของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการแปลงคะแนนดิบของคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร แล้วนำคะแนนดิบที่ได้ไปวิเคราะห์ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ จากนั้นนำค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้ไปเปลี่ยนเป็นคะแนนที่-ปกติ (Normalized T-Score) และทำการขยายคะแนนที่-ปกติให้เกณฑ์ปกติที่ได้ครอบคลุมทุกคะแนนที่เป็นไปได้ทุกค่าโดยใช้สมการพยากรณ์เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์พบว่า คะแนนมาตรฐานที่ได้อยู่ในระดับที่ต่ำมากจนถึงระดับสูงซึ่งเป็นเกณฑ์ระดับท้องถิ่นที่ได้จากการนำผลการสอบของนักเรียนหลายโรงเรียนมาสร้างจึงทำให้ได้ช่วงของคะแนนมาตรฐานต่างกันเพราะนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกันดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเกณฑ์ปกติของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์สามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2554) กล่าวว่า การสร้างเกณฑ์ปกติมีข้อบ่งชี้ที่สำคัญคือ 1) ประชากรต้องมีจำนวนมากพอ 2) ข้อมูลที่นำมาสร้างเกณฑ์ปกติเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรโดยมีการสุ่มที่กระจายค่าที่ ส่งผลให้ค่าที่ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป ซึ่งจัดเป็นเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ วิริยา บุญชัย (2529) ที่กล่าวว่า เกณฑ์ หมายถึง มาตรฐานที่กำหนดไว้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่สามารถนำผลการทดลองไปเปรียบเทียบกับประชากรในลักษณะเดียวกันได้ ดังนั้น แบบทดสอบที่ดีต้องมีเกณฑ์เพื่อใช้เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรกลุ่มนั้นๆ

6.4 การสร้างคู่มือการใช้แบบวัด ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการหลายท่าน พบว่า งานวิจัยส่วนมากมีองค์ประกอบของคู่มือการใช้แบบวัดซึ่งมีองค์ประกอบคือ ความหมายของแบบวัดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาแบบวัดโครงสร้างของแบบวัด คุณภาพของแบบวัด วิธีการดำเนินการทดสอบ การตรวจให้คะแนนและเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ซึ่งคู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและองค์ประกอบของ

แบบวัด ซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.88 ซึ่ง Davis (1992) กล่าวว่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของคู่มือการใช้แบบวัด (Content Validity Index : CVI) ตามเกณฑ์คุณภาพคือ 0.80 ขึ้นไปและคู่มือการใช้แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้สอดคล้องกับ นัฐพร ต้อจันดา (2551) การสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, ประนอม บัวแก้ว (2560) การพัฒนาชุดแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 40 และกิตติยาภรณ์ สุปะทัง (2560) การสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของแบบวัด ลักษณะของแบบวัด คุณภาพของแบบวัด วิธีดำเนินการสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ เกณฑ์การตรวจให้คะแนน และการรวมคะแนน

7. องค์ความรู้ใหม่

แบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยใช้เนื้อหาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและองค์ประกอบการประเมินสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ตามที่โครงการ PISA กำหนดไว้เป็นแบบวัดที่มีคุณภาพที่สามารถวัดและประเมินผลความสามารถด้านสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับโปรแกรมประเมินสมรรถนะผู้เรียนมาตรฐานสากล หรือ โครงการ PISA

8.1.2 ครูผู้สอนในสถานศึกษานำแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้เตรียมความพร้อมในการประเมินสมรรถนะผู้เรียนมาตรฐานสากล หรือ โครงการ PISA

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูผู้สอนสามารถนำแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ไปใช้ทดสอบเพื่อค้นหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับความสามารถทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำผลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนและเตรียมความพร้อมของนักเรียนในการประเมินสมรรถนะผู้เรียนมาตรฐานสากล หรือ โครงการ PISA

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ในรูปแบบอื่นๆ เช่น การตรวจสอบคุณภาพด้วยทฤษฎีการทดสอบแนวใหม่ เพื่อให้ได้เครื่องมือสำหรับวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ที่หลากหลายรูปแบบ

8.3.2 ควรมีการสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติยาภรณ์ สุปะทัง. (2560). **การสร้างแบบวัดการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นัฐพร ต้อจันดา. (2551). **การสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2540). **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ประนอม บัวแก้ว. (2560). **การพัฒนาแบบวัดทักษะการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2554). **การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภมาส อังศุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2557). **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL**. กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

วิริยา บุญชัย (2529). **การทดสอบและวัดผลทางพลศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). **หนังสือเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีที่ 1 เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.

สุนีย์ คล้ายนิล. (2556). **ความรู้และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ สำหรับโลกวันพรุ่งนี้**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

Davis. (1992). Review of Aegean Prehistory I: The Islands of the Aegean. **American Journal of Archaeology**. 96. 699-756.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ ที่ได้เสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแนวทางในการแก้ไข รวมทั้งสนับสนุนให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ผลอันจะเป็นประโยชน์ ความดีความงามทั้งปวง ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยนี้ ขอมอบแด่บุพการีที่เคารพยิ่งและหากมีข้อบกพร่องด้วยประการใดๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบคุณยิ่ง

**การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1***
**DEVELOPMENT OF LEARNING RESOURCE MANAGEMENT GUIDELINES ACCORDING TO
THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY FOR EDUCATIONAL INSTITUTIONS
KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

ชฎาพร พลกุล¹, ธัชชัย จิตรนันท์²
Chadaporn Phonkun¹, Thatchai Chittranun²
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : milk_teinoi@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา 1 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการ และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ได้องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ 1) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) การจัดทำแนวปฏิบัติและ 4) การติดตามประเมินผล 2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด 3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ : 1. แนวทาง 2. การบริหารจัดการ 3. แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The objectives of this research paper were 1) 1) to study the components and indicators of the management of learning resources according to the Sufficiency Economy Philosophy for educational institutions, 2) to study the current condition Desirable conditions and necessities of learning resources management according to the philosophy of sufficiency economy for educational institutions, 3) to develop guidelines for management of learning resources according to the philosophy of sufficiency economy for educational institutions Kalasin Elementary Education Service Area Office, Region 1. The sample groups used were 325 persons, including administrators, academic supervisors and teachers in schools under Kalasin Elementary Education Service Area Office 1, the instrument was a questionnaire, interview form, and a suitability assessment form and possibility The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation.

The results of the research were as follows: 1. The components of the management of learning resources according to the Sufficiency Economy Philosophy for educational institutions Kalasin Elementary Educational Service Area Office 1, from the experts, found that there were 4 components: 1) planning to promote the use of learning resources 2) collecting data for using learning resources 3) preparing guidelines and 4) Follow-up and evaluation 2. Current condition Desirable condition and the necessity of managing learning resources according to the philosophy of sufficiency economy for educational institutions Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 found that the overall level was at a moderate level. Desirable conditions for management of learning resources according to the philosophy of sufficiency economy for educational institutions Under the Office of Kalasin Elementary Education Service Area 1, it was found that it was at the highest level for educational institutions Kalasin Primary Educational Service Area District Office 1 from qualified persons Overall, it's appropriate and the possibilities are at a high level. And when considering each aspect, it was found that all aspects were appropriate and feasible at a high level in every aspect as well.

Keywords : 1. Guidelines 2. Management 3. A learning resource based on the philosophy of sufficiency economy

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคมโลกในยุคใหม่เคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจนก้าวตามไม่ทัน การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถของเด็กและเยาวชนไทยให้แข่งขันและก้าวหน้าในโลก เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือ การ

ปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูอาจารย์จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ทั้งจากสถานการณ์จริง จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการทำงาน เพื่อพัฒนาร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อพัฒนาคนให้สมบูรณ์เป็นไปตามจุดหมายของการปฏิรูปการศึกษา (ธรรมศักดิ์ มีอิสระ, 2544) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ก็เป็นด้านที่สำคัญที่รัฐบาลได้มีการส่งเสริมการดำเนินการและการจัดตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้มีการปฏิบัติสู่โรงเรียน จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และติดตามผล ประเมินผล และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะที่สำคัญ และคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยมีพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนากายทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร (สุธิชล พ่อครวรงค์, 2555)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษาในทุกกระดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน ตลอดจนการประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวัน และได้เริ่มดำเนินการขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 โดยหน่วยงานภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ได้ดำเนินการประเมินผลสถานศึกษาที่สามารถผ่านเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ในทั่วประเทศ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 171 โรงเรียน ได้ผ่านการประเมินโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2562 มี จำนวน 156 โรงเรียน และยังไม่ผ่าน จำนวน 15 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1, 2563) โดยหลักเกณฑ์ในการประเมินมุ่งเน้นการบริหารจัดการเรียนรู้ในเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ให้กับนักเรียน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จึงได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษา เน้นการบริหารจัดการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ นำสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ นักเรียนได้เกิดความรู้ ทักษะ และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาสภาพ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการ สังเกต สัมภาษณ์ สทนหา ศึกษาจากเอกสารข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขาดการวางแผนในการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบการดำเนินงาน ขาดงบประมาณสนับสนุน และการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งรู้ขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนน้อยมาก ครูไม่เห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขาดงบประมาณ ในการที่จะน่านักเรียนไปแหล่งเรียนรู้เหล่านั้น ขาดการวางแผนในการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาขาดงบประมาณใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นต้น

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนและมีส่วนเกี่ยวข้องในการรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาดังนั้นการศึกษาถึงองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จึงสำคัญและเป็นประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาการทำงานในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลที่ดีกับสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2.3 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3.2 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3.3 ได้ทราบถึงแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ภาพสินธุ์ เขต 1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำมาสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 ขั้นตอนที่ 1 สร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีจำนวน 47 ข้อ แล้วนำไป Try out เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ขั้นตอนที่ 2 นำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการ และครู ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 325 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหน่วยงานที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียนจากวิธีการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) การจัดทำแนวปฏิบัติและ 4) การติดตามประเมินผล ขั้นตอนที่ 2 นำผลการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาใช้ในการร่างแนวทาง ที่ได้จากการออกแบบเบื้องต้นไว้จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นนำเสนอร่างแนวทางการดำเนินงานที่ได้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะนำแนวทางการดำเนินงานที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พร้อมทั้งข้อคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไข ตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ข้อ	องค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	4.69	0.51	มากที่สุด
2	การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	4.70	0.50	มากที่สุด
3	การจัดทำแนวปฏิบัติ	4.68	0.57	มากที่สุด
4	การติดตามประเมินผล	4.73	0.45	มากที่สุด
รวม		4.70	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 4 ด้าน คือ การติดตามประเมินผลการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และการจัดทำแนวปฏิบัติตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	2.59	0.85	ปานกลาง	4.64	0.68	มากที่สุด	0.79	1
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	3.34	0.54	ปานกลาง	4.41	0.60	มาก	0.32	4
3. การจัดทำแนวปฏิบัติ	3.16	0.58	ปานกลาง	4.44	0.73	มาก	0.41	3
4. การติดตามประเมินผล	2.94	0.81	ปานกลาง	4.50	0.57	มากที่สุด	0.53	2
รวม	3.01	0.70	ปานกลาง	4.50	0.65	มากที่สุด	0.51	-

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้รองลงมา คือ การจัดทำแนวปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และการติดตามประเมินผล ตามลำดับ อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ การจัดทำแนวปฏิบัติ และการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

5.3 ผลการประเมินการพัฒนาแนวการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิ 4 องค์ประกอบ 18 แนวทาง พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 3 ผลการประเมินการพัฒนาแนวการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ที่	รายการประเมิน	ผลประเมินความเหมาะสม			ผลประเมินความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	4.37	0.55	มาก	3.67	0.57	มาก
2	การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	3.85	0.71	มาก	3.60	0.53	มาก
3	การจัดทำแนวปฏิบัติ	4.27	0.65	มาก	3.67	0.52	มาก
4	การติดตามประเมินผล	4.00	0.59	มาก	3.96	0.61	มาก
รวม		4.13	0.61	มาก	3.73	0.59	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดทำแนวปฏิบัติ การติดตามประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ เพราะการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นหน้าที่ที่สำคัญของสถานศึกษา ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารการจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจาก ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่หลากหลายกว้างขวาง มีแหล่งข้อมูลให้ทางเลือกมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ (2544) ได้กล่าวว่าการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ เป็นการพัฒนาแหล่งข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นคนยุคแห่งการเรียนรู้

6.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้รองลงมา คือ การจัดทำแนวปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานดังกล่าวเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพราะแหล่งเรียนรู้จะเป็นสื่อในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใคร่รู้และเกิดการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการหรือกิจกรรมในการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดผล และต้องเกิดจากการสนับสนุนของผู้บริหาร การดำเนินการของครู นักเรียน และความร่วมมือทุกฝ่ายซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา มาเลวรรณโณ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนด้านวิชาการ อยู่ในระดับพอใช้ ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการมีการจัดอยู่ในระดับพอใช้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และการติดตามประเมินผล ตามลำดับ อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ การจัดทำแนวปฏิบัติ และการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ ปะนามะทัง (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.3 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

6.3.1 ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ประชุมหารือกับคณะครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สนับสนุนให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องเห็นความถึงความสำคัญและมีความเข้าใจตรงกันตามแผนงานด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ ร่วมกันกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ กำหนดทีมงานแต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสม ร่วมวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้ เช่น การจัดสร้างงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรอย่างเพียงพอ วางแผนงานใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันโดยตั้งทีมงานในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของปญญญา ไตรพรหม (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาการศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโงง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน แนวทางการดำเนินงานด้านการวางแผนแนวทาง การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียนออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบ

6.3.2 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานด้วยความรอบคอบ ศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ครูจัดทำคู่มือและแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระมีการบูรณาการสอดแทรกในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ และโรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ ศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์สอดคล้องกับการศึกษาของปญญญา ไตรพรหม (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาการศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโงง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน แนวทางการดำเนินงานมีด้านการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ได้แก่ นำแผนงาน โครงการกิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า และจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่

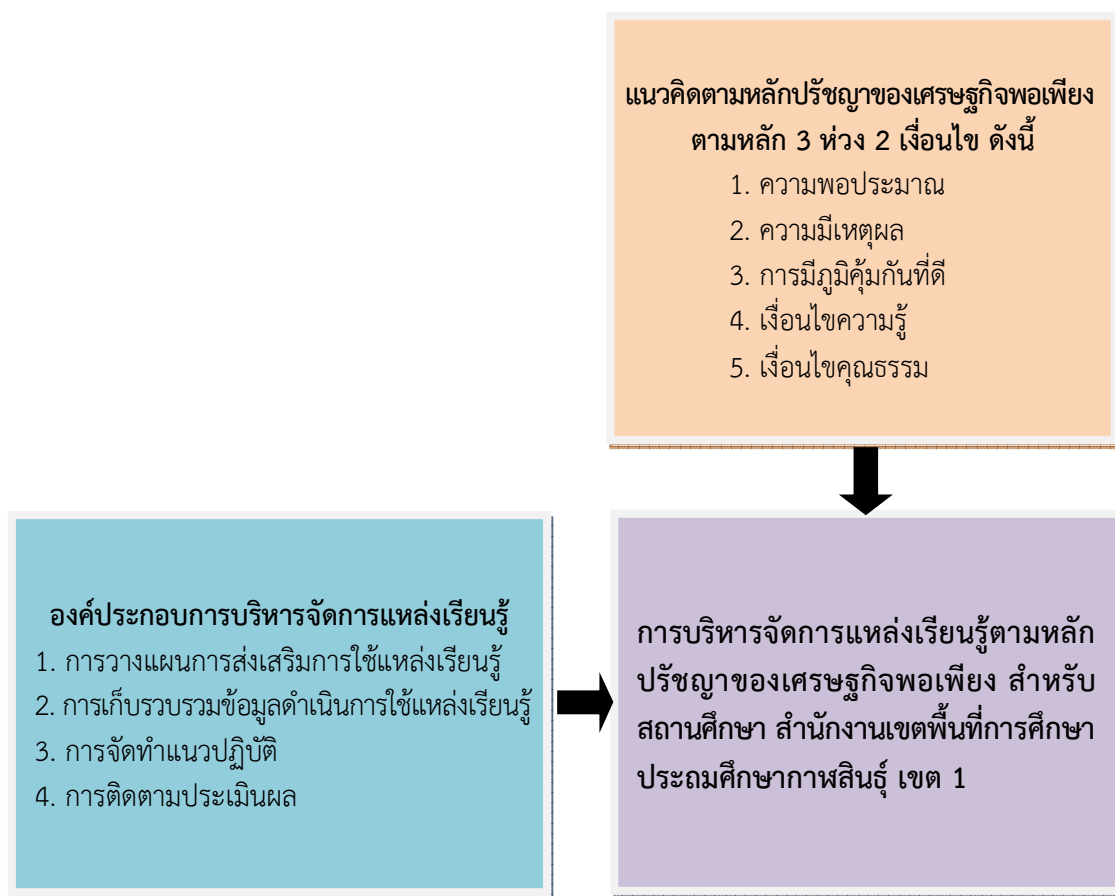
6.3.3 ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินโครงการ เมื่อสิ้นสุดโครงการ ควรสรุปผล รายงานโครงการ เพื่อนำผลการสรุปมาวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณอย่างเต็มที่ มีวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีการบริหารจัดการ

อย่างดี (4'M) ทั้งนี้ควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำปฏิทินปฏิบัติการตามแผนงาน/โครงการอย่างแท้จริงควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับการศึกษาของปญญา ไตรพรหม (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาการศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโงง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน แนวทางการดำเนินงานมีด้านการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ได้แก่ นำแผนงาน โครงการกิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า และจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่

6.3.4 ด้านการวัดและการประเมินผล โรงเรียนได้กำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย ผู้บริหารควรมีการประชุมบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อระดมความคิด (Brain Storming) และแต่งตั้งคณะทำงานประเมินโครงการให้สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ กำหนดปฏิทินหรือระยะเวลาในการประเมินผล นำเครื่องมือประเมินผล นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบโครงการอย่างต่อเนื่อง สรุปผล และรายงานผลการดำเนินโครงการจากผู้รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยจัดทำแผนการ หรือโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติตามแผนงาน โดยมีการตรวจสอบและติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างเคร่งครัดโรงเรียนสรุปผล รายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการเพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพอใจสอดคล้องกับการศึกษาของปญญา ไตรพรหม (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาการศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโงง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ด้านการติดตามประเมินผล และรายงาน ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผล ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และรายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยได้เกิดองค์ความรู้พอสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากวิจัยการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ดำเนินการใช้แนวทางในการพัฒนา ควรศึกษาวิธีการการบริหารจัดการ ให้เข้าใจแนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาในการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้การเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดทำแนวปฏิบัติและการวัดและการประเมินผล

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผลการวิจัยด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่า ความต้องการ ความจำเป็นเกี่ยวกับสถานศึกษามีการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการดำเนินงาน การส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ ดังนั้น สถานศึกษาควรมีประชุมเพื่อวางแผนในการศึกษาตรวจสอบสภาพปัญหาของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยต้องพิจารณา ด้วยเหตุผลที่หลากหลาย

8.2.2 ผลการวิจัยด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า มีความต้องการความจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการติดตามดูแล ปรับปรุงแก้ไขระหว่างดำเนินการเป็นระยะๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูที่นำแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ไปใช้จะต้องมีการติดตามปรับปรุง และตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกคน

8.2.3 ผลการวิจัยด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ พบว่า มีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน นำไปสู่การติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างดำเนินการเป็นระยะๆ และการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูควรนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงานอย่างแท้จริง และมีการกำกับ ติดตาม ดูแล ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป

8.2.4 ผลการวิจัยด้านการวัดและการประเมินผล พบว่า มีความต้องการความจำเป็นเกี่ยวกับการนำความรู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้านมาประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และการนำรายงานผลการปฏิบัติงาน และแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางานการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อให้เข้าร่วมในการประเมินผลติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์เขตอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเหมาะสำหรับในการนำไปใช้

8.3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนำแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1

8.3.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ในสภาพบริบทอื่นๆ

9. เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2544). **แนวดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ. (2544). **การวางแผนอาชีพ**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

- ปญฺญญา ไตรพรหม. (2552). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยากรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์และโรงเรียนวัดลาดระโงง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปรีชา มาละวรรณโณ. (2546). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยุทธศาสตร์ ปะนามะทั้ง. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่ง เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุธิชล พ่อครองค์. (2555). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ติดตามเอาใจใส่ ให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ ทำให้การศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทพบุตร ที่ให้ความกรุณาเป็นประธานกรรมการและคณะกรรมการสอบ ให้คำแนะนำ เอาใจใส่ตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่าน ท่านที่ได้ให้อาณัติอนุเคราะห์ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการทำงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญและคณะผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้การตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทุกคน ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้งานวิทยานิพนธ์สำเร็จด้วยดี ขอขอบคุณ กำลังใจที่ดีจากครอบครัว เพื่อนครู และเพื่อนนิสิตรุ่น พ.33 ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และดูแลช่วยเหลือด้วยดีมาตลอดที่ศึกษาคุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชา ซึ่งผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ของตนเองและประเทศชาติสืบต่อไป

**การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3***
**THE DEVELOPMENT OF THE PROGRAMS TO ENHANCE A LEARNING LEADERSHIP
OF TEACHERS IN THE RO-ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3**

ทิฆัมพร ไวยकरण¹, ธัชชัย จิตรนันท์²
Thikamporn Waiyakan¹, Thatchai Chittranun²
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : thikamporn.w@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และ 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 304 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการบูรณาการ 2) องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ 3) องค์ประกอบด้านการมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) องค์ประกอบด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ และ 5) องค์ประกอบด้านการเรียนรู้เป็นทีม 2. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการการเรียนรู้เป็นทีม การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ การมีความคิดสร้างสรรค์ 3. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล เนื้อหาสาระประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและ

การจัดการเรียนรู้ Module 2 การบูรณาการ Module 3 การเรียนรู้เป็นทีม Module 4 การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และ Module 5 การมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาโปรแกรม 2. เสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู 3. ภาวะผู้นำการเรียนรู้

ABSTRACT

This research aims 1) to study current conditions, desirable conditions, and the needs to enhance a learning leadership of teachers, 2) to develop the program to enhance a learning leadership of teachers. The samples were 304 teachers under the Roi-et Primary Educational Service Area Office 3, 5 experts. The research instruments were interview form and evaluation form on appropriateness and possibility of the Programs to enhance a learning leadership of teachers. The data were analyzed by using mean, standard deviation and need index.

The results showed that; 1. The findings indicted that the five key components for a learning leadership of teachers consisted of integration, creativity, environment conducive to learning, Applying technology to work and learning management, and Team learning. 2. The current stage of a learning leadership of teachers was overall in the low level. The highest average aspect was the Creativity. The desirable conditions of a learning leadership of teachers were overall in the highest level. The highest average aspect was the Creativity. The needs assessment to the development of the learning leadership of teachers which ordered of the needs assessment from more to less were Applying technology to work and learning management, Integration, Team learning, Environment conducive to learning and Creativity. 3. The Programs to Enhance a learning leadership of teachers in the Roi-et Primary Educational Service Area Office 3 consists of 1) Principle 2) Objectives 3) Content 4) Development method 5) Measurement and evaluation. The content consists of 5 modules: Module 1 Applying technology to work and learning management, Module 2 Integration, Module 3 Team learning, Module 4 Environment conducive to learning and Module 5 Creativity. The results of overall program evaluation were highest level appropriate, and the possibilities are at the highest level.

Keywords : 1. Development of the Program 2. Enhance a Learning Leadership 3. Learning Leadership

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสที่ทำให้ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก จึงเกิดความจำเป็นในการป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิมๆ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร ความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติซึ่งก่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยียุคดิจิทัล สิ่งที่กำลังมาข้างหน้าส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นักวิชาการเห็นตรงกันว่าเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะยิ่งทวีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดเพื่อให้สามารถอยู่รอด และเหมาะสมกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนการทำงานตามเป้าหมาย องค์กรที่ประสบผลสำเร็จในคริสต์ศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีผู้นำที่มีความสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายภายใต้โลกที่ไร้พรมแดน กล่าวคือ ผู้นำคือบุคคลที่นำให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จ โดยใช้ภาวะผู้นำในการจูงใจให้บุคลากรในองค์กรทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการที่แตกต่าง ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทำให้บุคลากรต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัว และตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (กานต์สุตา มาชะศิริานนท์, 2557) องค์กรจึงต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยบทบาทของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำการเรียนรู้เป็นภาวะผู้นำที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับครูหรือบุคลากรอีกรูปแบบหนึ่งในยุคปัจจุบันเนื่องจากภาวะผู้นำการเรียนรู้จะเน้นการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยเน้นการวางแผนกลยุทธ์ การใช้ความคิดกลยุทธ์เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาโรงเรียนไปสู่โรงเรียนที่มีประสิทธิผลหรือคุณภาพ ภาวะผู้นำครูเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนเนื่องด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษา คือการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในอนาคตเพื่อช่วยขับเคลื่อนพัฒนาประเทศชาติ รวมถึงผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2556) การพัฒนาครูสู่ผู้นำการเรียนรู้ หลักสำคัญต้องทำให้ครูเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการเรียนรู้จึงนับว่ามีความสำคัญในยุคปัจจุบัน โดยโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและภาวะผู้นำของครู (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2548) พัฒนาคูให้มีภาวะผู้นำการเรียนรู้เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้

จากผลงานวิจัยด้านการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า เนื่องจากภาวะผู้นำการเรียนรู้มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่ง คือ จะต้องทำหน้าที่สร้างและพัฒนาคนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ ฉะนั้นสถานศึกษาจะต้องรับภาระหน้าที่ที่สำคัญสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ การสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือครูหรือบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เลธวูด (Kenneth Leithwood, Alma Harris & David Hopkins, 2008) ให้ความเห็นว่าภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือกล่าวคือในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาคือภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการเปลี่ยนแปลงบุคลากรให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำการ

เรียนรู้ ผู้นำการเรียนรู้จะต้องจัดการภายในองค์กรเพื่ออำนวยความสะดวกให้ทรัพยากรที่เป็นตัวคนและวัตถุ ประสานเข้าด้วยกันสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายกันเนื่องจากเป็นช่วงระยะแพร่ระบาดของ โรคระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้การดำเนินการต่างๆ ทำได้ไม่เต็มที่ ขาดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพในการทำงานและขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองดังนั้น ครูจึงจำเป็นที่จะต้อง มีคุณลักษณะที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้นำการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องใช้รูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมและมี สมรรถนะในการบริหารงานต่างๆ ในสถานศึกษา

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและ การขาดทักษะผู้นำการเรียนรู้ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะ ผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการให้มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ให้ ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งเป็น แนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อการดำเนินงาน ส่งเสริมประสิทธิผลของผู้บริหาร สถานศึกษาให้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนาในหน่วยงานและองค์กรทางการศึกษา ได้อย่างเป็นระบบ ให้สถานศึกษามีศักยภาพที่จะผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกัน เป็นผู้นำ ทางการเรียนรู้ในเวทีโลกอย่างเต็มศักยภาพ ประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางานด้านการ จัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลักดันองค์กรให้สามารถปรับตัว พัฒนาขีดความสามารถภายใต้ สิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่สูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการ เรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

2.3 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3ซึ่งเป็นประโยชน์ในการ พัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 ได้ทราบแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการ พัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ

3.3 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรีนนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 3 ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำการเรีนนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้ในการบริหารจัดการในหน่วยงานตามบริบทที่เหมาะสมสำหรับผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้า หรือผู้ที่สนใจจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยงานต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรีนนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 3 ที่เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรีนนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 3 ที่นำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรีนนรู้ของครูมาประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำการเรีนนรู้ของครูโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรีนนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยครูผู้สอน จำนวน 1,462 คน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 3 จำนวน 304 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้มาโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา วิธีการของครอนบาคมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบันเท่ากับ .953 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .974 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางออนไลน์ในรูปแบบ QR-CODE การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรีนนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 3 ตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรีนนรู้ของครูผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยวิจัย แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปใจความสำคัญ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรีนนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธัต เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด
ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำ การเรียนรู้ของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
1. การบูรณาการ			
1.1 การบูรณาการทางความคิด	3.80	0.45	มาก
1.2 การบูรณาการกระบวนการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
1.3 การเชื่อมโยงสัมพันธ์และสร้างองค์ความรู้ใหม่	4.20	0.45	มาก
2. ความคิดสร้างสรรค์			
2.1 ความคิดริเริ่ม	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 ความคิดคล่องแคล่ว	4.60	0.45	มากที่สุด
2.3 ความคิดยืดหยุ่น	4.20	0.45	มาก
2.4 ความละเอียดลออในการคิด	4.40	0.55	มาก
3. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้			
3.1 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.00	0.89	มาก
3.2 การสร้างสภาพแวดล้อมด้วยเทคโนโลยีที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.40	0.55	มาก
4. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการ จัดการเรียนรู้			
4.1 การพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพ	4.40	0.55	มาก
5. การทำงานเป็นทีม			
5.1 การสื่อสารของทีมงาน	4.80	0.45	มากที่สุด
5.2 ความสามารถของทีมงาน	4.40	0.55	มาก
5.3 การสร้างการเรียนรู้	4.80	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.44	0.525	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบและตัวชี้ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}$ = 4.44) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จำนวน 6 ข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จำนวน 9 ข้อ

5.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยเอ็ด เขต 3

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการบูรณาการ	2.26	0.83	น้อย	4.86	0.33	มากที่สุด
2. ด้านความคิดสร้างสรรค์	2.56	0.80	ปานกลาง	4.90	0.37	มากที่สุด
3. ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	2.49	0.78	น้อย	4.88	0.33	มากที่สุด
4. ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้	2.20	0.71	น้อย	4.79	0.44	มากที่สุด
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	2.29	0.76	น้อย	4.61	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	2.36	0.78	น้อย	4.81	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย($\bar{X}= 2.36$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบูรณาการด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับน้อย และด้านความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}= 4.81$)และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

5.3 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหาสาระ 4)วิธีการพัฒนา 5)การวัดและประเมินผล เนื้อหาสาระประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ Module 2 การบูรณาการ Module 3 การเรียนรู้เป็นทีม Module 4 การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ Module 5 การมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม
เสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด
เขต 3

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ						
1.1 ความชัดเจนของหลักการ	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
1.2 ความสำคัญของหลักการ	4.60	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
1.3 การนำไปใช้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.00	0.45	มาก
2. วัตถุประสงค์						
2.1 เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู	4.80	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 ความครอบคลุมองค์ประกอบภาวะ ผู้นำการเรียนรู้ของครู	4.40	0.55	มาก	4.60	0.45	มากที่สุด
3. เนื้อหาสาระ						
3.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
3.2 การจัดเรียงเนื้อหาสอดคล้องกับ องค์ประกอบ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 เนื้อหากับระยะเวลา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
3.4 Module 1 ด้านการนำเทคโนโลยีมา ใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้	4.80	0.55	มากที่สุด	4.60	0.45	มากที่สุด
3.5 Module 2 ด้านการบูรณาการ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3.6 Module 3 ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.7 Module 4 ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.8 Module 5 ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. วิธีการพัฒนา						
4.1 การฝึกอบรม (Training)	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การศึกษาดูงาน (Site Visit)	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล						
1. การประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลัง การพัฒนา	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้า ร่วมการพัฒนา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	4.72	0.44	มากที่สุด	4.66	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ซึ่งผลการประเมิน โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และ 4.66 ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

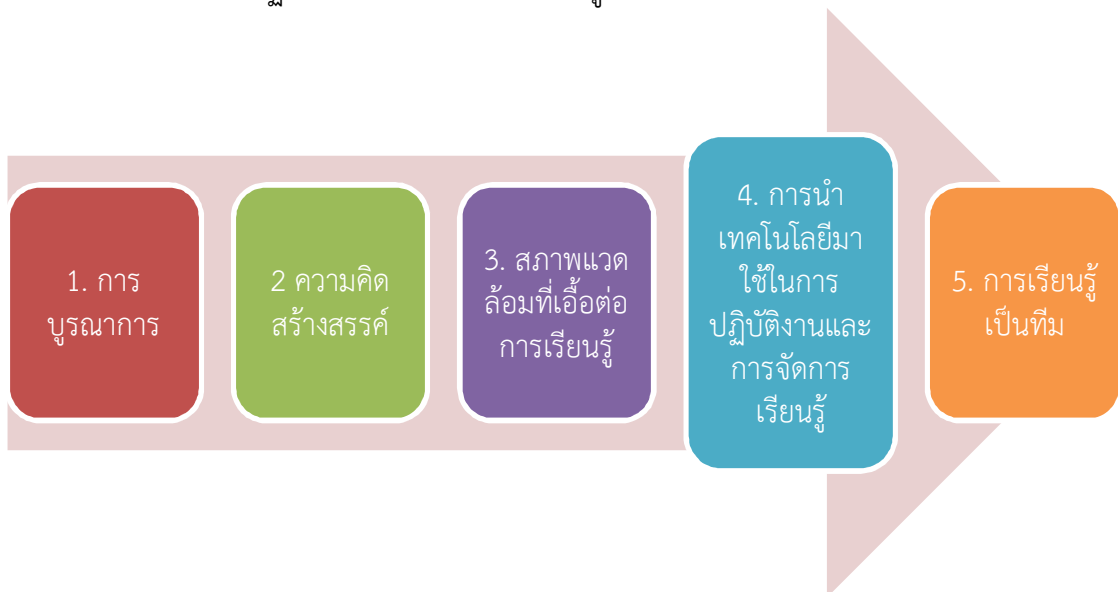
6.1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูจากผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน และตัวชี้วัด ได้แก่ 1)องค์ประกอบด้านการบูรณาการ มี 3 ตัวชี้วัด 2)องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ มี 4 ตัวชี้วัด 3)องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ตัวชี้วัด 4)องค์ประกอบด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ มี 3 ตัวชี้วัด และ 5)องค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีม มี 3 ตัวชี้วัด รวม 15 ตัวชี้วัด ซึ่งมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2561) ได้สรุปว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู ได้แก่ 1)ความคิดสร้างสรรค์ 2)สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3)การบูรณาการ 4)การนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในการปฏิบัติงาน 5)การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ 6)การเรียนรู้เป็นทีม

6.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำการเรียนรู้ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่สามารถเอื้อประโยชน์ให้สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วความรอบรู้เข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมให้สมาชิกนำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการทำงานและการเรียนรู้ อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของบริบทนั้นๆ และส่งเสริมให้มีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรอบรู้เท่าทันสื่อใช้เทคโนโลยีโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม มีความคิดสร้างสรรค์ บูรณาการกับศาสตร์แขนงต่างๆ หาแนวทางใหม่ในการบริหารจัดการและการสื่อสารภายในองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถในการปรับตัวและกระบวนการทำงานต่างๆ ทำให้มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ อภิษฎารัตน์ ประราศรี (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงการเรียนรู้ของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

6.3 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหาสาระ 4)วิธีการพัฒนา 5)การวัดและประเมินผล เนื้อหาสาระประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 การบูรณาการ Module 2 การมีความคิดสร้างสรรค์ Module 3 การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ Module 4 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ และ Module 5 การเรียนรู้เป็นทีมซึ่ง ผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ใน ระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และ 4.77 ตามลำดับทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจากการศึกษา แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่าโปรแกรม คือ ชุดกิจกรรมต่างๆ ที่ ออกแบบพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี หลักการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานต่างๆ ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งองค์ประกอบของโปรแกรม องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)เนื้อหาสาระ 4)วิธีการพัฒนา 5)การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของ ปริญญา มีสุข (2552) ได้ให้ความหมายของ โปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพของครู หมายถึงระบบแผนโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่ ออกแบบมาเพื่อช่วยเหลือครูให้ทำกิจกรรมกับเพื่อนร่วมงาน โดยทุกกิจกรรมล้วนมีทางแนวทางเพื่อ จุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของครู

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เกิดองค์ความรู้ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ ดังนี้ 1)การบูรณาการ 2)ความคิดสร้างสรรค์ 3)สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4)ด้านการนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ และ 5)ด้านการทำงานเป็นทีม

ภาพที่ 1 โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยที่พบแม้โปรแกรมนี้จัดทำในกลุ่มครูหรือบุคลากรทางการศึกษา แต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธิดา เขต 3 หรือหน่วยงานอื่นสามารถนำโปรแกรมนี้ไปปรับใช้กับผู้บริหารระดับสูงที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ได้ โดยจัดให้เป็นการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำการเรียนรู้ให้กับผู้บริหารระดับสูงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการดูแลปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูและบุคลากรในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานในหน่วยงานให้สำเร็จลุล่วงตามนโยบายของผู้บริหาร ผู้บริหารระดับสูงหรือนโยบายของหน่วยงาน ดังนั้น จึงควรได้รับการสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้จากผู้บริหารต้นสังกัดและผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง

8.2.2 ผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง โดยมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาไว้อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนในแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

8.2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นระยะและต่อเนื่องมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาระดับประถมศึกษามีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

8.2.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูหรือบุคลากรในสถานศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนจะต้องเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมนี้ และกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา รวมถึงการกำหนดเป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งหรือวิทยฐานะที่สูงขึ้น และใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อใช้เลื่อนเงินเดือน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธิดา เขต 3 โปรแกรมการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อจะได้พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้ได้องค์ความรู้ในการพัฒนาตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานของครูหรือบุคลากรสูงสุด

8.3.2 ควรให้มีการวิจัยเพื่อตรวจสอบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาตามหลักการพัฒนาแบบต่อเนื่องเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยทั้งที่เป็นภาวะผู้นำการเรียนรู้และปัจจัยที่มีอิทธิพลเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับปัญหา

8.3.3 ควรนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ไปใช้ในการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาจริง

9. เอกสารอ้างอิง

กานต์สุดา มาฆะศิริานนท์. (2557). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ปริญญามีสุข. (2552). ผลของการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. สงขลา : บริษัท เอส.อาร์.พี.ร๊ิงแมสโปรดักส์ จำกัด.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2548). การบริหารการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อภิศุญารัตน์ ประราศรี. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Kenneth Leithwood, Alma Harris & David Hopkins. (2008). Seven strong claims about successful school leadership. *School Leadership & Management*. 28(1). 27-42.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร ที่ท่านกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็น ตรวจสอบแก้ไขรูปแบบ รูปเล่ม อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดประเมินโปรแกรมขอขอบคุณผู้บริหาร ครูและบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้านการให้ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ คุณประโยชน์อันพึงมีแก่การศึกษาการวิจัยในเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีในส่วนของศึกษานี้ให้แก่บุพการีชน ผู้มีพระคุณทั้งมวลครูอาจารย์ ผู้เคยอบรมสั่งสอนผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน

การพัฒนาแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)
สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์*

THE GUIDELINES FOR STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM MANAGEMENT
ACCORDING TO THE PDCA QUALITY CYCLE OF THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BURIRAM

พัชรา หงคำมี¹, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ²

Patchara Hongkhummee¹, Suwat Julsuwan²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}

Email : 63010581037@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนจำนวน 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเรียงลำดับจากดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ 2. ผลการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ที่ได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)ระบบและกลไก 4)วิธีดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 4.1)ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 4.2)ด้านการคัดกรองนักเรียน 4.3)ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4.4)ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 4.5)ด้านการส่งต่อนักเรียน 5)แนวทางการประเมินผล 6) เงื่อนไข

โดยผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. แนวทาง 2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3. นักเรียน

ABSTRACT

The research article were 1) to study current conditions, desirable conditions and need for Student Care and Support System Management. 2) Develop guidelines for Student Care and Support System Management According to the PDCA Quality Cycle of The Secondary Educational Service Area Office Buriram. This research was divided into 2 phases: phases 1: study current conditions, desirable conditions and need of Student Care and Support System Management. Samples were selected from administrators and teachers totally 346 and phases 2: Guidelines for Student Care and Support System Management According to the PDCA Quality Cycle of The Secondary Educational Service Area Office Buriram. The 7 professionals were group the of informants. The research instrument was evaluation form. The Statistics used for analyzing data were mean and standard deviation.

The result of the research revealed that: 1. the results of the current state of Student Care and Support System Management were at a high level. Desirable conditions of Student Care and Support System Management were at highest level. And Order of Needs to Student Care and Support System Management were in Referral for students are needed, followed by prevention and problem solving, and student promotion, respectively. 2. The result of Guidelines for Student Care and Support System Management According to the PDCA Quality Cycle of The Secondary Educational Service Area Office Buriram were 5 categories. The first category was the principle. The second category was the Purpose. The third category was the system and mechanism. The fourth category was the operation. The Guidelines was divided into 5 factors. 1) The individual knowing activity. 2) The student selecting activity. 3) The student supporting activity. 4) The preventing and problem-solving activity. 5) The student transferring activity. The fifth categories were the Evaluation guidelines. The sixth categories were the Conditions. The results of possibility, suitability of guidelines were at the highest level.

Keywords : 1. Guidelines 2. Student care and support system 3. Students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข(มาตรา 6) โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ(มาตรา 22) ให้มีความสำคัญ ด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา (มาตรา 23 ข้อ 5) ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนรู้จักนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาที่รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลที่อยู่ในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถและเป็นจุดมุ่งหมายไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจสติปัญญา ความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน ป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการสื่อสารเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้านเศรษฐกิจ การระบาดของสารเสพติด ครอบครัว การพนัน ชู้สาว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันกันในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ความวิตกกังวลความเครียดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมซึ่งเป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของทุกคนที่เกี่ยวข้อง (กรมสุขภาพจิต, 2546) โดยสถานศึกษาถือเป็นสถานที่ที่เด็กนักเรียนมีความใกล้ชิดมากที่สุด รองลงมาจากครอบครัว ผู้ปกครองให้การยอมรับนับถือ ยกย่องและคาดหวังว่าจะได้รับความรู้การอบรมสั่งสอน การดูแลด้วยการเอาใจใส่ สถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กนักเรียนเป็นหลัก ให้เด็กนักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความปลอดภัย การจัดการเรียนการสอนต้องครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งสอนทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ นั่นคือเด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็น “คนดีคนเก่ง มีความสุข” นอกจากนี้ครูจะต้องบูรณาการเนื้อหาความรู้และพัฒนา คุณภาพเด็กนักเรียนให้มีความพร้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยการเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตเด็กนักเรียน และแก้วิกฤติทางสังคม

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างก้าวกระโดดในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองและวัฒนธรรม โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นับเป็นปัจจัยเร่งที่สำคัญทำให้โลกไร้พรมแดน เกิดการไหลทะลักของข้อมูลข่าวสารทั้งทางบวกและทางลบและนับวันจะมีความซับซ้อนรุนแรงมากยิ่งขึ้นปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) ซึ่งจากการสำรวจการใช้สารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษาตอนต้นทั่วประเทศ

พบว่าพฤติกรรมเสี่ยง พบมากที่สุดในนักเรียนคือ การดื่มสุรา รองลงมาได้แก่ การสูบบุหรี่ การใช้สารเสพติดมีเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์หรือทำให้คนอื่นตั้งครรภ์มีภาวะอารมณ์ซึมเศร้า พยายามฆ่าตัวตาย มีการทะเลาะวิวาท เล่นการพนันและเล่นเกมคอมพิวเตอร์(สุชาติ ภัยหลีกส์ และคณะ, 2559) โดยพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนนอกสถานศึกษามีความรุนแรงมากกว่าเยาวชนในสถานศึกษา และมีรูปแบบแตกต่างกัน เยาวชนนอกสถานศึกษาใช้สารกระตุ้นประสาทประเภทแอมเฟตามีนมากที่สุด รองลงมาคือ กัญชา และน้ำต้มใบกระท่อมผสมสารอื่นๆ (กนิษฐา ไทยกล้า และคณะ, 2559) และพบว่าเยาวชนในพื้นที่ติดสารเสพติดส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน เนื่องจากออกกลางคัน เรียนไม่จบ มีปัญหาความรุนแรง ปัญหาในครอบครัว ขาดความอบอุ่น เลี้ยงดูแบบตามใจ บางครอบครัวผู้ปกครองใช้สารเสพติดให้เด็กเห็น ทั้งดื่มสุรา สูบบุหรี่ ทำให้เยาวชนเห็นว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องปกติจึงเกิดค่านิยมที่ผิด การเข้าถึงแหล่งของสารเสพติดได้ง่ายและการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด ถือเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญในการกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสถานการณ์การใช้สารเสพติดของเยาวชนกลุ่มนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (วิไลลักษณ์ ลังกา และคณะ, 2559) โดยเหตุผลที่ทำให้เยาวชนเหล่านี้ไม่เรียนหนังสือทั้งๆ ที่ยังอยู่ในวัยที่ควรจะศึกษาเล่าเรียน อาจจะแบ่งเป็นปัจจัยในส่วนของตัวเองและครอบครัว ได้แก่ การติดเพื่อน ติดแฟน เรียนรู้ช้าจึงเรียนไม่ทันเพื่อน ไม่มีเงินเรียน และครอบครัวขาดความอบอุ่น หรือปล่อยปละละเลย และไม่มีเวลาให้ลูก และปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่ ห้องเรียนน่าเบื่อ เบื่อกฎระเบียบของโรงเรียนและการดูค่าของครูรวมถึงปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การเลี้ยงดู ความรุนแรงในครอบครัว ต้นแบบในครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกัน และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงแตกต่างกันออกไป(สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)สอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 3 ปี ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า คุณภาพในการดำรงชีวิตของเยาวชนในจังหวัดบุรีรัมย์ เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาการออกกลางคัน เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการเรียน รวมถึงการบริหารจัดการด้านการศึกษา และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยังไม่ครอบคลุม ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการศึกษาต่อ ส่งผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม เช่นติดเพื่อน ติดสู้อมีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย แข่งรถ ประลองความเร็ว ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา ทะเลาะวิวาท จับกลุ่มรวมตัวกันสร้างความปั่นป่วนในชุมชนไปจนถึงการยกพวกตีกันมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุน้อย ขาดความรับผิดชอบใช้สารเสพติดบุรี่ เหล้า ทำให้ขาดสติขาดการยั้งคิดในการกระทำต่าง ๆ เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์, 2563)

จากปัญหาดังกล่าวทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสม ความรับผิดชอบ ต่อสังคม และความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนโดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน โดยอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ในการปกป้อง ค้ำครอง และช่วยเหลือเด็กนักเรียนจากอันตรายต่างๆ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนย่อมส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับเด็กนักเรียนอย่างแท้จริงสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตที่ดีและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน, 2557) ด้วยการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อ

ส่งเสริมการจัดการศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนสร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงตามแนวคิด No Child left Behind (NCLB) มีการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการ พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควรทั้งนี้เนื่องจากครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายยังไม่เข้าใจถึงขั้นตอนของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การติดต่อประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องล่าช้า ขาดการติดตามกำกับดูแลจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานทำให้นักเรียนที่มีปัญหาทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์สังคม พฤติกรรมและขาดทักษะในการดำเนินชีวิตมีโอกาสเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์, 2563) และการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียน โดยการนำกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การคัดกรองนักเรียน 3. การส่งเสริมนักเรียน 4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5. การส่งต่อนักเรียน และมีการนำไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม และเด็กนักเรียนจะต้องได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง คัดกรอง และดูแล รวมทั้งแนวคิดการดำเนินงานโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ที่มีรูปแบบวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบที่สามารถนำมาปรับใช้กับการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องมีวิธีการปฏิบัติ ขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นระบบเพื่อที่จะแก้ปัญหาจากการดำเนินงานที่ไม่เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งระบบในโรงเรียนรวมถึงส่งเสริมให้การทำงานเป็นขั้นตอน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพและมีพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยเองที่เป็นครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจึงได้เห็นถึงปัญหาที่แท้จริง และได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

3.2 ได้แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บริหาร ครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ผู้บริหาร จำนวน 150 คน ครูผู้สอนจำนวน 3,276 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 3,426 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครืจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบเติมคำ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก 0.31- 0.86 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้รูปแบบออนไลน์ผ่านทางอีเมล กลุ่มไลน์ หรือช่องทางออนไลน์อื่นๆ และติดตามการตอบแบบสอบถามด้วยตัวเองในกรณีไม่มีการตอบกลับ ดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 1) การศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนละ 2 คนจาก 3 โรงเรียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งดำเนินการติดต่อขอเข้ารับการศึกษาดูงานและสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา 2) การประเมินแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดำเนินการเก็บรวบรวมโดยจัดส่งแนวทางการพัฒนาและเอกสารการประเมินล่วงหน้า แล้วติดต่อขอเข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอรับเอกสารการประเมิน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนและลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรียงลำดับจากดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งเสริมนักเรียนตามลำดับแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.72	0.88	มาก	4.72	0.57	มากที่สุด	0.269	5
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.57	0.77	มาก	4.70	0.59	มากที่สุด	0.317	4
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.53	0.76	มาก	4.70	0.58	มากที่สุด	0.331	3
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.49	0.75	ปานกลาง	4.71	0.57	มากที่สุด	0.350	2
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.47	0.73	ปานกลาง	4.69	0.57	มากที่สุด	0.352	1
โดยรวม	3.56	0.78	มาก	4.70	0.58	มากที่สุด	0.320	

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ที่ได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 4.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 4.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 4.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 4.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน 5) แนวทางการประเมินผล 6) เงื่อนไข โดยผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น

รายการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการ รองลงมา คือ วิธีดำเนินงาน และระบบและกลไก, เจื่อนไข ตามลำดับ ส่วนมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการ รองลงมา คือ วิธีดำเนินงาน และระบบและกลไก ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการศึกษา ที่พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนและลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรียงลำดับจากดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งเสริมนักเรียนตามลำดับ ผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นงานที่จำเป็นจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมถึงการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (กรมสามัญศึกษา, 2544) ซึ่งจะต้องดำเนินการใน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหา และการส่งต่อ (สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย, 2559) โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้วการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ความกังวลใจ ความเครียดซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนจนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤตทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) สอดคล้องกับการวิจัยของ เพลินพิศ สิงห์คำ (2560) ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า 1. การศึกษาองค์ประกอบ

และตัวชีวิตของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8 ได้องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาและ 5) การส่งต่อนักเรียน ซึ่งเกิดจากการสังเคราะห์จากนักการศึกษาที่มีชื่อเสียงและนักวิชาการทำให้ได้องค์ประกอบที่สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี 2.การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8 พบว่าสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 อยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 อยู่ในระดับมาก จะเห็นว่าสภาพที่เกิดขึ้นนี้เป็นสภาพที่บ่งบอกถึงระบบ คุณภาพในการบริหารจัดการ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการวิจัยของ วิราภรณ์ บุตรพรม (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล) สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อและอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของ จิตราพร สุทธิสาร (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียนและด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 2) สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 3) ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียน

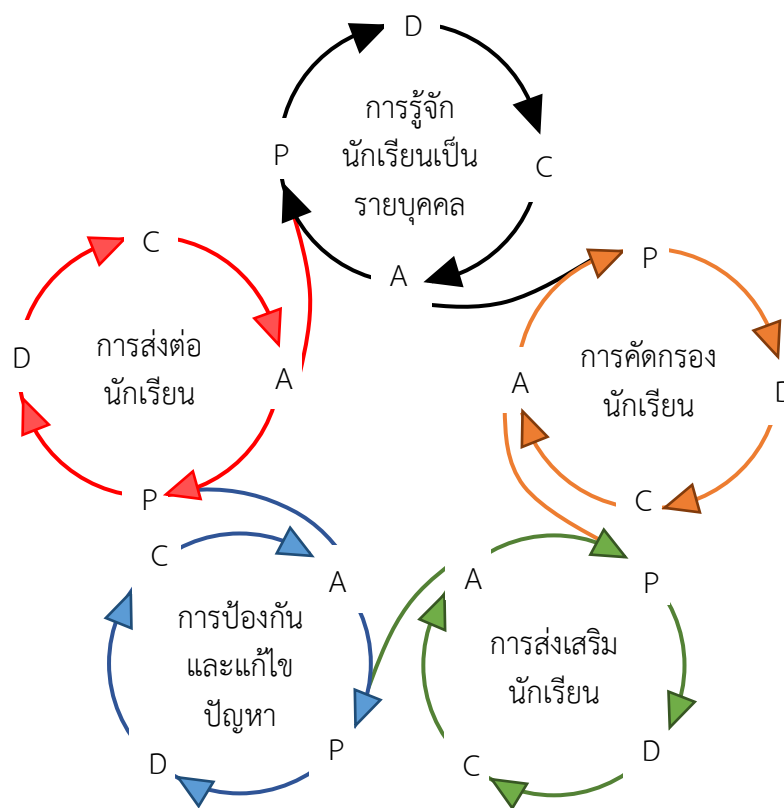
เป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริม
นักเรียน ตามลำดับ

6.2 จากผลการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจร
คุณภาพเดมมิง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ที่ได้
พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีดำเนินงาน
แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 4.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 4.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน
4.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริม
4.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน 5) แนวทางการประเมินผล 6) เงื่อนไข โดยผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของ
แนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น
รายการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการ รองลงมา
คือ วิธีดำเนินงาน และระบบและกลไก, เงื่อนไข ตามลำดับ ส่วนมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
ที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
คือ หลักการ รองลงมา คือ วิธีดำเนินงาน และระบบและกลไก ตามลำดับ ผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า
แนวทางที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความหมายสัมพันธ์ซึ่งกัน
และกัน (Good, 1973) ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ
ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิมหรืออาจ
ก้าวหน้าไปถึงขั้นที่เป็นที่น่าพอใจ (ปกรณ์ ปริยากร, 2538) โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งเป็นขั้นตอน
ในการทำงานให้งานเสร็จสมบูรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับ ซึ่งประกอบไปด้วย
การวางแผน (Plan) การนำไปสู่การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) และ
การแก้ไขข้อบกพร่องที่ทำให้งานไม่บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Act) แล้วผลักดันให้
เกิดการหมุนวนต่อเนื่อง (PDCA) อย่างต่อเนื่อง ทำให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมี
ประสิทธิภาพ (วีรพงษ์ เณรมิระรัตน์, 2547) และแนวทางที่พัฒนาขึ้น ได้ผ่านการประเมินโดย
ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ ตามหลักวิชาการ จึงทำให้เป็นที่ยอมรับ สามารถนำไปใช้
ประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาที่มีความต้องการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ สอดคล้องกับการ
วิจัยของ เพลินพิศ สิงห์คำ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า แนว
ทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 8 จากผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้นำเสนอรูปแบบให้ดีกว่า
ควรศึกษาทฤษฎีและปรากฏการณ์ให้ครอบคลุมแล้วนำมาสังเคราะห์ให้ชัดเจนควรนำรูปแบบที่ชัดเจน
แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการดำเนินงานตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด
ซึ่งทำให้ทราบว่างค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการวิจัยของ ญฐนียา ห้องกระจก (2562) ได้ศึกษา
แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาใน
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า แนวทางการบริหารจัดการระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ทั้ง 5 องค์ประกอบ 84 รายการปฏิบัติ มีความ

เหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 3.50 สอดคล้องกับการวิจัยของ จิตราพร สุทธิสาร (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่า ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

7. องค์ความรู้ใหม่

แนวคิดการดำเนินงานโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ที่มีรูปแบบวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มาใช้ในการวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงการทำงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งการส่งต่อนักเรียน จึงทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับการพัฒนากระบวนการดำเนินงานอยู่เสมอ สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา จึงเป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ภาพที่ 1 แสดงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบของบุคลากรภายในโรงเรียน และความร่วมมือจากผู้ปกครอง รวมทั้งภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

8.1.2 ส่งเสริมศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

8.1.3 สร้างภาคีเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผลจากการศึกษาที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาในปัจจุบันได้เห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการที่นำมาใช้พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุข ดังนั้น เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จในสถานศึกษา

8.2.2 ผลจากการศึกษาที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า บุคลากรภายในสถานศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้การส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความสามารถในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการจัดฝึกอบรม พัฒนาครูแกนนำ ครูพี่เลี้ยงในการเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำในการช่วยเหลือครูในสถานศึกษาทุกแห่ง ให้สามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรทำการศึกษาปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

8.3.2 ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น

8.3.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ

9. เอกสารอ้างอิง

กรมสามัญศึกษา. (2544). การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือวิทยาการระบบดูแลการช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

- กนิษฐา ไทยกกล้า, เกรียงไกร พึ่งเชื้อ และสุชาดา ภัยหลีกกล้วย. (2559). **พฤติกรรมการใช้สารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและเครือข่ายทางสังคมของเยาวชนนอกสถานศึกษา**. สงขลา : หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จิตรพร สุทธิสาร. (2562). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐนิชา ห้องกระจก. (2562). **แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปกรณ ปรียากร. (2538). **ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช.
- เพลินพิศ สิงห์คำ. (2560). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิราภรณ์ บุตรพรม. (2560). **แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิไลลักษณ์ ลังกา, อรุณา เจริญสุข, พชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์และกัมปนาท บริบูรณ์. (2559). **การวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2547). **การแก้ปัญหาแบบควซี**. กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. (2557). **คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559). **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุชาดา ภัยหลีกกล้วย, กนิษฐา ไทยกกล้า, ศิมาลักษณ์ ดิถีสวัสดิ์เวทย์, นพพร ตันติรังสี และศยามล เจริญรัตน์. (2559). **รายงานผลโครงการการเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้วัตถุเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย**. ขอนแก่น : ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. (2563). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะที่ 1 ฉบับปรับปรุง 2563-2565**. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2550**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). **เยาวชนไทยใครมีปัญหา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. New York : MC Graw-Hill Publishers.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ และตรวจสอบแก้ไขส่งผลให้งานวิจัยฉบับนี้ ครบถ้วนสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมไปถึงผู้อำนวยการและครูโรงเรียนหนองกีพิทยาคม โรงเรียนพลับพลาชัยพิทยาคม และโรงเรียนห้วยหินพิทยาคม ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร และคณะครูโรงเรียนพุทไธสง ที่ให้กำลังและเป็นที่ปรึกษาในการการวิจัยในครั้งนี้จนเสร็จสมบูรณ์ คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ความช่วยเหลือ สนับสนุน เป็นที่ปรึกษาแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจจนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

การพัฒนาแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ
แบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*

THE DEVELOPMENT OF LINEAR MOTION CONCEPTUAL TEST TO ASSESS LINEAR
MOTION CONCEPT USING ITEM RESPONSE THEORY FOR MATTHAYOMSUKSA 4

ศุภรดา สอนสุภาพ¹, พัทชรินทร์ ชมภูวิเศษ²

Suparada Sonsupap¹, Patcharin Chompuwiset²

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2}

Udon Thani Rajabhat University, Thailand.^{1,2}

Email : nansuparada@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง 3) เพื่อกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง และ 4) เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้งานของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะตามวัตถุประสงค์การวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 411 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงแบบปรนัยชนิดเลือกตอบสามระดับวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความยาก อำนาจจำแนก ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การสร้างแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงแบบปรนัยชนิดเลือกตอบสามระดับ สามารถสร้างข้อคำถามได้ 10 ข้อคำถาม วัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงจำนวน 7 มโนคติ ประกอบด้วย มโนคติตำแหน่งจำนวน 1 ข้อ มโนคติระยะทางและการกระจัดจำนวน 2 ข้อ มโนคติความเร็วและอัตราเร็วจำนวน 1 ข้อ มโนคติความเร่งจำนวน 2 ข้อ มโนคติความสัมพันธ์ระหว่าง การกระจัด ความเร็วกับเวลาจำนวน 1 ข้อ มโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงด้วยความเร่งคงตัวจำนวน 2 ข้อ และ มโนคติการตกเสรีจำนวน 1 ข้อ 2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนก (B-index) มีค่าตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.65 ค่าอำนาจจำแนก(a) มีค่าตั้งแต่ 0.91 ถึง 2.48 ค่าพารามิเตอร์ความยาก (b) มีค่าตั้งแต่ - 0.64 ถึง 2.04 ค่าพารามิเตอร์โอกาสการเดา (c) มีค่าตั้งแต่ - 9.57 ถึง 0.30 ตามลำดับ และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงทั้งฉบับ มีค่า 0.81 3. ผลคะแนนจุดตัดของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ คือ จุดตัดระหว่างนักเรียนที่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ กับ นักเรียนมี

มโนคติที่คลาดเคลื่อน อยู่ที่ 12 คะแนน และจุดตัดระหว่างนักเรียนมีมโนคติที่คลาดเคลื่อนกับขาดความรู้ อยู่ที่ 3 คะแนน ตามลำดับ 4. การสร้างคู่มือการใช้แบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ ได้คู่มือการใช้แบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ที่ครูสามารถนำไปใช้บริหารการสอบได้ มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคู่มือการใช้แบบวัด เท่ากับ 0.80

คำสำคัญ : 1. ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ 2. แบบวัดมโนคติ 3. มโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง 4. มโนคติที่คลาดเคลื่อน

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) To construct the Linear Motion Conceptual Test 2) To check the quality of the Linear Motion Conceptual Test 3) To determine the intersection points of the Linear Motion Conceptual Test and 4) To develop a user manual for Linear Motion Conceptual Test by applying the three-parameter Item Response Theory for Matthayomsuksa 4. The operation is divided into 4 phases, according to objectives. The sample of this research was 411 Matthayomsuksa 4 students in the 2nd semester of 2021 academic year. A sample group was selected from 1,381 students by using Multi-stage Sampling. The research tool was of the Linear Motion Conceptual Test by applying the three-parameter Item Response Theory which was the three-tier multiple choices. Descriptive statistics were used for data analysis. There was frequency, percentage, mean, difficulty, discrimination, content validity and reliability.

The results of the research follow: 1. The results of the construction of the Linear Motion Conceptual Test which was three-tier multiple choices could be created 10 questions to measure of 7 concepts in physics about linear motion they consisted of 1 questions of positional, 2 questions of distance and displacement, 1 questions of speed and velocity, 2 questions of acceleration, 1 questions of the relationship between displacement velocity and time, 2 questions of straight motion with constant acceleration and 1 questions of free fall. 2. The results of the quality examination of the Linear Motion Conceptual Test. The Index of Index of Item Objective (IOC) of the quality question was between 0.80-1.00, discrimination (B-index) was between 0.21 to 0.65, discrimination parameter was between 0.91 to 2.48, difficulty parameter was between -0.64 to 2.04, guessing parameter was between -9.57 to 0.30 and the reliability was 0.81. 3. The Cutting Score of the Linear Motion Conceptual Test were the intersection point between the scientific knowledge student and the misconception student was 12 points and the intersection between the

misconception students and the lack of knowledge students was 3 points, 4. The result of creating a user manual of the Linear Motion Conceptual Test by applying the three-parameter Item Response Theory were getting manual of the Linear Motion Conceptual Test which teachers could use for the exam administration. The manual of the Linear Motion Conceptual Test, content validity index was 0.80.

Keywords : 1. Item Response Theory 2. Conceptual Test 3. Linear Motion Conceptual Test 4. Alternative conceptions

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และแก้ปัญหาที่หลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) วิชาฟิสิกส์เป็นวิชาที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงต่อเนื่องซับซ้อนและมีลักษณะเป็นนามธรรมจึงนำไปสู่ปัญหาสำคัญในการเรียนรู้ ความเข้าใจโมเดลที่มีอยู่ต่อปรากฏการณ์ทางฟิสิกส์ที่เกิดขึ้นของผู้เรียนมักจะเป็นแนวความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไปจากหลักการและกฎทางฟิสิกส์ที่ถูกยอมรับในสังคมวิทยาศาสตร์ปัจจุบัน (สุนิสา จันทร์พล, 2554) ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะแก้ไขปัญหาความเข้าใจที่แตกต่างกันในระดับห้องเรียน ซึ่งก่อนการแก้ไขปัญหาคือจำเป็นต้องค้นหาปัญหาหรือโมเดลที่คลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน จึงเกิดการวัดโมเดลที่เป็นการประเมินด้านพุทธิพิสัย ทั้งนี้การวัดโมเดลทางฟิสิกส์จะเน้นไปที่ความเข้าใจโมเดลของฟิสิกส์มากกว่าการคำนวณด้วยคณิตศาสตร์ (Hassard & Dias, 2008) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ข้อมูลและสารสนเทศของผู้เรียนและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาและการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เครื่องมือที่ใช้วัดจะต้องเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมช่วยกระตุ้นการแสดงผลพฤติกรรมของผู้เรียนได้ซึ่งเครื่องมือที่ใช้วัดโมเดลทางวิทยาศาสตร์โดยทั่วไปมักเป็นแบบทดสอบหรือแบบวัดที่สร้างได้หลายรูปแบบ โดยหนึ่งในนั้นคือ แบบวัดชนิดเลือกตอบ (ordinary multiple-choice test) ทฤษฎีการทดสอบได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อสนองความต้องการในการวัดคุณลักษณะต่างๆ ของบุคคล ใช้แก้ปัญหาของการวัดผลและพัฒนาแบบวัดให้มีคุณภาพ ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) เป็นทฤษฎีการทดสอบแนวใหม่ที่เชื่อว่าความน่าจะเป็นในการตอบข้อคำถามได้ถูกต้องขึ้นอยู่กับความสามารถจริงของผู้ตอบและคุณลักษณะของข้อคำถาม (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2563) จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนาแบบวัดโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการวัดความเข้าใจโมเดลของผู้เรียนส่งผลให้ผู้สอนนำผลไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.3 เพื่อกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.4 เพื่อสร้างคู่มือการใช้แบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้แบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยคุณภาพของแบบวัดตามแนวทางของทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ เพื่อวินิจฉัยและจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนตามความเข้าใจมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงของนักเรียนแต่ละคน

3.2 ได้แนวทางในการสร้างแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการตรวจความเข้าใจมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ได้นำแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง ที่สร้างขึ้นไปใช้จัดกลุ่มความเข้าใจมโนคติของนักเรียนนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาความรู้ของนักเรียนต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง 2) ศึกษาวรรณกรรม เอกสาร วารสารวิชาการ เอกสารออนไลน์ 3) สร้างข้อคำถามสำหรับสำรวจคำตอบของนักเรียนเพื่อนำมาสร้างเป็นตัวเลือกและตัวลวง 4) นำแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ 5) นำแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงที่สร้างขึ้นไปทดลองกับกลุ่มทดลองเพื่อนำความเข้าใจของนักเรียนมาสร้างเป็นตัวเลือกและตัวลวงในระดับเหตุผล 6) สร้างเป็นแบบวัดชนิดเลือกตอบสามระดับและกำหนดเกณฑ์แปลผลความเข้าใจมโนคติของผู้สอบตามหลักการจำแนกคำตอบของอัสลันและคณะ (Arslan, Cigdemoglu & Moseley, 2012) 7) คัดเลือกข้อคำถามโดยใช้เกณฑ์คุณภาพตามทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิมและทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ 8) จัดทำแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง

ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยใช้ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิมและทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์มีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงโดยใช้ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม มีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง

1.2. กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย จำนวน 160 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

1.3 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ ผู้วิจัยนำแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงทดลองกับกลุ่มทดลองและตรวจสอบคุณภาพข้อคำถามรายข้อด้วยการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (B-index) แบบอิงเกณฑ์ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.65 และตรวจสอบความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Livingston, 1972) มีค่าเท่ากับ 0.81

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงโดยใช้ทฤษฎีตอบสนองข้อสอบสามพารามิเตอร์มีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง

2.2 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 5,188 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 411 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร ยามานะ (Yamane, 1973)

2.3 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ของทฤษฎีทดสอบแบบดั้งเดิม เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 411 คน คัดเลือกข้อคำถามตามเกณฑ์ ค่าพารามิเตอร์ของข้อคำถามที่มีคุณภาพตามทฤษฎีตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ โดยข้อคำถามควรมีค่าอำนาจจำแนก (a) อยู่ระหว่าง +0.50 ถึง +2.50 ค่าความยาก (b) อยู่ระหว่าง -2.50 ถึง 2.50 และค่าโอกาสการเดา (c) มีค่าไม่เกิน 0.30 (สุชาติ กรเพชรปานิ และคณะ, 2557; มิ่ง เทพนครเมือง, 2554; อุมารวรรณ แสงสนิท, 2557; ศิริชัย กาญจนวาศี, 2563) และนำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ตามทฤษฎีตอบสนองข้อสอบจัดทำแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงแบบเลือกตอบสามระดับฉบับสมบูรณ์เรียงลำดับข้อคำถามจากง่ายไปยาก

ระยะที่ 3 การกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้วิธีแบบสอบเป็นศูนย์กลาง (test-center methods) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดคะแนนจุดตัดโดยพิจารณาข้อคำถามเป็นหลัก ตามขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดระดับความสามารถตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการนำไปใช้และเขียนคำอธิบายแต่ละระดับความสามารถ 2) เลือกผู้ตัดสินที่เป็นตัวแทนที่ดี โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการสอนรายวิชาฟิสิกส์มากกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน พร้อมชี้แจงแนวทางของการกำหนดคะแนนจุดตัด 3) ดำเนินกำหนดคะแนนจุดตัดโดยใช้วิธีแองกอฟฟ์แบบใช่/ไม่ใช่ (Yes/No Angoff Method) (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2555) และ 4) ประเมินคะแนนจุดตัด

ระยะที่ 4 การจัดทำคู่มือการใช้งานของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การจัดทำคู่มือการใช้งานแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงมีรายละเอียดตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. เขียนความหมายของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง
2. เขียนจุดมุ่งหมายของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง
3. เขียนบอกโครงสร้างเนื้อหาและลักษณะข้อคำถามของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง
4. เขียนบอกคุณภาพของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวัด (IOC) ค่าอำนาจจำแนก(B-Index)ความเชื่อมั่น(r_{cc}) ค่าพารามิเตอร์อำนาจจำแนก(a)ค่าพารามิเตอร์ความยาก(b) ค่าพารามิเตอร์โอกาสการเดา(c) และค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของกลุ่มการใช้แบบวัด (Content validity index: CVI)
5. เขียนบอกวิธีดำเนินการสอบการเตรียมตัวก่อนสอบ และขณะสอบ
6. เขียนบอกวิธีการตรวจให้คะแนนและการแปลความเข้าใจมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงจากคำตอบของผู้สอบเพื่อวิเคราะห์ความเข้าใจรายบุคคล
7. เขียนบอกคะแนนจุดตัดสำหรับการแบ่งกลุ่มความเข้าใจมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงของผู้สอบจากผลคะแนนรวมทั้งฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ตามประเด็นดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์คุณภาพแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง
 - 2.1 ทฤษฎีทดสอบแบบดั้งเดิมประกอบด้วย
 - 2.1.1 ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวัด (IOC)
 - 2.1.2 การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก บี (B-Index)
 - 2.1.3 ความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดจากสูตรของลิวิงสตัน (Livingston, 1972)
 - 2.2 ทฤษฎีตอบสนองข้อสอบสามพารามิเตอร์ประกอบด้วย
 - 2.2.1 ค่าพารามิเตอร์อำนาจจำแนก (a)
 - 2.2.2 ค่าพารามิเตอร์ความยาก (b)
 - 2.2.3 ค่าพารามิเตอร์โอกาสการเดา (c)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการสร้างแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ วัดมโนคติเรื่องการเคลื่อนที่แนวตรงจำนวน 7 มโนคติ ประกอบด้วย มโนคติตำแหน่งจำนวน 4 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ มโนคติระยะทางและการกระจัดจำนวน 6 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 2 ข้อ มโนคติความเร็วและอัตราเร็วจำนวน 6 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ มโนคติความเร่งจำนวน 4 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 2 ข้อ มโนคติความสัมพันธ์ระหว่าง การกระจัด ความเร็วกับเวลาจำนวน 4 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ มโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงด้วยความเร่งคงตัวจำนวน 8 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 2 ข้อ และมโนคติการตกเสรีจำนวน 8 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ รวมข้อคำถามผ่านเกณฑ์คุณภาพจำนวน 10 ข้อ

5.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตรวจสอบคุณภาพ

ของแบบวัด ดังนี้ 1) ตรวจสอบคุณภาพตามแนวของทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม และ 2) ตรวจสอบคุณภาพตามแนวทางของทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ แสดงรายละเอียดผลการดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพข้อคำถามตามแนวของทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิมและทฤษฎีตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์

ข้อที่	คุณภาพตามแนวของทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม	คุณภาพตามแนวของทฤษฎีตอบสนองข้อสอบ					
		ค่าอำนาจจำแนก		ค่าความยาก		ค่าโอกาสการเดา	
		(a)		(b)		(c)	
		ระดับคำตอบ	ระดับเหตุผล	ระดับคำตอบ	ระดับเหตุผล	ระดับคำตอบ	ระดับเหตุผล
1	0.21	1.85	2.20	-0.52	-0.64	0.97	1.40
2	0.42	1.49	0.98	0.04	0.72	-0.06	-0.70
3	0.22	2.38	2.11	0.38	-0.27	-1.32	0.30
4	0.65	2.48	0.95	0.53	-0.52	-1.49	0.50
5	0.45	1.36	0.94	1.12	0.55	-1.52	-0.52
6	0.52	2.43	1.39	1.44	0.58	-3.71	-0.80
7	0.50	0.91	0.97	1.52	0.97	-1.38	-0.95
8	0.50	1.20	2.21	1.59	1.30	-1.92	-2.86
9	0.27	2.33	2.30	2.00	2.04	-4.67	-4.70
10	0.27	2.10	3.40	2.30	2.18	-4.84	-7.43
ความเชื่อมั่น		$r_{cc} = 0.81$					

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดตามทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิมพบว่า ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตรวจสอบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านมีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนก (B-index) มีค่าตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.65 ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (r_{cc}) มีค่าเท่ากับ 0.81 และผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดรายข้อตามแนวทางของทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ ค่าพารามิเตอร์อำนาจจำแนก(a) มีค่าอยู่ตั้งแต่ 0.91 ถึง 2.48 ค่าพารามิเตอร์ความยาก (b) มีค่าตั้งแต่ -0.64 ถึง 2.04 และค่าพารามิเตอร์โอกาสการเดา(c) มีค่าตั้งแต่ -9.57 ถึง 0.30 ตามลำดับ

5.3 ผลการกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ มีจุดตัดคะแนนสองจุดได้แก่ จุดตัดที่แบ่งระหว่างผู้สอบขาดความรู้กับผู้สอบที่มีความเข้าใจมโนคติที่คลาดเคลื่อน อยู่ที่ 3 คะแนน ส่วนจุดตัดที่สอง

แบ่งระหว่างผู้สอบที่มีความเข้าใจโมเดลที่คลาดเคลื่อนกับผู้สอบที่มีโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรงที่สมบูรณ์ อยู่ที่ 12 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน

5.4 ผลการสร้างคู่มือการใช้งานของแบบวัดโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คู่มือการใช้มีส่วนประกอบดังนี้ 1) ความหมายของแบบวัดโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรง 2) จุดมุ่งหมายของแบบวัด 3) โครงสร้างเนื้อหาและลักษณะข้อคำถามของแบบวัด 4) คุณภาพของแบบวัด ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC), ค่าอำนาจจำแนก (B-Index), ความเชื่อมั่น (r_{cc}), ค่าพารามิเตอร์อำนาจจำแนก (a), ค่าพารามิเตอร์ความยาก (b) และค่าพารามิเตอร์โอกาสการเดา (c) 5) วิธีดำเนินการสอบ 6) วิธีการตรวจให้คะแนนและการแปลความเข้าใจโมเดลจากคำตอบของผู้สอบรายบุคคล 8) คะแนนจุดตัดสำหรับการแบ่งกลุ่มความเข้าใจโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรงของผู้สอบจากผลคะแนนรวมทและผลประเมินคู่มือการใช้แบบวัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน มีดัชนีความตรงตามเนื้อหาของคู่มือการใช้แบบวัดโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรง (Content Validity Index: CVI) เท่ากับ 0.80

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การสร้างแบบวัดโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรงผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ศึกษาหลักสูตร ศึกษาผลการเรียนรู้ ศึกษาโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรง เพื่อนำมาสร้างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและสิ่งที่ต้องการวัดซึ่งสอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด ที่กล่าวว่า การสร้างแบบวัดมีขั้นตอนกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดนิยาม พฤติกรรมบ่งชี้และแบบวัดโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) สอดคล้องกับ Odum and Kelly (2001) และ Hassard and Dias (2008) และได้เสนอไว้ว่าแบบวัดโมเดลเป็นการประเมินด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) โดยจะเน้นไปที่ความเข้าใจในโมเดลของฟิสิกส์มากกว่าการคำนวณด้วยคณิตศาสตร์และแบบวัดโมเดลสร้างขึ้นได้มาจากสำรวจโมเดลของนักเรียน

6.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรงมีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรงข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรงที่ต้องการวัดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ซึ่งมีความเหมาะสมตามที่ ประสพชัย พสุนนท์ (2558) กล่าวว่าเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกข้อสอบควรคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนี IOC ที่มีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของธนธัญ ฝีมือสาร (2559) ที่สร้างแบบวัดโมเดลฟิสิกส์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.67 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยวางแผนพัฒนาแบบวัดโมเดลการเคลื่อนที่แนวตรง โดยการศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนิยามและพฤติกรรมบ่งชี้แต่ละโมเดลย่อย เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาแบบวัด รวมทั้งขอคำแนะนำและข้อคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของนิยามและพฤติกรรมบ่งชี้แล้วจึงดำเนินการพัฒนาแบบวัดโดยยึดหลักการพัฒนาแบบวัดให้มีคุณภาพ ข้อคำถามมีความชัดเจนทำให้ผู้ตอบเข้าใจข้อคำถามตรงกัน

6.2.2 ความยากและอำนาจจำแนกของแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อำนาจจำแนก(B-index) มีค่าตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.65 ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับการจำแนกผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันออกจากกันได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่นักวิชาการโดยทั่วไปยอมรับนั่นคือข้อคำถามควรมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไปสอดคล้องกับเกณฑ์ของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556) และบุญชม ศรีสะอาด (2545) ได้กล่าวไว้ สำหรับค่าพารามิเตอร์อำนาจจำแนก ค่าพารามิเตอร์ความยาก และค่าพารามิเตอร์โอกาสการเดาของข้อคำถามที่วิเคราะห์แบบทฤษฎีตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์นั้น ผลวิจัยพบว่า แบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าตั้งแต่ 0.91 ถึง 2.48, -0.64 ถึง 2.04 และ -9.57 ถึง 0.30 ตามลำดับทำให้ข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีคุณภาพ เหมาะสมที่จะนำไปวัดมโนคติของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจำแนกผู้เรียนได้ดี มีความยากที่เหมาะสมและคำนึงถึงโอกาสการเดาคำตอบของผู้เรียนซึ่งเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อการตอบข้อคำถามของผู้เรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2563) ที่กล่าวไว้ว่า การตรวจสอบคุณภาพของค่าพารามิเตอร์อำนาจจำแนก (a) และค่าพารามิเตอร์ความยาก (b) เป็นรายข้อ ตามทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ แบบสามพารามิเตอร์ เกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าพารามิเตอร์อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 2.50 ค่าพารามิเตอร์ความยากอยู่ระหว่าง -2.50 ถึง 2.50 และค่าพารามิเตอร์โอกาสการเดา (c) ของข้อคำถามที่เหมาะสมควรมีค่าไม่เกิน 0.30 (มิ่ง เทพक्रमเมือง, 2554; สุชาดา กรเพชรปานิ และคณะ, 2557) ซึ่งข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าโอกาสการเดาสอดคล้องกับเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว ดังนั้นข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านเกณฑ์คุณภาพตามทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิมและทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบสามารถนำแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงนี้ไปใช้วัดความเข้าใจมโนคติเรื่องการเคลื่อนที่แนวตรงของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

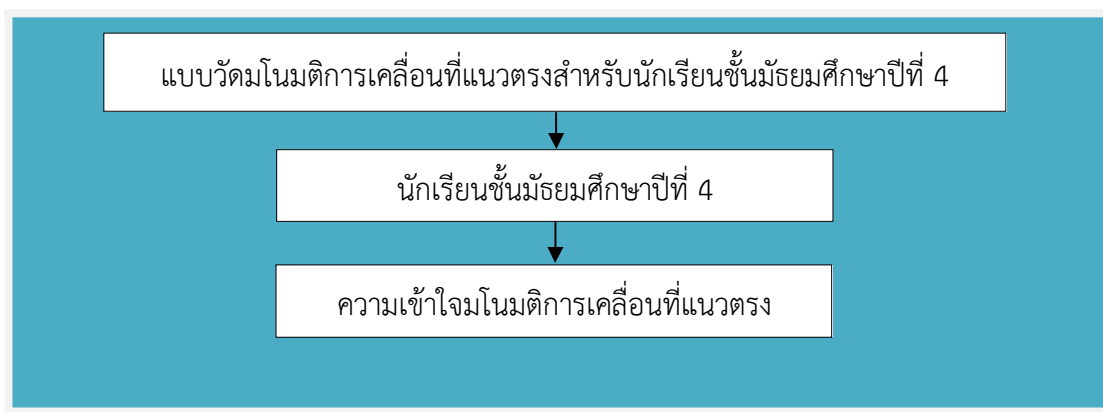
6.2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงทั้งฉบับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 0.81 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าแบบวัดที่สร้างขึ้นนั้นมีความคงที่ของผลที่ได้จากการวัดและยังคงให้ผลการวัดคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงแบบวัดที่มีค่าความเชื่อมั่นแสดงให้เห็นว่าแบบวัดนั้นไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดตรงกับ ไพศาล วรคำ (2558) กล่าวไว้ และแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบเลือกตอบสามระดับมีค่าความเชื่อมั่นสูงเป็นไปตามเกณฑ์ที่ บุญใจ ศรีสถิตนรากร (2550) กล่าวไว้ว่า แบบทดสอบหรือแบบวัดทั่วไป ควรมีค่าความเที่ยง 0.80 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังมีความเชื่อมั่นสูงสอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร สนวนพลู (2560) และปัทมาพร ฦ น่าน (2561) ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการสร้างข้อคำถามวัดมโนคติเดียวกันหลายข้อสามารถวัดมโนคติที่ซ้ำกันได้ทำให้แบบวัดมโนคติฉบับนี้เกิดความเชื่อมั่นสูงขึ้น

6.3 ผลการกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงพบว่า จุดตัดระหว่างนักเรียนที่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับนักเรียนมีมโนคติที่คลาดเคลื่อน อยู่ที่ 12 คะแนน และจุดตัดระหว่างนักเรียนมีมโนคติที่คลาดเคลื่อนกับนักเรียนขาดความรู้ (Lack of knowledge) อยู่ที่ 3 คะแนนตามลำดับจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดคะแนนจุดตัด เนื่องจาก คะแนนจุดตัด (Cutting Score) คือ เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ใช้เปรียบเทียบกับคะแนนที่ผู้เข้าสอบแต่ละคนได้ ถ้าคะแนนที่ผู้เข้าสอบได้เท่ากับเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือสูงกว่าแสดงว่าผู้เข้าสอบมีความสามารถความรู้ตามจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาหรือมาตรฐานการเรียนรู้ในวิชานั้นๆ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน), (2555) ทำให้แบบวัดมโนคติการเคลื่อนที่แนวตรงที่ผู้วิจัยสร้าง

ขึ้นนั้นสามารถจัดกลุ่มผู้สอบได้และผู้วิจัยเลือกวิธีการกำหนดคะแนนจุดตัดแบบแบ่งกอฟแบบใช้/ไม่ใช้ ซึ่งเป็นวิธีการที่นักการศึกษาส่วนใหญ่ให้การยอมรับและสอดคล้องกับวิธีการหาคะแนนจุดตัดของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน)และศิริพันธ์ ดิยะวงศ์สุวรรณ (2554)

6.4 ผลการสร้างคู่มือการใช้แบบวัดมโนติการเคลื่อนที่แนวตรงคู่มือการใช้แบบวัดถูกสร้างขึ้นตามวิธีการที่ได้รับความนิยมของนักวิชาการ ช่วยสร้างความเข้าใจและมีแนวปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และช่วยป้องกันปัญหาหรือความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการสอบจากนั้นนำคู่มือที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาและโครงสร้างของคู่มือการใช้แบบมโนติการเคลื่อนที่แนวตรง (Content validity index: CVI) เท่ากับ 0.80 ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่ยอมรับได้ตามแนวคิดของ Davis (ประสพชัย พสุนนท์, 2558) ทำให้ผู้วิจัยได้คู่มือการใช้แบบวัดมโนติการเคลื่อนที่แนวตรงที่สามารถนำไปช่วยบริหารการสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. องค์ความรู้ใหม่

แบบวัดมโนติการเคลื่อนที่แนวตรงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบวัดปรนัย ชนิดเลือกตอบสามระดับแบบวัดฉบับนี้มีคุณภาพตามหลักการของทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิมและ ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบสามารถวัดความเข้าใจมโนติการเคลื่อนที่แนวตรงของนักเรียนได้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การวัดและประเมินผลในระดับชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในกระบวนการนี้เป็นอย่างยิ่ง

8.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

8.2.1 แบบวัดมโนติการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบ สามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบที่มีค่าความยาก อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างยาก มีคุณภาพด้านความเชื่อมั่นเหมาะสม เหมาะกับการนำไปใช้ในวัดความ เข้าใจมโนติการเคลื่อนที่แนวตรง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจากแบบวัดแบบ เลือกตอบสามระดับ สามารถจัดกลุ่มความเข้าใจมโนติของผู้สอบตามแนวคำตอบและคะแนนได้

8.2.2 แบบวัดมโทธิการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เหมาะสำหรับการจัดกลุ่มนักเรียนที่มีมโนมติที่แตกต่างกันได้ สามารถแบ่งนักเรียนออกเป็นสามกลุ่มได้แก่ มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มีมโนมติที่คลาดเคลื่อน และ ขาดความรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขและพัฒนาโนมติของนักเรียนและสร้างความพร้อมในการเรียนในเรื่องต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการพัฒนาเครื่องมือการวัดมโทธิการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเนื้อหาโนมติอื่นๆ เพื่อให้ได้เครื่องมือสำหรับวัดมโทธิการเคลื่อนที่แนวตรงที่หลากหลายรูปแบบ

8.3.2 ควรมีการสร้างข้อคำถามจำนวนมากและครอบคลุมแต่ละมโนมติด้อยๆ เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดมโทธิการเคลื่อนที่แนวตรง โดยประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบสามพารามิเตอร์และได้จำนวนข้อคำถามที่นำไปใช้ได้วัดและประเมินผลได้

8.3.3 เนื่องจากการเก็บข้อมูลการทดสอบแบบออนไลน์ ซึ่งอาจจะทำให้ได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ดังนั้น ควรมีการนำทฤษฎีการทดสอบอื่นๆ เพื่อมาแก้ไขข้อจำกัดนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ธนัญญ ฝีมือสาร. (2559). ผลของกลวิธีการสอนสี่ขั้นตอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อมโนมติพิลึกส์และเจตคติต่อการเรียนพิลึกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บังอร สอนพล. (2560). การพัฒนาแบบวัดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและวัดประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญใจ ศรีสถิตยารากร. (2550). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ยูเอเอ็นไอ อินเตอร์มีเดีย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 18(1). 375-396.
- ปัทมาพร ณ น่าน. (2561). การสร้างแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนแบบสามชั้นวิชาพิลึกส์ เรื่อง แรงและกฎการเคลื่อนที่สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2551). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : เฮาส์ออฟ
เฮอริมิส.
- ไพศาล วรคำ. (2558). **การวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- มิ่ง เทพครเมือง. (2554). **การตรวจสอบความเท่าเทียมกันของการวัดบนพื้นฐานทฤษฎีการทดสอบ
แบบคะแนนจริงสัมพันธ์และทฤษฎีการตอบข้อสอบ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุ
บัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2563). **ทฤษฎีการทดสอบแนวใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพันธ์ ตียะวงศ์สุวรรณ. (2554). **การพัฒนาวิธีการกำหนดคะแนนจุดตัดสำหรับการทดสอบทาง
การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุขุบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2555). **การกำหนดจุดตัดคะแนนผลสอบ O-NET มัธยมศึกษาปีที่ 6 ปี
การศึกษา 2554**. NIETS News. 34. 9-11.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2558). **O-NET (Ordinary National Educational Test).**
สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2563. จาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/211>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่ม
สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุชาดา กรเพชรปาณี และคณะ. (2557). **รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการทดสอบ
แบบปรับเหมาะด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับการจัดสอบ O-NET**. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน
ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สุนิสา จันทรพล. (2555). **การพัฒนามโนติฟิสิกส์ เรื่อง เสี่ยง โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
สืบเสาะแบบเปิดผ่านสถานการณ์จำลองบนคอมพิวเตอร์ ตามกรอบโมเดลการเรียนรู้
แบบคู่ควบ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุมาวรรณ แสงสนิท. (2557). **การพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่ององค์ประกอบของคอมพิวเตอร์ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการ
ตอบสนองข้อสอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- Arslan, H. O., Cigdemoglu, C. & Moseley, C. (2012). A Three-Tier Diagnostic Test to Assess Pre-Service Teachers' Misconceptions about Global Warming, Greenhouse Effect, Ozone Layer Depletion, and Acid Rain. **International Journal of Science Education**. 34(11). 1667-1686.
- Hassard and Dias. (2008). **The art of teaching science inquiry and innovation in middle school and high school**. New York : Routledge.
- Livingston, S.A. (1972). A Criterion – Referenced Application of Classical Test Theory, **Journal of Educational Measurement**. 9. 13-26.
- Odom, A. L., & Kelly, P. V. (2001). Integrating concept mapping and the learning cycle to teach diffusion and osmosis concepts to high school biology students. **Science Education**. 85(6). 615-635.
- Yamane, Taro. (1967). **Statistics, An Introductory Analysis**. 2nd ed. New York : Harper and Row.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ ชมพูวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ เพื่อนร่วมงาน เพื่อนๆ ทุกคนที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจผลักดันให้กับผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษาล่วงไปได้ด้วยดี

THE DEVELOPMENT OF A TEACHING PACKAGE USING A PRACTICAL TEACHING
METHOD IN BUSINESS FINANCE FOR STUDENTS OF THE FACULTY OF
BUSINESS ADMINISTRATION, PITCHAYABUNDIT COLLEGE*

Kanyarat Hassaro¹

Pitchayabundit College, Nongbualamphu Province, Thailand.¹

Email : tui.h2511@gmail.com

ABSTRACT

This research paper presents the results of teaching package development using a practical teaching method in business finance. It was objectives 1) to developing a teaching package using a practical teaching method in business finance to be effective according to the 80/80 criterion, 2) to comparing the students' academic achievements before and after learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance, and 3) to investigating the students' satisfaction with the learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance. The target population consisted of 15 students. The research tools included teaching package using a practical teaching method in business finance, an academic achievement test, and a questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The results indicated that the teaching package using a practical teaching method in business finance was effective at 81.275/87.647, which met the 80/80 criterion, the students's academic achievement after learning was statistically higher than before learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance at the 0.05 level, and the students' satisfaction with the learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance, both overall and every learning unit, was at a high level.

Keywords : 1. Teaching Package 2. Practical teaching method 3. Academic achievements 4. Students' satisfaction

*Received: April 3, 2022; Revised: July 11, 2022; Accepted: July 11, 2022

1. Background and Problem Statement

The management of teaching and learning materials is an important part of the teaching components and acts as a medium that allows communication between the teachers and the learners to proceed effectively as well as an important tool that helps promote learning for learners to understand the contents more easily and quickly. There are many types of teaching materials, each of which has its own characteristics and features, including letters, pictures, sounds, equipment, techniques, and presentation methods, to suit a variety of learners. In addition to the knowledge and understanding of the types of teaching materials, the teachers also need to choose the materials that are appropriate for the learners and consistent with learning objectives in order for learners to learn effectively. At present, the education system has changed and developed rapidly. These changes affect the learning of the learners, especially teaching materials that focus on practical skills of learners in the core curriculum of basic education (Chawalit Kengthong, 2017). For a good teaching and learning management, the teachers must take into account a learner-centered teaching and learning management and use various techniques so that learners can gain knowledge and understanding of the contents as well as enjoy the classes, making them interested in truly learning and understanding the contents of the subjects being taught. When learners have gained knowledge and understanding, they will be able to apply the knowledge gained in their actual tasks and to create quality products for the benefit of society and the nation in the future (Yada Khuean Chai, 2011).

Higher education institutes can be regarded as a source of knowledge and sciences in many fields and an important mechanism in the development of the country with the important roles and responsibilities in graduate production, knowledge research, academic administration to society, and preservation of arts and cultures. As an intellectual asset of higher education institutions, the graduate production requires complex processes or tactics, and both institutions and students must be ready to help provide graduates with knowledge and intellectual, social, emotional, physical, and mental competences so that they will be truly useful to the development of the country (Pitchayabundit College, 2019).

Pitchayabundit College is one of the educational institutions responsible for producing graduates with good knowledge and competences. It offers the subject of business finance, which is a compulsory subject in all majors of the Faculty of Business Administration that is responsible for teaching and learning management. This subject is involved with fundamentals, goals, and importance of business finance

management and financial analysis techniques in terms of supply and allocation of money for use in operations, property management, and financial control planning (Pitchayabundit College, 2019). According to a study of the academic report in business finance for academic year 2020, 18 students had an average score of only 67.33 %, which was lower than the expected criterion (75%), possibly because they had different levels of education, i.e. secondary education at 55.56 percent and high vocational education at 44.44 percent (Pitchayabundit College, 2020), including many other reasons; for example, teachers may create relatively less motivation in their teaching and learning management, give too many assignments, and use uninteresting teaching methods with too much emphasis on theory.

One of approaches to solving problems of business finance students is to adjust from the traditional to innovative teaching and learning management, i.e. teaching package using a practical teaching method. This teaching package consists of materials, equipment, or methods that can help support and encourage learning in the contents of that subject continuously, resulting in greater academic achievement of learners after learning (Chaiyong Phromwong, 2013). In addition, a practice process is a learning that comes from real actions and is a direct experience that makes learners appreciate, learn, remember, and apply what they have learned to the same situations. This process consists of 5 steps: preparation, presentation, abstraction, generalization, and application (Bigge, M.L., 1964). The relevant information for decision making includes the supporting concept of the cognitive group supported by psychologists, i.e. Bruner, Kohler, and Ausubel, who believe that when humans have done anything, they will want success and want to know the results immediately. A teaching package can help promote and support the learning of the subject contents continuously.

According to the above-mentioned significance and problem, the researcher was interested in investigating how much higher the teaching package developed according to the above concept, when applied to business finance students, could make to their academic achievement in order to use the results of this research as a guideline for developing appropriate and effective teaching and learning management.

2. Research Objectives

2.1 To develop a teaching package using a practical teaching method in business finance to be effective according to the 80/80 criterion.

2.2 To compare the students' academic achievements before and after learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance.

2.3 To investigate the students' satisfaction with the learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance.

3. Research Benefits

3.1 A teaching package using a practical teaching method that was effective according to the 80/80 criterion was obtained.

3.2 The academic achievement of the students of the Faculty of Business Administration, Pitchayabundit College, was known.

3.3 The students' satisfaction with the learning with a teaching package using a practical teaching method was known.

4. Research Methodology

4.1 The target population in this study included 17 students of the Faculty of Business Administration, Pitchayabundit College, who enrolled in business finance in the first semester of academic year 2021, consisting of 8 students in the graduate accounting program and 9 students in the business administration program in management (Pitchayabundit College, 2021).

4.2 Research tools

4.2.1 Teaching package using a practical teaching method in business finance consisted of 6 learning units: The Nature of Financial Management, Financial Analysis, Cash and Marketable Securities management, Working Capital Management, Time Value of Money, and Capital, passed the Item-Objective Congruence (IOC) index from 5 experts, and received an IOC value of 1.00 for every learning unit. They were used to test with 30 non-sample students of the Faculty of Business Administration in the graduate accounting program and the business administration program in management, Pitchayabundit College, and revised as follows: 1) the examples of business profitability analysis and case studies of the present value of money in several equal installments were added into the learning units 2 and 5 and 2) the number of items of worksheets for every learning unit were adjusted to suit the time;

4.2.2 Academic achievement test in business finance consisted of 60 four-choice items, passed the Item-Objective Congruence (IOC) index from 5 experts, and was used to test with 30 non-sample students. All 60 items had an IOC value of 1.00, a difficulty value ranging from 0.40-0.70, a discriminating power value from 0.35-0.75, and an overall confidence value of 0.89; and

4.2.3 Student satisfaction questionnaire was a 5-point rating scale with 30 items, passed the Item-Objective Congruence (IOC) index from 5 experts, and was

used to test with 10 non-sample students. All 30 items had an IOC value of 1.00 and an overall confidence value of 0.91.

4.3 Research scheme was the one-group pretest-posttest design (Wanee Kemket, 2008) as follows:

$$E \ O_1 \ X \ O_2$$

where E = Population,

O_1 = Pre-learning test,

X = Teaching with a teaching package using a practical teaching method in business finance, and

O_2 = Post-learning test.

4.4 Testing and data collection methods

4.4.1 Before learning

- 1) Target students were suggested about learning methods; and
- 2) An academic achievement test in business finance consisting of 60 four-choice items was taken.

4.4.2 Teaching was conducted for 15 weeks (45 periods).

- 1) Learning unit 1 The Nature of Financial Management was taught for 6 periods and tested using 10 four-choice items;
- 2) Learning unit 2 Financial Analysis was taught for 9 periods and tested using 10 four-choice items;
- 3) Learning unit 3 Cash and Marketable Securities Management was taught for 9 periods and tested using 10 four-choice items;
- 4) Learning unit 4 Working Capital Management was taught for 3 periods and tested using 10 four-choice items;
- 5) Learning unit 5 Time Value of Money was taught for 9 periods and tested using 10 four-choice items; and
- 6) Learning unit 6 Capital was taught for 9 periods and tested using 10 four-choice items.

Each learning unit was taught using a practical teaching method with 4 steps as follows:

- 1) Introduction to lessons was to suggest learning methods, to provide practices of case studies from real situations, and to give knowledge sheets to learners;
- 2) Practice was to practice students to do exercises and tests determined by teachers based on students' existing knowledge and case studies from real situations in order to get the correct answers;

3) Application was to allow learners to practice from knowledge sheets and worksheets determined by teachers and to do exercises with keys revealed together; and

4) Evaluation was to test knowledge of the subjects learned in each learning unit.

4.4.3 After learning

1) An academic achievement test in business finance consisting of 60 four-choice items for the target students was taken; and

2) The students' satisfaction with learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance was inquired using a 5-point rating scale questionnaire consisting of 30 items.

4.5 Data analysis

4.5.1 The effectiveness of the teaching package using a practical teaching method in business finance was analyzed according to the E1/E2 formula and compared with the 80/80 criterion (Chaiyong Phromwong, 2013) as follows:

Average Mean

4.51-5.00 highest satisfied

3.51-4.50 High satisfied

2.51-3.50 moderate satisfied

1.51-2.50 low satisfied

1.00-1.50 lowest satisfied

4.5.2 The students' academic achievements before and after learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance was comparatively analyzed using t-test for dependent samples (Boonchom Srisaard, 2017); and

4.5.3 The students' satisfaction with the learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance was analyzed using mean and standard deviation, and the mean was then compared with the mean interpretation criteria of Boonchom Srisaard (2017).

5. Research Results

5.1 The results of the development of a teaching package using a practical teaching method in business finance to be effective according to the 80/80 criterion

Table 1 The results of the effectiveness determination of the teaching package using a practical teaching method in business finance.

N=17	Test results during units at/ (full score)						Total	Test result
	unit1 (10)	unit 2 (10)	unit 3 (10)	unit 4 (10)	unit 5 (10)	unit6 (10)	(60) (E1)	after learning (60) (E2)
μ	9.176	7.647	7.588	9.000	7.882	7.471	48.765	52.588
σ	0.728	0.786	0.939	0.791	0.781	0.800	3.345	2.123
%	91.76	76.47	75.88	90.00	78.82	74.71	81.275	87.647

Table 1 shows the mean of the testing results during learning in all 6 learning units was 48.765 points (of 60 points) or 81.275 percent, while the mean of the testing results after learning was 52.588 points (of 60 points) or 87.647 percent. This means that the teaching package using a practical teaching method in business finance was effective at 81.275/87.647, which met the 80/80 criterion.

5.2 The results of the comparison of the students' academic achievements before and after learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance

Table 2 The results of the comparison of the students' academic achievements before and after learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance.

test	N	Full Score	μ	σ	t	df	p
Before Learn	17	60	23.940	2.436	44.667	16	0.000*
After Learn	17	60	52.588	2.123			

*p<0.05

Table 2 shows the probability (p) to get a t-value of 44.667 was 0.000, which was less than the specified level of statistical significance (0.05). This means that after learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance, the students' academic achievements were statistically significantly higher than before learning at the 0.05 level.

5.3 The results of the investigation of the students' satisfaction with the learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance

Table 3 The mean, standard deviation, and level of the students' satisfaction with the learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance.

Assessment item	μ	σ	satisfaction level
1. Learning unit 1 The Nature of Financial Management	4.83	0.36	High
2.Learning unit 2 Financial Analysis	4.47	0.44	High
3. Learning unit 3 Cash and Marketable Securities Management	4.47	0.48	High
4. Learning unit 4 Working Capital Management	4.77	0.42	High
5. Learning unit 5 Time Value of Money	4.37	0.48	High
6. Learning unit 6 Capital	4.10	0.60	High
Total	4.47	0.40	High

Table 3 shows the overall students' satisfaction with the learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance was at a high level ($\mu = 4.47$). When considering individually, every unit was at a high level ranging from the highest to lowest means as follows: Learning unit 1: The Nature of Financial Management ($\mu = 4.83$), followed by Learning unit 4: Working Capital Management ($\mu = 4.77$), Learning unit 2: Financial Analysis, Learning unit 3: Cash and Marketable Securities Management ($\mu = 4.47$), Learning unit 5: Time Value of Money ($\mu = 4.37$), and Learning unit 6: Capital ($\mu = 4.10$).

6. Research Discussion

6.1 The development of a teaching package using a practical teaching method in business finance was effective at 81.28/87.65, which met the specified 80/80 criterion. It was because the researcher developed this teaching package systematically by studying the related theories, including interpersonal difference theory, creative learning theory, Gaye's learning theory, learner-centered teaching and learning management, participatory learning principles, and teaching principles

based on learning process and psychology, and then testing its effectiveness. This was consistent with Thaweesak Worachak, Thaweesak Deemuenwai, and Thuwanonn Ponjon (2018) suggesting that the teaching package was effective at 80.83/84.30 (E_1)(E_2), which exceeded the 80/80 percent and the specified criterion. It was because the teaching package was developed based on working principles, practical observations, job analysis, and consideration of knowledge and skills that are part of the works. It was concluded that the result of teaching by using the developed teaching package increased learners' knowledge and understanding. In addition, this was consistent with Suphalak Thanaroj, Weerawan Kerdthongm, and Wandee Sue Mak (2019) indicating that the development of a teaching package in holistic nursing practice using virtual simulations was effective at 82.16/86.42, which met the targeted 80/80 criterion. It was because the teaching package was systematically developed by examining documents, textbooks, journals, and research papers related to the teaching package and laying out the structure of the teaching package consistent with the theories and linked to the teaching and learning management. Moreover, this was consistent with Thiradet Jirathanathat (2021) stating that the teaching package was systematically developed starting from the study of relevant documents, interpersonal difference theory, learner-centered teaching and learning management, mixed media principles, and teaching principles based on learning process and psychology and was therefore effective at 81.68/86.00, which met the 80/80 criterion. It was because the teaching package was systematically developed as mentioned above, tested, and continually improved. Furthermore, this was consistent with Thaweepon Ekmaneerot and Jiraphan Srisomphan (2021) suggesting that the development of teaching and learning materials in computer assembly with augmented reality technology was effective at 86.06/80.20, which was higher than the 80/80 criterion. It was because the use of teaching and learning materials with augmented reality technology helped learners to understand and created interactions where the samples could adjust the perspective of the materials to learn according to their own desired perspective, resulting in more understanding and eagerness to learn.

6.2 The students' academic achievement after learning was statistically significantly higher than before learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance at the 0.05 level. It was because the teaching package from learning units 1 to 6 emphasized a practical teaching method with 4 steps: 1) introduction, 2) practice, 3) application, and 4) evaluation. The researcher developed knowledge after learning starting with examining relevant documents,

developing a teaching package, and testing and improving it continually. After applied to real students, their academic achievement after learning was statistically significantly higher than before learning at the 0.05 level. This was consistent with Suphalak Thanaroj et al. (2019) stating that the academic achievement of the experimental group after learning was significantly higher than before learning at the .001 level. In addition, this was consistent with Penpaka Manipetch et al. suggesting that, with the development of a science learning activity package using a five-step learning process, the testing score after learning was significantly higher than before learning at the 0.05 level. Moreover, this was consistent with Thiradet Jirathanathat (2021) stating that the academic achievement after learning was statistically significantly higher than before learning with a teaching package using a practical teaching method at the 0.05 level. Furthermore, this was consistent with Thaweepon Ekmaneerot and Jiraphan Srisomphan (2021) suggesting that the academic achievement after learning was statistically significantly higher than before learning with teaching and learning materials in computer assembly with augmented reality technology at the 0.05 level.

6.3 The students' satisfaction with the learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance, both overall and every learning unit, was at a high level. It was because the students opined that the learning contents, activities, materials, evaluations, and durations in each learning unit provided them with more knowledge. This could be seen from the testing results during and after learning where all students met the criteria according to the regulations of Pitchayabundit College as expected. As a result, their satisfaction with the learning with a teaching package using a practical teaching method in business finance, both overall and every learning unit, was at a high level. This was consistent with Yada Khuean Chai (2011) stating that the satisfaction with learning using teaching and learning materials in object-oriented analysis and design was at a high level possibly because the format of these teaching and learning materials was convenient for learning and most suitable for students' learning. In addition, this was consistent with Thaweepon Ekmaneerot and Jiraphan Srisomphan (2021) suggesting that, with the development of teaching and learning materials in computer assembly with augmented reality technology, the students's satisfaction with these materials was at an important level. Moreover, this was consistent with Suphalak Thanaroj et al. (2019) stating that the satisfaction with a teaching package in holistic nursing practice using virtual simulations was at a high level possibly because teaching and learning activities could perform roles as defined in virtual situations, practice skills using real

tools, and include responses that address the needs for real holistic cares so that students develop their skills according to the specified objectives. Furthermore, this was consistent with Jarusawat P. (2020) suggesting that the students' satisfaction with learning about information knowledge was at a high level possibly because the learning activities emphasizing the participation of learners and the cooperation of teachers in an interdisciplinary way created opportunities to work with other students in their class. As a means of sharing, exchanging, learning, encouraging critical thinking, and conveying creative ideas to their full potential through participatory teaching and learning methods, the students could therefore develop essential skills of the 21st century.

7. Research Recommendations

7.1 Policy Recommendations

7.1.1 Teachers and advices to learners can solve problems they do not understand, enable them to work on the worksheets of each learning unit, and provide good reinforcement for them to be interested in the lessons; and

7.1.2 A teaching package developed based on teaching and learning principles and theories, such as interpersonal differences theory, learner-centered teaching and learning management, and teaching principles using learning process and psychology, allows teachers to convey highly abstract contents and experiences.

7.2 Implementation Suggestions

7.2.1 The implementation of this teaching package should examine the contents and practice process in detail and adapt them to suit the learners, and the learning duration should be flexible and appropriate with the readiness of the learners;

7.2.2 The case study information of each learning unit should be up-to-date and useful to the learners; and

7.2.3 Evaluating the learning outcomes of each learning unit should use the appropriate tools, methods, and criteria with an emphasis on developing learners' knowledge and understanding and on applicability in real situations.

7.3 The suggestion for the further research

7.3.1 Further research should be conducted on factors that make teaching and learning management effective for students of the Faculty of Business Administration, Pitchayabundit College;

7.3.2 Further research should be conducted on students' academic achievement towards the teaching behavior and learning process of the teachers; and

7.3.3 This research applied the teaching package using a practical teaching method to students of the Faculty of Business Administration, Pitchayabundit College, who studied business finance for the first time. Therefore, such teaching package should be researched with the next generation of students studying this subject and the results obtained shall be used to improve the teaching package to be more suitable.

8. References

- Bigge, M. L. (1964). **Learning theories for teachers**. New York : Harper & Row.
- Boonchom Srisaard. (2017). **Preliminary research**. 10th ed. Bangkok : Suwiriyan.
- Chaiyong Phromwong. (2013). Testing the efficiency of media or teaching kits. **Silpakorn Educational Research Journal**. 5(1). 7-20.
- Chawalit Kengthong. (2017). **Teaching materials**. Bangkok: Office of Technical Education Development, King Mongkut's University of Technology North Bangkok.
- Jarusawat, P. (2020). A study of satisfaction in teaching information literacy through participatory learning methods and cooperative teaching for 21st century skills development. **Journal of Human Sciences**. 21(3). 43-62.
- Pitchayabundit College. (2019). **Undergraduate Programs and Programs, Academic Year 2019**. Nong Bua Lamphu : Pitchayabundit College Nong Bua Lamphu.
- _____. (2020). **Registration and Measurement**. Nong Bua Lamphu : Pitchayabundit College Nong Bua Lamphu.
- _____. (2021). **Registration and Measurement**. Nong Bua Lamphu : Pitchayabundit College Nong Bua Lamphu.
- Suphalak Thanaroj, Weerawan Kerdthong, & Wandee Sue Mak. (2019). Development of a teaching kit on nursing teamwork by using virtual simulations for nursing graduate students. **Research and Innovation Journal Health**. 2(1). 58-72.
- Thanaroj, S., Surmak, W., Kerdthong, W., & Chandra, R. (2021). Development of a teaching package on holistic nursing practice by using virtual simulations for nursing graduate students. **Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences**. 8(2). 84-107.

- Thaweepon Ekmaneerot, & Jiraphan Srisomphan. (2021). Development of educational media for teaching about assembling computers with augmented reality technology at the professional certificate level. **Minutes of academic conferences, presenting research results at national and international levels.** 2(14). 156-164.
- Thaweesak Worachak, Thaweesak Deemuenwai and Thuwanonn Ponjon. (2018). Develop Set of Teaching for Learning of electrical Technology Students 3rd Year Faculty of Industrial Technology Uttaradit Rajabhat University. **Technology & Innovation URU Journal.** 1(1). 40-55.
- Thiradet Jirathanathat. (2021). Developing Instructional Package Focused on Drilling and Practicing Approach on Research in Early Childhood Education Subject for Bachelor of Education Students at Pitchayabundit College. **Journal of Education, Mahasarakham University.** 15(4). 122-136.
- Wanee Kemket. (2008). **Research methodology in behavioral sciences.** 2th ed. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Yada Khuean Chai. (2011). Development of teaching materials for teaching and learning in the course of 5672501 Object-oriented analysis and design. **Industry Technology Lampang Rajabhat University.** 4(1). 9-16.

9. Acknowledgement

The research was completed by support from Pitchayabundit College.

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21
ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี*
THE DEVELOP A MODEL OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF QUALITY SCHOOLS
IN THE 21ST CENTURY FOR SUANKULARBWITTAYALAI RANGSIT SCHOOL UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PATHUM THANI

ภวดี งามคุณธรรม¹

Pawat Ngarmkunnathum¹

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต¹

Suankularb Wittayalai Rangsit School, Thailand.¹

Email : pawat.nkt@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพปัจจุบันและผลการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต ก่อนการพัฒนา 2)สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 3)ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 4)ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน ตามลำดับความสำคัญของการนำเข้าตัวแปร และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนก่อนการพัฒนาจากการวิเคราะห์เอกสารรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต ได้ศึกษาวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการสรุปสาระสำคัญจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนจุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้ระบบประกันคุณภาพภายใน ผลการศึกษาระดับการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ก่อนการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีความตรงและมีความเหมาะสมมาก ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21

ยุทธศาสตร์ที่ 2 บุคลิกภาพและการพัฒนาบุคลากรของงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานวิชาการตามองค์ประกอบที่ได้รับการพัฒนาตาม 5 กลยุทธ์ ในระดับที่สูงขึ้น และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 4. ความพึงพอใจของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน โดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนา 2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการ 3. โรงเรียนคุณภาพ 4. ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to conduct a study on the current conditions and the performance of academic administration of the pre-improvement Suankularb Wittayalai Rangsit School 2) to design and develop a model of academic administration of quality schools in the 21st century for Suankularb Wittayalai Rangsit School 3) to conduct a study on the results from using the model of academic administration of quality schools in the 21st century at Suankularb Wittayalai Rangsit School 4) to conduct a study on satisfaction among executives, teachers, the Basic Educational Commission, students, and parents with the performance of academic administration model of quality schools in the 21st century of Suankularb Wittayalai Rangsit School under the Secondary Educational Service Area Office Pathum Thani. The samples include executives, teachers, the Basic Educational Commission, students, and parents. The data collection tools are document analysis form, unstructured interview, and questionnaires. The statistics tools employed in data analysis are, frequency, percentage, average, standard deviation, stepwise multiple regression, and content analysis.

Findings of the research are as follows: 1. The study on the current conditions of the pre-improvement School based on an analysis of the Report of Educational Quality Development of Suankularb Wittayalai Rangsit School, which examines and summarizes the conditions of academic administration both inside and outside the School, finds that the first of the areas which should be improved is learner quality, academic administration, teaching and learning process, The use of the internal quality assurance system. The study finds that the overall performance

of academic administration of the pre-improvement Suankularbittayalai Rangsit School under the Secondary Educational Service Area Office Pathum Thani is at high level. 2.The study finds that the academic administration model of quality schools in the 21st century of Suankularbittayalai Rangsit School under the Secondary Educational Service Area Office Pathum Thani is very suitable and appropriate. It consists of 3 grand strategies. The first grand strategy is the academic administration in the 21st century. The second grand strategy is the personalities and academic personnel development in the 21st century. The third grand strategy is the education in the 21st century. 3.The trial of the academic administration model of quality schools in the 21st century at Suankularbittayalai Rangsit School under the Secondary Educational Service Area Office Pathum Thani finds that the School has higher academic performance with the components improved by the 5 strategies, and that students have higher learning achievements. 4.The level of overall satisfaction among executives, teachers, the Basic Educational Commission, students, and parents with the performance of academic administration model of quality schools in the 21st century of Suankularbittayalai Rangsit School under the Secondary Educational Service Area Office Pathum Thani, based on the questionnaire respondents, is the highest level.

Keywords : 1. Develop 2. A model of academic administration 3. Quality schools 4. The 21st century

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ทุกประเทศต่างพยายามสร้างกระบวนการพัฒนา ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในทุกๆ มิติของสังคม สิ่งที่น่ากังวลออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด คือ จะทำอย่างไร หรือ มีวิธีการใดที่จะทำให้สภาพการณ์ของประเทศตนเอง “มีความเป็นเลิศ” (ธงชัย สมบูรณ์, 2549) การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบที่สำคัญทั้งภายในและภายนอก การปรับเปลี่ยนที่รวดเร็วจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเตรียมความพร้อมของคนในชาติให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาไทยภายใต้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 จึงมุ่งเน้นแก้ปัญหาและเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทยผ่าน 6 ยุทธศาสตร์เพื่อให้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพหากแต่ในปัจจุบันผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ จากการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของ World Economic Forum (WEF) พบว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย 1 ใน 6 ปัจจัย นั่นคือ “การศึกษาขาดคุณภาพ” (ชรินรัตน์ พุ่มเกษม, 2557) คุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกให้ความสนใจกันอย่างกว้างขวางเพราะถือว่าเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แต่มุมมองในการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาเพื่อสามารถตอบสนองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งมีทั้งผู้รับบริการการศึกษาได้แก่นักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนนั้นอาจแตกต่างกันไปตามบริบท (รัตนา ดวงแก้ว, 2557)

งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการให้ความรู้แก่นักเรียน ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด ขนาดใด เรื่องมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ งานวิชาการจึงถือว่าสำคัญยิ่งในการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพการบริหารงานวิชาการเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษา สถานศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของสถานศึกษา ที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี (วิโรจน์ บุญเรือง, 2552) โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสมัครเข้าเรียนสูงเพราะผู้ปกครองให้ความสนใจและไว้วางใจในคุณภาพการจัดการเรียนการสอน แต่จากการสำรวจข้อมูลด้านคุณภาพผู้เรียนพบว่าควรมีการปรับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน(O-NET)ให้สูงขึ้น ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการพบว่า โรงเรียนควรมีการพัฒนาในรูปแบบด้านการบริหารวิชาการให้เป็นโรงเรียนคุณภาพสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการเหมาะสมกับโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่าครูต้องปรับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในสถานการณ์ต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น (รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต, 2562)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิชาการ มีความต้องการที่จะวิจัยและพัฒนาแบบ(Research and Development: R&D) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตโดยใช้กรอบแนวคิดของเซอร์จิอวานี (Sergiovanni, 1991) และนักวิชาการอื่นๆ ตลอดจนนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นความคิดรวบยอดของการวิจัย เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เกิดผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต ส่งผลต่อผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อันเป็นการพัฒนาการศึกษาของชาติโดยรวมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและผลการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ก่อนการพัฒนา

2.2 เพื่อสร้างและพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

2.3 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบศึกษาสภาพปัจจุบันและผลการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ก่อนการพัฒนา

3.2 ได้รู้แบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

3.3 ได้ทราบผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

3.4 ได้ทราบความพึงพอใจของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี

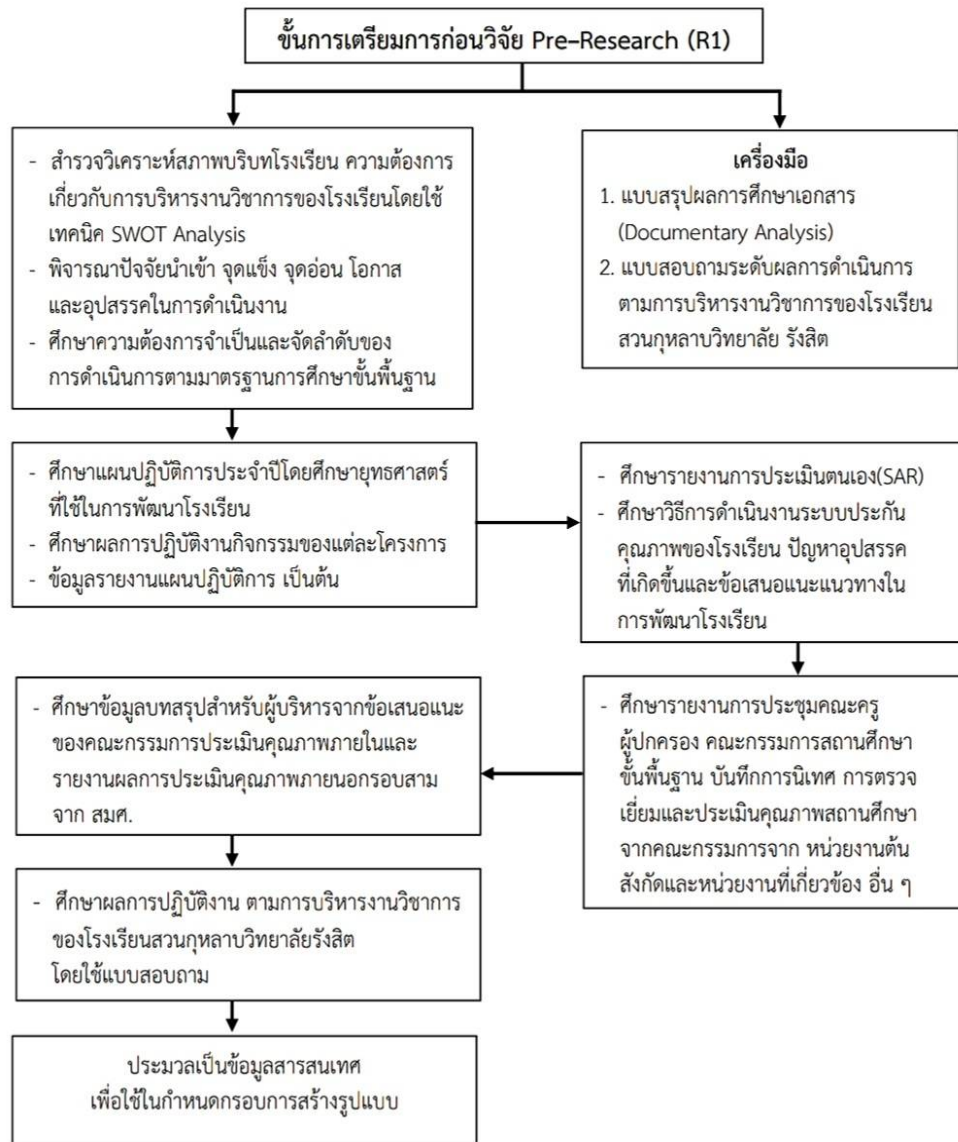
4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ การทบทวน และปรับปรุงคุณภาพและการประเมินและรับรองคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ประมวลกับมาตรฐานการศึกษาสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานผลการจัดการศึกษา มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาตรฐานการบริหารจัดการศึกษาและมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน), 2555) รวมทั้งนโยบายประกันคุณภาพภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีและข้อเสนอแนะจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของโรงเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน นำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตที่ขับเคลื่อนโดยหลักการบริหารเชิงระบบตามวงจรคุณภาพ (PDCA Cycle) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือการวางแผน การปฏิบัติการตรวจสอบ และการนำผลการประเมินย้อนกลับ (Deming, 1986) มาศึกษากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย มีการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ และแผนกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการ

บริหารงานวิชาการโรงเรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนตามลำดับ คือ

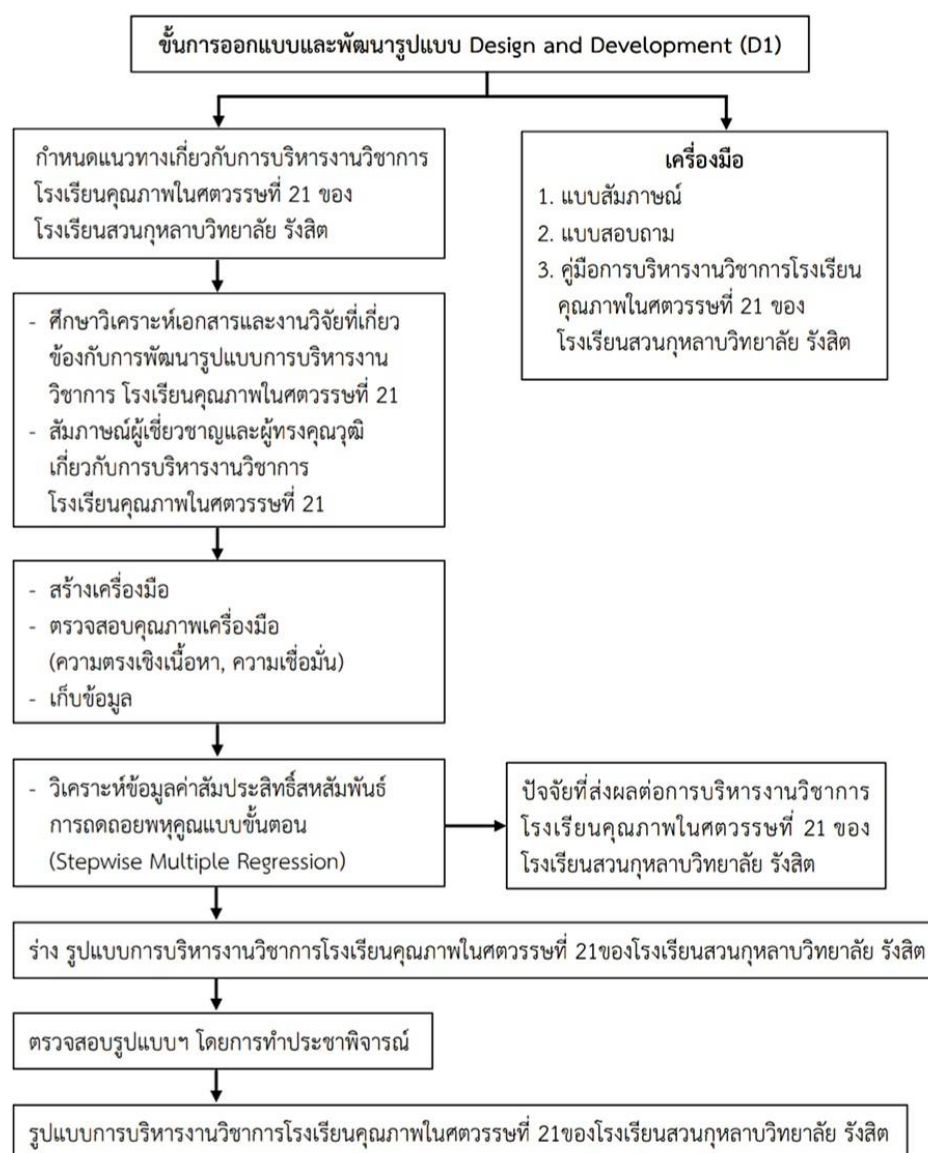
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและผลการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต

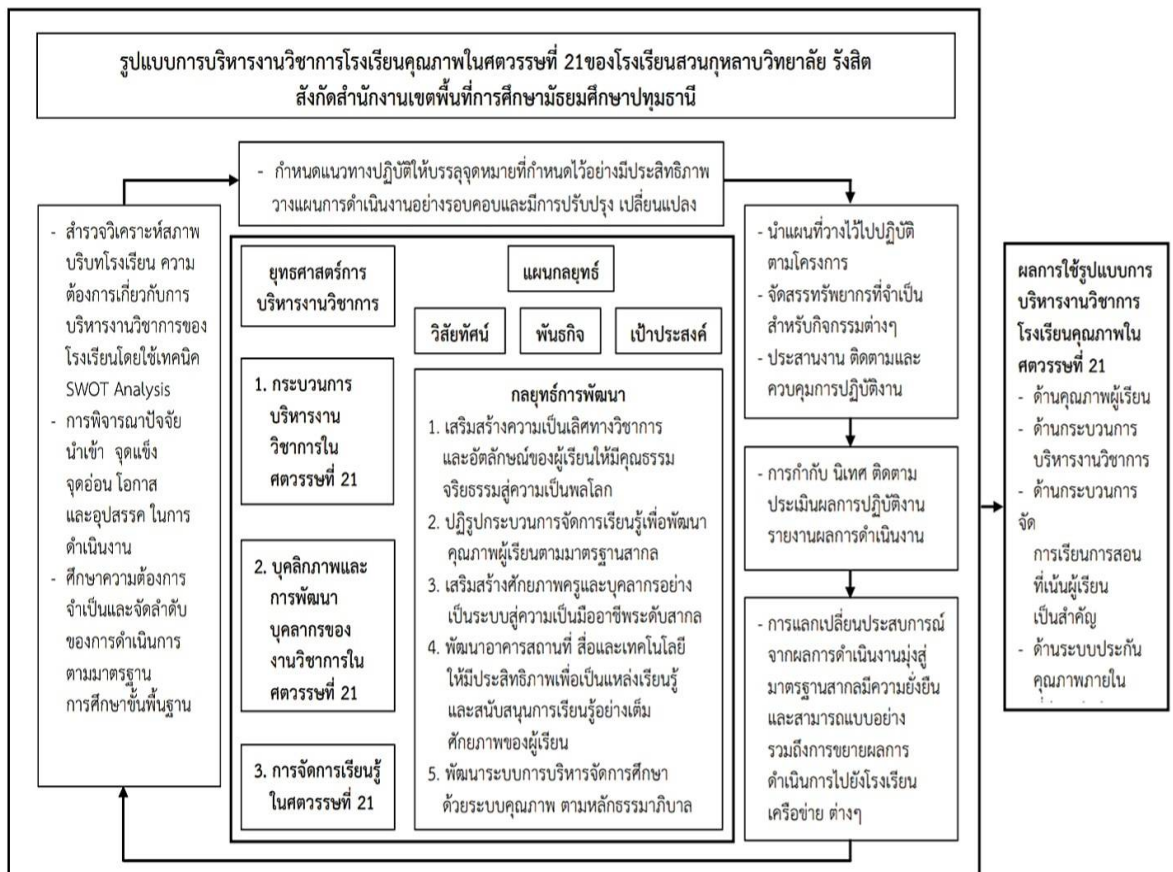
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ดำเนินการเป็น 6 ขั้น ดังนี้ 2.1) การศึกษาวิเคราะห์

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการศึกษาลงปัจจุบัน 2.2)การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัจจัยและแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 2.3)การสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์และสร้างตัวแปร 2.4)การวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต 2.5)การยกกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตและกำหนดกลยุทธ์การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน 2.6)การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต ในขั้นตอนที่ 2 แสดงขั้นตอนได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพ
ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

และรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีหลังจากทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) แล้วและจะนำไปใช้ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตเป็นการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต ไปทดลองใช้ โดยได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องหลังจากที่ได้ทดลองใช้ได้แก่ผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนักเรียน และผู้ปกครอง

นักเรียน ในปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 เพื่อนำผลจากการประเมินความพึงพอใจ หลังจากทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต มาปรับปรุงและพัฒนาให้สมบูรณ์ขึ้น

5. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สภาพปัจจุบันและผลการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ก่อนการพัฒนา

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียน พบว่า 1.1) ด้านคุณภาพผู้เรียน ควรปรับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ และความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้สูงขึ้น 1.2) ด้านการบริหารงานวิชาการโรงเรียนดำเนินการบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งควรมีการพัฒนาในรูปแบบด้านการบริหารวิชาการให้เป็นโรงเรียนคุณภาพสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการเหมาะสมกับโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 1.3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูต้องปรับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งนำผลการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลมาส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเฉพาะด้านของนักเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 1.4) ด้านการใช้ระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นโรงเรียนมีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาโดยจัดทำรายงานประจำปี(SAR) เพื่อสะท้อนคุณภาพผู้เรียนและการบริหารจัดการศึกษาของผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่องแล้ว สามารถเป็นนวัตกรรมดีเด่นให้สถานศึกษาอื่นๆ นำไปเป็นแบบอย่างขยายเครือข่ายการเรียนรู้สู่ชุมชน และสถานศึกษาอื่นๆ 2) ผลการศึกษาระดับการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ก่อนการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า มีความตรงและมีความเหมาะสมมาก ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ยุทธศาสตร์ที่ 2 บุคลิกภาพและการพัฒนาบุคลากรของงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 5 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมสู่ความเป็นพลโลก กลยุทธ์ที่ 2 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานสากล กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างศักยภาพครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาอาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยีต่างๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน และกลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาด้วยระบบคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล

5.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพใน ศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่าโรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานวิชาการตามองค์ประกอบที่ได้รับการพัฒนาตาม 5 กลยุทธ์ ในระดับที่สูงขึ้น และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

5.4 ความพึงพอใจของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน โดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบันและผลการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ก่อนการพัฒนา พบว่า ผู้เรียนควรปรับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้สูงขึ้น โรงเรียนดำเนินการบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งควรมีการพัฒนาในรูปแบบด้านการบริหารวิชาการให้เป็นโรงเรียนคุณภาพสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการเหมาะสมกับโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ต่างๆ สอดคล้องกับ รุ่งทิพย์ พรหมศิริ (2560) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาแบบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชลบุรี “สุขบท” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรปรับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ นำผลการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลมาส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเฉพาะด้านของนักเรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้สูงขึ้นโรงเรียน มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาโดยจัดทำรายงานประจำปี(SAR) อย่างต่อเนื่องเป็นระบบอยู่แล้ว และการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ก่อนการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งโดยศักยภาพและบริบทของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนอัตรการแข่งขันสูง ควรพัฒนารูปแบบการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อให้ผลการดำเนินการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.2 สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีพบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่สร้างขึ้นและพัฒนาขึ้นมีความตรงและ

มีความเหมาะสมมากที่จะนำใช้บริหารงานวิชาการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต ให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับยุคศตวรรษที่ 21 โดยมี 3 ยุทธศาสตร์ในการบริหารงานได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ยุทธศาสตร์ที่ 2 บุคลิกภาพและการพัฒนาบุคลากรของงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 5 กลยุทธ์ในการดำเนินการ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมสู่ความเป็นพลโลก กลยุทธ์ที่ 2 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานสากล กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างศักยภาพครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาอาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยีต่างๆให้เป็นแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน และกลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาด้วยระบบคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับ อำไพ นงค์เยาว์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนา นักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนา นักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาบุคลากรในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

6.3 ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีพบว่า โรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานวิชาการตามองค์ประกอบที่ได้รับการพัฒนาตาม 5 กลยุทธ์ มีโครงการรองรับทั้ง 5 กลยุทธ์ จำนวน 16 โครงการ มีการดำเนินกิจกรรมตามโครงการอย่างชัดเจนส่งผลให้การปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับที่สูงขึ้นและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็สูงขึ้นด้วยสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง การกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน ต้องให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง การเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดจนมีทักษะในการใช้ชีวิต เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีทางเลือกที่หลากหลายในการเรียน ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้สู่การเป็นผู้นวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน หลักสูตรต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ เน้นการเรียนรู้อย่างแท้จริง การประเมินต้องให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์การเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเรียนรู้เป็นปัจจัยที่ช่วยให้การศึกษาเรียนรู้ที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียน

6.4 ผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด อาจเป็นเพราะโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต เป็นโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูงนักเรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ที่ดีมาจากระดับประถมศึกษาและมีความมุ่งมั่นที่จะได้รับการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการจากโรงเรียนเมื่อโรงเรียนมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ตอบสนองความมีคุณภาพในยุคศตวรรษที่ 21 ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานในระดับ มากที่สุดสอดคล้องกับ ชูพงษ์ กำลังงาม (2556) ได้ศึกษารูปแบบการบริหาร

จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนวัดกลางครูเวียง (KLANGKRUWEANG MODEL) พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา โดยภาพรวมในระดับมากที่สุดนักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและตอบสนองต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงถึงความสามารถความคิดสร้างสรรค์ และปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีการจัดกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน มีบริการสื่อเทคโนโลยี ICT อย่างเพียงพอต่อการใช้งานทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตควรใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในปีการศึกษา 2565 ต่อไปอีก เพื่อเป็นการตรวจสอบ (Retest) รูปแบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ควรใช้หลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ใช้การวิจัยเป็นฐานในการพัฒนา ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบ สร้างองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน การจัดการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อนำสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศทั้งนี้ถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนา และสร้างความตระหนักให้บุคลากรในการร่วมมือร่วมใจพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

7.2.3 ควรจัดลำดับความสำคัญของแต่ละโครงการตามกลยุทธ์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยคำนึงถึงบริบทและสภาพจริงของโรงเรียน เพื่อให้ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาติดตามภาพความสำเร็จของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาพัฒนาการที่เกิดขึ้น และเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา หรือไม่อย่างไร

7.3.2 ควรศึกษาวิจัยปัญหาการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ในเชิงคุณภาพ ทั้งโดยภาพรวมและแต่ละปัจจัย เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

ชรินรัตน์ พุ่มเกษม. (2557). สมรรถนะของคนไทยกับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ.

วารสารการศึกษาไทย. 11(116). 26-28.

ชูพงษ์ กำลังงาม. (2556). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนวัดกลางครูเวียง (KLANGKRUWEANG MODEL). นครปฐม : โรงเรียนวัดกลางครูเวียง.

- ธงชัย สมบูรณ์. (2549). **การบริหารและจัดการมนุษย์ในองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : ปราณีสยาม.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2557). **เอกสารการสอนชุดวิชานโยบายการวางแผน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหน่วยที่ 11-15**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่งทิพย์ พรหมศิริ. (2560). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของ โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. ชลบุรี : โรงเรียนชลบุรี “สุขบท”.
- โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต. (2563). **รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต ประจำปีการศึกษา 2562**. ปทุมธานี : โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต.
- วิโรจน์ บุญเรือง. (2552). **ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดชลบุรี**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). (2555). **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา(แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน 2554)**. กรุงเทพมหานคร : ออฟเซ็ท พลัส.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). **โครงการวิจัยเรื่องการกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อำไพ นงค์เยาว์. (2559). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- Deming, W.E. (1986). **Out of the Crisis**. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology, Center for Advanced Engineering.
- Sergiovanni, Thomas J. (1991). **The principal ship: A reflective practice perspective**. Needham Heights, MA : Allyn and Bacon.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้บริหารและครูคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการทำวิจัยจนบรรลุวัตถุประสงค์ และขอขอบขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงและขอขอบพระคุณครอบครัวและกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ห่วงใยและเป็นกำลังใจที่เต็มมาโดยตลอด จนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

การบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียน
ช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น*
TEACHING MANAGEMENT TO ENHANCE READING AND WRITING SKILLS
DURING THE COVID-19 SITUATION IN KHON KAEN PROVINCE

ธีรภัทร โคตรบรรเทา¹
Teerapat Khotbuntao¹
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹
Northeastern University, Thailand.¹
Email : teerapat.kho@neu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับประกอบการอภิปรายผลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่นตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้าน พบว่าระดับการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่นตัวแปรตามอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่นด้านการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน ด้านการฝึกโดยอิสระ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบเท่ากับ .422 และ .273 ตามลำดับ 3. แนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น จำเป็นต้องมีการวางแผนในการจัดที่มาร่วมกันเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนการสอน โดยที่มีสมาชิกมีความสามารถแตกต่างกันที่มีการตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจน ต้องมีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มอ่านจัดกลุ่มอ่านอย่างชัดเจน โดยมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักในการเรียนการสอน เป็นการกระตุ้นผู้เรียนและสอนให้ตื่นตัวส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอนในการอ่านอย่างต่อเนื่องมีการสร้างความเข้าใจในความหมายของคำในการเรียนและการสอนให้กับนักเรียน สร้างความเข้าใจในความหมายของกลุ่มคำ กล่าวคือ ความรู้รอบตัวทั่วไป อธิบายความรู้เรื่องโครงสร้างบทอ่านกล่าวคือ ความรู้งานเขียนประเภทต่างๆ ในการสร้างความร่วมมือในการจัดกิจกรรมพื้นฐานให้นักเรียนสามารถ

นำผลการจัดกิจกรรมพื้นฐานถ่ายทอดให้เพื่อนๆ ได้นำผลการจัดกิจกรรมพื้นฐานถ่ายทอดต่อครูผู้สอน
ได้ในการเรียนและการสอนอย่างชัดเจน

คำสำคัญ : 1. การบริหารจัดการ 2. การเรียนการสอน 3. เสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียน

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of teaching and teach management to enhance reading and writing skills, 2) to study the factors influencing teaching and learning management. to enhance reading and writing skills and 3) to study the teaching and learning management guidelines for enhancing reading and writing skills during the Covid-19 situation in Khon Kaen. The sample group was 400 people. The research tools were questionnaires and interview forms. The statistics used in the research were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis using sequential variable selection method for discussion of results and descriptive data analysis.

The results showed that: 1. the level of teaching and learning management to enhance reading and writing skills during the situation Covid-19 in Khon Kaen Province, the dependent variable was at a moderate level. 2. Factors Influencing Teaching Management for Enhancement of Reading and Writing Skills During the Covid-19 Situation in Khon Kaen Province Overall in all aspects, it was found that factors influencing teaching and learning management to enhance reading and writing skills during the Covid-19 situation in Khon Kaen Province Evaluation by peer group Independent training field The predictor coefficients in raw scores were .422 and .273, respectively. 3. Guidelines for Teaching and Learning Management to Enhance Reading and Writing Skills during the Covid-19 Situation in Khon Kaen Province. It is necessary to have a plan for organizing teams to learn together in teaching. With members having different abilities with clear goals there must be a planning in teaching and learning. The reading group is clearly grouped into the reading group. With the goal of learning to enable learners to love teachinglt stimulates the learners and teaches them to be alert and encourage them in teaching and learning to read continuously. There is an understanding of the meaning of words in teaching and learning for students. Create an understanding of the meaning of a group of words That is, general knowledge Explain the knowledge of the structure of the reading, that is, Knowledge of various types of writing work to create cooperation in organizing basic activities for students to be able to convey the results of basic activities to their friends and to clearly convey the results of basic activities to teachers in learning and teaching.

Keywords : 1. Management 2. Teaching 3. Strengthening reading and writing skills

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สถานศึกษาจึงมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการเรียนการสอนทุกระดับ การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในฐานะที่เป็นทั้งกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพที่มีความเหมาะสมและมีคุณสมบัติที่มีความสอดคล้องกับบริบทความต้องการในการสร้างกลไกของประเทศ การศึกษาจึงมีความหมายการเจริญงอกงามเพราะเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีศักยภาพทั้งความงอกงามในทุกมิติ คือ สติปัญญา อารมณ์และสังคม แต่การจัดการศึกษาที่ดีนั้นจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้เด็กแต่ละวัยจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก บุคลิกภาพ ความสนใจ และความถนัด ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนจะเห็นได้ว่าให้หน่วยงานในสถานศึกษาต้องมุ่งเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีทั้งจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ทั้งสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนการสอนสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักในการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อบุคคลคือช่วยพัฒนาความคิดในด้านต่างๆ (รัฐกุล เสนารามและคณะ, 2564)

การบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 เป็นการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนที่มีการฝึกกระบวนการทำงานกลุ่มและทักษะการทำงานร่วมกันทางสังคม สมาชิกกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลางและอ่อนร่วมกัน และทำกิจกรรมร่วมกันรับผิดชอบร่วมกัน การที่สมาชิกต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จและต้องพยายามหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและเพื่อนสมาชิก ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดโอกาสในการเรียนแบบอิสระและมีปฏิสัมพันธ์และเปลี่ยนความคิดก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในกลุ่มเป็นการสร้างพลังและความสามัคคีในทางบวกและสร้างแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้นอย่างถูกต้องและรวดเร็ว นั้นจึงเห็นได้ว่าการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ช่วงระยะในปีที่ผ่านมา มีปัญหาและสะสมอย่างต่อเนื่องไม่เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียนที่ได้ตั้งเป้าไว้ และไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนเท่าที่ควร (มณีจันทร์ ยืนคง และคณะ, 2563)

ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในในจังหวัดขอนแก่น จึงทำให้การบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนจึงจะต้องมีการนำไปแก้ไข ปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของครูและนักเรียนเพื่อนำไปพัฒนาให้มีการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนที่ดีขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในในจังหวัดขอนแก่นต่อไป

2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้ทราบระดับการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น

3.2 ได้ทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น

3.3 ได้ทราบแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น

3.4. ผลการวิจัยในครั้งนี้ การบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น สามารถนำไปใช้ในเขตพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น แล้วเอาผลสรุปมาวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นการแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นที่ จำนวน 1,440,935 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุม และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่นด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ส่วนแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับประกอบการอภิปรายผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

5.1 ระดับการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น ตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้าน พบว่า ระดับการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น ตัวแปรตาม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04, S.D.=.35$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.10, S.D.=.33$) ด้านการจัดกลุ่มอ่านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.06, S.D.=.15$) และด้านการจัดทีมร่วมกันเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03, S.D.=.63$) ตามลำดับ

5.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่นโดยรวมทุกด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น ด้านการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน(X_4) ด้านการฝึกโดยอิสระ(X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ(b) เท่ากับ .422 และ .273 ตามลำดับ

5.3 แนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า จำเป็นต้องมีการวางแผนในการจัดทีมร่วมกันเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนการสอน โดยที่มีสมาชิกมีความสามารถแตกต่างกันที่มีการตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจนต้องมีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มอ่านจัดกลุ่มอ่านอย่างชัดเจน โดยมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักในการเรียนการสอน เป็นการกระตุ้นผู้เรียนและสอนให้ตื่นตัวส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอนในการอ่านอย่างต่อเนื่องมีการสร้างความเข้าใจในความหมายของคำในการเรียนและการสอนให้กับนักเรียน สร้างความเข้าใจในความหมายของกลุ่มคำ กล่าวคือ ความรู้รอบตัวทั่วไป อธิบายความรู้เรื่องโครงสร้างบทอ่านกล่าวคือความรู้งานเขียนประเภทต่างๆ ในการสร้างความร่วมมือในการจัดกิจกรรมพื้นฐานให้นักเรียนสามารถนำผลการจัดกิจกรรมพื้นฐานถ่ายทอดให้เพื่อนๆ ได้นำผลการจัดกิจกรรมพื้นฐานถ่ายทอดต่อครูผู้สอนได้ในการเรียนและการสอนอย่างชัดเจน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ระดับการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น ตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมพื้นฐาน ด้านการจัดกลุ่มอ่าน และ

ด้านการจัดทีมร่วมกันเรียน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประนัตดา อรุณในเมือง (2553) ได้ทำวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับวิธีสอนแบบเรียนร่วม (CIRC) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติและนักเรียนที่ได้รับวิธีสอนแบบใช้สมองเป็นฐาน (BBL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่าน การเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่นโดยรวมทุกด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่าน การเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น ด้านการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน (X_4) ด้านการฝึกโดยอิสระ (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ เท่ากับ .422 และ .273 ตามลำดับซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ ไกยเดช (2558) ได้ทำวิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการทำงานเป็นทีม เรื่อง Love Our Environment ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIRC กับแบบ SQ4R ผลการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIRC และแบบ SQ4R วิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.08/ 78.05 และ 84.89/81.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดตามลำดับ

6.3 แนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่าน การเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น จำเป็นต้องมีการวางแผนในการจัดทีมร่วมกันเรียนรู้ร่วมกัน ในเรียนการสอน โดยที่มีสมาชิกมีความสามารถแตกต่างกันที่มีการตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจนต้องมีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มอ่านจัดกลุ่มอ่านอย่างชัดเจน โดยมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักในการเรียนการสอน เป็นการกระตุ้นผู้เรียนและสอนให้ตื่นตัว ส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอนในการอ่านอย่างต่อเนื่องมีการสร้างความเข้าใจในความหมายของคำ ในการเรียนและการสอนให้กับนักเรียน สร้างความเข้าใจในความหมายของกลุ่มคำ กล่าวคือ ความรู้รอบตัวทั่วไป อธิบายความรู้เรื่องโครงสร้างบทอ่านกล่าวคือความรู้งานเขียนประเภทต่างๆในการสร้างความร่วมมือในการจัดกิจกรรมพื้นฐานให้นักเรียนสามารถนำผลการจัดกิจกรรมพื้นฐานถ่ายทอดให้เพื่อนๆได้นำผลการจัดกิจกรรมพื้นฐานถ่ายทอดต่อครูผู้สอนได้ในการเรียนและการสอนอย่างชัดเจน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุภา อินธิแสง (2558) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษทักษะการคิดวิเคราะห์และความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟิก มีค่ามากกว่าร้อยละ 50 ($E.I = .51$) และความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟิก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 การบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่าน การเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่นควรให้ครอบครัวหรือให้หน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดกับนักเรียนเข้ามามีบทบาท ซึ่งพร้อมที่จะช่วยเหลือในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.2 ผู้บริหารหรือบุคลากรควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนมีการถ่ายทอดศาสตร์และแผนในการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 อย่างชัดเจน

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับปฏิบัติ

7.2.1 ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 มีการถ่ายทอดศาสตร์และแผนในการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนมีแผนแม่บทอย่างชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม

7.2.2 ควรให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรได้ร่วมในการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ถ่ายทอดศาสตร์และแผนในการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ

7.2.3 ควรศึกษาความคิดเห็นจากทุกฝ่ายในการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ถ่ายทอดศาสตร์และแผนโดยร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายอย่างจริงจัง

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนถ่ายทอดศาสตร์และแผนเชิงเนื้อหาและเชิงวิเคราะห์ โดยใช้พื้นที่วิจัยที่มีขนาดกว้าง และครอบคลุมทั้งปัญหาและอุปสรรคเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพ

7.3.2 ในส่วนของการวิจัยครั้งต่อไป หลังจากที่ได้มีการดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนควรที่จะเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งด้านขนาดพื้นที่ทำการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์หามาตรการแก้ไขได้อย่างลึกซึ้งอย่างและต่อเนื่อง

8. เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- ประนัตตา อรุณในเมือง. (2553). การเปรียบเทียบความสามารถในการรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานกับรูปแบบการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ (เทคนิค CIRC) และการสอนตามวิธีปกติ. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชญาภา อินธิแสง. (2558). การพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ทักษะการคิดวิเคราะห์และความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มณีจันทร์ ยืนคง และศรุตยา สุขเดช. (2563). แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 10(3). 70-78.

รัฐกุล เสนาร และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด -19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(9). 239-251.

สุพรรณิ ไกยเดช. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอ่านเพื่อความเข้าใจและการทำงานเป็นทีม เรื่อง Love Our Environment ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ CIRC กับแบบ SQ4R. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harper and Row Publication.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในจังหวัดขอนแก่น” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ได้กรุณาให้ข้อมูลคำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาเพื่อให้ความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ร่วมสถาบันและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนทุกท่านที่เกี่ยวข้องซึ่งมิได้กล่าวชื่อนามในที่นี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น*
THE POTENTIAL OF THAI POSTAL SERVICES IN THE DIGITAL ERA
IN KHON KAEN PROVINCE

รังสรรค์ ลุนบง¹

Rangsan Lunbong¹

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹

Northeastern University, Thailand.¹

Email : rangsan.lun@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลภาครัฐ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนผู้มารับบริการ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้นและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น ตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่นด้านความต้องการ อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ด้านความสะดวกสบาย(X_4) ด้านความปลอดภัย(X_3) และด้านการประหยัด(X_1) ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ เท่ากับ .416 .276 และ .040 ตามลำดับ 3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น ควรมีการให้บริการศักยภาพการให้บริการมีวัฒนธรรมองค์กรปลูกฝังให้พนักงานมีการรับประกันการให้บริการ และสร้างวิสัยทัศน์และประสบการณ์ในการบริหารงานสร้างอัตราค่าบริการเหมาะสมกับบริการความสะดวกในที่ทำกาที่มีเพียงพอต่อความต้องการโดยจัดการบริการลูกค้ามีความเท่าเทียมกันเพื่อสร้างศักยภาพการให้บริการที่มีระยะประหยัดเวลาในการจัดส่งที่สามารถประหยัดต้นทุนที่ตอบสนองความต้องการความเชื่อถือได้ตามที่สัญญาไว้อย่างมีความเสมอภาคเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพสร้างความปลอดภัยความสะดวกในการติดต่อและสร้างมาตรฐานในการให้บริการที่มีความเร่งด่วนต่อความประทับใจลูกค้าที่ตอบโจทก์ในการใช้บริการอย่างประทับใจ และสร้างระบบการบริการเพื่อความปลอดภัยต่อสินค้าในการใช้ระยะเวลาในการรอเพื่อความแน่ใจว่าปลอดภัยอย่างสะดวกสบายให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ช่องทางการติดต่อในการบริการอย่างมีประสิทธิภาพต่อ

ทรัพย์สินหรือความปลอดภัยและสามารถป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดในการบริการเพื่อสร้างความปลอดภัยกับลูกค้า

คำสำคัญ : 1. การพัฒนา 2. ศักยภาพ 3. ยุคดิจิทัล

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the potential of Thai postal services in the digital age in Khon Kaen Province, 2) to study the factors influencing the potential of Thai postal services in the digital age in Khon Kaen, and 3) to study the potential development guidelines. Thai postal services in the digital era in Khon Kaen Provincethe samples used in the research were people, government agencies. 400 Entrepreneurs in the Khon Kaen area. The target groups used in the research are: Information contributors from government informants a group of information providers from government officials and people, who received services, amounting to 10 people. The research tools were questionnaires and interview forms. The statistics used in the research were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis using sequential variable selection method for discussion of results and descriptive data analysis.

The research found that: 1. the potential level of Thai postal services in the digital age in Khon Kaen Province, the dependent variables in all aspects were at a moderate level. 2. Factors influencing the potential of Thai postal services in the digital era in Khon Kaen Province on demand significantly include the comfort aspect of the(X_4) Safety(X_3) and economical(X_1) the three independent variables had predictive coefficients in raw scores (b) of .416, .276 and .040, respectively. 3. Guidelines for developing the potential of Thai postal services in the digital age in Khon Kaen Province. There should be a potential service provider. There is an organizational culture instilled in employees. Service is guaranteed and creates a vision and experience in management Create a service rate suitable for the convenience of the office that is sufficient to meet the needs by arranging customer service equally to create a service potential with a cost-effective time-of-delivery that meets the promised reliability requirements with equality to meet demand. of customers efficiently build safety ease of contact and establish a standard of service that is urgent to impress customers who respond to the plaintiff in usingImpressive service and create a service system for product safety in using the waiting time to ensure that it is safe and comfortable to satisfy the use of effective contact channels

for services to property or Safety and can prevent potential hazards in the service to create safety for customers.

Keywords : 1. Development 2. Potential 3. Digital Era

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ฝากของอีกมุมหนึ่งของเทคโนโลยีและวิทยาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความแพร่หลายและเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น ทั้งยังส่งผลถึงความต้องการและตลอดจนความซับซ้อนของเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต ขณะที่พฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทั้งผู้บริโภคมีความคาดหวังต่อคุณภาพของสินค้าหรือบริการที่ดีส่งผลให้มีทางเลือกในการเลือกซื้อสินค้าและบริการมากขึ้น เนื่องจากสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ตได้ง่ายสะดวกและรวดเร็วจึงส่งผลให้พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามไปด้วย ทุกองค์กรจึงจำเป็นต้องเพิ่มความพยายามในการนำเสนอสิ่งที่ดีที่สุดเพื่อความคาดหวังในด้านต่างๆ ให้กับลูกค้าขององค์กรจึงส่งผลให้ธุรกิจบริการขนส่งพัสดุเติบโตอย่างรวดเร็ว ตามนโยบายของรัฐบาลที่จะได้มีการบริการในเชิงรุกควบคู่ไปกับการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ (บุญเพ็ง สิทธิวิชา และคณะ, 2565) โดยมีปัจจัยหลักมาจากการเติบโตของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กล่าวคือการจัดการขนส่งสินค้าจากผู้ขายไปถึงผู้ซื้อทางออนไลน์ต้องพึ่งพาการขนส่งสินค้าเป็นหลัก ปัจจัยอีกประการหนึ่งมาจากพฤติกรรมของคนปัจจุบันที่เน้นความรวดเร็วและความสะดวกสบายเป็นหลัก แม้กระทั่งการสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์ซึ่งต้องการให้ผู้บริการจัดส่งสินค้าถึงผู้บริโภครวดเร็วที่สุดหรือภายในวันเดียวทำให้ธุรกิจต้องปรับตัวและให้ความสำคัญกับระบบโลจิสติกส์มากยิ่งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันประเทศไทยเป็นถือได้ว่าเป็นหน่วยงานทางด้านด้านรัฐวิสาหกิจในการเพิ่มประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมในตลาดอีคอมเมิร์ซพบว่า มีจำนวนผู้ใช้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การดำเนินงานให้เป็นเชิงธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในการให้บริการ ได้แก่ บริการทางการสื่อสาร คมนาคม บริการค้าปลีก บริการทางการเงิน ทั้งยังมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Choocheard S, 2018)

นอกจากนี้ประเทศไทยและเทคโนโลยีดิจิทัลมาขับเคลื่อนพัฒนาในด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมด้านการบริการ ด้านการตลาดด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและประชาชนมั่นใจในการรับบริการอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงในจังหวัดขอนแก่นเพื่อเพิ่มช่องทางในการให้บริการต่อประชาชนอย่างแท้จริง (Vaisamruat K., 2012) จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นจึงศึกษาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่นโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่นและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำข้อมูลไปเพื่อใช้พัฒนาเกี่ยวกับด้าน

การให้บริการไปรษณีย์ไทยในยุคดิจิทัลมากยิ่งขึ้นในอันที่จะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น
- 3.2 ได้ทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น
- 3.3 ได้ทราบแนวทางการพัฒนาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น
- 3.4 ผลการวิจัยในครั้งนี้ ศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่นสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 581,520 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนครอบคลุมและคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน (กัลยา วาณิชบัญชา, 2560) ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่นด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ของศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .832 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้นและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพทั่วไปของระดับศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น
ตัวแปรตามโดยรวมทุกด้าน

ตารางที่ 1 สภาพทั่วไปของระดับศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น
ตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้าน

ศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริการ	3.07	.17	ปานกลาง
2. ด้านความต้องการ	3.01	.68	ปานกลาง
3. ด้านความพึงพอใจ	3.11	.37	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.06	.37	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพทั่วไปของระดับศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัล
ในจังหวัดขอนแก่น ตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้านพบว่าระดับศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุค
ดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น ตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.06, S.D.=.37$) โดย
เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.11, S.D.=.37$)ด้าน
การบริการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07, S.D.=.17$) และด้านความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X}=3.01, S.D.=.68$) ตามลำดับ

5.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น
โดยรวมทุกด้าน

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น
โดยรวมทุกด้าน

ลำดับตัวแปรที่รับกา คัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P- value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.883	.049		17.924	.000*	.786	.979
ด้านการประหยัด(X_1)	.040	.007	.035	5.779	.000*	.026	.054
ด้านความรวดเร็ว(X_2)	.009	.016	.005	.555	.579	-.023	.041
ด้านความปลอดภัย(X_3)	.276	.009	.539	32.107	.000*	.259	.293
ด้านความสะดวกสบาย(X_4)	.416	.012	.505	33.676	.000*	.392	.441
ด้านความแน่นอนเชื่อถือได้ และตรงต่อเวลา(X_5)	-.004	.003	-.008	-1.377	.169	-.010	.002

$$SE_{est} = \pm .03946$$

$$R = .995; R^2 = .989; \text{Adj. } R^2 = .989; F = 7237.189; p\text{-value} = 0.01$$

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่นด้านความต้องการ อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ด้านความสะดวกสบาย(X_4) ด้านความปลอดภัย(X_3) และด้านการประหยัด(X_1)ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ(b) เท่ากับ .416 .276 และ .040 ตามลำดับ

5.3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่นพบว่า ควรมีการให้บริการศักยภาพการให้บริการมีวัฒนธรรมองค์กรปลูกฝังให้พนักงานมีการรับประกันการให้บริการ และสร้างวิสัยทัศน์และประสบการณ์ในการบริหารงานสร้างอัตราค่าบริการเหมาะสมกับบริการความสะดวกในที่ทำหน้าที่มีเพียงพอต่อความต้องการโดยจัดการบริการลูกค้ามีความเท่าเทียมกันเพื่อสร้างศักยภาพการให้บริการที่มีระยะประหยัดเวลาในการจัดส่งที่สามารถประหยัดต้นทุนที่ตอบสนองความต้องการความเชื่อถือได้ตามที่สัญญาไว้อย่างมีความเสมอภาคเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพสร้างความปลอดภัยความสะดวกในการติดต่อและสร้างมาตรฐานในการให้บริการที่มีความเร่งด่วนต่อความประทับใจลูกค้าที่ตอบโจทก์ในการใช้บริการอย่างประทับใจ และสร้างระบบการบริการเพื่อความปลอดภัยต่อสินค้าในการใช้ระยะเวลาในการรอเพื่อความแน่ใจว่าปลอดภัยอย่างสะดวกสบายให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ช่องทางการติดต่อในการบริการอย่างมีประสิทธิภาพต่อทรัพย์สินหรือความปลอดภัยและสามารถป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดในการบริการเพื่อสร้างความปลอดภัยกับลูกค้า

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ระดับศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น ตัวแปรตามโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความพึงพอใจด้านการบริการ และด้านความต้องการ ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตระวี ทองเถา (2562) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด สาขาซีคอนบางแคผลการวิจัย พบว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด สาขาซีคอนบางแค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจมากที่สุด คือด้านราคาค่าบริการ รองลงมาคือด้านกระบวนการการให้บริการ และมีความพึงพอใจในน้อยที่สุดคือด้านลักษณะกายภาพผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรศาสตร์ พฤติกรรมในการใช้บริการที่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด สาขา ซีคอนบางแค มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้บริการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านราคาค่าบริการ ด้านบุคลากรที่ให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ

6.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่นด้านความต้องการ อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ด้านความสะดวกสบาย(X_4) ด้านความปลอดภัย(X_3) และด้านการประหยัด(X_1) ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบเท่ากับ .416 .276 และ .040 ตามลำดับซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ วงศ์โพธิสาร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งเอ็กซ์เพรสในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งเอ็กซ์เพรสในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่

ปัจจัยด้านบริการและปัจจัยด้านชื่อเสียง ส่วนปัจจัยด้านราคา และปัจจัยด้านเอกลักษณ์ขององค์กร ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการขนส่งเอ็กซ์เพรสในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

6.3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น ควรมีการให้บริการพัฒนาศักยภาพการให้บริการมีวัฒนธรรมองค์กรปลูกฝังให้พนักงานมีการรับประกันการให้บริการ และสร้างวิสัยทัศน์และประสบการณ์ในการบริหารงานสร้างอัตราค่าบริการเหมาะสมกับบริการความสะดวกรวดเร็วในการที่ทำการที่มีเพียงพอต่อความต้องการโดยจัดการบริการลูกค้ามีความเท่าเทียมกันเพื่อสร้างศักยภาพการให้บริการที่มีระยะประหยัดเวลาในการจัดส่งที่สามารถประหยัดต้นทุนที่ตอบสนองความต้องการความเชื่อถือได้ตามที่สัญญาไว้อย่างมีความเสมอภาคเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพสร้างความปลอดภัยความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อและสร้างมาตรฐานในการให้บริการที่มีความเร่งด่วนต่อความประทับใจลูกค้าที่ตอบโต้ทุกในการใช้บริการอย่างประทับใจ และสร้างระบบการบริการเพื่อความปลอดภัยต่อสินค้าในการใช้ระยะเวลาในการรอเพื่อความแน่ใจว่าปลอดภัยอย่างสะดวกสบายให้เกิดความพึงพอใจในการใช้ช่องทางการติดต่อในการบริการอย่างมีประสิทธิภาพต่อทรัพย์สินหรือความปลอดภัยและสามารถป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดในการบริการเพื่อสร้างความปลอดภัยกับลูกค้าซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงษ์ วงษ์พจน์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพการบริการกลุ่มลูกค้าอีคอมเมิร์ซกรณีศึกษา : บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัดโดยผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการใช้กลยุทธ์การพัฒนาองค์กร ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาการบริการให้มีความเป็นเลิศ โดยพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการบริการให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านของบุคลากรและระบบระบบไอที ที่ช่วยเพิ่มพูนใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมขนส่งได้ในระยะยาวอย่างยั่งยืนต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ศักยภาพบริการยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่นต้องมีการดำเนินงานรับฝาก ส่งต่อ นำจ่าย เพื่อลดต้นทุนเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและวางระบบการในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.2 พัฒนาคูณภาพปรับปรุงแบบการให้บริการใหม่โดยนำเทคโนโลยีเพื่อการบริการอย่างทันสมัยในยุคดิจิทัลของการบริการที่มีระบบในยุคปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.3 พัฒนาการให้บริการที่เป็นเลิศสำหรับการให้บริการรับฝากหน้าเคาน์เตอร์ที่ทำการไปรษณีย์ พร้อมยกระดับการให้บริการด้วยการสร้างกระบวนการทำงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

7.2 ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติการ

7.2.1 ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพการให้บริการควรศึกษาถึงขั้นตอนการทำงานที่ทันสมัยมาใช้กับสถานะปัจจุบันที่สามารถก้าวนำคู่แข่งทางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2.2 ศักยภาพการให้บริการยุคดิจิทัลควรแยกระบบการให้บริการอย่างครบวงจรในการให้บริการเพื่อให้การนำจ่ายรวดเร็วขึ้น

7.2.3 ศักยภาพการให้บริการยุคดิจิทัลในฐานะหน่วยงานรัฐวิสาหกิจกลุ่มลูกค้าผู้ประกอบการต่างๆ ควรส่งเสริมการบริการที่ทันสมัยและรวดเร็วให้มากยิ่งขึ้นอย่างครบถ้วนทุกระบบ

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกโดยการลงสัมภาษณ์ถึงกระบวนการ รูปแบบ วิธีการดำเนินการในศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

7.3.2 ในส่วนของการวิจัยครั้งต่อไป หลังจากที่ได้มีการดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น ในศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัล ควรจะเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งด้านขนาดพื้นที่ทำการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์หามาตรการประยุกต์ใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ วงศ์โพธิสาร. (2561). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่ง **เอ็กซ์เพรส** ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดดา.
- จิตรระวี ทองเถา. (2562). พฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด สาขาซีคอนบางแค. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 2(2). 105-114.
- บุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ. (2565). กลยุทธ์การพัฒนานวัตกรรมความได้เปรียบเชิงการแข่งขันทางธุรกิจสู่ประเทศไทย 4.0. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยธรรมา. 11(1). 749-762.
- อนุพงษ์ วงษ์พวง. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพการบริหารกลุ่มลูกค้าอีคอมเมิร์ซ กรณีศึกษา : **บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด**. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Choocheard S. (2018). To improve work performance. Available : Retrieved 2 August 2022. From <http://www.thailandindustry.com/online/mag/view2.php?id=771>
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper and Row Publications.
- Vaisamruat K. (2012). **Two Tools for 21st Century Schools and Districts**. Retrieved 2 August 2022. From <http://thirteencelebration.org/blog/edblog/ edblog-two-tools-for-21-stcentury- schools-and-districts-by-den-kay/2903/>

9. คำขอบคุณ

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพการให้บริการไปรษณีย์ไทยยุคดิจิทัลในจังหวัดขอนแก่น” สำเร็จ ลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและ ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตพื้นที่จังหวัด ขอนแก่น ได้กรุณาให้ข้อมูลคำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาเพื่อให้ความ ถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น*

FACTORS AFFECTING MARKETING STRATEGIC DEALER BUSINESS

IN KHON KAEN PROVINCE

นภัสวรรณ ดาทุมมา¹

Napassawan Dathumma¹

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹

Northeastern University, Thailand.¹

Email : napassawan.dat@neu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลภาครัฐ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลภาคเอกชน จำนวน 10 คน มาใช้หาข้อมูลในการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น และการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น ตัวแปรตาม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการตอบสนองความต้องการลูกค้า ด้านตลาดกลุ่มเป้าหมาย และด้านการแข่งขันทางการตลาด ตามลำดับ 2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน พบว่า ด้านโฆษณา(X_1) ด้านส่งเสริมการขาย(X_3) ด้านการตลาดเชิงกิจกรรม(X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ เท่ากับ .507 .473 และ .165 ตามลำดับ 3. แนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น ควรมีการวางกลไกในกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดแบบลูกค้าเข้ามามีส่วนร่วมในการแนะนำและขยายการตลาดไปยังสู่กลุ่มลูกค้าเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการลูกค้าจากตัวแทนจำหน่ายในการบริโภคสินค้า และพัฒนาเครือข่ายการแข่งขันทางการตลาด เพื่อการบริโภคจากจากตัวแทนจำหน่ายที่มีการวางแผนสำหรับการดำเนินงานด้านธุรกิจในการสร้างความสำเร็จทางการตลาดและการต่อสู้ทางการตลาดที่มีความเหมาะสม

คำสำคัญ : 1. ธุรกิจ 2. ตัวแทนจำหน่าย 3. กลยุทธ์ทางการตลาด

ABSTRACT

The objectives of this research paper were 1) to study the level of strategic marketing dealer business in Khon Kaen, 2) to study the factors affecting the strategic marketing dealer business in Khon Kaen, and 3) to study the approach to developing strategic dealers. Marketing Strategy in Khon Kaen Province the samples used in the research were 400 people who have the right to vote in Khon Kaen Province Information contributors from public sector informants a group of 10 private informants were used to gather information in the interview. The research tools were questionnaires. and interview from The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, multiple regression analysis using hierarchical variable selection method and descriptions, classification of data, preparation of data editors and analyze the data Write a report according to the objectives accompanying the discussion of the results.

The research found that; 1. The level of marketing strategic dealer business in Khon Kaen Province with dependent variables in all aspects found that the level of marketing strategic dealer business in Khon Kaen Province, the dependent variable was at a moderate level in descending order. Find less as follows the response to customer needs, the target market and the market competition, respectively. 3. Weight of importance of factors affecting strategic marketing dealer business in Khon Kaen Province Overall in all aspects, it was found that the advertising aspect(X_1), promotion aspect(X_3) Event Marketing(X_5) the predictor coefficients in raw scores (b) were .507, .473 and .165, respectively. 3. There should be a mechanism in the customer marketing target group to participate in introducing and expanding marketing to customer groups. In order to meet the needs of customers from dealers in consuming products and develop a competitive marketing network for consumption from dealers who are planning for business operations to create marketing success and marketing battles are appropriate.

Keywords : 1. Business 2. Dealer 3. Marketing Strategy

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันการทำธุรกิจที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศนอกจากจะเป็นการหารายได้สูงเป็นอันดับสอง รองจากอุตสาหกรรมและมีการจ้างงานมากเป็นอันดับสามรองจากภาคเกษตรและภาคบริหาร การทำธุรกิจยังส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง ธุรกิจเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งโดยรวมอาจกล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมจากพฤติกรรมของธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในการบริหารจัดการมากขึ้น ทำให้เกิดรูปแบบธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกล

ยุทธ์ทางการตลาดตลอดจนการตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้านความสะดวกสบายแบบสมัยใหม่ได้สร้างวัฒนธรรมทางธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดให้แก่ผู้บริโภคอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ (ดวงฤดี อุทัยหอม, 2559)

กลยุทธ์ทางการตลาดถือได้ว่ามีบทบาทในการทำธุรกิจในการเป็นตัวแทนจำหน่ายเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเป็นรูปแบบการตลาดรูปแบบใหม่ที่ก้าวเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตในโลกยุคปัจจุบันและที่เปิดโอกาสให้ผู้บริโภค สามารถได้เป็นเจ้าของธุรกิจที่สร้างรายได้จำนวนมากโดยไม่ต้องมีความเสี่ยงและไม่ต้องลงทุนเงินจำนวนมากเหมือนกับการทำธุรกิจทั่วไป เริ่มต้นจากการใช้เชิงกลยุทธ์ทางการตลาดให้เกิดความประทับใจในการจำหน่ายต่อลูกค้าที่เป็นผู้บริโภคย่อมเกิดประสิทธิภาพในกระบวนการเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดที่ชัดเจนเส้นทางการทำธุรกิจที่ยาวไกลจนถึงเป้าหมายอาจจะยากเกินไปสำหรับการจัดการเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดที่ไม่มีความชัดเจนมากนัก แต่ธุรกิจเกี่ยวกับตัวแทนจำหน่ายยังสามารถเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับผู้ที่ยื่นขอในการทำธุรกิจอย่างมาก โดยกลยุทธ์การสื่อสารแบบครบวงจรที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ประกอบด้วย ด้านโฆษณา ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านส่งเสริมการขาย ด้านการตลาดทางตรง ด้านการตลาดเชิงกิจกรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของส่วนประกอบส่วนประสมทางการตลาด (เบญจอร งามอิทธิพรย์, 2559)

พื้นที่จังหวัดขอนแก่น เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่มีความสำคัญอีกจังหวัดหนึ่ง และมีการทำธุรกิจอย่างหลากหลายทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและผู้บริโภคที่มีความหลากหลายในปัจจุบัน ธุรกิจตัวแทนจำหน่าย จึงเป็นอีกทางเลือกที่สามารถบ่งบอกถึงความต้องการของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงระยะเวลาตั้ง ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นจนถึงปัจจุบันดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่นประเด็นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับระดับธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่นและแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบระดับธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น
- 3.2 ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น
- 3.3 ได้แนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,375,803 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ) เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุม และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2560) ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ knowledgeable ให้ข้อมูลองค์ความรู้ ความเป็นมา สภาพปัจจุบันและแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ เป็นมาตรานามบัญญัติ และเรียงลำดับ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านตลาดกลุ่มเป้าหมาย 2)ด้านการตอบสนองความต้องการลูกค้าและ 3)ด้านการแข่งขันทางการตลาด มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งมี 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านโฆษณา 2)ด้านประชาสัมพันธ์ 3)ด้านส่งเสริมการขาย 4) ด้านการตลาดทางตรง และ 5)ด้านการตลาดเชิงกิจกรรม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมี 5 ระดับ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรตามของแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น หลังจากนั้นรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์พูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของ

ตนเองอย่างเต็มที่ จำนวน 10 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง ที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณหลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 1)ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย 2)การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาเป็นกรอบแนวคิด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ การตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ระดับธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น ตัวแปรตาม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.06, S.D.=.26$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการตอบสนองความต้องการลูกค้าอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.09, S.D.=.26$) ด้านตลาดกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.04, S.D.=.31$) และด้านการแข่งขันทางการตลาด อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.03, S.D.=.33$) ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน พบว่า ด้านโฆษณา(X_1) ด้านส่งเสริมการขาย(X_3) ด้านการตลาดเชิงกิจกรรม(X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .507 .473 และ .165 ตามลำดับ

5.3 แนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ควรมีการวางกลไกในกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดแบบลูกค้าเข้ามามีส่วนร่วมในการแนะนำและขยายการตลาดไปยังกลุ่มลูกค้าเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการลูกค้าจากตัวแทนจำหน่ายในบริเวณสินค้า และพัฒนาเครือข่ายการแข่งขันทางการตลาด เพื่อการบริโภคจากจากตัวแทนจำหน่ายที่มีการวางแผนสำหรับการดำเนินงานด้านธุรกิจในการสร้างความสำเร็จทางการตลาดและการต่อสู้ทางการตลาดที่มีความเหมาะสม

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ระดับธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่นตัวแปรตามอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการตอบสนองความต้องการลูกค้า ด้านตลาดกลุ่มเป้าหมาย และด้านการการแข่งขันทางการตลาด ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติมา จิงสุวดี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาแนวทางการปรับกลยุทธ์การบริหารของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ผลการวิจัยพบว่า 1)หลักการบริหารที่ผู้ประกอบการปฏิบัติสามารถจัดกลุ่มได้ 11 กลยุทธ์ 2)กลยุทธ์การบริหารที่ส่งผลต่อผลประกอบการ 1 ปี ได้แก่ (1)กลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพของพนักงาน (2) กลยุทธ์การกระตุ้นยอดขาย (3)กลยุทธ์การลดต้นทุนการผลิต (4)กลยุทธ์การเข้าร่วม/รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและกลยุทธ์การบริหารที่ส่งผลต่อผลประกอบการย้อนหลังเฉลี่ย 3 ปี ได้แก่ (1)กลยุทธ์การเข้าร่วม/รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ (2)กลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพของพนักงาน (3)กลยุทธ์การเพิ่มความรู้และทักษะทางบัญชี (4)กลยุทธ์การเข้าถึงลูกค้า

6.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน ด้านโฆษณา ด้านส่งเสริมการขาย ด้านการตลาดเชิงกิจกรรม มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบเท่ากับ .507 .473 และ .165. ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นีรนาท เสนาจันทร์ และกนกอร บุญมี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การประกอบธุรกิจฟาร์มจะเข้ด้านรับเลี้ยงแบบขุนที่ประสบผลสำเร็จในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1)ผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มจะเข้ด้านรับเลี้ยงแบบขุนมีระดับการดำเนินงานในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ด้านลักษณะผู้ประกอบการด้านทรัพยากรการบริหารด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และด้านความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ อยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ 2)ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจฟาร์มจะเข้ด้านรับเลี้ยงแบบขุน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ จำนวน 10 ปัจจัย จากทั้งหมด 67 ปัจจัย 3)รูปแบบการประกอบธุรกิจฟาร์มจะเข้ด้านรับเลี้ยงแบบขุนที่ประสบผลสำเร็จในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ค้นพบเรียกว่า 7S 2T 2P ได้แก่ มีแหล่งเงินทุนสำรองในการดำเนินธุรกิจอย่างเพียงพอ(Sources of funds) มีการฝึกทักษะพนักงาน/อบรมความรู้ประจำปี(Skills/Training) กำหนดปฏิทินการจัดเก็บสิ่งปฏิกูล(Sewage Collection) มีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบๆ ฟาร์ม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม(Save Environment) ได้รับการสนับสนุนในการขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจ (Support License) มีความพอใจต่อราคาที่ได้รับซื้อกำหนด(Satisfied of Price) มีเครือข่ายทางสังคม(Social Networks) มีเทคโนโลยีตามนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ(Technology of Innovation) มีเทคโนโลยีในการวัดคุณภาพการเลี้ยงจะเข้(Technology of Quality) มีสถานที่จัดจำหน่ายที่สะดวกสำหรับผู้บริโภค(Place) และการรับรู้นโยบายและมาตรการจัดเก็บภาษีรายได้ (Policy of Tax)

6.3 แนวทางพัฒนาตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น ควรมีการวางกลไกในกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดแบบลูกค้าเข้ามามีส่วนร่วมในการแนะนำและขยายการตลาดไปยังสู่กลุ่มลูกค้าเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการลูกค้าจากตัวแทนจำหน่ายในการบริโภคสินค้าและพัฒนาเครือข่ายการแข่งขันทางการตลาด เพื่อการบริโภคจากจากตัวแทนจำหน่ายที่มีการ

วางแผนสำหรับการดำเนินงานด้านธุรกิจในการสร้างความสำเร็จทางการตลาดและการต่อสู้ทางการตลาดที่มีความเหมาะสมซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชนน สาริพันธ์และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการค้าส่งในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของผู้ค้าส่ง เป็นประเภทธุรกิจส่วนตัวซึ่งเป็นของเล่นของใช้ มีการจัดส่งสินค้า 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ช่วงเวลาในการส่งสินค้า 14.00-17.00 น. ใช้บริการขนส่ง Kerry มีค่าใช้จ่ายประมาณอยู่ที่ไม่เกิน 1,000 บาท/ครั้ง เป็นปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการเกี่ยวกับการส่งมอบสินค้าตามเวลา รองลงมาเป็นปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพในเรื่องความมีชื่อเสียง ความน่าเชื่อถือ และด้านผลิตภัณฑ์ ในเรื่องการตรวจสอบรายการส่งสินค้าถึงจุดหมายปลายทางได้ตลอดระยะทาง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายจัดให้อบรมความรู้เกี่ยวกับธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดให้ผู้ประกอบการอย่างรอบด้านในการทำธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.2 ควรสร้างความร่วมมือประสานงานกับทุกๆ ฝ่าย โดยมีการยึดถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในเขตพื้นที่ในบริบทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.3 หน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการควรกำหนดแนวทาง มีแบบแผนต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาด ซึ่งนำเอาการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 รมรณรงค์ให้ผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดนำเอากลยุทธ์ไปปฏิบัติต่อลูกค้าอย่างจริงจัง

7.2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกโดยการลงสัมภาษณ์ถึงกระบวนการ รูปแบบ วิธีการดำเนินการในธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน

7.3.2 การวิจัยครั้งต่อไป หลังจากที่ได้มีการดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น ควรจะเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น เพื่อนำมาวิเคราะห์หามาตรการประยุกต์ใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมในพัฒนาธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีความสำคัญผู้บริโภคในจังหวัด

8. เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). **การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- กิตติมา จิงสุวดี. (2561). ศึกษาแนวทางการปรับกลยุทธ์การบริหารของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2. **วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร**. 13(1). 169-184.
- ณิชนน สารพันธ์ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการค้าส่งในจังหวัดขอนแก่น. **วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. 9(1). 17-25.
- ดวงฤดี อุทัยหอม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีต่อตัวแทนจำหน่ายรถยนต์นั่งส่วนบุคคลพลวอว์ของลูกค้า ในเขตจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**. 11(2). 113-128.
- นรินาถ เสนาจันทร์ และกนกอร บุญมี. (2561). การประกอบธุรกิจฟาร์มจระเข้ด้านรับเลี้ยงแบบขุนที่ประสบผลสำเร็จในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. **วารสารวิชาการธรรมทศน์**. 18 (3). 176-183.
- เบญจอร งามอิมทรัพย์. (2559). **การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลทักษะการขายของตัวแทนขายประกัน การสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper and Row Publications.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจตัวแทนจำหน่ายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดในจังหวัดขอนแก่น” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้กรุณาให้ข้อมูลคำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาเพื่อให้ความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19
ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น***

**FACTORS AFFECTING READING AND WRITING SKILLS DURING THE COVID -19
SITUATIONS IN SCHOOLS KHON KAEN**

ธีรภัทร โคตรบรรเทา¹

Teerapat Khotbuntao¹

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹

Northeastern University, Thailand.¹

Email : teerapat.kho@neu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น และการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.05, S.D.=.14$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรู้ความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.06, S.D.=.62$) ด้านกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.07, S.D.=.16$) และด้านปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=2.99, S.D.=.69$) ตามลำดับ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นโดยรวมทุกด้าน พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านทัศนคติต่อทักษะการอ่านการเขียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านการเขียน มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบเท่ากับ .749 และ .348 ตามลำดับ 3. แนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำเป็นต้องมีแนวทางในการสร้างทักษะการอ่านการเขียน โดยอาศัยบุคลากรในสถานศึกษาช่วยขับเคลื่อนนโยบายทักษะการอ่านการเขียน เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการสร้างทีมงานอย่างมีประสิทธิภาพอย่างชัดเจนในการจัดเพิ่มทักษะการ

อ่านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งสร้างความเข้าใจในทักษะการอ่านการเขียนให้กับผู้เรียนให้สามารถนำทักษะการอ่านการเขียนไปปรับใช้ในสถานการณ์ปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : 1. ทักษะการอ่าน 2. โควิด-19 3. สถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research article are 1) to study reading and writing skills during the Covid-19 situation in Khon Kaen province 2) to study factors affecting reading and writing skills during the Covid-19 situation in provincial schools. Khon Kaen and 3) to study guidelines for developing reading and writing skills during the Covid-19 situation in educational institutions in Khon Kaen Province. The researcher uses a mixed research model. The sample group used in the research consisted of 400 people. The group provided qualitative information about guidelines for developing reading and writing skills during the Covid-19 situation in educational institutions in Khon Kaen Province, consisting of 10 people. The research tools were questionnaires. and interview form Statistics used in data analysis were frequency, percentage, multiple regression analysis using hierarchical variable selection and analytical description.

The results showed that : 1. Reading and writing skills during the situation of Covid-19 in educational institutions in Khon Kaen Province dependent variables Overall, it was found that the guidelines for developing reading and writing skills during the situation of Covid-19 in educational institutions in Khon Kaen Province were at a moderate level($\bar{X}=3.05, S.D.=.14$) in descending order as follows: Knowledge and competence were at a moderate level($\bar{X}=3.06, S.D.=.62$), target groups were at a moderate level($\bar{X}=3.07, S.D.=.16$) and operational were at a moderate level($\bar{X}=2.99, S.D.=.69$), respectively. 2. Factors Affecting Reading and Writing Skills During the Covid-19 Situation in Educational Institutions in Khon Kaen Province Overall, it was found that factors affecting reading and writing skills during the Covid-19 situation in educational institutions in Khon Kaen Province Attitude towards reading and writing skills, Achievement in reading and writing. The predictor coefficients in raw score were .749 and .348, respectively. 3. Guidelines are needed to build reading and writing skills by relying on personnel in educational institutions to help drive the policy of reading and writing skills to respond effectively to the group of learners By managing to build a team with clear goals To increase reading skills for continuous study as well as creating understanding in reading and writing skills for learners to be able to apply their reading and writing skills to the current situation effectively.

Keywords : 1. Reading Skills 2. Covid-19 3. School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั่วโลกประเทศไทยมีการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้น ในปลายปี พ.ศ.2562 และแพร่กระจายอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลกระทบทำให้ การดำเนินชีวิตของผู้คนต้องมีการเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจหยุดชะงักห่วงโซ่การผลิตทั้งในและ ต่างประเทศขาดความต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการที่ไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว ทำให้เกิดการศึกษาเล่าเรียนธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวซบเซา รายได้ลดลง ตลอดทั้งด้านการศึกษา ทำให้เกิดการลด การจ้างงานในภาคส่วนต่างมีปัญหาเกิดขึ้นจำนวนมาก และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีอย่างครอบคลุมและทั่วถึงในปัจจุบัน (กายสิทธิ์ แก้วยาศรี และบุญมา สุนทรวีรัตน์, 2564) ยุคสมัยปัจจุบันนี้ ถือได้ว่าการเล่าเรียนเป็นหนึ่งอย่างนั้นเป็นเรื่องง่าย เพราะการศึกษาที่มีความ หลากหลายอย่างหลายที่เกิดขึ้น เพื่อรองรับกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและรองรับความต้องการ หรือพฤติกรรมการศึกษาของเยาวชนในอนาคตที่มีเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งรูปแบบการศึกษาในปัจจุบันมี ทางเลือกที่หลากหลายและถือได้ว่ามีอยู่จำนวนมาก คือการศึกษาระดับพื้นฐานที่ถือเป็นหนึ่งในการ เล่าเรียนของกลุ่มเยาวชนที่ต้องศึกษาหาความรู้ในปัจจุบันเห็นจากขาดไม่ได้ (พัชรี หล้าแหล่ง, 2556)

จังหวัดขอนแก่น เป็นอีกจังหวัดที่มีการปรับตัวในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ของหน่วยงานและองค์กร เพราะสภาพปัจจุบันมีผลกระทบที่มาจากหลายด้าน ทั้งนี้สถานศึกษาย่อมมี บทบาทอย่างมากในการปรับเปลี่ยนบริบทในการเพิ่มทักษะการอ่านเขียนที่เป็นประโยชน์ให้แก่ เยาวชนกลุ่มผู้เรียนให้สามารถบ่งชี้ความรู้ที่มีความเท่าเทียมกันทุกศาสตร์อย่างเสมอภาค เพราะ การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยให้ผู้เรียนมี ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษาอย่าง ชัดเจนและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายย่อมมีความสำคัญอย่างมาก (บุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ, 2565) จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของทักษะการอ่านการเขียนในช่วง สถานการณ์ Covid-19 ในสถานประกอบการสถานศึกษา จึงได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่าน การเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานประกอบการสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นเพื่อใช้ ข้อมูลเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถาน ประกอบการสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นประเด็นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานประกอบการสถานศึกษาจังหวัด ขอนแก่นปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถาน ประกอบการสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นและแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วง สถานการณ์ Covid-19 ในสถานประกอบการสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นต่อไป

2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัด ขอนแก่น

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ใน สถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบผลการศึกษาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น

3.2 ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น

3.3 ได้ทราบแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นแล้วเอาผลสรุปมาวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นประชากร กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มเป้าหมาย ประชากรประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,440,935 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุม และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 คน ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยดำเนินการดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น ขั้นตอนที่ 4 การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียนช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น การเก็บรวบรวมข้อมูล 1)การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพใน

ระดับที่ยอมรับได้ ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย)การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3)ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4)แจกจ่ายและเก็บแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.05, S.D.=.14$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรู้ความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.06, S.D.=.62$) ด้านกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.07, S.D.=.16$) และด้านปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=2.99, S.D.=.69$) ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้านพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านทัศนคติต่อทักษะการอ่านการเขียน(X_1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านการเขียน(X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ(b) เท่ากับ .749 และ .348 ตามลำดับ

5.3 แนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า จำเป็นต้องมีแนวทางในการสร้างทักษะการอ่านการเขียน โดยอาศัยบุคลากรในสถานศึกษาช่วยขับเคลื่อนนโยบายทักษะการอ่านการเขียน เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการสร้างทีมงานอย่างมีเป้าหมายอย่างชัดเจนในการจัดเพิ่มทักษะการอ่านการเรียนอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งสร้างความเข้าใจในทักษะการอ่านการเขียนให้กับผู้เรียนให้สามารถนำทักษะการอ่านการเขียนไปปรับใช้ในสถานการณ์ปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการวิจัยพบว่าทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้าน พบว่าแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นตัวแปรตาม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านกลุ่มเป้าหมาย และด้าน

ปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒน์นรี อัฐวงศ์ และคณะ (2556) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่านตามความเห็นของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ชั้นปีที่ศึกษา ชั้นปีที่ 1 มากที่สุด รองลงมาได้แก่ นิสิตปีที่ 3 ปีที่ 2 และ ปีที่ 4 สาขาวิชาที่ศึกษา เป็นนิสิตสาขาวิชารัฐศาสตร์ มากที่สุด รองลงมาคือ สาขาวิชา พระพุทธศาสนา สาขาวิชาสังคมศึกษา และสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ อายุของนิสิต ได้แก่ อายุ 20-30 ปี มากที่สุด รองลงมา อายุ 31-40 ปี อายุ 41 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ ระยะเวลาในการอ่าน พบว่า 1-2 ชั่วโมงขึ้นไป รองลงมา 30 นาที และมากกว่า 2 ชั่วโมงขึ้นไป ตามลำดับ ระยะเวลาในการอ่านต่อสัปดาห์ พบว่า 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์ รองลงมา 1 ครั้ง ต่อสัปดาห์ มากกว่า 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์ 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ และ 5 ครั้ง ต่อสัปดาห์

6.2 จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านทัศนคติต่อทักษะการอ่านการเขียน(X_1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านการเขียน(X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ เท่ากับ .749 และ .348 ตามลำดับซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปราณี สายช่วย(2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ เจตคติต่อการอ่าน สภาพแวดล้อมการอ่านที่บ้านและลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและห้องเรียน สามารถอธิบายความแปรปรวนนิสัยรักการอ่าน ได้ร้อยละ 40.5

6.3 จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำเป็นต้องมีแนวทางในการสร้างทักษะการอ่านการเขียน โดยอาศัยบุคลากรในสถานศึกษาช่วยขับเคลื่อนนโยบายทักษะการอ่านการเขียน เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการสร้างทีมงานอย่างมีเป้าหมายอย่างชัดเจนในการจัดเพิ่มทักษะการอ่านการเขียนอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งสร้างความเข้าใจในทักษะการอ่านการเขียนให้กับผู้เรียนให้สามารถนำทักษะการอ่านการเขียนไปปรับใช้ในสถานการณ์ปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาภรณ์ ทองฟู (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล) สำนักงานเขตดินแดง สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการอ่านในครอบครัวมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่มีบางข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยอยู่ในคำถามที่เกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างในการอ่านหนังสือโดยส่วนใหญ่ผู้ปกครองนักเรียนนิยมอ่าน หรือฟังจากเครื่องมือสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยี ไม่นิยมการอ่านหนังสือเป็นเล่ม

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษา ควรจัดการอย่างรอบด้าน โดยหน่วยงานองค์กรที่ใกล้ชิดกับนักศึกษา มีบทบาทในการช่วยในเรื่อง ทักษะการอ่านการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.2 ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาอย่างชัดเจน

7.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับปฏิบัติ

7.2.1 ควรให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างทักษะการอ่านการเขียน ในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาอย่างชัดเจนในการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม

7.2.2 ควรให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ในสถานศึกษาร่วมในทักษะการอ่านการเขียน ในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ

7.2.3 ควรศึกษาความคิดเห็นจากทุกฝ่ายในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มเติมทักษะการอ่านการ เขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาอย่างจริงจัง

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษา โดยกายุทธศาสตร์และแผนเชิงเนื้อหาและเชิงวิเคราะห์ โดยใช้พื้นที่วิจัยที่มีขนาดกว้าง และครอบคลุม ทั้งปัญหาและอุปสรรคเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพ

7.3.2 การวิจัยครั้งต่อไป หลังจากที่ได้มีการดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เชิงนโยบายเกี่ยวกับทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาควรจะเพิ่ม จำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งด้านขนาดพื้นที่ทำการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์หามาตรการแก้ไขได้อย่างลึกซึ้งอย่างต่อเนื่อง

8. เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- กายสิทธิ์ แก้วยาศรี และบุญมา สุนทรวีรัตน์. (2564). แนวทางการดำเนินงานและผลกระทบจากโรค ติดเชื้อโคโรนาไวรัส (โควิด-19) จังหวัดเลย. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน. 7(1). 16–34.
- บุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจท้องถิ่น OTOP นวัตกรรมในพื้นที่จังหวัดหนองคาย. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 6(2). 693–701.
- พัชรีย์ หล้าแหล่ง. (2556). การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พัฒน์นรี อัฐวงศ์ และคณะ. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่านตามความเห็นของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิภากรณ ทองฟู. (2563). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกูล) สำนักงานเขตดินแดง สังกัดกรุงเทพมหานคร.** การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สุปราณี สายช่วย. (2563). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ วังหิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.** 14(1). 221-232.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** 3rd ed. New York : Harper and Row Publications.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านการเขียนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ในสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ได้กรุณาให้ข้อมูลคำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาเพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ร่วมสถาบันและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนทุกท่านที่เกี่ยวข้องซึ่งมิได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

การสร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสถานการณ์*

THE CONSTRUCTION OF DIGITAL CITIZENSHIP: DIGITAL ETIQUETTE
SITUATION SCALE FOR LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

อรรถพล หล่อพันธุ์¹, ทวิกา ตั้งประภา², อรุณา เจริญสุข³
Atthaphon Lorphan¹, Taviga Thungprapa², Onuma Charoensuk³
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ^{1,2,3}
Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand.^{1,2,3}
Email : atthaphon.lor@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 600 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน แบบวัดที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบสถานการณ์ 3 ตัวเลือก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 6 ตัวบ่งชี้ มีข้อคำถามจำนวน 24 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงพินิจโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) เท่ากับ 0.60–1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วงระหว่าง 0.258–0.590 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.875 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พิจารณาจากค่าสถิติ Chi-square=230.745, df=200, p-value=0.067, $\chi^2/df= 1.154$, GFI= 0.972, AGFI=0.959, RMSEA= 0.016 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของการสอดคล้องกลมกลืน แสดงให้เห็นว่าโมเดลแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ : 1. มารยาททางดิจิทัล 2. แบบวัดมารยาททางดิจิทัล 3. แบบวัดสถานการณ์

ABSTRACT

The purpose of this research was to construct and validate the quality of a digital citizenship: digital etiquette scale for lower secondary school students. The samples were selected by using multi-stage sampling which included 600 lower secondary school students from Secondary Educational Service Area Office One. The instrument used for the research was the digital citizenship: digital etiquette situation scale for lower secondary school students. The data analysis for the discrimination, the reliability and the confirmatory factor analysis.

The results of the research were as follows the digital citizenship: digital etiquette scale for lower secondary school students consists of 24 items had three factors and six indicators. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) varied from 0.60 to 1.00. The item discriminations varied from 0.258 to 0.590 and the Cronbach's alpha coefficient was 0.875. The digital citizenship: digital etiquette scale correlated with the empirical data and a construct validity from confirmatory factor analysis by considering the following: Chi-square=230.745, df=200, p-value=0.067, $\chi^2/df=1.154$, GFI=0.972, AGFI=0.959, RMSEA=0.016.

Keywords : 1. Digital etiquette 2. Digital etiquette scale 3. Situation scale

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันโลกเริ่มเข้าสู่ยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีดิจิทัลจะไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการทำงานเฉกเช่นที่ผ่านมาอีกต่อไป หากแต่จะหลอมรวมเข้ากับชีวิตคนอย่างแท้จริงและจะเปลี่ยนโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระบวนการผลิต การค้า การบริการ และกระบวนการทางสังคมอื่นๆ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปอย่างสิ้นเชิง (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559)

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือ บรรทัดฐานการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบและเหมาะสม (Ribble, 2011) เป็นมาตรฐานหนึ่งด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่เสนอโดยสมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงความเข้าใจประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม และความเป็นมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรมและตามครรลองกฎหมายให้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างปลอดภัย ถูกกฎหมาย และอย่างรับผิดชอบ ซึ่งมีความสำคัญในทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดทักษะการเรียนรู้และการคิด ความรู้พื้นฐานไอซีที (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์, 2554)

มารยาททางดิจิทัล เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่ง Ribble (2011) ได้กล่าวว่า มารยาททางดิจิทัล คือ มาตรฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ของพฤติกรรมการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัลที่คำนึงถึงผู้อื่น โดยมีประเด็นมารยาททางดิจิทัลคือ การใช้อุปกรณ์ดิจิทัลที่ไม่มีผลกระทบเชิงลบต่อผู้อื่น การใช้อุปกรณ์ดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบท และการเคารพผู้อื่นในโลก

ออนไลน์ มารยาททางดิจิทัล เป็นกฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการสื่อสารกับผู้อื่นที่เหมาะสมและสุภาพเมื่อใช้อินเทอร์เน็ต หลักการของมารยาททางดิจิทัลนั้นเหมือนกับมารยาทในชีวิตประจำวันของเรา เมื่อเรามีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ควรปฏิบัติต่อผู้อื่นเช่นเดียวกับสิ่งที่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติกับเรา และหลีกเลี่ยงการทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียหรืออับอาย (Schinken, 2019) การมีมารยาทเป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์ที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เป็นการแสดงความเคารพให้เกียรติกัน คนไทยปัจจุบันมักเรียกตนเองว่า เป็นคนยุคใหม่ และชอบทำอะไรแบบง่าย ๆ ถือเอาความสะดวกสบายเป็นหลักพฤติกรรมที่แสดงออกมาในบางครั้งจึงกลายเป็นคนได้มารยาทไปโดยไม่ตั้งใจ การให้เรียนรู้มารยาทในสังคมจึงยังเป็นสิ่งสำคัญต่อเยาวชนไทยเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2550)

Digital Native หรือชาวดิจิทัลโดยกำเนิด หมายถึง ผู้ที่เกิดในยุคดิจิทัลกลุ่มนี้จะคุ้นเคยกับการใช้คอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นเกม ทำการบ้าน ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและกิจกรรมตลอดจนติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆ (ชลาริพ ชาญชัยฤกษ์, 2556) การเตรียมความพร้อมของ Digital Native ในการมุ่งไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีเป็นผู้ซึ่งเติบโตขึ้นด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากมายไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีของอุปกรณ์สื่อสารที่ทันสมัย สื่อหรือข้อมูลมากมายมหาศาลในโลกดิจิทัล นั้นหมายถึงการสอนให้พวกเขารู้จักที่จะเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบและสามารถใช้สิ่งต่างๆ เหล่านั้นในการมีปฏิสัมพันธ์และใช้ประโยชน์กับสารสนเทศได้อย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป (นิตยา วงศ์ใหญ่, 2560)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัล พบว่ายังไม่มียานวิจัยที่ศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัลโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญและสนใจที่จะสร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนี้เป็นวัยที่อยู่ในกลุ่ม Digital Native และเป็นวัยกำลังเข้าสู่วัยรุ่น เป็นวัยที่ต้องมีการปรับตัวเข้าสู่สังคม มีการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น จำเป็นต้องมีมารยาททางดิจิทัลเพื่อให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี และสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 ที่ได้รับุชมรณนะสำคัญของผู้เรียน ในสมรรถนะที่ 5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างเครื่องมือเพื่อวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะได้แบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสถานการณ์ที่มีคุณภาพของแบบวัดที่เหมาะสม ผลที่ได้จากการวัดจะเป็นประโยชน์ต่อครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. ประโยชน์ที่ร้จรับจากการวิจัย

3.1 ในการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้เครื่องมือที่ใช้วัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลให้เหมาะสมกับนักเรียน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน มีประชากรทั้งสิ้น 56,101 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบครั้งที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองใช้(Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดด้านอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 75 คน โดยได้ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-stage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลาก

ขั้นที่ 2 สุ่มนักเรียนจากโรงเรียนในขั้นที่ 1 ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ระดับชั้นเป็นชั้นภูมิ มีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ประกอบด้วยนักเรียนชั้น ม.1 จำนวน 25 คน ม.2 จำนวน 25 คน และม.3 จำนวน 25 คนรวม 75 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งที่ 2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด ด้วยวิธีวิเคราะห์หลายลักษณะหลากหลายวิธี ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยพิจารณาจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างสำเร็จรูปของ ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2559) สำหรับการศึกษาสัดส่วนประชากร ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ $\pm 5\%$ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 375 คน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 600 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล โดยทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ขั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ มีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่มโดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาดตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 สุ่มนักเรียนจากโรงเรียนแต่ละขนาดจากขั้นที่ 1 ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ระดับชั้นเป็นชั้นภูมิ มีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ประกอบด้วยนักเรียนชั้น ม.1 จำนวน 50 คน ม.2 จำนวน 50 คน และ ม.3 จำนวน 50 คนรวม 150 คน

การสร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อหาแนวทางในการเลือกสร้างแบบวัดที่เหมาะสมกับการวัด
- 2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และการสร้างแบบวัด
- 3) กำหนดนิยามปฏิบัติการและวางแผนการออกแบบข้อคำถามที่ใช้ในการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ครบตามนิยามที่กำหนด
- 4) สร้างผังข้อคำถาม(Test of Specification) ของแบบวัดแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 5) สร้างข้อคำถามโดยเป็นแบบสถานการณ์ ให้ครอบคลุมองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ กำหนดน้ำหนักคะแนนของแต่ละตัวเลือกตามระดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก ดังนี้ตัวเลือกที่อยู่ในระดับก่อนจริยธรรม 1 คะแนน ตัวเลือกที่อยู่ในระดับปฏิบัติตามแบบแผน กฎเกณฑ์จริยธรรม 2 คะแนน และตัวเลือกที่อยู่ในระดับเหนือกฎเกณฑ์หรือยึดหลักจริยธรรมประจำใจตนเอง 3 คะแนน
- 6) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ(Face validity)ใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามของแต่ละองค์ประกอบ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบความสอดคล้อง ซึ่งจะคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป
- 7) นำข้อคำถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้เก็บข้อมูลกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือรายข้อโดยการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก(Discrimination) ใช้วิธีคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนข้ออื่นๆ ที่เหลือ (Corrected item total correlation) ซึ่งค่าอำนาจจำแนกจะมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alphacoefficient)
- 8) นำแบบวัดไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง 600 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ตารางที่ 1 ตัวอย่างแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อคำถามและตัวเลือก	ค่าคะแนน
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการเคารพความแตกต่าง	
ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล	
0. มายด์เห็นเพื่อนโพสต์รูปตัวเองในสื่อสังคมออนไลน์แล้วรู้สึกว่าเขาวนขึ้น มายด์อยากจะคอมเมนต์ในรูปของเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นมายด์นักเรียนจะคอมเมนต์อย่างไร	

ข้อคำถามและตัวเลือก	ค่าคะแนน
ก. คอมเมนต์เกี่ยวกับรูปร่าง เพราะหวังดีกับเพื่อนอยากให้เพื่อนลดน้ำหนัก	1 คะแนน
ข. คอมเมนต์ถึงเรื่องอื่นโดยไม่เกี่ยวกับรูปร่างของเพื่อน เพราะกลัวเพื่อนจะโกรธ	2 คะแนน
ค. คอมเมนต์ถึงเรื่องอื่นโดยไม่เกี่ยวกับรูปร่างของเพื่อน เพราะทุกคนสามารถมีรูปร่างแบบใดก็ได้	3 คะแนน
ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 การเคารพความคิดเห็น	
0. จิมีและบอยได้แสดงความคิดเห็นโต้แย้งความคิดเห็นกันไปมาดูเหมือนว่าจะโต้แย้งกันไม่รู้จบ ถ้านักเรียนเป็นบอยนักเรียนจะทำอย่างไร	
ก. ตอบกลับจนกว่าจะชนะเพราะอยากให้จิมีเปลี่ยนความคิด	1 คะแนน
ข. หยุดตอบกลับเพราะไม่อยากให้เกิดปัญหามากมาย	3 คะแนน
ค. หยุดตอบกลับเพราะเกรงว่าคนอื่นจะมองว่าเราไม่ดี	2 คะแนน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการสร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีรูปแบบเป็นแบบวัดชนิดสถานการณ์ 3 ตัวเลือก จำนวน 24 ข้อ

5.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดด้านความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face validity) ของแบบวัดชนิดสถานการณ์ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.60–1.00

5.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดด้านอำนาจจำแนก(Discrimination) พบว่าการทดสอบครั้งที่ 1 หรือการทดลองใช้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกและคัดเลือกข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์ในแต่ละตัวบ่งชี้ ได้ข้อคำถามจำนวน 4 ข้อต่อตัวบ่งชี้ รวมเป็นข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 24 มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ในช่วงระหว่าง 0.268–0.781 ส่วนการทดสอบครั้งที่ 2 พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ในช่วงระหว่าง 0.258–0.590 ซึ่งข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

5.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่น(Reliability) พบว่า การทดสอบครั้งที่ 1 หรือการทดลองใช้ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.881 ส่วนการทดสอบครั้งที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.875 ซึ่งแสดงว่าแบบวัดมีความเชื่อมั่นระดับสูงทั้ง 2 ครั้งรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

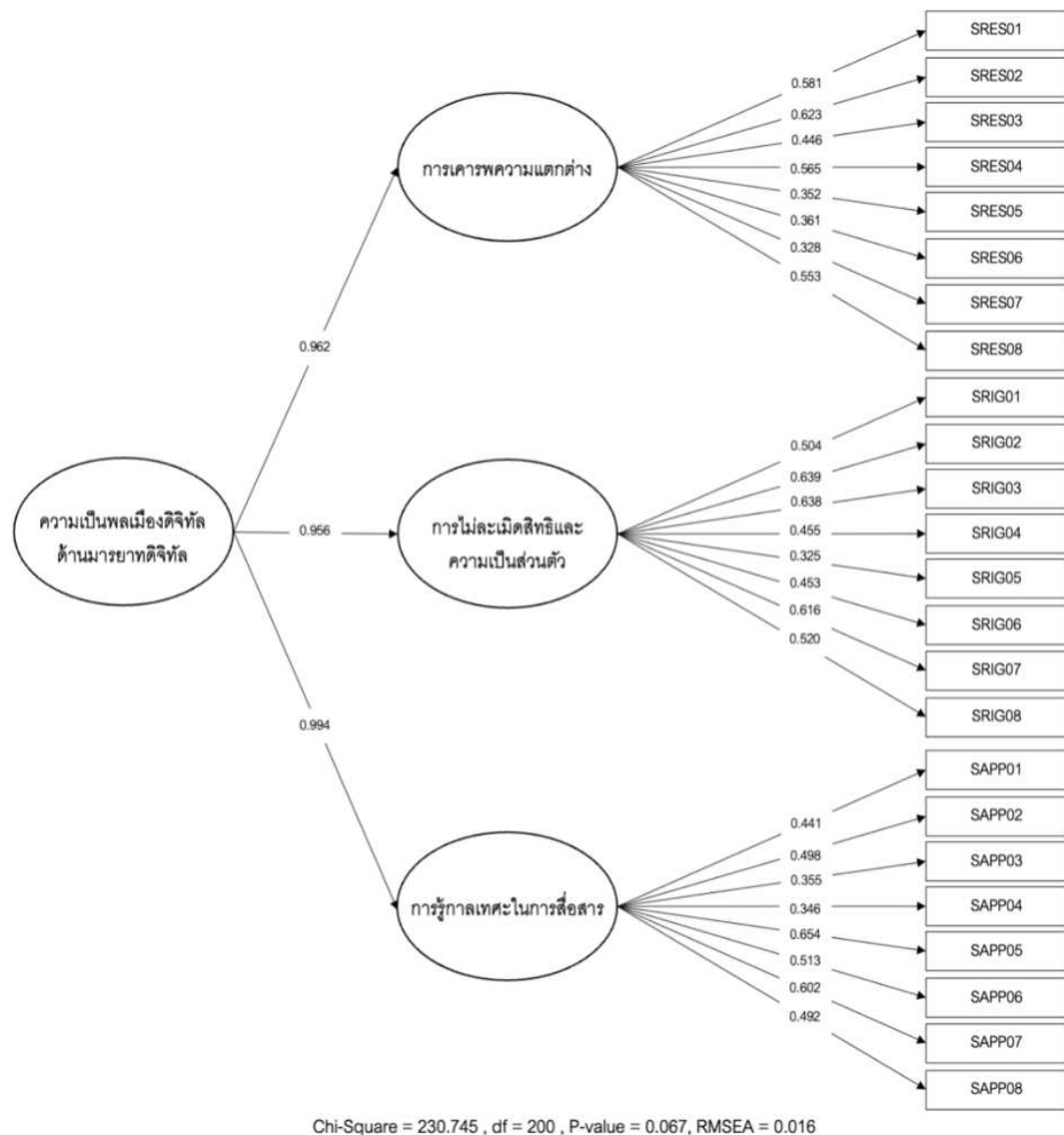
ตารางที่ 2 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล แบบสถานการณ์จากการทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) และทดสอบครั้งที่ 2

แบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัล	การทดสอบครั้งที่ 1		การทดสอบครั้งที่ 2	
	k	อำนาจจำแนก	k	อำนาจจำแนก
1. ด้านการเคารพความแตกต่าง	8	ความเชื่อมั่น= 0.579	8	ความเชื่อมั่น=0.708
1.1 การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล	4	0.526 – 0.673	4	0.431 – 0.530

แบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัล	การทดสอบครั้งที่ 1		การทดสอบครั้งที่ 2	
	k	อำนาจจำแนก	k	อำนาจจำแนก
1.2 การเคารพความคิดเห็น	4	0.268 – 0.671	4	0.309 – 0.496
2. ด้านการไม่ละเมิดสิทธิและความเป็นส่วนตัว	8	ความเชื่อมั่น= 0.798	8	ความเชื่อมั่น=0.712
2.1 การไม่ละเมิดสิทธิ	4	0.553 – 0.725	4	0.431 – 0.497
2.2 การไม่ละเมิดความเป็นส่วนตัว	4	0.323 – 0.648	4	0.258 – 0.533
3. ด้านการรู้กาลเทศะในการสื่อสาร	8	ความเชื่อมั่น= 0.794	8	ความเชื่อมั่น=0.701
3.1 การรู้กาลเทศะในการใช้ภาษา	4	0.449 – 0.507	4	0.324 – 0.448
3.2 การรู้กาลเทศะตามช่องทางการสื่อสาร	4	0.499 – 0.781	4	0.433 -0.590
รวมทั้งฉบับ	24	ความเชื่อมั่น= 0.794	24	ความเชื่อมั่น=0.875

5.5 ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเคารพความแตกต่าง(SRES) การไม่ละเมิดสิทธิและความเป็นส่วนตัว(SRIG) และการรู้กาลเทศะในการสื่อสาร(SAPP) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 24 ตัว

เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ 24 ตัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.152-2.848 โดยตัวแปร SAPP08 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.848 รองลงมาคือตัวแปร SAPP07 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.795 ส่วนตัวแปร SAPP01 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.152 จากผลการวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 24 ตัว ตัวแปร SRES02 กับตัวแปร SRIG02 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดมีค่าเท่ากับ 0.427 และตัวแปร SRES07 กับตัวแปร SRIG05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดมีค่าเท่ากับ 0.019 และจากการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 24 ตัว ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ นั่นคือตัวแปรทั้ง 24 ตัวมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's test : $\chi^2 = 3381.344$, $df = 276$, $p = 0.000$) เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความพอเพียงของการเลือกตัวอย่างโดยรวม (KMO) ของทั้ง 24 ตัวแปร มีค่าเท่ากับ 0.919 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกค่าสถิติ แสดงว่าสามารถนำตัวแปรทุกตัวที่ศึกษามาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลดิจิทัล
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล
ด้านมารยาททางดิจิทัลดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ				CR
	b	B	SE	t	
SRES01	0.343	0.581	<-->	<-->	0.331
SRES02	0.352	0.623	0.088	11.705	0.386
SRES03	0.317	0.446	0.100	9.244	0.194

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ				CR
	b	B	SE	t	
SRES04	0.299	0.565	0.080	10.827	0.308
SRES05	0.212	0.352	0.080	7.695	0.120
SRES06	0.236	0.361	0.087	7.871	0.143
SRES07	0.187	0.328	0.082	6.687	0.100
SRES08	0.295	0.553	0.080	10.770	0.302
ด้านการไม่ละเมิดสิทธิและความเป็นส่วนตัว (SRIG)					
SRIG01	0.319	0.504	<-->	<-->	0.253
SRIG02	0.351	0.639	0.105	10.502	0.402
SRIG03	0.352	0.638	0.101	10.897	0.393
SRIG04	0.251	0.455	0.089	8.865	0.205
SRIG05	0.211	0.325	0.072	5.834	0.150
SRIG06	0.241	0.453	0.087	8.678	0.202
SRIG07	0.320	0.616	0.096	10.437	0.377
SRIG08	0.305	0.520	0.096	9.880	0.276
ด้านการรู้กาลเทศะในการสื่อสาร (SAPP)					
SAPP01	SAPP01	SAPP01	SAPP01	SAPP01	SAPP01
SAPP02	SAPP02	SAPP02	SAPP02	SAPP02	SAPP02
SAPP03	SAPP03	SAPP03	SAPP03	SAPP03	SAPP03
SAPP04	SAPP04	SAPP04	SAPP04	SAPP04	SAPP04
SAPP05	SAPP05	SAPP05	SAPP05	SAPP05	SAPP05
SAPP06	SAPP06	SAPP06	SAPP06	SAPP06	SAPP06
SRIG07	0.320	0.616	0.096	10.437	0.377
SRIG08	0.305	0.520	0.096	9.880	0.276
ด้านการรู้กาลเทศะในการสื่อสาร (SAPP)					
SAPP01	0.223	0.441	<-->	<-->	0.192
SAPP02	0.288	0.498	0.156	8.233	0.239
SAPP03	0.218	0.355	0.146	6.701	0.124
SAPP04	0.263	0.346	0.180	6.535	0.115
SAPP05	0.328	0.654	0.154	9.533	0.426
SAPP06	0.265	0.513	0.141	8.433	0.258
SAPP07	0.294	0.602	0.144	9.174	0.356
SAPP08	0.236	0.492	0.128	8.241	0.237
SRES	0.957	0.962	0.024	13.651	0.915
SRIG	0.950	0.956	0.025	11.953	0.902

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ				CR
	b	B	SE	t	
SAPP	0.991	0.994	0.021	10.409	0.982
$\chi^2=230.745$, $df=200$, $p=0.67$, $\chi^2/df=1.154$, $GFI=0.972$, $AGFI=0.959$, $RMSEA = 0.016$, <-->ไม่รายงานค่าเนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ					

จากภาพที่ 1 และตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 230.745 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 200 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.067 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.154 ดังนั้นค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีอื่นๆ ได้แก่ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.972 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ค่าแล้ว(AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.959 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ(RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.016 แสดงว่าองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเคารพความแตกต่าง การไม่ละเมิดสิทธิและความเป็นส่วนตัว และการรู้กาลเทศะในการสื่อสาร พิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญเป็นรายองค์ประกอบได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเคารพความแตกต่าง(SRES) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานตั้งแต่ 0.328-0.623 โดยตัวแปร SRES02 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานมากที่สุดเท่ากับ 0. 623 และมีความผันแปรร่วมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล เท่ากับร้อยละ 39

องค์ประกอบที่ 2 การไม่ละเมิดสิทธิและความเป็นส่วนตัว(SRIG) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานตั้งแต่ 0.325-0.639 โดยตัวแปร SRIG02 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานมากที่สุดเท่ากับ 0.639 และมีความผันแปรร่วมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล เท่ากับร้อยละ 40

องค์ประกอบที่ 3 การรู้กาลเทศะในการสื่อสาร(SAPP) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานตั้งแต่ 0.346-0.654 โดยตัวแปร SAPP05 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานมากที่สุดเท่ากับ 0. 654 และมีความผันแปรร่วมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล เท่ากับร้อยละ 43

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในแบบวัดชนิดมาตรฐานค่า พบว่า องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานเป็นบวกตั้งแต่ 0.956- 0.994 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือองค์ประกอบที่ 3 การรู้กาลเทศะในการสื่อสาร (SAPP) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.994 องค์ประกอบที่ 1 การไม่ละเมิดสิทธิ

และความเป็นส่วนตัว(SRES) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.962 และองค์ประกอบที่ 2 การไม่ละเมิดสิทธิและความเป็นส่วนตัว(SRIG) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.956 และมีความผันแปรร่วมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล เท่ากับร้อยละ 98, 92 และ 90 ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า แบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแบบสถานการณ์ 3 ตัวเลือกมีการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1) ด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจพบว่าแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 24 ข้อ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามที่ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ก่อนที่จะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง ซึ่งล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) กล่าวว่าดัชนีความสอดคล้องจะต้องมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้นสามารถวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้

2) ด้านอำนาจจำแนก พบว่าการทดสอบครั้งที่ แบบวัดจำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.258-0.590 ซึ่งข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก แสดงว่าข้อคำถามแต่ละข้อในแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ที่สร้างขึ้นสามารถจำแนกนักเรียนที่มีมารยาทดิจิทัลสูงและต่ำออกจากกันได้สอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556) ที่กล่าวว่า ค่าอำนาจจำแนกที่ดีจะต้องมีค่าเป็นบวก และควรมีค่า 0.20 ขึ้นไป

3) ด้านความเชื่อมั่น พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.875 ซึ่งแสดงว่าแบบวัดมีความเชื่อมั่นระดับสูงซึ่งค่าความเชื่อมั่นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของเกเบิล (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543) ที่กล่าวว่า เครื่องมือวัดด้านจิตพิสัยควรมีค่าความเชื่อมั่นควรมีค่ามากกว่า 0.70 จึงจะถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง

4) ด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตรวจสอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง โมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ที่แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 (พิจารณาจากค่าสถิติ Chi-square=230.745, df=200, p-value=0.067, $\chi^2/df=1.154$, GFI=0.972, AGFI=0.959, RMSEA=0.016 แสดงว่าแบบวัดที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงตามทฤษฎีหรือตามโครงสร้างกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ ในโมเดลแบบวัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานเป็นบวกอยู่ระหว่าง 0.956-0.994 และมีความผันแปรร่วมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัล อยู่ระหว่าง 0.902-0.982 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่เป็นบวกและเกินกว่า 0.30 ถือว่าผ่านเกณฑ์การพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543)

5) ด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตรวจสอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง โมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งพิจารณาจากค่า $\chi^2=230.745$, $df=200$, $p=0.067$, $\chi^2/df=1.154$, $GFI=0.972$, $AGFI=0.959$, $RMSEA=0.016$ แสดงว่าแบบวัดมีความเที่ยงตรงตามทฤษฎีหรือตามโครงสร้างกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้ศึกษา สอดคล้องกับ สุกมาส อังสุโชติ และคนอื่นๆ (2554) ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องที่นิยมใช้คือ ค่าไค-สแควร์ ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่าน้อยกว่า 2.00 ค่า CFI, GFI และ AGFI ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.95 และค่า RMSEA ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาททางดิจิทัลดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบได้แก่ การเคารพผู้อื่น, การไม่ละเมิดผู้อื่น และการรู้กาลเทศะ มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 สถานศึกษาควรมีการจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีระดับที่สูงขึ้นต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 แบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้น สามารถนำไปใช้วัดและนำผลที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 การสร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัลครั้งต่อไป ควรมีการศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับอุดมศึกษา เพื่อขยายองค์ความรู้การวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านมารยาทดิจิทัลให้กว้างไกลออกไป

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*.

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ชลธิป ชาญชัยฤกษ์. (2556). *Digital Native vs Digital Immigrant*. สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม

2563. จาก [http://www.culi.chula.ac.th/salc/images/ENG%20Today%20PDF/Eng.-15%20\(Digital%20Native%20vs%20Digital%20Immigrant\).pdf](http://www.culi.chula.ac.th/salc/images/ENG%20Today%20PDF/Eng.-15%20(Digital%20Native%20vs%20Digital%20Immigrant).pdf)

นิตยา วงศ์ใหญ่. (2560). แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ. *Veridian E-Journal*,

Silpakorn University. 10(2). 1630-1642.

ล้วน สายยศ, และ อังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณนา, และรัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2554). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์:เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมีนคองการพิมพ์.

Ribble, M. (2011). **Digital citizenship in schools: Nine elements all students should know**. Virginia : International Society for Technology in Education.

Schinkten, O. (2019). **Digital Citizenship**. Retrieved 5 October 2020. From <https://www.lynda.com/Classroom-Management-tutorials/Digital-Citizenship/4409562.html>

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจทานและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างดียิ่งมาโดยตลอดจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิกา ตั้งประภา อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ที่ให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบใจนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เจตคติที่มีต่อการทำโครงงานเคมีระหว่างการใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิด
และแนวทางการสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทาง*

ATTITUDE TOWARD CHEMISTRY PROJECT PRACTICE BETWEEN USING OPEN
INQUIRY PROJECT APPROACH (OIPA) AND USING GUIDED INQUIRY
PROJECT APPROACH (GIPA)

รุ่งรัตน์ ธรรมทอง¹

Rungrat Thummathong¹

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹

Northeastern University, Thailand.¹

Email : rungrat.thu@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการทำโครงงานเคมีระหว่างการใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิดและการสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทางในวิชาเคมีของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 30 คน กลุ่มทดลองใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิด และกลุ่มควบคุมใช้การชี้แนะแนวทาง เครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดเจตคติที่มีต่อการทำโครงงานเคมี ซึ่งมีอยู่ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบลิเคิร์ตสเกล และส่วนที่ 2 เป็นแบบเลือกตอบ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละและสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบได้แก่การทดสอบแมนน์-วิทนีย์ ยูและการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการทำโครงงานระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบวัดประเภท Likert scale พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสถิติทดสอบแมนน์-วิทนีย์ ยู(ที) เท่ากับ 58 และค่าความน่าจะเป็นแมนน์-วิทนีย์ ยู(พี)เท่ากับ 0.00 โดยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ 3.13 ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการทำโครงงานเคมีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบวัดประเภทเลือกตอบ พบว่า ด้านเวลาที่ใช้และความยากในขั้นการปฏิบัติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มมีสัดส่วนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วยด้านเวลาที่ใช้ ($\chi^2=6.79, p=0.01$) ด้านความยาก ($\chi^2=4.44, p=0.03$) และด้านเหตุผลที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการสืบเสาะทำโครงงานมี 2 ปัจจัย ได้แก่ด้านผู้ร่วมทำโครงงาน ($\chi^2=11.92, p=0.00$) และด้านอาจารย์ ($\chi^2=13.87, p=0.00$)

คำสำคัญ : 1. การทำโครงงานเคมี 2. การสืบเสาะแบบเปิด 3. การสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทาง

ABSTRACT

The objectives of this research was to compare the attitude toward chemistry project practice between Open Inquiry Project Approach (OIPA) and Guild Inquiry Project Approach : GIPA)on chemistry subject of engineering undergraduates North Eastern University 1st semester, 2022 academic year. The target groups used in the research were 60 undergraduates' students to device 2 groups. They were divided into two groups of 30 each. The Open Inquiry Project Approach was the experimental group and The Guild Inquiry Project Approach was the control group. The instrument used was the Attitude toward Project Chemistry Test. There were 2 parts such as; part 1 was Likert Scale, and part 2 was multiple choices the statistics used in the data analysis were frequency, percentage and compare statistic were Mann–Whitney Test and χ^2 .

The research found that: 1. The comparison of the result on attitude toward chemistry project practice between the experimental group and the control group using the Likert scale was found to be significantly different at the 0.05 level with Mann–Whitney U Value(t)=58 and Mann–Whitney U Prob. (p)=0.00 for the experimental group and the control group=4.33 and 3.13, respectively. 2. The comparison of the results of attitudes towards chemical project practice between the experimental group and the control group using a multiple choice test was found that there were different proportions with statistical significance at the 0.05 Including; the time spent($\chi^2=6.79$, $p = 0.01$), the difficulty of the operation($\chi^2=4.44$, $p = 0.03$), and the reasons for the changes in the inquiry project, it was found that the two factors, namely, project participants($\chi^2= 11.92$, $p = 0.00$), and teachers($\chi^2= 13.87$, $p = 0.00$).

Keywords : 1. Chemistry Project Practice 2. Open Inquiry Approach 3. Guild Inquiry Approach

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ไปจากอดีตวิธีการที่ได้ๆ สื่อสารกับเพื่อนๆ การรับรู้และแบ่งปันข้อมูลข่าวสารและการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นแต่รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วไร้ขีดจำกัด หน้าที่ของผู้ใหญ่คือการเตรียมเด็กเหล่านี้ให้พร้อมสำหรับงานและอาชีพใหม่ๆ ที่จะเกิดในอนาคตและอาจไม่มีอยู่ในปัจจุบัน เด็กๆ จึงต้องได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ความร่วมมือการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำการสื่อสารสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสารสนเทศอาชีพและการเรียนรู้เป็นต้น เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองในยุคศตวรรษที่ 21 ต่อไป (วิจารณ์ พานิช, 2555)

การเรียนการสอนในยุคใหม่นี้จึงต้องเปลี่ยนแปลงไปสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมในฐานะภาษาสำคัญของโลกเป็นสากลที่ทั่วโลกมีการใช้ในการติดต่อสื่อสาร ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการเจรจาในการค้าขายของประชาคมโลกอย่างไร้ขีดจำกัด แต่ในปัจจุบันยังมีข้อสังเกตหลายประการที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีจำนวนด้านผลงานที่มีนักวิชาการในปัจจุบัน (ธวัช ทะเพชร และคณะ, 2565) ห้องเรียนธรรมดาถูกเปลี่ยนให้เป็นห้องเรียนที่มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างไม่มีขีดจำกัด วิธีการเรียนการสอนเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น โดยผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้และ ตระหนักถึงสิ่งต่างๆ ได้ทั่วโลก รวมทั้งมีความสามารถทางเทคนิค สถาบันต้องกำหนดให้ผู้เรียนมีทักษะ และความสามารถที่ให้ผู้เรียนสามารถคิดสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตัวเองมีทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และทักษะภายในตัวบุคคล ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการ ทำงานและเป็นพลเมืองที่มีชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การจัดการเรียนควรปรับวิธีการเรียน การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง และทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพทำงาน และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (สุทธิวรณ ดันตริจนาวงศ, 2560) อีกทั้งรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นยังต้องเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สารถนำไปสู่ การเรียนรู้อย่างตลอดชีวิตได้ (Maksum&Purwanto, 2022) นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นในการใช้เวลาในการจัดการ การเรียนการสอนมีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ส่งเสริมทักษะการคิด และ การตัดสินใจผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายตลอดจนส่งเสริมคุณธรรม และควรเปิดโอกาสให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ ตอบสนองตามความต้องการของผู้เรียน (สินีนากู นาสิแสน และคณะ, 2565)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความ รอบรู้ในศาสตร์ที่เรียนและมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ การ แก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีรวมถึงการความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม นอกจากนั้นการจัดการ เรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน การออกแบบโครงงานที่ ดีจะกระตุ้นผู้เรียนให้มีการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้นและใช้ทักษะการคิดขั้นสูง เพราะกิจกรรมในการ เรียนการสอนแบบโครงงานจะช่วยเพิ่มระดับความสามารถของผู้เรียน สำหรับหลักการเรียนการสอน แบบโครงงานนั้น (ทิตนา แชนณ, 2553) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โครงงานเป็นหลักโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า 1)เป็นกิจกรรมบริบทจริงเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ ที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับความเป็นจริงนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง 2)เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าสู่ กระบวนการสืบเสาะ ซึ่งต้องใช้ความคิดขั้นสูงที่ซับซ้อน เป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาสติปัญญาของ ผู้เรียน 3)นักเรียนได้ผลงานที่เป็นรูปธรรมออกมาโดยการใช้การจัดการเรียนรู้โดยโครงการ 4)นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และการทำงานเมื่อได้นำเสนอผลงานต่อหน้าสาธารณชน 5)โครงงานช่วยดึงพัฒนาศักยภาพต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนออกมา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำการจัดการ เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมาใช้กับนักศึกษาในคณะวิศวกรรมศาสตร์ นั้นยังมีความสอดคล้องกับ ปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือปีการศึกษา 2565 ที่กล่าวไว้ว่า การ จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการเสริมความรู้ ความสามารถ ให้เกิดผลลัพธ์เฉพาะตนของผู้เรียนทุกด้าน

สามารถบูรณาการความรู้สู่การพัฒนาชุมชน สังคม และสามารถสร้างความรู้ใหม่ๆได้ด้วยตนเองซึ่งการจัดกิจกรรมถือเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของสถาบัน เนื่องด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกขั้นตอน โดยที่ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติการค้นคว้า ลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยตนเอง ตั้งแต่ขั้นของการสำรวจค้นคว้า การวางแผน การออกแบบการทดลอง การสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ความรู้การทำโครงงานจึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนด้วยตนเอง (ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน และเฉลิมขวัญ สิงห์วี, 2563) อีกทั้งการทำกิจกรรมโครงงานยังเป็นการส่งเสริมเจตคติที่ดีที่มีต่อการทำโครงงาน รวมถึงทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีมอีกด้วยนอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่21ที่เป็นการเรียนรู้ ที่ได้ปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนจากเดิมโดยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยความผู้เรียนมากขึ้นโดยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพัฒนาองค์ความรู้และทักษะผ่านโครงงานโดยประยุกต์ใช้เครื่องมือจากโซเซียลมีเดียมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมเพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนในทุกระดับให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต (สุพรรณ น้อยนคร, 2563)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำการแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในวิชาเคมีโดยการประยุกต์ใช้โครงงานเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน โดยการทำโครงงานเคมีของนักศึกษาที่ผ่านมานั้นให้ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่เกี่ยวข้องทางเคมีไปประยุกต์ใช้ในการทำโครงงานซึ่งถือเป็นการใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเองโดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นแนวทางการทำโครงงานแบบชี้แนะแนวทางโดยมีการจัดแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จากนั้นผู้เรียนจะเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นระยะๆ เริ่มต้นตั้งแต่ระยะการวางแผนการทำโครงงาน หาประเด็นที่จะทำโครงงาน ระยะการปฏิบัติการ ระยะการวิเคราะห์ข้อมูลและระยะการเขียนการอภิปรายผล แต่ในปัจจุบันพบว่าในกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ยังมีรูปแบบของการสืบเสาะแบบเปิดที่ผู้เรียนได้ลงมือสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง 100 เปอร์เซ็นต์ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้แนวทางแบบสืบเสาะแบบเปิดเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกผู้เรียนจะเริ่มจากการตั้งคำถามในสิ่งที่จะทำและปฏิบัติการทำโครงงานด้วยตนเองในทุกขั้นตอนเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้คล้ายคลึงกับการทำงานของนักวิทยาศาสตร์ อีกทั้งยังส่งเสริมให้มีเจตคติทางบวกข้อสังเกตของผู้วิจัยทำให้เห็นว่าการใช้แนวทางในการทำโครงงานทั้ง 2 แนวทางที่แตกต่างกันอาจจะส่งผลต่อเจตคติที่มีต่อการทำโครงงานแตกต่างกัน (Arslan, 2014)

เจตคติเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเรียนรู้ของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งต่างๆซึ่งเป็นภาวะของความพร้อมทางจิตใจและสมองในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เข้ามาเกี่ยวข้องและสามารถวัดการตอบสนองในลักษณะ ชอบหรือไม่ชอบ สนใจหรือไม่สนใจ (Allport, 2008) โดยเจตคติที่ต้องการจะวัดอาจเป็นอะไรก็ได้ เช่น วิทยาศาสตร์ วิชาเคมี การเรียนปฏิบัติการ เป็นต้น เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ อาจหมายถึงการตอบสนองในทางบวกหรือทางลบ ชอบหรือไม่ชอบต่อวิชาวิทยาศาสตร์ (Bennett 2003; Osborne; Simon and Collins, 2003) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดเจต

คดีที่มีต่อการทำโครงการเคมีเพื่อใช้ในการวัดความรู้สึกและพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกเกี่ยวกับประเด็นต่างๆของการทำโครงการเคมีโดยใช้การประเมิน 3 รูปแบบ คือ Likert Scale และแบบวัดแบบเลือกตอบ ที่ออกแบบมาเพื่อต้องการวัดความรู้สึก อารมณ์ และพฤติกรรมของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มที่ทำโครงการเคมีโดยใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิดและการสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทางดังนั้นสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการทำโครงการเคมีของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างกลุ่มที่ทำโครงการโดยใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิด(OIPA) และกลุ่มที่ใช้การสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทาง(GIPA) เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการทำโครงการเคมีของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างกลุ่มที่ทำโครงการโดยใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิด(OIPA)และกลุ่มที่ใช้การสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทาง(GIPA)

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการทำโครงการเคมีระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองที่ทำโครงการโดยใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิดและกลุ่มควบคุมที่ทำโครงการโดยใช้การสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทาง เพื่อประกอบการพิจารณาในการเลือกใช้แนวทางสำหรับการทำโครงการที่มีประสิทธิภาพต่อไป

3.2 ได้แนวทางที่นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมเจตคติทางบวก

3.3 จากผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเจตคติทางบวกที่มีการเรียนรู้ในรายวิชาทางวิทยาศาสตร์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้แบบแผนการเปรียบเทียบ 2 กลุ่ม มีการวัดผลการทดลองหลังอย่างเดียวยุทธศาสตร์และกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเคมี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 4 กลุ่มเรียน มีนักศึกษาทั้งหมด 147 คนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเคมี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 30 คน ประกอบด้วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1)แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของกลุ่มทำโครงการโดยใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิด และกลุ่มที่ใช้การสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทางดำเนินการจัดกิจกรรมโครงงานระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน 2564 2)แบบวัดเจตคติที่มีต่อการทำโครงการเคมี ประกอบด้วย (1)ระยะการวางแผนการทำโครงงาน-ให้แนวทางสำหรับการทำโครงการเคมีโดยใช้ สื่อ power point และตัวอย่างของโครงงานจริง ผ่าน google meet-มอบหมายให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มๆ ละ 5 คน เพื่อร่วมมือกันในการทำโครงงาน-ฟัง

ซักถามและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโครงการ-นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาหรือหัวข้อที่จะใช้ในการทำโครงการเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์มอบหมายให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มๆ ละ 5 คน เพื่อรับผิดชอบในการทำโครงการ โดยให้นักศึกษาสืบเสาะหาประเด็นที่จะทำด้วยตนเอง-นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนและทำสืบค้นหาข้อมูลด้วยตนเองเพื่อหาปัญหา/หัวข้อตามที่แต่ละกลุ่มให้ความสนใจ (2)ระยะการปฏิบัติการ-อาจารย์เปิดห้องออนไลน์ ผ่าน google meet โดยคอยชี้แนะ/ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือเมื่อนักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการทำโครงการ-นักศึกษา เข้าห้องเรียนออนไลน์สรุปงานที่ได้ลงมือทำโครงการตามแผนที่แต่ละกลุ่มได้วางแผนไว้ และปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติการโครงการ-อาจารย์มอบหมายให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มปฏิบัติการทำโครงการเคมีให้เสร็จตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้คือ 2 เดือน-นักศึกษาแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติการทำโครงการด้วยตนเอง (3)ระยะการวิเคราะห์ข้อมูล-อาจารย์เปิดห้องออนไลน์ ผ่าน google meet โดยคอยชี้แนะ/ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือเมื่อนักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่นักศึกษาได้มาจากการทำโครงการ-นักศึกษาแต่ละกลุ่มเข้าห้องเรียนออนไลน์โดยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการทำโครงการและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทำโครงการตามผลงานของแต่ละกลุ่มที่ได้ อาจารย์มอบหมายให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มปฏิบัติการทำโครงการเคมีให้เสร็จตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้คือ 2 เดือนนักศึกษาแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติการทำโครงการด้วยตนเอง (4)ระยะการเขียนการอภิปรายผล-อาจารย์เปิดห้องออนไลน์ ผ่าน google meet โดยคอยชี้แนะ/ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือเมื่อนักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนการอภิปรายผลที่ได้จากการทำโครงการ-นักศึกษาแต่ละกลุ่มเข้าห้องเรียนออนไลน์และทำการนำเสนอการอภิปรายผลที่ได้จากการทำโครงการอาจารย์มอบหมายให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มปฏิบัติการทำโครงการเคมีให้เสร็จตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้คือ 2 เดือนนักศึกษาแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติการทำโครงการเคมีด้วยตนเอง 2ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบ Likert Scale มีจำนวน 12 ข้อแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 1=ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 2=ไม่เห็นด้วย, 3=ไม่แน่ใจ, 4=เห็นด้วย และ 5=เห็นด้วยอย่างยิ่ง และส่วนที่ 2 เป็นแบบเลือกตอบ มีจำนวน 3 ข้อ แบบวัดเจตคติที่มีต่อการทำโครงการเคมี ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการทำโครงการระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบวัดประเภท Likert scale พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสถิติทดสอบแมนน์-วิทนี ยู(ที)เท่ากับ 58 และค่าความน่าจะเป็นแมนน์-วิทนี ยู(พี)เท่ากับ 0.00 โดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ 3.13 ตามลำดับ

5.2 ผลการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการทำโครงการเคมีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบวัดประเภทเลือกตอบ พบว่า ด้านเวลาที่ใช้และความยากในขั้นการปฏิบัติการระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม มีสัดส่วนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วยด้านเวลาที่ใช้($\chi^2=6.79, p=0.01$)ด้านความยาก($\chi^2=4.44, p=0.03$) และด้านเหตุผลที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการสืบเสาะทำโครงการ มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ด้านผู้ร่วมทำโครงการ($\chi^2=11.92, p=0.00$) และด้านอาจารย์($\chi^2=13.87, p=0.00$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการทำโครงการระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบวัดประเภท Likert scale พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสถิติทดสอบแมนน์-วิทนี ยู (ที) เท่ากับ 58 และค่าความน่าจะเป็นแมนน์-วิทนี ยู (พี) เท่ากับ 0.00 โดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ 3.13 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Guisti (2008) ที่ทำการเปรียบเทียบการสอนโดยใช้การสอนแบบเปิด กับการสอนแบบชี้แนะแนวทาง กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในวิชาฟิสิกส์พบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิดมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติทางบวกในการเรียนวิชาฟิสิกส์มากกว่ากลุ่มที่ใช้แนวทางการสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทางรวมถึงมีความกระตือรือร้น และมีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น อีกทั้งการใช้กิจกรรมโดยใช้การสืบเสาะแบบเปิดยังเป็นการส่งเสริมการออกแบบการทดลองของผู้เรียนโดยตรง (Wheeler and Bell, 2012)

6.2 ผลการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการทำโครงการเคมีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบวัดประเภทเลือกตอบ พบว่า ด้านเวลาที่ใช้และความยากในขั้นการปฏิบัติการระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม มีสัดส่วนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วยด้านเวลาที่ใช้ ($\chi^2=6.79, p=0.01$) ด้านความยาก ($\chi^2=4.44, p=0.03$) และด้านเหตุผลที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการสืบเสาะทำโครงการ มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ด้านผู้ร่วมทำโครงการ ($\chi^2=11.92, p=0.00$) และด้านอาจารย์ ($\chi^2=13.87, p=0.00$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zion and Sadeh, (2010) ที่ทำการการตรวจสอบการทำโครงการโดยใช้การสืบเสาะแบบเปิดของนักเรียนในวิชาชีววิทยาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและความเข้าใจในกระบวนการทำโครงการระหว่างการทำโครงการ โดยที่นักเรียนมีความกระตือรือร้นด้านความเข้าใจเกี่ยวกับัญญาวิทยาและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม สรุปผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้แนวทางสำหรับการจัดการรวมการทำโครงการเคมีโดยใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิด สามารถส่งเสริมเจตคติทางบวกแก่นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่เรียนวิชาเคมี ได้ดีกว่าการใช้แนวทางเดิมของผู้สอนที่ใช้แนวทางการสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทาง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผู้บริหารในระดับอุดมศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้สอนได้นำแนวทางการจัดการเรียนรู้การสืบเสาะแบบเปิดไปใช้ในการทำโครงการในรายวิชาต่างๆ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนด้านเจตคติทางบวก และเกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7.1.2 ผู้บริหารในระดับอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้การสืบเสาะแบบเปิดไปใช้ในรายวิชาต่างๆ โดยจัดให้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคลากรสายวิชาการเพื่อนำแนวทางการสืบเสาะแบบเปิดไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบเปิด

7.2.2 ก่อนเริ่มกิจกรรมผู้สอนจะต้องมีการปฐมนิเทศผู้เรียนเพื่อทำการชี้แจงเกี่ยวกับการทำกิจกรรมโครงการ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันและจะได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมอย่างสูงสุด

7.2.3 ผู้สอนจะต้องจัดสิ่งแวดล้อม และแผนการทำกิจกรรมโครงการให้อำนวยความสะดวกต่อผู้เรียนให้มากที่สุดเพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาผลที่ได้จากการใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิดในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการรู้วิทยาศาสตร์

7.3.2 ควรมีการวิจัยโดยใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิดไปใช้ในรายวิชาอื่นๆ เช่น วิทยาศาสตร์ วิชาแคลคูลัส และฟิสิกส์ เป็นต้น

8. เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แคมมณี. (2553). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช ทะเพชร และคณะ. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่น. **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์**. 6(2). 341-352.
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน และเฉลิมขวัญ สิงห์วี. (2563). การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 46(1). 218–253.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- สินีนานา นาสีแสน, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และวัชรวิ แสงบุญเรือง. (2565). สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. **วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. 12(4). 1-15.
- สุทธธีรธรณ ตันตริจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. **Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**. 10(2). 2483-2485.
- สุพรรณษา น้อยนคร. (2563). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานบูรณาการกับโซเซียลมีเดียเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. **สัททอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)**. 26(3). 25-39.
- Allport, G W. (2008). “Attitudes” In *Attitudes Measurement*. London : Sage.
- Arslan, A. (2014). Transition between Open and Guided Inquiry Instruction. **Procedia – Social and Behavioral Sciences**. 141(2014). 407–412.

- Bennett, Judith. (2003). **Teaching and Learning Science**. London : Continuum.
- Guisti, B.M. (2008). **Comparison of guided and open inquiry instruction in high school physics classroom**. Retrieved 1 September 2022. From <http://scholar.archive.byu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2484&context=etd>
- Maksum, H. & Purwanto, W. (2022). The development of electronic teaching module for implementation of project-based learning during the pandemic. **International Journal of Education in Mathematics, Science, and Technology (IJEMST)**. 10(2). 293-307.
- Osborne, Jonathan, Simon, Shirley and Collins, Sue. (2003). Attitudes towards Science: A Review of the Literature and Its Implications. **International Journal of Science Education**. 25(9). 1049-1079.
- Wheeler, L and Bell, R. (2012). **Open -Ended Inquiry : Practice Way of Implementing in the Chemistry Classroom**. Science Teacher. 3(2012). 31-39.
- Zion, M and Sadeh, I. (2010). Dynamic Open Inquiry Performances of High-School Biology Students. **Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education**. 6(3). 199-214.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่อง “เจตคติที่มีต่อการทำโครงการเคมีระหว่างการใช้แนวทางการสืบเสาะแบบเปิดและแนวทางการสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทาง” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้ต้องขอขอบคุณ นักศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือ ในทุกขั้นตอน รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์*

APPLYING PORINCIPLES OF BELIEF AND INNOVATION TO SUPPORT CREATIVE
TOURISM POLICIES IN THE COVID-19 SITUATION ROI KAEN-SARASIN AREA

สมิตรา ไอยรา¹

Sumitra Aiyara¹

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹

Northeastern University, Thailand.¹

Email : sumitra.iya@neu.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันทั่วโลกมีการเผชิญปัญหาอย่างมากในสถานการณ์โควิด-19 ที่แพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องทุกประเทศทั่วโลก ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มที่มีการแพร่ระบาดอย่างหนักของโควิด-19 ในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งภาคการท่องเที่ยวของประเทศที่เป็นปัจจัยหลักที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ เพื่อนำมาบริหารจัดการภายในประเทศและความอยู่ดี กินดี มีสุข การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นอีกช่องทางที่สามารถทำรายได้ให้กับทุกภาคส่วน ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 และ 3) เพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ เป็นการวิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 40 คน ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมในการติดตามและประเมินผลด้านการรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมไปปฏิบัติ และด้านการรับรู้การกำหนดการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม ตามลำดับ 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมทุกด้านด้านบทบาทเศรษฐสมาคม(X_4) ด้านบทบาทเจ้าอาวาส(X_5) และด้านบทบาทภาคของท้องถิ่น(X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบเท่ากับ .403 .217 และ .206 ตามลำดับ และ 3. แนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ ควรมีการสื่อสารให้มีการรับรู้ถึงกระบวนการในขั้นตอน

การกำหนดนโยบายในการตัดสินใจ การวางแผนทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหรือการตอบสนองความต้องการในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชี้แจงในการรับรู้ในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวสร้างความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้วิเคราะห์ประเมินผลนโยบายได้อย่างสอดคล้องกับพลวัตที่ทวีความซับซ้อนในสถานการณ์ปัจจุบัน

คำสำคัญ : 1. การประยุกต์ 2. หลักความเชื่อ 3. นวัตกรรม

ABSTRACT

Nowadays, the world is facing a lot of problems in the situation of COVID-19. That continues to spread in all countries around the world Thailand is in a group with a severe epidemic of COVID-19 at present, which has severely affected both the country's tourism sector, which is the main factor generating income for the country. To bring about domestic management and well-being, happiness, creative tourism is another channel that can be remembered to generate income for all sectors. So this research makes sense 1) to study the application of beliefs and innovations to support creative tourism policies in the situation of COVID-19 in Roi Kaen-Sarasin area; 2) to analyze factors affecting the application of beliefs and innovations to Supporting creative tourism policies in the situation of COVID-19 in the Roi Kaen-Sarasin area and 3) To present guidelines for applying principles, beliefs and innovations to support creative tourism policies in the situation of COVID-19 in the Roi Kaen-Sarasin area, a research using mixed research methods with 400 samples; and 40 people were interviewed Quantitative data using descriptive statistics and multiple regression analysis Data from in-depth interviews by using content analysis method.

The results showed that: 1) The application of principles of belief and innovation to support the creative tourism policy in the situation of COVID-19 in the Roi Kaen-Sarasin area (overall in all aspects). Trust and innovation to support creative tourism policies in the COVID-19 situation in the Roi Kaen-Sarasin area were at a moderate level, ranked in descending order as follows: Perception of application of beliefs and innovations in monitoring and evaluation Perceptions of applications of beliefs and innovations and perception, determining the application of beliefs and innovation respectively. 2) Analyze factors affecting the application of principles, beliefs and innovations to support creative tourism policies in the situation of COVID-19 in Roi Kaen-Sarasin area. Overall, it was found that the role of the synod(X_4) the role of the Abbot(X_5) and the role of the local sector(X_2) the predictor coefficients in raw

score (b) were .403, .217 and .206, respectively. And 3) There should be communication to acknowledge the process in the policy making process for decision-making laying out guidelines for solving problems or developing or responding to needs in the application of beliefs and innovations to support creative tourism policies clarification on awareness of the application of beliefs and innovations to support tourism policies Build understanding of the application of principles, beliefs and innovations to support tourism policies. This will be useful for analyzing and evaluating policies in line with the increasingly complex dynamics of the current situation.

Keywords : 1. Application 2. Core beliefs 3. Innovation

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ของชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีอิทธิพลครอบคลุมวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยในทุกๆ ด้าน คือ มีบทบาทสำคัญทั้งในด้านขนบธรรมเนียม ศิลปกรรมและวรรณกรรม ตลอดจนการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมไทยจนพระพุทธศาสนาได้เข้ามกลืนสนิทอยู่ในชีวิตจิตใจของคนไทยถึงขั้นที่ว่าพระพุทธศาสนาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับความเป็นไทย นั้นจึงบ่งบอกได้ว่าศาสนาเป็นสถาบันทางสังคมอย่างหนึ่งในหลายสถาบัน และเป็นองค์ประกอบของสังคมที่สำคัญอย่างยิ่งที่มีอิทธิพลในการจัดระเบียบสังคมให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมและจริยธรรม เพื่อให้สังคมเป็นอยู่อย่างมีระบบเป็นระเบียบเรียบร้อย ดั่งงาม สงบสุข (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2557) พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย “มีรากฐานที่สำคัญมาจากพระพุทธศาสนาจนกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นมรดกล้ำค่าคู่บ้านคู่เมือง” เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่ได้รับเอาแนวความคิด และวัฒนธรรมของศาสนาอินเดียเข้ามาประพติดปฏิบัติเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา ซึ่งถือได้ว่าเป็นรากฐานของสังคมไทย พระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อระบบแนวความคิดและพฤติกรรมของคนไทยอย่างลึกซึ้งสังคมโลกในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการพัฒนาทางด้านวัตถุนิยมที่มีความจำเป็นทั้งยังส่งผลให้นานาประเทศเกิดการแข่งขันในระดับที่สูงขึ้นทุกวัน จึงทำให้เกิดการละเลยการพัฒนาคุณค่าทางด้านจิตใจประกอบกับประชาชนมีความพัฒนาไปอย่างไม่มีขีดจำกัด ทั้งในด้านการเมืองและความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมรวมถึงวัฒนธรรมประจำชาติของประเทศ จึงส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งการท่องเที่ยวที่มีผลพวงมาจากปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยที่ประชากรในแต่ละประเทศประสบนั้นคือ โควิด-19 ที่นับวันส่อเค้าไปในทิศทางที่รุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ทั้งที่แต่ละประเทศได้มีการป้องกันและมีมาตรการในการควบคุมที่เข้มงวดปัจจุบันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นในแต่ละประเทศ (ปิยธิดา เทพวงศ์, 2560)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ทางการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อกรอบแนวคิดและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในหลายประเทศทั่วโลก และก่อให้เกิดความ

เปลี่ยนแปลงทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีที่มาจากปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่กระแสโลกาภิวัตน์และการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ความคิดเชิงสร้างสรรค์กับการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการเปลี่ยนแปลงชั้นทางสังคมกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัจจัยที่หนึ่ง กล่าวคือ จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ส่งผลให้ปัจจุบันมีการเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปสู่สังคมความคิดสร้างสรรค์ ประเทศไทยถึงแม้ในปัจจุบันนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังคงมีบทบาทสำคัญทั้งต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศและประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามก็เกิดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวกระแสหลักและส่งผลต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวของมีอยู่หลายประเด็น เช่น การดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรมากเกินไป กิจกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดมลพิษในหลายรูปแบบผู้ประกอบการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและประการสำคัญ คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้บริโภคมากกว่าเข้าไปศึกษาเรียนรู้จากแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ไทยแลนด์ 4.0 เป็นความมุ่งมั่นที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมโดยการเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรมเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ดังนั้น ประเทศไทย 4.0 จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการทำที่มีลักษณะสำคัญ คือ เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้นและเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการด้วยเหตุผลนี้นวัตกรรมจึงมีบทบาทในกลุ่มสังคมไทยในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง (นิศา ชัยกุล, 2555)

สังคมโลกาภิวัตน์สารสนเทศจากสถานการณ์โควิด-19 สื่อต่างๆ ได้เกิดการทางเห็นพระพุทธรูปของประชาชนในสังคมไทย แต่ศรัทธาความเชื่อในหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา การปฏิบัติตนของพุทธบริษัทและการเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนอันเป็นเครื่องมือสำคัญในการกล่อมเกลาคใจของพุทธศาสนิกชนสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ยังไม่คลายความเสื่อมคลาย จากสถานการณ์โควิด-19 ที่มีความรุนแรงขึ้นทุกวันจึงทำให้ภาคการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยการประยุกต์หลักความเชื่อและนวัตกรรมยังมีบทบาทมากยิ่งขึ้นจากการที่กำลังเผชิญกับวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมจริยธรรมและมีแนวโน้มเป็นสังคมปัจเจกมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่ส่งผลให้พุทธบริษัทละเลยการประพฤติปฏิบัติตามแนวทางแห่งพุทธส่งผลให้สถาบันทางสังคมมีแนวโน้มอ่อนแอ ขาดความไว้วางใจเชื่อใจและการมีส่วนร่วมทางสังคม ขาดการเอื้อเฟื้อ เอื้ออาทร การใช้ปัญญาแก้ไขปัญหามาตรับหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนามีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้มีความมีคุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมเสื่อมถอยซึ่งเป็นความเสียหายที่จะส่งผลกระทบต่อความมีระบบเป็นระเบียบเรียบร้อย ดึงงาม และสงบสุข ก่อให้เกิดการขาดเสถียรภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในอนาคต และความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสิทธิในชีวิต สิทธิในร่างกายสิทธิในทรัพย์สินและรวมทั้งสิทธิอื่นๆ ที่มีผลโดยตรงต่อรัฐ (บุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ, 2563)

จากการกล่าวมาทั้งหมดจะพบว่าความเชื่อและนวัตกรรมนั้นถือเป็นเรื่องที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์โควิด-19 มีความน่าสนใจที่ทำให้นโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน

แหล่งท่องเที่ยวเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่มีความสัมพันธ์กับสภาพสังคมวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก และมีองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ทางสังคมได้หลายด้านด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ ซึ่งรวบรวมข้อมูลการประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์เพื่อให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้และการเสนอแนวทางแก้ไขต่อไปผลการวิจัยจะสามารถนำไปสู่แนวทางการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 มีการพัฒนาอย่างแท้จริงและยั่งยืนโดยประสานกันนโยบายและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามนโยบายภาครัฐเพื่อให้ภาพรวมของปัญหาและใช้เป็นพื้นฐานในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์

2.2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์

2.3 เพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้ทราบการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์

3.2 ได้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์

3.3 ได้แนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ ที่ระดับความเชื่อมั่น .851% และจำนวนทั้งหมดนี้ได้มาจากการเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่

ร้อยละ 100 – สารสินธุ์ ประกอบด้วย 4 จังหวัด จำนวนทั้งหมด 4,019,437 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ร้อยละ 100 – สารสินธุ์ ประกอบด้วย 4 จังหวัด จำนวน 400 คน (กัลยาณิษฐ์บัญชา, 2560) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงพิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วยข้าราชการ, องค์กรส่วนท้องถิ่น, ผู้นำชุมชน, เจ้าหน้าที่ภาครัฐ, เขตพื้นที่ ร้อยละ 100 – สารสินธุ์ ทั้ง 4 จังหวัดจำนวน 4 กลุ่มๆ ละ 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน ที่ใช้ในการ สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับ นโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยละ 100 – สารสินธุ์ พิจารณา ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและ นวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยละ 100 – สารสินธุ์ ตามคุณสมบัติดังนี้ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลัก ความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เป็นผู้บริหารเกี่ยวกับการนำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อ รองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ นำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ใช้สำหรับการ วิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม 1)การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมี คุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือ จากประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ร้อยละ 100 – สารสินธุ์ ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจง เกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนและ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2)การขออนุญาตเก็บรวบรวม ข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่ม ตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอผู้นำชุมชนแต่ละชุมชนเพื่อขอ อนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4)แจกจ่ายและเก็บแบบสอบถามจาก ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 5)รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไป วิเคราะห์ข้อมูลต่อไปการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบ สัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1)ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัย เอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลัก ความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยละ 100 – สารสินธุ์ 2)การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขอ อนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัย แนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการ สัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์ จำนวน 40 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ ข้อมูลแบบสอบถามหลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่

ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1)การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น – สารสินธุ์ โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประกอบการอภิปรายผล 2)การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น – สารสินธุ์นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3)การวิเคราะห์ข้อมูลวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การนำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรณ ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ต่อไปการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ 1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในการนำเสนอแนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์

5. ผลการวิจัย

5.1 การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ โดยภาพรวมทุกด้าน ตัวแปรตามทั้ง 3 ด้าน พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.12, S.D.=28$) โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมในการติดตามและประเมินผล($\bar{X}=3.29, S.D.=.16$) ด้านการรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมไปปฏิบัติ ($\bar{X}=3.04, S.D.=.52$) และด้านการรับรู้การกำหนดการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม ($\bar{X}=3.03, S.D.=.31$) ตามลำดับ

5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ โดยรวมทุกด้าน พบว่า ด้านบทบาทเศรษฐสมาคม(X_4) ด้านบทบาทเจ้าอาวาส(X_5) และด้านบทบาทภาคของท้องถิ่น(X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ(b) เท่ากับ .403, .217 และ .206 ตามลำดับ

5.3 แนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ พบว่า ควรมีการสื่อสารให้มีการรับรู้ถึงกระบวนการในขั้นตอนการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจการวางแผนทางในการ

แก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหรือการตอบสนองความต้องการในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งแจ้งในการรับรู้ในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้วิเคราะห์ประเมินผลนโยบายได้อย่างสอดคล้องกับพลวัตที่ทวีความซับซ้อนในสถานการณ์ปัจจุบัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ระดับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมในการติดตามและประเมินผล ด้านการรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมไปปฏิบัติ และด้านการรับรู้การกำหนดการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม ตามลำดับซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌ์ชลิตา บุตรดิษฐ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารทั่วไป และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความไม่รู้ไม่ เข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหาร ทั้งด้านบริหารวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

6.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ โดยรวมทุกด้านพบว่า ด้านบทบาทเศรษฐศาสตร์(X_4) ด้านบทบาทเจ้าอาวาส(X_5) และด้านบทบาทภาคของท้องถิ่น(X_2) มีค่า สัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ(b) เท่ากับ .403, .217 และ .206 ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้อง กับงานวิจัยของ วารุณี กุศลรัตนวิจิตร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจส่งผลต่อ การดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ประเภทบริการ) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็น เกี่ยวกับนวัตกรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประเภทบริการ ใน ภาพรวม จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุดโดยเรียงลำดับดังนี้ด้านสารสนเทศ ด้านกระบวนการ ด้านการ วางแผน ด้านคน และด้านภาวะผู้นำ ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทบริการ ในภาพรวม จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านลูกค้า การเรียนรู้และพัฒนา ด้านกระบวนการภายในและด้าน การเงิน ผลการศึกษา นวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์การเมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านของผลการดำเนินงาน พบประเด็นสำคัญที่ว่านวัตกรรมทางธุรกิจด้านภาวะผู้นำ

และด้านคน ส่งผลต่อผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และพัฒนา ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจะพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประเภทบริการเพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานของธุรกิจประสบผลสำเร็จ ผู้นำหรือเจ้าของธุรกิจต้องใช้ทักษะการเป็นผู้นำมีอาชีพในการบริหาร และจัดการองค์กรเพื่อให้พนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการให้พนักงานได้รับเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลประโยชน์ต่อองค์กร

6.3 แนวปฏิบัติในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ ควรมีการสื่อสารให้มีการรับรู้ถึงกระบวนการในขั้นตอนการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจการวางแผนทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหรือการตอบสนองความต้องการในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งแจ้งในการรับรู้ในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้วิเคราะห์ประเมินผลนโยบายได้อย่างสอดคล้องกับพลวัตที่ทวีความซับซ้อนในสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สโรชา อมรพงษ์มงคล (2561) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในมิติความจริงแท้และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กรณีศึกษา: เมืองมัลลิกา ร.ศ.124 จังหวัดกาญจนบุรี จากผลการศึกษาพบว่าจัดการของเมืองมัลลิกามีข้อเด่นในด้านของการจัดการองค์กรและการควบคุมแต่ยังขาดการจัดการด้านการวางแผนและการเป็นผู้นำเนื่องจากเมืองมัลลิกาดำเนินกิจการด้วยการจัดการแบบครอบครัวที่อยู่กันด้วยความเข้าใจทำให้สามารถดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายในส่วนของการประเมินความจริงแท้มิติของตำแหน่งและสถานที่ตั้งอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 3.07 ในขณะที่กระบวนการสร้างสรรค์ในเรื่องของการนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้มากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 3.94 สรุปได้ว่าในเมืองมัลลิกา ร.ศ.124 มีการนำกระบวนการสร้างสรรค์มาใช้มากและคำนึงถึงความจริงแท้ น้อยซึ่งจากผลการวิจัยสามารถช่วยให้ผู้ประกอบการรายอื่นนำความคิดสร้างสรรค์มาพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในรูปแบบคล้ายกันเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม หรือการประยุกต์ใช้ที่มีภาคีเครือข่าย หรือหน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดกับกลุ่มนักท่องเที่ยวกว่าหน่วยงานอื่น ซึ่งพร้อมที่จะช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินนโยบายของทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.2 การรับรู้การกำหนดการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรม การรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมไปปฏิบัติ และการรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมในการติดตามและประเมินผล ควรให้ความร่วมมือประสานงานแก่ทุกฝ่าย โดยไม่มีการเลือกความสำคัญของบุคลากรสายงานใดสายงานหนึ่ง ไม่ยึดติดกับประเพณีที่ติดต่อกันมาทุกคนมีสิทธิเท่า

เทียมกันระหว่างพระสงฆ์กับบุคคลธรรมดาต้องให้ความสำคัญในสิทธิหลายๆ ด้านการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19

7.1.3 ผู้บริหารหรือบุคลากรภาครัฐควรมีส่วนรับรู้ในการกำหนดการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ไปปฏิบัติ และการรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 อย่างชัดเจนซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม และสามารถนำนโยบายนั้นๆ ไปปฏิบัติเป็นรูปร่างตามความต้องการโดยส่วนรวมขององค์กรและภาคส่วน

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ด้านการรับรู้การกำหนดการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ผู้บริหารหรือบุคลากรภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการรับรู้การกำหนดการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ไปปฏิบัติหน้าที่ที่มีแผนแม่บทอย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษรโดยนำไปใช้ และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติต่อหน้าที่เป็นรูปธรรมได้เพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19

7.2.2 ด้านการรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ผู้บริหารหรือบุคลากรภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักความเอาใจใส่ ติดตามในการทำงานร่วมกัน การปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ และพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้สามารถประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ไปปฏิบัติอย่างคุ้มค่าในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพและนำมารณรงค์เพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19

7.2.3 ด้านการรับรู้การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ผู้บริหารหรือบุคลากรภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักความเอาใจใส่ ติดตามในการทำงานร่วมกัน การปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ และพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้สามารถประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ไปปฏิบัติอย่างคุ้มค่าในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพและนำมารณรงค์เพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาในเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ถึงรูปแบบวิธีการ และนำแบบแผนที่มีการสร้าง ที่ชัดเจนประกอบกับการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 ในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

7.3.2 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เน้นการขับเคลื่อนที่มีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ให้มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นประโยชน์นักท่องเที่ยว

7.3.3 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมการรณรงค์รับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งองค์กรท้องถิ่น ภาครัฐภาคีเครือข่ายต่างๆ อย่างมีแบบแผน โครงสร้างตามนโยบายสาธารณะที่รัฐกำหนด และสามารถเข้าถึงการรับบริการของนักท่องเที่ยวประชาชนในครั้งต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- ณัฏฐลิดา บุตรดีวงศ์.(2561). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.
- นิตา ชัยกุล. (2555). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 9(2). 636-646.
- ปิยธิดา เทพวงศ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการให้บริการสารสนเทศที่สนับสนุนการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย : กรณีศึกษาห้องสมุด คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2557). พระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วารุณี กุลรัตน์วิจิตร. (2560). ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ประเภทบริการ). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารเทคโนโลยี. วิทยาลัยนวัตกรรม : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สโรชา อมรพงษ์มงคล. (2561). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในมิติความจริงแท้และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา: เมืองมัลลิกา ร.ศ.124 จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์. วิทยาลัยนวัตกรรม : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักความเชื่อและนวัตกรรมเพื่อรองรับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์โควิด-19 เขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตพื้นที่ร้อยแก่น-สารสินธุ์ ได้กรุณาให้ข้อมูลคำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาเพื่อให้ความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศ
ของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น*

FACTORS AFFECTING THE USE OF INNOVATION IN SPORTS DEVELOPMENT
MANAGEMENT TOWARDS SPORT EXCELLENCE IN KHON KAEN PROVINCE

กลมเกลียว มาเวียง¹

Klomkliaw Marwiang¹

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹

Northeastern University, Thailand.¹

Email : klomkliaw.mar@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การส่งเสริมให้ประชาชนได้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและยังสามารถต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บได้ การออกกำลังกายถือว่าเป็นยุทธศาสตร์หลักของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพราะกีฬาสามารถพัฒนาทั้งร่างกายและกระตุ้นความเป็นอยู่ของประชาชนจากการสร้างชื่อเสียง พร้อมทั้งได้นำนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในวงการกีฬาอย่างไร ด้วยเหตุนี้จึงมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศ ของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักกีฬา และผู้ฝึกสอนกีฬาที่ขึ้นทะเบียนสังกัดสมาคมกีฬาแห่งจังหวัดขอนแก่นที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ประจำปี 2562 จำนวน 242 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 5 คน โดยการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบกำหนดเกณฑ์ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.95 การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่นประเทศไทยโดยรวมทุกด้าน ด้านรักษาความปลอดภัย และการจราจร(X_4) ด้านคมนาคม(X_3) ด้านการพัฒนาเมืองในภาพรวม(X_1) ด้านการแพทย์และพยาบาล(X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ(b) เท่ากับ .420, .276, .041 และ .005 ตามลำดับ 2) ควรมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ครอบคลุมการแข่งขันกีฬา สถานที่วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ทางการกีฬาที่มีมาตรฐาน การบริหารจัดการบุคลากรมีความยุติธรรม การจัดสวัสดิการเพื่อสร้างแรงจูงใจ มีการจัดการจัดทำฐานข้อมูลการแข่งขันกีฬารายบุคคล เพื่อการเตรียมทีม ฝึกซ้อม และเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาด้านบุคลากรกีฬา นักวิทยาศาสตร์การ

กีฬาของจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารด้านกีฬาและผู้ปฏิบัติงานของจังหวัดมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และแผนปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนากีฬาเป็นเลิศที่ชัดเจน ข้อเสนอแนะคือ การพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศ ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากีฬาด้านต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์การกีฬา โภชนาการทางการกีฬา และด้านชีวกลศาสตร์การกีฬา เพื่อพัฒนากีฬาและบุคลากรทางการกีฬาอย่างต่อเนื่อง

Keywords : 1. นวัตกรรม 2. การบริหารจัดการ 3. การพัฒนากีฬา 4. ความเป็นเลิศ

ABSTRACT

Thailand encourages people to have a healthy body and can also fight disease. Exercise is considered the main strategy of the country's Ministry of Tourism and Sports. Because sports can develop the body and stimulate the well-being of the people by creating a reputation, as well as bringing innovation to apply in the sport industry. (1) Study factors affecting the use of management innovation in sports development towards sports excellence. And (2) To present management guidelines for sports development towards sports excellence. The sample used in the research were 242 athletes and sports coaches registered under the Khon Kaen Sports Association participating in the 2019 National Games. The sample was defined using the purposive selection method and a cohort of 5 key informants, by a criterion zed cohort of key informants. It is mixed research using quantitative and qualitative research methods, the quantitative research collects data from questionnaires with a reliability of 0.95, and the qualitative research collected data from semi-structured interviews and data analysis by descriptive analysis.

The results showed that: 1) Factors affecting the use of innovation in sports development management to excellence in all aspects of sports found that security and traffic, transportation, urban development as a whole, medical and nursing, predictor coefficients in raw score (b) were .420, .276, .041, and .005, respectively. 2) Guidelines for the development of sports development management are as follows: Budget expenditure plans should be developed that cover sporting events, venues, materials, and standardized sports science equipment. Personnel management is fair, welfare arrangements are incentivized, individual sports databases are managed to effectively prepare teams for training and participation in sports competitions. The integration of creating a network of cooperation with relevant agencies in the creation and development of sports personnel, sports scientists of the province continually. Provincial sports administrators and practitioners participate in setting clear goals and action plans for the development of sports excellence. The

recommendation is that the development of sports to excellence should be integrated between agencies involved in the development of sports in various fields such as sports science, sports nutrition, and sports biomechanics to continuously develop sports and sports personnel.

Keywords : 1. Innovation 2. Management 3. Sports development 4. Excellence

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาด้านการกีฬามีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลของประเทศซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจของชาติ โดยจะเห็นได้จากทิศทางการพัฒนาประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาวินยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา ของแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ฉบับที่ 3 และฉบับที่ 4 การกีฬาถือเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ทุกประเทศนำมาใช้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านร่างกาย จิตใจ ความรับผิดชอบต่อสังคม จะเห็นได้จากประเทศที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจได้ให้ความสำคัญของการกีฬาเป็นอย่างมาก โดยรัฐบาลมีการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมกีฬาภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกิจกรรมกีฬาต่างๆ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมกีฬาทั้งการแข่งขันและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ จากการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ กีฬาเอเชียนเกมส์ และกีฬาโอลิมปิกเกมส์ ที่มีประชาชนจากทั่วโลกให้ความสนใจเข้าชมการแข่งขันกีฬานานาชาติเป็นจำนวนมาก เนื่องมาจากความโดดเด่นทางด้านผลงานในต้วนักกีฬาและทีม (อัม แสงภักดี, 2558)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีภารกิจหลักในการส่งเสริม สนับสนุน ขับเคลื่อนนโยบายและแผนพัฒนาด้านกีฬาของประเทศ จึงจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนากีฬาให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และมีนโยบายด้านการกีฬาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาเพื่อเป็นส่วนสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดขอบเขต แนวทางและคุณลักษณะ และทำการประเมินเพื่อคัดเลือกจังหวัดที่เหมาะสมสำหรับการจัดการกีฬา ในส่วนของจังหวัดขอนแก่น ที่ผ่านมามีการบริหารจัดการกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 40 หรือขอนแก่นเกมส์เป็นการแข่งขันกีฬาของประเทศไทยโดยมี

สมรักษ์ คำสิงห์เป็นผู้จุดคบเพลิงในพิธีเปิดการแข่งขันในปีนี้ได้จัดล่าช้าออกไปจากเดิม เนื่องด้วยอุทกภัยในประเทศไทย พ.ศ. 2554 อย่างไรก็ตามการแข่งขันมวยไทยสมัครเล่นในปีนี้ได้ ว่าเป็นรายการที่ได้รับความนิยมอย่างมาก เนื่องด้วยมีนักมวยไทยที่มีชื่อเสียงเข้าร่วมแข่งขันทั้ง ประเภทชายและหญิงหลายรายการ จังหวัดขอนแก่นเตรียมจัดงานนับถอยหลังสู่กีฬาแห่งชาติ และ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมการของการจัดการแข่งขันในด้านต่างๆ ได้แก่ 1)ด้านการพัฒนาเมืองใน ภาพรวม 2)ด้านการแพทย์และพยาบาล 3)ด้านคมนาคม 4)ด้านรักษาความปลอดภัยและการจราจร 5)ด้านที่พักนักกีฬา 6)ด้านความพร้อมของสนามแข่งขันฯ 7) ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และ 8)งบประมาณและสิทธิประโยชน์ คณะกรรมการฯ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกับจังหวัดขอนแก่น ให้จัดทำข้อมูลเพิ่มเติมให้ชัดเจน ในเรื่องสถานที่จัดการแข่งขัน ฝึกซ้อม คณะทำงานภายในจังหวัด การมีส่วนร่วมและด้านอื่นๆ ที่สามารถใช้โอกาสนี้ยกระดับการแข่งขันขึ้นไปให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

การกีฬาแห่งประเทศไทยได้รับมอบหมายจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในการ พิจารณาคัดเลือกจังหวัดต่างๆ ในภูมิภาคที่มีความพร้อมตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ โดยกำหนด หลักเกณฑ์การคัดเลือกออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1)การส่งเสริมการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย 2)การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ 3)การจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ และ 4)การส่งเสริม อุตสาหกรรมกีฬาและการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นเมืองกีฬาต้นแบบ โดยจังหวัดจะได้รับการสนับสนุน จากรัฐบาลในการพัฒนาสู่เมืองกีฬา อีกทั้งเป็นการกระตุ้นให้ในแต่ละจังหวัด มีการพัฒนาศักยภาพ บุคลากรด้านกีฬาให้มีความสามารถก้าวไปสู่ระดับประเทศและนานาชาติในอนาคตอย่างภาคภูมิใจ สำหรับจังหวัดขอนแก่นเป็นหนึ่งในที่มีความพร้อมตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกการกีฬาในด้านต่างๆ โดย ด้านการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศ ข้อมูลสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินการตามนโยบาย ดังกล่าว คือ ผลการแข่งขันกีฬาระดับชาติ และกีฬามหาวิทยาลัยนานาชาติ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพ ในด้านกีฬาของจังหวัดขอนแก่น และยังสามารถพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านกีฬาให้มีความสามารถ มากขึ้น เพื่อพัฒนาให้เป็นนักกีฬาทีมชาติที่มีขีดสมรรถนะสูงสุด ส่งเสริมการพัฒนากีฬาสู่ความเป็น เลิศของจังหวัดขอนแก่นให้สามารถสร้างชื่อเสียงแก่ประเทศจนเป็นที่รู้จักในระดับโลก การพัฒนากีฬา สู่ความเป็นเลิศ และพัฒนาต่อเนื่องในศูนย์พัฒนานักกีฬา ซึ่งมีอุปกรณ์และบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถตามหลักการวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อพัฒนาให้เป็นนักกีฬาทีมชาติที่มีขีดสมรรถนะ ระดับโลกต่อไป (Houlihan, B., & Green, M., 2008)

ทั้งนี้การพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศจะพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้น ต้องมี กระบวนการบริหารจัดการและการเตรียมความพร้อมในหลายด้าน จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการ บริหารจัดการมีความสำคัญต่อการพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศอย่างมาก เพื่อให้เข้ากับแผนพัฒนา เศรษฐกิจแห่งชาติด้วยอย่างมีประสิทธิภาพ (บุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ, 2565) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมี การบริหารจัดการปัจจัยด้านต่างๆ ผ่านกระบวนการวิธีปฏิบัติอย่างมีระบบแบบแผนมีการบริหารงาน ที่ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ของกีฬาสู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นว่าการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการใช ้ นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น จะทำให้เกิด

ความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสู่ความเป็นเลิศที่ประสบความสำเร็จ และยั่งยืนเป็นหนึ่งในของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น

2.2 เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น

3.2 เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95 และจำนวนทั้งหมดนี้ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักกีฬา และผู้ฝึกสอนกีฬา ที่ขึ้นทะเบียนสังกัดของสมาคมกีฬาแห่งจังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย จำนวน 242 คน (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2560) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วยเป็นผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการกีฬาของจังหวัดขอนแก่น ไม่ต่ำกว่า 5 ปี ผู้บริหารที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 5 คน ได้แก่ นายกสมาคมกีฬาแห่งจังหวัดขอนแก่น ผู้อำนวยการกีฬาจังหวัดขอนแก่น ผู้อำนวยการโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น และผู้อำนวยการสำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทยจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น จำนวน 5 คน ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่นตามคุณสมบัติดังนี้ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่นเป็นผู้บริหารเกี่ยวข้องกับนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม 1)การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักกีฬา และผู้ฝึกสอน กีฬา ที่ขึ้นทะเบียนสังกัดของสมาคมกีฬาแห่งจังหวัดขอนแก่น ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจง เกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนและ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2)การขออนุญาตเก็บรวบรวม ข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่ม ตัวอย่าง 3)ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอต่อผู้อำนวยการแต่ละแห่งเพื่อขอ อนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4)แจกจ่ายและเก็บแบบสอบถามจาก ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 5)รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไป วิเคราะห์ข้อมูลต่อไปการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบ สัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1)ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัย เอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬา สุขภาพเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น 2)การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัย ประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อน การสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์ จำนวน 5คนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามหลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการ วิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1)การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสุขภาพเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่นนำเสนอในรูป ตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับ ขึ้น ประกอบการอภิปรายผล 2)การวิเคราะห์ข้อมูลวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนากีฬาสุขภาพเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิง พรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไปการ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ 1)การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬาสุขภาพเป็นเลิศของการกีฬา จังหวัดขอนแก่นประเทศไทย 2)วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬาสุขภาพเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น

5. ผลการวิจัย

5.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสุขภาพเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น

ลำดับตัวแปรที่ได้ รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P- value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.885	.050		17.662	.000*	.786	.983
ด้านการพัฒนาเมืองใน ภาพรวม(X_1)	.041	.007	.036	5.977	.000*	.027	.054
ด้านการแพทย์และ พยาบาล(X_2)	.005	.016	.003	.308	.758	-.027	.037
ด้านคมนาคม(X_3)	.276	.009	.537	32.410	.000*	.259	.292
ด้านรักษาความปลอดภัย และการจราจร(X_4)	.420	.012	.507	34.242	.000*	.396	.444
ด้านที่พักนักกีฬา(X_5)	-.004	.003	-.008	-1.367	.172	-.010	.002
ด้านความพร้อมของ สนามแข่งขัน(X_6)	1.596	.030	1.806	52.848	.307	1.537	1.655
ด้านการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว(X_7)	.224	.009	.337	24.504	.521	.206	.241
ด้านงบประมาณและ สิทธิประโยชน์(X_8)	1.067	.020	1.026	52.512	.140	1.027	1.107
SE _{est} = ± 0.03950							
R = .995; R ² = .989; Adj. R ² = .989; F = 7247.221; p-value = 0.01							

* statistically significant at the .05 level.

จากตารางที่ 1 พบว่า วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่นโดยรวมทุกด้าน ด้านรักษาความปลอดภัยและการจราจร(X_4) ด้านคมนาคม(X_3) ด้านการพัฒนาเมืองในภาพรวม(X_1) ด้านการแพทย์และพยาบาล(X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .420, .276, .041 และ .005 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่นประเทศไทยโดยรวมทุกด้าน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว(X_7) ด้านงบประมาณและสิทธิประโยชน์(X_8) ด้านความพร้อมของสนามแข่งขัน(X_6) ด้านที่พักนักกีฬา(X_5) อย่างไรก็ตามตัวแปรทั้งหมดรวมกันพยากรณ์วิเคราะห์ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของการ

กีฬาจังหวัดขอนแก่นประเทศไทยมีความเชื่อมั่น 89.9% ความคาดเคลื่อนเท่ากับ ± 0.03950 ($F = 7247.221$; $p\text{-value} = 0.01$)

5.2 แนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการเล่นกีฬาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ควรมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ครอบคลุมการแข่งขันกีฬา สถานที่วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ทางการกีฬาที่มีมาตรฐาน การบริหารจัดการบุคลากรมีความยุติธรรม การจัดสวัสดิการเพื่อสร้างแรงจูงใจ มีการจัดการจัดทำฐานข้อมูลการแข่งขันกีฬารายบุคคล เพื่อการเตรียมทีม ฝึกซ้อม และเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาด้านบุคลากรกีฬา นักวิทยาศาสตร์การกีฬาของจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารด้านกีฬาและผู้ปฏิบัติงานของจังหวัดมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และแผนปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนากีฬาเป็นเลิศที่ชัดเจน ข้อเสนอแนะคือ การพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศ ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากีฬาในด้านต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์การกีฬา โภชนาการทางการกีฬา และด้านชีวกลศาสตร์การกีฬา เพื่อพัฒนากีฬาและบุคลากรทางการกีฬาอย่างต่อเนื่อง

6. อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการเล่นกีฬาจังหวัดขอนแก่นโดยรวมทุกด้าน พบว่า ด้านรักษาความปลอดภัยและการจราจร(X_4) ด้านคมนาคม(X_3) ด้านการพัฒนาเมืองในภาพรวม(X_1) ด้านการแพทย์และพยาบาล(X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ(b) เท่ากับ .420, .276, .041 และ .005 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการเล่นกีฬาจังหวัดขอนแก่นโดยรวมทุกด้าน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว(X_7) ด้านงบประมาณและสิทธิประโยชน์(X_8) ด้านความพร้อมของสนามแข่งขัน(X_6) ด้านที่พักนักกีฬา(X_5) อย่างไรก็ตามการที่ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันพยากรณ์วิเคราะห์ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการเล่นกีฬาจังหวัดขอนแก่น มีความเชื่อมั่น 89.9%, ความคาดเคลื่อนเท่ากับ ± 0.03950 ($F = 7247.221$; $p\text{-value} = 0.01$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณะ บุญประสิทธิ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์เพื่อส่งเสริมนักกีฬายูนิธูไทยสู่ความเป็นเลิศ พบว่า การส่งเสริมสวัสดิการในกีฬายูนิธู ประกอบด้วย การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือบุคลากรกีฬายูนิธู การให้ทุนการศึกษาและเงินรางวัลแก่นักกีฬาและบุคลากรกีฬาที่สร้างชื่อเสียงและการเลื่อนระดับวิทยฐานะให้กับบุคลากรกีฬายูนิธูที่ทำผลงานดีเด่น ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ควรมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาที่มีมาตรฐานและทันสมัย ใช้ทดสอบ ฟันฟู และพัฒนาสมรรถภาพนักกีฬาให้มีความสามารถมากขึ้น

6.2 แนวทางการบริหารจัดการด้านการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการเล่นกีฬาจังหวัดขอนแก่น ควรมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ครอบคลุมการแข่งขันกีฬา สถานที่วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ทางการกีฬาที่มีมาตรฐาน การบริหารจัดการบุคลากรมีความยุติธรรม การจัดสวัสดิการเพื่อสร้างแรงจูงใจ มีการจัดการจัดทำฐานข้อมูลการแข่งขันกีฬารายบุคคล เพื่อการเตรียมทีม ฝึกซ้อม และเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาด้ำนบุคลากรกึฬา นักวิทยาศาสตร์การกึฬาของจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารด้ำนกึฬาและผู้ปฏิบัติงานของจังหวัดมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และแผนปฏิบัติงานเพื่อกาพัฒนากึฬาเป็นเลิศที่ชัดเจน ข้อเสนอแนะคือ การพัฒนากึฬาสู่ความเป็นเลิศ ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากึฬาด้ำนต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์การกึฬา โภชนาการทางการกึฬา และด้ำนชีวกลศาสตร์การกึฬา เพื่อกาพัฒนากึฬาและบุคลากรทางการกึฬาอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกึฬา (2559) ที่สรุปว่า ควรมีการบูรณาการและพัฒนาศูนย์ฝึกกึฬาให้ได้มาตรฐานตามความเหมาะสมสำหรับการพัฒนากึฬาเพื่อความเป็นเลิศตั้งแต่ระดับท้องถิ่น โดยการร่วมมือกับท้องถิ่นในการซ่อมแซม ปรับปรุงและพัฒนาศูนย์ฝึกกึฬาในท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพที่ดีและได้มาตรฐานทั่วประเทศ และควรสนับสนุนองค์กรกึฬาทั่วประเทศในการวางแผนและปรับปรุงศูนย์ฝึกกึฬาที่อยู่ภายใต้การดูแลตามหลักมาตรฐานสากล

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ด้ำนการบริหารจัดการบุคลากร ควรมีการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกึฬาทั้งภาครัฐ และเอกชนในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้ำนกึฬาของจังหวัดมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน และต่อเนื่อง

7.1.2 ด้ำนงบประมาณ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างขวัญ และกำลังใจของบุคลากรทางการกึฬา ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้รางวัล สวัสดิการ และยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อให้ นักกึฬามีแรงผลักดันในการพัฒนาตนเองให้แสดงศักยภาพทางการกึฬาที่สูงสุด

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ควรมีการสร้างหรือจัดการด้ำนสถานที่วัสดุอุปกรณ์เช่นเครื่องมือวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้ำนกึฬาควรนำมาใช้ในการฝึกซ้อมแข่งขันและหลังการแข่งขันเพื่อเป็นตัวช่วยในการด้ำนความสามารถของนักกึฬาออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ครอบครัวในด้ำนกึฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับสากลในอนาคตต่อไป และการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกึฬาทั้งภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและต่อเนื่อง

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการด้ำนการบริหารจัดการบุคลากร การสร้างขวัญ และกำลังใจให้นักกึฬาสู่ความเป็นเลิศในการแข่งขันกึฬา

7.3.2 ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการในด้ำนงบประมาณ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกึฬาสู่ความเป็นเลิศ หรือการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นความสำเร็จของการกึฬา เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในภูมิภาค

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564). กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- _____. (2560). แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564). กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กฤษณะ บุญประสิทธิ์. (2560). การพัฒนากลยุทธ์เพื่อส่งเสริมนักกีฬายูนิไทยสู่ความเป็นเลิศ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- บุญเพ็ง สิทธิวิชา และคณะ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจท้องถิ่น OTOP นวัตกรรมในพื้นที่จังหวัดหนองคาย. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 6(2). 693-701.
- อัส แสนภักดี. (2558). รูปแบบของปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของกีฬาเพื่อความเป็นเลิศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Houlihan, B., & Green, M. (2008). *Comparative elite sport development: Systems, structures and public policy*. Great Britain : Elsevier.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการบริหารจัดการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของการกีฬาจังหวัดขอนแก่น” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักกีฬา และผู้ฝึกสอนกีฬา ที่ขึ้นทะเบียนสังกัดของสมาคมกีฬาแห่งจังหวัดขอนแก่น ได้กรุณาให้ข้อมูลคำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาเพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*
FACTORS AFFECTING THE USE OF MARIJUANA FOR THE TREATMENT OF
PEOPLE IN THE NORTHEASTERN REGION

บุญเพ็ง สิริวงษา¹, อธิศ ไชยศิริ², ดนัย ลามคำ³,
ทรงพล โชติกเวชกุล⁴, ไชยพร สมานมิตร⁵
Boonpeng Sittivongsa¹, Athis Chaikhirin², Danai Lamkham³,
Songphon Choutikavatchagul⁴, Chaiporn Samanmit⁵
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{1,2}
Northeastern University, Thailand.^{1,2}
วิทยาลัยพินธุบัณฑิต³
Pitchayabundit College, Thailand.³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{4,5}
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.^{4,5}
Email : boonpeng.sit@neu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชน ข้าราชการ ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวแปรตาม โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการรับรู้ในประเพณีนโยบายการใช้กัญชาในการรักษาโรค ด้านการรับรู้กำหนดนโยบายการใช้กัญชาในการรักษาโรค และด้านการรับรู้ในนโยบายการใช้กัญชาในการรักษาโรคไปปฏิบัติ ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านบทบาทท้องถิ่น(X_4) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ(X_3) ด้านบทบาทของชุมชน(X_1) ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ(b) เท่ากับ .420, .275 และ .040 ตามลำดับ 3) แนวทางการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชน ควรได้รับรู้แนวทางในการกำหนดนโยบายพฤติกรรมความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาโดยกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคจากหน่วยงานการแพทย์ที่มีการปรับเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการใช้

กัญชามีหน่วยงานในสังกัดประชาสัมพันธ์ในการรักษาโรคต่างๆมีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อในการนำนโยบายเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคมีการบริการข่าวสารประชาสัมพันธ์การดำเนินการและบูรณาการและภาครัฐควรมีการส่งเสริมสนับสนุนเจ้าหน้าที่ โดยให้ท้องถิ่นเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคว่างชัดเจน

คำสำคัญ : 1. กัญชา 2. การรักษาโรค 3. ประชาชน

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the medicinal cannabis use of the people in the Northeastern region, 2) to study the factors affecting the medicinal cannabis use of the people in the Northeastern region, and 3) to study the development of marijuana use in the treatment of people in the northeastern region. The sample group used in the research was 400 people. A group of informants from 20 government officials used to gather information for the interview the research tools were questionnaires and interview form Statistics used in data analysis were frequency, percentage, multiple regression analysis using hierarchical variable selection methods, and descriptive data classification.

The research found that: 1) the medicinal cannabis use of the people in the Northeastern region, the dependent variables, overall, found that the medicinal cannabis use of the people in the Northeastern region was at a moderate level. In descending order as follows: The perception of marijuana use policy assessment was at a moderate level. The perception of the policy on the use of medicinal marijuana was at a moderate level and awareness of the implementation of the medical cannabis policy at the level. 2) Factors affecting the use of marijuana for the treatment of people in the northeastern region Overall all aspects significantly include the local role(X_4) Government Support(X_3) the role of the community(X_1) the three independent variables had predictor coefficients in raw score (b) of .420, .275 and .040, respectively. 3) Guidelines for the development of the use of cannabis in the treatment of diseases of the people. Should be aware of guidelines for setting a policy on knowledge behavior about marijuana use by establishing guidelines on the use of marijuana in the treatment of diseases from medical agencies that has changed the knowledge about the use of cannabis. There is a public relations agency in the treatment of various diseases there is media publicity in bringing awareness policies about the medicinal cannabis use. There is a public relations service, implementation and integration, and the government should support the staff by

allowing local officials from various agencies about the use of marijuana in the treatment of disease clearly.

Keywords : 1. Marijuana 2. Treatment 3. People

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กัญชาเป็นพืชล้มลุกและพบมากในประเทศไทยซึ่งสามารถเจริญเติบโตได้ดีในลักษณะอากาศแบบร้อนชื้น ในอดีตกัญชาถือเป็นสารเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 อยู่ในกลุ่มยาเสพติดให้โทษประเภท 5 มีโทษทำลายสมรรถภาพทางกาย ความรู้สึทางเพศ ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย สมอง ความจำเสื่อม เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฉบับใหม่ มีผลอนุญาตให้สามารถใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์การรักษาผู้ป่วยและการศึกษาวิจัยทางการแพทย์ (ดลมนัส กาเจ, 2562) เฉพาะในกรณีที่เป็นเนื่องจากปรากฏผลการวิจัยว่าสารสกัดจากกัญชามีสรรพคุณทางยาต่างกันตามส่วนที่ใช้ ขณะเดียวกันก็มีการศึกษาการใช้กัญชาทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ใน 4 กลุ่มโรค คือ ลมชักในเด็ก ปวดประสาทอักเสบ ปัจจุบันผลกระทบจากการใช้กัญชาเกินขนาดนี้ทำให้ประชาชนเกิดความสูญเสียอย่างมาก ทั้งทางอุบัติเหตุและการสูญเสียทางสติปัญญาของบุคคลต่างๆ ในชุมชน (เพ็ญพักตร์ พรายคง, 2560)

สถานการณ์ปัจจุบันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในสิ่งที่ปัญหาหลักที่คนไทยมีผลกระทบเป็นอย่งมากนั้น คือปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นของแพทย์ใช้ทุนและแพทย์ประจำบ้าน ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ต่อการนำกัญชามาใช้ทางการแพทย์ที่ทำให้คนไทยจะต้องตระหนักอย่างยิ่งเกี่ยวกับการใช้กัญชาเป็นทางเลือกในการรักษาโรคข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์พบว่า สามารถเลือกช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ (พีร์ พวงมะลิ, 2561) ได้แก่อื่นๆ ไปปลิววิทย์ผู้ป่วยครอบครัวการอบรมเพื่อนบทความงานวิจัยการเรียนรู้เว็บไซต์ โทรศัพท์และสัดส่วนของแพทย์ที่เห็นด้วยกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ โดยที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมหรือไม่โดยที่ส่วนใหญ่ยังมีความต้องการและไม่ต้องการความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติมประกอบไปด้วย ข้อบ่งใช้ ขนาดการใช้ ข้อห้ามใช้ข้อกฎหมายผลข้างเคียงและอื่นๆ จากประโยชน์และสรรพคุณทางการแพทย์ที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายทั่วโลกทั้งนี้จำเป็นอย่างทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการเข้ามามีบทบาทตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมโมเดล 4.0 ทั้งการศึกษาความพึงพอใจในด้านพื้นฐานของประชาชนในการใช้กัญชาในการรักษาโรค (กฤษณะ มุลมี และคณะ, 2563)

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อให้ได้ทราบการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนทุกกลุ่มของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนทุกกลุ่มของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งแนวทางการพัฒนาการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนทุกกลุ่มของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชน ข้าราชการ และเสริมสร้างการใช้กัญชาในการรักษาโรคต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 3.2 ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 3.3 ได้แนวทางการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิจัยเชิงคุณภาพด้วยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อนที่จะนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญรวมถึงผู้แทนหน่วยงานท้องถิ่น และผู้นำชุมชน แล้วเอาผลสรุปมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เป็นแนวทางการพัฒนาการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 จังหวัด จำนวน 17,009,430 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 จังหวัด ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุมและคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 400 คน (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2560) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคัดเลือกรูปแบบตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาคัดเลือกรูปแบบผู้ให้ข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลองค์ความรู้ ความเป็นมา สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยแยกเป็น 2 กลุ่มๆ 10 คน เป็นจำนวน 20 คน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้ แบบสอบถาม ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น

2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิง เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้แนวทางการพัฒนาการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามหลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1)การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละ 2)การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น 3. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือกและจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 การใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตัวแปรตามโดยรวมทุกด้าน พบว่าการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.06, S.D.=.37$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการรับรู้ในประเมินนโยบายการใช้กัญชาในการรักษาโรครอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.11, S.D.=.37$) ด้านการรับรู้กำหนดนโยบายการใช้กัญชาในการรักษาโรครอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.08, S.D.=.17$) และด้านการรับรู้ในการนำนโยบายการใช้กัญชาในการรักษาโรคไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.01, S.D.=.68$) ตามลำดับ

5.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านบทบาทท้องถิ่น(X_4) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ(X_3) ด้านบทบาทของชุมชน(X_1) ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ(b) เท่ากับ .420, .275 และ .040 ตามลำดับ

5.3 แนวทางการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าควรได้รับรู้แนวทางในการกำหนดนโยบายพฤติกรรมความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาโดยกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคจากหน่วยงานการแพทย์ที่มีการปรับเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชามีหน่วยงานในสังกัดประชาสัมพันธ์ในการรักษาโรคต่างๆ มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อในการนำนโยบายเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรครมีการบริการข่าวสารประชาสัมพันธ์การดำเนินการและบูรณาการและภาครัฐควรมีการส่งเสริมสนับสนุนเจ้าหน้าที่ โดยให้ท้องถิ่นเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคอย่างชัดเจน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตัวแปรตามโดยรวมทุกด้าน พบว่าการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการรับรู้ในประเมินนโยบายการใช้กัญชาในการรักษาโรค ด้านการรับรู้กำหนดนโยบายการใช้กัญชาในการรักษาโรค และด้านการรับรู้ในการนำนโยบายการใช้กัญชาในการรักษาโรคไปปฏิบัติ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริดาภรณ์ สายจันเกต และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกพบว่า ผลการวิจัยพบว่าความรู้โดยรวมอยู่ระดับปานกลางทั้งนี้ความรู้ การใช้ ความรู้ด้านกฎหมายและทัศนคติ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

6.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านบทบาทท้องถิ่น(X_4) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ(X_3) ด้านบทบาทของชุมชน(X_1) ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ(b) เท่ากับ .420, .275 และ .040 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณภัฏ จินตภาณุธนสิริ และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า 1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กัญชาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มคณะที่แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กัญชาแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 2) ปัจจัยประชากรศาสตร์ ด้านเพศกลุ่มคณะและระดับ ชั้นปีที่แตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชาด้านการแพทย์และด้านประโยชน์แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านเพศกลุ่มคณะและเกรดเฉลี่ยที่แตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชา ด้านสันทนการแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

6.3 แนวพัฒนาการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรได้รับรู้แนวทางในการกำหนดนโยบายพฤติกรรมความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชา โดยกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคจากหน่วยงานการแพทย์ที่มีการปรับเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชามีหน่วยงานในสังกัดประชาสัมพันธ์ในการรักษาโรคต่างๆ มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อในการนำนโยบายเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคมีการบริการข่าวสารประชาสัมพันธ์การดำเนินการและบูรณาการและภาครัฐควรมีการส่งเสริมสนับสนุนเจ้าหน้าที่ โดยให้ท้องถิ่นเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคอย่างชัดเจนซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของระพีพงศ์ สุพรรณไชยมาตย์ และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประโยชน์และโทษที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้กัญชาในทางการแพทย์และการเปิดเสรีการใช้กัญชา ผลการศึกษาพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับกัญชาทดลองปกติบางประเทศอนุญาตให้ใช้กัญชาเพื่อการผ่อนคลาย คือ การปรับปรุงเกี่ยวกับกฎหมาย และการวางมาตรการอื่นๆ เสริมให้มีความเข้มข้นเพื่อป้องกันการใช้กัญชาในทางที่ผิดไปจากวัตถุประสงค์ของกฎหมาย รวมถึงรัฐไทยพึงประเมินขีดความสามารถของตนว่าสามารถกำกับดูแลการใช้กัญชาได้มากน้อยเพียงใด

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายจัดให้องค์กรและหน่วยงาน ควรที่จะต้องยึดหลักการให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนอย่างจริงจัง เพื่อช่วยเหลือประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.2 ควรสร้างความร่วมมือประสานงานกับทุกๆ ฝ่าย โดยมีการยึดหลักการมีส่วนร่วม ความสำคัญความปลอดภัยความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.3 หน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายแบบแผนในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนอย่างชัดเจนและสามารถนำเอานโยบายนั้นๆ ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 รมรณรงค์ให้บุคลากรเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องนำนโยบายความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนไปปฏิบัติภายในชุมชนอย่างจริงจัง

7.2.2 ผู้บริหารควรกำหนดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชน โดยมีแบบแผนอย่างชัดเจนเป็นกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม

7.2.3 ควรให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดการมีส่วนร่วม การเสียสละ ทั้งพัฒนาการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีประสิทธิภาพ

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกโดยการลงสัมภาษณ์ถึงกระบวนการ รูปแบบ วิธีการดำเนินการในการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

7.3.2 ในส่วนของการวิจัยครั้งต่อไป หลังจากที่ได้มีการดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชน ในศักยภาพการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชน ควรจะเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งด้านขนาดพื้นที่ทำการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์หามาตรการประยุกต์ใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

กฤษณะ มุลมี และคณะ.(2563). การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองคูณ อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร.

วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยธิดา. 10(1). 44-50.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. พิมพ์ครั้งที่ 12.

กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

- ณปภัช จินตภาณุธนสิริ และคณะ. (2563). **ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการคณะบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยนวัตกรรม : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ดลมนัส กาเจ. (2562). **เกษตรกรได้ฤกษ์ ปลุก“กัญชา” ต้นแรกลงดินอย่างถูกกฎหมายแล้ว**. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2565. จาก <https://kasettumkin.com>
- ปรีดาภรณ์ สายจันเกิด และคณะ. (2563). **ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก**. วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. 18(3). 595-603.
- พีร์ พวงมะลิ. (2561). **ทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- เพ็ญพักตร์ พรายคง. (2560). **ความรู้และทัศนคติของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษในอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ระพีพงศ์ สุพรรณไชยมาตย์ และคณะ. (2561). **ประโยชน์และโทษที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้กัญชาในทางการแพทย์และการเปิดเสรีการใช้กัญชา**. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุขสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. 12(1). 71-94.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper and Row Publications.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้กรุณาให้ข้อมูลคำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาเพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*
DEVELOPING A PROGRAM TO STRENGTHEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP
PROGRAM OF SCHOOL ADMINISTRATOR UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

วัลย์ลักษณ์ ชุมพล¹, ธรินธร นามวรรณ²
Walailak Chumpon¹, Tharinthorn Namwan²
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : 64010581051@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 249 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวม 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลุ่มเป้าหมาย 4) เนื้อหา 5) กระบวนการพัฒนา และ 6) การวัดและประเมินผล โปรแกรมโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 Module ได้แก่ Module 1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ Module 2 การสร้างแรงบันดาลใจ Module 3 การกระตุ้นการใช้ปัญญา Module 4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

คำสำคัญ : 1. โปรแกรม 2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3. การเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to investigate the current conditions, desirable conditions and needs of transformational leadership of school administrators, 2) to develop a program to strengthen transformational leadership of school administrators under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1. The design of this study was mixed method. There were 249 samples. The research tools were a questionnaire, a suitable and feasibility assessment form of the transformational leadership enhancement program for school administrators. The statistics used to analyze the data was mean, standard deviation, and $PNI_{Modified}$.

The result revealed that; 1. The overall current conditions of transformational leadership of school administrators under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level. The highest average was Idealized Influence. The overall desirable conditions of transformational leadership of school administrators under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 was at the highest level. The highest average was Individualized Consideration. Having reviewed the needs of transformational leadership, Intellectual Stimulation was the most required element, and the rest which comprised of Individualized Consideration, Idealized Influence and Inspirational Motivation were required in order of priority. 2. There were 6 elements of the program to strengthen transformational leadership of school administrators under Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 including the principle, the objectives, the targets, the contents, the development processes, and the evaluation. The contents divided into 4 modules consisting of Idealized Influence, Inspirational Motivation, Intellectual Stimulation, and Individualized Consideration.

Keywords : 1. Program 2. Transformational leadership 3. Strengthening transformational leadership

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ท่ามกลางสภาวะแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สังคมโลกเกิดแรงกระเพื่อมและเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่มีมากขึ้น กล่าวคือบนเวทีโลกมีการแข่งขันที่สูงขึ้นในแต่ละแขนง ซึ่งส่งผลให้นานาประเทศจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลกให้ได้สูงที่สุดและดีที่สุด นอกจากนี้ยุคปัจจุบันเป็นยุคที่เชื่อมโยงทุกมุมโลกให้ใกล้ชิดมากขึ้นโดยไร้ขีดจำกัดหรือที่เรียกว่า โลกไร้พรมแดน(Globalization) ซึ่งนำมาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา รวดเร็ว และเสมือนจริง ทำให้พฤติกรรมและความคิดของคนทำงานยุคปัจจุบันมีความแตกต่างจากคนยุคก่อน ซึ่งปรากฏการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และการดำเนินกิจกรรมของคนในทุกสังคม ในขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดใน

หลากหลายด้านที่เป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมืองการปกครองรวมถึงการศึกษา ซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยในช่วงของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ถือเป็นช่วงเวลาที่ทำนายที่จะนำประเทศไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีนี้บ่งบอกถึงทิศทางการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทย บรรลุซึ่งวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่ว่าด้วยด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ความสำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึง ต้องอาศัยความเข้าใจ เข้าถึง จึงจะพัฒนาได้โดยใช้ศักยภาพของมนุษย์เป็นตัวนำ ขับเคลื่อนด้วย ปัญญาของคน ต้องลงทุนในมนุษย์ให้เป็นผลผลิตที่ดี ทุกคนได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน และอยู่อย่าง ยั่งยืน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2546)

จากความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รัฐบาลไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการมีความพยายาม เป็นอย่างยิ่งที่จะนำเป้าหมายของการศึกษาเข้าสู่กลไกและทิศทางที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาและ นโยบายการศึกษาซึ่งต้องมีการกำหนดหลักการ กรอบแนวคิด วิสัยทัศน์เป้าหมาย และกรอบแนว ทิศทางการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้ในทุกระดับ ทุกประเภท การศึกษา ที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ผลิต และพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะและความรู้ ความสามารถพร้อมกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่ สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนมีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนมีการนำ ระบบและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขับเคลื่อนการ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพิ่มความเข้มแข็งให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติเป็นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์, 2554) ดังนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษามาก เพราะสถานศึกษาเป็นระบบย่อยของ ระบบการศึกษา และระบบสังคมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม ผู้บริหารยังต้องเป็นภาวะผู้นำที่สามารถควบคุมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบายแผนงานเป้าหมาย และความต้องการของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลและส่งผลให้องค์กรมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป (กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, 2549)

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีอิทธิพลต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างชัดเจน ดังนั้น การเป็นผู้นำจึงจำเป็นต้องมีความสามารถดำเนินกิจกรรมองค์กรภายใต้ความเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้นในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและเหมาะสมกับสถานะแห่งการ เปลี่ยนแปลงนี้คือ “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” (Transformational Leadership) เป็นกระบวนการ วิธีการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมให้กลายเป็นสิ่งใหม่โดยอาศัยองค์ประกอบในการ เปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เช่น การวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง วิธีการ ทำงาน การประยุกต์การทำงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อทำให้องค์กรบรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสามารถทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์,

2554) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ดีนั้น จึงต้องตระหนักถึงองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงเพื่อวิเคราะห์และนำไปพัฒนาองค์การสู่ความเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ Bass และ Riggio (2006) กล่าวว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นการยกระดับการรับรู้ของผู้ตามเกี่ยวกับแรงบันดาลใจโดยผู้นำพยายามกระตุ้นให้ผู้ตามมีแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์(Idealized Influence) การสร้างแรงบันดาลใจ(Inspirational Motivation) การกระตุ้นการใช้ปัญญา(Intellectual Stimulation) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล(Individualized)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างทั่วถึง พร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียนบนพื้นฐานของความเป็นไทยและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และการที่จะทำหน้าที่ให้สมบูรณ์นั้น บุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีจุดแข็งที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการบริหารสถานศึกษาโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ แต่ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษา ยังพบจุดอ่อนที่ยังเป็นอุปสรรค คือ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดแนวนโยบายใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาเดิมในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอน ขาดแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจน และผลของการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมรวมไปถึงความไม่เข้าใจในความแตกต่างของบุคลากร ที่มีหน้าที่หลากหลาย เฉพาะด้าน แต่ยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพในด้านนั้นๆ ได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องบริหารสถานศึกษาอย่างมีวิสัยทัศน์เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและบรรลุตามวัตถุประสงค์และพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2564)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากรและสถานศึกษาให้มีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและเป็นจริง เอาใจใส่และเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากร นำไปสู่การร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานทางการศึกษาอย่างรอบด้าน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 249 คน โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (R. V.Krejcie,& D. W.Morgan, 1970) และการใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละชั้นภูมิแล้วสุ่มแบบง่ายโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 6 คน จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จากนั้นนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาในระยะที่ 1 มาออกแบบยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่ผ่านการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัจจุบันและระดับสภาพที่พึงประสงค์ของ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.25	0.95	มาก	4.70	0.64	มากที่สุด
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.24	0.92	มาก	4.67	0.62	มากที่สุด
3. การกระตุ้นการใช้ปัญญา	4.11	0.94	มาก	4.67	0.61	มากที่สุด
4. การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	4.20	0.96	มาก	4.71	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.20	0.94	มาก	4.69	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20, S.D.=0.94$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่วนระดับสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69, S.D.=0.60$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Priority Needs Index Modified : $PNI_{modified}$) เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและเรียงลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	$PNI_{modified} (I-D)/D$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.70	4.25	0.11	3
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.67	4.24	0.10	4

องค์ประกอบภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ยสภาพที่ พึงประสงค์ (I)	ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน (D)	$PNI_{modified}$ (I-D)/D	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
3. ด้านการกระตุ้นการ ใช้ปัญญา	4.67	4.11	0.14	1
4. ด้านการคำนึงถึง ความเป็นปัจเจกบุคคล	4.71	4.20	0.12	2

จากตารางที่ 2 พบว่า ลำดับความสำคัญความต้องการของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ซึ่งด้านที่มีค่าความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ($PNI_{modified} = 0.14$) รองลงมา คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($PNI_{modified} = 0.12$) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($PNI_{modified} = 0.11$) และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($PNI_{modified} = 0.10$) ตามลำดับ

5.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ส่วนประกอบของโปรแกรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	4.60	0.49	มากที่สุด	4.60	0.49	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.80	0.40	มากที่สุด	4.80	0.40	มากที่สุด
3. กลุ่มเป้าหมาย	4.60	0.49	มากที่สุด	4.80	0.40	มากที่สุด
4. เนื้อหา	4.40	0.49	มาก	4.60	0.49	มากที่สุด
5. กระบวนการพัฒนา	4.60	0.49	มากที่สุด	4.60	0.49	มากที่สุด
6. การวัดและการประเมินผล	4.40	0.49	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
โดยรวม	4.57	0.47	มากที่สุด	4.70	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อนำสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแต่ละองค์ประกอบมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และด้านการสร้างแรงบันดาลใจตามลำดับ ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา เพื่อการตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้เกิดการแสดงความคิดเห็นเพื่อนำเหตุและผลมาช่วยแก้ไขปัญหามุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการใหม่สร้างสรรค์ เพื่อให้เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้นผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hira Khan and Maryam Rehmat(2020) ได้ศึกษาผลกระทบของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงที่มีต่อผลงานของพนักงานผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับแรงจูงใจและกระตุ้นการทำงานที่แท้จริงของผู้ทำงานสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัญพัชร แสงกล้า (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า มีสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อยู่ในลำดับแรก และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชา โสภณนา(2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีสภาพปัจจุบันในภาพรวมระดับมากทุกด้านและมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา มีความต้องการจำเป็นในภาพรวมอยู่ในระดับสูงที่สุด

6.2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยส่วนต่างๆ 6 ส่วน ได้แก่ 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)กลุ่มเป้าหมาย 4)เนื้อหาของโปรแกรม 5)กระบวนการพัฒนา และ 6)การวัดและประเมินผลโปรแกรมแบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่ Module 1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ Module 2 การสร้างแรงบันดาลใจ Module 3 การกระตุ้นการใช้ปัญญา และ Module 4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 5) กระบวนการพัฒนาและ 6) การวัดและประเมินผลโปรแกรม ด้วยวิธีการดำเนินการพัฒนา 3 ระยะ ได้แก่ 1)การอบรม 2)การศึกษาดูงาน และ 3)การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยมีการประเมินแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ 1)การประเมินก่อนการพัฒนา 2)การประเมินระหว่างการพัฒนาและ 3)การประเมินหลังการพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและ

ความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยการจัดโครงสร้างโปรแกรมที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ นั้น สามารถนำไปใช้เสริมสร้างความมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้กับผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีความรู้ เทคนิคและทักษะการบริหารงานภายใต้ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาและเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Charney & Conway (2005) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาไว้ 3 ส่วน ได้แก่ บริบท เป้าหมายและแผน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 นั้นจะต้องมีความพอเหมาะและมีความพอดีเพื่อให้สามารถเกิดความสำเร็จในการพัฒนาได้โดยมีองค์ประกอบของโปรแกรมและสอดคล้องกับแนวคิด Dyer (2013) ได้สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในด้านต่างๆ โดยมีองค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์กลุ่มเป้าหมายเนื้อหากระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผลโปรแกรม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผุสรัตน์ ดอนสถิตย์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีส่วนประกอบดังนี้ 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)กลุ่มเป้าหมาย 4)เนื้อหา 5)การดำเนินการและ 6)การวัดและประเมินผล

7. องค์ความรู้ใหม่

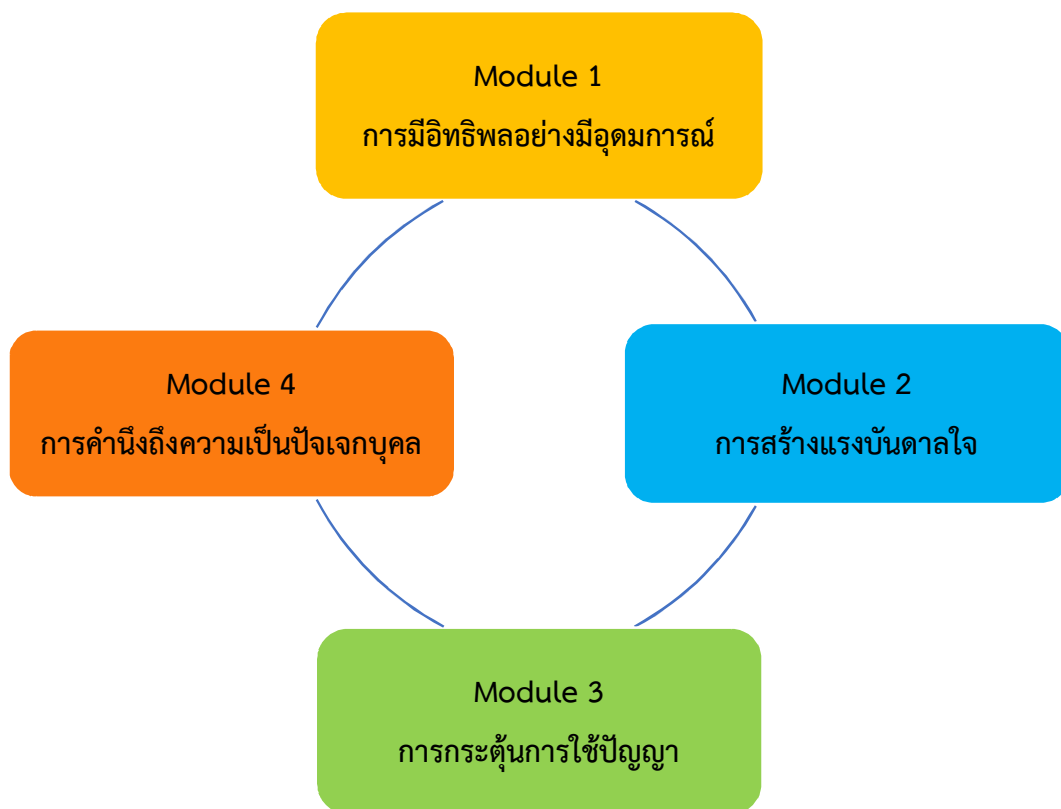
จากผลการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย

1) หลักการของโปรแกรม: เหตุผลและความจำเป็นในการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม: เพื่อนำมาใช้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารและการปฏิบัติงานในหน้าที่ รวมทั้งมีทักษะด้านอุปนิสัย เจตคติ และด้านความฉลาดทางอารมณ์ของการสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารร่วมกันกับเพื่อนครูและผู้บริหารด้วยกัน ส่งเสริมการกระตุ้นการใช้ปัญญา พัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร พัฒนาบุคลากรพัฒนาสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในองค์กรและผู้นำทางวิชาการ และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

3) กลุ่มเป้าหมาย: ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

4) เนื้อหาของโปรแกรม:

ภาพที่ 1 เนื้อหากิจกรรมของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5) กระบวนการพัฒนาของโปรแกรม: กระบวนการพัฒนาของโปรแกรมจะใช้วิธีการพัฒนา 3 วิธี ได้แก่ 1) การอบรม 2) การศึกษาดูงาน และ 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และใช้เวลาในการพัฒนาตามหลักการพัฒนาภาวะผู้นำ อัตราส่วน 70 : 20 : 10 จำนวนทั้งสิ้น 126 ชั่วโมง

6) การวัดและประเมินผลโปรแกรม: การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา ได้แก่ ประเมินก่อนการพัฒนา โดยการประเมินตนเอง/ประเมินระหว่างการพัฒนาโดยการสังเกตพฤติกรรม ความสนใจ การซักถามข้อคิดเห็น การทดสอบ และการประเมินใบงาน/ประเมินหลังการพัฒนา โดยการประเมินการรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรม ประเมินจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเพื่อนครูและประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนา

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ต้องกำหนดนโยบาย และมีแนวทางการพัฒนาบุคลากร ประเภทผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มงาน ให้ได้รับการพัฒนาการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามโปรแกรมนี้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา และมีการนิเทศติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรนำวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาอบรมให้ความรู้ พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติตามรูปแบบของโปรแกรม เพื่อให้การพัฒนาบรรลุวัตถุประสงค์ของโปรแกรม

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรตำแหน่งอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เช่น ครู บุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น

8.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการศึกษาในรูปแบบและวิธีการอื่นๆ

9. เอกสารอ้างอิง

- กัญพัชร แสงกล้า. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธวัช บุญยมณี. (2550). ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ประชา ไสภณนา. (2563). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุสรัตน์ ดอนสถิตย์. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2552). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). ชลบุรี : มนตรี.
- Dyer, J.W.G. and others. (2013). **Team Building : Proven Strategies for Improving Team Performance**. 5th ed. USA : John Wiley & Sons, Inc.
- Hira Khan and Maryam Rehmat. (2020). Impact of transformational leadership on work performance, burnout and social loafing: a mediation model. **Future Business Journal**. 6(1). 1-13.
- Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Tichy, N. and Devanna, M. A. (1986). **The Transformational Leader**. New Jersey : John Wiley and S.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้ คำปรึกษาชี้แนะและตรวจสอบแก้ไขในการจัดทำงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณ นายประมวล ต้นทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเหล่าตามาอุดมชัย นายสมร นามคุณ ข้าราชการ บำนาญ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองคูขาด ดร.เพ็ญพัทธ์ ภูมิมาลา ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านหนองคูขาด นางลำไผ่ วันจงคำผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนพยอม และ ดร.วิทย์ธร พันธุ์สอาด ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโสภณาร่า ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูหัวหน้ากลุ่มงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่กรุณาให้ ข้อมูลและตอบแบบสอบถามของผู้วิจัยประโยชน์และคุณค่าอันพึงได้จากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบ เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดาบุพการีครูคณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน สนับสนุนและเป็นขวัญกำลังใจ ให้งานวิจัยฉบับนี้ประสบความสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง ตลอดไป

GROWTH MINDSET: กรอบความคิดเติบโตหัวใจสำคัญสำหรับนักศึกษาครูยุคใหม่*
GROWTH MINDSET: THE GROWTH MINDSET IS THE HEART OF THE
NEW GENERATION OF STUDENT TEACHERS

ชนมน สุขวงศ์¹

Chanamon Sookawong¹

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ¹

Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University, Thailand.¹

Email : chanamonsookawong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของกรอบความคิดเติบโตสำหรับนักศึกษาครูยุคใหม่เพราะในชีวิตประจำวันบุคคลจะมีการตีความหมายของเหตุการณ์และมีการแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์โดยอาศัยรูปแบบของกรอบความคิดที่ตนมีความเชื่ออยู่เดิม กรอบความคิด (Mindset) เป็นความเชื่อของบุคคลที่ส่งผลต่อความคิด เชาวน์ปัญญา ความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเองที่จะชี้นำการแสดงออกทางพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ลักษณะความแตกต่างของความเชื่อของบุคคลนั้น จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เชื่อว่าเชาวน์ปัญญา หรือความสามารถของบุคคลนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้เรียกว่ากรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) และกลุ่มที่เชื่อว่าเชาวน์ปัญญาหรือแนวความคิดของบุคคลเปลี่ยนแปลงไม่ได้เรียกว่ากรอบความคิดยึดติด (Fixed Mindset) ซึ่งกรอบความคิดทั้ง 2 ประเภทนี้ เป็นความเชื่อเฉพาะของบุคคลอันเป็นผลจากประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ผ่านมาในอดีต กรอบความคิดเติบโตมีความจำเป็นต่อนักศึกษาครูเพราะบุคคลที่จะประกอบอาชีพครูจะต้องมีคุณลักษณะแสวงหาแนวความคิดใหม่ ชอบความท้าทาย ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากคำวิจารณ์ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นของนักศึกษาครูที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนเพื่อที่จะถ่ายทอดมุมมอง ความเชื่อที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนจนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ : 1. นักศึกษาครู 2. กรอบความคิด 3. กรอบความคิดเติบโต

ABSTRACT

The Objectives of the article wereto point out the importance of the Growing Mindset for the new generation ofteachers because in everyday life people interpret the meaning of events and expressthemselfs in response to events based on the framework. The idea that they had originallybelieved. Mindset is a person's beliefs that influence their thoughts, intelligence, abilities, attitudes, and behaviors about

themselves that will guide behavioral expression in different lifestyles. Characteristics of different beliefs of a person can be classified into 2 groups: a group that believes that an individual's intelligence or ability can be changed, called a growth mindset, and a group that believes that intelligence or a concept is unchangeable, called a fixed mindset. These two types of mindset are individual beliefs as a result of past experiences and learnings. A growth mindset is necessary for teacher students because a person who wants to become a teacher must have the ability to seek new ideas, like a challenge, not succumb to obstacles, learn and develop oneself from criticism, which is a necessary trait of student teachers to be good role models for learners in order to convey their point of view. Beliefs that affect the lives of learners until they can develop themselves to their full potential.

Keywords : 1. Student teachers 2. Mindset 3. Growth Mindset

1. บทนำ

การดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นก่อให้เกิดเป็นแรงกดดัน ความตึงเครียดมากยิ่งขึ้นส่งผลให้บุคคลมีวิธีคิดที่แตกต่างกัน บุคคลบางกลุ่มคิดแบบเปิดกว้างที่จะเรียนรู้บุคคลบางกลุ่มปิดกั้นตัวเองจากการเรียนรู้ซึ่งวิธีคิดที่แตกต่างของคนทั้งสองแบบนี้ส่งผลกระทบต่อมุมมองที่มีต่อโลกและคนรอบตัวเรา บุคคลจึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิด การรับมือกับปัญหาและความท้าทายในหลายด้านได้อย่างเหมาะสม โดยบุคคลต้องพัฒนาตนเองทั้งในด้านกระบวนการทางความคิดและการกระทำให้มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อเผชิญกับอุปสรรค ความท้าทาย ความยากลำบากหรือผลสะท้อนเชิงลบที่อาจส่งผลให้บุคคลเกิดความท้อแท้และล้มเลิก การทำภาระหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วง Carol Dweck (2017) ค้นพบว่าสิ่งที่ทำให้บุคคลมีมุมมองที่แตกต่างกันในเรื่องเดียวกันสิ่งที่ควบคุมความคิด เจตคติ ความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล เป็นผลมาจากสิ่งที่เรียกว่ากรอบความคิด (Mindset) โดยกรอบความคิดที่บุคคลมีจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การเรียนรู้ของบุคคลอยู่เบื้องหลังผลลัพธ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตของเราและมีผลต่อการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ รวมถึงสร้างให้บุคคลก้าวสู่ความสำเร็จที่มากน้อยในระดับที่ต่างกัน ซึ่งอิทธิพลของกรอบความคิดสามารถบั่นทอนหรือสร้างศักยภาพบุคคลได้ บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้การพัฒนากรอบความคิดนี้ให้เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพในตนเองและเพื่อรับมือกับสถานการณ์ทางลบที่อาจเกิดขึ้นมาในชีวิตตนเองได้อย่างสมเหตุสมผล ลักษณะความแตกต่างของความคิด ความเชื่อของบุคคลนั้นสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เชื่อว่าเราแก้ปัญหาหรือความสามารถของบุคคลนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้เรียกว่ากรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) และกลุ่มที่เชื่อว่าเราแก้ปัญหาหรือแนวความคิดของมนุษย์ไม่น่าเปลี่ยนแปลงได้เรียกว่ากรอบความคิดยึดติด (Fixed Mindset)

ธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนล้วนต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตแต่ในความเป็นจริงนั้น ไม่ใช่ทุกคนสามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จของตนเองได้อะไรทำให้บางคนประสบความสำเร็จมากกว่าคนอื่นและอะไรทำให้หลายคนล้มเหลวเนื่องจากกรอบความคิดเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เสมือนเข็มทิศที่ชี้นำชีวิตที่บุคคลมีอยู่ในใจอยู่แล้ว กรอบความคิดจึงมีอิทธิพลอย่างสูงต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของบุคคลบุคคลที่มีกรอบความคิดเติบโตมักจะให้ความสำคัญต่อการแสวงหา แนวความคิดใหม่ แสวงหาความท้าทายเพื่อส่งเสริมให้ตนเองได้เรียนรู้และมีความเพียรพยายามที่สูงขึ้นรวมทั้งมีความพยายามและฝึกฝนตนเองอย่างหนักเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ในขณะที่บุคคลที่มีกรอบความคิดยึดติดมักมีความเชื่อว่าการใช้ความพยายามสะท้อนถึงการด้อยความสามารถเพราะหากเป็นผู้ที่มีความสามารถแล้วไม่จำเป็นต้องอาศัยความพยายามในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยเชื่อว่าสติปัญญาของตนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาได้แสดงออกถึงการหลีกเลี่ยงความท้าทายและมีความเพียรพยายามที่ต่ำ (Dweck, 2017; Fiona, 2018; Truax, 2018)

ครูเป็นอาชีพหนึ่งที่จะต้องมีการเติบโตเนื่องจากกรอบความคิดเติบโตเป็นความเชื่อที่สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนั้นทำงานอย่างมีความสุข มีความเป็นมืออาชีพมีความรอบรู้เชี่ยวชาญชำนาญในวิชาชีพของตนสามารถที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพครูได้เป็นอย่างดี เพราะมีการลงมือทำอย่างจริงจัง มุ่งมั่นตั้งใจให้เกิดผลงานที่ดีที่สุดกรอบความคิดเติบโตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยให้ครูยุคใหม่สามารถที่จะปรับตัวและยืดหยุ่นกับการทำงานภายใต้บริบทของโรงเรียนและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งผู้เขียนได้ทบทวนบทความวิจัย และเอกสารต่าง ๆ จึงมองเห็นว่าควรปลูกฝังกรอบความคิดเติบโตตั้งแต่บุคคลนั้นยังเป็นนักศึกษาครู ผู้ซึ่งในอนาคตจะสำเร็จการศึกษาเป็นแม่พิมพ์ของชาติให้นักศึกษาครูเป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งด้าน ร่างกายจิตใจ ความรู้ และสติปัญญา จึงทำให้เห็นว่ นักศึกษาครูในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริม การปลูกฝัง กรอบความคิดที่ถูกต้องและพัฒนากรอบแนวคิดแบบเติบโตเพื่อให้นักศึกษาที่มีคุณภาพและเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังนั้นในบทความนี้จะนำเสนอแนวทางในการส่งเสริม กรอบความคิดเติบโตให้เกิดขึ้นในนักศึกษาครูก่อนที่จะก้าวเข้าสู่อาชีพครู บทความนี้ผู้เขียนได้อธิบาย และนำเสนอไว้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1)ความแตกต่างระหว่างกรอบความคิดยึดติดกับกรอบความคิดเติบโต 2)ความสำคัญและความจำเป็นของกรอบความคิดเติบโตที่มีต่อนักศึกษาครู 3)คุณลักษณะ กรอบความคิดเติบโตของนักศึกษาครูยุคใหม่ และ 4)แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม กรอบความคิดเติบโตสำหรับนักศึกษาครู

2. ความแตกต่างระหว่างกรอบความคิดยึดติดกับกรอบความคิดเติบโต

เวลาที่คนต้องปรับเปลี่ยนหรือทำสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิม บุคคลที่มีกรอบความคิดแบบยึดติดมักจะมีคำพูดว่าคงทำไม่ได้หรือไม่คิดว่าจะต้องเปลี่ยนเพราะติดอยู่แล้ว ซึ่งเป็นความเชื่อของบุคคลที่มีต่อเชาวน์ปัญญา ความสามารถว่ามีอยู่อย่างจำกัดที่บุคคลยึดติดจนยากที่จะเปลี่ยนแปลงทั้งนี้เป็นเพราะบุคคลตั้งกรอบทัศนคติและความเชื่อให้ตนเองแบบจำกัดทำให้เป็นสิ่งที่ขัดขวางต่อการพัฒนาตนเอง ส่วนคนที่มีกรอบความคิดเติบโตจะมีความเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ ให้ดีขึ้นได้โดยใช้การฝึกหัด สังสมประสบการณ์และมีความมุ่งมั่นพยายามการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ใช้กระบวนการเรียนรู้ไปสู่การประสบความสำเร็จ กรอบความคิดของบุคคลจึงส่งผลต่อ

พฤติกรรมของคนเราในเรื่องต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต กรอบความคิดจะสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลมองโลกแบบไหนและใช้วิธีการใดในการจัดการกับปัญหาที่เรามี (จิตรา ดุษฎีเมธา, 2564)

กรอบความคิด → พฤติกรรม → ผลลัพธ์

ภาพที่ 1 การทำงานของกรอบความคิดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและผลลัพธ์

ตัวอย่างเช่น “ไม่ใช่นักเรียนทุกคนจะเก่งคณิตศาสตร์” หากบุคคลมีกรอบความคิดแบบยึดติดเขาจะคิดและเชื่อว่าเราไม่ได้เกิดมาเพื่อจะเก่งคณิตศาสตร์ จึงหลีกเลี่ยงความเสี่ยงโดยไม่ทำโจทย์นั้นและถ้ากรอบความคิดดังกล่าวยังทำงานทุกครั้งที่ต้องเรียนวิชาคณิตศาสตร์จะส่งผลลัพธ์ในระยะยาวทำให้ขาดโอกาสในการเรียนรู้แต่หากบุคคลนั้นมีกรอบความคิดเติบโตเขาจะมีความพยายามเมื่อเจอโจทย์ยากเขาจะให้ความสำคัญและเห็นคุณค่ากับความเพียรพยายาม มีมุมมองด้านบวกในการเรียนรู้จนสามารถประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

จากการสังเคราะห์บทความและงานวิจัย (Bostwick & Becker-Blease, 2018; Dweck & Yeager, 2019; ปวีณา อ่อนใจเอื้อ, 2562) บุคคลที่มีกรอบความคิดต่างกันจะมีรูปแบบของกระบวนการคิดมุมมองและพฤติกรรมต่อสถานการณ์ที่แตกต่างกันในด้านต่างๆ สรุปความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีกรอบความคิดยึดติดกับกรอบความคิดเติบโต โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีกรอบความคิดยึดติดกับกรอบความคิดเติบโต

ประเด็น	กรอบความคิดยึดติด	กรอบความคิดเติบโต
มุมมองต่อความเชื่อเกี่ยวกับสติปัญญาของตนเอง	เชื่อว่าบุคคลเกิดมาพร้อมกับความสามารถและระดับสติปัญญาที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ด้วยการคิดและเชื่อเช่นนี้จึงส่งผลให้บุคคลยอมรับสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาตั้งแต่กำเนิดว่าเป็นสิ่งที่ตายตัวจึงไม่ให้ความสำคัญกับความพยายาม	เชื่อว่าบุคคลเกิดมาพร้อมกับระดับสติปัญญาที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยการสะสมความรู้ การทุ่มเททำงานอย่างหนัก การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้บุคคลมีศักยภาพที่สูงขึ้นได้
มุมมองต่อปัญหาและอุปสรรค	มักจะหลีกเลี่ยงงานที่ท้าทายหลบเลี่ยงงานที่มีอุปสรรค มองเห็นอุปสรรคเป็นภัยคุกคามเพราะจะทำให้พวกเขาพบกับความผิดพลาด	ชอบกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถมองว่าปัญหาและอุปสรรคเป็นโอกาสในการเรียนรู้
มุมมองต่อผลสะท้อนหรือคำวิพากษ์วิจารณ์	มักจะเพิกเฉยต่อการวิจารณ์หลีกเลี่ยงคำตำหนิแม้ว่าการวิจารณ์นั้นจะเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ปฏิเสธผลสะท้อนกลับที่ช่วยให้พัฒนาขึ้น	มีความเชื่อว่าผลสะท้อนหรือคำวิพากษ์วิจารณ์เป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลที่ทำให้พัฒนาตนเองเปิดรับทุกคำวิจารณ์ใช้ประโยชน์จากผลสะท้อนกลับเพื่อการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

ประเด็น	กรอบความคิดยึดติด	กรอบความคิดเติบโต
การตอบสนองต่อความล้มเหลว	เมื่อเผชิญหน้ากับความล้มเหลวจะตำหนิและโทษผู้อื่นกล่าวอ้างถึงสาเหตุที่ตนเองไม่สามารถควบคุมได้ทั้งจากสถานการณ์หรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องว่าเป็นสาเหตุของความล้มเหลว	นำข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์หาสาเหตุและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ความล้มเหลวไม่ได้ทำให้บุคคลเกิดความท้อใจ
เป้าหมายในการเรียนรู้	ตั้งเป้าหมายแบบมุ่งเน้นผลงานและเป้าหมายนั้นต้องสามารถทำให้สำเร็จได้โดยอาศัยแรงจูงใจภายนอก เช่น การได้รางวัลเพื่อจูงใจในการแสดงพฤติกรรม	ตั้งเป้าหมายแบบมุ่งเน้นการเรียนรู้ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายด้วยความมุ่งมั่น อดทน อดสาหัสแม้ว่าจะพบอุปสรรคหรือปัญหาาก็จะไม่เลิกล้มความพยายามโดยอาศัยแรงจูงใจภายในเป็นตัวผลักดันในการแสดงพฤติกรรม

3. ความสำคัญและความจำเป็นของกรอบความคิดเติบโตที่มีต่อนักศึกษาครู

เหตุใดนักศึกษาบางคนเมื่อประสบกับความล้มเหลวจะคิดว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้แต่ในขณะเดียวกันนักศึกษาบางส่วนกลับคิดว่าความล้มเหลวคือผลลัพธ์เชิงลบโดยบุคคลที่มีกรอบความคิดแตกต่างกันจะมีแนวความคิด ทักษะ ความเชื่อ เป้าหมายในการดำเนินชีวิต การตอบสนองต่อความพ่ายแพ้และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างชัดเจนผู้เรียนที่มีกรอบความคิดเติบโตจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้มากกว่าปรับตัวได้กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดีและมีความอดทนมากกว่าเนื่องจากผู้เรียนจะเชื่อว่าความสามารถสร้างได้จึงตั้งใจทำงานเต็มที่และพร้อมเรียนรู้ผ่านอุปสรรคแต่ผู้เรียนที่มีกรอบความคิดแบบยึดติดจะยึดติดว่าทักษะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ความตั้งใจทำงานต่ำเพราะคิดว่าตั้งแต่ต้นว่าทำไม่สำเร็จ ซึ่งหากครูผู้สอนมอบหมายงานยากให้กับนักศึกษาที่มีกรอบความคิดแบบยึดติดพวกเขาจะตั้งคำถามว่าทำไมต้องเป็นฉันเขาจะรู้สึกว่าเขาถูกเอาเปรียบและจะพยายามผลักดันขึ้นนั้นให้พ้นตัวให้เร็วที่สุดพวกเขาจึงมีโอกาสน้อยที่จะเติบโตเพราะในใจมีแต่ความรู้สึกว่าได้เปรียบหรือเสียเปรียบตลอดเวลา เขาจะไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกฝนเพื่อพัฒนาฝีมือตนเองให้ดีขึ้น

นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่เต็มไปด้วยความเครียดของการแข่งขัน ต้องพัฒนาตนทั้งศักยภาพในการเรียนและความรับผิดชอบต่อตนเอง เนื่องจากการเรียนที่มีเนื้อหาที่ซับซ้อน หลากหลายและงานที่มีความยากเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความท้อแท้และแรงจูงใจในการเรียนต่ำ นักศึกษาบางส่วนจึงไม่ใส่ใจการเรียน ขาดเรียนบ่อยไม่สนใจบทเรียนการสร้างความเชื่อแบบกรอบความคิดเติบโตจึงสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักศึกษาซึ่งกรอบความคิดเติบโตของคนเราจะทำให้บุคคลก้าวข้ามข้อจำกัดในชีวิตได้ นักศึกษาที่มีกรอบความคิดยึดติดจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ปิดกั้นความสามารถของตนเองเพียงเพราะเชื่อว่าตนเองทำไม่ได้หรือกลัวที่จะทำ

แล้วดูแยะในสายตาคนอื่น ไม่กล้าที่จะพัฒนาตนเองไม่พร้อมที่จะพยายามต่อสู้กับปัญหา เหตุผลทั้งหมดนี้จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาที่อยู่ในกรอบความคิดยึดติดมีปัญหาในการเรียนส่งผลต่อความสำเร็จและอนาคตที่ดีของพวกเขาได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนกรอบความคิดของนักศึกษาให้เกิดเป็นกรอบความคิดเติบโตเพื่อให้พวกเขาสามารถก้าวข้ามสิ่งกีดขวางความสามารถและมุ่งสู่ความสำเร็จในอนาคต

ผู้ที่ประกอบอาชีพครูได้นั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยผ่านการฝึกอบรมหรือสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรอื่นทั้งยังต้องถูกปลูกฝังความคิดให้มีความรักในการเรียนรู้ตลอดจนพยายามหาความรู้และวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและผู้เรียนการเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะเกิดขึ้นได้จากสองประเด็น คือ การมีครูที่กระตือรือร้นที่จะสอนและการมีนักศึกษาที่กระตือรือร้นที่จะเรียน โดยจะต้องเกิดจากที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องมีกรอบความคิดเติบโตดังนั้นการสร้างกรอบความคิดเติบโตจึงสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครูเพื่อเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่เน้นในเรื่องของการเสริมสร้างแรงจูงใจ มีลักษณะรักในการเรียนรู้ มีแรงจูงใจในการเรียนและการทำงาน มีความอดทน และการฝึกฝนที่จะต้องมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์เฉพาะของตนเพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดสู่นักเรียนของตนเองในอนาคต กระบวนการปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักศึกษาครูก่อนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เป็นไปตามลักษณะของครูที่ดีดังเหตุผลข้างต้นนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องเริ่มที่การเปลี่ยนความคิด ความเชื่อของนักศึกษาครูให้มีลักษณะกรอบความคิดเติบโตและเมื่อนักศึกษาครูมีกรอบความคิดเติบโตก็จะสามารถถ่ายทอดลักษณะความคิด ความเชื่อและสามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน ผ่านกระบวนการเรียนการสอน การให้คำชมและการให้คำแนะนำที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเชื่อว่าสติปัญญาสามารถเพิ่มขึ้นได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้และการหมั่นฝึกฝน โดยครูต้องสร้างค่านิยมให้แก่ลูกศิษย์ว่าความล้มเหลวไม่ว่าในเรื่องใดๆ จะเป็นเส้นทางหรือถนนไปสู่การเรียนรู้และความสำเร็จ หากเราไม่ท้อถอยหรือยอมแพ้ความยากลำบากและความล้มเหลวคือธรรมชาติส่วนหนึ่งของการเรียนรู้

ดังนั้น ประโยชน์ที่สำคัญที่สุดของการมีกรอบความคิดเติบโตในยุคปัจจุบันคือทำให้ผู้เรียนมีความต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่ท้าทายความสามารถแม้ว่าบทเรียนจะยากหรือพบกับปัญหาและอุปสรรค นักศึกษาต้องคงความมุ่งมั่นในการเรียนเรียนรู้ในสิ่งที่ยังไม่เคยเรียนรู้และไม่กลัวความล้มเหลวเพราะมีแนวคิดที่ว่าความล้มเหลวนำมาซึ่งการเรียนรู้และพัฒนาเสมอทุกคนจึงสามารถที่จะใช้กรอบความคิดเติบโตในการบรรลุผลลัพธ์ตามที่ต้องการได้โดยไม่ต้องเป็นอัจฉริยะหรือมีพรสวรรค์และสิ่งสำคัญคือเราสามารถเปลี่ยนกรอบความคิดในช่วงไหนของชีวิตก็ได้เพื่อที่จะประสบความสำเร็จและได้รับความพึงพอใจอย่างแท้จริงความคิดของเราจะนำเราไปสู่อนาคตตามที่เราคิดหากเราคิดว่าเราทำไม่ได้ เราก็จะทำไม่ได้หากคิดว่าเราทำได้เราก็ทำได้ กรอบความคิดของเราจึงส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในอนาคตได้ (Hildrew, 2018; Dweck&Yeager, 2019; Zeeb, Ostertag&Renkl, 2020)

สรุปความสำคัญและความจำเป็นของกรอบความคิดเติบโตที่มีต่อนักศึกษาครู คือนักศึกษาครูที่มีกรอบความคิดเติบโตจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้มากกว่ารวมถึงกรอบความคิดของนักศึกษาคูรนอกจากจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมในการพัฒนาตนเองของ

นักศึกษาแล้วยังส่งผลไปถึงมุมมองและการสนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในอนาคตด้วย เพราะครูที่มีกรอบความคิดเติบโตจะทุ่มเทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้

4. คุณลักษณะกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษาครูยุคใหม่

กรอบความคิดเติบโตเปรียบเสมือนเข็มทิศที่เราตั้งไว้ในจิตสำนึกของตนเองซึ่งจะเป็นแรงผลักดันจากภายในให้เราประสบความสำเร็จโดยเชื่อมั่นว่าศักยภาพของมนุษย์มีอยู่อย่างไม่จำกัด ดังนั้นการพัฒนานักศึกษาครูให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งด้านการเรียน การทำงานและการดำเนินชีวิตจำเป็นต้องพัฒนาให้นักศึกษามีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพครูแล้วนั้นนักศึกษาครูยังต้องเชื่อว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาได้ทั้งด้าน เชาวน์ปัญญา ทักษะ และบุคลิกภาพโดยการแสวงหาโอกาสในการพัฒนาตนเองตลอดเวลาพร้อมที่จะเป็นครูต้นแบบที่ดีให้กับผู้เรียนช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมได้กรอบความคิดเติบโตมีความสำคัญหลายประการทำให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และแสวงหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ อีกทั้งมีอิทธิพลต่อ แรงจูงใจภายใน ของผู้เรียนรวมถึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความมุ่งมั่นพยายามและการพึ่งพาตนเอง ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนที่มีกรอบความคิดเติบโตจะเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพชอบทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถ ใช้ความมุ่งมั่นพยายามในการเรียนรู้ ชอบเรียนรู้ด้วยตนเองและมีแนวโน้มว่าจะเป็นบุคคลที่เรียนรู้ตลอดชีวิต(Smith & Firth, 2018; DeLuca, Coombs & LaPointe-McEwan, 2019; Zeeb, Ostertag & Renkl, 2020; วิชัย วงษ์ใหญ่ และคณะ, 2563) กรอบความคิดเติบโตถือว่าเป็นหัวใจสำคัญสำหรับนักศึกษาครูยุคใหม่ สรุปได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. นักศึกษาครูที่มีกรอบความคิดเติบโตจะเข้าใจและยอมรับในตนเอง เปิดใจรับข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตนเองไม่ว่าจะเป็นเชิงบวกหรือเชิงลบ หากเขาถูกวิจารณ์ในเชิงลบเขาจะไม่ท้อถอยหรือลด ความพยายามลงไม่เสียกำลังใจเมื่อถูกวิพากษ์วิจารณ์ โดยสิ่งที่เกิดขึ้นอาจจะยังไม่บรรลุเป้าหมายแต่ เขาก็มีความยินดีที่จะพาตนเองให้บรรลุตามเป้าหมายโดยไม่กล่าวโทษบุคคลอื่นหรือสิ่งแวดล้อม

2. นักศึกษาครูที่มีกรอบความคิดเติบโตจะเชื่อในศักยภาพทางปัญญาของตนเองรับรู้ ว่าความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิด ความถนัดและความสามารถพิเศษเป็นสิ่งที่ไม่ ถาวร สามารถพัฒนาหรือสร้างได้โดยการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ การฝึกฝนในเรื่องนั้นอย่างหนักหรือการ ฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นมองว่าความพยายามเป็นสิ่ง สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ

3. นักศึกษาครูที่มีกรอบความคิดเติบโตจะกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ยินดีที่จะได้ทำงานที่มี ความยากหรืองานที่ไม่ตรงกับความสามารถของตนเองชอบที่จะเรียนรู้จากปัญหาสนุกเวลาที่เจอโจทย์ ยากๆ รับมือกับความท้าทายแสดงการตอบสนองที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ โดยผู้เรียนที่มีกรอบความคิด เติบโตจะมีแรงจูงใจภายในที่ไม่ต้องอาศัยสิ่งจูงใจจากภายนอกซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่พึงปรารถนาสำหรับ ผู้เรียนในยุคปัจจุบันหากผู้เรียนมีแรงจูงใจภายในจะทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น รวมทั้งมีความมุ่งมั่นพยายามในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. นักศึกษาครูที่มีกรอบความคิดเติบโตจะมองเห็นความผิดพลาดเป็นโอกาสในการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับความพยายามและฟื้นตัวกลับได้เมื่อเผชิญหน้ากับความล้มเหลวพวกเขากำหนดความล้มเหลวไว้กับการขาดความพยายามมากกว่าการขาดความสามารถของสติปัญญาเมื่อพบกับอุปสรรคหรือเผชิญกับปัญหาก็จะพยายามทบทวนหาข้อผิดพลาดหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

สรุปคุณลักษณะกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษาครูยุคใหม่ คือ นักศึกษาครูจะเข้าใจและยอมรับในตนเองพร้อมที่จะเปิดใจรับข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตนเอง เชื่อในศักยภาพทางปัญญาของตนเอง กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง ไม่หยุดที่จะเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการใฝ่รู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมไปถึงการมีความเชื่อว่าทุกคนสามารถเติบโตและพัฒนาได้และมองเห็นความผิดพลาดเป็นโอกาสในการเรียนรู้ กรอบความคิดเติบโตของนักศึกษาครูจึงเป็นรากฐานของการปฏิบัติงานในวิชาชีพครู ซึ่งช่วยให้นักศึกษาตั้งใจทุ่มเทในการทำงานรักในสิ่งที่ตนเองทำและยังคงรักในสิ่งนั้นแม้ต้องเผชิญกับความยากลำบากครูที่มีกรอบความคิดเติบโตคือครูที่มีความเชื่อว่า “ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ” นักศึกษาครูจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีกรอบแนวคิดแบบเติบโตเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับผู้เรียน ไม่ย่อท้อต่อปัญหา รักที่จะเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียนแสวงหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถและธรรมชาติของผู้เรียนจนประสบความสำเร็จอีกทั้งยังเป็นตัวแบบที่ดีให้กับนักเรียนทางด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนกรอบความคิดของนักศึกษาครูจึงเป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา เมื่อกรอบความคิดเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ ก็เปลี่ยนตาม

5. แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตสำหรับนักศึกษาครู

การสร้างกรอบความคิดเติบโตไม่ใช่เรื่องไกลตัวหากเป็นเรื่องของการปลูกฝังและย้ำเตือนการสร้างทัศนคติใหม่โดยให้ผู้เรียนจัดการกับความล้มเหลวของตนเองและสร้างโอกาสเพื่อพัฒนาหัวใจสำคัญของการสร้างความเปลี่ยนแปลงคือความเชื่อการปรับกรอบความคิดยึดติดสู่กรอบความคิดเติบโตจึงเป็นสิ่งที่นำไปสู่การโน้มน้าวหรือนำไปสู่การสร้างความสำเร็จในแนวนั้นให้เกิดขึ้นโดยที่เราสามารถเปลี่ยนกรอบความคิดในช่วงไหนของชีวิตก็ได้ เพื่อที่จะประสบความสำเร็จและได้รับความพึงพอใจอย่างแท้จริง ซึ่งความเชื่อและพฤติกรรมครูถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อกรอบความคิดของนักเรียนพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนที่ครูบางคนทุ่มเทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่เพราะเชื่อว่าผู้เรียนของตนเองจะสามารถพัฒนาศักยภาพได้ หากผู้เรียนเหล่านั้นได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมและความพยายามที่จะเรียนรู้ ซึ่งความเชื่อนี้จะส่งผลต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายกับชีวิตของผู้เรียน นำทักษะการจัดการชั้นเรียนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนบนพื้นฐานความต้องการของมนุษย์อย่างเท่าเทียมขณะที่ครูบางคนเชื่อว่าศักยภาพหรือความสามารถของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีมาตั้งแต่เกิด เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ดังนั้นถึงแม้ว่าจะหาวิธีการสนับสนุนการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนก็ไม่สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้นการสอนของครูจะใช้วิธีสอนในลักษณะเดียวกันกับนักเรียนทุกคน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพราะครูมีความเชื่อว่าความสามารถของนักเรียนไม่สามารถ

พัฒนาได้ด้วยความพยายามและนำไปสู่พฤติกรรมของครูที่บันทึกจิตใจและส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อเช่นนั้นตามไปด้วย ทำให้เห็นว่ากรอบความคิดที่แตกต่างของครูส่งผลต่อพฤติกรรมการพัฒนาผู้เรียนอย่างยิ่ง

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตสำหรับนักศึกษาครู (Bostwick & Becker-Blease, 2018; Silver & Stafford, 2017; Hildrew, 2018; Weber, 2018; ธนะดี และคณะ, 2561; ปัทมาภรณ์ ศรีราชภู, 2561; กุสุมา ยกชูและคณะ, 2562) สามารถดำเนินการได้โดยสอดแทรกกิจกรรมกระตุ้นกรอบความคิดเติบโตให้กับผู้เรียนไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดกรอบความคิดเติบโตสามารถทำได้โดยทำให้ผู้เรียนเชื่อมั่นว่าเขาสามารถเรียนรู้ได้ สอนโดยเน้นว่าความผิดพลาดเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราได้เรียนรู้ สอนและมอบหมายงานที่ท้าทายความสามารถ ให้ข้อมูลย้อนกลับที่มุ่งเน้นเรื่องความพยายามแทนความฉลาดหรือความสามารถ ส่งผลทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจภายในและมีความมุ่งมั่นพยายามนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ พฤติกรรมผู้สอนเพื่อพัฒนากรอบแนวคิดเติบโตให้นักศึกษาครู ผู้เขียนจึงขอเสนอตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 2 พฤติกรรมผู้สอนเพื่อพัฒนากรอบแนวคิดเติบโตให้นักศึกษาครู

พฤติกรรมผู้สอน	แนวทางการพัฒนากรอบความคิดเติบโต	ผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาครู
สอนโดยเน้นว่าความผิดพลาดเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราได้เรียนรู้	อธิบายถึงความสำคัญของความผิดพลาดว่าเป็นโอกาสที่จะทำให้เราได้เรียนรู้และทำให้เราพัฒนาหรือเก่งขึ้น สอนให้นักศึกษารับมือกับความพ่ายแพ้โดยมองว่าความล้มเหลวไม่ได้เกิดจากความโง่เขลา แต่เป็นสัญญาณบอกให้เพิ่มความพยายาม	สามารถแก้ปัญหาและมีความมุ่งมั่นในการยืนหยัดต่อสู้กับความผิดพลาดและความล้มเหลวในการเรียนนักศึกษาจะเห็นว่าการทำงานอะไรใหม่ๆ เสี่ยงผิดถูกบ้างไม่ใช่สิ่งที่น่าเสียหายอะไร ไม่ถอดใจเมื่อล้มเหลว และทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิตได้เป็นโอกาสในการเรียนรู้ซึ่งเป็นบททดสอบที่จะประเมินความสามารถหรือหาข้อผิดพลาดของตนเอง
สอนให้นักศึกษารู้จักตั้งเป้าหมายในการเรียนได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง	ออกแบบประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นและตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง เพื่อช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายผ่านรูปแบบการสอนที่เหมาะสมเต็มศักยภาพของตนเอง	มีการวางแผนเป้าหมายเพื่อมุ่งการเรียนรู้ และการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไม่ล้มเลิกงานที่ยังไม่สำเร็จตามเป้าหมาย มีกำลังใจ เกิดแรงผลักดันในการแสวงหาแนวทางและวิธีการใหม่ๆ มาแก้ปัญหา การได้วางแผนและ

พฤติกรรมผู้สอน	แนวทางการพัฒนา กรอบความคิดเติบโต	ผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาครู
	กระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความมุ่งมั่นพยายามเรียนรู้ ไม่ควรมุ่งมั่นเฉพาะที่ผลลัพธ์ควรมองหาและยอมรับคำวิจารณ์ที่สร้างสรรค์	ตั้งเป้าหมายในการเรียนจะทำให้ผู้เรียนได้รู้สึกว่าเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตัวเอง รู้ว่าการเรียนนั้นมีความสำคัญ มีความหมายต่อตนเอง
สร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้เชิงบวก	สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและปลอดภัยให้เกิดขึ้นเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือและลดการแข่งขัน กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถออกมาให้มากที่สุด สอนและมอบหมายงานที่ท้าทายความสามารถรวมทั้งการสร้าง ความหวังและความยืดหยุ่นให้กับผู้เรียน	นักศึกษารักในความท้าทาย สนุกสนานกับความมานะพยายาม รู้จักความยืดหยุ่น และให้ความสำคัญกับการปรับปรุงตนเอง ให้ดีขึ้นกล้าแสดงความคิดเห็นโดยไม่ต้องกลัวการถูกตัดสินและติตราจากครูและเพื่อนร่วมชั้นมักมีคำถามในเรื่องการเรียน สนุกเวลาที่เจอโจทย์ยาก ๆ จึงมีความสุขในการเรียน มีการเรียนด้วยความอยากรู้อยากเห็นทำให้รักที่จะเรียนรู้มีความตระหนักว่าหนึ่งในอุปสรรคที่ยิ่งใหญ่ของการเรียนรู้คือความกลัวความผิดพลาด
ให้เทคนิคการมองมุมใหม่แก่นักศึกษา	เปลี่ยนความคิดหรือการมองสิ่งต่าง ๆ ให้แตกต่างไปจากเดิมเช่นการเปลี่ยนความหมายของ “ปัญหา” เป็น “โอกาส” มองความท้าทายเป็นโอกาสในการเรียน ปัญหาที่ยากลำบากเป็นสิ่งที่ทำให้การเรียนรู้ของงอกงามมองการวิจารณ์ว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ในการพัฒนาตนเองซึ่งเป็นวิธีการเสริมพลังความเชื่อมั่นในตนเองให้กับผู้เรียน	มุมมองทางบวกจะช่วยให้คนมีความหวัง แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากเมื่อเกิดความล้มเหลวหรือผิดพลาดในงานที่ทำ ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าอุปสรรคที่เข้ามาเป็นเรื่องธรรมดาที่จะผ่านเข้ามาในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ กล้าเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้นและการเปลี่ยนแปลงที่มีความท้าทาย โดยเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ จากประสบการณ์ความผิดพลาดเหล่านั้นนักศึกษาเรียนรู้อะไรบ้างและจะใช้สิ่งที่เรียนรู้มาเพื่อพัฒนาตนเองอย่างไร

พฤติกรรมผู้สอน	แนวทางการพัฒนา กรอบความคิดเติบโต	ผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาครู
มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยมุ่งเน้นเรื่องความ พยายามแทนความ ฉลาดหรือความสามารถ	การให้คำชมในสิ่งที่นักศึกษาได้ใช้ ความพยายามและหลีกเลี่ยงการให้ คำชมในประเด็นของความเก่งหรือ ความฉลาดแสดงความชื่นชมต่อ นักศึกษาอย่างเหมาะสมด้วยการให้ คุณค่ากับกระบวนการและความ พยายามในการเรียนรู้จึงถือเป็น แนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จ ได้	นักศึกษาจะไม่กลัวความล้มเหลว และมีความอดทนในการทำงาน และมีความเชื่อว่าศักยภาพทาง ปัญญาของตนนั้นสามารถพัฒนา ได้ ตลอดช่วงอายุ โดยผ่าน กระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะบุคคลจะ มีความแตกต่างกันในส่วนของสิ่ง แวดล้อมหรือโอกาสในการเรียนรู้ บุคคลก็สามารถพัฒนาระดับ ความสามารถทางปัญญาให้ เพิ่มขึ้นได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป

สรุปแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตสำหรับนักศึกษาครูจะเห็นได้ว่าการสร้างกรอบความคิดเติบโตในชั้นเรียน ผู้สอนและผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนากรอบความคิดเติบโตควรเป็นสิ่งที่พัฒนาควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เมื่อนักศึกษาครูเรียนรู้กระบวนการเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ จึงมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จสูงเพราะเชื่อว่าความสามารถสร้างได้จึงตั้งใจเรียนรู้เต็มที่เมื่อเจออุปสรรคก็จะตีความว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้พวกเขาจะสามารถเข้าใจว่าความสำเร็จในแต่ละครั้งจะต้องมีความพยายามเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง และเมื่อเจอปัญหา มุมมองของพวกเขาจะถูกเปลี่ยนเป็นความท้าทายใหม่ๆ และจะพยายามผ่านมันไปได้ด้วยความสนุกดังนั้นการปลูกฝังกรอบความคิดเติบโตจึงเป็นจุดเริ่มต้นให้กับนักศึกษาครูในการเปลี่ยนความคิดในการปฏิบัติไปสู่เป้าหมายโดยอาศัยความอดทนและความพยายาม แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตสำหรับนักศึกษาครูจึงเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อของนักศึกษาสอนนักศึกษาโดยเน้นว่าความผิดพลาดเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราได้เรียนรู้ สอนให้นักศึกษารู้จักตั้งเป้าหมายในการเรียนได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง สร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้เชิงบวก ให้เทคนิคการมองมุมใหม่แก่นักศึกษาและมีการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยมุ่งเน้นเรื่องความพยายามแทนความฉลาดหรือความสามารถ ให้นักศึกษาได้วางแผนและตั้งเป้าหมายในการเรียนและการทำงานได้อย่างเหมาะสมกับตนเองอีกทั้งสามารถแก้ปัญหาและมีความมุ่งมั่นในการยืนหยัดต่อสู้กับความผิดพลาดและความล้มเหลวในการเรียน ให้คุณค่ากับความตั้งใจและพยายามอันเป็นลักษณะของครูต้นแบบที่ดี

6. สรุป

กรอบความคิดเติบโตหัวใจสำคัญสำหรับนักศึกษาครูยุคใหม่เป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างและพัฒนาได้ การพัฒนานักศึกษาครูให้เกิดความคิด ความเชื่อแบบกรอบความคิดเติบโตนี้มีความสำคัญต่อนักศึกษาเป็นอย่างมากเพราะเมื่อนักศึกษามีมุมมองและทัศนคติต่อการเรียนรู้และอุปสรรคเปลี่ยนไป

ไม่เพียงส่งผลดีต่อการพัฒนาตัวนักศึกษาเองยังส่งผลต่อนักเรียนในอนาคตของนักศึกษาอีกด้วย การพัฒนากรอบความคิดเติบโตสามารถอาศัยแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ มีการประเมินผลที่มาจากความมุ่งมั่นพยายามของผู้เรียนและการแสดงบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดความเชื่อที่ทุกอย่างประสบความสำเร็จได้หากมีความพยายาม การเปลี่ยนกรอบความคิดซึ่งอยู่กับตัวเรามาเป็นสิ่งที่สำคัญที่กำหนดเส้นทางชีวิตและมีความแตกต่างกันตามแต่ละบุคคล คนเราสามารถที่จะพัฒนากรอบความคิดของตนให้เติบโตและดียิ่งขึ้นในทุกวันได้เพื่อให้มีชีวิตที่ดีขึ้นในทุกด้านเพียงแค่เราเรียนรู้และเข้าใจรูปแบบการทำงานของกรอบความคิดและเลือกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับตัวเองด้วยความมุ่งมั่นบากบั่นไปสู่เป้าหมายในระยะยาวไม่มีอะไรที่เราทำไม่ได้เพียงแต่เราต้องเปลี่ยนความเชื่อของเราใหม่นักศึกษาครูที่มีกรอบแนวคิดแบบเติบโตจึงเป็นการสร้างรากฐานที่มั่นคงภายในจิตใจให้มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ รักในงานท้าทายพร้อมยืนหยัดต่อปัญหาและอุปสรรค มองความผิดพลาดเป็นโอกาสในการเรียนรู้ เป็นแรงผลักดันภายในให้กับนักศึกษาครูสามารถดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมเป็นครูรุ่นใหม่ในอนาคตที่เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา ยกช, พาสนา จุรัตน์, นฤมล พระใหญ่ และ ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย.(2562). กรอบความคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน : การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. **วารสารหาดใหญ่วิชาการ**. 17(2). 109-125.
- จิตรา ดุษฎีเมธา. (2564). สร้างชุดความคิดเติบโตผ่านความกรุณาต่อตนเอง. **วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม**. 13(2). 26-41.
- ธนดี สุริยะจันทร์หอม และอารยา ปิยะกุล. (2561). ผลการใช้รูปแบบ SPASA เพื่อเสริมสร้างโครงข่ายมัลติเซตสำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู. **วารสารราชพฤกษ์**. 16(3). 56-63.
- ปวีณา อ่อนใจเอื้อ. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมกรอบความคิดแบบเจริญเติบโตของนิสิตสาขาวิชาชีพครู. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**. 18(2). 21-30.
- ปัทมาภรณ์ ศรีราษฎร์. (2561). แนวทางการพัฒนากรอบความคิดเติบโตของครู. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 13(1). 389-399.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2563). การพัฒนา Growth mindset ของผู้เรียนยุค 5G. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bostwick, K. C. P., & Becker-Blease, K. A. (2018). Quick, Easy Mindset Intervention Can Boost Academic Achievement in Large Introductory Psychology Classes. **Psychology Learning & Teaching**. 17(2). 177-193.
- DeLuca, C., Coombs, A., & La Pointe-McEwan, D. (2019). Assessment mindset: Exploring the relationship between teacher mindset and approaches to classroom assessment. **Studies in Educational Evaluation**. 61. 159-169.
- Dweck, C. S. (2017). **Mindset**. London : Constable & Robinson Ltd.

- Dweck, C. S., & Yeager, D. S. (2019). Mindsets: A View From Two Eras. **Perspectives on Psychological Science**. 14(3). 481-496.
- Fiona, S. S. (2018). Empowering teachers to implement a growth mindset. **Educational Psychology in Practice**. 34(1). 41-57.
- Hildrew, C. (2018). **Becoming Mindset School: The Powerful of Mindset to Transform Teaching, Leadership and Learning**. New York : Routledge.
- Silver, D. & Stafford, D. (2017). **Teaching Kids to Thrive: Essential Skills for Success**. Thousand Oaks, CA : A SAGE Company.
- Smith, M., & Firth, Jonathan. (2018). **Psychology in the Classroom: A Teacher's Guide to What Works**. Oxon : Routledge.
- Truax, M. (2018). The Impact of Teacher Language and Growth Mindset Feedback on Writing Motivation. **Literacy Research & Instruction**. 57(2). 135 –157.
- Weber, J. (2018). **Growth Mindset Interventions: Lessons from Across Domains**. Netherlands : University of Groningen.
- Zeeb, H., Ostertag, J., &Renkl, A. (2020). Towards a Growth Mindset Culture in the Classroom: Implementation of a Lesson-Integrated Mindset Training. **Education Research International**. 9(March 2020). 1-13.

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ
วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
(สำหรับบทความที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป)

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยพระพุทธศาสนา ปรัชญา ศีลศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยและความเจริญก้าวหน้าในการวิจัยทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษาและเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและพัฒนาคุณภาพการวิจัยในสาขาวิชาที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารกำหนด บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นักศึกษา และนักวิจัย ทั้งในและนอกสถาบัน บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร โดยตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

2. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail : Journalmburec@gmail.com

3. การจัดเตรียมต้นฉบับ

1) เขียนตามแบบ (Modeling) ที่กำหนดไว้ เช่น ใช้กระดาษ A4 พิมพ์เต็มหน้า ความยาว 10-15 หน้า พิมพ์ด้วย Microsoft for Windows ใช้อักษร TH SarabunPSK ชื่อเรื่อง และหัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา และกั้นหน้าด้านบนกับด้านซ้าย เท่ากัน 1.5 นิ้ว ส่วนกั้นด้านขวาและด้านล่างเท่ากัน 1 นิ้ว และตารางให้มีขีดเส้นบนและล่างเท่านั้น

2) การอ้างอิงในเนื้อหาบทความให้ใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บเปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน ปี พ.ศ. ของเอกสารที่นำมาอ้างอิง และเลขหน้า ว่างข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความนั้นก็ได้ เอกสารที่นำมาอ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้นิพนธ์บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร เช่น กุลธิดา ท้วมสุข (2548) หรือ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) การอ้างอิงเอกสารภาษาไทยจากพระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า เช่น (องจตุกก. 21/31/37) หรือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

3) การอ้างอิงเอกสาร ให้รวบรวมเฉพาะเอกสารทั้งหมดที่ใช้อ้างอิงในบทความนี้เท่านั้น จัดเรียงลำดับตามตัวอักษร

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย
- 3) โจทย์วิจัย(ถ้ามี)
- 4) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
- 6) ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย
- 7) วิธีดำเนินการวิจัย
- 8) ผลการวิจัย เสนอผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน
- 9) อภิปรายผลการวิจัย เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสนับสนุน
- 10) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุงค์ความรู้ อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

- 11) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) นำเสนอใน 3 ประเด็น คือ 1)ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ และ 3)ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

12) การอ้างอิงเอกสาร ให้รวบรวมเฉพาะเอกสารทั้งหมดที่ใช้อ้างอิงในบทความนี้เท่านั้น จัดเรียงลำดับตามตัวอักษร

บทความวิชาการ ให้จัดเรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ตามรูปแบบที่สารสารกำหนด

บทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทนำ
- 2) เนื้อเรื่อง แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

- 3) บทวิจารณ์
- 4) คุณค่าของหนังสือ
- 5) เอกสารอ้างอิง การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ตามรูปแบบที่สารสารกำหนด

4. การเขียนเอกสารอ้างอิง

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

เช่น

ถวิลวดี บุรีกุล. (2555). **ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2555). **ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper and Row Publications.

2) วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อบทความ**. **ชื่อวารสาร**. ปีที่(ฉบับที่). เลขหน้าที่ปรากฏของบทความในวารสาร.

เช่น

ชนวัฒน์ พรหมทอง. (2560). การศึกษาความเป็นพลเมือง: กรณีศึกษาประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน. **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**. 4(1). 103-127.

Rootman. (2002). Three perspectives on the placebo response: Expectancy conditioning and meaning. **Advances in Mind-body Medicine**. 16(1). 216-232.

3) สารนิพนธ์ /วิทยานิพนธ์ /ดุขนิพนธ์/รายงานวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์. สถานที่พิมพ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา.

เช่น

รัศมี สีหะนัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

รัศมี สีหะนัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์ :

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). **ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ**. สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี. จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์
<http://xxxxxx>

เช่น

อานันท์ชนก สกนธวัฒน์. (2558). **ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ**. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2562.
จาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/polscimujournal/article/download/.../71727/>

Kendra Cherry. (2019). **Self Efficacy and Why Believing in Yourself Matters Updated**.
Retrieved 7 October 2019. From <https://www.verywellmind.com/what-is-self-efficacy-2795954>

5) การประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. ระบุการประชุมวิชาการ. สถานที่ประชุม. ระบุ วันที่/เดือน/พ.ศ. .: เลขหน้าที่ปรากฏของบทความในรายงานการประชุม.

เช่น

วริทธิ์ธร คำหมาย, เพ็ญศรี อมรศิลป์ชัย. (2559). **การพัฒนาระบบจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทโรงสีบุญรุ่งเรืองชัย (ประเทศไทย) จำกัด**. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน”. วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. 17 มิถุนายน 2559. 38-45.

นุสรรา บุญทศ และคณะ. (2556). **การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของกลุ่มเสี่ยงเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกระจาย อำเภอป่าต้ว จังหวัดยโสธร**. การประชุมวิชาการสุศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 10. วันที่ 24-26 กรกฎาคม 2556. 61-73.

โสธรศรีม จันทรัตน์ และคณะ. (2562). **ภูมิทัศน์ภาคเกษตรไทย จะพลิกโฉมอย่างไรสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน?**. งานสัมมนาวิชาการประจำปี 2562 ของธนาคารแห่งประเทศไทย ณ โรงแรม Centara Grand at Central World กรุงเทพมหานคร. 30 กันยายน-1 ตุลาคม 2562. 1-4.

6) พระไตรปิฎก อรรถกถา

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **พระไตรปิฎก อรรถกถา**. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

เช่น

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

7) การสัมภาษณ์

ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์. วัน เดือน พ.ศ. ที่สัมภาษณ์. ระบุสถานที่สัมภาษณ์

เช่น

ยรรชัญ ชาติสุทธชัย ผู้ให้สัมภาษณ์. 15 ตุลาคม 2562. ณ มหาวิทยาลัยรังสิต 52/247 ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

5. การส่งต้นฉบับ

การส่งในระบบ(Online Submission) ของวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: Journalmburec@gmail.com

6. เขียนตามแบบที่กำหนดไว้

การจัดเตรียมต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์เต็มหน้า ความยาว 10-15 หน้า พิมพ์ด้วย Microsoft for Windows ใช้อักษร TH SarabunPSK ชื่อเรื่อง และหัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา และกั้นหน้าด้านบนกับด้านซ้าย เท่ากัน 1.5 นิ้ว ส่วนกั้นด้านขวาและด้านล่างเท่ากัน 1 นิ้ว และตารางให้มีขีดเส้นบนและล่างเท่านั้น

แบบการเขียน “บทความวิจัย” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....(16 pt หนา)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)..... (16 pt หนา)

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) (16 pt)..... 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) (16 pt)..... 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาไทย) (16 pt)..... 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาอังกฤษ) (16 pt)..... 1

Email : (16 pt).....

บทคัดย่อ (16 pt หนา)

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....

คำสำคัญ : 1. 2. 3. 4. 5. (3 – 5 คำ)

ABSTRACT (16 pt หนา)

.....
.....

Keywords : 1. 2. 3. 4. 5.(3 – 5 คำ)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย(16 pt หนา)

.....
.....

.....(ความยาวประมาณ 2/3 หน้ากระดาษ A4)

2. โจทย์วิจัย(ถ้ามี) (16 pt หนา)

2.1

2.2

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย(16 pt หนา)

3.1 เพื่อ

3.2 เพื่อ

4. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (16 pt หนา)

4.1

4.2

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย(16 pt หนา)

5.1

5.2

6. วิธีดำเนินการวิจัย(16 pt หนา)

.....(ความยาวประมาณ 1/2 หน้ากระดาษ A4)

7. ผลการวิจัย(16 pt หนา)

.....
มีตาราง/รูปภาพ/แผนภูมิประกอบ ถ้าวิจัยเชิงคุณภาพให้ใส่รูปภาพ 1-2 รูป (ความยาวประมาณ 2-3 หน้ากระดาษ A4)

8. อภิปรายผลการวิจัย(16 pt หนา)

.....(ความยาวประมาณ 1/3 หน้ากระดาษ A4)

9. องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (16 pt หนา)

.....
ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สาระห่อออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

10. ข้อเสนอแนะ(16 pt หนา)

.....

11. เอกสารอ้างอิง(16 pt หนา)

.....
.....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิจัยเท่านั้น)

12. คำขอบคุณ(16 pt หนา)

.....
.....(ความยาวประมาณ 1/4 หน้ากระดาษ A4)

แบบการเขียน “บทความวิชาการ” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....(16 pt หนา)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)..... (16 pt หนา)

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) (16 pt).....¹

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) (16 pt).....¹

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาไทย) (16 pt).....¹

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาอังกฤษ) (16 pt).....¹

Email : (16 pt).....

บทคัดย่อ(16 pt หนา)

.....
.....

คำสำคัญ : 1. 2. 3. 4. 5. (3 – 5 คำ)

ABSTRACT(16 pt หนา)

.....
.....

Keywords : 1. 2. 3. 4. 5. (3 – 5 คำ)

1. บทนำ(16 pt หนา)

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....
.....
.....

2. เนื้อหา (16 pt หนา)

2.1.

2.2.

2.3.

2.4.

ฯลฯ

3. สรุป (16 pt หนา)

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....

.....

4. เอกสารอ้างอิง (16 pt หนา)

.....

.....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิชาการเท่านั้น)

**แบบการเขียน “บทวิจารณ์หนังสือ” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....(16 pt หนา)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)..... (16 pt หนา)

วิจารณ์โดย

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) (16 pt).....¹

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) (16 pt).....¹

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาไทย) (16 pt).....¹

ต้นสังกัด/หน่วยงาน (ภาษาอังกฤษ) (16 pt).....¹

Email : (16 pt).....

1. บทนำ (16 pt หนา)

(พิมพ์รายละเอียด).....

2. เนื้อหา (16 pt หนา)

2.1.

2.2.

2.3.

2.4.

ฯลฯ

3. บทวิจารณ์ (16 pt หนา)

(พิมพ์รายละเอียด).....

4. คุณค่าของหนังสือ (16 pt หนา)

(พิมพ์รายละเอียด).....

5. เอกสารอ้างอิง (16 pt หนา)

.....
.....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิชาการเท่านั้น)

6. ประวัติผู้วิจารณ์ (16 pt หน้า)

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....

A Buddhist University
Where Academic Excellence Meets Good Conduct,
Helping to Foster Peace and Harmony
in The Individual and The World.
Mahamakut Buddhist University
Roi Et Campus

"Vijjacaranasampanno so setthodevamanuse"
"A person who is wholesome in knowledge and conduct
is a beacon for mankind."

ผู้ที่สมบูรณ์ด้วยวิชา (ความรู้) จรณะ (ความประพฤติ) เป็นผู้ประเสริฐสุดในหมู่เทวดาและมนุษย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอโยธยา
ถนนเลื่องเมือง คำบลดงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทร 0-4351-8364 และ 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618
www.rec.mbu.ac.th

บรรณาธิการ: ดร.บรรจง ลาวะสี
Tel. +66-934390684
E-mail: Journalmburec@gmail.com